

Pecyn Dogfennau

Mark James LLM, DPA, DCA
Prif Weithredwr,
Chief Executive,
Neuadd y Sir, Caerfyrddin. SA31 1JP
County Hall, Carmarthen. SA31 1JP

DYDD GWENER, 7FED GORFFENNAF, 2017

AT: HOLL AELODAU'R PWYLLGOR ARCHWILIO

YR WYF DRWY HYN YN EICH GALW I FYNYCHU CYFARFOD O'R **PWYLLGOR ARCHWILIO** SYDD I'W GYNNAL YN Y **SIAMBR, NEUADD Y SIR, CAERFYRDDIN** AM **10.00 A.M.** AR **DDYDD GWENER, 14EG GORFFENNAF, 2017** ER MWYN CYFLAWNI'R MATERION A AMLINELLIR AR YR AGENDA SYDD ATODEDIG.

Mark James DYB

PRIF WEITHREDWR

AILGYLCHWCH OS GWELWCH YN DDA

Swyddog Democrataidd:	Kevin Thomas
Ffôn (Llinell Uniongyrchol):	01267 224027
E-bost:	KJThomas@sirgar.gov.uk
Cyf:	AD016-001

PWYLLGOR ARCHWILIO

**AELODAETH:
8 AELOD O'R CYNGOR AC 1 AELOD ALLANOL Â PHLEIDLAIS**

GRŴP PLAID CYMRU – 4 AELOD

- 1. Y Cyngorydd Hazel Evans**
- 2. Y Cyngorydd Gareth John**
- 3. Y Cyngorydd Carys Jones**
- 4. Y Cyngorydd Elwyn Williams**

GRŴP LLAFUR – 2 AELOD

- 1. Y Cyngorydd Tina Higgins**
- 2. Y Cyngorydd Bill Thomas**

GRŴP ANNIBYNNOL – 2 AELOD

- 1. Y Cyngorydd Giles Morgan**
- 2. Y Cyngorydd Edward Thomas**

AELOD Â PHLEIDLAIS ALLANOL (1)

Mrs. Julie James

AGENDA

1. YMDDIHEURIADAU AM ABSENOLDEB
2. DATGANIADAU O FUDDIANNAU PERSONOL.
3. PENODI CADEIRYDD AR GYFER BLWYDDYN Y CYNGOR 2017/18.
4. PENODI IS-GADEIRYDD AR GYFER BLWYDDYN Y CYNGOR 2017/18.
5. CYNLLUN ARCHWILIO MEWNOL 2016/17 A 2017/18. 5 - 46
6. ADRODDIAD BLYNYDDOL ARCHWYLIAD MEWNOL 2016/17. 47 - 62
7. BLAENRHAGLEN WAITH Y PWYLLGOR ARCHWILIO. 63 - 74
8. DIWEDDARIAD AR GEFNOGI POBL. 75 - 88
9. YSTYRIED Y DOGFENNAU CANLYNOL PARATOWYD GAN SWYDDFA ARCHWILIO CYMRU:-
 - 9.1 DIWEDDARIAD PWYLLGOR ARCHWILIO - GORFFENNAF 2017 89 - 98
 - 9.2 CYNLLUN GWELLA BLYNYDDOL 2016/17 - CYNGOR SIR GAERFYRDDIN. 99 - 126
 - 9.3 LLYWODRAETHU DA WRTH BENDERFYNU AR NEWIDIADAU GWASANAETH SYLWEDDOL. 127 - 144
 - 9.4 CYNLLUNIO ARBEDION MEWN CYNGHORAU YNG NGHYMRU. 145 - 166
10. DATGANIAD CYFRIFON 2016/17. 167 - 352
11. DATGANIAD ARIANNOL AWDURDOD HARBWR PORTH TYWYN 2016/17. 353 - 364
12. COFNODION GRWPIAU PERTHNASOL I'R PWYLLGOR ARCHWILIO:- 365 - 368
 - 12.1 GRWP LLYWIO RHEOLI RISG A GYNHALIWDYD AR 5ED EBRILL, 2017 369 - 372
 - 12.2 PANEL GRANTIAU A GYNHALIWDYD AR 12EG MAI, 2017 373 - 378
13. LLOFNODI YN GOFNOD CYWIR COFNODION CYFARFOD Y PWYLLGOR A GYNHALIWDYD AR 24AIN MAWRTH, 2017. 379 - 386

Mae'r dudalen hon yn wag yn fwriadol

PWYLLGOR ARCHWYLIO
14 Gorffennaf 2017

Y Pwnc: Cynllun Archwilio Mewnol		
Y Pwrpas: Y diweddaraf ynghylch ar Cynllun Archwilio Mewnol 2016/17 a 2017/18		
Yr Argymhellion / Penderfyniadau Allweddol Sydd Eu Hangen:		
I dderbyn yr adroddiad		
Y Rhesymau: Cyflwynir adroddiad cynnydd yn rheolaidd bob tro mae'r Pwyllgor Archwilio yn cyfarfod.		
Ymgynghorwyd â'r pwyllgor craffu perthnasol : AMHERTHNASOL		
Angen i'r Bwrdd Gweithredol wneud penderfyniad : AMHERTHNASOL Angen i'r Cyngor wneud penderfyniad : AMHERTHNASOL		
YR AELOD O'R BWRDD GWEITHREDOL SY'N GYFRIFOL AM Y PORTFFOLIO:- Cynghorydd David Jenkins		
Y Gyfarwyddiaeth: Gwasanathau Corfforaethol Enw Pennaeth y Gwasanaeth: Helen Pugh Awdur yr Adroddiad: Helen Pugh	Swyddi: Pennaeth Dros Dro Archwilio, Risg a Chaffael Pennaeth Dros Dro Archwilio, Risg a Chaffael	Rhif ffôn: 01267 246217 Cyfeiriad E-bost: HLPugh@sirgar.gov.uk Rhif ffôn: 01267 246223 Cyfeiriad E-bost: HLPugh@sirgar.gov.uk

EXECUTIVE SUMMARY
Audit Committee
14th July 2017

SUBJECT

INTERNAL AUDIT PLAN UPDATE 2016/17 & 2017/18

1. BRIEF SUMMARY OF PURPOSE OF REPORT.

To provide Members with progress of the Internal Audit Plan. The following Reports are attached:

REPORT A (i) Internal Audit Plan 2016/17 - Progress Report

REPORT A (i) Internal Audit Plan 2017/18 – Progress Report

REPORT A(ii) Internal Audit Plan 2016/17 – Recommendations Scoring Matrix

REPORT B Summary of Completed Final Reports 2016/17 Relating to Key Financial Systems (April 2015 to date) A Summary of Final Reports for the Key Systems completed during the last Quarter is attached.

1	Treasury Management
2	Investments
3	VAT
4	Creditors
5	Main Accounting
6	Cash Receipting
7	Banking

REPORT C – Priority 1 Recommendations Relating to Reviews of Other Systems and Establishment Audits This Section includes Reviews completed since April 2016 where Systems have one or more Fundamental Control Weaknesses or involve Reviews which the Chair of Audit Committee and the Audit & Risk Manager have agreed should be brought to the Committee

1	Departmental Contract Management
2	Capital Maintenance
3	Coedcae Area Sport Centre

DETAILED REPORT ATTACHED ?

YES

IMPLICATIONS

I confirm that other than those implications which have been agreed with the appropriate Directors / Heads of Service and are referred to in detail below, there are no other implications associated with this report :

Signed: **Phil Sexton** Head of Audit, Risk & Procurement

Policy, Crime & Disorder and Equalities	Legal	Finance	ICT	Risk Management Issues	Staffing Implications	Physical Assets
NONE	NONE	YES	NONE	NONE	NONE	NONE

Finance

Reviews carried out to ensure systems in place comply with the Authority's Financial Procedure Rules.

CONSULTATIONS

I confirm that the appropriate consultations have taken in place and the outcomes are as detailed below

Signed: **Helen Pugh** Interim Head of Audit, Risk & Procurement

1. **Scrutiny Committee** : Not Applicable
2. **Local Member(s)** : Not Applicable
3. **Community / Town Council** : Not Applicable
4. **Relevant Partners** : Not Applicable
5. **Staff Side Representatives and other Organisations** : Not Applicable

Section 100D Local Government Act, 1972 – Access to Information

List of Background Papers used in the preparation of this report:

THESE ARE DETAILED BELOW

Title of Document	File Ref No.	Locations that the papers are available for public inspection
Strategic Audit Plan 2014-17	AC 28-03-14	Internal Audit Unit

Mae'r dudalen hon yn wag yn fwriadol

INTERNAL AUDIT PLAN 2016/17

2016/17	% Plan Completion to Date	95%		% Target March 2017					92.0%	
Job No	Departments	Days Planned	Pre. Audit Meeting	Terms of Reference Issued	Commenced	Field Work Complete	Draft Report Issued	Final Report Issued	Days to Date	Status
	Chief Executive									
1116001	Corporate Strategy/Policy Making	8	*	*	*	*	*	*	8.0	Complete
1116002	Partnership Arrangements (use time for Safeguarding)	8	*	*	*	*	*	*	8.0	Complete
1116003	Call Centre	5	*	*	*	*	*	*	5.0	Complete
1116004	Print Commissioning	5	*	*	*	*	*	*	5.0	Complete
1116005	Annual Governance Statement	8	*	*	*	*	*	*	8.0	Complete
1116006	Coroners / other services	3	*	*	*	*	*	*	3.0	Complete
1116007	Registrars	8	*	*	*	*	*	*	7.2	Draft Report Issued
1216001	HR Function	10	*	*	*	*	N/A	N/A	10.0	Complete
1216002	Staffing Policies	8	*	*	*	*	*	*	8.0	Complete
1216003	Declaration of Interest	3	*	*	*	*	n/a	n/a	3.0	Complete
1216004	Democratic Advice and Support	5	*	*	*	*	*	*	5.0	Complete
1316001	Financial Management Other (Carms BID)	5	*	*	*	*	*	*	5.0	Complete
	Total Audit Days for Department	76							75.2	
	Education & Children									
2116001	Community Learning	3	*	*	*	*	*	*	3.0	Complete
2116002	Youth Support Service	8	*	*	*	*	*	*	8.0	Complete
2216001	Information Management	6	*	*	*	*	*	*	0.0	Commenced
2216002	School Meals / Catering Services	10	*	*	*	*	*	*	10.0	Complete
2316001	Additional Learning Needs	8	*	*	*	*	*	*	7.2	Draft Report Issued
2316002	School Improvement	5	*	*	*	*	*	*	5.0	Complete
2316003	Schools Organisation	5	*	*	*	*	*	*	0.0	Commenced
2316004	Teachers starters & leavers	6	*	*	*	*	*	*	5.4	Draft Report Issued
2416001	Child Support	6	*	*	*	*	*	*	6.0	Complete
2416002	Family Support	6							0.0	
2416003	Partnering / Procurement	6	*	*	*	*	*	*	5.4	Draft Report Issued
2416004	Education Welfare	6	*	*	*	*	*	*	0.0	Pre Audit Meeting
2416005	Safeguarding	10	*	*	*	*	*	*	0.0	Commenced
2516001	Financial Management Other	5	*	*	*	*	*	*	5.0	Complete
	Total Audit Days for Department	90							55	

INTERNAL AUDIT PLAN 2016/17

2016/17 JSA No	% Plan Completion to Date	95%		% Target March 2017					92.0%	
		Days Planned	Pre. Audit Meeting	Terms of Reference Issued	Commenced	Field Work Complete	Draft Report Issued	Final Report Issued		Days to Date
	Grants									
3116001	Physical Regeneration	10	*	N/A	*	*	N/A	N/A	10.0	Complete
3116002	Business Development	5	*	N/A	*	*	N/A	N/A	5.0	Complete
3116003	Community Funding	8	*	n/a	*	*	N/A	N/A	8.0	Complete
3216001	Departmental Grants	15	*	*	*	*	*	*	15.0	Complete
3216002	Foundation Stage	6	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	6.0	Complete
3216003	DCELLS Post 16	5	*	*	*	*	*	*	5.0	Complete
3216004	Bus operators Grant	5	*	*	*	*	*	*	3.8	Field Work Complete
3216005	Supporting People	15	*	*	*	*	*	*	15.0	Complete
3216006	Education - EIG - Q1 Audit	5	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	5.0	Complete
3216007	Education - EIG - Q2 Audit	5	*	*	*	*	*	*	5.0	Complete
3216008	Education - EIG - Q3 Audit	5	*	*	*	*	*	*	5.0	Complete
3216009	Education - EIG - Q4 Audit	5	*	*	*	*	*	*	5.0	Complete
3216010	Education - EIG - Final Annual Audit	5	*	*	*	*	*	*	3.8	Field Work Complete
3216011	Education - PDG	15	*	*	*	*	*	*	15.0	Complete
3316001	Financial Management Other	5	*	*	*	*	*	*	5.0	Complete
	Total Audit Days for Department	114							111.5	
	Corporate Services									
4116001	Risk Management	10	*	*	*	*	*	*	7.5	Field Work Complete
4216001	Main Accounting	15	*	*	*	*	*	*	15.0	Complete
4216002	VAT	8	*	*	*	*	*	*	8.0	Complete
4216003	Capital Accounting incl.Fixed Asset Register	15	*	*	*	*	*	*	13.5	Draft Report Issued
4216004	Treasury Management	7	*	*	*	*	*	*	7.0	Complete
4216005	Investments	7	*	*	*	*	*	*	7.0	Complete
4216006	Pensions Payroll System	8	*	*	*	*	*	*	8.0	Complete
4216007	Housing Benefits	10	*	*	*	*	*	*	9.0	Draft Report Issued
4216008	Council Tax	10	*	*	*	*	*	*	9.0	Draft Report Issued
4216009	NNDR	10	*	*	*	*	*	*	9.0	Draft Report Issued
4216010	Payroll System	22	*	*	*	*	*	*	22.0	Complete
4216011	Creditor Payments	20	*	*	*	*	*	*	20.0	Complete
4216012	Debtors System	20	*	*	*	*	*	*	18.0	Draft Report Issued
4216013	Cash Receipting	8	*	*	*	*	*	*	8.0	Complete
4216014	Banking	8	*	*	*	*	*	*	8.0	Complete
4216015	Travel & Subsistence System	10	*	*	*	*	*	*	9.0	Draft Report Issued
4216016	Trust Funds	10	*	*	*	*	*	*	10.0	Complete
4316001	Financial Management Other	5	*	*	*	*	*	*	5.0	Complete
	Total Audit Days for Department	203							193	

INTERNAL AUDIT PLAN 2016/17

2016/17	% Plan Completion to Date	95%		% Target March 2017					92.0%	
Job No	Departments	Days Planned	Pre. Audit Meeting	Terms of Reference Issued	Commenced	Field Work Complete	Draft Report Issued	Final Report Issued	Days to Date	Status
	Corporate Property (to be allocated to relevant Dept)									
	Property Management	8	*	*	*	*	*		7.2	Draft Report Issued
	Estate Management	8	*	*	*	N/a	N/A	N/A	8.0	Complete
	Provision / livestock markets	8	*	*	*	*	*		7.2	Draft Report Issued
	Total Audit Days for Department	24							22.4	
	Communities									
5116001	Disability/Adaptations/Renewals/ARBED	10	*	*	*	*	*	*	10.0	Complete
5116002	Houses for Homes	8	*	*	*	*	*	*	8.0	Complete
5116003	Tenancy Mgt	8	*	*	*	*	*	*	8.0	Complete
5116004	Voids	8	*	*	*	*	*	*	8.0	Complete
5116005	Homelessness	8	*	*	*	*	*	*	8.0	Complete
5116006	Rents	8	*	*	*	*	*	*	8.0	Complete
5116007	HRA	8	*	*	*	*	*	*	8.0	Complete
5216001	Contract Management/Partnerships	10	*	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	10.0	Complete
5216002	Direct Payments	10	*	*	*	*	*	*	10.0	Complete
5216003	Home Care	10	*	*	*	*	*	*	10.0	Complete
5216004	Residential Care Authority & Private Homes	10	*	*	*	*	*	*	10.0	Complete
5216005	Day Care	10	*	*	*	*	*	*	10.0	Complete
5216006	Learning Disabilities	7	*	*	*	*	*	*	7.0	Complete
5216007	Transport	8	*	*	*	*	*	*	8.0	Complete
5216008	Safeguarding	10	*	*	*	*	*	*	10.0	Complete
5216009	Supporting People	8	*	*	*	*	*	*	8.0	Complete
5316001	Public Health / Protection	6	*	*	*	*	*	*	6.0	Complete
5416001	Arts Development	5	*	*	*	*	*	*	5.0	Complete
5416002	Cultural: Oriel Myrddin	5	*	*	*	*	*	*	5.0	Complete
5416003	Heritage Services	6	*	*	*	*	*	*	6.0	Complete
5416004	Libraries	6	*	*	*	*	*	*	6.0	Complete
5516001	Amman Valley	5	*	*	*	*	*	*	5.0	Complete
5516002	Carmarthen	5	*	*	*	*	*	*	5.0	Complete
5516003	Llanelli	5	*	*	*	*	*	*	3.8	Field Work Complete
5516004	East Area Leisure / NERS / Marketing	20	*	*	*	*	*	*	18.0	Draft Report Issued
5516005	Arrangements for Leisure Trust Status (changed)	5	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	5.0	Complete
5516006	Partnerships	5	*	*	*	*	*	*	4.5	Draft Report Issued
5516007	Pembrey Country Park / MCP / Country Parks	15	*	*	*	*	*	*	13.5	Draft Report Issued
5516008	Ski Centre	5	*	*	*	*	*	*	4.5	Draft Report Issued
5516009	Burry Port Harbour	5	*	*	*	*	*	*	5.0	Complete
5616001	Financial Management Other (Deputyships)	5	*	*	*	*	*	*	5.0	Complete
	Total Audit Days for Department	244							238.25	

INTERNAL AUDIT PLAN 2016/17

2016/17	% Plan Completion to Date	95%		% Target March 2017					92.0%	
Job No	Departments	Days Planned	Pre. Audit Meeting	Terms of Reference Issued	Commenced	Field Work Complete	Draft Report Issued	Final Report Issued	Days to Date	Status
	Computer Audit									
4416001	Security of Information	15	*	*	*	*	*	*	15.0	Complete
4416002	Operating Systems	15	*	*	*	N/A	N/A	N/A	15.0	Complete
4416003	Social Media	5	*	*	*	N/A	N/A	N/A	5.0	Complete
4416004	Internet Security	10	*	*	*	*	*	*	10.0	Complete
4416005	Licensing	10	*	*	*	*	*	*	9.0	Draft Report Issued
4416006	Communications	10	*	*	*	*	*	*	9.0	Draft Report Issued
4416007	Computer Assisted Audit Testing(CAATs)	25	*	*	*	*	*	*	25.0	Complete
4416008	- Agresso Developments	8	*	*	*	*	*	*	8.0	Complete
4416009	- Resource Link	10	*	*	*	*	*	*	10.0	Complete
4416010	- Payment Cards	5	*	*	*	*	N/A	N/A	5.0	Complete
4416011	- Education & Children Services	12	*	*	*	*	*	*	10.8	Draft Report Issued
4416012	Social Care & Housing	12	*	*	*	*	*	*	12.0	Complete
4416013	Other Systems - Total Mobile	3	*	*	*	*	*	*	3.0	Complete
4516001	Financial Management Other	5	*	*	*	*	*	*	5.0	Complete
	Total Audit Days for Department	145							141.8	
	School Audits									
	Primary Schools									
2616001	Meithryn Rhydaman	3	*	*	*	*	*	*	3.0	Complete
2616002	Cefneithin C.P.	3	*	*	*	*	*	*	3.0	Complete
2616003	Llechfyfedach C.P. School	3	*	*	*	*	*	*	3.0	Complete
2616004	Ysgol Gynradd Gorslas	3	*	*	*	*	*	*	3.0	Complete
2616005	Ysgol Gynradd Ponthenri	3	*	*	*	*	*	*	3.0	Complete
2616006	Bancyfelin C.P. School	3	*	*	*	*	*	*	3.0	Complete
2616007	Meidrim C.P. School	3	*	*	*	*	*	*	3.0	Complete
2616008	Ysgol Gynradd Llanedi	3	*	*	*	*	*	*	3.0	Complete
2616009	Ysgol Gynradd Ffairfach	3	*	*	*	*	*	*	2.7	Draft Report Issued
2616010	Ysgol Gynradd Llanwrda	3	*	*	*	*	*	*	3.0	Complete
2616011	Ysgol Gynradd Bro Brynach	3	*	*	*	*	*	*	3.0	Complete
2616012	Ysgol G. Llanpumsaint	3	*	*	*	*	*	*	3.0	Complete
2616013	Ysgol G. Mynyddygarreg	3	*	*	*	*	*	*	3.0	Complete
2616014	Johnstown C.P. School	3	*	*	*	*	*	*	3.0	Complete
2616015	Ysgol Gynradd Bynea	3	*	*	*	*	*	*	3.0	Complete
2616016	Dafen C.P. School	3	*	*	*	*	*	*	3.0	Complete
2616017	Llangennech Infants School	3	*	*	*	*	*	*	3.0	Complete
2616018	Furnace C.P. School	3	*	*	*	*	*	*	3.0	Complete

INTERNAL AUDIT PLAN 2016/17										
2016/17	% Plan Completion to Date	95%			% Target March 2017					92.0%
Job No	Departments	Days Planned	Pre. Audit Meeting	Terms of Reference Issued	Commenced	Field Work Complete	Draft Report Issued	Final Report Issued	Days to Date	Status
	Additional Work Not Included in Original Plan									
2616036	Ysgol Y Fro	3	*	*	*	*	*	*	3.0	Complete
2616037	Ysgol Gymraeg Gwenllian	3	*	*	*	*	*	*	3.0	Complete
2616038	Ferryside VC School	3	*	*	*	*	*	*	3.0	Complete
	Total Additional Work	9							9.0	
	Total Audit Plan Time	1269				% Complete to Date	95%		1203.0	
	Productivity of Total Audit Plan Days as a Percentage of Approved Plan Days						96%			

SCORING METHODOLOGY

Star Rating	Weighting
3* Issue	5 Points
2* Issue	3 Points
1* Issue	1 Point

ASSURANCE LEVEL - BASED ON NUMBER OF RECOMMENDATIONS

Scores	Assurance Level	
0 to 2	High	Good controls consistently applied. Low Risk of not meeting objectives. Low Risk of fraud, negligence, loss, damage to reputation.
3 to 10 with no 3* recommendations	Acceptable	Moderate controls, some areas of non compliance to agreed controls. Medium/Low risk of not meeting objectives. Medium/Low risk of fraud, negligence, loss, damage to reputation.
11 & over or including 1 or more 3* recommendations	Low	Inadequate controls High risk of not meeting objectives. High risk of fraud, negligence, loss, damage to reputation.

PRE AUDIT RISK LEVEL

TRANSACTIONS, PREVIOUS AUDIT REPORTS, CHANGE OF SYSTEMS OR POLICY OR STAFF etc.

POST AUDIT RISK LEVEL

ASSESSMENT BASED ON THE RESULTS OF THE REVIEW AND TAKING INTO ACCOUNT THE PRE AUDIT RISK LEVEL.

Tudalen 10

Mae'r dudalen hon yn wag yn fwriadol

INTERNAL AUDIT PLAN 2017/18										
2017/18	% Plan Completion to Date	5%			% Target May 2017					10.0%
Job No	Departments	Days Planned	Pre. Audit Meeting	Terms of Reference Issued	Commenced	Field Work Complete	Draft Report Issued	Final Report Issued	Days to Date	Status
	Chief Executive									
1117001	Corporate Strategy/Policy Making	8							0.0	
1117002	Partnership Arrangements	8							0.0	
1117003	Annual Governance Statement	8	*	*					0.0	Terms of Reference
1117004	HR Function - Recruitment / Safer Recruitment DBS	8							0.0	
1117005	Health & Safety	8							0.0	
1117006	Staffing Policies	5							0.0	
1117007	Declaration of Interest	8							0.0	
1117008	Community Safety	5	*						0.0	Pre Audit Meeting
1117009	Electoral Services	5							0.0	
1117010	Markets	5							0.0	
1117011	Sponsorship /Tourism/Marketing	5							0.0	
1117012	Property Management	8	*	*	*				0.0	Commenced
1117013	Estate Management	8	*	*	*				0.0	Commenced
1117014	European Programme	8							0.0	
1117015	Economic Development	10							0.0	
1117016	City Deal - Governance Arrangements	8							0.0	
1117017	Wellness Centre	8							0.0	
1117018	Community Regeneration	8							0.0	
1117019	RLP	5							0.0	
1117020	Performance/Governance/Improvement Plans	8							0.0	
1117021	Physical Regeneration	8							0.0	
1117022	Well Being of Future Generations Act	5							0.0	
1117023	Welsh Language Standards	5							0.0	
1117024	Information Governance / Retention of records / CFP	8							0.0	
1117025	Property & Major Projects	10							0.0	
1117026	Financial Management Other	5							0.0	
	Grants									
1117027	Business Development	5							0.0	
1117028	Third Party Grants Monitoring	5							0.0	
1117029	Grants Data Base	5	*	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	5.0	Complete
	Total Audit Days for Department	200							5	

INTERNAL AUDIT PLAN 2017/18										
2017/18	% Plan Completion to Date	5%			% Target May 2017				10.0%	
Job No	Departments	Days Planned	Pre. Audit Meeting	Terms of Reference Issued	Commenced	Field Work Complete	Draft Report Issued	Final Report Issued	Days to Date	Status
	Computer Audits									
2117001	Computer Assisted Audit Testing(CAATs)	25	*	*	*				0.0	Commenced
2117002	- Agresso Developments	5							0.0	
2117003	- Resource Link	10							0.0	
2117004	- Payment Cards	5							0.0	
2117005	- Education & Children Services	5							0.0	
2117006	National Fraud Initiative	35	*	N/A	*				0.0	Commenced
2117007	Asset Management (Central/Other)	10							0.0	
2117008	Collaborative Working	10							0.0	
2117009	Networks inc WiFi	10							0.0	
2117010	Business Continuity Planning	10							0.0	
2117011	Installations	10							0.0	
2117012	Active Directory	10							0.0	
2117013	Schools	10							0.0	
2117014	Other Systems - (Not TASK)	10							0.0	
2117015	Digital Transformation	10							0.0	
2117016	Agile Working	10							0.0	
	Total Days Computer Audits	185							0.0	

INTERNAL AUDIT PLAN 2017/18										
2017/18	% Plan Completion to Date	5%		% Target May 2017					10.0%	
Job No	Departments	Days Planned	Pre. Audit Meeting	Terms of Reference Issued	Commenced	Field Work Complete	Draft Report Issued	Final Report Issued	Days to Date	Status
	Education & Children									
	School Improvement									
3117001	School Effectiveness Support Services	8							0.0	
	Education Services									
3117002	Special Educational Needs	8							0.0	
3117003	School Redundancy & EVR	8							0.0	
	Strategic Development									
3117004	School Milk & Uniform Grants	5							0.0	
3117005	School Meals & Primary Free Breakfast Services	12							0.0	
	Curriculum & Well being									
3117006	Youth Service	8							0.0	
3117007	Youth Service short term grants	3							0.0	
3117008	Adult & Community Learning	5							0.0	
	Children's Services									
3117009	Safeguarding	8							0.0	
3117010	Financial Management Other	5							0.0	
	Schools:									
3117011	Cross Hands C.P. School.	3							0.0	
3117012	Drefach C.P. School.	3							0.0	
3117013	Llangain C.P. School.	3							0.0	
3117014	Bancffosfelin C.P. School.	3							0.0	
3117015	Pontyberem C.P. School.	3							0.0	
3117016	Gwynfryn C.P. School.	3							0.0	
3117017	Carway C.P. School.	3							0.0	
3117018	Pontiets C.P. School	3							0.0	
3117019	Five Roads C.P. School	3							0.0	
3117020	Maesybont C.P. School.	3							0.0	
3117021	Blaenau C.P. School	3							0.0	
3117022	Ysgol G. Mynyddygarreg	3							0.0	
3117023	Trimsaran C.P. School	3							0.0	
3117024	Copperworks Infant & Nursery School	3							0.0	
3117025	Lakefield C.P. School.	3							0.0	
3117026	Peniel C.P. School.	3							0.0	
3117027	Bro Banw	3							0.0	
3117028	Saron C.P. School	3							0.0	
3117029	Llangadog C.P. School	3							0.0	
3117030	Ysgol Y Dderwen, Carmarthen	3							0.0	
3117031	Llanmiloe C.P. School	3							0.0	
3117032	Bryn C.P. School	3							0.0	
3117033	Y Felin (Felinfoel)	3	*	*	*	*	*	*	3.0	Complete
3117034	Ysgol Brynsierfel, Llanelli.	3							0.0	
3117035	Llangunnor C.P. School.	3							0.0	
3117036	Ysgol Gymraeg Teilo Sant, Llandeilo.	3							0.0	
3117037	Penygaer C.P. School.	3							0.0	
3117038	Bigyn C.P. School.	3							0.0	

INTERNAL AUDIT PLAN 2017/18										
2017/18	% Plan Completion to Date	5%			% Target May 2017					10.0%
Job No	Departments	Days Planned	Pre. Audit Meeting	Terms of Reference Issued	Commenced	Field Work Complete	Draft Report Issued	Final Report Issued	Days to Date	Status
3117039	Richmond Park C.P. School.	3	*	*	*	*	*		2.7	Draft Report Issued
3117040	Ysgol Griffith Jones	3							0.0	
3117041	St. Mary's R.C.P. School. Llanelli.	3							0.0	
3117042	St. Mary's R.C.P. School, Carmarthen.	3							0.0	
3117043	Model V.A.P. School.	3	*	*	*	*	*		2.7	Draft Report Issued
3117044	Ysgol Bro Dinefwr	7							0.0	
3117045	Dyffryn Amman	7							0.0	
3117046	Dyffryn Taf	7	*	*	*	*	*		6.3	Draft Report Issued
3117047	Ysgol Gyfun Emlyn	7							0.0	
3117048	Bro Myrddin	7	*	*					0.0	Terms of Reference
	Grants									
3117049	School Uniform	5							0.0	
3117050	Post 16	5							0.0	
3117051	Education - EIG - Q1 Audit	5							0.0	
3117052	Education - EIG - Q2 Audit	5							0.0	
3117053	Education - EIG - Q3 Audit	5							0.0	
3117054	Education - EIG - Q4 Audit	5							0.0	
3117055	Education - EIG - Final Annual Audit	5							0.0	
3117056	Education - PDG	5							0.0	
3117057	Education & Children Grants	5							0.0	
3117058	Youth Work Strategy Grant	5	*	*	*	*	*	*	5.0	Complete
	Total Audit Days for Department	254							19.7	
	Corporate Services									
4117001	Main Accounting	10							0.0	
4117002	Budget Setting	5							0.0	
4117003	Budget Monitoring / Budget Manual Compliance	5							0.0	
4117004	VAT	8							0.0	
4117005	Capital Accounting incl.Fixed Asset Register	8							0.0	
4117006	Treasury Management - Loans	5							0.0	
4117007	Investments - Carmarthenshire CC	5							0.0	
4117008	Investments - Dyfed Pension Fund	5							0.0	
4117009	Pensions Payroll System	10							0.0	
4117010	Housing Benefits	10							0.0	
4117011	Council Tax	10							0.0	
4117012	NNDR	10							0.0	
4117013	Payroll System	20							0.0	
4117014	Creditor Payments	20							0.0	
4117015	Debtors System	20							0.0	
4117016	Cash Receipting	5							0.0	
4117017	Banking	5							0.0	
4117018	Travel & Subsistence System	10							0.0	
4117019	Trust Funds	8	*	*					0.0	Terms of Reference
4117020	Burry Port Harbour - Accounts Return for WAO	5	*	*					0.0	Terms of Reference
4117021	Teachers Salaries	8	*	*					0.0	Terms of Reference
4117022	Asset Disposal / Acquisition	8							0.0	
4117023	Financial Management Other	5							0.0	
	Total Audit Days for Department	205							0	

INTERNAL AUDIT PLAN 2017/18										
2017/18	% Plan Completion to Date	5%		% Target May 2017					10.0%	
Job No	Departments	Days Planned	Pre. Audit Meeting	Terms of Reference Issued	Commenced	Field Work Complete	Draft Report Issued	Final Report Issued	Days to Date	Status
	Communities									
5117001	Disability/Adaptations/Renewals/ARBED	8							0.0	
5117002	Houses for Homes	8							0.0	
5117003	Tenancy Management	8							0.0	
5117004	Homelessness	8							0.0	
5117005	Rents	8							0.0	
5117006	Contract Management/Partnerships	10	*	*	*				0.0	Commenced
5117007	Direct Payments	10	*	*	*	*			7.5	Field Work Complete
5117008	Residential Care Authority & Private Homes	8							0.0	
5117009	Day Care	8							0.0	
5117010	Learning Disabilities	5	"	*	*	*			3.8	Field Work Complete
5117011	Safeguarding	10							0.0	
5117012	Service User Assets	8	*	*	*	*			6.0	Field Work Complete
5117013	Care Plans	5							0.0	
5117014	Independent Living Fund	5	*	*	*				0.0	Commenced
5117015	Joint Equipment Store	5							0.0	
5117016	Amman Valley Leisure Centre	4							0.0	
5117017	Carmarthen Leisure Centre	4							0.0	
5117018	Llanelli Leisure Centre	4							0.0	
5117019	Newcastle Emllyn Leisure Centre	4							0.0	
5117020	Pembrey Country Park / MCP / Country Parks	12							0.0	
5117021	Ski Centre	5							0.0	
5117022	Countryside Access	5							0.0	
5117023	St Clears Craft Centre	3							0.0	
5117024	West Area Leisure	5							0.0	
5117025	Pendine Outdoor Education Centre	8							0.0	
5117026	Financial Management Other	5	*	*	*	*	*	*	5.0	Complete
	Grants									
5117027	Supporting People - Outcomes	5	*	N/A	*	*	*	*	5.0	Complete
5117028	Supporting People - Financials	10							0.0	
5117029	Communities	10							0.0	
	Total Audit Days for Department	198							27.25	

INTERNAL AUDIT PLAN 2017/18										
2017/18	% Plan Completion to Date		5%		% Target May 2017					10.0%
Job No	Departments	Days Planned	Pre. Audit Meeting	Terms of Reference Issued	Commenced	Field Work Complete	Draft Report Issued	Final Report Issued	Days to Date	Status
	Environment									
	Property:									
6117001	Property Maintenance	8							0.0	
6117002	Property Management	5							0.0	
6117003	Tenancy Management / Housing Voids	8							0.0	
6117004	Provision / livestock markets	5							0.0	
6117005	Grounds Maintenance	5	*	*	*				0.0	Commenced
6117006	Waste Services	8							0.0	
6117007	Environmental Enforcement	5	*	*	*				0.0	Commenced
	Highways and Transport:									
6117008	Highway Maintenance (incl. Trunk Roads)	8	*	*	*	*			6.0	Field Work Complete
6117009	Public transport	5							0.0	
6117010	Fleet/Plant Management	5							0.0	
	Planning Services:									
6117011	Building Control	5							0.0	
6117012	106 Agreements	5							0.0	
6117013	Heritage	5							0.0	
	Policy & Development Departmental:									
6117014	Management Systems - Total	5							0.0	
6117015	Procurement	3	*	*	*				0.0	Commenced
6117016	Financial Management Other	5							0.0	
	Grants									
6117017	Departmental Grants	10							0.0	
	Total Audit Days for Department	100							6	
	Procurement / Contracts									
7117001	Departmental Procurement Revenue Contracts	10							0.0	
7117002	Corporate Procurement	15							0.0	
7117003	Framework contracts	15							0.0	
7117004	Regional Framework contracts	10							0.0	
7117005	Specific Projects	7	*		*				0.0	Commenced
7117006	Capital Maintenance	5							0.0	
7117007	21st Century Schools	5	*	*	*				0.0	Commenced
7117008	Post Contract	7	*		*				0.0	Commenced
7117009	Contract Partnering Selection	5							0.0	
7117010	Capital Grant Management	5							0.0	
7117011	Departmental Contract Management	8	*	*	*				0.0	Commenced
7117012	Cost Management	8							0.0	
7117013	Financial Management Other	10							0.0	
	Total Audit Days for Department	110							0	

See 611701

INTERNAL AUDIT PLAN 2017/18										
2017/18	% Plan Completion to Date	5%			% Target May 2017					10.0%
Job No	Departments	Days Planned	Pre. Audit Meeting	Terms of Reference Issued	Commenced	Field Work Complete	Draft Report Issued	Final Report Issued	Days to Date	Status
	Fire									
8117001	Network Security	5							0.0	
8117002	Internet Security	5							0.0	
8117003	Agresso	3							0.0	
8117004	Data Protection	5							0.0	
8117005	NFI	5							0.0	
8217001	Main Accounting	5							0.0	
8217002	VAT	5							0.0	
8217003	Capital Accounting incl.Fixed Asset Register	5							0.0	
8217004	Treasury Management - Loans	2							0.0	
8217005	Treasury Management - Investments	4							0.0	
8217006	Pensions Payroll System	5							0.0	
8217007	Payroll System	5							0.0	
8217008	Creditor Payments	5							0.0	
8217009	Debtors System	5							0.0	
8217010	Banking	4							0.0	
8217011	Travel & Subsistence System	5							0.0	
8217012	Procurement	5							0.0	
8217013	Asset Disposal / Acquisition / Asset Management	5							0.0	
8217014	3*grants	10							0.0	
	Total Audit Days for Department	93							0.0	
	Total Approved Plan Days - Carmarthenshire	1252							58.0	
	Additional Work Not Included in Original Plan									
5117030	Pendine	10	*	*	*	*			7.5	Field Work Complete
4117024	Self Assessment	0	*	*	*				0.0	Commenced
	Total Additional Work	10							7.5	
	Total Audit Plan Time	1262				% Complete to Date	5.2%		65.5	
	Productivity of Total Audit Plan Days as a Percentage of Approved Plan Days						5.2%			

Mae'r dudalen hon yn wag yn fwriadol

INTERNAL AUDIT PLAN 2016/17		REPORTING										
Job No	Departments	Issues				3*=5	2*=3	1*=1	Score	Pre Audit Risk Level	Post Audit Risk Level	Assurance Level
		No. of 3 *	No. of 2 *	No. of 1 *	Total No. Issues							
	Chief Executive											
1116001	Corporate Strategy/Policy Making	0	0	0	0	0	0	0	0	N/A	N/A	N/A
1116002	Partnership Arrangements	0	0	0	0	0	0	0	0	N/A	N/A	N/A
1116003	Call Centre	0	0	0	0	0	0	0	0	Low	Low	High
1116004	Print Commissioning	0	1	1	2	0	3	1	4	Medium	Medium	Acceptable
1116005	Annual Governance Statement	0	3	1	4	0	9	1	10	Medium	Medium	Acceptable
1116006	Coroners / other services	0	2	0	2	0	6	0	6	Medium	Medium	Acceptable
1116007	Registrars				0	0	0	0	0			
1216001	HR Function	0	0	0	0	0	0	0	0	N/A	N/A	N/A
1216002	Staffing Policies	0	0	0	0	0	0	0	0	Medium	Medium	High
1216003	Declaration of Interest	0	0	0	0	0	0	0	0	N/A	N/A	N/A
1216004	Democratic Advice and Support	0	0	0	0	0	0	0	0	Medium	Medium	Acceptable
1316001	Financial Management Other	0	0	0	0	0	0	0	0	N/A	N/A	N/A
	Education & Children											
2116001	Community Learning	0	0	3	3	0	0	3	3	Medium	Medium	Acceptable
2116002	Youth Support Service	0	1	0	1	0	3	0	3	Medium	Low	Acceptable
2216001	Information Management				0	0	0	0	0			
2216002	School Meals / Catering Services	0	2	3	5	0	6	3	9	Medium	Medium	Acceptable
2316001	Additional Learning Needs				0	0	0	0	0			
2316002	School Improvement	0	0	2	2	0	0	2	2	Low	Low	High
2316003	Schools Organisation				0	0	0	0	0			
2316004	Teachers starters & leavers				0	0	0	0	0			
2416001	Child Support	0	1	0	1	0	3	0	3	Medium	Medium	Acceptable
2416002	Family Support				0	0	0	0	0			
2416003	Partnering / Procurement				0	0	0	0	0			
2416004	Education Welfare				0	0	0	0	0			
2416005	Safeguarding				0	0	0	0	0			
2516001	Financial Management Other - Bro Banw School	4	6	0	0	20	18	0	38	Medium	Medium	Low

Tudalen 26

INTERNAL AUDIT PLAN 2016/17		REPORTING										
Job No	Departments	Issues				3*=5	2*=3	1*=1	Score	Pre Audit Risk Level	Post Audit Risk Level	Assurance Level
		No. of 3 * Issues	No. of 2 * Issues	No. of 1 * Issues	Total No. Issues							
	Grants											
3116001	Physical Regeneration	0	0	0	0	0	0	0	0	N/A	N/A	N/A
3116002	Business Development	0	0	0	0	0	0	0	0	N/A	N/A	N/A
3116003	Community Funding	0	0	0	0	0	0	0	0	N/A	N/A	N/A
3216001	Departmental Grants	0	3	1	4	0	9	1	10	High	High	Acceptable
3216002	Foundation Stage	0	0	0	0	0	0	0	0	N/A	N/A	N/A
3216003	DCELLS Post 16	0	1	0	1	0	3	0	3	High	High	Acceptable
3216004	Bus operators Grant				0	0	0	0	0			
3216005	Supporting People	1	0	0	1	5	0	0	5	High	High	Low
3216006	Education - EIG - Q1 Audit	0	0	0	0	0	0	0	0	N/A	N/A	N/A
3216007	Education - EIG - Q2 Audit	0	0	0	0	0	0	0	0	N/A	N/A	High
3216008	Education - EIG - Q3 Audit	0	0	0	0	0	0	0	0	N/A	N/A	High
3216009	Education - EIG - Q4 Audit	0	0	0	0	0	0	0	0	N/A	N/A	High
3216010	Education - EIG - Final Annual Audit				0	0	0	0	0			
3216011	Education - PDG	0	0	0	0	0	0	0	0	N/A	N/A	N/A
3316001	Financial Management Other	0	2	4	6	0	6	4	10	Medium	Medium	Acceptable
	Corporate Services											
4116001	Risk Management				0	0	0	0	0			
4216001	Main Accounting	0	0	2	2	0	0	2	2	Medium	Medium	High
4216002	VAT	0	2	0	2	0	6	0	6	Medium	Medium	Acceptable
4216003	Capital Accounting incl.Fixed Asset Register				0	0	0	0	0			
4216004	Treasury Management	0	0	0	0	0	0	0	0	Medium	Medium	High
4216005	Investments	0	0	0	0	0	0	0	0	Medium	Medium	High
4216006	Pensions Payroll System	0	0	0	0	0	0	0	0	Medium	Medium	High
4216007	Housing Benefits				0	0	0	0	0			
4216008	Council Tax				0	0	0	0	0			
4216009	NNDR				0	0	0	0	0			
4216010	Payroll System	1	2	0	3	5	6	0	11	High	High	Acceptable

INTERNAL AUDIT PLAN 2016/17		REPORTING										
Job No	Departments	Issues				3*=5	2*=3	1*=1	Score	Pre Audit Risk Level	Post Audit Risk Level	Assurance Level
		No. of 3 *	No. of 2 *	No. of 1 *	Total No. Issues							
4216011	Creditor Payments	0	0	1	1	0	0	1	1	High	Low	High
4216012	Debtors System				0	0	0	0	0			
4216013	Cash Receipting	0	0	0	0	0	0	0	0	Medium	Medium	High
4216014	Banking	0	0	1	1	0	0	1	1	Low	Low	High
4216015	Travel & Subsistence System				0	0	0	0	0			
4216016	Trust Funds	0	0	0	0	0	0	0	0	Medium	Medium	Acceptable
4316001	Financial Management Other	0	0	0	0	0	0	0	0	N/A	N/A	N/A
	Corporate Property (to be allocated to relevant Dept)											
	Property Management				0	0	0	0	0			
	Estate Management	0	0	0	0	0	0	0	0	N/A	N/A	N/A
	Provision / livestock markets				0	0	0	0	0			
	Communities											
5116001	Disability/Adaptations/Renewals/ARBE D	0	0	0	0	0	0	0	0	Medium	Medium	High
5116002	Houses for Homes	0	0	0	0	0	0	0	0	Medium	Medium	High
5116003	Tenancy Mgt	0	2	1	3	0	6	1	7	Medium	Medium	Acceptable
5116004	Voids	0	2	3	5	0	6	3	9	Medium	Medium	Acceptable
5116005	Homelessness	0	1	3	4	0	3	3	6	Medium	Medium	Acceptable
5116006	Rents	0	0	0	0	0	0	0	0	Medium	Medium	High
5116007	HRA	0	2	0	2	0	6	0	6	Medium	Medium	Acceptable
5216001	Contract Management/Partnerships	0	0	0	0	0	0	0	0	N/A	N/A	N/A
5216002	Direct Payments	0	1	0	1	0	3	0	3	Medium	Medium	Acceptable
5216003	Home Care	0	3	1	4	0	9	1	10	High	Medium	Acceptable
5216004	Residential Care Authority & Private Homes	0	0	0	0	0	0	0	0	Medium	Medium	High
5216005	Day Care	0	4	2	6	0	12	2	14	Medium	Medium	Acceptable
5216006	Learning Disabilities	0	3	0	3	0	9	0	9	Medium	Medium	Acceptable

INTERNAL AUDIT PLAN 2016/17		REPORTING										
Job No	Departments	Issues				3*=5	2*=3	1*=1	Score	Pre Audit Risk Level	Post Audit Risk Level	Assurance Level
		No. of 3 *	No. of 2 *	No. of 1 *	Total No. Issues							
5216007	Transport	0	0	0	0	0	0	0	0	N/A	N/A	N/A
5216008	Safeguarding	0	3	0	3	0	9	0	9	Medium	Medium	Acceptable
5216009	Supporting People	0	0	0	0	0	0	0	0	N/A	N/A	N/A
5316001	Public Health / Protection	0	3	0	3	0	9	0	9	Medium	Medium	Acceptable
5416001	Arts Development	0	3	1	4	0	9	1	10	Medium	Medium	Acceptable
5416002	Cultural: Oriel Myrddin	0	2	2	4	0	6	2	8	Medium	Medium	Acceptable
5416003	Heritage Services	3	2	0	5	15	6	0	21	High	High	Low
5416004	Libraries	0	3	0	3	0	9	0	9	High	High	Acceptable
5516001	Amman Valley	0	3	0	3	0	9	0	9	Medium	Medium	Acceptable
5516002	Carmarthen	0	3	1	4	0	9	1	10	Medium	Medium	Acceptable
5516003	Llanelli				0	0	0	0	0			
5516004	East Area Leisure / NERS / Marketing	0	3	0	3	0	9	0	9	Medium	Medium	Acceptable
5516005	Arrangements for Leisure Trust Status	0	0	0	0	0	0	0	0	N/A	N/A	N/A
5516006	Partnerships				0	0	0	0	0			
5516007	Pembrey Country Park / MCP / Country Parks				0	0	0	0	0			
5516008	Ski Centre				0	0	0	0	0			
5516009	Burry Port Harbour	0	0	0	0	0	0	0	0	N/A	N/A	N/A
5616001	Financial Management Other	0	0	0	0	0	0	0	0	N/A	N/A	N/A
	Environmental Services											
6116001	Building Maintenance				0	0	0	0	0			
6116002	Procurement	0	0	0	0	0	0	0	0	N/A	N/A	N/A
6116003	Grounds Maintenance	0	1	0	1	0	3	0	3	Medium	Medium	Acceptable
6116004	Urban Parks	0	1	0	1	0	3	0	3	Medium	Medium	Acceptable
6216001	Highway Maintenance (incl. Trunk Roads)	0	0	0	0	0	0	0	0	N/A	N/A	N/A
6216002	Waste Services				0	0	0	0	0			
6216003	Trade Waste	0	0	0	0	0	0	0	0	N/A	N/A	N/A
6316001	Public transport	0	0	0	0	0	0	0	0	Medium	Medium	High

Tudalen 28

INTERNAL AUDIT PLAN 2016/17		REPORTING										
Job No	Departments	Issues				3*=5	2*=3	1*=1	Score	Pre Audit Risk Level	Post Audit Risk Level	Assurance Level
		No. of 3 *	No. of 2 *	No. of 1 *	Total No. Issues							
6316002	School & College Transport	0	0	0	0	0	0	0	0	Medium	Medium	High
6316003	Fleet/Plant Management				0	0	0	0	0			
6316004	Traffic Management	0	3	0	3	0	9	0	9	Medium	Medium	Acceptable
6316005	Road Safety	0	0	1	1	0	0	1	1	Medium	Medium	High
6416001	Development Control	0	0	0	0	0	0	0	0	Medium	Medium	High
6416002	Building Control	0	0	0	0	0	0	0	0	Medium	Medium	High
6516001	Financial Management Other	0	0	0	0	0	0	0	0	N/A	N/A	N/A
	Procurement / Contracts											
6616001	Departmental Procurement Revenue Contracts	0	0	0	0	0	0	0	0	N/A	N/A	N/A
6616002	Corporate Procurement				0	0	0	0	0			
6616003	Asset Management	0	4	0	4	0	12	0	12	High	High	Acceptable
6616004	Framework contracts				0	0	0	0	0			
6616005	Specific Projects	0	0	0	0	0	0	0	0	High	High	High
6616006	Capital Maintenance	1	2	4	7	5	6	4	15	High	High	Low
6616007	MEP & sample of specific projects / post contracts	0	0	1	1	0	0	1	1	High	High	High
6616008	Post Contract	0	0	0	0	0	0	0	0	High	High	High
6716001	Financial Management Other	0	0	0	0	0	0	0	0	N/A	N/A	N/A
	Computer Audit											
4416001	Security of Information	0	2	0	2	0	6	0	6	High	High	Acceptable
4416002	Operating Systems	0	0	0	0	0	0	0	0	N/A	N/A	N/A
4416003	Social Media	0	0	0	0	0	0	0	0	N/A	N/A	N/A
4416004	Internet Security	0	0	2	2	0	0	2	2	Medium	Medium	High
4416005	Licensing				0	0	0	0	0			
4416006	Communications				0	0	0	0	0			
4416007	Computer Assisted Audit Testing(CAATs)	0	1	0	1	0	3	0	3	High	High	Acceptable
4416008	- Agresso Developments	0	1	0	1	0	3	0	3	High	High	Acceptable

Internal Audit

INTERNAL AUDIT PLAN 2016/17		REPORTING										
Job No	Departments	Issues				3*=5	2*=3	1*=1	Score	Pre Audit Risk Level	Post Audit Risk Level	Assurance Level
		No. of 3 * Issues	No. of 2 * Issues	No. of 1 * Issues	Total No. Issues							
4416009	- Resource Link	0	0	0	0	0	0	0	0	Medium	Medium	High
4416010	- Payment Cards	0	0	0	0	0	0	0	0	N/A	N/A	N/A
4416011	- Education & Children Services				0	0	0	0	0			
4416012	Social Care & Housing	0	1	0	1	0	3	0	3	Medium	Medium	Acceptable
4416013	Other Systems - Total Mobile	0	0	0	0	0	0	0	0	N/A	N/A	N/A
4516001	Financial Management Other	0	0	0	0	0	0	0	0	N/A	N/A	N/A
	School Audits											
	Primary Schools											
2616001	Meithryn Rhydaman	0	2	3	5	0	6	3	9	Medium	Medium	Acceptable
2616002	Cefneithin C.P.	0	2	1	3	0	6	1	7	Medium	Medium	Acceptable
2616003	Llechyfedach C.P. School	0	1	0	1	0	3	0	3	Medium	Medium	Acceptable
2616004	Ysgol Gynradd Gorslas	0	2	0	2	0	6	0	6	Medium	Medium	Acceptable
2616005	Ysgol Gynradd Ponthenri	0	0	4	4	0	0	4	4	Medium	Medium	Acceptable
2616006	Bancyfelin C.P. School	0	0	3	3	0	0	3	3	Medium	Medium	Acceptable
2616007	Meidrim C.P. School	0	2	2	4	0	6	2	8	Medium	Medium	Acceptable
2616008	Ysgol Gynradd Llanedi	0	0	4	4	0	0	4	4	Medium	Medium	Acceptable
2616009	Ysgol Gynradd Ffairfach	0	1	2	3	0	3	2	5	Medium	Medium	Acceptable
2616010	Ysgol Gynradd Llanwrda	0	0	0	0	0	0	0	0	Medium	Medium	High
2616011	Ysgol Gynradd Bro Brynach	0	0	0	0	0	0	0	0	Medium	Medium	High
2616012	Ysgol G. Llanpumsaint	0	2	4	6	0	6	4	10	Medium	Medium	Acceptable
2616013	Ysgol G. Mynyddygarreg	0	0	1	1	0	0	1	1	Medium	Medium	High
2616014	Johnstown C.P. School	0	2	3	5	0	6	3	9	Medium	Medium	Acceptable
2616015	Ysgol Gynradd Bynea	0	1	2	3	0	3	2	5	Medium	Medium	Acceptable
2616016	Dafen C.P. School	0	1	3	4	0	3	3	6	Medium	Medium	Acceptable
2616017	Llangennech Infants School	0	2	0	2	0	6	0	6	Medium	Medium	Acceptable
2616018	Furnace C.P. School	0	2	0	2	0	6	0	6	Medium	Medium	Acceptable
2616019	Copperworks Infant & Nursery School	0	1	3	4	0	3	3	6	Medium	Medium	Acceptable
2616020	Maes y Morfa	0	2	4	6	0	6	4	10	Medium	Medium	Acceptable
2616021	Old Road C.P. Primary School	0	2	0	2	0	6	0	6	Medium	Medium	Acceptable
2616022	Ysgol Llanstephan	0	1	3	4	0	3	3	6	Medium	Medium	Acceptable

INTERNAL AUDIT PLAN 2016/17		REPORTING										
Job No	Departments	Issues				3*=5	2*=3	1*=1	Score	Pre Audit Risk Level	Post Audit Risk Level	Assurance Level
		No. of 3 * Issues	No. of 2 * Issues	No. of 1 * Issues	Total No. Issues							
2616023	Ysgol Gynradd Llannon	0	1	0	1	0	3	0	3	Medium	Medium	Acceptable
2616024	Myrddin C.P. School	0	1	2	3	0	3	2	5	Medium	Medium	Acceptable
2616025	Swiss Valley C.P. School.	0	0	1	1	0	0	1	1	Medium	Medium	High
2616026	Ysgol Gymraeg Rhydaman	0	0	0	0	0	0	0	0	Medium	Medium	High
2616027	Llandybie C.P. School	0	3	3	6	0	9	3	12	Medium	Medium	Low
2616028	Ysgol Llanybydder	0	2	2	4	0	6	2	8	Medium	Medium	Acceptable
2616029	Burry Port Community School	0	0	0	0	0	0	0	0	Medium	Medium	High
2616030	Ysgol Wirfoddol Abergwili	0	0	0	0	0	0	0	0			High
2616031	Tremoilet V.C.P.	0	3	5	8	0	9	5	14	Medium	Medium	Low
2616032	Laugharne V.C.P. School	0	0	1	1	0	0	1	1	Medium	Medium	High
2616033	Ys Gynradd Wirfoddol Llanddarog	0	1	4	5	0	3	4	7	Medium	Medium	Acceptable
2616034	Ysgol Gynradd Wirfoddol Llanllwni	0	4	1	5	0	12	1	13	Medium	Medium	Low
2616035	Ysgol Wirfoddol Penboyr				0	0	0	0	0			
	Secondary Schools											
2716001	Glanymor				0	0	0	0	0			
2716002	Strade	0	1	5	6	0	3	5	8	Medium	Medium	Acceptable
2716003	Bryngwyn				0	0	0	0	0			
2716004	Maesygwendraeth	0	0	5	5	0	0	5	5	Medium	Medium	Acceptable
2716005	QE High School	0	2	8	10	0	6	8	14	Medium	Medium	Low
	Special Schools											
2816001	Rhydygors	0	0	0	0	0	0	0	0	N/A	N/A	N/A
2816002	Heol Goffa	0	2	2	4	0	6	2	8	Medium	Medium	Acceptable
	Additional Work Not Included in Original Plan											
2616036	Ysgol Y Fro	0	2	0	2	0	6	0	6	Medium	Medium	Acceptable
2616037	Ysgol Gymraeg Gwenllian	0	0	1	1	0	0	1	1	Medium	Medium	High
2616038	Ferryside VC School	0	2	0	2	0	6	0	6	Medium	Medium	Acceptable

Mae'r dudalen hon yn wag yn fwriadol

DEPARTMENT Corporate Services	AUDIT REVIEW Treasury Management	AUDIT REF 4216004
PLANNED DAYS 7	ACTUAL DAYS 7	Frequency of Audit ANNUAL

BACKGROUND

The Treasury & Pension Investments section monitors the daily cash-flow and banking transactions of the Authority to identify funds that are surplus to immediate requirements. The surpluses are then lent/ invested to various organisations who are known as Counter Parties. The Treasury Management section within the Corporate Services Department carries out the functions of managing the investments and borrowing of the Authority on a daily basis. Treasury Management is a fundamental system of the Authority and is therefore, subject to annual review, as part of the ongoing Internal Audit Strategic Plan. The system is classified as being of medium risk.

The Mid Year Treasury Management and Prudential Indicator report was presented to the Executive Board on 21st November 2016. The report details that at the end of September 2016 the Authority’s investments stood at £54.65m, with a turnover of £632.4m for the half year to 30th September 2016. The Authority’s total borrowing was £380.50m as at 30th September 2016.

SCOPE

The review will cover the controls and procedures in operation to ensure that:

- Investment transactions are properly authorised and recorded;
- Independent reconciliations between the investment register, the Financial Management System and bank statements are carried out;
- Investments are made and performance is reported in accordance with the Statement of Investment Principles (SIP);
- Performance of investments are monitored on a regular basis;
- Payments of balances held on the Dividend Income Statements are promptly transferred;

SUMMARY OF RESULTS

The review of Treasury Management has been assessed as being of medium risk to the Authority during the audit planning process due to the value and number of transactions processed annually and the robustness of controls.

It is very pleasing to note that no issues have been identified and that the expected key controls in respect of the management and administration of the Treasury Management function continue to operate to a high standard

NUMBER OF RECOMMENDATIONS		OVERALL ASSURANCE
Priority 1- Fundamental Weaknesses	None	High
Priority 2 – Strengthen Existing Controls	None	
Priority 3 – Minor Issues	None	

DEPARTMENT Corporate Services	AUDIT REVIEW Investments	AUDIT REF 4216005
PLANNED DAYS 7	ACTUAL DAYS 7	Frequency of Audit ANNUAL

BACKGROUND

The Treasury & Pension Investments Section within the Corporate Services Department carries out the function of managing investment issues in relation to the Dyfed Pension Fund and the Dyfed Welsh Church Fund. As at 30th September 2016, the market value of the Dyfed Pension Fund was £2,171 million whilst the value of the Dyfed Welsh Church Fund was £3.70 million.

During the year, the amounts invested have fluctuated ever so slightly and the main holding is within Overseas Equities. There continues to be five Investment Managers who were appointed to manage the funds on behalf of Carmarthenshire County Council.

SCOPE

The review will cover the controls and procedures in operation to ensure that:

- Investment transactions are properly authorised and recorded;
- Independent reconciliations between the investment register, the Financial Management System and bank statements are carried out;
- Investments are made and performance is reported in accordance with the Statement of Investment Principles (SIP);
- Performance of investments are monitored on a regular basis;
- Payments of balances held on the Dividend Income Statements are promptly transferred;

SUMMARY OF RESULTS

Whilst the number and value of Investment transactions are significant, the review of Investments has been classified as medium risk to the Authority due to the strength and robustness of controls identified previously.

Results from testing once again highlighted that the procedures for the management and administration of the Authority's Investment function continue to operate to a high standard and as a consequence no issues were identified.

NUMBER OF RECOMMENDATIONS		OVERALL ASSURANCE
Priority 1- Fundamental Weaknesses	None	High
Priority 2 – Strengthen Existing Controls	None	
Priority 3 – Minor Issues	None	

DEPARTMENT Corporate Services	AUDIT REVIEW VAT	AUDIT REF 4216002
PLANNED DAYS 8	ACTUAL DAYS 8	Frequency of Audit ANNUAL

BACKGROUND

VAT is a tax on consumption, essentially a ‘sales tax’. It is payable by all consumers. Since local authorities are also consumers, when they make purchases of goods and services in order to perform their functions, they may find themselves paying VAT. Equally, when they levy charges, such as for services provided by them, they may have to account for VAT to the Commissioners for Her Majesty’s Revenue and Customs (HMRC). However, under EU law, which is ultimately the law governing VAT, the default position is that local authorities – as public bodies – are exempt from paying VAT when they are performing “public functions”. Article 13 of the principal VAT Directive states that an “authority governed by public law” is not liable to pay VAT on purchases which it makes to enable it to perform its public functions. Accordingly, any VAT which has been paid, known as “input tax”, is recoverable from HMRC.

Similarly, the local authority does not need to add VAT (that is, “output tax”) on any charges which it is entitled to make when performing its functions. However, there are a number of problems which make this area of VAT law notoriously difficult, such as where a local authority is doing something under legal rules *applicable to everyone*; it is unlikely to be exempt. The Authority has staff within its Accountancy Section that deal with all VAT queries and who are responsible for the submission of monthly claims to recover VAT.

The Authority submits monthly claims to HMRC to recover VAT to an average value of approximately £1.5m.

SCOPE

The review covered the controls and procedures in operation for VAT to assess the extent to which:

- Recommendations in the previous Internal Audit report have been actioned;
- Adequate guidance / documented procedures exist;
- Appropriate controls and procedures are established to ensure compliance with legislation and HMRC requirements.

SUMMARY OF RESULTS

The review of VAT has been assessed as medium risk to the Authority during the audit planning process due to the complex nature of VAT and the volume of income and expenditure transactions processed by the Authority.

It is pleasing to report that expected key controls in respect of the management and administration of VAT are operating to an acceptable standard, with only a couple of issues being identified.

<p>The review identified that the procedures adopted meet statutory, best practice and the Authority's Financial Procedure Rules. A couple of improvements are required in order for Internal Audit to place an assurance that systems are operating to a high standard. These improvements have been agreed and have since been implemented by the responsible officers.</p>		
NUMBER OF RECOMMENDATIONS		OVERALL ASSURANCE
Priority 1- Fundamental Weaknesses	None	Acceptable
Priority 2 – Strengthen Existing Controls	2	
Priority 3 – Minor Issues	None	

DEPARTMENT Corporate Services	AUDIT REVIEW Creditors	AUDIT REF 4216011
PLANNED DAYS 20	ACTUAL DAYS 20	Frequency of Audit ANNUAL

BACKGROUND

The Creditor Payments system is incorporated within the Authority’s Financial Management System ‘Agresso’. The Accounts Payable module is controlled centrally by the Payments Section based at County Hall. Payments are also processed on-line by staff based within their respective departments for which the Office Manager provides guidance.

The value of payments processed through the Creditor system in 2015 / 2016 was approximately £993million with the number of transactions processed being approximately 358,600. Figures to date for 2016 / 2017 show that the outcome for this year is set to be consistent with these figures. Due to the volume and value of transactions it is considered to be a fundamental accounting system and is essential that there are effective controls over the payments of supplies and services both centrally and by on-line users.

SCOPE

A review was undertaken of the system controls over the payment to creditors operated by both the Creditor Payments Section and departmental users. The review will include an assessment of the following:

- Recurring Payments
- Urgent payments

SUMMARY OF RESULTS

The review of Creditor Payments has previously been assessed as high risk to the Authority during the audit planning process due to the value and number of transactions processed annually.

The current review only focused on looking at the controls in operation for recurring payments and urgent payments as agreed between the Interim Head of Audit, Risk & Procurement and the Head of Financial Services.

It is pleasing to report that expected key controls are operating to an acceptable standard with only a small minor issue identified and therefore the review of Creditor Payments has been re-assessed as being of low risk to the Authority.

NUMBER OF RECOMMENDATIONS		OVERALL ASSURANCE
Priority 1- Fundamental Weaknesses	None	High
Priority 2 – Strengthen Existing Controls	None	
Priority 3 – Minor Issues	1	

DEPARTMENT Corporate Services	AUDIT REVIEW Main Accounting	AUDIT REF 4216001
PLANNED DAYS 15	ACTUAL DAYS 15	Frequency of Audit ANNUAL

BACKGROUND

One of the main objectives of the main accounting function is the maximisation of the Authority's financial resources, and the establishment and monitoring of sound and efficient financial control within the Authority

The systems within the function are fundamental to the Authority and, as such, are subject to an annual review. The systems include budget setting, budget monitoring and final account preparation.

SCOPE

The Main Accounting System was reviewed to ensure that:

- Recommendations in the previous Internal Audit report have been actioned;
- Budgets are approved, recorded and controlled appropriately;
- The coding structure is applied in accordance with recognised procedures.

SUMMARY OF RESULTS

The review of Main Accounting was classified as medium risk to the Authority but due to evidence that the procedures were operating efficiently and effectively with only minor issues being identified, the risk classification will be reduced to low risk.

The current review has once again identified that the Main Accounting system is generally managed and administered to a good standard thus demonstrating an accurate reflection of the Authority's Financial Position. The controls reviewed have been found to be robust and improvements have been identified.

Minor issues in respect of virements and journals were identified and the implementation of the recommendations detailed in the action plan will ensure improvements on the existing level of control.

NUMBER OF RECOMMENDATIONS		OVERALL ASSURANCE
Priority 1- Fundamental Weaknesses	None	High
Priority 2 – Strengthen Existing Controls	None	
Priority 3 – Minor Issues	2	

DEPARTMENT Corporate Services	AUDIT REVIEW Cash Receipting	AUDIT REF 4216013
PLANNED DAYS 8	ACTUAL DAYS 8	Frequency of Audit ANNUAL

BACKGROUND

The Cash Receipting system handles income paid in at the Authority’s cash desks and also processes income centrally as a means of updating the Authority’s financial systems. The Authority operates 3 Cash Desks which are based at Carmarthen, Llanelli, and Ammanford. Customers can also pay bills at numerous locations including Post Offices and Barclays Banks. The cash desks processed roughly 352,928 transactions to a net income value of £1.2 billion.

The Authority closed the cash desk at Llandeilo during the last year and introduced an interim kiosk located in the library for card payments only. The intention is to install a payment kiosk at the Civic Offices which will take cash and card payments once building work has been completed. Two kiosks which take cash and card payments have also been installed at “The Hub” which is the base for the customer services centre in Llanelli town centre.

The Llandysul office closed during May 2016 meaning that the existing partnership agreement with Ceredigion County Council to accept and process income on our behalf no longer exists.

SCOPE

A review will be undertaken of the procedures relating to the cash receipting system ensuring that income is secure, banked promptly and completely and accurately recorded. Visits were undertaken at the three cash desks – Carmarthen, Ammanford & Llanelli.

SUMMARY OF RESULTS

The review of Cash Receipting was assessed as medium risk to the Authority during the audit planning process due to the level of income received via the cash desk on an annual basis.

Current procedures continue to operate to a good standard and improvements have been made since the last Internal Audit review by addressing the recommendations. Procedures adopted have been re-assessed as being undertaken to a high standard demonstrating a good control over the security, banking and recording of income, thus achieving an overall ‘high assurance level, with minimal issues identified.

NUMBER OF RECOMMENDATIONS		OVERALL ASSURANCE
Priority 1- Fundamental Weaknesses	None	High
Priority 2 – Strengthen Existing Controls	None	
Priority 3 – Minor Issues	None	

DEPARTMENT Corporate Services	AUDIT REVIEW Banking	AUDIT REF 4216014
PLANNED DAYS 8	ACTUAL DAYS 8	Frequency of Audit ANNUAL
<p>BACKGROUND The Authority's banking arrangements have now been taken over by Barclays Bank. Previously accounts were run concurrently with both Barclays and Santander in order to enable a seamless change over, although all Santander accounts have now been closed. There are 10 main accounts which are classified as follows: Creditors Account; Payroll Account; Pensions Payroll Account; Pensions Expenditure Account; Pensions Income Account; Benefits Social Care Account; Housing Benefits Account; Income Account, Cash Cheque Account and the Money Master Account. This Audit will incorporate a review of 4 main sections:</p> <ul style="list-style-type: none"> • The Administration Section - the administration of cheques such as cheque ordering, receipt of new stock, reconciliation of cheques and receipt of returned cheques; • The Accountancy Section - the reconciliation of the Authority's Bank; • The Creditor Payments Section - the administration and reconciliation of Standing Orders and Direct Debits; • The Treasury and Investments Section - bank mandates. 		
<p>SCOPE To ensure that there are:</p> <ul style="list-style-type: none"> • adequate, documented, procedures are in place and are complied with; • there are effective controls over banking arrangements which are formally documented; • there are effective controls over cheque stocks, cheques raised and returned cheques; • reconciliation of standing orders and direct debit payments are undertaken to ensure validity of all payments made; • effective, regular reconciliations of all bank accounts are undertaken. 		
<p>SUMMARY OF RESULTS The review of the systems and procedures associated with the Cheques and Banking System had previously been assessed as being of low risk to the Authority due to the fact there were no significant issues identified during previous Internal Audit reviews. The procedures adopted continue to be undertaken to a high standard demonstrating a good control over banking arrangements including the security of cheques. An issue relating to Direct Debits was identified during the review which was discussed with the staff concerned who have commenced addressing the area of concern.</p>		
NUMBER OF RECOMMENDATIONS		OVERALL ASSURANCE
Priority 1- Fundamental Weaknesses	None	High
Priority 2 – Strengthen Existing Controls	None	
Priority 3 – Minor Issues	1	

DEPARTMENT Environment	AUDIT REVIEW Departmental Contract Management	AUDIT REF 6615001
PLANNED DAYS 10	ACTUAL DAYS 10	Frequency of Audit
<p>Background</p> <p>The Authority spends approximately £200m per annum on goods, works and services. Following a number of Internal Investigation exercises carried out which highlighted issues surrounding the procurement of Contractors, an Internal Audit Review was undertaken on the procedures for purchasing works and services.</p> <p>Scope</p> <p>The review ascertained whether suppliers are awarded work either as part of a framework or following a successful competitive tender exercise, in accordance with the Authority's Contract Procedure Rules and EU legislation. Analysis was undertaken of a number of Framework Contracts and payments relating to a number of Contractors.</p> <p>General Opinion</p> <p>Departmental Contract Management is assessed as high risk in the Internal Audit Plan for 2015/16.</p> <p>Payments made to 8 Contractors during the period April 2012 to December 2015 were analysed, in relation to four Framework Contracts as to how the contractors were appointed in accordance with the call off policies.</p> <p>The review identified a number of instances where Contract Procedure Rules have not been fully complied with. Of particular concern is that:-</p> <ul style="list-style-type: none"> • contracts or frameworks are not in place; • where there are frameworks they are not always utilised correctly; • contractors have not always been appointed in accordance with the framework call off policy, • quotations were not always obtained or not always retained. <p>Procurement is often undertaken on a Departmental basis and the cumulative level of spend is not known. This could impact on the requirement to comply with EU directives or result in failure to gain better prices through economies of scale.</p>		
RECOMMENDATIONS		OVERALL ASSURANCE
Priority 1- Fundamental Weaknesses	1	LOW
Priority 2 – Strengthen Existing Controls		
Priority 3 – Minor Issues		

Mae'r dudalen hon yn wag yn fwriadol

DEPARTMENT Environment	AUDIT REVIEW Capital Maintenance	AUDIT REF 6616006
PLANNED DAYS 10	ACTUAL DAYS 10	Frequency of Audit

Background

The 5 year Capital Programme 2016/17 to 2020/21 ratified by the Executive Board includes a total of £3.25m allocated to Capital Maintenance for 2016/17 financial year. The audit reviewed how projects are prioritised for funding, procurement, management and monitoring arrangements.

Scope

The review:-

- Ascertained the process in prioritising individual Capital Maintenance projects;
- Ensured that any jobs awarded to outside Contractors have been done in accordance with the Authority's Procurement Rules;
- Ensured that Contract Management arrangements are appropriate.

General Opinion

Capital Maintenance is assessed as high risk in the Internal Audit Plan for 2016/17. The process of allocating monies for Capital Maintenance has changed as a result of a TIC Review undertaken during 2013. Previously, the budget (approximately £3.25m allocated every year) was held by Property Services and the decision of allocating where monies were spent was the up to the Operational Division. These decisions were based on Health Safety & Wellbeing risk to property users/occupiers and the overall condition/lifespan of property elements. Since the TIC review the £3.25m allocated is notionally split between the 4 Directorates utilising an agreed formula based on a GIA (Gross Internal Area) and property usage.

The main area of audit testing focused on the procurement arrangements in place for awarding jobs to outside Contractors and subsequent Contract Management. Whilst other minor issues were highlighted during the audit, two particular areas of concern in relation to utilising the Responsive Minor Works and Disabled Adaptions Contractors Framework and post completions were identified.

The Responsive Minor Works and Disabled Adaptions Contractors Framework is being utilised by the Building Services Section to ensure Contractors only listed on that Framework are allocated work, however, the process of how Contractors are called-off is unclear.

In addition, no written evidence of post completion checks were seen. Given the significant amount of money spent on Capital Maintenance schemes it is imperative that the Authority takes responsibility for ensuring works are completed to the agreed specification.

RECOMMENDATIONS		OVERALL ASSURANCE
Priority 1- Fundamental Weaknesses	1	LOW
Priority 2 – Strengthen Existing Controls	2	
Priority 3 – Minor Issues	4	

Mae'r dudalen hon yn wag yn fwriadol

DEPARTMENT Communities	AUDIT REVIEW Coedcae Area Sports Centre	AUDIT REF 5415007
PLANNED DAYS 10	ACTUAL DAYS 10	Frequency of Audit

Background

The Communities Department are responsible for the management of the Authority's Leisure and Sport facilities which include the Coedcae centre managed jointly with Coedcae secondary school.

The Joint Use Centre provides a range of sporting and social activities for the community that they serve. Income is generated through charges for these activities, some of which are collected and accounted for by the staff at the Centre. Budgeted income for 2015/16 is approximately £18k. Net approved budget for 2015/16 was approximately £29K.

Scope

The review covered the controls and procedures in place for the management of Coedcae Area Sports Centre to assess the extent to which:

- The recommendations in the previous report have been actioned.
- Adequate management arrangements exist

General Opinion

The systems and procedures operated by Coedcae Area Sports Centre had been assessed as being of medium risk during the audit planning process due to the level of cash income being collected during evening opening hours from users of facilities and the number of issues identified in previous Internal Audit reviews.

The current review has identified that the issues previously identified relating to the management and administration of Coedcae Area Sports Centre currently remain outstanding. As a result the review has been reassessed as being of high risk to the Authority.

However, it is acknowledged that the Leisure Service has recently been subject to a realignment which has resulted in this facility becoming the responsibility of a new manager, the South Area Active Facilities Manager, who has given Internal Audit an assurance that the issues identified will be addressed.

Income records maintained at the site are inadequate for an assurance to be placed that all income due has been properly accounted for. The nature of the facility often requires lone working arrangements although no independent monitoring is currently undertaken at the site. It is important that adequate monitoring of income collection procedures and the use of facilities is undertaken to ensure that all income has been properly accounted for.

RECOMMENDATIONS		OVERALL ASSURANCE
Priority 1- Fundamental Weaknesses	1	LOW
Priority 2 – Strengthen Existing Controls	5	
Priority 3 – Minor Issues	0	

Mae'r dudalen hon yn wag yn fwriadol

PWYLLGOR ARCHWYLIO
14 Gorffennaf 2017

Y Pwnc: Adroddiad Blynyddol 2016/17

Y Pwrpas: Adroddiad Blynyddol Archwylid Mewnol 2016/17 ir Pwyllgor

Yr Argymhellion / Penderfyniadau Allweddol Sydd Eu Hangen:

I dderbyn yr adroddiad

Y Rhesymau:

Mae angen yr Adroddiad Blynyddol i fodloni gofynion Safonau Archwylid Mewnol

Ymgynghorwyd â'r pwyllgor craffu perthnasol : AMHERTHNASOL

Angen i'r Bwrdd Gweithredol wneud penderfyniad : AMHERTHNASOL

Angen i'r Cyngor wneud penderfyniad : AMHERTHNASOL

YR AELOD O'R BWRDD GWEITHREDOL SY'N GYFRIFOL AM Y PORTFFOLIO:-

Cynghorydd David Jenkins

Y Gyfarwyddiaeth:

Gwasanathau Corfforaethol

Enw Pennaeth y Gwasanaeth:

Helen Pugh

Awdur yr Adroddiad:

Helen Pugh

Swyddi:

Pennaeth Archwilio, Risg a
Chaffael Dros dro

Rhif ffôn: 01267 246223

Cyfeiriad E-bost:

HPugh@sirgar.gov.uk

EXECUTIVE SUMMARY
Audit Committee
14th July 2017

SUBJECT INTERNAL AUDIT ANNUAL REPORT 2016/17

This report provides an opinion by the Head of Internal Audit of the adequacy and effectiveness of the Council's control environment for the year April 2016 to March 2017, based on the work undertaken in the 2016/17 Internal Audit Plan, agreed by Audit Committee

The following Report is attached:

1. Internal Audit Annual Report 2016/17.

DETAILED REPORT ATTACHED ?	YES
-----------------------------------	------------

EICH CYNGOR arleinamdani
www.sirgar.llyw.cymru

YOUR COUNCIL doitonline
www.carmarthenshire.gov.wales

IMPLICATIONS

I confirm that other than those implications which have been agreed with the appropriate Directors / Heads of Service and are referred to in detail below, there are no other implications associated with this report :

Signed: **Phil Sexton** Head of Audit, Risk & Procurement

Policy, Crime & Disorder and Equalities	Legal	Finance	ICT	Risk Management Issues	Staffing Implications	Physical Assets
NONE	NONE	YES	NONE	NONE	NONE	NONE

CONSULTATIONS

I confirm that the appropriate consultations have taken in place and the outcomes are as detailed below

Signed: **Helen Pugh** Interim Head of Audit, Risk & Procurement

1. **Scrutiny Committee** : Not Applicable
2. **Local Member(s)** : Not Applicable
3. **Community / Town Council** : Not Applicable
4. **Relevant Partners** : Not Applicable
5. **Staff Side Representatives and other Organisations** : Not Applicable

Section 100D Local Government Act, 1972 – Access to Information

List of Background Papers used in the preparation of this report:

THESE ARE DETAILED BELOW

Title of Document	File Ref No.	Locations that the papers are available for public inspection
Strategic Audit Plan 2014-17	AC 28-03-14	Internal Audit Unit

Mae'r dudalen hon yn wag yn fwriadol

Internal Audit Annual Report 2016/17

1. INTRODUCTION

The Public Sector Internal Audit Standards (PSIAS) established in 2013 are the agreed professional standards for Internal Audit in Local Government.

PSIAS sets out the requirement for the Head of Internal Audit to report to Officers and the Audit Committee to help inform their opinion on the effectiveness of the Authority's Framework of Governance, Risk Management and control.

This report provides an opinion by the Head of Internal Audit of the adequacy and effectiveness of the Council's control environment for the year April 2016 to March 2017, based on the work undertaken in the 2016/17 Internal Audit Plan, agreed by Audit Committee.

The annual opinion by the Head of Internal Audit contributes to the completion of the Annual Governance Statement (AGS), which forms part of the Annual Statement of Accounts

2. OVERALL OPINION

No system of control can provide absolute assurance against material misstatement or loss, nor can Internal Audit give that assurance. This statement is intended to provide reasonable assurance that there are no major weaknesses in risk management, governance and control processes.

In arriving at the overall opinion, the Head of Audit has taken into account:

- The results of all work undertaken as part of the 2016/17 Internal Audit Programme
- The results of follow-up action of Internal Audit Reviews from current and previous years; and
- the acceptance of actions by Management (especially those deemed significant)

It is my opinion that the Authority has an 'Adequate' control environment in operation. There are clear Governance arrangements

with defined Management responsibilities and Committee Structures in place, Risk Management and the control framework is generally sound and operated reasonably consistently. The Authority has an established Constitution, has developed Policies and approved Financial Procedure Rules that provide advice and guidance to all staff and members. I am satisfied that sufficient assurance work has been carried out to allow me to form a reasonable conclusion on the adequacy and effectiveness of the Authority's internal control environment.

Where weaknesses have been identified through internal audit review, we have worked with management to agree appropriate corrective actions and a timescale for improvement.

3. RESPONSIBILITY FOR INTERNAL AUDIT

The Interim Head of Audit, Risk and Procurement is responsible for ensuring the effective delivery of the Internal Audit function in accordance with the principles agreed with the Authority's Chief Financial Officer (section 151 Officer) and in accordance with the Internal Audit Strategy 2014-2017.

4. STAFFING

There were 9.8 FTE staff on the establishment during 2016/17 and the Section currently has vacant posts.

Overall sickness accounted for a loss of 43 productive days, equating to approximately 2.7% of available productive days, compared to 1.7% for the previous year. In addition to the sickness there was a maternity leave that commenced during the latter end of the year accounting for a further loss of 10 days. During the year vacant posts accounted for the loss of 65 days. Taking sickness, maternity leave and vacant post 7.5% of productive days was lost during the year.

The Unit was led by the Audit & Risk Manager and has 5 Teams covering IT Systems, Contracting / Procurement, and 3 Service Based Teams. The audit of the main financial systems (fundamental systems) is shared between the three Service Based Teams.

No Agency Staff were hired during the year.

6. ANNUAL AUDIT PLAN 2016/17

The 2016/17 Annual Plan agreed at the Audit Committee on 22nd March 2016 continues to provide a broad coverage of the Authority services and systems.

The Annual Audit Plan for 2016/17 included 169 reviews and was compiled on a "risk basis" i.e. taking account of the nature of the service, value and previous findings.

80% of those reviews originally programmed were completed by 31st March 2017 thereby falling short of the 92% target.

Recommendations arising from internal audit work are graded according to the risk levels of the weaknesses identified, with recommended actions as follows:

- **Priority 1 - Fundamental Weaknesses**
Control issues to be addressed as a high priority. These relate to issues that are fundamental and material to the system of internal control at a service level.

- **Priority 2 - Strengthen Existing Controls**
Action required to avoid exposure to significant risks. These relate to issues that procedures do exist but require strengthening.

- **Priority 3 - Minor Issues**
Action required which should result in enhanced control or better value for money. These are issues arising that would, if corrected, improve the internal control environment in general but are not vital to the overall system of internal control.

At the completion of each audit review an overall opinion as to the level of assurance that can be provided is given. Following each audit, report recipients are asked to complete an action plan showing whether they agree with the recommendations made and how they plan to implement them.

During the period April 2016 to March 2017 a total of 344 recommendations have been made, these include recommendations made in draft reports at the time of this report. All recommendations are discussed and agreed with the relevant service departments.

The Reports outcomes are summarised in Table 1 below.

Table 1 – Analysis of Recommendations

Ratings	Number of Recommendations
Priority 1 *** Fundamental Control Issues to be addressed as a High Priority	8 (See Table 2 for a summary of the issues and an update on the status)
Priority 2 ** Control Issues required to strengthen existing procedures	162
Priority 3 * Minor issues	141

The Audit Committee are kept informed of the progress of Internal Audit reviews and significant issues brought to their attention as necessary. Table 2 below summarises the Priority 1 Fundamental Issues brought to the Audit Committee attention during the 2016/17 audit year to date.

Table 2 – Priority 1 - Fundamental Issues

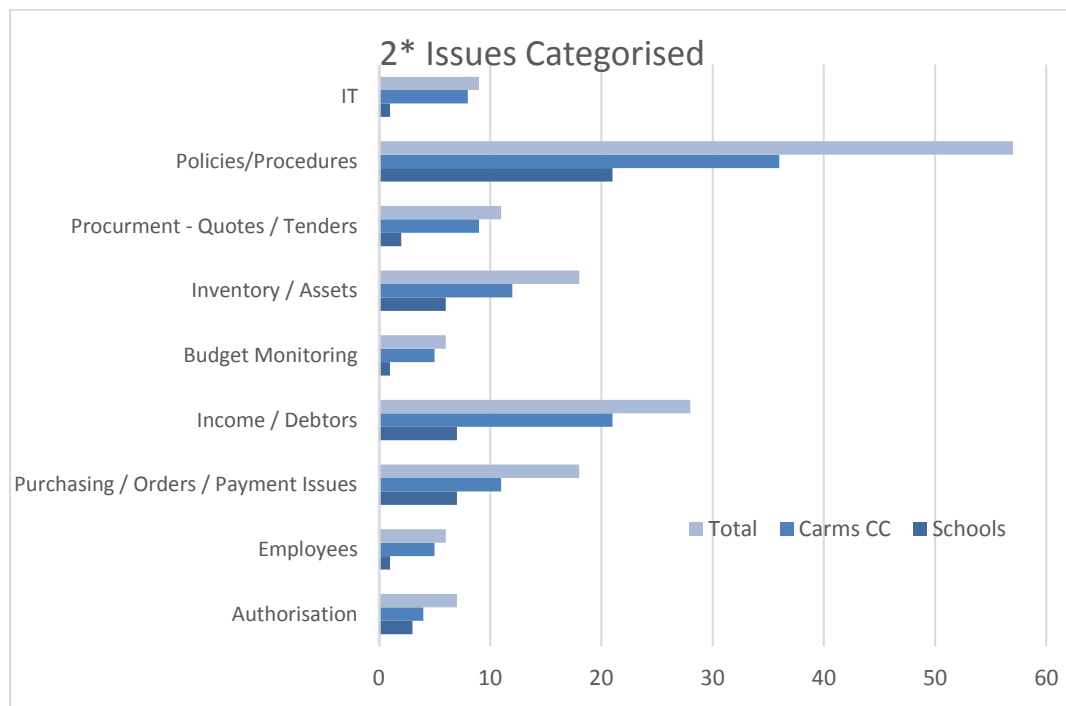
Review	3* Issues Reported to Date for Audit Year 2016/17	Update
Coastal Facilities	Three areas of concern were noted in the initial review. In summary there was a general non-compliance with a range of the Authority's established procedures such as non-compliance with financial procedure rules, (including contract and quotation procedure rules and Transport & Engineering Unit Policy):	First reported to Audit Committee in March 2016. Audit Committee requested quarterly updates from the service as to the progress made in implementing the changes required to address the issues raised. These updates have continued throughout 2016/17 and continue to do so on a 6 monthly basis for 2017/18.
Supporting People	This review identified the weaknesses in the management and administration of the Supporting People Grant. This was in the main due to the issues previously identified and reported during 2015/16 and 2016/17.	First reported to Audit Committee in December 2015 Since September 2015 the Supporting People Manager has been reporting quarterly to the Audit Committee on the

Review	3* Issues Reported to Date for Audit Year 2016/17	Update
		<p>progress made in implementing the required changes to address the issues identified in the audit report. Following the Audit Committee in January 2017 Members agreed to change the reporting requirement to 6 monthly.</p>
Museums	<p>Audit review identified concerns in the way that assets were being managed and administered. The main areas of concern were:</p> <ul style="list-style-type: none"> • a lack of a comprehensive up to date inventory of assets; • delay in the full implementation of the computerised system CALM; • a lack of adequate documentation available to support loan items; • a lack of adequate insurance arrangements. <p>A follow-up review was undertaken and whilst it was identified that many of the issues remained outstanding it was noted that a significant amount of work had been undertaken to put actions in place.</p>	<p>An Action Plan was presented to Audit Committee in March 2017 along with the Audit Report. The Action plan provided a timetable of actions to be taken over the next year to address the issues identified. The Audit Committee request an update in the September 2017 meeting on the progress made.</p>
Payroll	<p>The Authority's Intranet site details that to take unpaid leave an application must be submitted ahead of the date when the leave is required in one of two ways:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Using the web based self-service system, 'My View – Dashboard'</i> • <i>Completing an 'Application for Time Off' form</i> <p>However, the Resource Link Self Service 'unpaid leave' element does not automatically feed to the back-office application of the payroll system. Payroll Officers were therefore not being made aware of the requirement to reduce pay. As a consequence of the audit finding, action was taken immediately and reports are now produced on a pay run basis highlighting unpaid leave requests entered</p>	<p>Currently the Resource Link Self Service element does not automatically feed through to payroll. However, compensatory controls have been implemented whereas monthly reports are run from Resource Link listing all authorised unpaid leave and these are checked and processed through payroll.</p>

Review	3* Issues Reported to Date for Audit Year 2016/17	Update
	<p>via Self Service. These reports are used to manually calculate the amounts owed for these periods of absences. The process is currently under review to establish a better way of identifying and adjusting employees pays for all unpaid leave within the system</p>	
<p>Departmental Contract Management</p>	<p>Payments made to 8 Contractors during the period April 2012 to December 2015 were analysed, in relation to four Framework Contracts as to how the contractors were appointed in accordance with the call off policies.</p> <p>The review identified a number of instances where Contract Procedure Rules have not been fully complied with. Of particular concern is that:-</p> <ul style="list-style-type: none"> • contracts or frameworks are not in place; • where there are frameworks they are not always utilised correctly; • contractors have not always been appointed in accordance with the framework call off policy, • quotations were not always obtained or not always retained 	<p>Reported to Audit Committee July 2017</p>
<p>Capital Maintenance</p>	<p>The main area of audit testing focused on the procurement arrangements in place for awarding jobs to outside Contractors and subsequent Contract Management. The Responsive Minor Works and Disabled Adaptions Contractors Framework is being utilised by the Building Services Section to ensure Contractors only listed on that Framework are allocated work. However, the process of how Contractors are called-off is unclear and no written evidence of post completion checks were seen. Given the significant amount of money spent on Capital Maintenance schemes it is imperative that the Authority takes responsibility for ensuring works are completed to the agreed specification.</p>	<p>Reported to Audit Committee July 2017</p>
<p>Coedcae</p>	<p>The current review has identified that the issues previously identified relating to the management and administration remain outstanding. In particular, Income records</p>	<p>Reported to Audit Committee July 2017</p>

Review	3* Issues Reported to Date for Audit Year 2016/17	Update
	<p>maintained at the site are inadequate for assurance to be placed that all income due has been properly accounted for. The nature of the facility often requires lone working arrangements although no independent monitoring is currently undertaken at the site. It is important that adequate monitoring of income collection procedures and the use of facilities is undertaken to ensure that all income has been properly accounted for.</p>	

The graph below shows the categorisation of the 2* issues raised in 2016/17

As can be seen the majority of issues relate to Policies and Procedures. The concerns raised were mainly in relation to:

- non-compliance with current policies and procedures
- policies not being applied consistently
- policies were unclear

Further to the analysis above each report notes what assurance we conclude for each review. The definitions are as follows:

Table 3 – Description for Assurance Levels

Assurance Level	Description for Assurance Level	Scores
High	Good controls consistently applied Low risk of not meeting objectives Low risk of fraud, negligence, loss, damage to reputation	0 to 2
Acceptable	Moderate Controls, some areas of non-compliance with agreed controls Medium / low risk of not meeting objectives Medium / low risk of fraud, negligence, loss, damage to reputation	3 to 10 with no 3* recommendations
Low	Inadequate controls High Risk of not meeting objectives High risk of fraud, negligence, loss, damage to reputation	> 10 or including one or more 3* recommendations

Taking into account final and draft reports to date the assurance levels gained are summarised in Table 4. It can be seen that of all the reviews to date 10% are considered to provide Low Assurance, as compared to 18% of the reports in 2015/16.

Table 4 – Assurance

Level of Assurance	Number of 2016/17 Reports	Number of 2015/16 Reports
High	34	61
Acceptable	79	53
Low	12	25

The Final Internal Audit Reports once agreed with Heads of Service / Managers / Head Teachers are given to the appropriate Directors, Executive Board Members, Chair and Vice Chair of Audit Committee and Chair of School Governing Bodies for them to fully understand the key findings of each review and to be made aware of all recommendations. In addition to this arrangement the recommendations, agreed actions and responsible officers will for 2016/17 audit year onwards be placed on the Carmarthenshire's PIMS electronic database system. This will provide a place where all responsible officers and their Senior Managers can access and review their recommendations, as well as providing Internal Audit with a tool to monitor and review actions.

7. ANNUAL GOVERNANCE STATEMENT (AGS)

The Governance Statement for the year ended 31st March 2017 forms part of the Statement of Accounts. The Annual Governance Statement explains how the Authority has complied with the various elements of the Governance Framework.

The Annual Governance Statement 2016/17 has been signed by both the Leader and Chief Executive and is presented within the Statement of Accounts for 2016/17.

A Corporate Governance Group comprising 2 Executive Board Members and key officers has been established to inform and monitor progress on issues affecting Governance. The Chair of Audit Committee also attends as an Observer.

The Group have met throughout the year and the Minutes have been referred to Audit Committee.

8. QUALITY ASSURANCE / PEER REVIEWS

Internal Audit continues to undertake quality assurance reviews as required by the Public Sector Internal Audit Standards (PSIAS) 2013.

Peer Review covers both Fundamental and Non Fundamental (Departmental / Establishment) Audits.

The Peer Reviews follow a prescribed process and appraises:

- Quality of audit work
- Quality of supervision
- Compliance with standards
- Compliance with the Audit Manual
- How Internal Audit function benefits the organisation
- Achievement of performance standards / indicators

8 Fundamental Reviews and 12 Non Fundamental Reviews were subject to Peer Review in 2016/17, which equates to approximately 16% of the reviews undertaken.

Results of the Peer Reviews completed indicate that the Audits reviewed complied with the requirements of the Public Sector Internal Audit Standards (PSIAS) 2013.

Staff complete an “**Ethical Standards Declaration**” for each review they undertake. This ensures that there are not issues that may affect their independence, objectivity and delivery of the review and that they

have not conflicted with the principles detailed within the corporate **"Employee" Declaration** document.

9. FRAUD

Internal Audit's direct responsibility for providing an ongoing fraud detection and prevention service is restricted to "Non Benefit Fraud". There is a Specialist Unit in the Revenues Unit of the Financial Services Division, which deals with all Benefit Fraud.

The Anti-Fraud and Anti-Corruption Strategy was approved by Audit Committee on 20th September 2012 and is available on the Authority's Intranet.

Internal Audit aims to provide a pro-active approach to fraud and staff are mindful of the potential for fraud in relation to all systems under review. All Internal Audit staff have received Fraud awareness training.

The Authority participates in the **"National Fraud Initiative"**, where data on Payroll, Creditors, Housing Benefit, Pensions, Insurance Claims, Blue Badges and VAT issues are matched nationally every 2 years to identify potential individual frauds. The exercise reviewing data nationally across Local Authorities and other Public Sector Organisations was undertaken during 2016/17.

Internal Audit undertake a pro-active analysis of financial transactions linked to Payroll and Creditors to identify any potential anomalies for further investigation. The results of the analysis are reviewed and used to identify possible system weaknesses. Results are shared with the appropriate manager. There were no significant issues identified during the 2016/17 review, which is a significant improvement on previous years.

Undoubtedly one of the most effective methods of preventing or minimising fraud is through ensuring robust systems are in operation, which reduce the opportunity for individuals to defraud the Authority.

Internal Audit continues to provide training to a range of staff. Fraud awareness is a key area covered as part of the training.

10. SERVICE RISK AREAS

As in last year's report the following Service Risk Areas continue to be seen as critical areas for attention during 2017/18:

10.1 Grants / Project Management

The Authority continues to receive significant funding through grants and due to previous and ongoing issues identified by Internal Audit and Wales Audit Office the systems and processes for the administration of Grants, continue to be classed as **High Risk**.

The Officers' Grants Panel, which included the Audit & Risk Manager continues to monitor performance.

Internal Audit allocates specific time in the Annual Internal Audit Plan to review Grants, given the financial and reputational risks to the Authority.

Regular Reports are taken to the Grants Panel to ensure that adequate control is maintained.

10.2 Partnering / Collaboration

The Council works closely with partners on the Public Service Board which is spearheading greater partnering and collaboration locally.

Close working with Health and Local Authority Regional Groups is continuing, which is bringing together services in imaginative ways leading to greater alignment and co-ordination of budgets.

Internal Audit continues to provide advice on risk, controls and systems to ensure the Authority is properly safeguarded.

10.3 Procurement

Welsh Government initiatives continue to have an impact on the Authority. There is increased pressure to greater collaborative procurement including the establishment of the National Procurement Service (NPS).

There will inevitably be significant changes to procedures as a result of a move to greater use of technology linked to eProcurement.

The change to Category Management along with Joint Working arrangements with Pembrokeshire will also be an area that will need to be considered, as this is a significant change to the working arrangements within the Procurement team,

Internal Audit have a positive working relationship with the Corporate Procurement Unit and are actively involved in the Procurement Working Groups.

Reviews of Departmental Procurement have identified issues with regard to compliance and these have been discussed with the relevant Heads of Service and the Corporate Procurement Unit.

10.4 Efficiency Agenda

The Efficiency Agenda places pressure on the Authority in terms of delivering services, achieving efficiencies and re-prioritising to meet demands. There are also pressures to reconfigure back-office support services whilst maintaining control and addressing risks from fraud.

11. TRAINING

During 2016/17 Internal Audit staff have provided a range of advice and training initiatives to staff in various Service Departments across the Authority including Project Managers, Grant Administrators and Managers.

Internal Audit will continue to develop the Advisory role and the Training provision during 2017/18.

Helen L Pugh
Interim Head of Audit, Risk & Procurement
July 2017

PWYLLGOR ARCHWYLIO
14 Gorffennaf 2017

Y Pwnc: Blaenrhaglen Gwaith

Y Pwrpas: Hysbysu'r Pwyllgor am yr eitemau i'w drafod am y flwyddyn 2017/18

Yr Argymhellion / Penderfyniadau Allweddol Sydd Eu Hangen:

I dderbyn yr adroddiad

Y Rhesymau:

Blaenrhaglen Blynyddol i hysbysu Aelodau o'r Pwyllgor Archwilio am yr eitemau agenda i'w drafod am y flwyddyn 2017/18

Ymgynghorwyd â'r pwyllgor craffu perthnasol : AMHERTHNASOL

Angen i'r Bwrdd Gweithredol wneud penderfyniad : AMHERTHNASOL

Angen i'r Cyngor wneud penderfyniad : AMHERTHNASOL

YR AELOD O'R BWRDD GWEITHREDOL SY'N GYFRIFOL AM Y PORTFFOLIO:-

Cynghorydd David Jenkins

Y Gyfarwyddiaeth:

Gwasanathau Corfforaethol

Enw Pennaeth y Gwasanaeth:

Helen Pugh

Awdur yr Adroddiad:

Helen Pugh

Swyddi:

Pennaeth Archwilio, Risg a
Chaffael Dros dro

Rhif ffôn: 01267 246223

Cyfeiriad E-bost:

[HLPugh@sirgar.gov.uk](mailto:HPugh@sirgar.gov.uk)

EXECUTIVE SUMMARY
Audit Committee
14th July 2017

SUBJECT
INTERNAL ANNUAL REPORT 2017/18

To provide Members with a Forward Work Programme for the 2017/18 Audit Committee cycle to ensure that all appropriate committees have a published up to date programme owned by the Committee Members

The following Report is attached:

1. Forward Work Programme

DETAILED REPORT ATTACHED ?

YES

EICH CYNGOR arleinamdani
www.sirgar.llyw.cymru

YOUR COUNCIL doitonline
www.carmarthenshire.gov.wales

IMPLICATIONS

I confirm that other than those implications which have been agreed with the appropriate Directors / Heads of Service and are referred to in detail below, there are no other implications associated with this report :

Signed: **Phil Sexton** Head of Audit, Risk & Procurement

Policy, Crime & Disorder and Equalities	Legal	Finance	ICT	Risk Management Issues	Staffing Implications	Physical Assets
NONE	NONE	YES	NONE	NONE	NONE	NONE

CONSULTATIONS

I confirm that the appropriate consultations have taken in place and the outcomes are as detailed below

Signed: **Helen Pugh** Head of Audit, Risk & Procurement

1. **Scrutiny Committee** : Not Applicable
2. **Local Member(s)** : Not Applicable
3. **Community / Town Council** : Not Applicable
4. **Relevant Partners** : Not Applicable
5. **Staff Side Representatives and other Organisations** : Not Applicable

Section 100D Local Government Act, 1972 – Access to Information

List of Background Papers used in the preparation of this report:

THESE ARE DETAILED BELOW

Title of Document	File Ref No.	Locations that the papers are available for public inspection
Strategic Audit Plan 2014-17	AC 28-03-14	Internal Audit Unit

Mae'r dudalen hon yn wag yn fwriadol

FORWARD WORK PROGRAMME - Audit Committee

Audit Committee 2017/18

Subject area and brief description of nature of report	Lead Department	Responsible Officer	To Audit Committee:			
			Jul-17	Sep-17	Dec-17	Mar-18
Appointment of Audit Committee: <ul style="list-style-type: none"> • Chair • Vice Chair 	Corporate Services	Audit Committee	✓			
Annual Audit Report	Corporate Services	Head of Audit, Risk & Procurement	✓			
Forward Work Programme	Corporate Services	Head of Audit, Risk & Procurement	✓	✓	✓	✓
Internal Audit Plan Update <ul style="list-style-type: none"> • To receive the progress report • To receive the Scoring Matrix for finalised reviews 	Corporate Services	Head of Audit, Risk & Procurement	✓	✓	✓	✓
Internal Audit indicative three year plan	Corporate Services	Head of Audit, Risk & Procurement				✓
Assurance Reviews: <ul style="list-style-type: none"> - Fundamental financial systems - 3* reports 	Corporate Services	Head of Audit, Risk & Procurement	As required			
Progress reports as requested by Audit Committee	Communities	Safeguarding & Commissioning Manager	✓	✓	✓	✓

Subject area and brief description of nature of report	Lead Department	Responsible Officer	To Audit Committee:			
			Jul-17	Sep-17	Dec-17	Mar-18
<ul style="list-style-type: none"> Supporting People Museums Coastal facilities 	Communities	Head of Leisure	✓	✓	✓	✓
Approval of Audit Charter	Corporate Services	Head of Audit, Risk & Procurement		✓		✓
Approval of Contract & Quotation Rules	Corporate Services	Head of Audit, Risk & Procurement				
Approval of Audit Strategy	Corporate Services	Head of Audit, Risk & Procurement	✓		✓	
Approval of Financial Procedure Rules	Corporate Services	Head of Audit, Risk & Procurement	✓		✓	
Approval of Risk and Business Continuity Strategy	Corporate Services	Head of Audit, Risk & Procurement			✓	
Approval of Anti-Fraud and Corruption Strategy	Corporate Services	Head of Audit, Risk & Procurement			✓	
Receive the Corporate Risk Register						

Subject area and brief description of nature of report	Lead Department	Responsible Officer	To Audit Committee:			
			Jul-17	Sep-17	Dec-17	Mar-18
N.B Work is underway with an External Risk Consultant to improve the format of the Corporate Risk Register	Corporate Services	Head of Audit, Risk & Procurement	✓		✓	
Statement of Accounts including Annual Governance Statement for Carmarthenshire CC & Dyfed Pension Fund <ul style="list-style-type: none"> To be received To be approved 	Corporate Services	Head of Financial Services		✓		
Burry Port Harbour Accounting Statement 2015-16 <ul style="list-style-type: none"> To be received To be approved 	Corporate Services	Head of Financial Services	✓			
Audit enquiries to those charged with governance and management for: <ul style="list-style-type: none"> Carmarthenshire CC Dyfed Pension Fund 	Corporate Services	Head of Financial Services		✓		
Single Tender Action	Corporate Services	Director of Corporate Services	As required			

Subject area and brief description of nature of report	Lead Department	Responsible Officer	To Audit Committee:			
			Jul-17	Sep-17	Dec-17	Mar-18
Minutes for noting: <ul style="list-style-type: none"> • Grants Panel • Corporate Governance Group • Risk Management Steering Group 	Corporate Services	Head of Audit, Risk & Procurement Head of Financial Services	✓	✓	✓	✓
Wales Audit Office:	Corporate Services	Wales Audit Office				
<ul style="list-style-type: none"> • Audit Plan Update 			✓	✓	✓	✓
<ul style="list-style-type: none"> • Annual Improvement Report 			✓			
<ul style="list-style-type: none"> • Financial Statements – ISA260 Report presented to those charged with Governance)in relation to the Statement of Accounts for <ul style="list-style-type: none"> ○ Carmarthenshire CC ○ Dyfed Pension Fund 				✓		

Subject area and brief description of nature of report	Lead Department	Responsible Officer	To Audit Committee:			
			Jul-17	Sep-17	Dec-17	Mar-18
<ul style="list-style-type: none"> • Letter of Representation <ul style="list-style-type: none"> ○ Carmarthenshire CC ○ Dyfed Pension Fund 				✓		
<ul style="list-style-type: none"> • Annual Audit Letter: <ul style="list-style-type: none"> ○ Carmarthenshire CC ○ Dyfed Pension Fund 						
<ul style="list-style-type: none"> • Certification of Grants and Returns <ul style="list-style-type: none"> ○ 2015-16 			✓			
<ul style="list-style-type: none"> • Review of the application of Equalities impact Assessment in relation to Council improvement priorities 						
<ul style="list-style-type: none"> • LG Improvement Study 1 – Council funding of third sector services 						
<ul style="list-style-type: none"> • LG Improvement Study 2 – The strategic approach to councils to income generation and charging for services 						

Subject area and brief description of nature of report	Lead Department	Responsible Officer	To Audit Committee:			
			Jul-17	Sep-17	Dec-17	Mar-18
<ul style="list-style-type: none"> • National Study – The effectiveness of local community safety partnerships 						
<ul style="list-style-type: none"> • Auditor General's fees <ul style="list-style-type: none"> ○ Financial Audits: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Carmarthenshire CC ▪ Dyfed Pension Fund ○ Performance Audit 			✓			

Audit Committee Training / Informal Sessions

Subject area and brief description of nature of report	Lead Department	Responsible Officer			
			Feb-17	Jul-17	Autumn '17
Audit Committee Self-Assessment	Corporate Services	Director Corporate Services Head of Audit, Risk & Procurement	✓		✓
Risk Register	Corporate Services	Director Corporate Services Head of Audit, Risk & Procurement	✓		
Statement of Accounts	Corporate Services	Director Corporate Services Head of Financial Services		✓	
Audit Committee Development Session	Corporate Services	Director Corporate Services Head of Audit Risk & Procurement		✓	

Mae'r dudalen hon yn wag yn fwriadol

Pwyllgor Archwilio
14eg Gorffennaf 2017

Pwnc: Cynllun Gweithredol Cefnogi Pobl		
Pwrpas: Nodi'r cynnydd yng Nghynllun Gweithredol Cefnogi Pobl		
Yr Argymhellion / Penderfyniadau Allweddol Sydd Eu Hangen: Cymeradwyo'r cynnydd a'r amcanion gwaith parhaus.		
Y Rhesymau: Gofynnwyd am adroddiad cynnydd chwe mis yng nghyfarfod y Pwyllgor Archwilio ar 6 Ionawr, 2017		
Ymgynghorwyd â'r pwyllgor craffu perthnasol NADDO		
Angen i'r Bwrdd Gweithredol wneud penderfyniad NAC OES Angen i'r Cyngor wneud penderfyniad NAC OES		
YR AELODAU O'R BWRDD GWEITHREDOL SY'N GYFRIFOL AM Y PORTFFOLIO:- Y Cyng. David Jenkins a'r Cyng. Jane Tremlett		
Y Gyfarwyddiaeth: Gwasanaethau Corfforaethol Enw Pennaeth y Gwasanaeth : Chris Harrison Awdur yr Adroddiad: Chris Harrison	Swyddi: Pennaeth Comisiynu Strategol ar y Cyd Cyngor Sir Penfro a Sir Gâr	Rhif ffôn: 01267 242434 Cyfeiriadau E-bost: Chris.harrison@pembrokes hire.gov.uk

EXECUTIVE SUMMARY
Audit Committee
14th July 2017

SUBJECT

Supporting People Programme Grant update

1. BRIEF SUMMARY OF PURPOSE OF REPORT

The attached update summarises the work done to date by the Supporting People Team to continue to improve its grant and contract management processes as identified in the Internal Audit of the Supporting People Programme Grant 2015/16.

It is submitted that good progress is being made and will be monitored by the Supporting People Planning Group chaired by the Director of Community Services.

DETAILED REPORT ATTACHED ?

YES

IMPLICATIONS

I confirm that other than those implications which have been agreed with the appropriate Directors / Heads of Service and are referred to in detail below, there are no other implications associated with this report :

Signed: **C Harrison**

Head of Strategic Joint Commissioning

Policy, Crime & Disorder and Equalities	Legal	Finance	ICT	Risk Management Issues	Staffing Implications	Physical Assets
NONE	NONE	NONE	NONE	NONE	NONE	NONE

CONSULTATIONS

I confirm that the appropriate consultations have taken in place and the outcomes are as detailed below

Signed: **C Harrison**

Head of Strategic Joint Commissioning

1. Scrutiny Committee

N/A

2. Local Member(s)

N/A

3. Community / Town Council

N/A

4. Relevant Partners

N/A

5. Staff Side Representatives and other Organisations

N/A

Section 100D Local Government Act, 1972 – Access to Information

List of Background Papers used in the preparation of this report:

N/A

Title of Document	File Ref No.	Locations that the papers are available for public inspection

Mae'r dudalen hon yn wag yn fwriadol

ACTION PLAN

		Audit Issues		Departmental Response		
		Issue	Recommendation	Progress to Date	Proposed work and timetable	Audit Committee Update 14 th July 2017
R1	<p><u>In-house Service Provision</u> At the time of the Audit review Internal Audit confirmed that Memoranda of Understanding (MOU) had been formulated for all services provided internally with the exception of 'Adult Placement & Learning Disabilities' which is currently under review. It was identified that there was often a lack of compliance with MOU, as a result there is a risk that expenditure relating to services provided in-house is ineligible under the terms and conditions of the Supporting People Grant.</p>	<p>The MOU for 'Adult Placement & Learning Disabilities' should be completed as soon as possible.</p> <p>Procedures should be formulated to ensure any non-compliance with MOU's identified are addressed appropriately and payments only made in respect of eligible expenditure.</p> <p>In accordance with the terms and conditions, in-house and externally provided services should be treated equally with a view to achieving best value and consistency across the system.</p>	<p>The Adult Placement or Shared Lives service is currently being evaluated. It is anticipated that the information gathering part of the evaluation process will be complete by the end of January 2017.</p> <p>In-house services that are subject to MOU's have been monitored during 2016/17. Where non-compliance has been an issue, service managers have been made aware of this and remedial action requested. In-house providers have been informed of their responsibility to provide evidence of eligible activity and the consequences of non-compliance.</p>	<p>The MOU will be in place as from April 2017.</p> <p>A procedure to ensure that any non-compliance with the MOU are addressed appropriately will be formulated in Spring 2017.</p>	<p>The MoU has been signed by the Head of Learning Disabilities and Mental Health.</p>	

Tudalen 80	Audit Issues		Departmental Response		
	Issue	Recommendation	Progress to Date	Proposed work and timetable	Audit Committee Update 14 th July 2017
	<p>Outcomes It was previously reported that monthly monitoring returns and outcome details continue to be completed by providers based on information required by Welsh Government and that documentation was not available to support the outcomes claimed against the grant.</p> <p>It is acknowledged that this information is checked for reasonableness with any errors referred back to the provider who must confirm that the information is accurate and that contract monitoring meetings are now held with providers. However the total outcomes claimed are not verified to source documents to ensure</p>	<p>The total outcomes information supplied by providers should be verified on a regular basis to source documentation to ensure information being provided is accurate and consistent with the requirements of the Welsh Government. Adequate documentation should be available to support all outcomes claimed.</p> <p>Where issues are identified a formal process should be established to ensure they are addressed appropriately.</p>	<p>At the start of the 2016/17 financial year, the Carmarthenshire SP Team joined the outcomes collection model that is being used by the remainder of the Mid and West Wales region. This model is based on collection of data via Snap Surveys. This provides a much more accurate submission of data from service providers. It simplifies the process of validating source data supplied by providers.</p> <p>A conversation took place between Internal Audit and Supporting People on 29th November 2016 where the documentation required to support all outcomes claimed were discussed and agreed. This will be implemented for the outcome monitoring visits that will take place in</p>	<p>A formal process for monitoring outcomes including where issues are identified will be in place for the first outcome reporting period of 2017 which will be July.</p>	<p>The SPPG Grant Offer letter for 2017/18 included a change in the Audit Certification. The letter introduced an Audit Certificate for Outcomes which was due to be completed and returned to Welsh Government by 31st May 2017. This was communicated to Internal Audit who undertook the work to validate the information sent to the Welsh Government by the SP Team to verify the outcomes reported by the service providers.</p> <p>A formal process for monitoring outcomes was put in place for the Period 2 collection in January/February 2017. This was a significant</p>

		Audit Issues		Departmental Response		
		Issue	Recommendation	Progress to Date	Proposed work and timetable	Audit Committee Update 14 th July 2017
		<p>their accuracy and that the information being provided to Welsh Government is accurate</p> <p>In addition, the minutes of the meetings reflect the issue that in some instances it was difficult to verify the outcomes.</p>		January/February 2017.		<p>improvement on the process that was in place prior to that.</p> <p>This process was tested by Internal Audit and although some deficiencies were found it was acknowledged that the process had improved. Further work is being undertaken by the SP Team to improve the process and ensure that the information provided to Welsh Government is as accurate as possible.</p>
R3	Tudalen 81	<p><u>Management Charges</u></p> <p>For the first time this year, the 'Schedule 4 – Audit Certificate' requires certification that 'management charges for services</p>	<p>Procedures should be established and evidence maintained to demonstrate that the management fee applied does not exceed 10% as required by the terms and conditions of the grant.</p>	<p>The recent locality based floating support tender exercise was based on the premise that management charges are 10% or less as indicated in the Welsh Government Guidance</p>	<p>It is anticipated that service providers who tender for future services will be expected to evidence the management charges submitted. The default position for the Supporting People Team will be that</p>	<p>The stated position has not changed since the last update. The tender work that will be undertaken will state that management charges will be 10% or</p>

Tudalen 82	Audit Issues		Departmental Response		
	Issue	Recommendation	Progress to Date	Proposed work and timetable	Audit Committee Update 14 th July 2017
	<p>are below 10%' Currently the management charge is included in contract prices and Internal Audit have been advised that it is not always possible to identify the exact percentage that has been applied by contractors as there is not always a breakdown of the costs. It is acknowledged that all services to be funded by Supporting People are to be retendered in the next 18months and the management fee will be requested to be costed separately in the tender specification documents and in the evidence expected from the third party during this process.</p>		dated July 2013.	management charges will be 10% or less with justifications requested for charges over 10%	<p>less unless there are justifications for higher charges.</p> <p>The Regional Collaborative Committee for Mid and West Wales has requested that work be undertaken with service providers in the region to agree what the management charges should include. Two meetings have taken place and it is expected that there will be an agreement by early September of what the region will accept as management charges.</p>

Audit Issues		Departmental Response			
Issue	Recommendation	Progress to Date	Proposed work and timetable	Audit Committee Update 14 th July 2017	
R4	<p>Contracts In order to address the issue of non-compliance with the Authority's Contract Procedure Rules, a status report and subsequent report update have been formulated. This has resulted in Interim Contracts being issued and further actions being identified meaning firm decisions are yet to be made.</p> <p>Whilst many of the Interim contracts were only signed the end of 15/16 or the beginning of 16/17, they are set to expire next year. It is therefore important that decisions are made and a clear timetable put in place in order to ensure compliance with the Authority's Contract Procedure Rules.</p>	<p>The Authority's Contract Procedure Rules should be fully complied with.</p> <p>In addition, in accordance with the terms and conditions of the grant services required must be bought in a competitive and sustainable way so as to demonstrate that best value in the use of public funds has been achieved.</p>	<p>The Supporting People will give consideration to the best way of doing this.</p> <p>The Supporting People Team has sought and been granted exceptions to the Contract Procedure Rules to extend some of the interim arrangements put in place in 2015. This extends some of the Interim Contracts to April 2018. This is to give the Supporting People Team opportunity to investigate joint commissioning opportunities with Pembrokeshire County Council's Supporting People Team to realise efficiencies and a more strategic approach to services.</p>	<p>Meetings are to commence in January 2017 with Pembrokeshire County Council's Supporting people Team to schedule pre-tender work. This will enable service specifications to be written and consulted upon so that new, appropriately procured services are in place by April 2018.</p>	<p>Meetings have taken place with SP colleagues in Pembrokeshire and Ceredigion to look at the possibilities for the joint commissioning of services.</p> <p>A meeting has been held with colleagues in Procurement to discuss the timetable required to procure new services by April 2018. A prioritised list has been drawn up with some services needing to be procured locally.</p> <p>Work is ongoing to evidence the need for some services and whether they should be tendered locally or wider across the region.</p>

Tuddalen 84	Audit Issues		Departmental Response		
	Issue	Recommendation	Progress to Date	Proposed work and timetable	Audit Committee Update 14 th July 2017
	<p>A review of a sample of service provision identified that where contracts existed dates on contracts and specifications were not always consistent. In addition, there was one instance where there was no specific specification / contract relating to the provision of the supporting people element.</p>				<p>Discussions have taken place to develop a three-year project plan for Children's Services. This may require approval for further contract extensions.</p>
R5	<p>Eligibility Eligibility of a sample of participants is now undertaken during the contract monitoring visits to the contractors. However there is no formal process for the monitoring of service user eligibility to ensure consistency</p>	<p>A formal process should be established for the monitoring of eligibility of service users.</p> <p>Service providers should be reminded of the requirement to maintain adequate records to demonstrate eligibility.</p> <p>All checks should be</p>	<p>As stated in the Audit Issues, eligibility of a sample of participants is currently being undertaken though it is acknowledged that this process needs to be formalised.</p>	<p>A formal process will be put in place in January/February 2017 that will detail the eligibility criteria and the evidence that will be requested to prove eligibility. This will also detail how checks will be recorded formally and evidenced in order to demonstrate that the grant is</p>	<p>The process was introduced in January/February 2017. It will form the basis of the outcomes and eligibility checks that will be undertaken by the SP Team in July and August and then ongoing.</p>

Audit Issues		Departmental Response		
Issue	Recommendation	Progress to Date	Proposed work and timetable	Audit Committee Update 14 th July 2017
<p>and a record is not maintained to support what checks have been undertaken or what records have been reviewed. A review of the minutes produced from the contract monitoring visits highlights that it was not always possible to verify the eligibility of service users.</p> <p>In addition, Internal Audit have been advised that the eligibility of all service users relating to supported living is checked on an individual basis although there is no evidence to support this.</p>	<p>formally recorded as evidence of the checks being undertaken in order to demonstrate that the grant is only being used for the purpose intended.</p>		<p>only being used for the purpose intended.</p>	
<p>Monitoring Previously Internal Audit reported that there was no evidence available that overall</p>	<p>Overall monitoring of the project including project progress, total project outputs, finances, etc</p>	<p>During 2016/17 a system has been developed that looks at the overall project progress in terms of the finances. This was</p>	<p>This is acknowledged as an area that needs to be consolidated and improved. Formal quarterly grant</p>	<p>The new system is to be continued in 2017/18 as it was able to give a more</p>

Tuddalen 86	Audit Issues		Departmental Response		
	Issue	Recommendation	Progress to Date	Proposed work and timetable	Audit Committee Update 14 th July 2017
	<p>monitoring of the progress of the grant including total project outputs against targets, project finances, etc as required by the Project Grants Manual, nor monitoring by a senior manager had been undertaken on a regular basis</p> <p>Internal Audit have been advised that whilst this issue remains outstanding, feedback reports are produced by the Procurement & Contracting Officer for the Safeguarding & Commissioning Manager.</p>	<p>should be undertaken at least on a quarterly basis and evidenced as required by the Project Grants Manual.</p>	<p>introduced in October 2016 and gives a monthly indication of the progress of the Grant payments. This has enabled the feedback reports to be more informed.</p>	<p>monitoring meetings will be arranged during 2017 to record project progress and outputs as per the Project Grants Manual.</p>	<p>accurate position of grant expenditure and highlights any slippage earlier in the year so that this money can be re-allocated to fund new eligible services.</p> <p>This process is reviewed regularly by the SP Team Leader and the Senior Manager for Commissioning.</p>
R7	<p><u>Expenditure</u> Testing of a sample of expenditure transactions was</p>	<p>The requirements of the terms and conditions of the grant and the</p>	<p>The payments function was transferred to the Business Support division of the</p>	<p>Evidence to support all elements of accruals actioned in April 2017 will be made</p>	<p>Notes have been made to evidence the accruals that were</p>

		Audit Issues		Departmental Response		
		Issue	Recommendation	Progress to Date	Proposed work and timetable	Audit Committee Update 14 th July 2017
		<p>undertaken (10 subsidy claims & 10 invoices) and it was identified that the Authority's Financial Procedure Rules and the Terms & Conditions of the grant had not been fully complied with.</p> <p>In addition, testing of a sample of accruals identified that there was not always sufficient evidence available to support all elements of the accrual.</p>	<p>Authority's Financial Procedure Rules should be fully complied with.</p> <p>All invoices/provider claims should be date stamped and authorised prior to payment.</p> <p>Evidence should be available to support all elements of accruals actioned.</p>	<p>Department for Communities during 2016/17. It is hoped that this will have resolved this issue.</p>	<p>available.</p>	<p>actioned in April 2017 and these will be available for scrutiny by Internal Audit for the Audit Certification process for 2016/17.</p>
R8	Tudalen 87	<p><u>Subsidy Payments</u> Guidance received from WG in 2002 specified that existing tenants should be protected against transitional costs. As a consequence of a previous Internal Audit recommendation a</p>	<p>The review of the process regarding the tenant subsidy payments needs to be completed to ensure such payments continue to be eligible.</p>	<p>The Supporting People Team has prepared a paper detailing a number of options and presented it to the Supporting People Planning Group. A discussion has also taken place in the Departmental Management team</p>	<p>The Supporting People Team will action the decision made during 2017/18.</p>	<p>This has yet to be actioned. A paper for Departmental Management Team has been submitted.</p>

Tudalen 88	Audit Issues		Departmental Response		
	Issue	Recommendation	Progress to Date	Proposed work and timetable	Audit Committee Update 14 th July 2017
	<p>review was undertaken to establish whether the grant should be used for this purpose and a report was taken to the Supporting People Planning Group where it was recommended to refer any decision to DMT. However, the exercise did not review individuals to ensure their eligibility. As a result, the issue of whether all individual payments are eligible currently remains outstanding.</p>		<p>regarding this.</p>		

Y Pwyllgor Archwilio 14 Gorffennaf 2017

Pwnc: Cynllun Archwilio 2017 – Cyngor Sir Caerfyrddin		
Argymhellion / penderfyniadau allweddol sy'n ofynnol:		
<ul style="list-style-type: none"> Bod y Pwyllgor yn derbyn adroddiad Swyddfa Archwilio Cymru a nodwyd uchod. 		
Rhesymau:		
<ul style="list-style-type: none"> Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn cynnal gwaith archwilio ariannol ac archwilio perfformiad yn y Cyngor. Mae'r adroddiad hwn yn rhoi crynodeb o'u gwaith archwilio fel ym mis Gorffennaf 2017 		
Pwyllgor craffu perthnasol i ymgynghori ag ef:	Amherthnasol	
A oes angen Penderfyniad gan y Bwrdd Gweithredol?	Nac oes	
A oes angen Penderfyniad gan y Cyngor?	Nac oes	
DEILIAD PORTFFOLIO YR AELOD GWEITHREDOL O'R BWRDD GWEITHREDOL:- Y		
Cynghorydd David Jenkins:		
Adroddiad Swyddfa Archwilio Cymru	Swydd:	Rhif Ffon/E-bost:
Richard Harries	Cyfarwyddwr Ymrwymiad ac Arweinydd Ymrwymiad – Archwilio Ariannol	02920 320500 Richard.harries@audit.wales

EXECUTIVE SUMMARY
AUDIT COMMITTEE
14th JULY 2017

Wales Audit Office update to Carmarthenshire County Council's Audit Committee – July 2017

The Wales Audit Office carries out both financial audit and performance audit work at the Council. This report summarises the progress on their audit work as at July 2017.

DETAILED REPORT ATTACHED?

YES

IMPLICATIONS

I confirm that other than those implications which have been agreed with the appropriate Directors / Heads of Service and are referred to in detail below, there are no other implications associated with this report.

Signed: Helen Pugh Interim Head of Audit Risk & Procurement

Policy, Crime & Disorder and Equalities	Legal	Finance	ICT	Risk Management Issues	Staffing Implications	Physical Assets
NONE	NONE	NONE	NONE	NONE	NONE	NONE

CONSULTATIONS

I confirm that the appropriate consultations have taken in place and the outcomes are as detailed below:

Signed: Phil Sexton Head of Audit Risk & Procurement

1. Scrutiny Committee – N/A
2. Local Member(s) – N/A
3. Community / Town Council – N/A
4. Relevant Partners – N/A
5. Staff Side Representatives and other Organisations – N/A

Section 100D Local Government Act, 1972 – Access to Information

List of Background Papers used in the preparation of this report:

THERE ARE NONE

Title of Document	File Ref No. / Locations that the papers are available for public inspection

Mae'r dudalen hon yn wag yn fwriadol

Carmarthenshire County Council

Wales Audit Office Work Programme: Audit Committee Update, July 2017

Financial audit work 2016-17 – Dyfed Pension Fund

Activity	Scope	Status
Audit Plan	Plan of financial audit work for 2016-17.	Report was presented to the Audit Committee March 2017.
Financial Statements/Annual Audit Letter	Audit of the Pension Fund's 2016-17 financial statements and Annual Audit Letter.	Report is to be presented to the Audit Committee September 2017.

Financial audit work 2016-17 – Carmarthenshire County Council

Activity	Scope	Status
Audit Plan 2017	Plan of financial audit work for 2016-17.	Report was presented to the Audit Committee March 2017.
Financial Statements 2016-17	Audit of the Council's 2016-17 financial statements.	Report is to be presented to the Audit Committee September 2017.
Annual Audit Letter	Report summarising our 2016-17 financial audit work.	Report is to be presented to the Audit Committee January 2018.

Certification of Grants and Returns 2016-17	Summary of grants and returns certification work 2016-17.	Report is to be presented to the Audit Committee March 2018.
--	---	--

Performance audit work 2016-2017 - Carmarthenshire County Council

Activity	Scope	Status
Audit Plan	Plan of performance audit work for 2016-17.	Complete - Audit Committee March 2016
Improvement Plan Audit	Audit of the discharge of the Council's duty to publish an improvement plan.	Complete - Review of ARIP complete. Certificate issued. Presented to Audit Committee September 2016
Assessment of performance	Audit of the discharge of the Council's duty to publish an assessment of performance.	Complete – see above
Annual Improvement Report (AIR)	Report from the Audit General for Wales reviewing the Council's performance and arrangements. The AIR report included the local project work that reviewed progress against the Corporate Assessment Proposals for Improvement.	Published June 2017
Thematic Study: Financial Resilience (3)	Focus: Savings Plans	Local report issued March 2017
Thematic Study: Governance	Focus: Governance of significant service changes	Local report issued May 2017
Thematic Study: Transformation	To gather the views of officers about the key issues they face in dealing with change/transformation	Projected timescale: July – August 2017

Local Government Improvement Study – Improving well-being through housing adaptations	Underway – Carmarthenshire Council will participate in the survey only	Fieldwork completed
Local Government Improvement Study – Strategic commissioning of learning disability services by local authorities.	Underway – Carmarthenshire Council will participate in the survey only	Fieldwork completed
Local Government Improvement Study – How local government manages demand – Homelessness services	Underway – Carmarthenshire Council is one of five sample local authorities participating in this study (involving fieldwork)	Fieldwork completed

Performance audit work 2017-2018 - Carmarthenshire County Council

Activity	Scope	Status
Audit Plan	Plan of performance audit work for 2017-18	Complete - Audit Committee March 2017
Improvement Plan Audit	Audit of the discharge of the Council's duty to publish an improvement plan	Complete - Certificate issued April 2017
Assessment of performance	Audit of the discharge of the Council's duty to publish an assessment of performance	To be undertaken once the Council publish the assessment of performance report
Annual Improvement Report (AIR)	Report from the Auditor General for Wales reviewing the Council's performance and arrangements	To be published Summer 2018
Thematic Study: Well-Being of Future Generations - Baseline assessment	The Year One Commentary: The WAO will gather evidence on how the 44 bodies are beginning to respond to the requirements of the WFG Act and identify	Project brief to be issued

	examples of notable emerging practice. The work will be designed to support improvement and inform future audit work under the Act.	
Thematic Study: Well-Being of Future Generations – Scrutiny review	This review will examine the impact of the WFG Act on the work of scrutiny committees, including PSB scrutiny, facilitating improvement and the sharing of good practice.	Project brief to be issued
Thematic Study: Service user review	This project will test the service-user interface at all authorities. The review will evaluate what it feels like (as a member of the public) to deal with council services, involving a selection of services and scenarios.	Project brief to be issued
Local Project work	To include projects on: <ul style="list-style-type: none"> • proposals for improvement follow up work • people management • audit committee • digital transformation 	To take place throughout the 2017-18 audit year
Local Government Improvement Study – Intermediate Care Fund	Project brief to be issued detailing scope	Not started
Local Government Improvement Study – Using data effectively	This study will primarily focus on the role of local authorities in how effective they are at managing and using data.	Project brief issued – June 2017

	<p>Interviews will be undertaken with each local authority and their key Public Service Board partners.</p>	
<p>Local Government Improvement Study – How well do public bodies provide services to rural communities</p>	<p>This review will focus on assessing how effective public organisations in Wales are in working together to assess needs, identify priorities, deliver and maintain the provision of key operational services to meet the needs of people in rural communities. Carmarthenshire County Council will be one of the sample of councils where fieldwork will be undertaken.</p>	<p>Project brief issued – June 2017</p>

Last updated: 28.06.17

Mae'r dudalen hon yn wag yn fwriadol

**Y Pwyllgor Archwilio
14eg Gorffennaf 2017**

Pwnc: Adroddiad Swyddfa Archwilio Cymru – Cynllun Gwella Blynyddol – Cyngor Sir Gaerfyrddin

Argymhellion / penderfyniadau allweddol sy'n ofynnol:

Derbyn adroddiad Swyddfa Archwilio Cymru.

Rhesymau:

Derbyn adroddiad Swyddfa Archwilio Cymru fel rhan o'r rhaglen archwilio 2017/18.

Pwyllgor craffu perthnasol i ymgynghori ag ef: Amherthnasol

A oes angen Penderfyniad gan y Bwrdd Gweithredol? Nac oes

A oes angen Penderfyniad gan y Cyngor? Nac oes

DEILIAD PORTFFOLIO YR AELOD GWEITHREDOL O'R BWRDD GWEITHREDOL:- Y
Cynghorydd David Jenkins:

Adroddiad Swyddfa Archwilio
Cymru

Swydd:

Rhif Ffon/E-bost:

Richard Harries

Cyfarwyddwr Ymrwymiad ac
Arweinydd Ymrwymiad –
Archwilio Ariannol

[02920 320500](tel:02920320500)

Richard.harries@audit.wales

EXECUTIVE SUMMARY
Audit Committee
14th July 2017

SUBJECT

Wales Audit Office Report – Annual Improvement Report - Carmarthenshire County Council

1. BRIEF SUMMARY OF PURPOSE OF REPORT

To receive the Annual Improvement Report 2016/17 - Carmarthenshire County Council prepared by the Wales Audit Office, as part of the 2017/18 audit programme.

DETAILED REPORT ATTACHED ?

YES

IMPLICATIONS

The report is a Wales Audit Office Report and any implications are detailed within the report

I confirm that other than those implications listed below there are no implications for the Authority arising from this report. If necessary, the Authority will need to respond to implications arising from the report where applicable.

Signed: Owen Bowen Head of Financial Services

Policy, Crime & Disorder & Equalities	Legal	Finance	ICT	Risk Management Issues	Staffing Implications	Physical Assets
NONE	NONE	NONE	NONE	NONE	NONE	NONE

CONSULTATIONS

I confirm that the appropriate consultations have taken in place and the outcomes are as detailed below:

Signed: Owen Bowen Head of Financial Services

1. Scrutiny Committee – N/A
2. Local Member(s) – N/A
3. Community / Town Council – N/A
4. Relevant Partners – N/A
5. Staff Side Representatives and other Organisations – N/A

Section 100D Local Government Act, 1972 – Access to Information

List of Background Papers used in the preparation of this report:

THERE ARE NONE

Title of Document	File Ref No. / Locations that the papers are available for public inspection

EICH CYNGOR arleinamdani
www.sirgar.llyw.cymru

YOUR COUNCIL doonline
www.carmarthenshire.gov.wales

WALES AUDIT OFFICE
SWYDDFA ARCHWILIO CYMRU

Adroddiad Gwella Blynyddol 2016-17 Cyngor Sir Gâr

Dyddiad cyhoeddi: Mehefin 2017
Cyfeirnod y ddogfen: 369A2017

Paratowyd yr Adroddiad Gwella Blynyddol hwn ar ran Archwilydd Cyffredinol Cymru gan Jeremy Evans ac Alison Lewis o dan gyfarwyddyd Huw Rees.

Huw Vaughan Thomas
Auditor General for Wales
Wales Audit Office
24 Cathedral Road
Cardiff
CF11 9LJ

Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn annibynnol ar y llywodraeth a chaiff ei benodi gan Ei Mawrhydi y Frenhines. Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn ymgymryd â'i waith gan ddefnyddio staff ac adnoddau eraill a ddarperir gan Fwrdd Swyddfa Archwilio Cymru, sef bwrdd statudol a sefydlwyd at y diben hwnnw ac er mwyn monitro a chynghori'r Archwilydd Cyffredinol. Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn atebol i'r Cynulliad Cenedlaethol.

Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn archwilio cyrff llywodraeth leol yng Nghymru, gan gynnwys awdurdodau unedol, yr heddlu, gwasanaethau prawf, awdurdodau tân ac achub, parciau cenedlaethol a chynghorau cymuned. Mae hefyd yn cynnal astudiaethau gwerth am arian llywodraeth leol ac yn asesu cydymffurfiaeth â gofynion Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009.

Y tu hwnt i lywodraeth leol, yr Archwilydd Cyffredinol yw archwilydd allanol Llywodraeth Cymru a'r cyrff a noddir ganddi a'i chyrrff cyhoeddus cysylltiedig, Comisiwn y Cynulliad a chyrrff y Gwasanaeth Iechyd Gwladol yng Nghymru.

Mae'r Archwilydd Cyffredinol a staff Swyddfa Archwilio Cymru yn anelu at ddarparu adroddiadau cymesur sy'n canolbwyntio ar y cyhoedd ar stiwardiaeth adnoddau cyhoeddus a thrwy wneud hynny, feithrin dealltwriaeth a hyrwyddo gwelliant.

Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg.

Cynnwys

Adroddiad cryno

Gwaith archwilio perfformiad 2016-17	4
Mae'r Cyngor yn bodloni ei ofynion statudol mewn perthynas â gwelliant parhaus	4
Argymhellion	5
Gwaith archwilio, rheoleiddio ac arolygu y cyflwynwyd adroddiadau arno yn ystod 2016-17	6

Atodiadau

Atodiad 1 – Statws yr adroddiad hwn	16
Atodiad 2 – Llythyr Archwilio Blynyddol	17
Atodiad 3 – Argymhellion Adroddiadau Cenedlaethol 2016-17	20

Adroddiad cryno

Gwaith archwilio perfformiad 2016-17

- 1 Wrth bennu'r amrywiaeth o waith a gyflawnwyd yn ystod y flwyddyn, gwnaethom ystyried graddau'r wybodaeth archwilio ac arolygu a gasglwyd yn ogystal â ffynonellau eraill o wybodaeth a oedd ar gael, gan gynnwys systemau adolygu a gwerthuso Cyngor Sir Gâr (y Cyngor) ei hun. Yn ystod 2016-17, ymgwymerwyd â gwaith asesu gwelliant ym mhob cyngor o dan dair thema: llywodraethu, y defnydd o adnoddau a chynllunio gwelliant ac adrodd arno. Mewn rhai cynghorau, ategwyd y gwaith hwn gan archwiliadau lleol ar sail risg, a nodir yng Nghynllun Archwilio 2016-17.
- 2 Nodir y gwaith a gyflawnwyd ers yr Adroddiad Gwella Blynyddol diwethaf, gan gynnwys gwaith y rheoleiddwyr perthnasol, yn [Arddangosyn 1](#).

Mae'r Cyngor yn bodloni ei ofynion statudol mewn perthynas â gwelliant parhaus

- 3 Yn seiliedig ar y gwaith a wnaed gan Swyddfa Archwilio Cymru a rheoleiddwyr perthnasol, ac yn gyfyngedig i'r gwaith hwnnw, cred yr Archwilydd Cyffredinol fod y Cyngor yn debygol o fodloni gofynion y Mesur Llywodraeth Leol (2009) yn ystod 2017-18.

Argymhellion a chynigion ar gyfer gwella

- 4 O ystyried yr ystod eang o wasanaethau a ddarperir gan y Cyngor a'r heriau y mae'n eu hwynebu, byddai'n anarferol pe na baem wedi dod o hyd i bethau y gellir eu gwella. Gall yr Archwilydd Cyffredinol:
 - wneud cynigion ar gyfer gwella – os caiff cynigion eu gwneud i'r Cyngor, byddem yn disgwyl iddo weithredu arnynt a byddwn yn gwneud gwaith dilynol ar yr hyn sy'n digwydd;
 - gwneud argymhellion ffurfiol ar gyfer gwella – os caiff argymhelliad ffurfiol ei wneud, mae'n rhaid i'r Cyngor baratoi ymateb i'r argymhelliad hwnnw o fewn 30 diwrnod gwaith;
 - cynnal arolygiad arbennig a chyhoeddi adroddiad a gwneud argymhellion; ac
 - argymhell y dylai Gweinidogion Llywodraeth Cymru ymyrryd mewn rhyw ffordd.
- 5 Yn ystod y flwyddyn, ni wnaeth yr Archwilydd Cyffredinol unrhyw argymhellion ffurfiol. Fodd bynnag, gwnaed nifer o gynigion ar gyfer gwella ac ailadroddir y rhain yn yr adroddiad hwn. Byddwn yn monitro cynnydd yn eu herbyn ac argymhellion perthnasol a wnaed yn ein hadroddiadau cenedlaethol (**Atodiad 3**) fel rhan o'n gwaith asesu gwelliant.

Gwaith archwilio, rheoleiddio ac arolygu y cyflwynwyd adroddiadau arno yn ystod 2016-17

Arddangosyn 1: gwaith archwilio, rheoleiddio ac arolygu y cyflwynwyd adroddiadau arno yn ystod 2016-17.

Dyddiad cyhoeddi	Disgrifiad byr	Casgliadau	Cynigion ar gyfer gwella
Llywodraethu			
Mai 2017	<p>Llywodraethu da wrth benderfynu ar newidiadau i wasanaethau</p> <p>Adolygiad o drefniadau llywodraethu'r Cyngor ar gyfer penderfynu ar newidiadau i wasanaethau.</p>	<p>Mae gan y Cyngor ddull effeithiol o benderfynu ar newidiadau sylweddol i wasanaethau a'u cyflawni ar y cyfan, ond mae cyfleoedd i wella tryloywder a chysondeb trefniadau;</p> <ul style="list-style-type: none"> • mae'r Cyngor yn parhau i sefydlu amgylchedd a diwylliant i annog a galluogi newidiadau sylweddol i wasanaethau; • mae'r Cyngor wedi nodi canllawiau clir ar gyfer llywodraethu'r gwaith o newid gwasanaethau, ond nid yw pwyllgorau craffu bob amser yn manteisio ar gyfleoedd i adolygu a herio penderfyniadau; • nid oes gan y Cyngor ddull cyson o gynnal arfarniadau o opsiynau wrth benderfynu ar gynigion ar gyfer newidiadau i wasanaethau; • mae gan y Cyngor brosesau datblygedig ar waith er mwyn ceisio barn rhanddeiliaid, gan gynnwys cynghorwyr a dinasyddion, ynglŷn â newidiadau arfaethedig i wasanaethau; • mae'r Cyngor yn atgyfnerthu ei drefniadau ar gyfer casglu gwybodaeth am effaith newidiadau i wasanaethau; ac • nid yw dull y Cyngor o adolygu ei drefniadau gwneud penderfyniadau yn ddigon clir. 	<p>Atgyfnerthu trefniadau llywodraethu drwy sicrhau'r canlynol:</p> <p>C1 Dylai Pwyllgorau Craffu fanteisio'n well ar gyfleoedd i herio cynigion a phenderfyniadau ynghylch newidiadau i wasanaethau.</p> <p>C2 Dylai swyddogion weithio gyda chynghorwyr i nodi lefel y wybodaeth y mae cynghorwyr am ei gweld am opsiynau ar gyfer newid gwasanaethau, er mwyn sicrhau bod y broses gwneud penderfyniadau yn fwy tryloyw.</p> <p>C3 Dylai'r Cyngor adolygu cylch gorchwyl y Grŵp Llywodraethu Corfforaethol a chylch gorchwyl y Gweithgor Adolygu Corfforaethol er mwyn egluro eu priod gyfrifoldebau am asesu ac adolygu trefniadau llywodraethu.</p>

Dyddiad cyhoeddi	Disgrifiad byr	Casgliadau	Cynigion ar gyfer gwella
Y defnydd o adnoddau			
Rhagfyr 2016	Llythyr archwilio blynyddol 2015-16 Llythyr sy'n crynhoi'r negeseuon allweddol sy'n deillio o gyfrifoldebau statudol yr Archwilydd Cyffredinol o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a'i gyfrifoldebau adrodd o dan y Cod Ymarfer Archwilio. Mae'r Llythyr Archwilio Blynyddol yn Atodiad 2 i'r adroddiad hwn.	<ul style="list-style-type: none"> cydymffurfiodd y Cyngor â'i gyfrifoldebau yn ymwneud ag adroddiadau ariannol a defnyddio adnoddau er bod lle i wella o hyd mewn rhai meysydd; rwyn fodlon bod gan y Cyngor drefniadau priodol ar waith i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran ei ddefnydd o adnoddau ond mae lle i'r Cyngor wneud rhagor o welliannau o hyd; ac nid yw'r gwaith a wnaed hyd yma yn ardystio hawliadau a ffurflenni grant wedi nodi materion sylweddol a fyddai'n effeithio ar y cyfrifon na systemau ariannol allweddol. 	Dim
Mawrth 2017	Cynllunio arbedion Adolygiad o drefniadau'r Cyngor ar gyfer sicrhau arbedion ariannol, gan gynnwys pa mor dda y mae'n cyflawni'r arbedion gofynnol ac a oes ganddo ddulliau cadarn o gynllunio, rheoli a chyflawni arbedion cyllidebol, ar gyflymder sy'n cefnogi cydnerthedd ariannol.	<p>Er bod gan y Cyngor drefniadau cadarn ar gyfer cynllunio arbedion, sy'n cefnogi cydnerthedd ariannol yn y dyfodol, erys rhywfaint o ddiffyg tryloywder yn yr adroddiadau ariannol o hyd.</p> <ul style="list-style-type: none"> Arbedion a gyflawnwyd yn 2015-16: <ul style="list-style-type: none"> mae'r Cyngor wedi nodi ei fod wedi cyflawni 82% o'i arbedion arfaethedig ar gyfer 2015-16 yn ystod y flwyddyn a gall ddangos bod arbedion unigol wedi cael eu cyflawni. Trefniadau cynllunio ariannol: <ul style="list-style-type: none"> mae gan y Cyngor fframwaith cynllunio ariannol cadarn ond cyfyngedig yw'r cysylltiadau rhwng prosesau cynllunio corfforaethol ac ariannol ac adroddiadau i'r Aelodau. 	<p>C1 Atgyfnerthu'r trefniadau cynllunio ariannol drwy wneud y canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> datblygu cysylltiadau penodol rhwng y Cynllun Ariannol Tymor Canolig a phrosesau cynllunio corfforaethol y Cyngor; cynnwys adroddiadau monitro ar gyfer cynlluniau arbedion gyda'r adroddiadau monitro ariannol chwarterol sydd ar gael i'r cyhoedd; sicrhau bod amserlenni cyflawni mewn achosion busnes yn gadarn;

Dyddiad cyhoeddi	Disgrifiad byr	Casgliadau	Cynigion ar gyfer gwella
		<ul style="list-style-type: none"> • Cynllun Arbedion 2016-17 <ul style="list-style-type: none"> – mae'r Cyngor yn rhagweld y caiff 86% o'i gynlluniau arbedion ar gyfer 2016-17 eu cyflawni ond nid ydynt yn cynnwys digon o fanylion nac amserlenni cyflawni realistig. 	<ul style="list-style-type: none"> • llunio'r polisi cynhyrchu incwm/ codi tâl yn derfynol a'i gymeradwyo; a • chymeradwyo'r strategaeth a ddatblygwyd ynglŷn â chronfeydd wrth gefn.
Archwilio perfformiad lleol ar sail risg			
Gwaith dilynol ar ddetholiad o'r Cynigion Asesu Corfforaethol ar gyfer Gwella			
<p>Mai 2017 (fel rhan o'r Adroddiad Gwella Blynyddol)</p>	<p>Gwaith Dilynol ar yr Asesiad Corfforaethol - Llywodraethu</p> <p>Cynigion ar gyfer Gwella:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datblygu blaenraglenni gwaith i sicrhau bod pob pwyllgor priodol wedi cyhoeddi rhaglen gyfredol a berchenogir gan Aelodau'r pwyllgorau; • cyhoeddi cofrestr o benderfyniadau dirprwyedig; • datblygu a chyflwyno hyfforddiant i helpu Aelodau i ddeall eu rolau a'u cyfrifoldebau a rhoi hyfforddiant gloywi ar hyn wrth i Aelodau newid rolau; 	<p>Mae'r Cyngor wedi cymryd camau i ymdrin â'r cynigion ar gyfer gwella ond yn cydnabod bod mwy i'w wneud.</p> <p>Daethom i'r casgliad hwn am y rhesymau canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mae'r pwyllgorau wedi cytuno ar Flaenraglenni Gwaith ac wedi'u cyhoeddi ond nid yw'r cynghorwyr yn llwyr berchen ar y rhaglenni eto. Rydym yn cyhoeddi Cynnig pellach ar gyfer Gwella yn y maes hwn. • mae'r Cyngor wedi cyflwyno cyfleuster newydd i gyhoeddi penderfyniadau dirprwyedig a wneir gan swyddogion. Fodd bynnag, nid yw'r wybodaeth a ddelir ar y cyfleuster hwn yn gyflawn. Byddwn yn monitro cynnydd o ran y gwaith hwn yn ein rhaglen archwilio ar gyfer 2017-18. • mae'r Cyngor wedi dechrau sefydlu dull mwy rhagnodedig o hyfforddi cynghorwyr ac wedi cynllunio rhaglen sefydlu lawn a gynhelir ar ôl etholiadau llywodraeth leol ym mis Mai 2017. Byddwn yn arsylwi ac yn gwerthuso effeithiolrwydd ac effaith y rhaglen hon yn ystod y flwyddyn i ddod. 	<p>Dylai'r Cyngor sicrhau y caiff rôl cynghorwyr o ran datblygu'r Blaenraglenni Gwaith i bwyllgorau a pherchenogaeth ohonynt ei chynnwys mewn hyfforddiant i gynghorwyr.</p>

Dyddiad cyhoeddi	Disgrifiad byr	Casgliadau	Cynigion ar gyfer gwella
	<ul style="list-style-type: none"> adolygu cylch gwaith y Pwyllgor Archwilio er mwyn gwneud yn siŵr ei fod yn cyflawni'r hyn y disgwylir iddo ei gyflawni yn benodol – drwy sicrhau bod y Pwyllgor yn cael copïau o bob adroddiad rheoleiddio a'i fod yn ystyried adroddiadau ariannol, risg a thwyll a thrwy wella lefel y wybodaeth a rennir â'r pwyllgor mewn perthynas â chofrestr risg y Cyngor ac eitemau cyfyngedig. 	<ul style="list-style-type: none"> cynhaliodd y Pwyllgor Archwilio hunanadolygiad ym mis Gorffennaf 2016 a arweiniodd at nifer o newidiadau. Bydd SAC yn olrhain cynnydd o ran y camau gweithredu hyn yn ystod y flwyddyn i ddod ac yn asesu a ydynt wedi cael effaith gadarnhaol. 	
<p>Mai 2017 (fel rhan o'r Adroddiad Gwella Blynyddol)</p>	<p>Gwaith Dilynol ar yr Asesiad Corfforaethol Y Defnydd o Adnoddau - Pobl</p> <p>Cynigion ar gyfer Gwella:</p> <ul style="list-style-type: none"> cwblhau a gweithredu'r strwythur diwygiedig ar gyfer yr Is-adran Rheoli Pobl a Pherfformiad; sicrhau bod pob aelod o staff yn cael gwerthusiad perfformiad unigol blynyddol; 	<p>Mae'r Cyngor wedi gwneud cynnydd o ran pob un o'r elfennau yn y cynnig ar gyfer gwella a chynnydd sylweddol o ran y gofynion technolegol ar gyfer y gwasanaeth Rheoli Pobl.</p> <p>Daethom i'r casgliad hwn am y rhesymau canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> mae'r gwaith o ad-drefnu'r Tîm Rheoli Pobl bellach wedi'i gwblhau. mae'r Tîm Rheoli Pobl yn nodi sut i wella ansawdd ac effeithiolrwydd proses arfarnu'r Cyngor. mae'r Tîm Rheoli Pobl yn datblygu un cynllun cyfathrebu symlach; mae wedi cynnal cyfarfodydd effeithiol ym mhob swyddogaeth; ac mae'n parhau i ddefnyddio sesiynau galw heibio yn llwyddiannus i gyfleu negeseuon allweddol. 	<p>Ni chyhoeddwyd unrhyw Gynigion Pellach ar gyfer Gwella.</p>

Dyddiad cyhoeddi	Disgrifiad byr	Casgliadau	Cynigion ar gyfer gwella
	<ul style="list-style-type: none"> • symleiddio dulliau cyfathrebu o fewn yr Is-adran Rheoli Pobl a Pherfformiad a'r rhai a ddefnyddir ar gyfer cyfleu mentrau rheoli pobl i'r gweithlu ehangach; • adolygu'r systemau ac offer TGCh a ddefnyddir o fewn yr Is-adran Rheoli Pobl a Pherfformiad a llywio datblygiadau er mwyn cyflawni'r canlynol o leiaf: <ul style="list-style-type: none"> – un cofnod personél; – hunanwasanaeth effeithiol; – gweithio ystwyth ar gyfer swyddogion yr Is-adran Rheoli Pobl a Pherfformiad; – cyfleu gofyniad busnes clir ar gyfer TGCh i'r Grŵp Strategaeth TGCh; a – gwneud defnydd mwy effeithiol o system adrodd Insight. 	<ul style="list-style-type: none"> • mae cynnydd sylweddol wedi'i wneud o ran gwella'r defnydd a wneir o systemau meddalwedd a ffyrdd o weithio'r Adran Adnoddau Dynol. Mae'r Tîm Rheoli Pobl yn gweithio mewn ffordd fwy ystwyth gan ddefnyddio'r offer cywir; ac yn cyfathrebu'n effeithiol â'r Tîm TGCh. 	

Dyddiad cyhoeddi	Disgrifiad byr	Casgliadau	Cynigion ar gyfer gwella
<p>Mai 2017 (fel rhan o'r Adroddiad Gwella Blynyddol)</p>	<p>Gwaith Dilynol ar yr Asesiad Corfforaethol Y Defnydd o Adnoddau - Asedau</p> <p>Cynigion ar gyfer Gwella:</p> <ul style="list-style-type: none"> • atgyfnerthu'r cynlluniau rheoli asedau ar lefel gwasanaethau a gwella cysylltiadau rhwng y cynlluniau hyn a'r cynllun rheoli asedau corfforaethol cyffredinol; ac • adrodd ar gynnydd yn erbyn y cynllun rheoli asedau corfforaethol a'r strategaeth swyddfeydd i Aelodau bob chwarter. 	<p>Mae'r Cyngor wedi gwella'r cysylltiadau rhwng y Cynllun Rheoli Asedau Corfforaethol newydd a'r Cynlluniau Rheoli Asedau ar lefel Gwasanaethau ond mae ansawdd y cynlluniau ar lefel gwasanaethau yn amrywio o hyd.</p> <p>Daethom i'r casgliad hwn am y rhesymau canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mabwysiadodd y Cyngor Gynllun Rheoli Asedau Corfforaethol newydd ym mis Rhagfyr 2016. Mae'r Cynllun Rheoli Asedau Corfforaethol yn cynnwys cysylltiadau â'r Cynlluniau Rheoli Asedau Gwasanaethau. Fodd bynnag, mae ansawdd y Cynlluniau Rheoli Asedau Gwasanaethau yn amrywio ac mae angen gwneud gwaith pellach i wella'r wybodaeth a geir ynddynt er mwyn ategu cynnwys y Cynllun Rheoli Asedau Corfforaethol yn well. Mae rhaglen wedi'i llunio ar gyfer adolygu'r Cynlluniau Rheoli Asedau Gwasanaethau yn ystod 2017. • mae gwelliannau wedi'u gwneud i'r flaenstrategaeth ar gyfer swyddfeydd gydag ymagwedd gorfforaethol newydd tuag at symud swyddfeydd a ffocws cliriach ar weithio ystwyth. Disgwylir i'r Strategaeth Swyddfeydd gael ei hadolygu yn ystod gwanwyn 2017. 	<p>Ni chyhoeddwyd unrhyw Gynigion Pellach ar gyfer Gwella.</p>

Dyddiad cyhoeddi	Disgrifiad byr	Casgliadau	Cynigion ar gyfer gwella
		<ul style="list-style-type: none"> • mae'r cynghorwyr yn cael eu hysbysu am y camau y mae'r Cyngor yn eu cymryd mewn perthynas â rheoli asedau bob chwe mis. Ceir mesurau perfformiad penodol ar gyfer rheoli asedau yn y Cynllun Rheoli Asedau Corfforaethol. Fodd bynnag, mae'r Cyngor yn cydnabod y gellid gwella'r ffordd yr adroddir ar y rhain ac mae swyddogion wedi ymrwymo i sicrhau bod y data yn fwy defnyddiol ac yn haws eu deall. 	
<p>Mai 2017 (fel rhan o'r Adroddiad Gwella Blynyddol)</p>	<p>Gwaith Dilynol ar yr Asesiad Corfforaethol Y Defnydd o Adnoddau – TGCh a Rheoli Gwybodaeth</p> <p>Cynnig ar gyfer Gwella:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sicrhau bod ffrydiau gwaith TGCh yn datrys y datgysylltiad ymddangosiadol rhwng y busnes a'r gwasanaeth TGCh ac yn ystyried anghenion busnes yn briodol. 	<p>Mae'r Cyngor wedi gwneud cynnydd sylweddol o ran datrys y problemau roedd yn eu hwynebu gyda'i wasanaeth TGC.</p> <p>Daethom i'r casgliad hwn am y rhesymau canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mae'r Cyngor wedi ailsefydlu ei grŵp llywodraethu TGCh (Grŵp Trawsnewid Digidol) gyda chynrychiolaeth o bob gwasanaeth a'r swyddogaethau cymorth canolog, a gadeirir gan Gyfarwyddwr yr Amgylchedd; • mae'r Cyngor wedi datblygu strategaeth trawsnewid digidol sy'n cysylltu'n dda â ffactorau cenedlaethol a lleol sy'n sbarduno newid, mae'r strategaeth hon wrthi'n cael ei chymeradwyo ar hyn o bryd; • mae'r Cyngor wedi cynnal cyfres o weithdai ymgysylltu er mwyn ceisio barn gwasanaethau a dangos ffyrdd newydd o weithio a hwylusir gan atebion digidol; ac • mae'r Cyngor wedi adolygu strwythur, adnoddau a gallu ei wasanaeth TGCh er mwyn helpu i'w ail-lunio, gan sicrhau ei fod yn addas at y dyfodol. 	<p>Ni chyhoeddwyd unrhyw Gynigion Pellach ar gyfer Gwella.</p>

Dyddiad cyhoeddi	Disgrifiad byr	Casgliadau	Cynigion ar gyfer gwella
<p>Mai 2017 (fel rhan o'r Adroddiad Gwella Blynyddol)</p>	<p>Gwaith Dilynol ar yr Aseiad Corfforaethol – Cynllunio Gwelliant</p> <p>Cynigion ar gyfer Gwella:</p> <ul style="list-style-type: none"> darparu cyfeiriad cliriach a her broffesiynol mewn perthynas â phob mater rheoli perfformiad i sicrhau y caiff fframwaith rheoli perfformiad y Cyngor ei gymhwyso'n gyson a rhannu arfer da. 	<p>Er bod y Cyngor wedi cyflwyno nifer o newidiadau cadarnhaol i'w swyddogaeth cynllunio gwelliant, mae diffyg arweiniad ar lefel rheoli corfforaethol yn arafu cynnydd o ran atgyfnerthu trefniadau cynllunio gwelliant.</p> <p>Daethom i'r casgliad hwn am y rhesymau canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> mae'r Cyngor wedi dechrau atgyfnerthu'r cysylltiadau rhwng cynllunio ariannol a chynllunio gwelliant; mae'r Cyngor wedi cymryd camau i wella ansawdd cynlluniau busnes gwasanaethau a'r defnydd a wneir ohonynt drwy wneud y canlynol: nodi safonau sylfaenol, cyflwyno gwiriadau a heriau newydd a chynnwys Penaethiaid Gwasanaethau yn y gwaith o ddatblygu syniadau ynglŷn â sut i wella'r broses ond nid yw'r datblygiadau hyn wedi'u hymgorffori eto ac mae cynlluniau yn anghyson; mae'r Cyngor yn gwella ansawdd y wybodaeth a ddelir ar ei system rheoli perfformiad (PIMS) ond mae angen iddo gymryd camau pellach i ymgorffori arfer da; a chynhelir sesiwn hyfforddi Cyngorwyr ar system PIMS yn 2017 er mwyn eu hannog i ddefnyddio'r wybodaeth am berfformiad i gefnogi eu rôl. 	<p>Ni chyhoeddwyd unrhyw Gynigion Pellach ar gyfer Gwella.</p>

Dyddiad cyhoeddi	Disgrifiad byr	Casgliadau	Cynigion ar gyfer gwella
Cynllunio ac adrodd ar welliant			
15.09.16	<p>Archwiliad cynllun gwella blynyddol Swyddfa Archwilio Cymru</p> <p>Adolygiad o gynlluniau cyhoeddedig y Cyngor ar gyfer cyflawni amcanion gwella. Cyhoeddodd y Cyngor Gynllun Gwella 2016-17 ac Asesiad o Berfformiad 2015-16 gyda'i gilydd mewn un ddogfen.</p>	Mae'r Cyngor wedi cydymffurfio â'i ddyletswyddau cynllunio gwelliant statudol.	Dim
15.09.16	<p>Archwiliad o asesiad o berfformiad blynyddol Swyddfa Archwilio Cymru</p> <p>Adolygiad o asesiad o berfformiad cyhoeddedig y Cyngor. Cyhoeddodd y Cyngor Gynllun Gwella 2016-17 ac Asesiad o Berfformiad 2015-16 gyda'i gilydd mewn un ddogfen.</p>	Mae'r Cyngor wedi cydymffurfio â'i ddyletswyddau cynllunio gwelliant statudol.	Dim
Adolygiadau gan gyrrff arolygu a rheoleiddio			
Gorffennaf 2016	<p>Arolygiaeth Gofal a Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru (AGGCC)</p> <p>Adolygiad Cenedlaethol o ofal cartref yng Nghymru – Cyngor Sir Gâr</p>	<p>Gellir gweld yr adroddiad drwy ddilyn y ddolen hon:</p> <p>Adolygiad Cenedlaethol o ofal cartref yng Nghymru – Cyngor Sir Gâr</p>	Ni chyflwynodd AGGCC unrhyw argymhellion yn yr adroddiad hwn ond gwnaeth gynnwys 'meysydd i'w hystyried'.

Dyddiad cyhoeddi	Disgrifiad byr	Casgliadau	Cynigion ar gyfer gwella
Medi 2016	Arolygiaeth Gofal a Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru (AGGCC) Arolygiad o Wasanaethau Plant	<p>Gellir gweld yr adroddiad drwy ddilyn y ddolen hon:</p> <p>Adroddiad Arolygu Gwasanaethau Plant</p>	<p>Argymhellion:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dylid sefydlu trefniadau amlasiantaethol i gryfhau cynlluniau gweithredol i gefnogi cydweithrediad effeithiol o ran gwaith partneriaid statudol o gwblhau Fframweithiau Asesu ar y cyd. 2. Dylai'r awdurdod lleol sefydlu systemau effeithiol i sicrhau y deallir trothwyon ar gyfer cael mynediad at wasanaethau statudol ac y cânt eu gweithredu'n gyson gan staff a phartneriaid. 3. Mae'n rhaid gwella cysondeb ac ansawdd y gwaith cymdeithasol a dadansoddi risg sydd mewn asesiadau a chynlluniau. 4. Dylid cryfhau ansawdd arolygiaeth y rheolwyr o asesiadau a chynlluniau. 5. Rhaid i'r gefnogaeth wleidyddol a chorfforaethol gref i wasanaethau plant barhau, er mwyn sicrhau bod y gwelliannau sydd ar waith i'r gwasanaeth yn cael blaenoriaeth, a bod cyflymder y gwaith o wella yn cael ei gynnal. 6. Dylai'r awdurdod lleol a phartneriaid barhau i weithio gyda'i gilydd i ddatblygu dull integredig o gyflenwi gwybodaeth, cyngor a chymorth, gwasanaethau ataliol a darpariaeth statudol i gyflawni mwy o gysondeb a lleihau dyblygiadau ar gyfer plant a theuluoedd sy'n defnyddio'r gwasanaethau hyn.

Atodiad 1

Statws yr adroddiad hwn

O dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 (y Mesur) mae'n ofynnol i'r Archwilydd Cyffredinol gynnal asesiad gwella blynyddol sy'n edrych i'r dyfodol, a chyhoeddi adroddiad gwella blynyddol, ar gyfer pob awdurdod gwella yng Nghymru. Mae gan awdurdodau gwella (a ddiffinnir fel cynghorau lleol, parciau cenedlaethol, ac awdurdodau tân ac achub) ddyletswydd gyffredinol i 'wneud trefniadau i sicrhau gwelliant parhaus wrth arfer eu swyddogaethau'.

Mae'r asesiad gwella blynyddol yn ystyried pa mor debygol ydyw y bydd awdurdod yn cydymffurfio â'i ddyletswydd i wneud trefniadau i sicrhau gwelliant parhaus. Hefyd, yr asesiad yw'r prif ddarn o waith sy'n galluogi'r Archwilydd Cyffredinol i gyflawni ei ddyletswyddau. Staff Swyddfa Archwilio Cymru, ar ran yr Archwilydd Cyffredinol, sy'n llunio'r adroddiad gwella blynyddol. Mae'r adroddiad yn cyflawni dyletswyddau'r Archwilydd Cyffredinol o dan adran 24 o'r Mesur, drwy grynhoi ei waith archwilio ac asesu mewn adroddiad gwella blynyddol cyhoeddedig ar gyfer pob awdurdod. Mae'r adroddiad hefyd yn cyflawni ei ddyletswyddau o dan adran 19 i gyflwyno adroddiad sy'n ardystio ei fod wedi cynnal asesiad gwella o dan adran 18 ac yn nodi a yw o'r farn (o ganlyniad i'w archwiliad o'r cynllun gwella o dan adran 17) fod yr awdurdod wedi cyflawni ei ddyletswyddau o ran cynllunio gwelliant o dan adran 15.

O dan rai amgylchiadau, gall yr Archwilydd Cyffredinol hefyd gynnal arolygiadau arbennig (o dan adran 21), y cyflwynir adroddiad arnynt i'r awdurdod a'r Gweinidogion, ac y gall eu cyhoeddi (o dan adran 22). Un o weithgareddau atodol pwysig yr Archwilydd Cyffredinol yw cydgysylltu gwaith asesu a gwaith rheoleiddio (sy'n ofynnol o dan adran 23), sy'n ystyried rhaglen waith gyffredinol pob rheoleiddiwr perthnasol mewn awdurdod gwella. Gall yr Archwilydd Cyffredinol hefyd ystyried gwybodaeth a rennir gan reoleiddwyr perthnasol (o dan adran 33) yn ei asesiadau.

Atodiad 2

Llythyr Archwilio Blynyddol

Y Cyngorydd Emlyn Dole
Arweinydd
Cyngor Sir Caerfyrddin
Neuadd y Sir
Caerfyrddin
SA31 1JP

19 Rhagfyr 2016

Annwyl Gyngorydd Dole

Llythyr Archwilio Blynyddol – Cyngor Sir Caerfyrddin 2015 -16

Mae'r llythyr hwn yn crynhoi'r negeseuon allweddol sy'n codi o'm hymateb statudol o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a'm cyfrifoldebau adrodd yn ôl o dan y Cod Ymarfer Archwilio.

Bu i'r Cyngor gydymffurfio â'i gyfrifoldebau o ran adrodd yn ôl yn ariannol a defnyddio adnoddau er bod lle i wella mewn rhai meysydd o hyd

Cyfrifoldeb y Cyngor yw:

- gosod systemau rheolaeth fewnol yn eu lle er mwyn sicrhau fod trafodion yn gyson ac yn gyfreithiol ac i wneud yn siŵr fod ei asedau'n ddiogel;
- cynnal cofnodion cyfrifyddu cywir;
- paratoi Datganiad Cyfrifon yn unol â gofynion perthnasol; a
- sefydlu a chadw i adolygu trefniadau addas i ddiogelu darbodusrwydd, effeithiolrwydd ac effeithlonrwydd wrth ddefnyddio'i adnoddau.

Mae Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 yn disgwyl i mi:

- ddarparu barn archwilio ar y datganiadau cyfrifyddu;
- adolygu trefniadau'r Cyngor i ddiogelu darbodusrwydd, effeithiolrwydd ac effeithlonrwydd wrth ddefnyddio'i adnoddau; a
- chyhoeddi tystysgrif yn cadarnhau fy mod wedi cwblhau archwiliad o'r cyfrifon.

Bydd awdurdodau lleol yng Nghymru yn paratoi eu datganiadau cyfrifyddu yn unol â gofynion Codau Ymarfer CIPFA/LASAAC ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig. Seilir y Cod hwn ar Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol. Ar 30 Medi 2016, cyhoeddais farn archwilio ddiamedod ar y datganiadau cyfrifyddu gan gadarnhau eu bod yn cyflwyno barn gywir a theg o safle ariannol a thrafodion Cronfa Bensiwn y Cyngor ac un Dyfed. Cyhoeddais dystysgrif yn cadarnhau fod y gwaith o archwilio'r datganiadau ariannol wedi cael eu cwblhau ar yr un diwrnod. Cynhwysir fy adroddiad a'r dystysgrif oddi mewn i'r Datganiad Cyfrifon.

Adroddais am y materion allweddol oedd yn codi o'r archwiliad i'r cyfrifon i aelodau'r Pwyllgor Archwilio yn fy adroddiad Archwiliad o Ddatganiadau Ariannol ar 30 Medi 2016. Adroddais fod y Cyngor wedi darparu'r datganiadau ariannol drafft yn unol â'r dyddiad cau statudol o 30 Mehefin, a'n bod, yn gyffredinol, wedi canfod y wybodaeth a ddarparwyd yn berthnasol, yn ddibynadwy, yn gymharol, yn hanfodol ac yn hawdd i'w deall.

Serch hynny, roedd gennym rai gofidiau o ran prosesau'r Cyngor o ran y modd yr oedd yn priso rhai mathau o asedau. Roedd ein gofidiau'n ymwneud â:

- chyfraddau a ddefnyddiwyd wrth brisio asedau penodol;
- darparu tystiolaeth ar benderfyniadau; a
- threfniadau gwarantu ansawdd mewnol.

Mae'r Cyngor wedi cytuno i wneud gwelliannau ymhob un o'r meysydd hyn ar gyfer 2016-17 abyddwn ni'n adolygu'r prosesau adolygedig hyn fel rhan o'n harchwiliad 2016-17.

Rwyf yn fodlon bod gan y Cyngor drefniadau priodol ar waith i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau, ond erys lle i'r Cyngor wneud gwelliannau pellach

Mae fy ystyriaeth o drefniadau'r Cyngor i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn seiliedig ar y gwaith archwilio a wnaed ar y cyfrifon yn ogystal â dibynnu ar y gwaith a gwblhawyd o dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009.

Daeth fy Adroddiad Gwella Blynyddol, a gyhoeddwyd ym mis Mawrth 2016, i'r casgliad bod y Cyngor, wrth ddangos uchelgais yn ei weledigaeth, gydag arweinyddiaeth ar y cyd a llywodraethu mwy cadarn a thryloyw, yn cyflawni canlyniadau gwell ar gyfer ei dinasyddion er y gallai rhai dulliau hen-ffasiwn o weithredu gyfyngu ar gyflymder y cynnydd. Daethpwyd i'r casgliad hwn ar ôl ystyried ein canfyddiadau manwl ar berfformiad, defnyddio adnoddau a llywodraethu, a ddangosir isod:

- **Perfformiad** – mae'r Cyngor, ar y cyd â phartneriaid, ac er gwaethaf pwysau cynyddol ar gyllidebau, yn parhau i wella perfformiad ar draws ei feysydd blaenoriaeth ac mae wedi cydymffurfio â'r Mesur Llywodraeth Leol 2009.

- **Defnyddio adnoddau** – mae trefniadau'r Cyngor ar gyfer rheoli'i adnoddau wedi gweithio'n dda yn y gorffennol, ond mae'r dull presennol wedi dyddio mewn rhai meysydd ac mae angen ei gysylltu'n fwy penodol â chynlluniau gwasanaeth a allai helpu i wella canlyniadau ar gyfer dinasyddion yn y dyfodol.
- **Llywodraethu** – mae'r Cyngor wedi gwneud cynnydd da o ran sefydlu trefniadau llywodraethu gwell sydd bellach yn fwy cadarn a thryloyw, er bod cyfleoedd yn bodoli i wneud gwelliannau pellach er mwyn galluogi'r Aelodau i fod yn fwy effeithiol yn eu rolau.

Nid yw fy ngwaith hyd yn hyn ar ardystio hawliadau a ffurflenni grant wedi nodi materion arwyddocaol a fyddai'n effeithio ar y cyfrifon neu systemau ariannol allweddol.

Mae'r Cyngor wedi cymryd nifer o gamau i wella rheolaeth grantiau dros nifer o flynyddoedd ac mae rhai o'r camau hyn bellach yn darparu gwelliannau. Erys rhai meysydd ble mae angen i'r Cyngor wella'i drefniadau ardystio grantiau.

Dangosir y prif feysydd ble roedd angen gwelliannau isod:

- diffyg cydymffurfio â rheolau caffael y Cyngor ei hun;
- dyfarnu cyllid i drydydd parti a'r gwiriadau dilynol bod yr arian grant wedi ei wario yn unol â thelerau ac amodau'r cynllun;
- cyfiawnhad dros daliadau a dosraniadau mewnol a gynhwysir mewn ceisiadau am grant fel costau cymwys ar gyfer cyllid grant; a
- thystiolaeth gefnogol i gadarnhau eitemau gwariant cymwys yn yr hawliad (tri hawliad).

Rwyf wedi dechrau fy archwiliad o grantiau 2015-16 a byddaf yn adrodd yn ôl ar ganlyniadau'r gwaith hwn yn fuan yn 2017, pan fydd rhaglen y gwaith ardystio wedi dod i ben.

Disgwylir i'r ffi archwiliad ariannol ar gyfer 2015-16 fod yn unol â'r ffi a gytunwyd ac a amlinellir yn y Cynllun Archwilio Blynyddol.

Yn gywir

Richard Harries

Dros ac ar ran Archwilydd Cyffredinol Cymru

cc. Mark James, Prif Weithredwr
Chris Moore, Prif Swyddog Ariannol

Atodiad 3

Argymhellion adroddiadau cenedlaethol 2016-17

Arddangosyn 2: argymhellion adroddiadau cenedlaethol 2016-17

Dyddiad yr adroddiad	Teitl yr adolygiad	Argymhelliad
Awst 2016	<u>Cydnherthedd Ariannol Awdurdodau Lleol Cymru 2015-16</u>	<p>Yn ein hadroddiad yn 2014-15 (Cydnherthedd Ariannol Cynghorau yng Nghymru, Ebrill 2015) gwnaethom nifer o argymhellion ar gyfer awdurdodau lleol. Roedd llawer o'r argymhellion hyn yn dal i fod yn berthnasol ac roedd angen i awdurdodau wneud rhagor o waith i fynd i'r afael â hwy yn ystod 2016-17. At hynny, gwnaethom hefyd yr argymhellion canlynol ar sail ein hadolygiad mwy diweddar:</p> <p>A1 Dylai awdurdodau lleol gryfhau eu trefniadau cynllunio ariannol trwy:</p> <ul style="list-style-type: none">• ddatblygu cysylltiadau mwy eglur rhwng y Cynllun Ariannol Tymor Canolig a'u blaenoriaethau corfforaethol a'u cynlluniau gwasanaeth;• alinio strategaethau allweddol eraill fel cynlluniau rheoli gweithlu ac asedau gyda'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig;• datblygu cynlluniau arbedion amflwydd cynhwysfawr wedi'u costio'n llawn sy'n sail i'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig ac yn cwmpasu cyfnod y Cynllun, nid y gyllideb flynyddol nesaf yn unig;• categorio cynigion ar gyfer arbedion fel y gellir monitro'r newid o fathau traddodiadol o arbedion i arbedion gweddnewidiol dros gyfnod y Cynllun Ariannol Tymor Canolig; a• sicrhau bod amserlenni ar gyfer cyflawni cynigion penodol ar gyfer arbedion yn realistig a bod atebolrwydd am eu bodloni wedi'i neilltuo'n briodol. <p>A2 Dylai awdurdodau lleol ddatblygu Polisiâu Cynhyrchu Incwm a Chodi Tâl corfforaethol.</p> <p>A3 Dylai awdurdodau lleol sicrhau bod ganddynt strategaeth cronfeydd wrth gefn gynhwysfawr sy'n amlinellu diben penodol cronfeydd werth gefn defnyddadwy a gasglwyd ac effaith a'r defnydd o'r rhain yn y Cynllun Ariannol Tymor Canolig.</p> <p>A4 Dylai awdurdodau lleol ddatblygu Dangosyddion Perfformiad Allweddol i fonitro'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig.</p> <p>A5 Dylai awdurdodau lleol sicrhau bod cynlluniau arbedion yn ddigon manwl i sicrhau bod aelodau'n eglur am yr hyn y bwriedir i'r cynlluniau ei ddarparu ac y gellir craffu'n briodol ar ddarpariaeth y cynlluniau hynny trwy gydol y flwyddyn.</p> <p>A6 Dylai awdurdodau lleol sicrhau bod capasiti a gallu corfforaethol ar lefel sy'n gallu cefnogi darpariaeth cynlluniau arbedion yn effeithiol yn y Cynllun Ariannol Tymor Canolig ar y cyflymder gofynnol.</p>

Dyddiad yr adroddiad	Teitl yr adolygiad	Argymhelliad
Hydref 2016	Diogelwch Cymunedol yng Nghymru	<p>Roedd y saith argymhelliad yn yr adroddiad hwn yn gofyn i amrywiaeth o randdeiliaid - Llywodraeth Cymru, Tîm y Swyddfa Gartref yng Nghymru, comisiynwyr yr heddlu a throseddau, aelodau byrddau gwasanaethau cyhoeddus ac awdurdodau lleol - weithredu'n unigol ac ar y cyd:</p> <p>A1 Gwella cynlluniau strategol er mwyn cydgyssylltu gweithgarwch diogelwch cymunedol yn well, trwy sefydlu strategaeth genedlaethol a gefnogir gan gynlluniau rhanbarthol a lleol sy'n canolbwyntio ar gyflawni'r blaenoriaethau diogelwch cymunedol a gytunwyd yn genedlaethol yn lle'r fframwaith cynllunio cyfredol.</p> <p>A2 Gwella gwaith strategol â phartneriaid drwy fynd ati'n ffurfiol i greu byrddau diogelwch cymunedol effeithiol yn lle'r strwythurau diogelwch cymunedol cyfredol, sy'n ffurfioli ac yn uno gwaith Llywodraeth Cymru, yr heddlu, yr awdurdodau lleol, y byrddau iechyd, yr awdurdodau tân ac achub, WACSO a rhanddeiliaid allweddol eraill.</p> <p>A3 Gwella gwaith cynllunio trwy greu cynlluniau gweithredu cynhwysfawr sy'n cynnwys gwaith pob partner ac sy'n nodi'r cyfraniad rhanbarthol a lleol yn glir wrth gyflawni'r blaenoriaethau cenedlaethol ar gyfer diogelwch cymunedol.</p> <p>A4 Adolygu trefniadau arian grant cyfredol a symud i gyllidebau cyfunol sydd ag ymrwymadau ariannu mwy hirdymor er mwyn cefnogi cyrrff cyflawni i wella'r gwaith o gynllunio prosiectau a'r gweithlu, gan ganolbwyntio ar gyflawni blaenoriaethau'r strategaeth diogelwch cymunedol genedlaethol.</p> <p>A5 Sicrhau bod perfformiad diogelwch cymunedol yn cael ei reoli'n effeithiol trwy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • osod mesurau priodol ar bob lefel er mwyn galluogi aelodau, swyddogion a'r cyhoedd i feirniadu'r cynnydd o ran cyflawni camau gweithredu ar gyfer gwasanaethau diogelwch cymunedol; • sicrhau bod yr wybodaeth am berfformiad yn cynnwys gwaith yr holl asiantaethau perthnasol; a • sefydlu mesurau i feirniadu'r mewnbynnau, yr allbynnau a'r effaith er mwyn gallu deall effaith penderfyniadau buddsoddi a chefnogi'r gwaith craffu a throsolwg. <p>A6 Adolygu'r systemau ar gyfer rheoli risgiau diogelwch cymunedol a chyflwyno trefniadau monitro ac adolygu sy'n canolbwyntio ar sicrhau'r cyhoedd bod yr arian a gaiff ei wario ar ddiogelwch cymunedol yn cyflawni canlyniadau gwell i bobl yng Nghymru.</p> <p>A7 Gwella'r gwaith o ymgysylltu a chyfathrebu â dinasyddion trwy'r Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus wrth:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ddatblygu cynlluniau a blaenoriaethau ar gyfer diogelwch cymunedol; • cytuno ar flaenoriaethau ar gyfer gweithredu; ac • adrodd ar berfformiad a gwerthuso'r effaith.

Dyddiad yr adroddiad	Teitl yr adolygiad	Argymhelliad
Tachwedd 2016	Trefniadau Awdurdodau Lleol i Godi Tâl am Wasanaethau a Chynhyrchu Incwm	<p>Gwnaeth yr adroddiad hwn wyth argymhelliad, yr oedd chwech ohonynt yn gofyn i awdurdodau lleol weithredu. Roedd argymhellion A4 ac A6 yn gofyn i Lywodraeth Cymru a Chymdeithas Llywodraeth Leol Cymru weithredu:</p> <p>A1 Datblygu fframweithiau strategol ar gyfer cyflwyno ac adolygu taliadau, gan greu cysylltiad cadarn rhyngddynt a'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig a'r Cynllun Corfforaethol.</p> <p>A2 Adolygu'r costau fesul uned a chyfanswm y gost o ddarparu gwasanaethau dewisol er mwyn nodi unrhyw ddiffygion yn glir a, lle bo angen, gosod targedau i wella'r sefyllfa weithredu gyfredol.</p> <p>A3 Defnyddio'r rhestr wirio asesu effaith (Atodiad 2) bob tro wrth ystyried newid taliadau.</p> <p>A5 Canfod cyfleoedd i gaffael cwmnïau o'r sector preifat i gasglu taliadau, er mwyn gwella effeithlonrwydd a darbodusrwydd wrth gasglu incwm.</p> <p>A7 Gwella'r trefniadau ar gyfer rheoli perfformiad, llywodraethu ac atebolrwydd drwy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • adrodd unrhyw newidiadau i daliadau i'r pwyllgor(au) craffu; • gwella gwaith monitro er mwyn cael dealltwriaeth well o effaith newidiadau i ffioedd a thaliadau ar gais, a chyflawniad amcanion; • meincnodi a chymharu perfformiad ag eraill yn fwy trwyadl; a • darparu gwybodaeth fwy cynhwysfawr i aelodau etholedig fel bo modd gwneud penderfyniadau cadarn. <p>A8 Gwella'r trefniadau ar gyfer rhagfynegi incwm o daliadau drwy gynllunio senarios a dadansoddiadau sensitifrwydd.</p>

Dyddiad yr adroddiad	Teitl yr adolygiad	Argymhelliad
Ionawr 2017	Y Modd y mae Awdurdodau Lleol yn Ariannu Gwasanaethau'r Trydydd Sector	<p>Gwnaeth yr adroddiad hwn dri argymhelliad, yr oedd dau ohonynt yn gofyn i awdurdodau lleol weithredu. Roedd argymhelliad A3 yn gofyn i Lywodraeth Cymru weithredu:</p> <p>A1 Er mwyn cael y budd mwyaf o benderfyniadau ariannu, mae angen i awdurdodau lleol a chyrrff yn y trydydd sector sicrhau bod ganddynt y trefniadau a'r systemau cywir ar waith i reoli, gwerthuso a mesur eu gwaith gyda'r trydydd sector. Er mwyn helpu awdurdodau lleol a chyrrff yn y trydydd sector i ddatblygu eu harferion gwaith, rydym yn argymhell y dylai swyddogion awdurdodau lleol a'r trydydd sector ddefnyddio'r rhestr wirio yn Atodiad 3 i wneud y canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hunanwerthuso cyfranogiad a threfniadau rheoli, perfformiad ac arfer presennol y trydydd sector; • nodi lle mae angen gwella trefniadau cydweithio; a • drafftio cynllun gweithredu i fynd i'r afael â'r bylchau a'r gwendidau a nodwyd drwy'r ymarfer hunanwerthuso a'i roi ar waith. <p>A2 Mae trefniadau rheoli perfformiad gwael hefyd yn gwanhau atebolrwydd ac yn cyfyngu ar y gallu i graffu ar weithgarwch a pherfformiad y trydydd sector yn effeithiol. E Er mwyn atgyfnerthu trefniadau goruchwyllo ar gyfer y trydydd sector, rydym yn argymhell y dylai aelodau etholedig graffu ar y rhestr wirio adolygiadau a gwblheir gan swyddogion a herio perfformiad swyddogion a'r awdurdod lleol o ran mynd i'r afael â bylchau a gwendidau yn rheolaidd.</p>

Wales Audit Office
24 Cathedral Road
Cardiff CF11 9LJ

Tel: 029 2032 0500

Fax: 029 2032 0600

Textphone: 029 2032 0660

E-mail: info@audit.wales

Website: www.audit.wales

Swyddfa Archwilio Cymru

24 Heol y Gadeirlan

Caerdydd CF11 9LJ

Ffôn: 029 2032 0500

Ffacs: 029 2032 0600

Ffôn Testun: 029 2032 0660

E-bost: post@archwilio.cymru

Gwefan: www.archwilio.cymru

**Y Pwyllgor Archwilio
14eg Gorffennaf 2017**

Pwnc: Adroddiad Swyddfa Archwilio Cymru – Llywodraethu Da Wrth Benderfynu ar Newidiadau Gwasanaeth Sylweddol – Cyngor Sir Gaerfyrddin

Argymhellion / penderfyniadau allweddol sy'n ofynnol:

Derbyn adroddiad Swyddfa Archwilio Cymru.

Rhesymau:

Derbyn adroddiad Swyddfa Archwilio Cymru fel rhan o'r rhaglen archwilio 2017/18.

Pwyllgor craffu perthnasol i ymgynghori ag ef: Amherthnasol

A oes angen Penderfyniad gan y Bwrdd Gweithredol? Nac oes

A oes angen Penderfyniad gan y Cyngor? Nac oes

DEILIAD PORTFFOLIO YR AELOD GWEITHREDOL O'R BWRDD GWEITHREDOL:- Y
Cynghorydd David Jenkins:

Adroddiad Swyddfa Archwilio
Cymru

Swydd:

Rhif Ffon/E-bost:

Richard Harries

Cyfarwyddwr Ymrwymiad ac
Arweinydd Ymrwymiad –
Archwilio Ariannol

[02920 320500](tel:02920320500)

Richard.harries@audit.wales

EICH CYNGOR arleinamdani
www.sirgar.llyw.cymru

YOUR COUNCIL doonline
www.carmarthenshire.gov.wales

EXECUTIVE SUMMARY
Audit Committee
14th July 2017

SUBJECT

Wales Audit Office Report – Good Governance When Determining Significant Service Changes - Carmarthenshire County Council

1. BRIEF SUMMARY OF PURPOSE OF REPORT

To receive the Wales Audit Office report on Good Governance When Determining Significant Service Changes - Carmarthenshire County Council, as part of the 2017/18 audit programme.

DETAILED REPORT ATTACHED ?

YES

IMPLICATIONS

The report is a Wales Audit Office Report and any implications are detailed within the report

I confirm that other than those implications listed below there are no implications for the Authority arising from this report. If necessary, the Authority will need to respond to implications arising from the report where applicable.

Signed: Owen Bowen Head of Financial Services

Policy, Crime & Disorder & Equalities	Legal	Finance	ICT	Risk Management Issues	Staffing Implications	Physical Assets
NONE	NONE	NONE	NONE	NONE	NONE	NONE

CONSULTATIONS

I confirm that the appropriate consultations have taken in place and the outcomes are as detailed below:

Signed: Owen Bowen Head of Financial Services

1. Scrutiny Committee – N/A
2. Local Member(s) – N/A
3. Community / Town Council – N/A
4. Relevant Partners – N/A
5. Staff Side Representatives and other Organisations – N/A

Section 100D Local Government Act, 1972 – Access to Information

List of Background Papers used in the preparation of this report:

THERE ARE NONE

Title of Document	File Ref No. / Locations that the papers are available for public inspection

WALES AUDIT OFFICE
SWYDDFA ARCHWILIO CYMRU

Archwilydd Cyffredinol Cymru
Auditor General for Wales

Good Governance when Determining Significant Service Changes – **Carmarthenshire County Council**

Audit year: 2016-17

Date issued: May 2017

Document reference: 242A2017

This document has been prepared as part of work performed in accordance with statutory functions.

In the event of receiving a request for information to which this document may be relevant, attention is drawn to the Code of Practice issued under section 45 of the Freedom of Information Act 2000.

The section 45 code sets out the practice in the handling of requests that is expected of public authorities, including consultation with relevant third parties. In relation to this document, the Auditor General for Wales and the Wales Audit Office are relevant third parties. Any enquiries regarding

disclosure or re-use of this document should be sent to the Wales Audit Office at info.officer@audit.wales.

The team who delivered the work comprised Helen Keatley, Jeremy Evans and Non Jenkins under the direction of Jane Holownia.

Contents

The Council has a generally effective approach for determining and delivering significant service changes, but there are opportunities to improve the transparency and consistency of arrangements.

Summary report

Summary	4
Proposals for improvement	5

Detailed report

The Council continues to establish an environment and culture to encourage and enable significant service change	6
The Council has set out clear guidelines for the governance of service change, but scrutiny committees do not always take opportunities to review and challenge decisions	7
The Council does not have a consistent approach to options appraisal when determining service change proposals	8
The Council has well developed processes in place to seek the views of stakeholders, including councillors and citizens, regarding proposed service changes	9
The Council is strengthening its arrangements to capture information on the impact of service change	10
The Council's approach to reviewing its decision making arrangements is not sufficiently clear	11

Summary report

Summary

- 1 'Governance is about how public bodies ensure that they are doing the right things, in the right way, for the right people, in a timely, inclusive, open, honest and accountable manner. It comprises the systems and processes, and cultures and values, by which public bodies are directed and controlled and through which they account to, engage with and, where appropriate, lead their communities.'¹
- 2 Good governance is essential for the effective stewardship of public money and the continual delivery of efficient and trusted public services. The current financial climate and reduced settlements for local government as well as rising demand for some services mean that all councils are likely to continue to need to make decisions regarding the future configuration and level of service delivery. It is appropriate that public bodies continuously seek to improve. Small, incremental changes to service delivery are made at a managerial and operational level as part of normal, operational decision-making. However, good governance supported by effective planning and rigorous processes is critical when determining significant service changes. Such decisions are often controversial, generate considerable local interest and can have significant impacts on the individuals and groups affected.
- 3 From April 2016 councils are required to comply with the Well-being of Future Generations (Wales) Act and associated Statutory Guidance. The Statutory Guidance states that: 'Together, the seven well-being goals and five ways of working provided by the Act are designed to support and deliver a public service that meets the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs.'² This legislation emphasises the importance of effective governance in achieving well-being goals.
- 4 The focus of this review is on the effectiveness of Carmarthenshire County Council's (the Council) governance arrangements for determining significant service changes. We define this as any significant change in delivering services and/or any significant change in how services are experienced by external service users. This could include, for example, significant changes to the way the service is delivered, the level of service provided, the availability of the service or the cost of the service.
- 5 Taking the Chartered Institute of Public Finance and Accountancy's (CIPFA's) revised framework for 'Delivering good governance in local government' as an appropriate standard, this review provides the Council with a baseline, from which to plan further improvement. In this assessment, undertaken during the period September to November 2016, to inform our assessment of the Council's overall

¹ CIPFA/SOLACE Delivering Good Governance in Local Government: Framework 2007

² Shared Purpose: Shared Future, Statutory Guidance on the Well-being of Future Generations (Wales) Act 2015, Welsh Government

arrangement for developing and determining service changes we looked at aspects of decision-making arrangements in relation to a range of significant service change proposals. The examples we looked at included:

- Restructuring of the social work service
- Residential and care homes closures and their replacement with 'Extra Care' Facilities
- Re-alignment of the county wide Street Scene service.

6 We did not look in detail at each of the individual service change decisions, but rather used them as examples to draw from and inform how the Council goes about making decisions in relation to service changes.

7 In this review we concluded that **the Council has a generally effective approach for determining and delivering significant service changes but there are opportunities to improve the transparency and consistency of arrangements.**

Proposals for improvement

Exhibit 1: proposals for improvement

The following table lists the three proposals for improvement arising from this review.

Proposals for improvement	
Strengthen governance arrangements by ensuring that:	
P1	Scrutiny Committees consider taking better advantage of opportunities to challenge service change proposals and decisions.
P2	Officers work with councillors to identify the level of information councillors want to see on options for service change, to enhance transparency in the decision making process.
P3	The Council reviews the terms of reference of both the Corporate Governance Group and the Corporate Review Working Group in order to clarify their respective responsibilities for assessing and reviewing governance arrangements.

Detailed report

The Council has a generally effective approach for determining and delivering significant service changes, but there are opportunities to improve the transparency and consistency of arrangements

The Council continues to establish an environment and culture to encourage and enable significant service change

- 8 The Council has created a 'can-do' culture which encourages and supports services to think creatively about change. This culture is enabling services to explore opportunities and new methods of service delivery, in order to achieve both improvements and efficiencies. The need to make monetary savings is clearly a current catalyst to accelerate the improvement agenda, but the Council has been driving change to improve service quality for many years.
- 9 The Corporate Management Team (CMT) plays a vital role in managing and driving service change; from challenging the budget setting proposals via internal peer reviews to jointly reviewing the service change proposals with the Executive Board. Members of CMT are also assigned strategic change projects, for example, the Director of Environment is to sponsor a project concerning the Council's digital strategy and agile working.
- 10 Services can call on the Council's Transformation, Innovation and Change programme (TIC) to support service change. TIC offers support, additional resource and expertise on the reconfiguration of service processes and the delivery of efficiencies through the removal of unnecessary process steps using 'lean' systems thinking. The TIC programme has supported a wide range of services to achieve change, sometimes culminating in a TIC Award being made to a service when a programme has been particularly successful in achieving positive change. With a TIC Board and Team in place, the programme has good governance arrangements in place to oversee its development and implementation.³
- 11 The TIC Team, working jointly with services, is seen by the Council as a key element in the success of the programme. Officers in service areas that have experienced the TIC processes then act as 'ambassadors' and practitioners who can, in turn, support other services to develop and deliver change, and help embed the culture and develop the skills needed to drive change throughout the organisation.

³ Wales Audit Office - Assessment of Transform Innovate and Change Programme, May 2015

- 12 The Council recognises that its overall approach to service change will need to adapt to address the requirements of the Well-being of Future Generations (Wales) Act 2015 (WFG Act⁴). This is one of the Council's top priorities and is noted within the Council's Annual Governance Statement for 2016-17. The main focus will be the development of a revised Impact Assessment (IA) document which will incorporate WFG Act principles, as well as other legislative requirements such as Equalities, the Welsh Language and Children's Rights. The impact assessment will be used in the development of all service changes from March 2017 along with other WFG revised templates such as: business plans, the three year Budget Plan and Budget Proposal information. Some service change proposals have already begun to consider the impact on well-being objectives and TIC continues to encourage and support the application of sustainability in all change processes.

The Council has set out clear guidelines for the governance of service change, but scrutiny committees do not always take opportunities to review and challenge decisions

- 13 The Council has set out clear guidelines about whether service changes should be subject to a councillor decision making process or whether officers can act under delegation arrangements. It categorises change proposals into either 'Managerial' (no perceivable change to the overall level of service delivery or Council policy) or 'Policy' (an efficiency or service rationalisation proposal that will directly affect service delivery). Officers are expected to use delegated decisions to enable 'Managerial' change to take place at optimum pace. Whilst the 'Policy' proposals are subject to the councillor decision making process.
- 14 All councillors are given the opportunity to probe and challenge the budget and service change proposals at the annual budget proposal seminars. The seminars are a useful and effective two way process, to inform and educate councillors sufficiently well on service change proposals and to thus contribute to the decision making process. Attendance is not compulsory, but councillors are expected to make every effort to participate; on average 44% of councillors attend the seminars.
- 15 Executive Board Members understand the need to work closely with their portfolio officer leads on service changes. This enables them to be kept informed of progress, address challenges and equip them to be held to account by scrutiny committees or full Council meetings. Executive Board Members also meet regularly as a group to exchange information on service changes within their portfolios and

⁴ The Well-being of Future Generations (Wales) Act 2015 (WFG Act) was passed by the National Assembly in 2015 and sets out five key ways of working which must be adopted by 44 Welsh statutory bodies – integration, involvement, collaboration, long term and prevention.

try to anticipate any possible conflict or duplication between proposals. They also seek opportunities for joint working between services to achieve change.

- 16 Scrutiny committees are given the opportunity to consider service change proposals and make any recommendations to Executive Board prior to decisions being taken. Whilst some scrutiny committees do not always take the opportunity to challenge service change decisions, when opportunities are taken they are generally effective in undertaking scrutiny and in-depth challenge. The use of Scrutiny Task and Finish groups is also effective, as they are able to focus on developing and completing specific projects.
- 17 The Council has recently improved the availability of its Equality Impact Assessment documents (EIAs) to improve their use and effectiveness. It has done this by improving accessibility and promoting their use within reports.

The Council does not have a consistent approach to options appraisal when determining service change proposals

- 18 With no corporate framework, guidance or criteria to support a standardised approach, options appraisal processes vary between services areas. For example, in some cases the approach to option appraisals is inclusive; with senior managers involving officers, front line staff, and Executive Board Members in options appraisal discussions. Other option appraisal discussions or processes are much less inclusive with information not being widely circulated. These variations can lead to some councillors being unclear as to what options appraisals processes have actually taken place, and what the outcomes of discussions were.
- 19 This apparent lack of clarity is made worse when limited options are presented to councillors, or when some options have been removed altogether from the information made available to councillors. Some councillors that we interviewed stated that sometimes only one service change proposal is offered, leaving them to ponder whether other options or alternatives had been considered. This also restricts councillors' ability to gain a full appreciation of the issues and the potential impact of service changes to help them identify and discuss alternative options. Whilst the removal of options in some cases may well be valid, for example due to commercial sensitivity, the lack of consistent information regarding options appraisal processes hinders transparent decision making.
- 20 Two Executive Board Members have organised additional challenge sessions with each of the Departments to seek clarity and to probe more deeply into change proposals. They consider that the current amount of information provided at councillor seminars is insufficient. However, some services are currently expanding their option appraisals and are including them in their business planning process.

The Council has well developed processes in place to seek the views of stakeholders, including councillors and citizens, regarding proposed service changes

- 21 The Council has well developed processes in place to seek the views of stakeholders, including councillors and citizens, regarding proposed service changes. Members of the public are consulted on the Council's annual Budget Proposals using well established engagement channels and methods. Each year, several groups are consulted such as: the Citizen's Panel, 50+ forums, Town and Community Councils and Trade Unions. The Council's 'Insight' programme provides an opportunity for the County's sixth formers to discuss the Budget Proposals and provide interesting alternative perspectives.
- 22 All citizens with access to the Council's web site can complete a questionnaire on service change proposals. The public can also ask direct questions of Councillors or officers in Council meetings, scrutiny committees, or at Executive Board meetings.
- 23 The results of the consultation events regarding the Council's Budget Proposals are reported to CMT and Executive Board for consideration, prior to decisions being made as to which service change proposal will go ahead, or those which will not.
- 24 There are also examples of significant change proposals where service specific consultation has been undertaken with staff, external stakeholders, such as third sector or not for profit suppliers, service users and their families:
 - during the development of the Carmarthenshire Homes Standard (CHS), tenants were extensively consulted regarding what they thought the standard should look like. They were also consulted on how the Council should deliver general house improvements. The Council regards engagement and consultation as an ongoing process and continues to consult and involve tenants on how the standard could be maintained.
 - similarly, with the restructuring of social work practice which aimed to place the family at the heart of the service, in-depth ongoing engagement is an essential part of the service change process, producing essential information and views from service users and families to help directly shape the changing service formats going forward.
- 25 The Council recognises there are some limitations to its consultation processes, including frequency, range and opportunities for ongoing engagement. Currently, as public consultation on service change generally takes place once a year and with similar groups of people, the Council is considering the following ideas to improve the quality and impact of its consultation processes:
 - by improving and extending its stakeholder mapping, the Council is trying to extend its range of consultation participants among the population, reaching those especially with service specific experience and knowledge.

- the introduction of an electronic budget tool to allow the public ongoing access to budgetary information so they can continue to feedback views on the progress being made to implement the revenue budget proposals. This information will add to the officers' ability to monitor the impact of the proposals.
- to improve the quality of feedback to the public following consultation, to enable the public to continue to track the progress and eventual impact of service changes.
- to ensure that the Council's future consultation procedures will reflect the requirements of the WFG Act, and include more cause and effect analysis to identify impact and outcomes.

The Council is strengthening its arrangements to capture information on the impact of service change

- 26 The Council has well established and accessible performance management monitoring arrangements in place, mainly through its Performance Information Management system (PIMS). The PIMS system enables the extraction and reporting of detailed performance monitoring information, which is used to track and assess service changes and evaluate their impact.
- 27 Monthly performance information reports, containing PIMS information, are presented to CMT and Executive Board by the responsible Heads of Service. These reports also include updates on service changes, providing opportunities for CMT and Executive Board Members to examine their impact.
- 28 Executive Board Members are regularly briefed by the senior officers within their portfolio, regarding the progress and impact of specific service changes, providing the Executive Board Members with an opportunity to support or challenge. In addition, Directors present information on service changes to the Executive Board as a whole; whereas Scrutiny Committees received bi-annual performance reports on the impact and effectiveness of service changes.
- 29 Apart from reporting to committees, there are many examples where councillors have taken alternative actions to gather direct information to enable them to scrutinise the impact of service changes:
- the Corporate Parenting Team visited Social Work 'pods' to speak directly to social workers in the field to find out what impact the significant restructuring of the social work service has had on clients and their families; and
 - school visits by the Education and Children Scrutiny Committee enabled councillors to speak directly to staff, governors and senior pupils regarding the impact of the Modernisation Programme on an individual school. Several visits of this nature have been undertaken.
- 30 Within TIC supported change projects, the Council is continually seeking ways to improve the information gathering and reporting of the service changes and efficiencies. Although it remains the responsibility of the Head of Service to monitor

the impact of the service change, TIC assists services to develop specific indicators to measure outcomes and impact, in addition to established Performance Indicators and Priority Based Budgeting (PBB) targets. The TIC team will arrange a six month or annual check with the Head of Service concerned, involving the original review team so they can compare progress against the initial proposals. TIC also presents, often jointly with the service involved, updates on what changes and outcomes have been achieved, directly to the Executive Board, scrutiny committees and workshops of officers and councillors.

- 31 Where service changes involve external commissioning or joint working arrangements, there are examples where the Council has established evaluation and reporting arrangements with partner organisations, to monitor the progress and impact of service change, for example:
- Following the restructuring of social work teams ('Reclaiming social work'), feedback from the Institute of Public Care (IPC), Information, Advice & Assistance Wales (IAA), and Team around the Family (TAF) initiative, provided advice as to how the re-structuring could be further improved and its impact more effectively measured. The organisations also helped develop a suite of Performance Indicators to more effectively measure the impact of the new social work structure.
 - In collaboration with Cardiff University and Hywel Dda Health Board, the Council took part in a study looking at what extent its social housing regeneration programme (Carmarthenshire Homes Standard), designed to meet housing quality standards, benefited residents' health and provided economic value.

The Council's approach to reviewing its decision making arrangements is not sufficiently clear

- 32 The Council's approach to reviewing its decision making arrangements is not sufficiently clear. The Council's method and frequency of reviewing its decision making arrangements is not clearly articulated in its Constitution.
- 33 The Council has two different arrangements in place to review its governance arrangements. These are, the Corporate Governance Group (CGG) and the Corporate Review Working Group (CRWG). These two groups currently operate independently of each other.
- 34 The CGG is primarily a senior officer group, with two Executive Board Members. The group undertakes reviews of the Annual Governance Statement (AGS). The AGS records and reflects the actions taken or planned, to improve governance arrangements.
- 35 The CRWG is a cross party councillor-led group, also focused on governance arrangements. This group was initially formed to address the findings of the Council commissioned Welsh Local Government Association (WLGA) peer review

in 2015. The CRWG has been effective in dealing with corporate governance issues. It responded well to the WLGA peer review's comments on its arrangements, establishing clear action plans to drive improvement as a consequence. A number of significant changes to the Council's constitution were proposed by this group, which were subsequently approved by full Council.

- 36 The Council needs to consider the terms of reference for both the CGC and CRWG groups in order to clarify their respective responsibilities for assessing and reviewing its governance arrangements, including decision making.

Wales Audit Office
24 Cathedral Road
Cardiff CF11 9LJ

Tel: 029 2032 0500

Fax: 029 2032 0600

Textphone : 029 2032 0660

E-mail: info@audit.wales

Website: www.audit.wales

Swyddfa Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd CF11 9LJ

Ffôn: 029 2032 0500

Ffacs: 029 2032 0600

Ffôn testun: 029 2032 0660

E-bost: post@archwilio.cymru

Gwefan: www.archwilio.cymru

**Y Pwyllgor Archwilio
14eg Gorffennaf 2017**

Pwnc: Adroddiad Swyddfa Archwilio Cymru – Cynllunio Arbedion Mewn Cynghorau yng Nghymru

Argymhellion / penderfyniadau allweddol sy'n ofynnol:

Derbyn adroddiad Swyddfa Archwilio Cymru.

Rhesymau:

Derbyn adroddiad Swyddfa Archwilio Cymru fel rhan o'r rhaglen archwilio 2017/18.

Pwyllgor craffu perthnasol i ymgynghori ag ef: Amherthnasol

A oes angen Penderfyniad gan y Bwrdd Gweithredol? Nac oes

A oes angen Penderfyniad gan y Cyngor? Nac oes

DEILIAD PORTFFOLIO YR AELOD GWEITHREDOL O'R BWRDD GWEITHREDOL:- Y

Cynghorydd David Jenkins:

Adroddiad Swyddfa Archwilio
Cymru

Swydd:

Rhif Ffon/E-bost:

Richard Harries

Cyfarwyddwr Ymrwymiad ac
Arweinydd Ymrwymiad –
Archwilio Ariannol

[02920 320500](tel:02920320500)

Richard.harries@audit.wales

EXECUTIVE SUMMARY
Audit Committee
14th July 2017

SUBJECT

Wales Audit Office Report – Savings Planning in Councils in Wales

1. BRIEF SUMMARY OF PURPOSE OF REPORT

To receive the Wales Audit Office report on Savings Planning in Councils in Wales, as part of the 2017/18 audit programme.

DETAILED REPORT ATTACHED ?

YES

IMPLICATIONS

The report is a Wales Audit Office Report and any implications are detailed within the report

I confirm that other than those implications listed below there are no implications for the Authority arising from this report. If necessary, the Authority will need to respond to implications arising from the report where applicable.

Signed: Owen Bowen Head of Financial Services

Policy, Crime & Disorder & Equalities	Legal	Finance	ICT	Risk Management Issues	Staffing Implications	Physical Assets
NONE	NONE	NONE	NONE	NONE	NONE	NONE

CONSULTATIONS

I confirm that the appropriate consultations have taken in place and the outcomes are as detailed below:

Signed: Owen Bowen Head of Financial Services

1. Scrutiny Committee – N/A
2. Local Member(s) – N/A
3. Community / Town Council – N/A
4. Relevant Partners – N/A
5. Staff Side Representatives and other Organisations – N/A

Section 100D Local Government Act, 1972 – Access to Information

List of Background Papers used in the preparation of this report:

THERE ARE NONE

Title of Document	File Ref No. / Locations that the papers are available for public inspection

Mae'r dudalen hon yn wag yn fwriadol

Archwilydd Cyffredinol Cymru
Auditor General for Wales

Savings Planning in Councils in Wales

WALES AUDIT OFFICE
SWYDDFA ARCHWILIO CYMRU

I have prepared and published this report in accordance with the Public Audit (Wales) Act 2004.

The Wales Audit Office study team comprised Samantha Clements, Helen Keatley, Chris Pugh, Janet Smith, Jeremy Saunders and Jeremy Evans under the Direction of Huw Rees.

Huw Vaughan Thomas
Auditor General for Wales
Wales Audit Office
24 Cathedral Road
Cardiff
CF11 9LJ

The Auditor General is independent of the National Assembly and government. He examines and certifies the accounts of the Welsh Government and its sponsored and related public bodies, including NHS bodies. He also has the power to report to the National Assembly on the economy, efficiency and effectiveness with which those organisations have used, and may improve the use of, their resources in discharging their functions.

The Auditor General also audits local government bodies in Wales, conducts local government value for money studies and inspects for compliance with the requirements of the Local Government (Wales) Measure 2009.

The Auditor General undertakes his work using staff and other resources provided by the Wales Audit Office, which is a statutory board established for that purpose and to monitor and advise the Auditor General.

© Auditor General for Wales 2017

You may re-use this publication (not including logos) free of charge in any format or medium. If you re-use it, your re-use must be accurate and must not be in a misleading context. The material must be acknowledged as Auditor General for Wales copyright and you must give the title of this publication. Where we have identified any third party copyright material you will need to obtain permission from the copyright holders concerned before re-use.

For further information, or if you require any of our publications in an alternative format and/or language, please contact us by telephone on 029 2032 0500, or email info@audit.wales. We welcome telephone calls in Welsh and English. You can also write to us in either Welsh or English and we will respond in the language you have used. Corresponding in Welsh will not lead to a delay.

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Gymraeg.

Contents

Summary report	4
Summary	4
Proposals for improvement	6
 Medium-term financial planning in councils is generally effective but shortcomings in savings planning present a risk that some councils will not achieve the savings they need to make	 7
1 Context	8
2 Financial planning arrangements	10
The majority of councils have an effective approach to forecasting their funding gaps but some have limited indicative savings proposals which undermines their medium-term financial plans	10
3 Savings plans	14
Over half of councils have well-considered and effective savings plans for 2016-17 but the others do not and they may fail to achieve their in-year savings targets	14

Summary report

Summary

- 1 Good financial management is essential for the effective stewardship of public money and the delivery of efficient public services. The current financial climate, with ongoing reductions in the funding for local government, means that good financial planning, with well-considered savings plans, is critical to councils' financial resilience.
- 2 Good financial planning:
 - helps councils take the right decisions for the short, medium and long term;
 - helps councils deliver services to meet statutory obligations and the needs of local communities;
 - is essential for good corporate governance;
 - is about managing performance and achieving strategic objectives as much as it is about managing money;
 - underpins service quality and improvement;
 - is the basis of accountability to stakeholders for the stewardship and use of resources; and
 - is a key management discipline.
- 3 Financial planning for the medium to long term involves understanding the future demand for public services, assessing the impact of probable changes, reviewing the gaps between funding needs and possible income and, where necessary, developing appropriate savings strategies. There should be very clear links between a council's medium-term financial plan and the annual budget that the council approves. Although most councils only approve the budget for a single year, this single-year budget should be supported by indicative future spending plans that forecast the impact of relevant pressures for councils. Presenting a budget for a single year in isolation does not allow councillors to fully scrutinise the implications of spending decisions. A council's strategic priorities and its financial health should be the basis for deciding what is practicable. Well-considered long-term financial strategies and medium-term financial plans can ensure the delivery of strategic priorities by enabling appropriate financial choices to be made.

- 4 Councils receive about 80% of their net income from the Welsh Government; the exact amount is only known four to five months before the start of the financial year. We recognise the challenges that public bodies face with annual funding settlements in updating their medium-term financial plans and ensuring they have long-term financial strategies in place. However, the absence of firm funding forecasts should not prevent councils projecting likely future income and spending requirements, and planning accordingly. Councils can use a range of information to anticipate changing circumstances, set priorities, make choices and manage service delivery. They can calculate how much they would need to deliver services (at current or future prices) and review alternative income and spending scenarios to identify gaps and prepare for the future by investigating different approaches.
- 5 Wales Audit Office staff, on behalf of the Auditor General, have previously, during 2015-16, undertaken work at all 22 councils in Wales to assess the adequacy of their financial planning, control and governance arrangements. As well as providing a local report to each council, we summarised our findings in a national report, [Financial resilience of local authorities in Wales](#), published in August 2016. That work found that councils have had difficulty in developing and delivering the savings and changes to services at the pace required to ensure their future financial resilience.
- 6 We have now followed up that earlier work, with a review undertaken between June and September 2016 focusing specifically on how councils identify, plan for and deliver savings. We examined their financial planning arrangements, the extent to which councils in Wales achieved their 2015-16 savings plans and the work they did to ensure robustness of their 2016-17 savings plans.
- 7 In this report we have described some key characteristics of effective financial planning – [what good looks like](#). Auditors have used these and other factors to reach a balanced view on the effectiveness of each council's financial planning arrangements across Wales and to evaluate the ability of councils to deliver their medium-term financial plans and their planned savings.
- 8 The basic premise of the review is how well savings planning supports financial resilience. The more successful each council is at delivering its planned savings in the timeframe it predicts the greater the contribution savings planning has to the financial resilience of the council. Whilst effective savings planning is not the only factor which supports financial resilience, it is a key contributing factor. Other factors include, for example, asset management strategies, effective workforce planning, income-generating strategies, reserve strategies and a council's approach to collaborative opportunities.

- 9 Overall, we concluded that **medium-term financial planning in councils is generally effective but shortcomings in savings planning present a risk that some councils will not achieve the savings they need to make.**

Proposals for improvement

- 10 It would be unusual if we did not find things that can be improved and, where we do, the Auditor General can take a variety of steps. Within this review we issued a range of proposals for improvement within our individual local report to each council. The main messages¹ within our local reports and the frequency that they featured are summarised below and we would expect councils to take steps to address them and any others where they appear in their individual report.

Exhibit 1: proposals for improvement made to councils in the course of this review

Most frequently made proposals for improvement	Number of times issued
Strengthen financial planning arrangements by ensuring that savings proposals are fully developed, risk assessed and include realistic delivery timescales prior to inclusion in the annual budget	14
Strengthen financial planning arrangements by developing indicative savings to cover the period of the MTFS	10
Strengthen financial planning arrangements by developing an income generation/charging policy	10
Strengthen financial planning arrangements by integrating and embedding financial and corporate planning processes	5

¹ Exact wording has been summarised here to capture the key message of the proposals made in local reports.

Medium-term financial planning in councils is generally effective but shortcomings in savings planning present a risk that some councils will not achieve the savings they need to make

Part 1 - Context

- 1.1 Since 2010, the UK government has reduced spending on public services as part of its plan to reduce the deficit. With cuts to its budget, the Welsh Government has had to make difficult choices as to how to allocate those funding cuts across devolved public services. As a result, the amount of core funding made available by the Welsh Government to councils has reduced each year. So far, councils have managed to reduce expenditure and balance their budgets, but the scale of annual budget reductions is likely to continue. Our analysis shows that between 2013-14 and 2016-17, there has been a real-terms reduction of £483 million (10.9%) in this core funding².
- 1.2 The real-terms reduction has varied between councils for a number of reasons; for example to reflect factors such as population change, deprivation factors and rurality. As a consequence, some councils received a reduction of just over 6%, whilst others in the region of 13.5%.

Exhibit 2: percentage real-terms reduction in Welsh Government support between 2013-14 and 2016-17

10.9%

real-terms **reduction** in the amount of money from the Welsh Government since 2013-14.

Source: [StatsWales](#)

2 Comparing core funding (Aggregate External Finance (AEF)) across the period 2013-14 to 2016-17 is complicated for two main reasons. Firstly, the Welsh Government has incorporated grants into its core funding that were previously provided separately. While this 'de-hypothecation' of grants results in an increase in core funding, it is not necessarily a net increase in funding. The net value of grants incorporated into core funding since 2013-14 is around £76 million in real terms (adjusted for inflation).

- 1.3 The impact of leaving the European Union provides considerable uncertainty for the UK public sector. The Welsh Local Government Association has expressed concern over the implications of the European Union referendum outcome, calling it a 'seismic change in UK public policy'³ especially as councils are collectively the largest employer in Wales and the deliverer of many important public services.
- 1.4 Notwithstanding the ongoing reduction in their funding, councils have been expected to protect schools and social care from the bulk of the financial cuts. Social care, in particular, has struggled even with this protection as demographic changes have led to increased demand on these services. This protection has meant that other services have borne the majority of the cuts and have seen reductions in budgets of 30% or more in real terms since 2013-14.

3 Welsh Local Government Association, **Councils voice concern over service impacts of EU referendum**, 24 June 2016

Part 2 - Financial planning arrangements

The majority of councils have an effective approach to forecasting their funding gaps but some have limited indicative savings proposals which undermines their medium-term financial plans

What good looks like

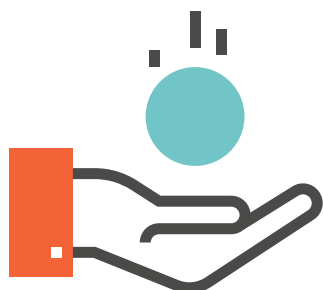
- 2.1 The medium-term financial plan is a key component of an effective, integrated corporate planning framework. Good medium-term financial planning and annual budgeting reflects a council's strategic objectives and priorities for the year, and over the longer term. Medium-term financial plans typically span a three-to-five-year period and identify the allocation of resources to delivery of services and the council's priorities. The medium-term financial plan should include consideration of the impact on citizens and other stakeholders.
- 2.2 Good medium-term financial plans include consideration of key financial risks together with their mitigation. Councils have to make assumptions around inflation, income levels, demographics, future demand for services and the costs of delivering services based on reasonable predictions. Councils should also use financial modelling to assess the likely impacts on financial plans and required savings for a range of different scenarios and risks. The medium-term financial plan should be reviewed frequently and updated to reflect changes in assumptions and risks.
- 2.3 Councils should operate within a level of reserves and balances (including earmarked reserves and the general fund balance), approved by councillors, and appropriate to the strategic, operational and financial risks it faces. Councils should include details on how reserves will be used over the period of the medium-term financial plan.
- 2.4 Councils must demonstrate that they understand sources of income and the risks arising from these, and that they have reviewed approaches to managing fees and charges, to achieve value for money. Our national report, [Charging for services and generating income by local authorities](#), published in November 2016, recognises that, whilst the legal basis for setting and managing charges is complex, councils are not always strategic in their approach to charging and that few councils were forecasting income levels beyond a one-year period.

What we found

- 2.5 In our previous review, undertaken in 2015-16, we found that councils' medium-term financial plans were generally not well aligned with other key strategies, and the quality, robustness and currency of medium-term financial plans was variable.
- 2.6 In this review we found that the majority of councils have improved and now have an effective approach to forecasting the savings they need to achieve, but there is still more for councils to do in planning how they intend to bridge the funding gap that they have identified, weakening their medium-term financial plans.
- 2.7 All councils now have medium-term financial plans which span a three-to-five-year period, underpinned by reasonable and realistic macro-economic, demographic and financial assumptions. Twenty councils formally update their medium-term financial plans biannually with more frequent updates being provided to executive boards and senior management teams during the year. The more comprehensive plans include sensitivity analysis, scenario planning, risk assessments and planned use of general and earmarked reserves over the plan period.
- 2.8 Whilst medium-term financial planning has improved, we found that half of the councils still do not fully align financial planning with wider corporate planning arrangements. This means that resources may not be allocated in line with councils' corporate priorities and a lack of links to other key strategies such as asset management and workforce planning weaken councils' financial strategic planning arrangements. We found that 11 councils clearly show the allocation of their budget across corporate priorities so that they can track the allocation of resources to corporate priorities over time.
- 2.9 Twenty councils model their financial forecasts for the budget gap on funding from the Welsh Government based on latest information and a range of 'least to most optimistic' scenarios. The final local government settlements for 2016-17 and 2017-18 were better than councils originally anticipated, although still a reduction. In 2016-17, one or two councils used the better-than-anticipated settlement to create earmarked reserves to support future financial resilience and service changes, and/or to reduce the level of council tax increase. However the vast majority of councils decided to reduce their in-year savings requirement.

- 2.10 As a result, three councils have arrived at a more optimistic forecast funding scenario for 2018-19 onwards on the basis that future settlements will continue to be more favourable than anticipated. This assumption has led them to reduce their planned savings requirement over the medium term. More prudently all other councils have recognised the risk that this may not be the case and continued to plan for a greater level of saving in the medium term.
- 2.11 Twenty councils identify the budget gap over the period of the medium-term financial plan, the savings requirement to meet the gap supported by high-level outline indicative savings proposals. However, only two councils are able to demonstrate that they have more detailed proposals in place to meet future savings requirements. All councils recognise the majority of savings required in the future will probably come from service change and new ways of working. These type of savings usually have longer lead-in times. We found that all councils have strategic change management programmes which include these types of longer-term savings proposals. Whilst two councils have detailed or indicative savings plans to support these savings proposals, all others have set global targets for planned cross-cutting and collaborative reviews of services. We found in this review, and our previous financial resilience reviews, that councils continue to experience difficulty in developing and delivering savings plans of a transformational or cross-cutting and collaborative nature within the timescales they have planned.
- 2.12 All councils have a reserves strategy or a protocol in place for managing reserves that includes a clear rationale for their use. Under three quarters of councils report biannually on the use of reserves, normally when setting the annual budget and closing the annual accounts. Of these councils, the majority provide additional updates in routine financial monitoring reports. We found that in 2015-16, 13 councils reviewed and re-designated a number of earmarked reserves resulting in investment in corporate priorities and other initiatives to deliver future budget savings. Whilst reserves are usually reviewed regularly, we found that less than half of councils included a statement of the projected use of earmarked and general reserves over the period of their medium-term financial plans.
- 2.13 In our previous review we commented that councils had managed to increase, or at least maintain, reserve levels despite having to reduce budgets to absorb funding cuts. We questioned how sustainable this would be going forward. In this review we found that councils have managed to sustain the position. Our analysis of council reserves taken from our review of councils' statements of accounts shows that the overall level of earmarked and general revenue reserves (excluding delegated school balances) increased by £40.4 million (3.9%) in 2015-16 from 2014-15 (earmarked reserves increased by £37.8 million and general reserves increased by £2.6 million).

Exhibit 3: across Wales, councils have collectively been able to maintain reserves between 2015-16 and 2016-17

£40.4m

minimal change in
reserve levels between
2014-15 and 2015-16.

Source: councils' statements of accounts

2.14 Fifteen councils have fees and charges registers, and make revisions to fees and charges when setting the annual budget and some include income-generating proposals in their medium-term financial planning assumptions. Less than half of councils have an explicit income generation and charging policy and in the majority that do, we found that awareness and application of the policy by services within these councils was mixed. Ten councils were able to demonstrate that they had corporate-wide strategies for managing charges, and were in the process of reviewing income streams and identified some new income streams. In our November 2016 report, [Charging for services and generating income by local authorities](#), we reported that whilst councils are beginning to develop corporate-wide strategies for managing charges, progress had been slow. As part of this review, we found that progress in this area remains slow.

Part 3 - Savings plans

Over half of councils have well-considered and effective savings plans for 2016-17 but the others do not and they may fail to achieve their in-year savings targets

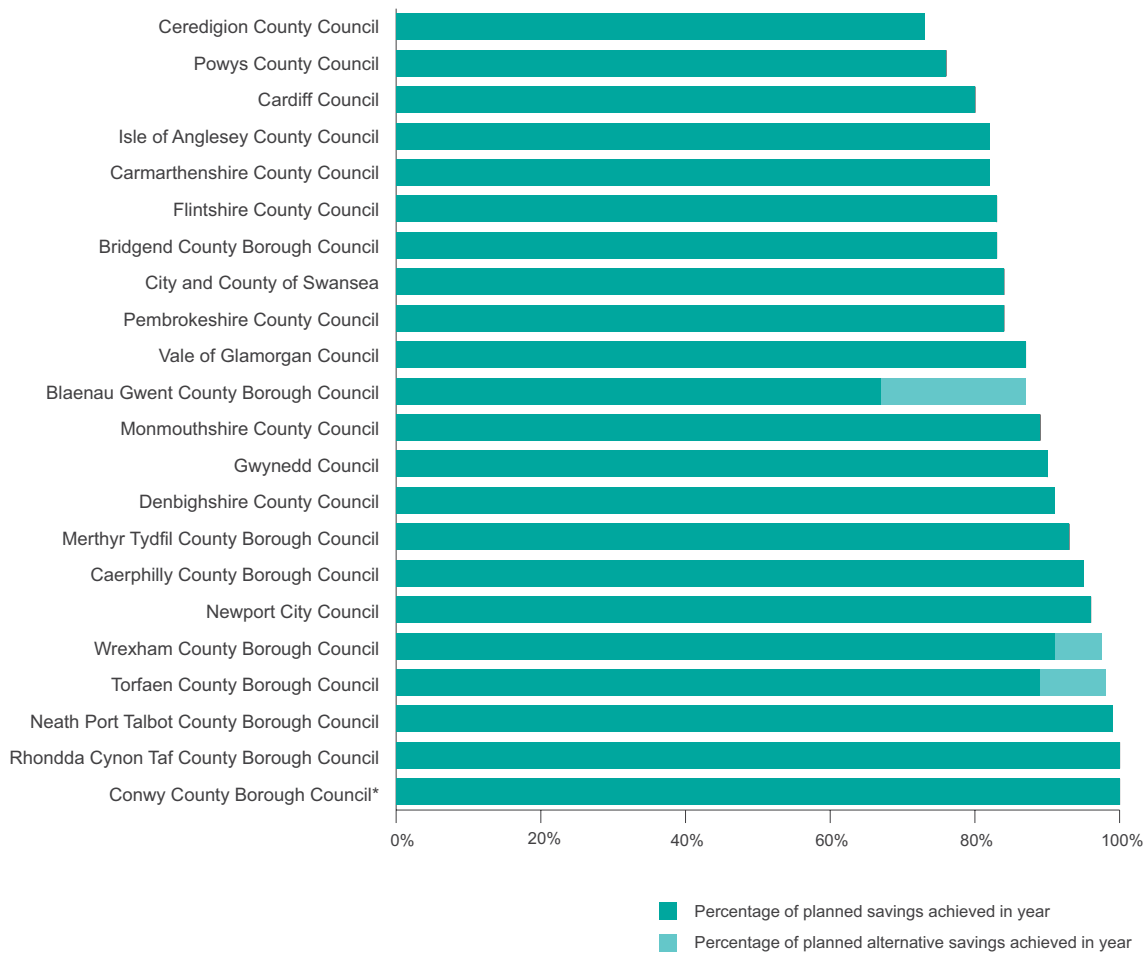
What good looks like

- 3.1 Councils that deliver savings effectively have well-considered savings plans that sit within longer-term savings strategies which are underpinned by well-developed fully costed individual savings and delivery plans aligned with the medium-term financial plan. These councils have robust monitoring arrangements in place and do not have to continually bridge the gap year on year by identifying alternative savings, using unplanned one-off funding from earmarked reserves, general reserves, contingency funds or fortuitous unplanned income received during the year.

What we found

- 3.2 In our earlier 2015-16 review of financial resilience, we found that whilst councils delivered balanced budgets in 2014-15, the majority did not have well-developed savings plans with appropriate actions and they struggled to deliver intended savings. Around one-third of councils used general or earmarked reserves to meet any shortfall between income and expenditure.
- 3.3 In this latest review, we found that all councils again delivered a balanced budget in 2015-16, but not necessarily as planned. Councils used a variety of methods to balance their budgets which included use of reserves, underspends from within other service areas, and unplanned income. Councils, collectively, planned to save £251.6 million in 2015-16. The total level of savings achieved by councils, which includes planned alternative savings, was £221.5 million (88%). Individual councils achieved between 73% and 100% of their planned savings during 2015-16 with two councils achieving 100% and 12 less than 90% as shown in [Exhibit 4](#).
- 3.4 Councils with higher in-year savings achievement rates generally included well-developed proposals in the annual budget. These were well thought through, fully costed and often low-risk items. The majority of these councils also held, as a planned contingency measure, either alternative approved savings proposals which could be substituted if necessary, or a central contingency budget within the base budget.

Exhibit 4: percentage of savings (£) achieved by councils in 2015-16

Note

* Whilst the council is able to demonstrate what it has achieved overall, it does not report a complete analysis of the full savings plan – this is because the council does not specifically monitor each and every saving line, but monitors the total budget for each service block.

Source: Wales Audit Office Savings Planning Review 2016-17

- 3.5 Over two-thirds of councils reviewed their 2015-16 savings plans, but the extent and depth of reviews, and the approach taken by councils, varied. The main reasons for non-achievement of specific savings plans related to circumstantial changes, over-ambitious savings targets which were not underpinned by robust delivery plans, and changes in political appetite. Seventeen councils recognised the value of specific unachieved savings proposals from previous years as a pressure in the following year's budget. Where councils have carried forward previous years' unachieved savings proposals, they expect services to identify alternative interim savings to compensate for any shortfalls.
- 3.6 There is a statutory requirement for councils to approve their minimum revenue provision⁴ policy annually. In 2015-16, at least four councils approved changes to their minimum revenue provision policy which resulted in re-profiling the minimum revenue provision charge to deliver savings in their medium term budgets and a significant saving in year one of the approved change to the policy. Three of these councils used the 2015-16 year one saving to reduce their savings requirement or to offset unachieved savings plans and balance their budgets in 2015-16, whilst the other council earmarked the year one saving for future use.
- 3.7 A few councils applied to the Welsh Government for a capitalisation direction to treat revenue costs associated with employee severance costs and change management proposals as capital expenditure. This approach helped those councils to either alleviate pressures on their 2015-16 revenue budget or/and reduce the need to draw on earmarked or general reserves.
- 3.8 In our previous 2015-16 review of savings plans, we found that when the annual budget was agreed, councils' savings plans included a mixture of fully developed plans, implementation plans at the development stage, and plans yet to be developed. The picture across Wales was variable and ranged from some councils having robust delivery plans to support savings plans, with others having few fully developed savings plans in place. The main weaknesses in savings plans included a lack of specific costings, a lack of clear delivery timescales, and poor integration with service and business plans.
- 3.9 In our review of 2016-17 savings plans, we found that 17 councils now align the annual savings plans with their medium-term financial plans. However, around one-third of councils did not have fully developed delivery plans in place to support all savings plans included in their 2016-17 annual budgets.

4 The MRP is the means by which capital expenditure financed by borrowing or credit arrangements is paid for by council tax payers. It is an annual amount which is charged against the revenue budget to meet the repayment of debt principal for loans and credit arrangements. The council can decide how it spreads the cost of the debt over the years, provided that it acts prudently.

- 3.10 Just over one-third of savings plans in councils were not specific or measurable. For example, eight councils included global savings targets relating to themed cross-cutting service and corporate reviews, for allocations to services once the reviews are completed. At the date our fieldwork was completed, we found that seven of these councils had not started or completed reviews and reported that the global savings targets included in the annual budget were unlikely to be achieved in 2016-17. Councils' estimated forecasts for 2016-17 savings achievements at 30 September 2016 ranged between 65% and 100%.
- 3.11 Around one-third of councils did not risk assess the likely achievement of individual savings proposals when agreeing the annual budget. Councils which did this prudently included a specific corporate contingency figure in the base budget to mitigate the impact of non-achievement. All councils are able to meet the more traditional-type efficiency savings within planned timescales but find it more difficult to achieve savings relating to change programmes within the estimated timescale.
- 3.12 All councils demonstrated through the use of impact assessments, that they had considered the potential positive or negative impact of proposals on its residents; the majority of councils had also considered the impact of the Well-being and Future Generations (Wales) 2015 Act.
- 3.13 Half of Welsh councils demonstrate that they are able to consistently achieve the majority of planned in-year savings and have either increased the savings achievement rate or retained a high rate. Conversely, the remaining councils are achieving consistently lower rates for in-year savings plans with little or no increase between financial years. Consequently, these councils have to either find alternative savings in-year or use one-off funding from other sources to balance their budgets.
- 3.14 Our review reinforces the concern which we have raised in previous years' reports that failure to achieve planned in-year savings places a strain on budgets which may be unsustainable. With the majority of future savings likely to come from service change and new ways of working, which are harder to achieve and require longer lead-in times, this situation may worsen and compromise councils' financial resilience in the longer term.

Wales Audit Office
24 Cathedral Road
Cardiff CF11 9LJ

Tel: 029 2032 0500

Fax: 029 2032 0600

Textphone: 029 2032 0660

We welcome telephone calls in
Welsh and English.

E-mail: info@audit.wales

Website: www.audit.wales

Swyddfa Archwilio Cymru

24 Heol y Gadeirlan

Caerdydd CF11 9LJ

Ffôn: 029 2032 0500

Ffacs: 029 2032 0600

Ffôn Testun: 029 2032 0660

Rydym yn croesawu galwadau
ffôn yn Gymraeg a Saesneg.

E-bost: post@archwilio.cymru

Gwefan: www.archwilio.cymru

**Pwyllgor Archwilio
14 Gorffennaf 2017**

Cyfriflen 2016-2017

Yr Argymhellion / Penderfyniadau Allweddol Sydd Eu Hangen:

- 1) I dderbyn Datganiad Cyfrifon 2016/17
(Cyngor Sir Caerfyrddin a Chronfa Bensiwn Dyfed)

- 2) I gymeradwyo'n adolygol y symudiadau o ac i'r Cronfeydd Wrth Gefn.
Yn benodol y trosglwyddiadau i'r:
Gronfa Datblygiadau Mawr
Gronfa Rheoli'r Fflyd
Arian Cyfalaf y Rhaglen Moderneiddio Addysg

Y Rhesymau:

Cydydffurfio â Rheolau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014

Ymgynghorwyd â'r pwyllgor craffu perthnasol NADDO

Angen i'r Bwrdd Gweithredol wneud penderfyniad NAC OES

Angen i'r Cyngor wneud penderfyniad NAC OES

YR AELOD O'R BWRDD GWEITHREDOL SY'N GYFRIFOL AM Y PORTFFOLIO:-
Cyng. David Jenkins

**Y Gyfarwyddiaeth:
Gwasanaethau Corfforaethol**

**Enw Pennaeth y Gwasanaeth :
Owen Bowen**

**Awdur yr Adroddiad:
Owen Bowen**

Swyddi:

**Pennaeth Gwasanaethau
Cyllidol**

**Rhif ffôn: 01267 224886
Cyfeiriadau E-bost:
Obowen@sirgar.gov.uk**

EXECUTIVE SUMMARY

Audit Committee

14th July 2016

Statement of Account 2016-2017

The Statement of Accounts for 2016/17, which also includes the Dyfed Pension Fund accounts, is attached.

This Statement brings together all the financial transactions of the Authority and the Pension Fund for the year, and also details the Authority's and its Pension Fund assets and liabilities as at the 31st March 2017

The Authority has maintained the overall Council Fund net expenditure within budget during 2016/17, and you will note the following results are reported in the Movement in Reserves Statement:

Council Fund (Generally available for new expenditure). Transfer to balance £525k
Balances held by schools under local management schemes. Transfer from balances £1967k.
Housing Revenue Account. Increase in balance £4,890k

Whilst a number of service areas across the authority experienced demand led pressures during the year, these have been offset by under-spends in other service areas; specifically on capital financing costs which include a saving of £2.9m from the change in the repayment method of the Council's borrowing from a 4% reducing balance basis to a 'straight line' repayment basis of 2.5% (approved by County Council on 26th April 2017), and a higher than estimated collection level on Council Tax.

The resultant outturn has meant that the Authority transferred £525k to its general reserves, against a budgeted transfer of £65k from the reserves.

In the preparation of these accounts there have been movements to and from earmarked reserves. In particular transfers to:

The Major Development Fund. Transfer of £3.9m to support major developments in the future.

Fleet management: Transfer of £1.33m to meet fleet replacement costs

MEP Capital Funding: £3.685m set aside in the 2016-2017 budget to meet the cost of prudential borrowing to finance the Modernising Education Provision programme. This will now be utilised in 2017-2018.

Members are therefore asked to retrospectively approve these movements

DETAILED REPORT ATTACHED ?

YES

IMPLICATIONS

I confirm that other than those implications which have been agreed with the appropriate Directors / Heads of Service and are referred to in detail below, there are no other implications associated with this report :

Signed: Owen Bowen

Head of Financial Services

Policy, Crime & Disorder and Equalities	Legal	Finance	ICT	Risk Management Issues	Staffing Implications	Physical Assets
NONE	YES	YES	NONE	NONE	NONE	NONE

1. Legal

Compliance with the Accounts and Audit Regulations 2014

2. Finance:

Overall the Authority's Council Fund net expenditure for the year was below the original budget, resulting in a transfer of £279k to balances on the Council Fund as opposed to a budgeted transfer £138k from Council Fund Balances, and a transfer of £1,542k from the Housing Revenue Account balance.

At the balance sheet date the Council Fund General Balances stood at £8.779, the Housing Revenue Account £9.120m and the balances held by schools under LMS £3.677m

The reserves created and included within the Statement of Accounts have been set up to meet future liabilities.

CONSULTATIONS

I confirm that the appropriate consultations have taken in place and the outcomes are as detailed below

Signed: Owen Bowen

Interim Head of Financial Services

1. Scrutiny Committee – Not applicable

2. Local Member(s) – Not applicable

3. Community / Town Council – Not applicable

4. Relevant Partners – Not applicable

5. Staff Side Representatives and other Organisations – Not applicable

Section 100D Local Government Act, 1972 – Access to Information

List of Background Papers used in the preparation of this report:

THESE ARE DETAILED BELOW

Title of Document	File Ref No.	Locations that the papers are available for public inspection
Accounts and Audit (Wales) Regulations 2014		Corporate Services Department, County Hall, Carmarthen
Code of Practice on Local Authority Accounting 2016		Corporate Services Department, County Hall, Carmarthen

EICH CYNGOR arleinamdani
www.sirgar.llyw.cymru

YOUR COUNCIL doitonline
www.carmarthenshire.gov.wales

DATGANIAD CYFRIFON

AM Y FLWYDDYN YN DIWEDDU
31^{ain} MAWRTH 2017

CHRIS MOORE FCCA
CYFARWYDDWR Y GWASANAETHAU CORFFORAETHOL
NEUADD Y SIR
CAERFYRDDIN

Cyhoeddwyd yn amodol ar Archwiliad

CYNNWYS

Adran	Tudalen(au)
1 Adroddiad Naratif	1 - 5
2 Datganiad o'r Cyfrifoldebau dros y Datganiad o'r Cyfrifon	6
3 Datganiad Llywodraethu Blynyddol	7 - 30
4 Adroddiad Archwilydd Cyffredinol Cymru i Aelodau Cyngor Sir Caerfyrddin (i ddilyn ar ôl archwiliad)	
5 Datganiadau Cyllidol	31 - 32
5.1 Dadansoddiad Gwariant a Chyllid	33
5.2 Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	34
5.3 Datganiad am y Symudiadau yng Nghronfeydd yr Awdurdod	35
5.4 Y Fantolen	36
5.5 Y Datganiad Llif Arian am y Flwyddyn	37
6 Nodiadau i'r Cyfrifon	38 - 121
7 Y Cyfrif Refeniw Tai (CRT)	122 - 123
8 Nodiadau i'r Datganiad Incwm a Gwariant y CRT	124 - 127
9 Cyfrif Cronfa'r Degwm Dyfed	128 - 131
10 Cronfeydd Ymddiriedolaethau	132
11 Nodiadau ar y Cronfeydd Ymddiriedolaethau	133
12 Gofal Cymdeithasol/Gwasanaethau Plant - Cyfrifon Cleientiaid a'r Staff	134

CYNNWYS (parhad)

Adran	Tudalen(au)
13 Datganiad o Gyfrifon Cronfa Bensiwn Dyfed	
Adroddiad Naratif	135
Cyfrifon y Gronfa	136
Datganiad Asedau Net	137
Nodiadau ar y Cyfrifon yn cynnwys Polisiâu Cyfrifyddau	138 - 165
Cyfraddau Cyfrannu y Cyrff Cyflogi a'r Cyfraniadau sydd i'w Derbyn	166 - 168
Datganiad yr Actiwari Ymgynghorol	168 - 171
14 Geirfa	172 - 178

1 ADRODDIAD NARATIF

Mae'r Datganiad Cyfrifon canlynol yn dwyn at ei gilydd, ar ffurf gryno, drafodion ariannol yr Awdurdod a Chronfa Bensiwn Dyfed am y flwyddyn 2016-17.

Mae tudalennau canlynol yr adroddiad hwn yn dangos Cyfrifon yr Awdurdod am y flwyddyn 2016-17. Fe'u lluniwyd yn unol a'r Côd Ymarfer 2016-17 ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol (y Côt).

1.1 Mae'r cyfrifon hyn yn cynnwys y datganiadau ariannol canlynol:

Dadansoddiad Gwariant a Chyllid

Mae'r datganiad yn dangos y cydbwysedd rhwng sut mae gwariant blynyddol yn cael ei ddefnyddio a'i gyllido o adnoddau (grantiau'r llywodraeth, rhenti, y dreth gyngor ac ardrethi busnes) gan awdurdodau lleol a'r adnoddau hynny a ddefnyddir neu a enillir gan awdurdodau yn unol ag arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol, fel y dangosir yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr

Mae'r datganiad hwn yn dangos y gost gyfrifyddol yn y flwyddyn am ddarparu gwasanaethau yn unol ag arferion cyfrifyddu cyffredinol derbyniol, yn hytrach na'r swm a ariennir o drethi. Mae awdurdodau'n codi trethi i dalu am wariant yn unol â rheoliadau; gall hyn fod yn wahanol i'r gost gyfrifyddol. Dangosir sefyllfa'r trethiant yn y Dadansoddiad Gwariant a Chyllid a'r Datganiad Symudiadau yng Nghronfeydd.

Datganiad am y Symudiadau yng Nghronfeydd yr Awdurdod

Mae'r datganiad hwn yn dangos y newidiadau yn y flwyddyn i'r gwahanol gronfeydd y mae'r Awdurdod yn eu dal, wedi'u dadansoddi'n 'gronfeydd defnyddiadwy' (h.y. y rhai y gellir eu defnyddio i ariannu gwariant neu leihau trethi lleol) a chronfeydd eraill. Mae'r llinell Darpriaeth Gwasanaethau'n dangos diffyg o £24.082 miliwn, sef gwir gost economaidd darparu gwasanaethau'r Awdurdod, a dangosir mwy o fanylion am hyn yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Y Fantolen

Mae hon yn dangos asedau a rhwymedigaethau'r Awdurdod ar 31 Mawrth 2017.

Y Datganiad Llif Arian

Mae'r Datganiad Llif Arian yn dangos y newidiadau i arian parod yr Awdurdod ac arian sy'n gyfwerth ag arian parod yr Awdurdod yn ystod y cyfnod adrodd.

Datganiad Incwm a Gwariant y Cyfrif Refeniw Tai a Datganiad Newidiadau i'r Cyfrif Refeniw Tai

Mae hwn yn dangos yr incwm a'r gwariant ar dai Cyngor (sydd wedi ei gynnwys yng nghyfrif incwm a gwariant yr awdurdod cyfan) a sut y mae cysoni gwarged/diffyg ariannol y flwyddyn â'r symudiadau ym malans y Cyfrif Refeniw Tai am y flwyddyn.

Cronfa'r Degwm Dyfed a Chronfeydd Ymddiriedolaethau Eraill

Mae'r cyfrifon hyn yn dangos y trafodion ariannol a'r asedau net mewn perthynas â'r symiau o fewn yr ymddiriedolaethau.

Mae'r cyfrifon yn cael eu hategu gan y Datganiad o Bolisiau Cyfrifydda (Nodyn 6.1 – Nodiadau i'r Cyfrifon).

1.2 Cyllideb Refeniw

Mae prif gydrannau cyllideb yr Awdurdod ar gyfer 2016-17 a sut y maent yn cymharu â'r union incwm a gwariant wedi'u nodi isod:

Gwasanaeth	Cyllideb Gweithio				Gweithredol				Amrywiad am y Flwyddyn
	Gwariant	Incwm	Net na ellir ei reoli	Net	Gwariant	Incwm	Net na ellir ei reoli	Net	
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Prif Weithredwr	19,417	(7,664)	(1,698)	10,055	21,153	(9,561)	(1,698)	9,894	(162)
Addysg a Phlant	177,362	(39,607)	25,223	162,978	204,447	(65,161)	25,222	164,508	1,531
Gwasanaethau Corfforaethol	82,153	(51,554)	(9,074)	21,525	86,277	(55,928)	(9,074)	21,276	(249)
Cymunedau	126,324	(47,294)	14,984	94,014	130,717	(51,753)	14,984	93,948	(65)
Amgylchedd	117,965	(79,113)	11,034	49,886	123,004	(84,114)	11,034	49,924	38
Gwariant Adrannau	523,221	(225,232)	40,469	338,458	565,598	(266,517)	40,468	339,550	1,093
Llog Net ac Addasiadau Cyfrifyddu Cyfalaf				(11,517)				(16,803)	(5,286)
Newidiadau i'r gronfa bensiw				(3,618)				(3,618)	0
Absenoldebau Cronedig				(1,406)				(1,406)	0
Ardollau a Chyfraniadau:									
Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog				138				138	0
Awdurdod Tân				9,172				9,172	0
Gwariant Net				331,227				327,033	(4,193)
Cyfraniadau i/(o) Weddillion Cyffredinol				(65)				523	588
I/(o'r) Cronfeydd wrth gefn wedi'u glustnodi				(200)				(200)	0
I/(o'r) Cronfeydd Adrannol				0				200	200
I/(o'r) Cronfa Datblygiadau Mawr				0				4,679	4,679
Cyllideb Net				330,962				332,235	1,274
Grant Cynnal Refeniw				(195,966)				(195,966)	0
Ardrethi Annonmestig				(55,720)				(55,720)	0
Treth Y Cyngor				(79,275)				(80,549)	(1,274)
				0				0	0

Dangosai'r sefyllfa ariannol ar ddiwedd y flwyddyn fod £1,093,000 o orwario ar y lefel honno o wasanaeth yn y flwyddyn.

Cafwyd gorwariant o £1,531,000 o ran cyllideb yr Adran Addysg, oherwydd Ymddeoliad Cynnar Gwirfoddol mewn ysgolion a chostau dileu swyddi, datganiadau Anghenion Addysgol Arbennig ychwanegol a phroffil oedran cynyddol Plant sy'n Derbyn Gofal yn golygu bod angen cymorth mwy costus am gyfnod hwy. Roedd gwasgfeydd ar gyllideb yr Amgylchedd, yn bennaf yn is-adran y Gwasanaethau Amgylcheddol a Gwastraff, o achos cost rhwymedigaethau trosglwyddo asedau ar gyfer prydlesau dros y 2 flynedd nesaf, gan arwain at orwariant net o £38,000.

Gwnaed iawn am y gorwariannau hyn gan danwariannau yn yr adrannau eraill, arbedion ar gostau cyllido cyfalaf sy'n cynnwys arbediad o £2.9 miliwn yn sgil newid yn null ad-dalu'r arian roedd y Cyngor wedi cael benthyg o ddull gweddill gostyngol o 4% i ddull llinell syth o 2.5% a gymeradwywyd gan y Cyngor ar 26 Ebrill 2017 a lefel gasglu uwch na'r hyn a amcangyfrifwyd ar y Dreth Gyngor, sydd wedi golygu bod yr Awdurdod wedi trosglwyddo £523,000 i gronfeydd cyffredinol ar gyfer blwyddyn ariannol 2016-17 o gymharu â throsglwyddo £65,000 o'r cronfeydd wrth gefn a gyllidebwyd.

CYFRIF REFENIW TAI	Cyllideb Gweithio			Gweithredol			Amrywiad am y flwyddyn
	Gwariant	Incwm	Net	Gwariant	Incwm	Net	
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Cyfrif Refeniw Tai	32,750	(37,638)	(4,888)	33,121	(38,011)	(4,890)	(2)
Trosglwyddiadau i/o'r Balansau CRT	0	0	4,888	0	0	4,890	2

Roedd tanwariant o £2,000 o ran y Cyfrif Refeniw Tai ar gyfer y flwyddyn.

Y prif amrywiadau oedd:

- cynnydd mewn refeniw o ran Atgyweiriadau a Gwaith Cynnal a Chadw, sef £700,000, oherwydd cynnydd mewn gwaith ymatebol a cyfraniad refeniw uniongyrchol i ariannu'r rhaglen gyfalaf ar gyfer gwaith mawr o ran eiddo gwag.
- costau goruchwyllo a rheoli -£166,000.
- costau cyllido cyfalaf -£110,000 oherwydd bod y ddyled agoriadol ychydig yn is nag y rhagwelwyd sy'n arwain at daliadau llog a phrifswm llai.
- gostyngiad yn y ddarpariaeth ar gyfer dileu dyledion -£455,000, yn seiliedig ar ddadansoddi hen ddyled a lefelau ôl-ddyledion.
- incwm rhent yn uwch o ganlyniad i golli llai yn sgil eiddo gwag -£278,000 a chynnydd mewn incwm taliadau am wasanaethau -£109,000.

1.3 Arian Wrth Gefn

Yn yr amgylchedd o newid a her sy'n wynebu Llywodraeth Leol heddiw, mae'r Awdurdod wedi ymrwmo i gynnal lefel resymol o arian wrth gefn. Ar ddiwedd y flwyddyn roedd y symiau wrth gefn fel a ganlyn:

	£'000	£'000
Cronfa'r Cyngor		
A ddelir gan ysgolion yn unol â Rheoliadau Rheoli		
Ysgolion Lleol (RHYLL)	1,710	
Ar gael yn gyffredinol ar gyfer gwariant newydd	9,304	11,014
Cyfrif Refeniw Tai		14,011
		<u>25,025</u>

Yn ogystal â'r arian wrth gefn cyffredinol mae gan yr Awdurdod £72.211 miliwn o arian wrth gefn a glustnodwyd ar gyfer dibenion penodol.

1.4 Benthyca

Cafwyd £16.7 miliwn o fenthyciadau newydd o Bwrdd Benthyciadau Gweithfeydd Cyhoeddus (BBGC) yn 2016-17.

Ar 31 Mawrth 2017, cyfanswm yr arian a fenthycwyd i'r Awdurdod oedd £388 miliwn, a oedd yn llai na therfyn awdurdodedig yr Awdurdod, sef £524 miliwn. Cynhwysir fwy o manylion yn Nodyn 6.46 i'r Cyfrifon.

Mae gweithdrefnau a therfynau'r Awdurdod ar gyfer benthyciadau wedi'u hamlinellu ym Mholisi a Strategaeth Rheoli y Trysorlys, sy'n cael ei gymeradwyo gan y Cyngor bob blwyddyn.

1.5 **Cronfa Bensiynau**

Mae'r Gronfa Bensiynau yn clustogi'r gwahaniaethau amseru sy'n deillio o'r trefniadau gwahanol i gyfrifyddu ar gyfer budd-daliadau ôl cyflogaeth ac ar gyfer ariannu budd-daliadau yn unol â darpariaethau statudol. Mae'r balans debyd yn y Gronfa Bensiwn sef £361 miliwn felly'n dangos diffyg sylweddol yn y budd-daliadau a enillwyd gan gyflogeion y gorffennol a chyflogeion y presennol, a'r adnoddau mae'r Awdurdod wedi'u neilltuo i'w talu. Bydd y trefniadau statudol yn sicrhau y bydd arian wedi cael ei neilltuo erbyn yr adeg y bydd yn rhaid talu'r budd-daliadau.

1.6 **Yr Hinsawdd Economaidd Bresennol**

Mae'n ofynnol i'r datganiadau cyfrifyddu adlewyrchu'r amgylchiadau ar ddiwedd y flwyddyn ariannol.

Mae holl asedau'r Awdurdod yn cael eu hailbrisio ar sail gylchol ac mewn llawer o achosion felly mae'r prisiad cyfredol (a wnaethpwyd diwethaf ym mlynnyddoedd y gorffennol) yn debyg o adlewyrchu gwerth y farchnad.

Bu thema gyson o ran cyllido'r sector cyhoeddus yn ystod y blynnyddoedd diwethaf wrth i'r adnoddau sydd ar gael ar gyfer y gwasanaethau cyhoeddus leihau'n sylweddol. Cytunodd y Cyngor ym mis Chwefror 2017 ar Gynllun Ariannol Tymor Canolig tair blynedd cyfredol yr Awdurdod. Roedd y Cynllun yn seiliedig ar amcangyfrifon o'r ymrwymadau hysbys ac roedd wedi'i lunio yng nghyd-destun y setliad ariannol hwyr am 2017-18 heb ddim setliadau dangosol ar gael gan Lywodraeth Cymru ar gyfer y blynnyddoedd dilynol.

Senedd grog oedd canlyniad yr Etholiad Cyffredinol ar 8 Mehefin 2017.

Mae cryn drafod gwleidyddol ar hyn o bryd ynghylch a fydd llywodraeth Geidwadol leiafrifol newydd yn dilyn trywydd gwahanol i'r llywodraeth flaenorol mewn nifer o feysydd allweddol, yn benodol:

A fydd y mesurau cyni, a fabwysiadwyd gan y llywodraeth flaenorol, yn parhau ar eu ffurf bresennol ac i raddau tebyg yn y dyfodol

A fydd y llywodraeth yn mynd ar drywydd Brexit 'caled' neu Brexit 'meddal' yn ei chyd-drafodaethau ag Ewrop, ac effaith economaidd ganlyniadol unrhyw gytundeb terfynol y gellir dod iddo.

Yn ogystal â'r ansicrwydd ynghylch y penderfyniadau am wariant cyhoeddus sydd i'w cymryd gan lywodraeth ganolog, fel yr amlinellir uchod adeg Setliad Terfynol 2017-18, ni roddodd Llywodraeth Cymru unrhyw awgrym ymlaen llaw am setliadau'r dyfodol a thrwy hynny, ei bwriadau ynghylch ei blaenoriaethau ar gyfer dyraniadau cyllid yn y dyfodol.

Cynhaliwyd ein sefyllfa ariannol gyffredinol ar lefel ddarbodus. Mae llawer o'n cronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi at ddibenion penodol - boed hynny ar gyfer rhoi sylw i rwymedigaethau yn awr neu yn y dyfodol e.e. cronfeydd ar gyfer yswiriant, neu ar gyfer cyllido cynlluniau cyfalaf penodol.

1.7 Cyfalaf

Yn 2016-17 gwariodd yr Awdurdod tua £66.1 miliwn ar brosiectau cyfalaf. Cyllidwyd y gwariant hwn â chyfuniad o fenthyciadau, derbyniadau cyfalaf defnyddiadwy, grantiau llywodraeth a chyfraniadau eraill, arian wrth gefn a chyllido refeniw uniongyrchol.

Gwariwyd £18.2 miliwn ar Dai ac mae'r meysydd gwario wedi'u nodi isod:

Sector Cyhoeddus

Adnewyddu ac ailddatblygu'r Stoc Dai £14.9m

Sector Preifat

Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl £2.0m

Gwelliannau eraill £1.3m

Mae'r prif feysydd gwariant ar wasanaethau heblaw gwasanaethau Tai fel a ganlyn:

	£'m	
Addysg a Gwasanaethau Plant	17.5	Ysgolion Newydd, Adnewyddiadau a Gwelliannau i ysgolion presennol a Phrosiectau Gwasanaethau Plant
Hamdden	1.1	Hawliau Tramwy, Chwaraeon a Hamdden, Celfyddydau & Diwylliant.
Seilwaith	9.9	Ffyrdd, Pontydd, Llwybrau Beicio, Diogelwch ar y Ffyrdd, Meysydd Parcio a Gwarchod y Glannau
Fflyd	7.6	Bysiau a cherbydau casglu sbwriel newydd
Datblygu Economaidd	6.5	Prosiectau Corfforol Adfywio Ledled y Sir, Datblygiadau Cymunedol a Cyd Fentrau
Gwasanaethau Cymdeithasol	0.8	Cartrefi Gofal a Datblygiadau Dysgu yr Anabl
Corfforaethol	4.5	Man Gwaith Cyfalaf a Datblygiadau Strategaeth TG

1.8 Safonau Cyfrifyddu sydd wedi'u cyhoeddi ond heb eu mabwysiadu hyd yn hyn.

Os oes Safon newydd wedi'i chyhoeddi ond heb gael ei mabwysiadu gan y Côt hyd yn hyn, mae'n ofynnol i'r Awdurdod ddatgelu gwybodaeth am effaith y newid o ran cyfrifyddu. Y newidiadau a gyflwynwyd yng Nghôd 2017/18 yw:

- Addasiad i adrodd am gostau trafodion cynllun y gronfa bensiw.
- Addasiad i adrodd am y manau lle buddsoddir fwyaf.

Ni ragwelir y bydd y newidiadau uchod yn cael effaith wirioneddol ar y wybodaeth a ddarparwyd yn natganiadau ariannol y Cyngor.

1.9 Gwybodaeth Ychwanegol

Mae gwybodaeth ychwanegol am y cyfrifon ar gael oddi wrth Pennaeth y Gwasanaethau Ariannol, Adran Y Gwasanaethau Corfforaethol, Neuadd y Sir, Caerfyrddin, SA31 1JP.

2 DATGANIAD O'R CYFRIFOLDEBAU DROS Y DATGANIAD CYFRIFON

Cyfrifoldebau'r Awdurdod

Mae'n ofynnol i'r Awdurdod:

- Wneud trefniadau i weinyddu ei faterion ariannol mewn modd priodol ac i sicrhau bod un o'i swyddogion yn gyfrifol am weinyddu'r materion hynny. Yn yr Awdurdod hwn, Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol yw'r swyddog hwnt.
- Rheoli ei faterion mewn modd sy'n gwneud y defnydd mwyaf darbodus, effeithiol ac effeithlon o adnoddau a diogelu ei asedau.
- Cymeradwyo'r Datganiad Cyfrifon.

Cyfrifoldebau Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol

Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol sy'n gyfrifol am baratoi Datganiad yr Awdurdod o'i Gyfrifon sydd, yn unol â'r arferion cyfrifo priodol fel y'u pennwyd yn Côt Ymarfer CIPFA/LASAAC ar Gyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig ("y Côt Ymarfer"),

Wrth baratoi'r Datganiad Cyfrifon hwn, mae Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol:

- Wedi dewis polisïau cyfrifydda addas ac wedyn wedi'u cymhwyso'n gyson;
- Wedi gwneud penderfyniadau ac amcangyfrifon a oedd yn rhesymol a doeth;
- Wedi cydymffurfio â'r Côt Ymarfer;
- Wedi cadw cofnodion cyfrifydda priodol, amserol a chyfredol;
- Wedi cymryd camau rhesymol er atal a darganfod twyll ac unrhyw afreoleidd-dra arall.

Ardystio'r Cyfrifon

Yr wyf yn ardystio fod y Datganiad Cyfrifon a welir ar dudalennau 31 i 171 yn rhoi golwg gywir a theg ar y sefyllfa ariannol Cyngor Sir Caerfyrddin a Chronfa Bensiwn Dyfed ar 31 Mawrth 2017 ac o'i incwm a'i wariant am y flwyddyn yn diweddu 31 Mawrth 2017.

Chris Moore FCCA
Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol

Dyddiad: 29 Mehefin 2017

3 DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

3.1 Cwmpas y Cyfrifoldeb

Mae Cyngor Sir Caerfyrddin (yr Awdurdod) yn gyfrifol am sicrhau yr ymgymerir â'i waith yn unol â'r gyfraith a safonau priodol. Rhaid iddo sicrhau hefyd y diogelir cyllid cyhoeddus, y rhoddir cyfrif priodol amdano ac y'i defnyddir yn ddarbodus, yn effeithlon ac yn effeithiol. Mae dyletswydd hefyd ar yr Awdurdod i wneud trefniadau i sicrhau gwelliant parhaus yn y ffordd y mae'n cyflawni ei swyddogaethau, gan roi sylw i gyfuniad o ddarbodaeth, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd.

Mae'r Awdurdod yn gyfrifol am sefydlu trefniadau priodol ar gyfer Llywodraethu ei waith, gan hwyluso cyflawni ei swyddogaethau'n effeithiol, gan gynnwys bod â threfniadau priodol ar gyfer rheoli risg.

Mae'r Awdurdod yn manylu ar y modd y mae'n ymdrin â phob agwedd ar Lywodraethu drwy ei Gyfansoddiad sy'n diffinio safonau, rolau a chyfrifoldebau'r Weithrediaeth, Aelodau'r Awdurdod, ei Bwyllgorau a'i Swyddogion. Mae'r Cyfansoddiad yn cynnwys Cynllun Dirprwyo sy'n amlinellu'r broses gwneud penderfyniadau, gan ystyried y ddeddfwriaeth berthnasol.

Ffurfiwyd **Grŵp Llywodraethu Corfforaethol** sy'n cynnwys swyddogion allweddol a 2 Aelod o'r Bwrdd Gweithredol er mwyn darparu gwybodaeth a monitro'r camau a gymerir o ran materion sy'n effeithio ar Lywodraethu. Mae hyn yn cynnwys y **Côd Llywodraethu Corfforaethol**, a gafodd ei gymeradwyo gan y Cyngor ym mis Mehefin 2012 a'i ddiweddarau gan y Pwyllgor Archwilio ym mis Mawrth 2016. Gwahoddir Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio fel sylwedydd yng nghyfarfodydd y Grŵp Llywodraethu Corfforaethol.

Mae'r Côd Llywodraethu Corfforaethol yn cydnabod polisïau a phrosesau sy'n cyd-fynd ag egwyddorion Fframwaith CIPFA / SOLACE '**Delivering Good Governance in Local Government**' (Nodiadau canllaw ar gyfer Awdurdodau Lleol Cymru Rhifyn 2016 - Cyhoeddwyd Medi 2016). Mae'r fframwaith hwn yn clustnodi 7 prif egwyddor llywodraethu da sy'n ategu gofynion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol.

Mae'r datganiad hwn yn egluro sut mae'r Awdurdod wedi cydymffurfio â gwahanol elfennau'r Fframwaith Llywodraethu

3.2 Y Fframwaith Llywodraethu

Mae'r Fframwaith Llywodraethu yn cynnwys y systemau a'r prosesau, y diwylliannau a'r gwerthoedd hynny sy'n cyfarwyddo ac yn rheoli'r Awdurdod ynghyd â'r modd y mae'n atebol i'r gymuned, yn ymgysylltu â hi ac yn ei harwain. Mae'r Fframwaith yn galluogi'r Awdurdod i fonitro i ba raddau y cyflawnwyd ei amcanion strategol ac i ystyried a yw'r amcanion hynny wedi arwain at gyflenwi gwasanaethau priodol a chost-effeithiol.

Mae'r system Rheoli Mewnol yn rhan bwysig o'r fframwaith hwnnw ac fe'i lluniwyd i reoli risg i lefel resymol. Ei nod yw clustnodi a blaenoriaethu'r risgiau o ran cyflawni polisïau, nodau ac amcanion yr Awdurdod. Mae'n asesu tebygolrwydd ac effaith y risgiau a glustnodwyd ac yn rheoli risgiau unigol yn briodol.

3.3 Yr Amgylchedd Llywodraethu

Mae Fframwaith Llywodraethu CIPFA/SOLACE yn pennu 7 egwyddor graidd ar gyfer Llywodraethu Corfforaethol. 'Saith egwyddor CIPFA' yw:

1. **Uniondeb a Gwerthoedd** - *Ymddwyn ag uniondeb, arddangos ymrwymiad cryf i werthoedd moesegol, a pharchu grym y gyfraith*

2. **Bod yn Agored ac Ymgysylltu** - Sicrhau bod yn agored ac ymgysylltu'n drylwyr â rhanddeiliaid
3. **Gwneud gwahaniaeth** - Diffinio deilliannau o ran manteision economaidd, cymdeithasol, ac amgylcheddol cynaliadwy
4. **Sicrhau ein bod yn cyflawni'r hyn y mae'n fwriad gennym i'w wneud** - Penderfynu ar yr ymyriadau angenrheidiol i gyflawni'r deilliannau bwriadedig i'r graddau gorau posibl
5. **Gwerthfawrogi ein pobl; ymgysylltu, arwain a chefnogi** - Datblygu'r capasiti a'r gallu i arwain ac unigolion
6. **Rheoli risgiau, perfformiad a chyllid**- Rheoli risgiau a pherfformiad drwy reolaeth fewnol gadarn a rheolaeth ariannol gyhoeddus gref
7. **Tryloywder ac atebolrwydd da** - Gweithredu arferion da o ran tryloywder, adrodd, ac archwilio er mwyn darparu atebolrwydd effeithiol

Mae'r Awdurdod yn mynd i'r afael â'r 7 egwyddor graidd fel a ganlyn:

- 3.3.1 **Uniondeb a Gwerthoedd** - Ymddwyn ag uniondeb, arddangos ymrwymiad cryf i werthoedd moesegol, a pharchu grym y gyfraith.

3.3.1.1 Y Pwyllgor Safonau

Mae'r Pwyllgor Safonau'n goruchwyllo safonau ymddygiad yr Aelodau, yn trefnu hyfforddiant i Aelodau'r Cyngor ac i Aelodau'r Cynghorau Tref a'r Cynghorau Cymuned ynghylch y Côd Ymddygiad. Mae hefyd yn ystyried ceisiadau am ollyngiadau i gymryd rhan mewn cyfarfodydd lle bo Aelodau wedi nodi buddiannau personol neu ragfarnol yn y mater dan sylw.

Hefyd mae'r Pwyllgor yn goruchwyllo'r trefniadau ar gyfer darparu amgylchedd diogel i Ddatgelu Camarfer.

3.3.1.2 Gwerthoedd Craidd

Cafodd Gwerthoedd Craidd y Cyngor eu hadnewyddu yn ystod 2015/16 ar y cyd â'r staff, yr aelodau etholedig, yr uwch-reolwyr a'r undebau llafur. Maent yn sylfaenol i'r modd y mae'r Cyngor yn gweithredu ac yn darparu ei wasanaethau. Maent yn rhoi sail i flaenoriaethau o ran y gwasanaeth ac yn ganllaw i ddatblygu gwasanaethau cynhwysol sy'n ymateb i anghenion cwsmeriaid, gan gefnogi a gwerthfawrogi ein staff ar yr un pryd. Drwy weithio fel Un Tîm rydym yn:

- Canolbwyntio ar ein **CWSMERIAID**
- **GWRANDO** er mwyn gwella
- Ymdrechu i **RAGORI**
- Ymddwyn ag **UNIONDEB**
- **CYMRYD CYFRIFOLDEB** personol

Mae gwaith yn mynd rhagddo i ddatblygu Datganiad Ymddygiad Cyffredinol a fydd yn sicrhau bod y Gwerthoedd Craidd, sydd wedi'u hadnewyddu, yn ymwreiddio ledled yr Awdurdod.

3.3.1.3 Y Cyfansoddiad

Pan gafodd llywodraeth leol ei moderneiddio yn dilyn Deddf Llywodraeth Leol 2000, mabwysiadodd yr Awdurdod fath newydd ar Gyfansoddiad ar y ffurf a hyrwyddwyd gan Lywodraeth Cynulliad Cymru. Ers hynny, mae'r cyfansoddiad hwnnw wedi'i adolygu'n

rheolaidd i sicrhau ei fod yn diwallu anghenion yr Awdurdod a'i reoleiddwyr o ran tryloywder y llywodraethu, atebolrwydd a gwneud penderfyniadau.

Cyhoeddir y Cyfansoddiad ar wefan y Cyngor. Yn ei hanfod, mae'r ddogfen yn egluro sut y mae'r Cyngor yn gweithredu a sut y mae'n gwneud penderfyniadau. Mae 8 rhan i'r cyfansoddiad, sef:

1. *Crynodeb ac Eglurhad* – golwg gyffredinol gryno ar y Cyngor a'i gyrff gwneud penderfyniadau
2. *Yr Erthyglau* – disgrifiad manylach o'r Cyngor a'i rannau cyfansoddol.
3. *Swyddogaethau/Pwerau Dirprwyedig* - Mae'r rhan hon yn egluro pa aelodau sy'n gyfrifol am ba benderfyniadau. Nodir yn benodol a yw penderfyniadau'n rhai y caiff y Cyngor yn unig, neu'r Bwrdd Gweithredol yn unig, eu gwneud a nodir pa benderfyniadau a ddirprwywyd *i swyddogion yn unol â Chynllun Dirprwyo*.
4. *Y Rheolau Gweithdrefn - yn cynnwys y rheolau ynghylch cynnal cyfarfodydd y Cyngor a'i Bwyllgorau* (a elwir yn gyffredin yn "**Rheolau Sefydlog**"), y rheolau ynghylch trafodion y Bwrdd Gweithredol a'r Pwyllgorau Craffu, y rheolau ynghylch mynediad i wybodaeth, **y Rheolau o ran Gweithdrefnau Contractau, Rheolau'r Weithdrefn Ariannol a'r Rheolau Cyflogi Swyddogion**.
5. *Codau a Phrotocolau - Mae'r Côt Ymddygiad ar gyfer Aelodau, sy'n ddogfen statudol, ymhlith y Codau sydd wedi'u cynnwys yn y Rhan hon*. Yn hyn o beth, mae rheolau caeth iawn ynghylch ymddygiad aelodau o ran eu rôl yn Gyngorwyr a'u rôl o ran gwneud penderfyniadau. Yn benodol, os oes gan aelodau fuddiant personol a rhagfarnol mewn unrhyw fater a drafodir mewn cyfarfodydd mae'n rhaid iddynt ddatgelu'r buddiant a gadael y cyfarfod (oni bai iddynt gael gollyngiad i gymryd rhan yn y cyfarfod).
6. *a) Cynllun Lwfansau'r Cyngorwyr a'r Aelodau Cyfetholedig* - Mae hwn yn pennu Proffiliau Swyddi a Manylebau Person yr Aelodau, Aelodau'r Bwrdd Gweithredol a Chadeiryddion ac Is-gadeiryddion Pwyllgorau, ynghyd â nodi manylion y taliadau y mae gan yr aelodau hawl i'w derbyn. O ran taliadau i'r Aelodau, roedd Panel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol, sef y corff a sefydlwyd i bennu taliadau Aelodau (a elwir bellach yn 'gyflogau') wedi defnyddio'i bwerau newydd, o 1 Ebrill 2012, i bennu'r union symiau a delir yn hytrach na phennu'r taliadau mwyaf y gellid eu gwneud. Diben y pennu hwn oedd sicrhau taliadau mwy cyson ledled Cymru.
6. *b) Strwythurau Rheoli*
7. *Enwau a Chyfeiriadau'r Cyngorwyr*
8. *Aelodaeth Ddwyieithog y Bwrdd Gweithredol a'r Pwyllgorau*

Mae'r Cyfansoddiad yn ddogfen fyw a hysbysir y Cyngor am newidiadau unigol iddo benderfynu arnynt fel y bo'r angen, ac wedi iddynt gael eu hystyried gan Weithgor Adolygu'r Cyfansoddiad. Ni wnaed dim newidiadau o bwys i'r Cyfansoddiad yn ystod Blwyddyn y Cyngor 2016/17. Fodd bynnag, yn unol â dyletswydd statudol newydd, penderfynodd y Cyngor Sir yn ei gyfarfod ar 25 Ionawr 2017 ddynodi'r Pwyllgor Craffu – Polisi ac Adnoddau fel y Pwyllgor Craffu sy'n gyfrifol am graffu ar waith Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Sir Gaerfyrddin.

Adolygodd y Cyngor Sir ei gydbwysedd gwleidyddol a chyfansoddiad Pwyllgorau yn ystod Blwyddyn y Cyngor, yn dilyn ymddiswyddiad un aelod o grŵp gwleidyddol ac is-etholiad a gynhaliwyd o ganlyniad i farwolaeth aelod gweithredol.

Roedd yn galonogol nodi bod newidiadau a gyflwynwyd i Reolau Sefydlog y Cyngor mewn blynyddoedd blaenorol wedi arwain at 17 o Gwestiynau â Rhybudd yn cael eu gofyn gan y

cyhoedd yng nghyfarfodydd y Cyngor Sir yn ystod Blwyddyn y Cyngor a 49 o Gwestiynau â Rhybudd yng nghyfarfodydd y Bwrdd Gweithredol yn ystod Blwyddyn y Cyngor.

Hefyd roedd llacio'r rheolau yn ymwneud â gosod Rhybuddion â Chynnig ger bron mewn blwyddyn flaenorol wedi arwain at 11 o Rybuddion â Chynnig yn cael eu gosod ger bron ym Mlwyddyn y Cyngor 2016/17.

Ym mis Awst 2016 cyflwynodd y Bwrdd Gweithredol drefniadau llywodraethu newydd ar gyfer y Panelau Apeliadau Cludiant o'r Cartref i'r Ysgol.

3.3.1.4 Y Grŵp Llywodraethu Corfforaethol

Fel y nodir yn Adran 3.1, ffurfiwyd Grŵp Llywodraethu Corfforaethol i gydlynu trefniadau llywodraethu'r Awdurdod, eu rheoli ac adrodd yn eu cylch. Roedd y Grŵp yn cynnwys:

- Yr Aelod o'r Bwrdd Gweithredol dros Adnoddau
- Yr Aelod o'r Bwrdd Gweithredol dros Gymunedau
- Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio (yn sylwedydd)
- Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol (Swyddog Adran 151)
- Pennaeth Gweinyddiaeth a'r Gyfraith (Y Swyddog Monitro)
- Pennaeth y Gwasanaethau Ariannol
- Y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Adfywio a Pholisi)
- Y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Rheoli Pobl)
- Pennaeth Dros Dro Archwilio, Rheoli Risg a Chaffael
- Rheolwr y Gwasanaethau Pobl
- Dirprwyon enwebedig a ganiateir

Mae'r grŵp yn gyfrifol am ddiweddarau'r Côd Llywodraethu ac am lunio'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol.

Yn ogystal, mae'r Grŵp bellach yn goruchwyllo gwaith y Grŵp Rheoli Gwybodaeth.

3.3.1.5 Y Swyddog Monitro

Mae'r Swyddog Monitro (Pennaeth Gweinyddiaeth a'r Gyfraith) yn gyfrifol am ddiweddarau'r Cyfansoddiad i sicrhau ei fod yn adlewyrchu'r gofynion deddfwriaethol diweddaraf ac anghenion llywodraethu'r Awdurdod. Mae hefyd yn gyfrifol am sicrhau y cydymffurfir yn llawn â'r darpariaethau ar bob lefel o weithgareddau'r Awdurdod. Yn Brif Swyddog Cyfreithiol, a chyda chefnogaeth y tîm cyfreithiol mewnol, caiff y Swyddog Monitro fynd i holl gyfarfodydd yr Awdurdod, gan gynnwys y Bwrdd Gweithredol a Thîm Rheoli Corfforaethol yr Awdurdod. Mae'r Swyddog Monitro mewn sefyllfa dda i fod yn flaenweithgar o ran helpu'r Aelodau a'r Swyddogion, mewn sefyllfaoedd ffurfiol ac anffurfiol, i gydymffurfio â'r gyfraith a gweithdrefnau'r Awdurdod ei hun. Y Swyddog Monitro yw'r Pennaeth Gwasanaeth sy'n bennaf gyfrifol am yr Uned Gwasanaethau Democrataidd ac ef/hi hefyd sy'n gyfrifol am y cofnod swyddogol o'r broses benderfyniadau democrataidd, ac am ei gyhoeddi.

Mae'r Swyddog Monitro yn gweithio'n agos gyda Phennaeth y Gwasanaeth Cyflogedig a Swyddog Adran 151 yn unol â darpariaethau Deddf Llywodraeth Leol a Thai 1989. Bydd yn adrodd i'r Cyngor neu i'r Bwrdd Gweithredol os bydd o'r farn y bydd unrhyw gynnig sydd gerbron yn arwain at dorri'r gyfraith.

Mae Rhwydwaith Cymru Gyfan o Swyddogion Monitro sy'n cwrdd bob tri mis i drafod pynciau amserol ac i rannu'r arfer gorau, ac mae'r Swyddog Monitro'n mynychu'r cyfarfodydd hyn.

3.3.2 **Bod yn Agored ac Ymgysylltu** - Sicrhau bod yn agored ac ymgysylltu'n drylwyr â rhanddeiliaid

3.3.2.1 **Ymgynghori ac Ymgysylltu â Dinasyddion a Defnyddwyr Gwasanaethau**

Mae gan yr Awdurdod ddull sydd wedi'i sefydlu ers tro ar gyfer ymgynghori ac ymgysylltu â dinasyddion a defnyddwyr gwasanaethau. Mae ganddo Banel Dinasyddion, Rhwydwaith 50+ i ymgynghori â phobl hŷn, Fforwm Ieuentid a grwpiau ymgynghori penodol niferus i ofyn barn pobl â nodweddion gwarchoddedig penodol fel y nodir yn Neddf Cydraddoldeb 2011. Hefyd, mae'r Cyngor yn cyhoeddi ei holl ymgynghoriadau cyfredol yn yr adran Lleol-i ar wefan y Cyngor.

Hefyd mae'r Awdurdod yn gwneud defnydd helaeth o Arolwg Cenedlaethol Cymru, sef arolwg blynyddol a gomisiynir gan Lywodraeth Cymru. Defnyddir y canlyniadau i helpu'r Awdurdod i hunanasesu ei wasanaethau ac maent yn cael eu cynnwys yn yr Adroddiad Blynyddol a'r Cynllun Gwella.

Mae'r Awdurdod wedi bod yn gweddarlledu holl gyfarfodydd y Cyngor Llawn er mis Mai 2013, cyfarfodydd y Pwyllgor Cynllunio er mis Tachwedd 2014, a chyfarfodydd y Bwrdd Gweithredol er mis Medi 2015.

Mae'r Awdurdod yn ymgynghori'n helaeth ynghylch ei Gyllideb bob blwyddyn. Mae hyn yn cynnwys seminarau, digwyddiadau Insight ar gyfer pobl ifanc, arolygon ar-lein, y cyfryngau cymdeithasol, a chyfarfodydd rhanddeiliaid â Chynghorau Tref a Chymuned, y Cyngor Ieuentid ac Undebau. Ystyrir canlyniadau'r ymgynghoriadau ac fe'u cyflwynir i'r Bwrdd Gweithredol a'r Cyngor Sir yn rhan o Adroddiad Strategaeth y Gyllideb.

3.3.2.2 **Ymdrin â Chwynion**

Mae gan yr Awdurdod weithdrefn gorfforaethol ar gyfer **Cwynion a Chanmoliaeth gan Gwsmeriaid**, a chaiff ystadegau a dadansoddiad o'r cwynion a ddaw i law eu cyflwyno i bob Pwyllgor Craffu ac yn flynyddol gan y Pwyllgor Safonau. Mae'r Weithdrefn Gwynion yn unol â Pholisi Pryderon a Chwynion Enghreifftiol Llywodraeth Cymru, a chafodd ei hadolygu a'i diwygio yn 2016/17.

Mae gan yr Awdurdod Dîm Cwynion canolog a fydd yn sicrhau y cydymffurfir â'r gofynion a nodwn yn ein Gweithdrefn ac yn sicrhau cysondeb ar draws yr Awdurdod cyfan.

Darperir adroddiadau i'r Tîm Rheoli Corfforaethol a'r Pwyllgorau Craffu ddwywaith y flwyddyn, a darperir adroddiadau mwy manwl i'r adrannau pan fo'r angen, er mwyn monitro tueddiadau, clustnodi problemau a gwella gwasanaethau ar sail profiadau'r cwsmeriaid.

Ymchwiliodd ac ymatebodd yr Awdurdod i 731 o gwynion yn ystod 2016/17 o gymharu â 501 o gwynion yn ystod 2015/16. Hefyd rhoddodd y Tîm Cwynion sylw i 586 o ymholiadau a cheisiadau pellach am gymorth.

3.3.2.3 **Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru**

Mae Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn ystyried cwynion y cyhoedd ynghylch ymddygiad Aelodau a chamweinyddu. Cyhoeddir ei adroddiad yn flynyddol.

Cyflwynir adroddiadau Adran 16 yr Ombwdsmon (h.y. adroddiadau er budd y cyhoedd) i'r Cyngor Sir fel sy'n ofynnol yn ôl y gyfraith.

3.3.2.4 Sicrhau Cyfathrebu Allanol Effeithiol

Mae gan yr Awdurdod dîm Marchnata a'r Cyfryngau canolog sydd wedi ymroi i gyfathrebu'n effeithiol â'n preswylwyr drwy fynd ati'n flaenweithgar i ymgysylltu â hwy ac i hybu ymagwedd agored er mwyn diogelu a hybu enw da'r Cyngor. Bydd blaenraglen waith marchnata a'r cyfryngau yn canolbwyntio ar ac yn helpu gwasanaethau i ymgysylltu â'r bobl iawn, ar yr adeg iawn, yn y modd a ffefirir. Bydd yn cael ei datblygu gan yr Aelodau o'r Bwrdd Gweithredol a Thimau Rheoli Adrannol, a fydd yn cytuno arni.

Mae'r Awdurdod wedi gweld cynnydd clir yn y defnydd o'r Cyfryngau Cymdeithasol a'r Wefan Gorfforaethol fel modd i'n cynulleidfa gyfathrebu ac ymgysylltu â'r Cyngor. Bellach mae gennym tua 5,064 o ddilynwyr ar Facebook a 6,768 o ddilynwyr ar Twitter. Mae postiad/neges drydar ar gyfartaledd yn cyrraedd 3,000 o bobl ar Facebook a 88,000 ar Twitter. Mae'r wefan gorfforaethol yn cael 116,000 o sesiynau defnyddwyr y mis ar gyfartaledd. Bydd y Gwasanaethau Cwsmeriaid yn cyflwyno system apwyntiadau a gwasanaeth allgymorth i sicrhau bod yn agored a sicrhau ein bod yn cyfathrebu ac yn cefnogi cynifer â phosibl o breswylwyr.

Ystadegau: Sesiynau defnyddwyr gwefan ar gyfartaledd: Google analytics (Mai 2016 – 2017) | Postiad / Neges Drydar ar gyfartaledd yn cyrraedd: | Facebook Insights (Mai 2016 – 2017) | Tweetreach (100 neges drydar diwethaf, 23 Mai 2017)

3.3.3 **Gwneud gwahaniaeth** - Diffinio deilliannau o ran manteision economaidd, cymdeithasol, ac amgylcheddol cynaliadwy

3.3.3.1 Y Pwrpas a'r Weledigaeth

Mae gan yr Awdurdod ddull pendant ar gyfer gweithredu gyda phartneriaid allweddol yn y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus (a sefydlwyd ym mis Mai 2016 o hen Fwrdd Gwasanaethau Lleol Sir Gaerfyrddin). Cafodd y Strategaeth Gymunedol Integredig ei llunio gan Fwrdd Gwasanaethau Lleol Sir Gaerfyrddin. Mae'n amlinellu'r weledigaeth a'r canlyniadau i bobl Sir Gaerfyrddin, i'w cyflawni gan y prif gyrff yn y sectorau cyhoeddus a gwirfoddol. Mae uchelgais a blaenoriaethau strategol yr Awdurdod yn cyd-fynd â'r canlyniadau sirol amlasiantaeth a glustnodwyd drwy ein dogfen, **Strategaeth Gymunedol Integredig Sir Gaerfyrddin, 2011/16**. Ni all un corff ar ei ben ei hun gyflawni'r canlyniadau hyn a chydabyddir bod gan bob partner rôl i'w chwarae i gyflawni'r canlyniadau hyn, drwy gydweithio.

Ym mis Medi 2015 gwnaethom adolygu ein Strategaeth Gorfforaethol ar gyfer 2015-20. Roedd y Strategaeth hon yn amlinellu blaenoriaethau a dyheadau strategol y Cyngor a sut y bwriadwn gyflawni ein cyfraniad i'r Strategaeth Gymunedol Integredig.

Disgwylir i'r holl bartneriaid raeardu eu hymrwymiaadau o ran y Strategaeth Gymunedol Integredig i'w cynlluniau eu hunain. Hwn yw'r dull a arferwn o ran ein Strategaeth Gorfforaethol a'n Cynllun Gwella Blynnyddol. Bu i ni gyhoeddi dogfen gyfun sef Adroddiad Blynnyddol a Chynllun Gwella i ddarparu gwybodaeth gynhwysfawr a chytbwys i'r cyhoedd am ein gwasanaethau, er mwyn iddynt allu gweld sut yr ydym yn perfformio a'r heriau yr ydym yn eu hwynebu. Mae'r Cyngor yn nodi ei Brif Flaenoriaethau Amcanion Gwella bob blwyddyn ar ôl dadansoddi'r data, y canfyddiadau rheoleiddiol a data bodlonrwydd cwsmeriaid. Mae'r blaenoriaethau hyn (a adolygir gan Swyddfa Archwilio Cymru) yna'n cael eu rhaeadru i Gynlluniau Busnes Is-adrannol, gyda'r targedau a'r camau gweithredu'n cael eu monitro drwy'r System Monitro Perfformiad a Gwella (PIMS). Monitrir y rhain gan Reolwyr, y Tîm Rheoli Corfforaethol, y Bwrdd Gweithredol a'r Pwyllgorau Craffu.

Mae Adroddiad Blynyddol 2014/15 a Chynllun Gwella 2015/16 wedi derbyn tystysgrif gydymffurfio gan Swyddfa Archwilio Cymru a chanfyddiadau cadarnhaol yn Adroddiad Gwella Blynyddol Swyddfa Archwilio Cymru. Hefyd roeddem wedi llunio adroddiad cynnydd ynghylch blwyddyn gyntaf y Strategaeth Gorfforaethol.

Yn ystod 2016/17 dechreuom gyflawni ein dyletswyddau o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Fel Corff Cyhoeddus roedd yn ofynnol i ni gyhoeddi ein Hamcanion Llesiant erbyn 31 Mawrth 2017, ac roedd y modd y bu i ni bennu'r amcanion hyn yn cydymffurfio â chanllawiau statudol. Penderfynom uno ein Prif Flaenoriaethau Amcanion Gwella â'n Hamcanion Llesiant.

3.3.3.2 Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015

Deddf newydd yw hon a gyflwynwyd gan Lywodraeth Cymru a fydd yn newid agweddau ar sut ydym yn gweithio. Pwrpas cyffredinol y Ddeddf yw sicrhau bod trefniadau llywodraethu cyrff cyhoeddus ar gyfer gwella llesiant Cymru, yn ystyried anghenion cenedlaethau'r dyfodol. Mae'r Ddeddf wedi'i llunio i wella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol Cymru, yn unol ag egwyddorion datblygu cynaliadwy. Mae'r gyfraith newydd yn nodi:-

- i. Bod yn rhaidd i ni ddatblygu'n gynaliadwy, gan wella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol Cymru. Yr egwyddor datblygu cynaliadwy yw: '*... bod yn rhaid i'r corff cyhoeddus weithredu mewn modd sy'n ceisio sicrhau bod anghenion y presennol yn cael eu diwallu heb effeithio ar allu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion eu hunain.*'
- ii. Bod yn rhaidd i ni arddangos 5 ffordd o weithio:
 - Y Tymor Hir
 - Integredig
 - Cynhwysol
 - Cydweithredol
 - Ataliol
- iii. Bod yn rhaidd i ni weithio tuag at gyflawni'r 7 nod llesiant cenedlaethol sydd yn y Ddeddf. Gyda'i gilydd, maent yn creu gweledigaeth a rennir y gall cyrff cyhoeddus weithio tuag ati:
 - Cymru lewyrchus
 - Cymru gydnerth
 - Cymru iachach
 - Cymru sy'n fwy cyfartal
 - Cymru o gymunedau cydlynus
 - Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu
 - Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang

Fel corff cyhoeddus mae'n rhaid i ni gyhoeddi ein Hamcanion Llesiant, sy'n mwyhau ein cyfraniad i'r Nodau Llesiant Cenedlaethol hyn.

Rhestr o Amcanion Llesiant Sir Gaerfyrddin 2017/18:

- Helpu i roi'r dechrau gorau mewn bywyd i bob plentyn a gwella eu profiadau yn gynnar mewn bywyd

- Helpu plant i ddilyn ffyrdd iach o fyw (Gordewdra ymysg Plant)
- Parhau i wella cyrhaeddiad pob dysgwr
- Lleihau nifer yr oedolion ifanc nad ydynt mewn addysg, cyflogaeth na hyfforddiant
- Trechu tlodi drwy wneud popeth o fewn ein gallu i'w atal, gan helpu pobl i gael gwaith a gwella bywydau'r rheiny sy'n byw mewn tlodi
- Creu mwy o swyddi a thwf ledled y sir
- Cynyddu faint o dai rhent a thai fforddiadwy sydd ar gael
- Helpu pobl i fyw bywydau iach (mynd i'r afael ag ymddygiad peryglus a gordewdra ymysg oedolion)
- Cefnogi cysylltiadau da â ffrindiau, y teulu a chymunedau mwy diogel
- Cefnogi'r nifer cynyddol o bobl hŷn er mwyn iddynt gadw'u hurddas a'u hannibyniaeth wrth iddynt heneiddio
- Ymagwedd ledled y Cyngor tuag at gefnogi Heneiddio'n Dda yn Sir Gaerfyrddin
- Gofalu am yr amgylchedd nawr ac ar gyfer y dyfodol
- Gwella seilwaith a chysylltedd y priffyrdd a thrafnidiaeth

Roeddem wedi cynnwys ein Datganiad Llesiant Statudol pan gyhoeddwyd ein Hamcanion Llesiant Statudol ar 1 Ebrill 2017. Mae hwn yn pennu ein trefniadau llywodraethu i gefnogi ein deilliannau cynlluniedig.

Datganiad Llesiant

- i. Rydym yn teimlo bod ein Hamcanion Llesiant yn cyfrannu'n helaeth at gyflawni ein Nodau Llesiant Cenedlaethol. Mae ein Hamcanion Llesiant yn ymwneud ag agweddau gwahanol ar gwrs bywyd ac yn rhoi sylw i lesiant mewn ffordd systematig.

Ers 2002/03 rydym wedi cysoni ein cynllunio busnes a'n cynllunio gwelliannau yn llawn â'r canlyniadau y cytunwyd arnynt gyda phartneriaid mewn Strategaeth Gymunedol Integredig. Rydym wedi defnyddio ymagwedd 'unedig' at gyflawni'r amcanion hyn, gan ddod â chyfraniadau gwahanol wasanaethau at ei gilydd mewn ffordd integredig. Bydd yr ymagwedd hon yn parhau.
- ii. Mae'r Amcanion Llesiant hyn wedi deillio o adborth sylweddol yn sgil ymgynghori a llu o ffynonellau gwybodaeth gwahanol ynghylch angen, data perfformiad ac adborth rheoleiddiol. Wrth ddatblygu cynlluniau gweithredu i gyflawni'r amcanion hyn byddwn yn cynnwys pob math o bobl sydd â diddordeb yn eu cyflawni.
- iii. Bydd y camau a gymerwn i gyflawni'r Amcanion Llesiant (ein cynlluniau gweithredu) yn ceisio sicrhau y defnyddir cymaint ag sy'n bosibl ar ddulliau tymor hir, integredig, cynhwysol, cydweithredol ac ataliol.
- iv. Mae gan aelod o'r Bwrdd Gweithredol gyfrifoldeb penodol dros y Ddeddf yn gyffredinol. Hefyd bydd gan bob aelod o'r Bwrdd Gweithredol sy'n ddeiliad portffolio gyfrifoldeb dros Amcanion Llesiant/KIOP perthnasol.
- v. I sicrhau ein bod yn cymryd y camau gweithredu hyn byddwn yn defnyddio ein dangoswrdd System Monitro Gwybodaeth am Berfformiad (PIMS), a ddatblygwyd yn fewnol. Caiff pob cynllun gweithredu ei fonitro ac adroddir yn ei gylich yn chwarterol i'r timau rheoli adrannol, y Tîm Rheoli Corfforaethol, a'r Bwrdd Gweithredol. Hefyd adroddir ynghylch cynnydd i'r Pwyllgorau Craffu. Bydd y

Cyngor yn paratoi adroddiad blynyddol am ei Amcanion Llesiant ac yn diwygio'r amcanion os bydd angen.

- vi. Caiff cynnwys y cynlluniau gweithredu, er mwyn cyflawni'r Amcanion Llesiant, ei ariannu'n ddigonol ac mae'n rhan annatod o gynlluniau busnes Gwasanaethau (gweler manylion ariannol Atodiad 4). I gyflawni'r amcanion hyn bydd gwasanaethau yn 'uno' ac yn cydweithio, yn gweithio gyda phartneriaid, ac yn cynnwys dinasyddion o bob math yn llawn.
- vii. Mae ein hamcanion yn rhai tymor hir ond bydd ein cynlluniau gweithredu yn cynnwys cerrig milltir a fydd yn galluogi monitro a sicrhau cynnydd.
- viii. I sicrhau bod modd cyflawni ein Hamcanion Llesiant ac i gyrraedd disgwyliadau'r Ddeddf, byddwn yn addasu trefniadau craffu, cynllunio ariannol, rheoli asedau, asesu risg, a rheoli perfformiad.

Ble mae angen i newid ddigwydd mewn Llywodraethu Corfforaethol

Mae'r Ddeddf yn nodi.....' *set graidd o weithgareddau sy'n gyffredin i lywodraethu corfforaethol cyrff cyhoeddus (Rhannu Pwrpas: Rhannu Dyfodol Para. 47). Mae cymhwyso gofynion y Ddeddf i'r gweithgareddau hyn yn debygol o sicrhau'n fwyaf effeithiol y math o newid sy'n ofynnol'.*

1. Cynllunio Corfforaethol a Chynllunio Gwasanaethau	2. Cynllunio Ariannol
3. Rheoli Asedau	4. Cynllunio'r Gweithlu
5. Caffael	6. Rheoli Risg
7. Rheoli Perfformiad	

3.3.3.3 Adroddiad Blynyddol yr Arweinydd a'r Flaenraglen Waith

Cafodd yr Arweinydd blaenorol ei ailbenodi yn y Cyfarfod Cyffredinol Blynyddol ar 24 Mai 2017.

Cyflwynodd Arweinydd y Cyngor ei Adroddiad Blynyddol a'r Flaenraglen Waith yn y Cyfarfod Cyffredinol Blynyddol ar 18 Mai 2016. Yn ei adroddiad, atgoffwyd y Cyngor gan yr Arweinydd fod Swyddfa Archwilio Cymru wedi cynnal Asesiad Corfforaethol o'r Cyngor yn ystod y flwyddyn, a'i fod yn "ymfalchïo" fod yr awdurdod wedi cael "canmoliaeth uchel am gael gweledigaeth sefydledig a gâi ei hysgogi gan arweinyddiaeth gref ar y cyd gan y Bwrdd Gweithredol a'r Tîm Rheoli Corfforaethol". Dywedodd fod yr adroddiad "wedi nodi bod gan yr Awdurdod fframwaith clir o gynlluniau a strategaethau cytbwys, y cytunwyd arnynt gyda phartneriaid, a oedd wedi cael eu troi'n flaenoriaethau i'w gweithredu."

Cyhoeddodd yr Arweinydd ei Aelodau o'r Bwrdd Gweithredol i'r Cyngor yn y Cyfarfod Cyffredinol Blynyddol, a'r dyraniad seddi newydd rhwng Plaid a'r Grŵp Annibynnol, sef 7 sedd ar y Bwrdd Gweithredol i Plaid a 3 i'r Grŵp Annibynnol, a'r swydd Dirprwy Arweinydd yn cael ei roi i'r Grŵp Annibynnol.

3.3.4 Sicrhau ein bod yn cyflawni'r hyn y mae'n fwriad gennym i'w wneud - Penderfynu ar yr ymyriadau angenrheidiol i gyflawni'r deilliannau bwriadedig i'r graddau gorau posibl

3.3.4.1 Rheoli Perfformiad/Y Swyddogaeth Graffu

Mae Aelodau Etholedig yr Awdurdod yn ymwneud yn fawr â rheoli perfformiad, ar lefel y Bwrdd Gweithredol yn ogystal â lefel y Pwyllgorau Craffu. Yn aml, bydd data am berfformiad yn symbylu astudiaethau manwl gan y Pwyllgorau Craffu, a hynny fel rheol drwy Grwpiau Gorchwyl a Gorffen. Mae'r rhain wedi cyfrannu'n flaenweithgar at ddatblygu polisiau a gwella gwasanaethau ar achlysuron niferus yn y blynyddoedd diwethaf.

Yn ystod 2016/17, bydd y Cyngor yn rhoi gweithdrefn newydd ar waith lle bydd Penaethiaid Gwasanaeth yn cael eu herio gan Aelodau'r Bwrdd Gweithredol ynghylch eu Cynlluniau Busnes. Cafodd y rhaglen her hon ei hailadrodd ym mis Mai/Mehefin 2016. Yn dilyn etholiadau Llywodraeth Leol ym mis Mai 2017, bydd rhaglen her newydd o ran Aelodau'r Bwrdd Gweithredol yn cael ei chynnal mewn perthynas â chynlluniau busnes gwasanaeth 2017/18.

Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn cyflwyno adroddiad i'r Cyngor Llawn bob blwyddyn ynghylch pa mor effeithiol yw'r Awdurdod.

Mae system soffistigedig yr Awdurdod ar gyfer Rheoli Perfformiad yn cael ei defnyddio'n helaeth gan Swyddogion ac Aelodau. Caiff ei defnyddio hefyd gan y Tîm Rheoli Corfforaethol a'r Bwrdd Gweithredol Rhagarweiniol yn fodd 'amser real' (trwy'r cyfleuster Dangosfwrdd) o fonitro perfformiad. Caiff gwybodaeth fanwl ei chodi o'r system a'i defnyddio gan Bwyllgorau Craffu'r Awdurdod. Defnyddir y data i glustnodi meysydd penodol lle bydd y Pwyllgorau'n gwneud astudiaethau mwy dwys i fonitro perfformiad ac i wneud argymhellion polisi. Mae'r Awdurdod yn bartner ar y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus ac mae Pwyllgor Craffu - Polisi ac Adnoddau y Cyngor yn cael Adroddiad Perfformiad Blynyddol gan Gadeirydd y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus.

Ym mis Hydref 2016, cynhaliwyd seminar a gweithdy gennym lle bu'r Aelodau'n penderfynu ar Amcanion Llesiant. Ym mis Chwefror 2017, i sicrhau bod y Pwyllgorau Craffu yn gallu archwilio ein Cynllun Amcanion Llesiant, am y tro cyntaf erioed daeth yr holl Bwyllgorau at ei gilydd i gyflawni swyddogaeth graffu. Rhoddwyd sylw i'r materion a godwyd gan y Pwyllgor cyn i'r cynllun gael ei gyflwyno i'r Cyngor Sir.

3.3.5 **Gwerthfawrogi ein pobl; ymgysylltu, arwain a chefnogi** - *Datblygu'r capasiti a'r gallu i arwain ac unigolion*

Yn dilyn etholiadau llywodraeth leol Cymru ym mis Mai 2017, mae gan Gyngor Sir Caerfyrddin 30 o gynghorwyr sir newydd, ac mae pecyn hyfforddiant, datblygu a sefydlu cynhwysfawr yn cael ei ddarparu iddynt ac i aelodau sy'n dychwelyd.

3.3.5.1 Y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd

Pwyllgor statudol yw hwn sydd â chylch gwaith sy'n cynnwys hybu a chefnogi llywodraethu da. Mae agwedd bwysig ar y nod hwnnw yn cael ei sicrhau drwy ddarparu cyfleoedd hyfforddi a datblygu rhesymol i'r Aelodau a phenodiad Cadeirydd y Pwyllgor yn Hyrwyddwr Datblygu'r Aelodau.

3.3.5.2 Rheoli ein Gweithlu

Mae gan Gyngor Sir Caerfyrddin tua 7,900 o weithwyr ac mae pob un ohonynt yn cyfrannu at gyflawni ein Blaenoriaethau Corfforaethol.

Cefnogir ein staff gan yr Is-adran Rheoli Pobl, sy'n cynnal ystod o Bolisiau a Gweithdrefnau i sicrhau bod yr holl staff yn cael eu rheoli'n deg ac mewn modd cyson. Mae'r Prif Bolisiau a Gweithdrefnau yn cynnwys:

- Polisi Iechyd a Diogelwch
- Polisi Recriwtio a Dethol Staff gan gynnwys recriwtio diogel
- Gweithdrefn Sefydlu
- Polisi Datgelu Camarfer
- Polisiau Achwyniadau a Disgyblu
- Côd Ymddygiad ar gyfer y Swyddogion
- Y Polisi Ad-drefnu
- Y Strategaeth ar gyfer Pobl
- Polisi Tâl
- Polisi Gweithio Ystywyth

Caiff ein staff eu hannog i ddatblygu ac mae hyn yn gydnaws â'n hamcanion fel sefydliad a achredwyd gan gynllun **Buddsoddyr mewn Pobl**. Ategir datblygiad ein gweithlu gan y canlynol:

- Proses Arfarnu
- Strategaeth Dysgu a Datblygu
- Annog Datblygiad Proffesiynol Parhaus (DPP)
- Cynllunio Gweithlu Effeithiol
- Y Strategaeth ar gyfer Pobl

Yn dilyn gweithredu'r Cytundeb Statws Unffurf yn 2011/12, mae grŵp bach o swyddogion yn dal i gadw golwg gyffredinol ar reoli newid ac ar strwythur cyflogau a graddau y Cyd-gyngor Cenedlaethol (yr NJC), ac yn rhoi cyngor i reolwyr ynghylch gwobrwyo'n gyffredinol. Nod y grŵp hwn yw sicrhau bod uniondeb y strwythur cyflogau, buddion a graddau'n cael ei gynnal.

Hefyd, mae'r Cyngor yn cyhoeddi Polisi Tâl erbyn mis Ebrill bob blwyddyn, fel sy'n ofynnol dan Adran 38 o'r Ddeddf Lleoliaeth. Pwrpas y datganiad yw bod yn dryloyw ynghylch ymagwedd y Cyngor at bennu cyflog ei weithwyr (ac eithrio'r rhai sy'n gweithio yn ysgolion yr awdurdod lleol). Cytunir ar y Polisi Tâl gan y Cyngor Llawn a chaiff ei gyhoeddi ar wefan yr Awdurdod.

Cynhaliodd yr Awdurdod archwiliadau cyflog cyfartal blynyddol, ac nid yw'r diweddaraf o'u plith yn awgrymu bod unrhyw dystiolaeth o wahaniaethu yn y strwythurau cyflog nac yn y lwfansau a delir. Fel rheol, mae'r gwahaniaethau mewn cyflog yn ganlyniad i rannu'r rhywiau yn ôl y mathau o swyddi yn hytrach na gweithredu lwfansau.

Mae'r Awdurdod yn ceisio mwyhau cyfleoedd gweithio ystywyth i gefnogi ein hamcanion Strategol trwy:

- **Moderneiddio'r gwasanaethau a ddarperir:** mae defnyddio technoleg newydd i ddarparu gwasanaethau yn rhoi cyfleoedd i symleiddio prosesau a bod yn agosach i'n cwsmeriaid.
- **Recriwtio a Chadw:** bydd gwahanol arferion gwaith yn ein helpu i recriwtio a chadw ein gweithwyr.
- **Strategaeth Adeiladau:** bydd gweithio ystywyth yn helpu i leihau anghenion adeiladau a defnyddio adeiladau'n fwy effeithiol.

- **Agenda gweithio'n hyblyg:** bydd gweithio ystwyth yn cefnogi'r agenda cydbwysedd bywyd-gwaith ehangach, gan gefnogi gweithlu mwy cynhwysol.
- **Amgylcheddol:** gall gweithio ystwyth arwain at lai o deithiau car, llai o dagfeydd traffig adeg oriau brig, a gweithlu mwy cynhwysol.

Mae'r pwyntiau uchod yn cynrychioli'r egwyddorion strategol sy'n ategu ein Polisi Gweithio Ystwyth.

Mae ein Polisi Datgelu Camarfer yno i ddiogelu ein Gweithwyr os bydd angen iddynt roi gwybod am bryder difrifol sydd ganddynt ynghylch gwasanaeth y mae'r Cyngor yn ei ddarparu neu ymddygiad Gweithiwr arall, Cynghorydd neu unigolyn arall sy'n gweithredu ar ran y Cyngor. Mae'r Awdurdod yn ystyried Datgelu Camarfer yn fater difrifol iawn ac mae wedi datblygu a chyflwyno modiwl E-ddysgu cynhwysfawr iawn sydd ar adran 'Learning Curve' ein MEWNRWYD, sydd newydd gael ei diwygio. Cynyddir ymwybyddiaeth o'r polisi ei hun drwy'r fewnwyd, llythyrau newyddion Adrannau, posteri, e-byst at yr holl staff, a hefyd rydym yn llunio canllaw byr sydd ar gael i'r gweithwyr hynny nad ydynt ar e-bost. Mae swyddogion datgelu camarfer wedi cael hyfforddiant diweddarau i atgyfnerthu eu rôl o fod yn bwynt cyswllt cychwynnol ar gyfer rheoli pryderon. Mae Ymgynghorwyr Adnoddau Dynol, ymgynghorwyr cyfreithiol, a swyddogion datgelu camarfer wedi cael hyfforddiant allanol i gryfhau'r cysylltiadau rhwng polisïau Adnoddau Dynol eraill a datgelu camarfer.

3.3.5.3 Y Cynllun Dirprwyo i Swyddogion

Mae'r Cynllun Dirprwyo yn rhestru'r penderfyniadau a ddirprwyir i swyddogion, boed hynny gan y Cyngor neu gan y Bwrdd Gweithredol. Wrth arfer y pwerau a ddirprwyir iddynt, rhaid i'r swyddogion gydymffurfio â'r gofynion statudol a Fframwaith Polisi a Chyllideb y Cyngor, ymysg gofynion eraill. Rhaid i unrhyw benderfyniadau arwyddocaol gael eu cofnodi a bod ar gael i'r Pwyllgor Craffu perthnasol os gwneir cais amdanynt. Bellach cyhoeddir penderfyniadau gweithredol gan swyddogion.

3.3.6 **Rheoli risgiau, perfformiad a chyllid** - *Rheoli risgiau a pherfformiad drwy reolaeth fewnol gadarn a rheolaeth ariannol gyhoeddus gref*

3.3.6.1 Rheoli Risg

Mae gan yr Awdurdod ddull datblygedig iawn o reoli risg a chafodd y **Strategaeth Rheoli Risg a Dilyniant Busnes 2012/15** ei chymeradwyo gan y Pwyllgor Archwilio ym mis Mawrth 2012. Mae gan yr Awdurdod Grŵp Llywio Rheoli Risg sy'n adrodd yn uniongyrchol i'r Bwrdd Gweithredol, i'r Pwyllgor Archwilio ac i Dîm Rheoli y Prif Swyddogion. Caiff y Grŵp Llywio Rheoli Risg ei gadeirio gan y Pennaeth Archwilio, Risg a Chaffael. Ar y grŵp mae Aelod Penodedig Rheoli Risg sy'n Aelod o'r Bwrdd Gweithredol (sef yr Aelod o'r Bwrdd Gweithredol dros Adnoddau), a Swyddogion Penodedig Rheoli Risg Adrannol.

Nod yr Awdurdod yw sicrhau bod rheolaeth dda ar risg yn dod yn rhan annatod o'i holl brosesau. Mae adran benodol yn Adroddiadau'r Pwyllgorau ar gyfer trafod ac egluro unrhyw oblygiadau o safbwynt Rheoli Risg.

Caiff Risgiau Corfforaethol, Gwasanaethau a Phrosiectau eu cofnodi ar Gofrestr Risgiau. Rydym yn defnyddio "Meddalwedd ar y we ar gyfer Cofrestru Risgiau", sy'n caniatáu i adrannau fewnbynnu, cyrchu, diweddarau a rheoli gwybodaeth ynghylch Risgiau Gwasanaethau a Phrosiectau

3.3.6.2 Y Grŵp Llywio Rheoli Risg

Mae'r Grŵp Llywio Rheoli Risg wedi'i ystyried yn enghraifft dda iawn o'r modd y gellir datblygu Rheoli Risg a sicrhau bod Rheoli Risg yn rhan annatod o holl benderfyniadau'r sefydliad. Mae'r Grŵp yn cwrdd bob tri mis ac yn cael ei gefnogi gan waith ei Is-grwpiau h.y. Risgiau Eiddo ac Atebolrwydd, Risgiau'r Fflyd Gerbydau a Dilyniant Busnes.

3.3.6.3 Y Pwyllgorau Craffu

Mae'r Swyddogaeth Graffu yn chwarae rhan werthfawr iawn o ran sicrhau gwell perfformiad a herio. Mae'n amlwg fod y rôl Graffu o ran y "Grwpiau Gorchwyl a Gorffen" wedi cael dylanwad cadarnhaol ar ddatblygu polisïau.

Mae gan yr Awdurdod system ddatblygedig iawn o reoli perfformiad. Mae'r Pwyllgorau Craffu'n cael adroddiad Chwarter 1 a Chwarter 3 ac Adroddiad Blynyddol am berfformiad, sy'n cynnwys diweddariad am yr holl Ddangosyddion Perfformiad a'r Camau Gweithredu Allweddol sydd yn y Cynllun Gwella.

Mae gan bob Pwyllgor Craffu y grym cyfansoddiadol i 'alw i mewn' unrhyw benderfyniadau a wnaed gan y weithrediaeth, boed gan y Bwrdd Gweithredol cyfan neu gan aelodau unigol o'r Bwrdd Gweithredol yn eu meysydd portffolio eu hunain. Er mwyn caniatáu 'galw i mewn', ni fydd unrhyw benderfyniad y mae'r Bwrdd Gweithredol neu Aelodau o'r Bwrdd Gweithredol yn ei wneud yn dod i rym tan 3 diwrnod ar ôl cyhoeddi'r penderfyniad a'i ddsbarthu i aelodau'r Pwyllgor Craffu perthnasol drwy neges e-bost.

Yn unol â Mesur Llywodraeth Leol 2011, Aelodau o Grŵp yr Wrthblaid yw Cadeiryddion y Pwyllgor Craffu – Cymunedau a Phwyllgor Craffu – yr Amgylchedd.

3.3.6.4 Gweinyddiaeth Ariannol (Swyddog Adran 151)

Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol yw'r swyddog sy'n gyfrifol am weinyddu busnes yr Awdurdod o dan Adran 151 o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972 ac mae'n gyffredinol gyfrifol am weinyddiaeth ariannol y Cyngor Sir.

Mae'r Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth (CIPFA) wedi cyhoeddi **"Statement on the Role of the Chief Financial Officer in Local Government"**. Mae'r datganiad yn disgrifio rôl a chyfrifoldebau'r Prif Swyddog Ariannol. Mae'n nodi 5 prif egwyddor (gweler isod) sy'n diffinio'r gweithgareddau craidd a'r ymddygiad sydd i'w disgwyl gan y Prif Swyddog Ariannol mewn sefydliadau gwasanaeth cyhoeddus a'r trefniadau y mae angen eu gwneud i ategu'r rheini. Drwy benodi'r Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol, mae Cyngor Sir Caerfyrddin yn cydymffurfio'n llwyr â'r Datganiad.

Egwyddor 1 - Mae'r Prif Swyddog Ariannol mewn Awdurdod Lleol yn aelod allweddol o'r Tîm Arweinyddiaeth, gan ei helpu i ddatblygu a gweithredu strategaeth ac i ddarparu adnoddau ar gyfer amcanion strategol yr Awdurdod a'u cyflawni, a hynny mewn modd cynaliadwy ac er budd y cyhoedd.

Egwyddor 2 - Rhaid i'r Prif Swyddog Ariannol mewn Awdurdod Lleol ymwneud yn weithgar â'r holl benderfyniadau busnes o bwys, a gallu dylanwadu ar y penderfyniadau hynny, er mwyn sicrhau y rhoddir ystyriaeth lawn i'r goblygiadau, y cyfleoedd a'r risgiau sy'n bodoli nawr a'r rhai tymor hir, a sicrhau eu bod yn cyd-fynd â strategaeth ariannol gyffredinol yr Awdurdod.

Egwyddor 3 - Rhaid i'r Prif Swyddog Ariannol mewn Awdurdod Lleol arwain gwaith yr Awdurdod cyfan o ran hyrwyddo a chyflawni rheolaeth ariannol dda er mwyn diogelu arian cyhoeddus bob amser a sicrhau y'i defnyddir yn briodol, yn ddarbodus, yn effeithlon ac yn effeithiol.

Egwyddor 4 - Rhaid i'r Prif Swyddog Ariannol mewn Awdurdod Lleol arwain a chyfarwyddo swyddogaeth ariannol sydd â'r adnoddau i'w gwneud yn addas i'r pwrpas.

Egwyddor 5 - Rhaid i'r Prif Swyddog Ariannol mewn Awdurdod Lleol feddu ar gymwysterau proffesiynol a phrofiad addas.

Mae Is-adran y Gwasanaethau Ariannol yn rhoi cymorth i Adrannau ac yn cydgysylltu a chefnogi'r broses ar gyfer paratoi'r gyllideb a monitro ariannol.

Yn ei waith, mae'r Awdurdod yn dilyn cyfres benodol o Reolau o ran Gweithdrefnau Ariannol a Rheolau o ran Gweithdrefnau Contractau sy'n cael eu cynnal gan yr Adran Gwasanaethau Corfforaethol. Bydd unrhyw newidiadau'n cael eu cymeradwyo gan y Pwyllgor Archwilio.

3.3.6.5 Panel Cronfa Bensiwn Dyfed

Cyngor Sir Caerfyrddin yw'r Awdurdod Gweinyddu a benodwyd yn statudol ar gyfer Cronfa Bensiwn Dyfed. Mae Panel y Gronfa Bensiwn yn cynnwys 3 Aelod o'r Cyngor Sir ynghyd â dirprwy sydd wedi'i enwebu i wasanaethu yn absenoldeb Aelod. Mae'r cyfrifoldebau canlynol gan Banel y Gronfa Bensiwn:

- Adolygu perfformiad Cronfa Bensiwn Dyfed, penderfynu ar gyfeiriad strategol pob mater sy'n ymwneud â buddsoddi'r Gronfa a monitro pob agwedd ar y swyddogaeth fuddsoddi.
- Penderfynu ar faterion Awdurdod Gweinyddu'r Gronfa Bensiwn.

Yn ystod 2016-17, cafodd Panel y Gronfa Bensiwn gefnogaeth gan Gyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol a Phennaeth y Gwasanaethau Ariannol, Is-adran y Gwasanaethau Ariannol, a Chynghorydd Buddsoddi Annibynnol. Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol oedd y swyddog Adran 151.

Mae Polisi Llywodraethu'r Gronfa yn manylu ar drefniadau llywodraethu'r Gronfa.

Mae gan y Bwrdd Pensiynau Lleol, a sefydlwyd yn 2015-16 o dan Ddeddf Pensiynau Gwasanaethau Cyhoeddus 2013, rôl oruchwylio neu graffu. Y bwriad yw iddo gynorthwyo'r Awdurdod Gweinyddu i sicrhau cydymffurfiaeth â rheoliadau a gofynion a bennwyd gan y Rheoleiddiwr Pensiynau a chan yr Adran Cymunedau a Llywodraeth Leol.

Wedi i Lywodraeth Ei Mawrhydi gymeradwyo Cronfa Fuddsoddi Cymru ym mis Tachwedd 2016, penodir yn haf 2017 Weithredwr Trydydd Parti i'r Gronfa a reoleiddir gan yr Awdurdod Ymddygiad Ariannol, i reoli'r buddsoddiadau a'r gostyngiad mewn treuliau rheoli buddsoddiadau ar gyfer pob un o'r 8 cronfa yng Nghymru. Mae Cytundeb Rhwng Awdurdodau, sef y fframwaith cyfreithiol ar gyfer sefydlu Cyd-bwyllgor Llywodraethu wedi cael ei gymeradwyo gan bob un o'r 8 awdurdod gweinyddu ac mae Gweithgor Swyddogion a fydd yn cynghori'r Cyd-bwyllgor Llywodraethu.

Mae Cyngor Sir Caerfyrddin wedi cael ei ddewis fel Awdurdod Cynnal i ddarparu cymorth gweinyddol ac ysgrifenyddol, ac i roi'r penderfyniadau a wneir gan y Cyd-bwyllgor Llywodraethu ar waith.

3.3.6.6 Y Fargen Ddinesig

Bydd y Fargen Ddinesig yn cael ei rheoli gan drefniant Cyd-bwyllgor sy'n cynnwys Arweinwyr awdurdodau lleol Sir Gaerfyrddin, Abertawe (Cadeirydd), Castell-nedd Port Talbot, a Sir Benfro. Prif Weithredwr Cyngor Sir Caerfyrddin yw'r Swyddog Atebol arweiniol ar gyfer y Fargen Ddinesig ac mae'r Awdurdod yn cynnal swyddogaeth y Swyddfa Ranbarthol ar ran y Cyd-bwyllgor.

3.3.7 Tryloywder ac atebolrwydd da - *Gweithredu arferion da o ran tryloywder, adrodd, ac archwilio er mwyn darparu atebolrwydd effeithiol*

3.3.7.1 Y Pwyllgor Archwilio, y Pwyllgor Safonau a Phwyllgor y Gwasanaethau Democrataidd

Mae'r Pwyllgor Archwilio yn elfen allweddol o'r Llywodraethu Corfforaethol ac mae'r Pwyllgor yn rhoi sicrwydd ynghylch y trefniadau sydd gan yr Awdurdod ar gyfer rheoli risg, cynnal amgylchedd rheoli effeithiol ac adrodd am berfformiad ariannol yn ogystal ag anariannol.

Mae'r Pwyllgor Safonau (y mae mwyafriif ei aelodau yn Aelodau Allanol) yn hybu safonau uchel o ymddygiad ar gyfer Aelodau yn ogystal â chadw golwg gyffredinol ar y prosesau sydd gan yr Awdurdod i ymdrin â chwynion a'i weithdrefn Datgelu Camarfer.

Hefyd mae gan yr Awdurdod Bwyllgor Gwasanaethau Democrataidd (5 o Aelodau Etholedig) a Phennaeth Gwasanaethau Democrataidd statudol a phenodedig. Mae cylch gwaith y Pwyllgor, fel y'i pennwyd gan yr Awdurdod, yn cynnwys sicrhau bod cyfleoedd hyfforddi a datblygu rhesymol i'r Aelodau, penodi Hyrwyddwr Datblygu'r Aelodau, a hybu a chefnogi llywodraethu da.

3.3.7.2 Archwilio Mewnol

Mae'r adolygiad o effeithiolrwydd y system Rheoli Mewnol a'r trefniadau Llywodraethu yn cael ei lywio gan waith yr Archwilwyr Mewnol, sy'n rhoi sicrwydd i'r Awdurdod. Mae'n ofynnol i'r gwasanaeth Archwilio Mewnol gyflawni ei waith yn unol â'r safonau a nodwyd yn **Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus (PSIAS)** a sefydlwyd yn 2013. Y rhain yw'r safonau proffesiynol y cytunwyd arnynt ar gyfer Archwilio Mewnol mewn Llywodraeth Leol.

Yn unol â gofynion y Safonau, mae'r Pennaeth Archwilio Mewnol yn llunio adroddiad blynyddol i'r Pwyllgor Archwilio ei ystyried. Mae fformat yr Adroddiad Blynyddol yn cydymffurfio â gofynion y Côd Ymarfer.

Mae gan yr Awdurdod swyddogaeth Archwilio Mewnol effeithiol. Caiff y **Cynlluniau Archwilio Strategol a Blynyddol** eu cymeradwyo gan y Pwyllgor Archwilio bob blwyddyn a rhoddir adroddiadau rheolaidd i'r Pwyllgor Archwilio drwy'r flwyddyn ynghylch y cynnydd a wnaed ac unrhyw Wendidau Sylweddol a glustnodwyd.

Yn ogystal â'r gwaith a gynlluniwyd, mae'r Uned Archwilio Mewnol yn ymchwilio i dwyll ac yn rhagweithio i ganfod twyll.

Mae Swyddfa Archwilio Cymru wedi medru dibynnu ar waith yr Archwilwyr Mewnol yn gyson.

3.3.7.3 Archwilio Allanol (Swyddfa Archwilio Cymru)

Swyddfa Archwilio Cymru, sef Archwilydd Allanol yr Awdurdod, sy'n adolygu ac yn rhoi sylwadau ar agweddau ariannol ar y Llywodraethu Corfforaethol, sy'n cynnwys cyfreithlondeb y trafodion ariannol, y sefyllfa ariannol, y systemau Rheolaeth Ariannol Fewnol a'r safonau ymddygiad ariannol a thwyll ac arferion llwgr

Caiff yr holl adroddiadau eu cyflwyno i'r pwyllgorau perthnasol, a hefyd rydym yn cadw cofnod o'r adroddiadau a'r argymhellion rheoleiddiol.

3.3.7.4 Asedau Gwybodaeth

Prif Weithredwr Cynorthwyol (Adfywio a Pholisi) y Cyngor yw **Uwch-berchennog Risg Gwybodaeth** yr Awdurdod. Mae Grŵp Llywodraethu Gwybodaeth Corfforaethol yn cwrdd yn rheolaidd er mwyn diogelu gwybodaeth yr Awdurdod a'i chadw'n ddiogel. Darperir cofnodion y cyfarfodydd hyn i'w hystyried i'r Tîm Rheoli Corfforaethol.

Mae amryw o fesurau diogelu ar waith i warchod rhag colli neu ryddhau gwybodaeth bersonol. Mae'r mesurau diogelu hyn yn cynnwys amgryptio cyfrifiaduron côl, cyfryngau storio cofau a dyfeisiau eraill. Mae'r Awdurdod yn cyflogi:

- Swyddog Diogeledd TG sy'n cynghori ynghylch diogeledd data. Hefyd cyflogir swyddogion ymgynghorol ac ymgynghorwyr allanol o bryd i'w gilydd i brofi trefniadau diogeledd y Cyngor a chynghori yn eu cylch.
- Swyddog Diogelu Data sy'n cynghori ynghylch cydymffurfio â'r gyfraith ac sy'n sicrhau bod polisïau a gweithdrefnau ar waith ac y cydymffurfir â hwy.

Caiff y mesurau diogelu hyn eu hadolygu'n barhaus ac maent yn cynnwys atebion technegol ynghyd â hyfforddiant i staff sy'n ymwneud â rheoli a thrin data sensitif.

Mae'r gwaith yn parhau ynghylch rôl a chyfrifoldebau'r Perchenogion Asedau Gwybodaeth (IAOs). Yn ystod 2016/17 darparwyd sesiynau hyfforddiant pellach i reolwyr trydedd haen ar fod yn Swyddogion Asedau Gwybodaeth i'w helpu i ddeall pwysigrwydd yr asedau y maent yn gyfrifol amdanynt; i'w hannog i rannu data mewn modd cyfrifol lle bydd hyn yn hyrwyddo gwell gwasanaeth; ac i ddeall yn llwyr y gofynion ar gyfer sicrhau cywirdeb a diogeledd data. Hefyd gwnaed cynnydd o ran llunio Cofrestr Asedau Gwybodaeth yn 2016/17 a fydd yn parhau i gael ei chynnal a'i diwygio yn barhaus.

Ar hyn o bryd mae Swyddog Diogelu Data yr awdurdod yn gweithio'n agos gyda'r Gwasanaethau TGCh i asesu a pharatoi ar gyfer cyflwyno Rheoliad Diogelu Data Cyffredinol (GDPR) newydd sy'n dod i rym ym mis Mai 2018.

3.3.7.5 Adolygu Effeithiolrwydd

Cynhelir adolygiad rheolaidd o effeithiolrwydd ein trefniadau Llywodraethu (gan gynnwys y system Rheoli Mewnol) a hynny gan y Grŵp Llywodraethu Corfforaethol drwy ei waith.

Mae'r adolygiad yn cael gwybodaeth i'w lywio gan reolwyr yr Awdurdod sy'n gyfrifol am ddatblygu a chynnal yr amgylchedd llywodraethu, gan Adroddiad Blynyddol y Pennaeth Archwilio Mewnol a hefyd gan sylwadau'r Archwilwyr Allanol (Swyddfa Archwilio Cymru).

Er mwyn mesur pa mor effeithiol yw'r fframwaith llywodraethu gofynnir am dystiolaeth a datganiadau sicrwydd gan y canlynol

- Y Cyngor
- Yr Arweinyddiaeth / Y Bwrdd Gweithredol
- Aelodau'r Bwrdd Gweithredol
- Y Cynllun Dirprwyo i Swyddogion
- Y Pwyllgor Archwilio / y Pwyllgorau Craffu / y Grŵp Llywio Rheoli Risg
- Y Pwyllgor Safonau
- Archwilio Mewnol
- Archwilio Allanol
- Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru

3.3.7.6 Y Cyngor

Mae'r Cyngor yn cwrdd bob mis ac yn gwneud penderfyniadau ynghylch swyddogaethau'r Cyngor. Cyhoeddir ei Agendâu o leiaf 3 diwrnod cyfan cyn y cyfarfodydd, ac mae ei gyfarfodydd yn agored i'r cyhoedd (yn amodol ar eithriadau). Cyhoeddir ei gofnodion ac maent ar gael i'r cyhoedd.

Roedd Adroddiad Asesu Corfforaethol 2015, Swyddfa Archwilio Cymru, a gyhoeddwyd ym mis Ionawr 2016, wedi dod i'r casgliad hwn:

- Mae'r Cyngor wedi gwneud cynnydd da wrth sefydlu trefniadau llywodraethu gwell sydd bellach yn fwy cadarn a thryloyw, er bod cyfleoedd i wneud gwelliannau pellach i alluogi'r Aelodau i fod yn fwy effeithiol yn eu rolau.
- Parhau i wella llywodraethu, gwneud penderfyniadau, bod yn agored a thryloywder a'u cadw dan adolygiad gan y Gweithgor Adolygu'r Cyfansoddiad.

3.3.7.7 Yr Arweinyddiaeth / Y Bwrdd Gweithredol

Mae'r Bwrdd Gweithredol yn gwneud penderfyniadau ynghylch swyddogaethau'r weithrediaeth o fewn y fframwaith polisi a chyllideb a bennir gan y Cyngor. Cyhoeddir yr Agenda o leiaf 3 diwrnod cyfan cyn ei gyfarfodydd a chynhelir y cyfarfodydd yn gyhoeddus (yn amodol ar eithriadau statudol). Cyhoeddir ei gofnodion a gall ei benderfyniadau gael eu 'galw i mewn' gan y Pwyllgor Craffu perthnasol (gweler paragraff 3.4.8 isod).

Ar ôl etholiad llywodraeth leol 2017, mae dyraniad y seddi rhwng y ddwy blaid sy'n rhan o'r Glymblaid (Plaid a'r Grŵp Annibynnol) wedi newid o'r dyraniad blaenorol 5:5 i 7 Plaid: 3 Grŵp Annibynnol.

O ganlyniad bu rhywfaint o oedi ynghylch blaenraglen waith lawn y Cyngor ond bydd yn cael ei chyhoeddi'n fuan.

Mae'r Awdurdod yn cwrdd â'r Cynghorau Tref a'r Cynghorau Cymuned ddwywaith y flwyddyn mewn Fforwm ffurfiol.

3.3.7.8 Aelodau o'r Bwrdd Gweithredol

Mae gan Aelodau o'r Bwrdd Gweithredol bwerau gwneud penderfyniadau mewn perthynas â'u meysydd portffolio eu hunain. Cyhoeddir eu penderfyniadau ac maent yn amodol ar gael eu 'galw i mewn' gan y Pwyllgorau Craffu perthnasol (gweler paragraff 3.4.8 isod). Mae'r portffolios wedi cael eu newid yn dilyn etholiadau 2017. Cynhaliwyd etholiadau llywodraeth

leol ym mis Mai 2017, ac ar ôl hynny bu'n rhaid i'r Cyngor Sir wneud penderfyniad o'r newydd ynghylch penodi Arweinydd ac mae'n bosibl yr ailedrychir ar y Portffolios yn dilyn y broses honno.

3.3.7.9. Y Pwyllgor Archwilio

Mae'r Pwyllgor Archwilio yn cwrdd drwy gydol y flwyddyn i roi sicrwydd annibynnol i'r Awdurdod ynghylch pa mor effeithiol yw'r Rheoli Mewnol a'r Fframwaith Rheoli Risg.

Mae'r Pwyllgor Archwilio yn gyfrifol hefyd am gymeradwyo Datganiad Cyfrifon yr Awdurdod.

O dan **Fesur Llywodraeth Leol Cymru 2011** mae'n orfodol fod gan Awdurdodau Lleol Bwyllgor Archwilio. Mae'r Mesur yn nodi bod yn rhaid cael Aelod Allanol â Phleidlais annibynnol ar y Pwyllgor Archwilio, ac, yn dilyn proses hysbysebu allanol, cymeradwywyd Aelod Allanol â Phleidlais gan y Cyngor Sir ar 8 Mehefin 2016.

Mae Proffiliau Swyddi ar gael ar gyfer Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio ac Aelodau'r Pwyllgor Archwilio. Yn unol â Mesur Llywodraeth Leol 2011, mae Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio yn Aelod o Grŵp yr Wrthblaid.

3.4 Materion Llywodraethu i Fynd i'r Afael â hwy

Mae angen ystyried a mynd i'r afael â'r materion Llywodraethu ychwanegol canlynol yn ystod y 12 mis nesaf:

1. Sicrhau bod yr adrannau'n monitro ac yn cymryd camau gweithredu o ran yr holl Argymhellion a Chynigion Rheoliadol cytunedig a dilys. Datblygu dangosfwrdd/swyddogaeth PIMS i alluogi hyn.
2. **Ar gyfer 2016/17** - Cyhoeddi Adroddiad Blyneddol am berfformiad 2016/17 a'n cynnydd o ran ail flwyddyn ein Strategaeth Gorfforaethol erbyn **31 Hydref 2017**.
3. **Ar gyfer 2017/18**
 - Cyhoeddi ein Hamcanion Llesiant
 - cyhoeddi ein Cynlluniau Gweithredu ar ein Hamcanion Llesiant ar gyfer 2017/18 a monitro eu gweithrediad
 - bodloni disgwyliadau Llywodraethu Corfforaethol Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol
 - yn ystod y flwyddyn parhau i fabwysiadu a chryfhau 5 ffordd o weithio
4. **Ar gyfer 2018/19** –
 - Ar ddechrau 2017/18, sicrhau bod ein Hamcanion Llesiant a'n Prif Flaenoriaethau Amcanion Gwella yn dylanwadu ar y gyllideb a bennir
 - Sicrhau mwy o integreiddio rhwng y Gwasanaeth a Chynllunio Ariannol fel y cytunir â Swyddfa Archwilio Cymru yn yr Adroddiad Cynllunio Ariannol
 - Adolygu a monitro prosesau diogelu cyflogaeth mewn perthynas â:
 - Cadw cofnod Adnoddau Dynol o ran cwynion ac archwiliadau mewn perthynas â staff;
 - Darparu geirda ar gyfer swyddi sy'n rhan o weithgaredd a reoleiddir;
 - Gwiriadau cyn-cyflogi ar gyfer swyddi sy'n rhan o weithgaredd a reoleiddir.
 - Adolygu'r Polisi Recriwtio a Dethol i sicrhau cydymffurfiaeth â deddfwriaeth cyflogaeth a chefnogi'r adolygiad o'r broses recriwtio
 - Cyhoeddi Polisi Tâl erbyn mis Ebrill 2018 yn unol ag Adran 38 o'r Ddeddf Lleoliaeth
 - Monitro a gwerthuso argymhellion a wnaed gan Grŵp Gorchwyl a Gorffen Adolygu Rheoli Pobl

Yn ystod y flwyddyn sydd i ddod rydym yn bwriadu cymryd camau i fynd i'r afael â'r materion uchod er mwyn gwella ein trefniadau Llywodraethu ymhellach. Yn Atodiad 2, atodwyd Cynllun Gweithredu yn crynhoi'r Camau Gweithredu uchod, y Swyddogion Cyfrifol a'r Dyddiadau Targed. Rydym wedi ein bodloni y bydd y camau hyn yn mynd i'r afael â'r angen am welliannau a byddwn yn monitro'r modd y cânt eu rhoi ar waith a'u gweithredu fel rhan o'n hadolygiad blynyddol nesaf.

Cymeradwyo

Arweinydd y Cyngor

Dyddiad

Prif Weithredwr

Dyddiad

ATODIAD 1**Y WYBODAETH DDIWEDDARAF AM FATERION LLYWODRAETHU Y MAE ANGEN RHOI SYLW
IDDYNT AC A NODWYD MEWN DATGANIADAU LLYWODRAETHU BLYNYDDOL BLAENOROL**

Y FFYH- HONELL	Y MATERION	Y SWYDDOG CYFRIFOL	Y CAMAU GWEITHREDU/ Y CYNNYDD	STATWS
DLIB 2013/14 Rhif 5a	Adolygu Rheolau'r Weithdrefn Ariannol a sicrhau bod Rheolwyr Cyllideb yn llwyr ymwybodol o'u cyfrifoldebau	Pennaeth Archwilio, Rheoli Risg a Chaffael Pennaeth y Gwasanaethau Ariannol	Adolygwyd Llawlyfr y Gyllideb, Llawlyfr y Prosiectau Grantiau a'r Llawlyfr Rheoli Cyfalaf ac roedd y fersiwn diweddaraf wedi'i gymeradwyo gan y Pwyllgor Archwilio (11 Gorffennaf a 26 Medi 2014) Cymeradwywyd y Rheolau o ran Gweithdrefnau Contractau gan y Pwyllgor Archwilio ym mis Medi 2016, a chymeradwywyd newid pellach ym mis Mawrth 2017.	Wedi ei gwblhau
DLIB 2013/14 Rhif 5b	Adolygu Rheolau'r Weithdrefn Ariannol a sicrhau bod Rheolwyr Cyllideb yn llwyr ymwybodol o'u cyfrifoldebau	Pennaeth Archwilio, Rheoli Risg a Chaffael	Rheolau'r Weithdrefn Ariannol i'w diweddarau a'u cymeradwyo gan y Pwyllgor Archwilio	Ar waith
DLIB 2014/15 Rhif 1	Gweithio gyda'r Weinyddiaeth newydd i lunio Blaenraglen Waith 5 mlynedd a blaenoriaethau'r Cyngor	Y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Adfywio a Pholisi)	Gan fod etholiadau'r Cyngor yn 2017 fe gyflwynodd yr Arweinydd, y Cynghorydd Dole, flaenraglen waith 12 mis ym mis Mai 2016	Wedi cwblhau (Mater allweddol i'r Cyngor newydd yn 2017)
DLIB 2014/15 Rhif 2	Ymateb i'r Aseiad Corfforaethol sydd i'w gynnal gan Swyddfa Archwilio Cymru yn ystod 2015/16	Y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Adfywio a Pholisi)	Mae'r Cynllun Gweithredu wedi cael ei gynhyrchu a'i gymeradwyo gan y Bwrdd Gweithredol ym mis Mai 2016.	Wedi ei gwblhau
DLIB 2014/15 Rhif 6	Ymateb i Reoliad Diogelu Data Cyffredinol newydd yr Undeb Ewropeaidd (GDPR) (sy'n disodli Deddf Diogelu Data 1998)	Y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Adfywio a Pholisi)	Nid oedd canllawiau wedi dod i law yn ystod 15/16 ynghylch y ddeddfwriaeth newydd, yr oedd oedi wedi bod yn ei chylch ac a oedd ond wedi dod i rym ar 26 Mai 2016.	Ar waith

Y WYBODAETH DDIWEDDARAF AM FATERION LLYWODRAETHU Y MAE ANGEN RHOI SYLW IDDYNT AC A NODWYD MEWN DATGANIADAU LLYWODRAETHU BLYNYDDOL BLAENOROL				
Y FFYNHONELL	Y MATERION	Y SWYDDOG CYFRIFOL	Y CAMAU GWEITHREDU/ Y CYNNYDD	STATWS
DLIB 2014/15 Rhif 8	Monitro cynnydd o ran gweithredu gwelliannau o ran rheoli'r Grant Cefnogi Pobl	Pennaeth Tai a Diogelu'r Cyhoedd	Mae monitro ar waith drwy adroddiadau chwarterol i'r Pwyllgor Archwilio. Mae'r cynnydd wedi bod yn gadarnhaol ac mae newidiadau wedi cael eu gweithredu. Bellach mae'r Pwyllgor Archwilio wedi gofyn am adroddiadau chwe-misol.	Ar waith
DLIB 2015/16 Rhif 1	Ymateb i Ddeddf newydd Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol a datblygu perthynas waith effeithiol ar y cyd â phartneriaid yn y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus.	Y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Adfywio a Pholisi)	Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus wedi'i sefydlu ym mis Mai 2016. Gweithio ar sicrhau bod yr Awdurdod yn parhau i gydymffurfio â'r Ddeddf newydd	Ar waith
DLIB 2015/16 Rhif 2	Monitro Cydymffurfiaeth â Safonau'r Gymraeg.	Y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Adfywio a Pholisi)	Safonau newydd wedi'u cyflwyno ar draws yr Awdurdod. Bydd monitro cydymffurfiaeth yn digwydd yn barhaus.	Ar waith
DLIB 2015/16 Rhif 3	Sicrhau bod Cynllun Gweithredu, mewn perthynas â chynigion gwella a fynegwyd yn Asesiad Corfforaethol 2015/16, yn cael ei gwblhau a'i fonitro.	Y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Adfywio a Pholisi)	Cytunwyd ar Gynllun Gweithredu 25 pwynt. Cafodd ei gynnwys yn ein Hadroddiad Blynyddol a Chynllun Gwella (ARIP) a'i fonitro drwy gydol y flwyddyn. Roedd y Cynllun Gweithredu hwn ar ddangosfwrdd y Tîm Rheoli Corfforaethol a'r Bwrdd Gweithredol Rhagarweiniol. Mae Adroddiad Gwella Blynyddol Swyddfa Archwilio Cymru ar gyfer 2016/17 yn cynnwys dilyniant i'r Asesiad Corfforaethol.	Parhaus mewn rhannau
DLIB 2015/16 Rhif 4	Datblygu Rhaglen Hyfforddiant Aelodau i sicrhau bod trefniadau priodol ar waith ar gyfer mis Mai 2017. Hyfforddiant i'w ddarparu hyd at fis Hydref 2017.	Y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Rheoli Pobl a Pherfformiad)		Wedi ei gwblhau

Y WYBODAETH DDIWEDDARAF AM FATERION LLYWODRAETHU Y MAE ANGEN RHOI SYLW IDDYNT AC A NODWYD MEWN DATGANIADAU LLYWODRAETHU BLYNYDDOL BLAENOROL				
Y FFYNHONELL	Y MATERION	Y SWYDDOG CYFRIFOL	Y CAMAU GWEITHREDU/ Y CYNNYDD	STATWS
DLIB 2015/16 Rhif 5	Adolygu'r Trefniadau Llywodraethu ar gyfer cytundebau Partneriaethau a chydweithio Rhanbarthol	Y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Adfywio a Pholisi)		Wedi ei gwblhau
DLIB 2015/16 Rhif 6	Datblygu perthynas effeithiol gyda Chomisiynydd newydd yr Heddlu, Aelodau Cynulliad Cymru a chynghorau tref a chymuned i sicrhau bod cydweithredu'n digwydd i'r eithaf	Y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Adfywio a Pholisi)	Perthnasoedd wedi'u sefydlu gydag ymrwymiad parhaus i'w datblygu ymhellach	Wedi ei gwblhau
DLIB 2015/16 Rhif 7	Aseu a monitro effaith Partneriaeth y Fargen Ddinesig ar yr Awdurdod	Y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Adfywio a Pholisi)	Cafodd Bargen Ddinesig Bae Abertawe ei llofnodi gan Lywodraethau Cymru a'r DU ar 20 Mawrth 2017. Cyngor Sir Caerfyrddin fydd y Swyddfa Ranbarthol a'r corff arweiniol atebol. Mae'r Cytundeb Cyd-bwyllgor yn cael ei ddrafftio ar hyn o bryd.	Ar waith
DLIB 2015/16 Rhif 8	Datblygu a chynnal Cofrestr Asedau Gwybodaeth	Y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Adfywio a Pholisi)	Bydd cofrestru cofnodion sefydledig a gweithio ar adolygu a diweddarau cofnodion a sicrhau eu bod yn gywir yn broses barhaus yn y dyfodol	Wedi ei gwblhau
DLIB 2015/16 Rhif 9	Datblygu Strategaeth Rheoli Risg a Strategaeth Dilyniant Busnes newydd	Pennaeth Archwilio, Rheoli Risg a Chaffael	Yn cael ei drafftio ar hyn o bryd	Ar waith
DLIB 2015/16 Rhif 10	Adolygu Adroddiad 2014/15 Swyddfa Archwilio Cymru ynghylch Ardystio Grantiau, a gyhoeddwyd ym mis Mai 2016, a gweithredu unrhyw gamau y cytunwyd arnynt	Pennaeth Dros Dro y Gwasanaethau Ariannol	Adolygwyd yr holl gamau gweithredu a chysylltwyd â'r Adrannau yn eu cylch.	Wedi ei gwblhau

ATODIAD 2

MATERION LLYWODRAETHU - CYNLLUN GWEITHREDU

MATERION LLYWODRAETHU NEWYDD A NODWYD ELENI YN
Y DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

CYF. Y MATER	Y CAM GWEITHREDU	Y SWYDDOG CYFRIFOL	Y DYDDIAD TARGED
DLIB 2016/17 Rhif 1	Sicrhau bod yr adrannau'n monitro ac yn cymryd camau gweithredu o ran yr holl Argymhellion a Chynigion Rheoliadol cytunedig a dilys. Datblygu dangosfwrdd / swyddogaeth PIMS i alluogi hyn.	Y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Adfywio a Pholisi)	31 Mawrth 2018
DLIB 2016/17 Rhif 2	Ar gyfer 2016/17 – Cyhoeddi Adroddiad Blynyddol am berfformiad 2016/17 a'n cynnydd o ran ail flwyddyn ein Strategaeth Gorfforaethol.	Y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Adfywio a Pholisi)	31 Hydref 2017
DLIB 2016/17 Rhif 3	Ar gyfer 2017/18 <ul style="list-style-type: none"> • Cyhoeddi ein Hamcanion Llesiant • cyhoeddi ein Cynlluniau Gweithredu ar ein Hamcanion Llesiant ar gyfer 2017/18 a monitro eu gweithrediad • bodloni disgwyliadau Llywodraethu Corfforaethol Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol • yn ystod y flwyddyn parhau i fabwysiadu a chryfhau 5 ffordd o weithio 	Y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Adfywio a Pholisi)	Mawrth 2018
DLIB 2016/17 Rhif 4	Ar ddechrau 2017/18, sicrhau bod ein Hamcanion Llesiant a'n Prif Flaenoriaethau Amcanion Gwella yn dylanwadu ar y gyllideb a bennir	Y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Adfywio a Pholisi)	Rhagfyr 2017
DLIB 2016/17 Rhif 5	Sicrhau mwy o integreiddio rhwng y Gwasanaeth a Chynllunio Ariannol fel y cytunir â Swyddfa Archwilio Cymru yn yr Adroddiad Cynllunio Ariannol	Pennaeth y Gwasanaethau Ariannol	Rhagfyr 2017

MATERION LLYWODRAETHU - CYNLLUN GWEITHREDU**MATERION LLYWODRAETHU NEWYDD A NODWYD ELEN I YN
Y DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL**

CYF. Y MATER	Y CAM GWEITHREDU	Y SWYDDOG CYFRIFOL	Y DYDDIAD TARGED
DLIB 2016/17 Rhif 6	Adolygu a monitro prosesau diogelu cyflogaeth mewn perthynas â: <ul style="list-style-type: none"> • Cadw cofnod Adnoddau Dynol o ran cwynion ac archwiliadau mewn perthynas â staff; • Darparu geirda ar gyfer swyddi sy'n rhan o weithgaredd a reoleiddir; • Gwiriadau cyn-cyflogi ar gyfer swyddi sy'n rhan o weithgaredd a reoleiddir. 	Y Cyfarwyddwr Cymunedau	Mawrth 2018
DLIB 2016/17 Rhif 7	Adolygu'r Polisi Recriwtio a Dethol i sicrhau cydymffurfiaeth â deddfwriaeth cyflogaeth a chefnogi'r adolygiad o'r broses recriwtio	Rheolwr y Gwasanaethau Pobl	Mawrth 2018
DLIB 2016/17 Rhif 8	Cyhoeddi Polisi Tâl erbyn mis Ebrill 2018 yn unol ag Adran 38 o'r Ddeddf Lleoliaeth	Y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Rheoli Pobl)	Mawrth 2018
DLIB 2016/17 Rhif 9	Monitro a gwerthuso argymhellion a wnaed gan Grŵp Gorchwyl a Gorffen Adolygu Rheoli Pobl	Y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Adfywio a Pholisi)	Mawrth 2018

5 DATGANIADAU CYLLIDOL

Mae'r datganiadau cyllidol yn cynnwys y canlynol:

5.1 DADANSODDIAD GWARIANT A CHYLLID

Mae'r Dadansoddiad Gwariant a Chyllid yn dangos sut mae'r gwariant blynyddol yn cael ei ddefnyddio a'i gyllido o adnoddau (grantiau'r llywodraeth, rhenti a'r dreth gyngor) gan awdurdodau lleol o gymharu â'r adnoddau hynny a ddefnyddir neu a enillir gan awdurdodau yn unol ag arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol. Hefyd mae'n dangos sut mae'r gwariant hwn yn cael ei ddyrannu rhwng adrannau'r Cyngor at ddibenion gwneud penderfyniadau. Caiff incwm a gwariant y cyfrifir amdanynt o dan arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol eu cyflwyno'n fwy llawn yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

5.2 Y DATGANIAD INCWM A GWARIANT CYNHWYSFAWR

Mae'r datganiad hwn yn dangos y gost cyfrifyddu yn ystod y flwyddyn o ddarparu gwasanaethau yn unol â'r arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol yn hytrach na'r swm sydd i'w ariannu o'r trethiant. Bydd Awdurdodau yn codi'r trethiant i dalu am wariant yn unol â'r rheoliadau: gallai hyn fod yn wahanol i'r gost cyfrifyddu. Dangosir sefyllfa'r trethiant yn y Datganiad Symudiadau yng Nghronfeydd yr Awdurdod. Dangosir sefyllfa'r trethiant yn y Dadansoddiad Gwariant a Chyllid a'r Datganiad Symudiadau yng Nghronfeydd.

5.3 DATGANIAD AM Y SYMUDIADAU YNG NGHRONFEYDD YR AWDURDOD

Mae'r datganiad hwn yn dangos y symudiadau yn ystod y flwyddyn yn y gwahanol gronfeydd sydd gan yr Awdurdod. Maen nhw wedi'u dadansoddi yn ôl 'cronfeydd defnyddiadwy' (hynny yw cronfeydd y gellir eu defnyddio ar gyfer gwariant neu i leihau trethi lleol) a chronfeydd eraill. Mae'r Datganiad yn dangos sut mae symudiadau blwyddyn cronfeydd yr Awdurdod wedi'u rhannu'n enillion a cholledion yn unol ag arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol a'r addasiadau statudol sydd eu hangen i ddychwelyd y cyfrifon i'r symiau oedd yn daladwy i'r dreth gyngor a rhenti preswylfeydd am y flwyddyn. Mae'r llinell Cynnydd/Gostyngiad Net yn dangos Balans statudol Cronfa'r Cyngor a symudiadau Balans y Cyfrif Refeniw Tai yn ystod y flwyddyn yn dilyn yr addasiadau hyn.

5.4 Y FANTOLEN

Mae'r Fantolen yn dangos gwerth yr asedau a'r rhwymedigaethau sydd gan yr Awdurdod ar ddyddiad y fantolen. Mae asedau net yr Awdurdod (hynny yw, yr asedau namyn y rhwymedigaethau) yn cyfateb i'r cronfeydd sydd gan yr Awdurdod. Mae dau ddsbarth o gronfeydd. Y dosbarth cyntaf yw'r cronfeydd defnyddiadwy, hynny yw, y cronfeydd y gall yr Awdurdod eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau. Mae angen bod yn ddarbodus wrth dynnu o'r cronfeydd a thalu sylw i unrhyw gyfyngiadau statudol ar y defnydd sydd i'w wneud ohonynt (ee y Cronfeydd Cyfalaf na cheir eu defnyddio ond ar gyfer gwariant cyfalaf neu i ad-dalu dyled). Yn yr ail ddsbarth mae'r cronfeydd hynny *na* all yr Awdurdod eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau. Yn eu plith mae cronfeydd sydd ag enillion neu golledion ar bapur yn unig (ee y Gronfa Ailbrisiad, lle byddai'r symiau ond ar gael i ddarparu gwasanaethau pe byddai'r asedau'n cael eu gwerthu); a chronfeydd sydd â'r gwahaniaethau amseru a ddangosir yn y llinell 'Addasiadau rhwng y sail cyfrifyddu a'r sail ariannu yn unol â'r rheoliadau' yn y Datganiad Symudiadau yng Nghronfeydd yr Awdurdod.

5.5 Y DATGANIAD LLIF ARIAN

Mae'r Datganiad Llif Arian yn dangos y newidiadau yn arian parod ac arian cyfwerth yr Awdurdod yn ystod y cyfnod adrodd. Mae'r datganiad yn dangos sut mae'r Awdurdod yn creu ac yn defnyddio arian ac adnoddau cyfwerth ag arian drwy ddsbarthu'r llif arian yn weithgareddau gweithredol, buddsoddi ac ariannu. Mae swm y llif arian net sy'n deillio o'r gweithgareddau gweithredol yn bwysig i ddangos i ba raddau y mae gweithrediadau'r Awdurdod yn cael eu hariannu gan drethi ac incwm grant neu gan y rhai sy'n derbyn gwasanaethau gan yr Awdurdod. Mae gweithgareddau buddsoddi yn cynrychioli'r graddau y mae arian wedi'i ddefnyddio ar gyfer adnoddau y bwriedir iddynt gyfrannu at wasanaethau'r Awdurdod yn y dyfodol. Mae llif yr arian o'r gweithgareddau ariannu yn ddefnyddiol i broffwydo faint fydd y rhai sy'n darparu cyfalaf i'r Awdurdod (hynny yw, benthyca) yn ei hawlio yn y dyfodol.

5.1 DADANSODDIAD GWARIANT A CHYLLID

Y gwahaniaeth rhwng (Gwarged)/Diffyg Cronfa'r Cyngor (CC) a'r Cyfrif Refeniw Tai (CRT) a (Gwarged)/Diffyg y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr

2016-17

	Gwariant Net a chodir ar y CC a'r CRT £'000	Addasiadau ar gyfer Dibenion Cyfalaf £'000	Newidiadau Net ar gyfer Addasiadau Pensiynau £'000	Gwahaniaet hau Eraill £'000	Cyfanswm Addasiadau £'000	Gwariant Net yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr £'000
Adran						
Prif Weithredwr	8,937	305	501	6	812	9,749
Addysg a Phlant	146,143	17,830	681	1,272	19,783	165,926
Gwasanaethau Corfforaethol	19,181	232	(436)	12	(192)	18,989
Cymunedau	86,242	6,042	1,624	40	7,706	93,948
Amgylchedd	41,637	8,530	796	35	9,361	50,998
Cyfrif Refeniw Tai	(18,619)	14,851	107	6	14,964	(3,655)
Yswiriant a Chorfforaethol	3,937	(3,345)	0	0	(3,345)	592
Cost Net y Gwasanaethau	287,458	44,445	3,273	1,371	49,089	336,547
Incwm a Gwariant Arall	(296,987)	(25,556)	10,140	(62)	(15,478)	(312,465)
(Gwarged)/Diffyd	(9,529)	18,889	13,413	1,309	33,611	24,082
Balans CC a CRT ar 31ain Mawrth 2016:	(87,707)					
(Gwarged)/Diffyg	(9,529)					
Balans CC a CRT ar 31ain Mawrth 2017:	(97,236)					
2015-16						
Adran						
Prif Weithredwr	9,423	1,381	760	14	2,155	11,578
Addysg a Phlant	144,754	15,849	1,327	(1,220)	15,956	160,710
Gwasanaethau Corfforaethol	20,088	537	1,436	18	1,991	22,079
Cymunedau	84,831	3,583	2,308	64	5,955	90,786
Amgylchedd	40,940	7,050	1,079	43	8,172	49,112
Cyfrif Refeniw Tai	(11,035)	216,162	146	6	216,314	205,279
Yswiriant a Chorfforaethol	12,623	(10,029)	0	0	(10,029)	2,594
Cost Net y Gwasanaethau	301,624	234,533	7,056	(1,075)	240,514	542,138
Incwm a Gwariant Arall	(293,970)	(38,999)	9,779	107	(29,113)	(323,083)
(Gwarged)/Diffyd	7,654	195,534	16,835	(968)	211,401	219,055
Balans CC a CRT ar 31ain Mawrth 2015:	(95,361)					
(Gwarged)/Diffyg	7,654					
Balans CC a CRT ar 31ain Mawrth 2016:	(87,707)					

Gweler nodyn 6.49 i gael Esboniad Naratif o'r addasiadau rhwng gwariant net sy'n daladwy i Gronfa'r Cyngor a'r Cyfrif Refeniw Tai a gwariant net yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

5.2 Y DATGANIAD INCWM A GWARIANT CYNHWYSFAWR

2015-16			2016-17		
Cyfanswm y Gwariant	Cyfanswm yr Incwm Gros	Cyfanswm y Gwariant Net	Cyfanswm y Gwariant Gros	Cyfanswm yr Incwm Gros	Cyfanswm y Gwariant Net
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
37,398	(25,820)	11,578	27,253	(17,504)	9,749
222,662	(61,952)	160,710	228,125	(62,199)	165,926
90,858	(68,779)	22,079	88,204	(69,215)	18,989
149,272	(58,486)	90,786	150,620	(56,672)	93,948
102,479	(53,367)	49,112	108,557	(57,559)	50,998
242,523	(37,244)	205,279	34,607	(38,262)	(3,655)
2,697	(103)	2,594	604	(12)	592
847,889	(305,751)	542,138	637,970	(301,423)	336,547
Adran					
			Prif Weithredwr		
			Addysg a Phlant		
			Gwasanaethau Corfforaethol		
			Cymunedau		
			Amgylchedd		
			Cyfrif Refeniw Tai		
			Yswiriant a Chorfforaethol		
Cost Net y Gwasanaethau			Cost Net y Gwasanaethau		
Praeseptau ac Ardollau:					
	147				138
	9,067				9,172
	5,017				5,283
	14,080				14,191
	146				2,268
	(533)				(369)
				Nodyn 6.5	
	27,924				30,683
Gwariant Gweithredol Arall			Gwariant Gweithredol Arall		
	17,639				17,636
	9,185				9,687
	(450)				(386)
	1,149				333
				Nodyn 6.10	
	27,523				27,270
Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi			Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi		
	(199,071)				(195,966)
	(565)				0
	(96,297)				(100,023)
	(53,410)				(55,720)
	(29,187)				(18,709)
				Nodyn 6.38	
				Nodyn 6.38	
				Nodyn 6.6	
				Nodyn 6.7	
				Nodyn 6.38	
	(378,530)				(370,418)
Trethiant ac Incwm Grantiau Amhenodol			Trethiant ac Incwm Grantiau Amhenodol		
(Gwarged)/Diffyg ar Darparu Gwasanaethau			(Gwarged)/Diffyg ar Darparu Gwasanaethau		
	(21,274)				(9,150)
	(28,472)				83,368
	(49,746)				74,218
Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall			Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall		
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr			Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		
	169,309				98,300

5.3 DATGANIAD AM Y SYMUDIADAU YNG NGHRONFEYDD YR AWDURDOD

	Balans Cronfar Cyngor	Cronfeydd Wrth Gefn sydd wedi'u Clustnodi	Cyfrif Refeniw Tai	Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf	Cronfa Wrth Gefn Atgyweiriadau Mawr	Gronfa Grantiau Cyfalaf Heb eu Defnyddio	CYFANSWM CRONFEYDD Y GELLIR EU DEFNYDDIO	Cronfeydd na ellir eu defnyddio	CYFANSWM CRONFEYDD YR AWDURDOD
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Balans ar 31 Mawrth 2015	(8,500)	(76,199)	(10,662)	(26,512)	0	(1,275)	(123,148)	(773,744)	(896,892)
Symudiadau yn y cronfeydd yn ystod 2015/16									
Gwarged neu (ddiffyg) ar ddarparu gwasanaethau	10,139	0	208,916	0	0	0	219,055	0	219,055
Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall	0	0	0	0	0	0	0	(49,746)	(49,746)
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	10,139	0	208,916	0	0	0	219,055	(49,746)	169,309
Addasiadau rhwng y sail cyfrifyddu a'r sail ariannu yn unol â'r rheoliadau (nodyn 6.4)	(3,987)	0	(207,414)	7,879	0	412	(203,110)	203,110	0
(Cynnydd)/Gostyngiad Net cyn Trosglwyddo i'r Cronfeydd a Glustnodwyd	6,152	0	1,502	7,879	0	412	15,945	153,364	169,309
Trosglwyddo i/(o'r) Cronfeydd a Glustnodwyd (nodyn 6.22)	(6,431)	6,391	40	0	0	0	0	0	0
(Cynnydd)/Gostyngiad yn y flwyddyn	(279)	6,391	1,542	7,879	0	412	15,945	153,364	169,309
Balans ar 31 Mawrth 2016	(8,779)	(69,808)	(9,120)	(18,633)	0	(863)	(107,203)	(620,380)	(727,583)
Symudiadau yn y cronfeydd yn ystod 2016/17									
Gwarged neu (ddiffyg) ar ddarparu gwasanaethau	24,088	0	(6)	0	0	0	24,082	0	24,082
Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall	0	0	0	0	0	0	0	74,218	74,218
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	24,088	0	(6)	0	0	0	24,082	74,218	98,300
Addasiadau rhwng y sail cyfrifyddu a'r sail ariannu yn unol â'r rheoliadau (nodyn 6.4)	(28,786)	0	(4,825)	3,658	0	272	(29,681)	29,681	0
(Cynnydd)/Gostyngiad Net cyn Trosglwyddo i'r Cronfeydd a Glustnodwyd	(4,698)	0	(4,831)	3,658	0	272	(5,599)	103,899	98,300
Trosglwyddo i/(o'r) Cronfeydd a Glustnodwyd (nodyn 6.22)	4,173	(4,113)	(60)	0	0	0	0	0	0
(Cynnydd)/Gostyngiad yn y flwyddyn	(525)	(4,113)	(4,891)	3,658	0	272	(5,599)	103,899	98,300
Balans ar 31 Mawrth 2017	(9,304)	(73,921)	(14,011)	(14,975)	0	(591)	(112,802)	(516,481)	(629,283)

5.4 Y FANTOLEN

31/03/16 £'000			£'000	31/03/17 £'000
		Nodiadau		
1,310,097	Eiddo, Offeriant a Chyfarpar	6.8	1,321,435	
2,246	Asedau Treftadaeth	6.9	2,246	
22,927	Eiddo Buddsoddi	6.10	25,290	
1,110	Buddsoddiadau Tymor Hir	6.11	1,961	
7,148	Dyledwyr Tymor Hir	6.12	7,396	
<u>1,343,528</u>	Asedau Tymor Hir			<u>1,358,328</u>
8,038	Buddsoddiadau Tymor Byr	6.13	22,155	
410	Asedau a Ddelir i'w Gwerthu	6.14	0	
1,006	Stocrestrau	6.15	977	
46,370	Dyledwyr Tymor Byr	6.16	49,526	
<u>34,851</u>	Arian Parod ac Arian Cyfwerth	6.17	16,022	
90,675	Asedau Cyfredol			<u>88,680</u>
(9,013)	Benthyciadau Tymor Byr	6.18	(13,203)	
(55,541)	Credydwyr Tymor Byr	6.19	(57,723)	
(3,601)	Darpariaethau	6.20	(3,677)	
<u>(68,155)</u>	Rhwymedigaethau Cyfredol			<u>(74,603)</u>
(3,526)	Darpariaethau	6.20	(3,757)	
(370,425)	Benthyciadau Tymor Hir	6.21	(378,071)	
<u>(264,514)</u>	Rhwymedigaethau Tymor Hir Arall	6.44	(361,294)	
(638,465)	Rhwymedigaethau Tymor Hir			<u>(743,122)</u>
<u>727,583</u>	Asedau Net			<u>629,283</u>
8,779	Balans Cronfa'r Cyngor		9,304	
9,120	Cyfrif Refeniw Tai	7.2	14,011	
	Cronfeydd Wrth Gefn Cronfa'r Cyngor sydd wedi'u			
66,131	Clustnodi	6.22	72,211	
	Cronfeydd Cronfa'r Cyngor a ddelir gan ysgolion yn			
3,677	unol â RHYLL	6.22	1,710	
0	Atgyweiriadau Mawr	6.22	0	
18,633	Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf Defnyddiadwy	6.23	14,975	
863	Grantiau Cyfalaf heb eu defnyddio	6.24	591	
<u>107,203</u>	Cyfanswm Cronfeydd Defnyddiadwy			<u>112,802</u>
333,733	Cronfa Ailbrisiad	6.25	331,384	
555,560	Cyfrif Addasiadau Cyfalaf	6.26	552,106	
(986)	Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol	6.27	(884)	
342	Cronfa Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig	6.28	336	
(264,514)	Cronfa Bensiynau	6.29	(361,294)	
<u>(3,755)</u>	Cyfrif Absenoldebau Cronedig	6.30	(5,167)	
620,380	Cronfeydd na ellir eu defnyddio			<u>516,481</u>
<u>727,583</u>	Cyfanswm Cronfeydd			<u>629,283</u>

5.5 Y DATGANIAD LLIF ARIAN

2015-16 £'000		Nodiadau	2016-17 £'000
123,679	Trethiant		130,179
336,657	Grantiau		343,073
13,615	Rhenti		14,468
330	Llog a Dderbyniwyd		188
83,684	Derbyniadau arall o gweithgareddau gweithredol		93,378
557,965	Mewnlifoedd Arian a cynhyrchwyd o gweithgareddau gweithredol		581,286
(207,905)	Arian a Dalwyd i Weithwyr ac ar eu Rhan		(202,567)
(28,414)	Budd-dal Tai a Dalwyd Allan		(28,241)
(47,250)	Taliadau NNDR i'r Gronfa Genedlaethol		(48,002)
(19,097)	Praeseptau a Dalwyd		(19,474)
(16,774)	Llog a Dalwyd		(17,737)
(209,381)	Taliadau arall am gweithgareddau gweithredol		(238,461)
(528,821)	All-lifoedd Arian a cynhyrchwyd o gweithgareddau gweithredol		(554,482)
29,144	Llif arian net o'r Gweithgareddau Gweithredol	6.48	26,804
	Prynu Eiddo, Offeriant a Chyfarpar, Eiddo Buddsoddi a Asedau		
(63,694)	Anniriaethol		(56,004)
(152,700)	Prynu buddsoddiadau tymor hir a tymor byr		(317,400)
(99,945)	Taliadau arall am gweithgareddau buddsoddi		(9,850)
2,295	Enillion o Gwerthu eiddo, offeriant a chyfarpar, eiddo buddsoddi a asedau anniriaethol		2,998
171,762	Enillion o'r buddsoddiadau tymor hir a tymor byr		303,333
41,783	Derbyniadau arall o gweithgareddau buddsoddi		21,922
(100,499)	Llif arian net o'r Gweithgareddau Buddsoddi		(55,001)
101,461	Derbyniadau arian parod o fenthycyca tymor byr a tymor hir		17,657
(5,262)	Ad-daliadau benthyca tymor byr a tymor hir		(5,727)
(1,260)	Taliadau arall am gweithgareddau ariannu		(2,562)
94,939	Llif arian net o'r Gweithgareddau Ariannu		9,368
23,584	Cynnydd neu ostyngiad net mewn arian neu adnoddau cyfwerth ag arian		(18,829)
11,267	Arian ac adnoddau cyfwerth ag arian ar ddechrau'r cyfnod adrodd		34,851
34,851	Arian ac adnoddau cyfwerth ag arian ar ddiwedd y cyfnod adrodd	6.17	16,022

6 NODIADAU I'R CYFRIFON

6.1 Datganiad O'r Polisïau Cyfrifydda

Cyffredinol

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn crynhoi trafodion Cyngor Sir Caerfyrddin a Cronfa Bensiwn Dyfed am flwyddyn ariannol 2016-17 a'i sefyllfa ar ddiwedd y flwyddyn ariannol, sef 31 Mawrth 2017.

Mae'n ofynnol i'r Awdurdod baratoi Datganiad o Gyfrifon blynyddol o dan Reoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014, sy'n ei gwneud yn ofynnol iddynt gael eu paratoi yn unol ag arferion cyfrifyddu priodol. Yn bennaf, defnyddir y Côd Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2016/17 a'r *Côd Ymarfer Cyfrifyddu Gwerth Gorau 2016/17*, wedi'u hategu gan y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol.

Y confensiwn cyfrifyddu a fabwysiedir yn y Datganiad o Gyfrifon yw, yn bennaf, cost hanesyddol, wedi'i addasu gan ailbriso rhai categorïau o asedau anghyfredol ac offerynnau ariannol.

Mae meysydd o fewn y cyfrifon nad ydynt yn cydymffurfio â'r cyhoeddiad uchod wedi'u nodi yn ôl yr angen.

6.1.1 Croniadau Incwm a Gwariant

Rhoddir cyfrif am weithgaredd yn y flwyddyn y mae'n digwydd yn hytrach na phryd y mae arian yn cael ei dalu neu'n cael ei dderbyn. Yn arbennig:

- Caiff referniw o werthu nwyddau ei gydnabod pan fo'r Awdurdod yn trosglwyddo risgiau a buddion arwyddocaol perchnogaeth i'r prynwr ac y bo'n debyg y bydd buddion economaidd neu botensial gwasanaeth cysylltiedig â'r trafodyn yn dod i'r Awdurdod.
- Caiff referniw o ddarparu gwasanaethau ei gydnabod pan all yr Awdurdod fesur yn ddibynadwy ganran cwblhau'r trafodyn ac y bo'n debyg y bydd buddion economaidd neu botensial gwasanaeth cysylltiedig â'r trafodyn yn dod i'r Awdurdod.
- Cofnodir gwariant ar nwyddau a gyflenwir pan gânt eu defnyddio - os oes bwllch rhwng dyddiad derbyn nwyddau a'r dyddiad defnyddio, fe'u nodir fel Stocrestrau ar y fantolen.
- O ran gwaith, cofnodir gwariant pan yw'n cael ei gwblhau. Cyn hynny, nodir 'cynllun ar waith' ar y Fantolen.
- Caiff treuliau mewn perthynas â gwasanaethau a geir (gan gynnwys gwasanaethau a ddarperir gan gyflogaion) eu cofnodi fel gwariant pan geir y gwasanaethau yn hytrach na phan wneir y taliadau.
- Mae'r llog a delir am fenthyciadau ac a dderbynnir yn sgil buddsoddiadau yn cael ei gyfrif ar sail y gyfradd log effeithiol ar gyfer yr offeryn ariannol perthnasol yn hytrach na'r llif arian a bennir neu a benderfynir gan y contract.
- Pan yw'r referniw a'r gwariant wedi cael eu cydnabod ond yr arian parod heb ei dderbyn neu ei dalu, bydd y swm perthnasol yn cael ei gofnodi yn y Fantolen fel dyled neu gredyd. Os oes amheuaeth a fydd dyledion yn cael eu talu, nodir balans y dyledwyr a bydd swm sy'n cyfateb i'r incwm na fydd yn cael ei gasglu o bosib yn cael ei gynnwys yn y cyfrif referniw.

- Un eithriad i'r egwyddor hon yw pan fydd taliadau refeniw penodol yn daliadau chwarterol (e.e. trydan, nwy) lle mae'r cyfrifon refeniw yn cynnwys pedwar taliad. Mae'r polisi hwn yn cael ei ddefnyddio'n gyson bob blwyddyn ac felly nid yw'n cael effaith sylweddol ar gyfrifon y flwyddyn.
- Bydd incwm a gwariant yn cael eu nodi fel credyd neu ddebyd yng nghyfrif refeniw y gwasanaeth perthnasol, oni bai eu bod yn dderbyniadau cyfalaf neu'n wariant cyfalaf

6.1.2 **Eiddo, Offeriant a Chyfarpar**

Caiff asedau sydd â sylwedd ffisegol ac a ddelir i'w defnyddio i gynhyrchu neu gyflenwi nwyddau neu wasanaethau, i'w rhentu i eraill, neu at ddibenion gweinyddol, ac y disgwylir iddynt gael eu defnyddio yn ystod mwy nag un flwyddyn ariannol, eu dosbarthu'n Eiddo, Offeriant a Chyfarpar.

Cydnabod: Caiff gwariant ar gaffael, creu neu wella Eiddo, Offeriant a Chyfarpar ei gyfalafu ar sail croniadau, ar yr amod ei bod yn debyg y bydd y buddion economaidd neu botensial gwasanaeth yn y dyfodol sy'n gysylltiedig â'r eitem yn dod i'r Awdurdod ac y gellir mesur cost yr eitem yn ddibynadwy. Caiff gwariant sy'n cynnal ond nad yw'n ychwanegu at botensial ased i gyflenwi buddion economaidd neu botensial gwasanaeth yn y dyfodol (h.y. atgyweiriadau a gwaith cynnal a chadw) ei godi fel traul pan y'i gwneir.

Mesur: I ddechrau caiff asedau eu mesur ar gost, sy'n cynnwys y pris prynu a/neu unrhyw wariant y gellir ei briodoli'n uniongyrchol i roi'r ased mewn cyflwr gweithio at y defnydd a fwriedir iddo.

Mae asedau yn cael eu trosglwyddo i'r fantolen ar y sail a argymhellir gan CIPFA ac yn unol â Safonau Gwerthuso a Phrisio Sefydliad Brenhinol y Syrfewyr Siartredig (RICS). Mae asedau yn cael eu dosbarthu i'r grwpiau sy'n ofynnol o dan y Côd Ymarfer ar Gyfrifon Awdurdodau Lleol, ar y sail ganlynol:

- seilwaith, asedau cymunedol ac asedau sy'n cael eu hadeiladu – cost hanesyddol dibrisiedig
- aneddiadau – gwerth teg, a bennir gan ddefnyddio sail gwerth defnydd sy'n bodoli ar gyfer tai cymdeithasol
- yr holl asedau eraill – gwerth teg, a bennir fel y swm a fyddai'n cael ei dalu am yr ased gyda'i ddefnydd sy'n bodoli (gwerth defnydd sy'n bodoli).
- Lle na fo tystiolaeth seiliedig ar y farchnad o werth teg oherwydd natur arbenigol ased, defnyddir cost amnewid dibrisiedig i gael amcangyfrif o'r gwerth teg

Ac eithrio asedau seilwaith ac asedau cymunedol, mae asedau sefydlog yn cael eu hail brisio yn ôl rhaglen dreigl bum mlynedd ac mae unrhyw newid mawr mewn gwerth asedau yn cael ei addasu yn y cyfrifon ar gyfer y flwyddyn y digwydd y cyfryw newid.

Mae'r amserlen hanesyddol o adbrasio asedau wedi'i nodi isod:

Asedau Corfforaethol	2012-13
Prif Weithredwr, Adfywio	2013-14
Ysgolion	2014-15
Stoc Dai a Costau Darparu	
o'r Newydd Dibrisiedig Asedau	2015-16
Gofal Cymdeithasol, Hamdden, Amgylchedd	2016-17

Mae asedau a geir o dan brydlesau cyllid yn cael eu cyfalafu yng nghyfrifon yr Awdurdod, ynghyd â'r rhwymedigaeth i dalu rhenti yn y dyfodol.

Gwneir credydau i'r gronfa ailbrisiu wrth gefn i gyd-fynd â'r cynnydd mewn prisiadau ac i gydnabod enillion sydd heb eu gwireddu. Fel eithriad, gallai enillion gael eu credydu i'r Datganiad Incwm A Gwariant Cynhwysfawr pan fyddant yn codi yn sgil tynnu yn ôl allan golled amharu a roddwyd yn flaenorol ar gyfrif refeniw gwasanaeth.

Amhariad :

Mae asedau'n cael eu hasesu ar ddiwedd pob blwyddyn i benderfynu a oes unrhyw arwydd bod yr ased wedi ei amharu. Lle bo arwyddion yn bodoli ac amcangyfrifir bod unrhyw wahaniaethau posibl o bwys, amcangyfrifir gwerth adferadwy'r ased a, lle bo hyn yn llai na gwerth cario'r ased, caiff colled amhariad ei chydabod ar gyfer y diffyg.

Lle canfyddir colledion amhariad, cyfrifyddir ar eu cyfer trwy:

- Lle bo balans enillion ailbrisiad ar gyfer yr ased yn y Gronfa Ailbrisiadau, caiff gwerth cario'r ased ei ysgrifennu i lawr yn erbyn y balans hwnnw (hyd at swm yr enillion cronedig)
- Lle na fo balans yn y Gronfa Ailbrisiadau neu falans annigonol, caiff gwerth cario'r ased ei ysgrifennu i lawr yn erbyn y llinell wasanaeth berthnasol / llinellau gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.
- Lle bo colled amhariad yn cael ei gwrthdroi wedyn, mae'r gwrthdroad yn cael ei gredu i'r llinell wasanaeth berthnasol / llinellau gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, hyd at swm y golled wreiddiol, wedi'i gymhwyso ar gyfer y dibrisiad a fyddai wedi cael ei godi pe na bai'r golled wedi cael ei chydabod.

Gwarediadau ac Asedau Anghyfredol a Ddelir i'w Gwerthu

Pan ddaw'n debyg y caiff gwerth cario ased ei adennill yn bennaf trwy werthiant yn hytrach na thrwy barhau i'w ddefnyddio, caiff ei ailddosbarthu'n Ased a Ddelir i'w Werthu. Mae'r ased yn cael ei ailbrisiu'n syth cyn ei ailddosbarthu ac yna ei gario ar y swm isaf o'r swm hwn a gwerth teg llai costau gwerthu'r ased. Lle bo gostyngiad wedyn yn y gwerth teg llai costau gwerthu'r ased, caiff y golled ei chofnodi yn y llinell Gwariant Gweithredu Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Caiff enillion yn y gwerth teg eu cydnabod dim ond hyd at swm unrhyw golledion a gydnabyddwyd o'r blaen yn y Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau.

Ni chodir dibrisiad ar Asedau a Ddelir i'w Gwerthu.

Os nad yw asedau'n bodloni'r meini prawf mwyach i gael eu dosbarthu'n Asedau a Ddelir i'w Gwerthu, cânt eu hailddosbarthu'n asedau anghyfredol eto a'u prisio ar y swm isaf o'u gwerth cario cyn iddynt gael eu dosbarthu'n Asedau a Ddelir i'w Gwerthu, wedi'i gymhwyso ar gyfer dibrisiad, amorteiddiad neu ailbrisiadau a fyddai wedi cael eu cydnabod pe na baent wedi cael eu dosbarthu'n Asedau a Ddelir i'w Gwerthu, a'u gwerth adferadwy ar ddyddiad y penderfyniad i beidio â'u gwerthu.

Nid yw asedau sydd i gael eu hepgor neu eu sgrapio yn cael eu hailddosbarthu'n Asedau a Ddelir i'w Gwerthu. Pan fo ased yn cael ei waredu neu ei ddatgomisio, mae gwerth cario'r ased yn y Fantolen yn cael ei ysgrifennu i ffwrdd i'r llinell Gwariant Gweithredu Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r ennill neu golled wrth ei waredu. Mae derbyniadau o warediadau (os oes rhai) yn cael eu credydu i'r un llinell yn y Datganiad Incwm

a Gwariant Cynhwysfawr, hefyd fel rhan o'r enillion neu golledion wrth ei waredu (h.y. eu debydu yn erbyn gwerth cario'r ased ar adeg ei waredu). Mae unrhyw enillion ailbrisiad a gronnir ar gyfer yr ased yn y Gronfa Ailbrisiadau'n cael eu trosglwyddo i'r Cyfrif Cymhwysio Cyfalaf.

Mae symiau a cheir ar gyfer gwaredu mwy na £10,000 yn cael eu categoreiddio fel derbyniadau cyfalaf a'u credydu i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf. Yna ni ellir defnyddio'r rhain ond ar gyfer buddsoddi cyfalaf newydd neu eu neilltuo i leihau angen sylfaenol yr Awdurdod i fenthyg arian. Mae derbyniadau'n cael eu neilltuo i'r Gronfa o Balans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Newidiadau i Gronfeydd.

Ni chaiff gwerth dileu gwarediadau ei godi yn erbyn y dreth gyngor, oherwydd darperir yn llawn am gost asedau sefydlog o dan drefniadau ar wahân ar gyfer ariannu cyfalaf. Mae symiau'n cael eu neilltuo i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf o Balans Cronfa'r Cyngor Gyffredinol yn y Datganiad Newidiadau i Gronfeydd.

Dibrisiant

Darperir am ddibrisiad ar yr holl asedau Eiddo, Offeriant a Chyfarpar trwy ddyrannu eu symiau dibrisiadwy yn systematig dros eu hoesoedd defnyddiol. Gwneir eithriad am asedau sydd heb oes ddefnyddiol benodol y gellir ei bennu (h.y. tir rhydd-ddaliadol a rhai Asedau Cymunedol) ac asedau nad ydynt ar gael i'w defnyddio eto (h.y. asedau sy'n cael eu hadeiladu).

Caiff dibrisiad ei gyfrifo ar y seiliau canlynol:

- aneddiadau ac adeiladau eraill – dyraniad llinol dros oes ddefnyddiol yr eiddo fel y'i hamcangyfrifir gan y prisiwr
- cerbydau, peiriannau, celfi a chyfarpar – naill ai dyraniad llinol dros oes ddefnyddiol yr ased neu fel canran o werth pob dosbarth o asedau yn y Fantolen, fel y cynghorir gan swyddog sydd â chymwysterau priodol
- seilwaith – dyraniad llinol dros 40 o flynyddoedd

Yn ogystal, dibrisir enillion adbrisiad, a bydd swm sy'n gyfwerth â'r gwahaniaeth rhwng y dibrisiant gwerth cyfredol a roddir ar asedau a'r dibrisiant a fyddai wedi cael ei roi ar sail eu cost hanesyddol yn cael ei drosglwyddo bob blwyddyn o'r Cyfrif wrth Gefn - Adbrisiadau i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf.

Cyfrifyddu Cydrannol

Defnyddir cyfrifyddu cydrannol pan fydd gan ased unigol un neu ragor o rannau hanfodol ac iddynt oes economaidd sylweddol wahanol i'r prif ased. Felly byddai cydrannau'r prif ased yn dibrisio ar gyfraddau gwahanol.

Er mwyn pennu a oes gwahaniaeth o bwys yn y tâl dibrisio, mae'r Awdurdod yn cynnal dadansoddiad sensitifrwydd mewn perthynas â'i brosiectau cyfalaf mwyaf. Mae'r tâl yn cael ei gyfrifo ar sail yr ased cyfan o'i gymharu â thâl ar sail y cydrannau. Caiff y tâl ar sail cydrannau ei ddefnyddio os oes gwahaniaeth o bwys rhwng y ddau gyfrifiad.

6.1.3 **Eiddo Buddsoddi**

Eiddo buddsoddi yw'r eiddo hwnnw a ddefnyddir dim ond i ennill rhenti a/neu am arbrisant cyfalaf. Nid yw'r diffiniad yn cael ei fodloni os caiff yr eiddo ei ddefnyddio mewn unrhyw ffordd i hwyluso cyflenwi gwasanaethau neu gynhyrchu nwyddau neu'n cael ei ddal i'w werthu.

Caiff eiddo buddsoddi ei fesur yn y lle cyntaf ar gost ac wedyn ar werth teg, ar sail y swm y gellid cyfnewid yr ased amdano rhwng partïon gwybodus ar hyd braich. Ni chaiff yr eiddo ei ddibrisio ond caiff ei ailbriso bob blwyddyn yn ôl amgylchiadau'r farchnad ar ddiwedd y flwyddyn. Caiff enillion a cholledion wrth ailbriso eu cofnodi yn y llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Caiff yr un peth ei wneud gydag enillion a cholledion wrth waredu'r eiddo.

Caiff y rhenti a geir am eiddo buddsoddi eu credydu i'r llinell Incwm Ariannu a Buddsoddi ac maent yn arwain at ennill i Falans y Gronfa Gyffredinol. Fodd bynnag, nid yw'r trefniadau statudol yn caniatáu i enillion a cholledion ailbrisiadau a gwarediadau gael effaith ar Falans y Gronfa Gyffredinol. Felly caiff yr enillion a'r colledion eu tynnu allan o Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad Newidiadau i Gronfeydd a'u cofnodi yn y Cyfrif Addasu Cyfalaf ac (ar gyfer unrhyw dderbyniadau o werthiant sy'n fwy na £10,000) y Gronfa Derbyniadau Cyfalaf.

6.1.4 **Asedau Treftadaeth**

Mae gwahanol fathau o Asedau Treftadaeth ac maent wedi'u nodi yn y cyfrifon fel a ganlyn.

- **Cyn-asedau Cymunedol**

Mae'r asedau treftadaeth hynny a oedd gynt yn cael eu cynnwys mewn asedau cymunedol wedi cael eu trosglwyddo i'r categori newydd ar gyfer Asedau Treftadaeth. Fe'u cofnodir ar sail y gost hanesyddol ac maent yn cynnwys Castell Caerfyrddin, regalia dinesig a darnau o waith celf.

- **Gwaith Celf Seilwaith**

Yn flaenorol câi'r asedau hyn eu nodi fel seilwaith ac roeddent un ai'n rhan o brosiect cyfalaf mawr neu'n ddarnau o waith celf ynddynt eu hunain ar gylchfannau neu yng nghanol trefi. A hwythau'n gyn-asedau seilwaith, fe'u cofnodir ar sail y gost hanesyddol.

- **Arddangosion Amgueddfeydd/Cofnodion Archif**

Mae gan yr Awdurdod gasgliad mawr o arddangosion amgueddfeydd a deunydd archif na chawsant eu cynnwys yn y Fantolen. Nid yw gwybodaeth am gost yr eitemau hyn ar gael yn hawdd ac ym marn yr Awdurdod ni fyddai'r budd o drefnu i briso'r eitemau hyn yn cyfiawnhau'r gost o wneud hynny.

6.1.5 **Asedau Anniriaethol**

Asedau nad oes iddynt sylwedd ffisegol yw'r rhain ond asedau a ddaw â buddion economaidd i'r Awdurdod yn y dyfodol, sef asedau megis trwyddedau meddalwedd neu asedau a grëir yn fewnol ac sydd wedi'u cyfalafu.

Ar hyn o bryd nid oes gan yr Awdurdod asedau anniriaethol. Caiff gwelliannau ('*enhancements*') eu categoreiddio bob blwyddyn a byddai unrhyw asedau anniriaethol yn cael eu nodi fel rhan o'r ymarfer blynyddol hwn.

6.1.6 **Taliadau sy'n Cael eu Cynnwys yn y Refeniw am Asedau Sefydlog**

Caiff y symiau canlynol eu debydu i wasanaethau, gwasanaethau cymorth a chyfrifon masnachu er mwyn cofnodi cost dal asedau sefydlog yn ystod y flwyddyn:

- dibrisiad yr asedau a ddefnyddiwyd gan y gwasanaeth perthnasol
- colledion ailbrisiad ac amhariad ar asedau mae'r gwasanaeth yn eu defnyddio lle nad oes unrhyw enillion cronedig yn y Gronfa Ailbrisiadau y gallir dileu'r colledion yn eu herbyn
- amorteiddio asedau sefydlog anniriaethol y gwasanaeth.

Nid yw'n ofynnol i'r Awdurdod godi treth gyngor i dalu am golledion dibrisiad, ailbrisiad ac amhariad nac amorteiddiadau. Fodd bynnag, mae'n ofynnol iddo roi cyfraniad blynyddol o'i refeniw tuag at leihau ei ofynion benthycia i gyd. Felly mae'r cyfraniad ym malans y Gronfa Gyffredinol (Dardpariaeth Isafswm Refeniw neu Brifswm Cronfa Fenthyciadau) yn cymryd lle colledion dibrisiad, ailbrisiad ac amhariad ac amorteiddiadau, trwy drafodyn addasu gyda'r Cyfrif Addasu Cyfalaf yn y Datganiad Newidiadau i Gronfeydd ar gyfer y gwahaniaeth rhwng y ddau.

6.1.7 **Gwariant Refeniw a Gyllidir gan Gyfalaf dan Statud**

Mae gwariant a wnaethpwyd yn ystod y flwyddyn y gellir ei gyfalafu o dan ddardpariaethau statudol ond nad yw'n arwain at greu asedau anghyfredol wedi cael ei godi fel gwariant ar y gwasanaeth perthnasol yn y cyfrif Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn y flwyddyn. Lle bo'r Awdurdod wedi penderfynu talu cost y gwariant hwn o adnoddau cyfalaf sy'n bodoli eisoes neu drwy gael benthyciad, mae trosglwyddiad yn y Datganiad Newidiadau i Gronfeydd o Falans Cronfa'r Cyngor i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf wedyn yn tynnu allan y symiau a godwyd yn y Datganiad Newidiadau ar Falans Cronfa'r Cyngor fel nad oes unrhyw effaith ar lefel y Dreth Gyngor.

6.1.8 **Arian Parod ac Arian Gyfwerth**

Mae'r arian gyfwerth yn fuddsoddiadau sy'n rhwydd eu drosglwyddo i symiau arian parod heb newid ei werth. Caiff arian parod ei dynnu a'i adneuo gan ddibynnu ar ddiffyg neu warged arian parod ar y diwrnod. Mae pob cyfrif galw wedi cael eu dynodi at y diben hwn. Mae'r Arian Parod Cyfatebol hefyd yn cynnwys buddsoddiadau cyfnod penodedig sy'n aeddfedu cyn pen tri mis neu lai ar ôl y dyddiad caffael.

6.1.9 **Grantiau a Chyfraniadau'r Llywodraeth**

Caiff grantiau gan lywodraethau a chyfraniadau gan drydydd partïon a rhoddion, pa un ydynt yn cael eu talu fel ernes, fel rhandaliadau neu fel ôl-daliadau, eu cydnabod fel taliadau dyledus i'r Awdurdod pan fo sicrwydd rhesymol:

- y bydd yr Awdurdod yn cydymffurfio â'r amodau sy'n gysylltiedig â'r taliadau, ac
- y bydd y grantiau neu'r cyfraniadau'n dod i law.

Ni chaiff symiau a gydnabyddir fel taliadau dyledus i'r Cyngor eu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hyd nes i'r amodau sy'n gysylltiedig â'r grant neu'r cyfraniad gael eu bodloni. Mae'r amodau yn nodi ei bod yn ofynnol i'r buddion economaidd yn y dyfodol neu'r potensial gwasanaeth a gorfforir yn yr ased sy'n cael ei gaffael gan ddefnyddio'r grant neu'r cyfraniad gael eu defnyddio gan y derbynnydd fel y rhagnodir, neu fod yn rhaid i'r buddion economaidd yn y dyfodol neu'r potensial gwasanaeth gael eu dychwelyd i'r trosglwyddwr.

Mae symiau o arian a flaendalwyd fel grantiau a chyfraniadau nad yw'r amodau ar eu cyfer wedi cael eu bodloni'n cael eu cario yn y Fantolen fel credydwy. Pan gaiff yr amodau eu bodloni, caiff y grant neu'r cyfraniad ei gredu i'r llinell wasanaeth berthnasol (grantiau a chyfraniadau refeniw priodoladwy) neu Incwm Trethi a Grantiau Amhenodol (grantiau refeniw heb eu neilltuo a'r holl grantiau cyfalaf) yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Lle caiff grantiau cyfalaf eu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, cânt eu tynnu allan o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Newidiadau i Gronfeydd. Lle nad yw'r grant wedi cael ei ddefnyddio eto i ariannu gwariant cyfalaf, caiff ei gofnodi yn y gronfa Grantiau Cyfalaf Heb eu Defnyddio. Lle mae wedi cael ei ddefnyddio, caiff ei gofnodi yn y Cyfrif Addasu Cyfalaf. Caiff symiau yn y gronfa Grantiau Cyfalaf Heb eu Defnyddio eu trosglwyddo i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf ar ôl iddynt gael eu defnyddio i ariannu gwariant cyfalaf.

6.1.10 **Prydlesu**

Caiff prydlesi eu dosbarthu fel prydlesi cyllid lle bo telerau'r brydles yn trosglwyddo'n arwyddocaol yr holl risgiau a buddion sydd ynghlwm wrth berchnogaeth ar yr eiddo, offeriant neu gyfarpar o'r prydleswr i'r prydlesai. Mae pob prydles arall yn cael ei dosbarthu fel prydles weithredol. Lle bo prydles yn cynnwys tir ac adeiladau, caiff elfennau'r tir a'r adeiladau eu hystyried ar wahân at ddibenion dosbarthu. Cyfrifyddir ar gyfer trefniadau nad oes ganddynt statws cyfreithiol prydles ond sy'n cyfleu hawl i ddefnyddio ased yn gyfnewid am dâl o dan y polisi hwn lle bo cyflawni'r trefniant yn dibynnu ar ddefnyddio asedau penodol.

Mae adolygiad o bob brydles yr Awdurdod (fel y prydlesai ac fel y prydleswr) wedi cael ei gynnal. Ar hyn o bryd mae'r holl brydlesi'n cael eu trin fel prydlesi gweithredol. Ychydig iawn o brydlesi bach a ganfuwyd y gellid o bosibl eu hailddosbarthu'n brydlesi cyllid. Mae'r rhain yn gysylltiedig â chyfarpar ac yn anarwyddocaol yn nhermau eu gwerth a'u hyd. Ni fyddai'r addasiadau ailddosbarthu'n effeithio'n sylweddol ar sefyllfa ariannol yr Awdurdod, nac ar allu'r sawl sy'n darllen y cyfrifon i weld holl weithgareddau economaidd y Cyngor a'r graddau y mae'n agored i risg.

Yr Awdurdod fel y Prydleswr – prydlesi gweithredol

Caiff rhenti sy'n cael eu talu o dan brydlesi gweithredol eu codi i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel un o dreuliau'r gwasanaethau sy'n cael budd o ddefnyddio'r eiddo, offeriant neu gyfarpar sy'n cael eu prydlesu.

Yr Awdurdod fel y Deiliad Prydlesi – prydlesi gweithredol

Lle bo'r Awdurdod yn rhoi prydles weithredol dros eiddo, caiff yr ased ei gadw yn y Fantolen. Caiff incwm o renti ei gredu i'r gwasanaeth priodol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

6.1.11 **Rhwymedigaethau Ariannol**

Caiff rhwymedigaethau ariannol eu cydnabod ar y Fantolen pan ddaw'r Awdurdod yn barti i ddarpariaethau contractiol offeryn ariannol ac ar y dechrau cânt eu mesur yn ôl gwerth teg a'u cario yn unol â'u cost amorteiddiedig. Mae'r hyn a godir bob blwyddyn i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar gyfer y llog sy'n daladwy yn cael ei seilio ar werth cario'r rhwymedigaeth, wedi'i luosi gan y gyfradd llog weithredol ar gyfer yr offeryn. Y gyfradd llog weithredol yw'r gyfradd sy'n disgowntio'n union daliadau arian parod amcangyfrifedig yn y dyfodol dros oes yr offeryn i'r swm y cafodd ei gydnabod yn wreiddiol yn unol ag ef.

Ar gyfer y rhan fwyaf o'r benthyciadau sydd gan yr Awdurdod, mae hyn yn golygu mai'r swm a gyflwynir yn y Fantolen yw'r prifswm ad-daladwy sy'n ddyledus (a hefyd llog cronedig); ac mai'r llog a godir i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yw'r swm taladwy am y flwyddyn yn unol â chytundeb y benthyciad.

Caiff enillion a cholledion ar adbrynu benthyciadau neu eu setlo'n gynnar eu credydu a'u debydu i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ym mlwyddyn eu hadbrynu neu eu setlo. Fodd bynnag, lle bo'r adbrynu wedi digwydd fel rhan o ailstrwythuro'r portffolio benthyciadau sy'n golygu addasu neu gyfnewid offerynnau sy'n bodoli eisoes, mae'r premiwm yn cael ei ddiwynnu o gost amorteiddiedig y benthyciad newydd neu addasedig ac mae'r disgownt yn cael ei ychwanegu ati, ac mae'r dibrisiant i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn cael ei ledaenu dros oes y benthyciad trwy addasiad i'r gyfradd llog weithredol.

Lle bo premiymau a disgowntiau wedi cael eu codi i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, mae'r rheoliadau'n caniatáu i'r effaith ar Falans Cronfa'r Cyngor gael ei ledaenu dros flynyddoedd i ddod. Mae gan yr Awdurdod bolisi o ledaenu'r ennill neu'r golled dros y tymor oedd ar ôl ar y benthyciad yr oedd y premiwm yn daladwy arno neu yr oedd y disgownt yn dderbyniadwy arno pan gafodd ei ad-dalu. Mae cysoni'r symiau a godir i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr gyda'r tâl net sy'n ofynnol yn erbyn Balans y Gronfa Gyffredinol yn cael ei gyflawni trwy drosglwyddiad i'r neu o'r Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol yn y Datganiad Newidiadau i Gronfeydd.

6.1.12 **Asedau Ariannol**

Benthyciadau a Symiau Derbyniadwy

Caiff benthyciadau a symiau derbyniadwy eu cydnabod ar y Fantolen pan ddaw'r Awdurdod yn barti i ddarpariaethau contractiol offeryn ariannol ac ar y dechrau cânt eu mesur yn ôl gwerth teg. Wedyn cânt eu mesur yn unol â'u cost amorteiddiedig. Mae credydau blynyddol i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar gyfer y llog derbyniadwy yn cael eu seilio ar werth cario'r ased wedi'i luosi gan y gyfradd llog weithredol ar gyfer yr offeryn. Ar gyfer y rhan fwyaf o'r benthyciadau mae'r Awdurdod wedi'u rhoi, mae hyn yn golygu mai'r swm a gyflwynir yn y Fantolen yw'r prifswm derbyniadwy sy'n ddyledus (a hefyd llog cronedig) ac mai'r llog sy'n cael ei gredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yw'r swm derbyniadwy am y flwyddyn yng nghytundeb y benthyciad.

Lle bo'r Awdurdod wedi rhoi benthyciadau ar gyfraddau is na chyfraddau'r farchnad (benthyciadau meddal), caiff unrhyw golled sylweddol ei chofnodi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (wedi'i debydu i'r gwasanaeth priodol) am werth presennol y llog a fydd yn cael ei hepgor dros oes yr offeryn, gan arwain at gost amorteiddiedig is na'r prifswm dyledus. Mae'r llog yn cael ei gredu i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar gyfradd llog weithredol ychydig yn uwch na'r gyfradd dderbyniadwy gan y sefydliadau gwirfoddol, gyda'r gwahaniaeth yn cynyddu cost amorteiddiedig y benthyciad yn y Fantolen. Mae darpariaethau statudol yn ei gwneud yn ofynnol mai effaith benthyciadau meddal ar Falans y Gronfa Gyffredinol yw'r llog derbyniadwy am y flwyddyn ariannol – mae cysoni'r symiau a gaiff eu debydu a'u credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr gyda'r ennill net sy'n ofynnol yn erbyn Balans y Gronfa Gyffredinol yn cael ei gyflawni trwy drosglwyddiad i'r neu o'r Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol yn y Datganiad Newidiadau i Gronfeydd.

Lle nodir bod amhariad ar asedau oherwydd tebygrwydd sy'n deillio o ddigwyddiad yn y gorffennol na fydd taliadau sy'n ddyledus o dan y contract yn cael eu gwneud, caiff yr ased ei ysgrifennu i lawr a chodir tâl ar y gwasanaeth perthnasol (am symiau derbyniadwy sy'n benodol i'r gwasanaeth hwnnw) neu i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Caiff y golled amhariad ei mesur fel y gwahaniaeth rhwng gwerth cario a gwerth presennol y llifoedd arian yn y dyfodol wedi'u diwygio, wedi'u disgowntio ar gyfradd llog weithredol wreiddiol yr ased.

Caiff unrhyw enillion a cholledion sy'n deillio wrth ddatgydnabod ased eu credydu neu eu debydu i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

6.1.13 **Stocrestrau a Chontractau Hirdymor**

Caiff stocrestrau eu cynnwys yn y Fantolen ar yr isaf o'r gost a'r gwerth gwireddadwy net. Mae cost stocrestrau'n cael ei dynodi gan ddefnyddio'r fformiwla gostio gyfartalog bwysoledig.

Cyfrifyddir ar gyfer contractau hirdymor ar sail codi gwerth y gwaith a'r gwasanaethau a gafwyd o dan y contract yn ystod y flwyddyn ariannol ar y Warged neu Ddiffyg ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau.

6.1.14 **Cost y Gwasanaethau Cynnal**

Caiff costau gorbenion a gwasanaethau cymorth eu codi ar y rheiny sy'n cael budd o'r cyflenwad neu'r gwasanaeth yn unol ag egwyddorion costio *Côd Ymarfer Cyfrifyddu Gwerth Gorau 2016/17* Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth. Defnyddir egwyddor costio amsugol llwyr – sef bod cost lawn gorbenion a gwasanaethau cymorth yn cael ei rhannu rhwng defnyddwyr yn ôl cyfran y buddion a dderbyniwyd.

6.1.15 **Darpariaethau**

Caiff darpariaethau eu gwneud lle bo rhywbeth wedi digwydd sy'n gosod rhwymedigaeth ar yr Awdurdod sy'n debyg o alw am setliad trwy drosglwyddo buddion economaidd, ac y gellir gwneud amcangyfrif dibynadwy o swm y rhwymedigaeth. Er enghraifft, efallai bod y cyngor yn rhan o achos llys a allai arwain yn y pen draw at wneud setliad neu dalu iawndal.

Caiff darpariaethau eu codi fel traul i'r llinell wasanaeth briodol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn y flwyddyn y daw'r Awdurdod i wybod am y rhwymedigaeth a chânt eu mesur yn ôl yr amcangyfrif gorau - ar ddyddiad y fantolen - o'r gwariant gofynnol i setlo'r rhwymedigaeth, gan gymryd risgiau ac elfennau ansicr perthnasol i ystyriaeth.

Pan gaiff taliadau eu gwneud yn y pen draw, cânt eu codi ar y ddarpariaeth sydd wedi'i chreu yn y Fantolen. Caiff setliadau amcangyfrifedig eu hadolygu ar ddiwedd pob blwyddyn ariannol - lle daw'n llai na thebygol y bydd angen trosglwyddo buddion economaidd yn awr (neu gwneir setliad llai nag a ragwelwyd), caiff y ddarpariaeth ei gwrthdroi a'i chredydu'n ôl i gyfrif refereniw'r gwasanaeth perthnasol.

Lle disgwylir bod rhywun arall (e.e. yn sgil hawliad yswiriant) yn talu canran o'r taliad, neu'r holl daliad, sydd ei angen i setlo darpariaeth, caiff hyn ond ei gydnabod fel incwm yn y cyfrif refereniw gwasanaeth priodol os yw'n hollol bendant y bydd ad-daliad yn dod i law pe setlir y rhwymedigaeth.

6.1.16 **Cronfeydd Wrth Gefn**

Mae'r Awdurdod yn neilltuo symiau penodol fel cronfeydd wrth gefn at ddibenion polisi yn y dyfodol neu i ddarparu ar gyfer hapddigwyddiadau. Caiff cronfeydd wrth gefn eu creu trwy neilltuo symiau o Balans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Newidiadau i Gronfeydd. Pan fo angen talu gwariant sydd i gael ei ariannu o gronfa wrth gefn, caiff ei godi ar y gwasanaeth priodol yn y flwyddyn honno i sgorio yn erbyn y Warged neu Ddiffyg ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Yna caiff y gronfa wrth gefn

ei neilltuo'n ôl i Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad Newidiadau i Gronfeydd fel na chodir unrhyw beth yn erbyn y dreth gyngor ar gyfer y gwariant.

Caiff rhai cronfeydd penodol eu cadw er mwyn rheoli'r prosesau cyfrifyddu ar gyfer asedau anghyfredol, offerynnau ariannol, budd-daliadau ymddeoliad a chyflogeion, ac nid ydynt yn adnoddau y gall yr Awdurdod eu defnyddio – caiff y cronfeydd hyn eu hesbonio yn y polisïau perthnasol.

6.1.17 **Budd-daliadau i Gyflogeion**

Budd-daliadau sy'n daladwy yn ystod eu cyflogaeth

Budd-daliadau tymor byr i gyflogeion yw'r rheiny y mae'n rhaid eu setlo cyn pen 12 mis ar ôl diwedd y flwyddyn. Maent yn cynnwys budd-daliadau fel cyflogau, gwyliau blynyddol â thâl ac absenoldeb salwch â thâl i'r cyflogeion presennol a chânt eu cydnabod fel traul am wasanaethau yn y flwyddyn mae'r cyflogeion yn rhoi gwasanaeth i'r Awdurdod. Gwneir cronriad ar gyfer cost hawliau i wyliau y mae cyflogeion yn eu hennill ond heb eu cymryd cyn diwedd y flwyddyn, y gall cyflogeion eu cario ymlaen i'r flwyddyn ariannol nesaf. Gwneir y cronriad ar y cyfraddau cyflog sy'n berthnasol yn y flwyddyn gyfrifyddu ganlynol, sef y cyfnod mae'r cyflogai'n cymryd y budd-dal ynddi. Codir y cronriad i'r Warged neu Ddiffyg ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau, ond yna caiff ei wrthdroi allan trwy'r Datganiad Newidiadau i Gronfeydd er mwyn i'r budd-daliadau gwyliau gael eu codi i refeniw yn y flwyddyn ariannol y cymerir yr absenoldeb gwyliau ynddi.

Budd-daliadau dod â swyddi i ben

Budd-daliadau dod â swyddi ben yw'r symiau sy'n daladwy o ganlyniad i benderfyniad gan yr Awdurdod i ddod â chyflogaeth swyddog i ben cyn y dyddiad ymddeol arferol neu benderfyniad swyddog i dderbyn dileu ei swydd yn wirfoddol, a chânt eu codi ar sail cronriadau i'r llinell Costau Heb eu Dosbarthu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr pan fo modd dangos bod yr Awdurdod wedi ymrwymo i ddileu cyflogaeth swyddog neu grŵp o swyddogion neu wneud cynnig i annog dileu swyddi'n wirfoddol.

Lle bo budd-daliadau dod â swyddi i ben yn golygu gwella pensiynau, mae darpariaethau statudol yn ei gwneud yn ofynnol codi'r swm sy'n daladwy gan yr Awdurdod i'r gronfa bensiwn neu'r pensiwnwr yn y flwyddyn, nid y swm a gyfrifir yn unol â'r safonau cyfrifyddu perthnasol, ar Falans y Gronfa Gyffredinol. Yn y Datganiad Newidiadau i Gronfeydd, mae angen neilltuadau i ac o'r Gronfa Wrth Gefn Bensiynau er mwyn dileu'r debydau a chredydau tybiannol ar gyfer budd-daliadau dod â swyddi i ben o ran gwelliannau i bensiynau, a rhoi yn eu lle ddebydau ar gyfer yr arian parod a dalwyd i'r gronfa bensiwn a phensiynwyr ac unrhyw symiau o'r fath sy'n daladwy ond heb eu talu ar ddiwedd y flwyddyn.

Budd-daliadau Ôl Gyflogaeth

Mae gweithwyr y Cyngor yn aelodau o ddau gynllun pensiwn ar wahân:

- Cynllun Pensiwn Athrawon, a weinyddir gan *Capita Teachers' Pensions* ar ran yr Adran Addysg.
- Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, a weinyddir gan Gyngor Sir Caerfyrddin.

Mae'r ddau gynllun yn darparu budd-daliadau penodol i'r aelodau (cyfandaliadau ymddeol a phensiynau), a enillwyd wrth iddynt weithio i'r Cyngor.

Fodd bynnag, mae'r trefniadau ar gyfer cynllun yr athrawon yn golygu na ellir nodi'r rhwymedigaethau ar gyfer y budd-daliadau hyn yn benodol i'r Awdurdod. Felly cyfrifyddir ar gyfer y cynllun fel pe bai'n gynllun cyfraniadau diffiniedig ac ni chaiff unrhyw rwymedigaeth o ran talu budd-daliadau yn y dyfodol ei chydabod yn y Fantolen a chodir cyfraniadau'r cyflogwr sy'n daladwy i bensiynau athrawon yn y flwyddyn ar y gwasanaeth addysg yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr

Cynllun Pensiwn Dyfed

Mae Cynllun Pensiwn Dyfed yn cael ei gyfrif yn gynllun budd-daliadau penodol.

Mae rhwymedigaethau Cronfa Pensiwn Dyfed, sydd i'w priodoli i'r Cyngor, yn cael eu cynnwys yn y Fantolen ar sail actiwaraid gan ddefnyddio'r dull rhagamcanu unedau – h.y. asesiad o'r hyn a delir yn y dyfodol mewn perthynas â'r budd-daliadau ymddeol y mae'r gweithwyr wedi'u hennill hyd yn hyn, yn seiliedig ar ragdybiaethau ynghylch cyfraddau marwolaeth, cyfraddau trosiant gweithwyr, ac ati, a rhagamcanion enillion gweithwyr presennol.

Caiff gwerth y rhwymedigaethau ei ddisgowntio i gyfateb â phrisiau cyfredol gan ddefnyddio cyfradd ddisgownt 2.6% (sy'n seiliedig ar y gyfradd enillion ddangosol ar fondiau corfforaethol safon uchel [Bond Corfforaethol AA]).

Mae asedau Cronfa Pensiwn Dyfed sydd yn briodol i'r Cyngor yn cael eu cynnwys yn y Fantolen yn ôl eu gwerth teg:

- gwarannau a ddyfynnwyd – y pris cynnig
- gwarannau na ddyfynnwyd – amcangyfrif proffesiynol
- gwarannau cyfunol – y pris cynnig
- eiddo – gwerth y farchnad.

Mae'r newid yn rhwymedigaethau net pensiynau yn cael ei rannu mewn i'r cydrannau canlynol:

Cost gwasanaethau sef:

- costau gwasanaeth cyfredol - y cynnydd yn y rhwymedigaethau yn sgil y blynyddoedd o wasanaeth a enillwyd eleni - wedi'u pennu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr y gwasanaethau sy'n cyflogi'r gweithwyr.
- cost gwasanaeth y gorffennol – y cynnydd yn y rhwymedigaethau yn deillio o benderfyniadau yn y flwyddyn gyfredol y mae eu heffaith yn gysylltiedig â blynyddoedd gwasanaeth a enillwyd mewn blynyddoedd cynharach – yn cael ei debydu i'r Warged neu Ddiffyg ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r Costau Heb eu Dosbarthu.
- y llog net ar y rhwymedigaeth buddion diffiniedig net (yr ased), h.y. cost y llog net i'r Awdurdod – y newid yn ystod y cyfnod yn y rhwymedigaeth buddion diffiniedig net (yr ased) sy'n deillio o dreigl amser, wedi'i gofnodi dan linell Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr – cyfrifir hyn drwy gymryd y gyfradd ostyngol a ddefnyddir i fesur yr ymrwymiad buddion diffiniedig ar ddechrau'r cyfnod a'i defnyddio ar gyfer y rhwymedigaeth buddion diffiniedig net (yr ased) ar ddechrau'r cyfnod – gan ystyried unrhyw newidiadau

yn y rhwymedigaeth buddion diffiniedig net (yr ased) yn ystod y cyfnod o ganlyniad i'r cyfraniadau a'r buddion a delir.

Ailfesur sef:

- yr adenillion ar asedau'r cynllun – ac eithrio'r symiau sydd wedi'u cynnwys yn y llog net ar y rhwymedigaeth/(ased) buddion diffiniedig net – i'w cofnodi dan y Gronfa Bensiynau dan y pennawd Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Eraill.
- enillion a cholledion actiwaraidd – newidiadau yn y rhwymedigaeth bensiynau net sy'n digwydd oherwydd nad yw pethau wedi cyd-fynd â'r rhagdybiaethau a wnaed adeg y prisio actiwaraidd diwethaf neu oherwydd bod yr actiwariaid wedi diweddarau eu rhagdybiaethau – i'w cofnodi dan y Gronfa Bensiynau dan y pennawd Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Eraill.
- cyfraniadau a dalwyd i Gronfa Bensiwn Dyfed – arian parod a dalwyd fel cyfraniadau cyflogwr i'r gronfa bensiwn i setlo rhwymedigaethau; ni chyfrifir amdanynt fel traul.

Mewn perthynas â budd-daliadau ymddeoliad, mae darpariaethau statudol yn ei gwneud yn ofynnol i godi'r swm sy'n daladwy gan yr Awdurdod i'r gronfa bensiwn neu'n uniongyrchol i'r pensiynwr yn y flwyddyn, nid y swm a gyfrifir yn unol â'r safonau cyfrifyddu perthnasol, ar Falans Cronfa'r Cyngor. Yn y Datganiad Newidiadau i Gronfeydd, mae hyn yn golygu bod yna neilltuadau i ac o'r Gronfa Wrth Gefn Bensiynau er mwyn dileu'r debydau a chredydau tybiannol ar gyfer budd-daliadau ymddeoliad a rhoi yn eu lle ddebydau ar gyfer yr arian parod a dalwyd i'r gronfa bensiwn a phensiynwyr ac unrhyw symiau o'r fath sy'n daladwy ond heb eu talu ar ddiwedd y flwyddyn. Felly mae'r balans negyddol sy'n codi ar y Gronfa Wrth Gefn Bensiynau yn mesur yr effaith fuddiannol ar y Gronfa Gyffredinol o fod yn ofynnol i gyfrifyddu ar gyfer budd-daliadau ymddeoliad ar sail llifoedd arian yn hytrach nag wrth i gyflogeion ennill budd-daliadau.

Budd-daliadau Dewisol

Mae gan yr Awdurdod hefyd bwerau cyfyngedig i ddewis talu budd-daliadau ymddeol i weithiwr sy'n ymddeol yn gynnar. Os bernir y bydd unrhyw rwymedigaeth yn codi yn sgil talu budd-dal i unrhyw aelod o staff (gan gynnwys athrawon) caiff ei gronni yn y flwyddyn y penderfynwyd gwneud y taliad a'i gyfrif yn unol â'r polisiau sy'n gymwys i Gronfa Bensiwn Dyfed.

6.1.18 Buddiannau mewn Cwmnïau ac Endidau eraill

Mae gan yr Awdurdod fuddiannau perthnasol yn *CWM Environmental* a hynny ar ffurf is-gwmnïau sy'n ei gwneud yn ofynnol i ddarparu cyfrifon grŵp. Fodd bynnag nid oes Cyfrifon Grŵp wedi cael eu paratoi, gan na fyddai'r cyfuno yn cael effaith sylweddol ar sefyllfa ariannol yr Awdurdod, nac ar allu'r sawl sy'n darllen y cyfrifon i weld yr holl weithgareddau economaidd a'r risgiau y mae'r Awdurdod yn agored iddynt.

Cyngor Sir Caerfyrddin yw Ymddiriedolwr Gwarchod cofrestredig Egni Sir Gâr Cyfyngedig ac mae ganddo un aelod ar y bwrdd.

6.1.19 Gweithrediadau a Reolir ar y Cyd ac Asedau a Reolir ar y Cyd

Gweithrediadau a reolir ar y cyd yw gweithgareddau y mae'r Awdurdod yn eu cyflawni ar y cyd gyda mentrwyr eraill sy'n golygu defnyddio asedau ac adnoddau'r mentrwyr yn hytrach na sefydlu endid ar wahân. Mae'r Awdurdod yn cydnabod ar ei Fantolen yr asedau mae'n eu rheoli a'r rhwymedigaethau arno ac yn debydu a chredydu'r gwariant mae'n ei wneud a'r

gyfran o'r incwm mae'n ei hennill o weithgarwch y gweithgaredd yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Asedau a reolir ar y cyd yw eitemau o eiddo, offeriant neu gyfarpar a reolir ar y cyd gan yr Awdurdod a mentrwy'r eraill, gyda'r asedau'n cael eu defnyddio i gael buddiannau i'r mentrwy'r. Nid yw'r gyd-fenter yn golygu sefydlu endid ar wahân. Mae'r Awdurdod yn cyfrifyddu ar gyfer ei gyfran ef yn unig o'r asedau a reolir ar y cyd, y rhwymedigaethau arno a'r treuliau mae'n gorfod eu talu ar ei ran ei hun neu ar y cyd gydag eraill mewn perthynas â'i fudd yn y gyd-fenter a'r incwm mae'n ei ennill o'r fenter.

Rydym wedi clustnodi'r trefniad canlynol y gallai y diffiniad uchod fod yn berthnasol iddynt at ddibenion y cyfrifon:-

- ERW – consortiwm addysg rhanbarthol Canolbarth a De-orllewin Cymru

	ERW	
	2016-17	
	Cyfanswm	Rhan CSG
	£'000	£'000
Gwariant	201	42
Incwm	(271)	(57)
Gwarged/Diffyg am y flwyddyn	<u>(70)</u>	<u>(15)</u>
Asedau Cyfredol	0	0
Rhwymedigaethau Cyfredol	542	113
Rhwymedigaethau Tymor Hir	(136)	(28)
Cyfanswm Asedau llai Rhwymwddigaethau	<u>406</u>	<u>85</u>
Cronfeydd	406	85
Cyfanswm Cyllido	<u>406</u>	<u>85</u>

Nid yw'r rhestr uchod yn cynnwys popeth – ymhlith y trefniadau posibl eraill mae Consortiwm Prynu Cymru. At ddiben llunio'r cyfrifon hyn, ni ychwanegwyd cofnodion mewn perthynas â'r trefniadau hyn ac eithrio'r gwariant a'r incwm uniongyrchol sy'n berthnasol i bob cynllun. Nid yw'r addasiadau yn rhai perthnasol ac ni fyddent yn effeithio ar sefyllfa ariannol yr Awdurdod, nac ar allu'r sawl sy'n darllen y cyfrifon i weld holl weithgaredd economaidd yr Awdurdod a'r risg y mae'n agored iddi.

6.1.20 **Rhwymedigaeth Amodol**

Mae rhwymedigaeth amodol yn codi lle bo rhywbeth wedi digwydd sy'n gosod rhwymedigaeth bosibl ar yr awdurdod na fydd ei bodolaeth yn cael ei chadarnhau ond wrth i bethau ansicr yn y dyfodol, nad ydynt yn llwyr o dan reolaeth yr awdurdod, ddigwydd neu beidio.

Mae rhwymedigaethau amodol hefyd yn codi mewn amgylchiadau lle câi darpariaeth ei gwneud fel arall ond naill ai nad yw'n debygol y byddai angen all-lif adnoddau neu na ellir mesur swm y rhwymedigaeth yn ddibynadwy.

Ni chaiff rhwymedigaethau amodol eu cydnabod yn y Fantolen ond yn hytrach eu datgelu mewn nodyn i'r cyfrifon.

6.1.21 TAW

Nid yw'r incwm a'r gwariant yn cynnwys unrhyw symiau TAW, gan fod pob TAW yn daladwy i Gyllid a Thollau ei Mawrhydi, a gellir adennill ganddynt hwy bob TAW a dalwyd.

6.1.22 Cynllun Effeithlonrwydd Ynni'r Ymrwymiad Lleihau Carbon

Mae'n ofynnol i'r Awdurdod gymryd rhan yng Nghynllun Effeithlonrwydd Ynni'r Ymrwymiad Lleihau Carbon. Ar hyn o bryd mae'r cynllun hwn yn ei ail gyfnod, a ddaw i ben ar 31 Mawrth 2019. Mae'n ofynnol i'r Awdurdod brynu lwfansau, un ai'n rhagolygol neu'n ôl-weithredol, a'u hildio ar sail allyriadau h.y. y carbon deuocsid a gynhrychir pan ddefnyddir ynni. Wrth i garbon deuocsid gael ei allyrru (h.y. pan ddefnyddir ynni) cydnabyddir rhwymedigaeth a chost. Bydd y rhwymedigaeth yn cael ei thalu drwy ildio lwfansau. Mesurir y rhwymedigaeth ar sail yr amcangyfrif gorau o'r gwariant a fyddai'n ofynnol i gyflawni'ch ymrwymadau, fel rheol yn unol â phris presennol y farchnad o ran nifer y lwfansau sy'n ofynnol i dalu'ch rhwymedigaeth ar y dyddiad adrodd. Mae'r gost i'r Awdurdod yn cael ei chydabod a'i nodi dan gostau gwasanaethau'r Awdurdod ac fe'i dosrennir i'r gwasanaethau ar sail yr ynni a ddefnyddir.

6.2 Dyfarniadau Beirniadol wrth Ddefnyddio Polisiau Cyfrifyddu

Wrth ddefnyddio'r polisiau cyfrifyddu a nodir yn Nodyn 6.1, bu'n rhaid i'r Awdurdod wneud rhai dyfarniadau penodol ynglŷn â thrafodion cymhleth neu'r rheiny sy'n destun ansicrwydd ynglŷn â digwyddiadau yn y dyfodol. Dyma'r dyfarniadau beirniadol a wneir yn y Datganiad o Gyfrifon:

Mae yna lawer iawn o ansicrwydd ynglŷn â lefelau cyllid i lywodraeth leol yn y dyfodol, yn ogystal ag ansicrwydd ynghylch goblygiadau'r bleidlais i adael yr Undeb Ewropeaidd. Fodd bynnag, mae gan yr Awdurdod strategaeth gyllidebol dair blynedd gadarn gyda chynigion o ran effeithlonrwydd a rhesymoli gwasanaethau er mwyn sicrhau cyllideb fantoledig, ac felly mae wedi penderfynu nad yw'r ansicrwydd hwn yn ddigon eto i roi arwydd y gallai fod amhariad ar asedau'r Awdurdod oherwydd angen pellach i gau cyfleusterau a lleihau lefelau'r ddarpariaeth gwasanaethau.

Ym mis Hydref 2008 methodd sector bancio Gwlad yr Iâ â chyflawni ei rwymedigaethau. Roedd £4 miliwn a hefyd llog o arian y Cyngor wedi'i fuddsoddi yng nghwmni Kaupthing, Singer and Friedlander (KSF) ar y pryd. Erbyn diwedd 2016-17 roedd y gweinyddwyr wedi ad-dalu £3.37 miliwn a hefyd llog. Gweler Nodyn 6.46.

Ar hyn o bryd mae ysgolion gwirfoddol a reolir ac ysgolion gwirfoddol a gynorthwyir wedi'u heithrio o fantolen yr Awdurdod ers 2009-10. Er bod gan yr Awdurdod rwymedigaethau a risgiau o ran costau eiddo megis gwaith atgyweirio a chynnal a chadw, nid yw'r Awdurdod yn berchen ar yr ysgolion ac nid oes hawl ganddo i unrhyw ddarpar fuddion economaidd sydd ynghlwm wrth yr asedau.

6.3 Tybiaethau a Wnaethpwyd am y Dyfodol a Ffynonellau Mawr Eraill Ansicrwydd wrth Amcangyfrif

Yn y Datganiad o Gyfrifon ceir ffigurau amcangyfrifedig sydd wedi'u seilio ar dybiaethau mae'r Awdurdod wedi'u gwneud am y dyfodol neu sy'n ansicr mewn rhyw ffordd arall. Gwneir amcangyfrifon gan gymryd mewm i ystyriaeth profiad hanesyddol, tueddiadau cyfredol a ffactorau perthnasol eraill. Fodd bynnag, oherwydd na ellir pennu balansau â sicrwydd, gallai'r gwir ganlyniadau fod yn sylweddol wahanol i'r tybiaethau a'r amcangyfrifon.

Mae'r eitemau ym Mantolen yr Awdurdod ar 31 Mawrth 2017 y mae risg sylweddol y cânt eu haddasu'n sylweddol yn y flwyddyn ariannol i ddod fel a ganlyn:

Eitem	Elfennau ansicr	Effaith os bydd y gwir ganlyniadau'n wahanol i'r tybiaethau
Rhwymedi -gaeth Pensiynau	Mae'r amcangyfrif o'r rhwymedigaeth net i dalu pensiynau'n dibynnu ar nifer o ddyfarniadau cymhleth sy'n ymwneud â'r gyfradd ddisgowntio a ddefnyddir, y gyfradd yr amcangyfrifir y bydd cyflogau'n codi, newidiadau i oed ymddeol, cyfraddau marwolaethau a'r enillion a ddisgwylir ar asedau'r gronfa bensiwn. Mae cwmni o actiwariaid ymgynghorol wedi cael ei gyflogi i roi cyngor arbenigol i'r Awdurdod am y tybiaethau i gael eu defnyddio.	Gellir mesur effeithiau newidiadau i dybiaethau unigol ar y rhwymedigaeth bensiynau net. Er enghraifft, pe bai tybiaeth y gyfradd ddisgowntio yn codi 0.1%, byddai'r rhwymedigaeth bensiynau'n gostwng £25.2 miliwn am 2016-17. Y swm oedd yn cael ei gario o ran y rhwymedigaeth bensiynau net ar 31 Mawrth 2017 oedd £361 miliwn. Fodd bynnag, mae'r tybiaethau'n rhyngweithio mewn ffyrdd cymhleth. Yn ystod 2016-17 dywedodd actiwariaid yr Awdurdod fod y rhwymedigaethau pensiynau net wedi lleihau £1.6 miliwn oherwydd bod amcangyfrifon cynharach wedi eu cywiro o ganlyniad i brofiad gwirioneddol ac wedi cynyddu £259.7 miliwn oherwydd diweddarau'r rhagdybiaethau.

6.4 Addasiadau rhwng y Sail Cyfrifyddu a'r Sail Ariannu yn unol â'r Rheoliadau

Mae'r nodyn hwn yn sôn am yr addasiadau gaiff eu gwneud i gyfanswm yr incwm a gwariant cynhwysfawr a gydnabyddir gan yr Awdurdod yn ystod y flwyddyn. Caiff yr addasiadau eu gwneud yn unol â'r arferion cyfrifyddu priodol i'r adnoddau a enwir yn y darpariaethau statudol fel rhai sydd ar gael i'r Awdurdod i dalu am ei wariant cyfalaf a refeniw yn y dyfodol.

	Cronfeydd y gellir eu defnyddio					
	Balans Cronfa'r Cyngor	Cyfrif Refeniw Tai	Cronfa Derbyniadau Cyfalaf	Cronfa Atgyweiriadau Mawr	Grantiau Cyfalaf na Cymhwyswyd	Symudiad yn Cronfeydd na ellir eu defnyddio
2016-17	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf:						
Gwrthdroi eitemau a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:						
Taliadau am ddibrisiant a niwed i asedau nad ydynt yn gyfredol	(30,304)	(11,185)	0	0	0	41,489
Colledion ar ôl ailbriso Eiddo, Offeriant a Chyfarpar	(4,306)	(4,439)	0	0	0	8,745
Symudiadau yng ngwerth Eiddo Buddsoddi ar y farchnad	(752)	0	0	0	0	752
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a chymhwyswyd	12,398	58	0	0	0	(12,456)
Gwariant refeniw a ariannwyd o'r cyfalaf o dan statud	(1,722)	(9)	0	0	0	1,731
Symiau'r asedau nad ydynt yn gyfredol a ddiddymwyd drwy waredu neu werthu fel rhan o'r elw/colled i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(4,987)	(139)	0	0	0	5,126
Mewnosod eitemau na ddebydwyd na chredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:						
Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiadau cyfalaf	7,313	4,207	0	0	0	(11,520)
Gwariant cyfalaf a godir ar falansau Cronfa'r Cyngor a'r Cyfrif Refeniw Tai	5,038	782	0	0	0	(5,820)

	Cronfeydd y gellir eu defnyddio					
	Balans Cronfa'r Cyngor	Cyfrif Refeniw Tai	Cronfa Derbyniadau Cyfalaf	Cronfa Atgyweiriadau Mawr	Grantiau Cyfalaf na Cymhwyswyd	Symudiad yn Cronfeydd na ellir eu defnyddio
2016-17	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Grantiau Cyfalaf na Cymhwyswyd:						
Grantiau a chyfraniadau cyfalaf nas cymhwyswyd a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	82	0	0	0	(82)	0
Grantiau a gymhwyswyd i'r cyllid cyfalaf a drosglwyddwyd i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf	0	0	0	0	354	(354)
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf:						
Trosglwyddo elw ariannol o werthu eiddo a gredydwyd fel rhan o'r elw/colled ar waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.	2,740	118	(2,858)	0	0	0
Derbyniadau Cyfalaf Statudol	48	0	(135)	0	0	87
Defnyddio'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf newydd	0	0	6,644	0	0	(6,644)
Cyfraniad o'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf tuag at y costau gweinyddol o waredu asedau nad ydynt yn gyfredol.	0	0	9	0	0	(9)
Derbyniadau Cyfalaf a Neilltuwyd	0	0	4	0	0	(4)
Trosglwyddo o'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig ar ôl derbyn arian.	0	0	(6)	0	0	6

	Cronfeydd y gellir eu defnyddio					
	Balans Cronfa'r Cyngor	Cyfrif Refeniw Tai	Cronfa Derbyniadau Cyfalaf	Cronfa Atgyweiriadau Mawr	Grantiau Cyfalaf na Cymhwyswyd	Symudiad yn Cronfeydd na ellir eu defnyddio
2016-17	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Gronfa Atgyweiriadau Mawr:						
Gwrthdroi'r Lwfans Atgyweiriadau Mawr a gredydwyd i'r Cyfrif Refeniw Tai	0	6,170	0	(6,170)	0	0
Defnyddio'r Gronfa Atgyweiriadau Mawr i ariannu'r gwariant cyfalaf newydd	0	0	0	6,170	0	(6,170)
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol:						
Swm sy'n dangos sut mae'r costau ariannol a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn wahanol i'r costau sydd i'w codi yn ystod y flwyddyn yn unol â'r gofynion statudol.	154	(52)	0	0	0	(102)
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Gronfa Bensiynau:						
Gwrthdroi eitemau sy'n ymwneud â buddiannau ymddeol a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. (gweler Nodyn 6.44)	(36,785)	(832)	0	0	0	37,617
Cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr sy'n daladwy yn ystod y flwyddyn.	23,703	502	0	0	0	(24,205)
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Gronfa Absenoldebau Cronedig:						
Swm sy'n dangos sut mae'r taliadau i swyddogion a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail gronedig yn wahanol i'r taliadau sydd i'w codi yn ystod y flwyddyn yn unol â'r gofynion statudol.	(1,406)	(6)	0	0	0	1,412
Cyfanswm yr Addasiadau	(28,786)	(4,825)	3,658	0	272	29,681

	Cronfeydd y gellir eu defnyddio					
	Balans Cronfa'r Cyngor	Cyfrif Refeniw Tai	Cronfa Derbyniadau Cyfalaf	Cronfa Atgyweiriadau Mawr	Grantiau Cyfalaf na Cymhwyswyd	Symudiad yn Cronfeydd na ellir eu defnyddio
2015-16	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf:						
Gwrthdroi eitemau a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:						
Taliadau am ddibrisiant a niwed i asedau nad ydynt yn gyfredol	(26,591)	(11,173)	0	0	0	37,764
Colledion ar ôl ailbriso Eiddo, Offeriant a Chyfarpar	(1,657)	(134,490)	0	0	0	136,147
Symudiadau yng ngwerth Eiddo Buddsoddi ar y farchnad	(1,485)	0	0	0	0	1,485
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a chymhwyswyd	22,430	291	0	0	0	(22,721)
Gwariant refeniw a ariannwyd o'r cyfalaf o dan statud	(4,105)	(78,991)	0	0	0	83,096
Symiau'r asedau nad ydynt yn gyfredol a ddiddymwyd drwy waredu neu werthu fel rhan o'r elw/colled i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(1,831)	(472)	0	0	0	2,303
Mewnosod eitemau na ddebydwyd na chredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:						
Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiadau cyfalaf	10,217	2,684	0	0	0	(12,901)
Gwariant cyfalaf a godir ar falansau Cronfa'r Cyngor a'r Cyfrif Refeniw Tai	12,468	8,493	0	0	0	(20,961)

	Cronfeydd y gellir eu defnyddio					
	Balans Cronfa'r Cyngor	Cyfrif Refeniw Tai	Cronfa Derbyniadau Cyfalaf	Cronfa Atgyweiriadau Mawr	Grantiau Cyfalaf na Cymhwyswyd	Symudiad yn Cronfeydd na ellir eu defnyddio
2015-16	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Grantiau Cyfalaf na Cymhwyswyd:						
Grantiau a chyfraniadau cyfalaf nas cymhwyswyd a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	300	0	0	0	(300)	0
Grantiau a gymhwyswyd i'r cyllid cyfalaf a drosglwyddwyd i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf	0	0	0	0	712	(712)
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf:						
Trosglwyddo elw ariannol o werthu eiddo a gredydwyd fel rhan o'r elw/colled ar waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.	1,699	458	(2,157)	0	0	0
Derbyniadau Cyfalaf Statudol	53	0	(131)	0	0	78
Defnyddio'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf newydd	0	0	10,027	0	0	(10,027)
Cyfraniad o'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf tuag at y costau gweinyddol o waredu asedau nad ydynt yn gyfredol.	0	0	23	0	0	(23)
Derbyniadau Cyfalaf a Neilltuwyd	0	0	123	0	0	(123)
Trosglwyddo o'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig ar ôl derbyn arian.	0	0	(6)	0	0	6

Nodiadau i'r Cvfrifon

	Cronfeydd y gellir eu defnyddio					
	Balans Cronfa'r Cyngor	Cyfrif Refeniw Tai	Cronfa Derbyniadau Cyfalaf	Cronfa Atgyweiriadau Mawr	Grantiau Cyfalaf na Cymhwysyd	Symudiad yn Cronfeydd na ellir eu defnyddio
2015-16	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Gronfa Atgyweiriadau Mawr:						
Gwrthdroi'r Lwfans Atgyweiriadau Mawr a gredydwyd i'r Cyfrif Refeniw Tai	0	6,166	0	(6,166)	0	0
Defnyddio'r Gronfa Atgyweiriadau Mawr i ariannu'r gwariant cyfalaf newydd	0	0	0	6,166	0	(6,166)
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol:						
Swm sy'n dangos sut mae'r costau ariannol a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn wahanol i'r costau sydd i'w codi yn ystod y flwyddyn yn unol â'r gofynion statudol.	(83)	(33)	0	0	0	116
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Gronfa Bensiynau:						
Gwrthdroi eitemau sy'n ymwneud â buddiannau ymddeol a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. (gweler Nodyn 6.44)	(40,454)	(794)	0	0	0	41,248
Cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr sy'n daladwy yn ystod y flwyddyn.	23,960	453	0	0	0	(24,413)
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Gronfa Absenoldebau Cronedig:						
Swm sy'n dangos sut mae'r taliadau i swyddogion a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail gronedig yn wahanol i'r taliadau sydd i'w codi yn ystod y flwyddyn yn unol â'r gofynion statudol.	1,092	(6)	0	0	0	(1,086)
Cyfanswm yr Addasiadau	(3,987)	(207,414)	7,879	0	412	203,110

6.5 Gweithrediadau Masnachu

Mae gan yr Awdurdod amryw o weithrediadau masnachu, a restrir yn y tabl isod. Mae trosiant y gweithgareddau masnachu hyn yn deillio yn bennaf o renti, ffioedd a thaliadau a godir ac maent naill ai'n ymgymeriadau gyda'r cyhoedd a thrydydd partion eraill neu'n weithrediadau masnachu mewnol, a sefydlwyd yn wreiddiol fel Gwasanaethlu. Nid yw cartrefi preswyl y Gwasanaethau Cymdeithasol yn gweithredu fel gweithgaredd masnachu o fewn yr Awdurdod. Ar hyn o bryd, mae'r holl gostau sydd i'w priodoli i redeg y cartrefi hyn yn cael eu cynnwys yn uniongyrchol yng nghyllideb y Gwasanaethau Cymdeithasol. Ceir ffigurau alldro gwirioneddol y gweithrediadau masnachu hyn isod:

2015-16 Cyfanswm Gwariant Gros	2015-16 Cyfanswm Incwm Gros	2015-16 Cyfanswm (Incwm)/ Gwariant Net		2016-17 Cyfanswm Gwariant Gros	2016-17 Cyfanswm Incwm Gros	2016-17 Cyfanswm (Incwm)/ Gwariant Net
£'000	£'000	£'000		£'000	£'000	£'000
Gweithgareddau/Adain						
32,445	(33,088)	(643)	Gwasanaethau Eiddo Atgyweirio a Chynnal	31,524	(32,206)	(682)
1,352	(1,675)	(323)	Cerbydau	1,131	(1,492)	(361)
3,675	(3,373)	302	Glanhau Adeiladau	3,965	(3,445)	520
5,227	(5,117)	110	Rheoli'r Fflyd	5,202	(5,191)	11
1,315	(1,457)	(142)	Dylunio Sifil	1,447	(1,725)	(278)
578	(296)	282	Yr Ystâd Wledig	688	(311)	377
831	(620)	211	Marchnadoedd Nwyddau	993	(597)	396
1,295	(1,625)	(330)	Safleoedd Diwydiannol	1,321	(1,673)	(352)
46,718	(47,251)	(533)		46,271	(46,640)	(369)

6.6 Treth y Cyngor

Daw incwm Treth y Cyngor trwy godi tâl ar eiddo preswyl yn ôl gwerth yr eiddo ac mae'r gwerth hwnnw wedi'i rannu yn naw band prisio yr amcangyfrifwyd eu gwerth ar 1 Ebrill, 2003. Cyfrifir y taliadau drwy rannu faint o incwm y bydd ei angen ar Gyngor Sir Caerfyrddin ac Awdurdod Heddlu Dyfed-Powys dros y flwyddyn nesaf â sylfaen Treth y Cyngor. Sylfaen Treth y Cyngor yw cyfanswm nifer yr anheddau ym mhob band prisio, wedi'i addasu yn ôl rhyw gyfran i drosi'r rhif i swm cyfatebol ar gyfer band D ac addasu ar gyfer disgownt – sef £70,929 yn 2016-17 (£70,376 ar gyfer 2015-16). Mae Treth y Cyngor sy'n daladwy gan aelwyd yn cael ei chyfrif drwy luosi swm sylfaenol annedd band D (£1,117.67 ar gyfer Cyngor Sir Caerfyrddin) â'r gyfran a bennir ar gyfer y band penodol.

Mae biliau Treth y Cyngor yn seiliedig ar y lluosyddion canlynol ar gyfer y bandiau o A i I. Mae'r tabl canlynol yn dangos y lluosydd sy'n berthnasol i bob band, ynghyd â'r nifer cyfwerth o breswylfeydd Band 'D' ym mhob band. Yn ogystal, mae un band is (A-) a luniwyd i gynnig y gostyngiad priodol mewn perthynas â phreswylfeydd i bobl ag anabledd, lle mae deddfwriaeth yn caniatáu gostyngiad o ran pennu band, i'r band sy'n union o dan y band y gosodwyd y breswylfa ynddo yn ôl ei gwerth gwirioneddol.

Band	A-	A	B	C	D	E	F	G	H	I
Lluosydd	5/9	6/9	7/9	8/9	9/9	11/9	13/9	15/9	18/9	21/9
Preswylfeydd Band D	17	4,809	15,950	13,751	12,310	13,958	8,126	3,206	521	100

Dadansoddiad o'r enillion net o Dreth y Cyngor:

	2015-16 £'000	2016-17 £'000
Treth y Cyngor sy'n Gasgladwy	96,955	100,781
	<hr/>	<hr/>
	96,955	100,781
Llai:		
Symudiad yn Lwfans Amhariad	(658)	(758)
Enillion Net o Dreth y Cyngor (gan gynnwys praeseptau)	96,297	100,023
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

6.7 Trethi Annomestig Cenedlaethol (NNDR)

Trefnir yr NNDR yn ôl dealltwriaeth genedlaethol. Mae'r llywodraeth yn pennu swm y dreth (48.6c ar gyfer gwerthoedd trethol yn 2016-17 a 48.2c ar gyfer gwerthoedd trethol yn 2015-16) ac, yn amodol ar effeithiau trefniadau trosiannol, mae busnesau lleol yn talu trethi sy'n cael eu cyfrifo drwy luosi eu gwerth trethol (sydd wedi'i adbriso o 1 Ebrill 2010) â'r swm hwnnw. Y Cyngor sy'n gyfrifol am gasglu'r trethi oddi wrth drethdalwyr ei ardal ond wedyn mae'n talu'r arian i gronfa'r NNDR a weinyddir gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru. Mae'r Cynulliad Cenedlaethol yn ailddosbarthu'r symiau sy'n daladwy yn ôl i'r awdurdodau lleol ar sail swm penodol am bob pen o'r boblogaeth.

Roedd yr incwm o'r NNDR o £48,100,000 ar gyfer 2016-17, ar ôl rhyddhad a darpariaethau, yn seiliedig ar werth trethol cyfartalog o £121,989,319 (£120,806,537 ar gyfer 2015-2016). Ar 31 Mawrth 2017 cyfanswm y trethi annomestig oedd £122,690,223 (£121,288,415 ar 31 Mawrth 2016).

Dadansoddiad o'r enillion net o'r Trethi Annomestig:

	2015-16	2016-17
	£'000	£'000
Y Trethi Annomestig sy'n Gasgladwy Llai	47,725	48,100
Y Swm a Dalwyd i Gronfa'r NNDR	(47,250)	(48,002)
Cost y Gwaith Casglu	(382)	(383)
Symudiad yn Lwfans Amhariad	(196)	(557)
	<hr/>	<hr/>
	(103)	(842)
Derbyniadau o'r Gronfa	53,513	56,562
Enillion Net o'r NNDR	<hr/> 53,410 <hr/>	<hr/> 55,720 <hr/>

6.8 Eiddo, Offeriant a Chyfarpar

Symudiadau yn 2016-17	Tai Cyngor £'000	Tir ac Adeiladau £'000	Cerbydau peiriannau ac Offer £'000	Seilwaith £'000	Asedau Cymunedol £'000	Asedau Dros Ben £'000	Asedau'n cael eu hadeiladu £'000	CYFANSWM £'000
Gwerth Llyfr Gros 01/04/16	326,472	751,829	14,897	276,390	3,782	21,813	19,165	1,414,348
Ychwanegiadau	14,148	10,599	10,027	4,970	367	15	18,041	58,167
Codiadau Ailbriso a gydnabwyd yn y Gronfa Ailbriso	97	21,676	0	0	5	396	0	22,174
Colledion Ailbriso a gydnabwyd yn y Gronfa Ailbriso	(11)	(12,793)	0	0	0	(220)	0	(13,024)
Y Codiadau Ailbriso a Gydnabwyd yn y Ddarpariaeth Gwas.	0	5,413	0	0	0	628	0	6,041
Y Colledion Ailbriso a Gydnabwyd yn y Ddarpariaeth Gwas.	(4,439)	(9,693)	(282)	0	0	(372)	0	(14,786)
Datgydnabod Gwaredu	0	(2,082)	(2,949)	0	0	0	0	(5,031)
Ailddosbarthiadau: i ac o Asedau i'w werthu	(42)	0	0	0	0	(2,458)	0	(2,500)
Ailddosbarthiadau: i ac o Eiddo Buddsoddi	0	(293)	0	0	0	91	0	(202)
Ailddosbarthiadau: o Asedau'n cael eu hadeiladu i Eiddo Buddsoddi	0	0	0	0	0	0	(871)	(871)
Ailddosbarthiadau: o Asedau'n cael eu hadeiladu	(99)	(21,032)	9	9,461	1,498	14,689	(4,526)	0
Ysgrifennu nôl Dibrisiant i'r swm gros a gariwyd ar ailbriso	(2)	(5,604)	(573)	0	0	(27)	0	(6,206)
Gwerth Llyfr Gros 31/03/17	336,124	738,020	21,129	290,821	5,652	34,555	31,809	1,458,110
Y Dibrisiant a'r Amhariad Cronedig ar 01/04/16	296	(25,192)	(8,881)	(70,063)	(395)	(16)	0	(104,251)
Y Tâl Dibrisiant	(11,185)	(21,951)	(1,745)	(6,291)	(34)	(283)	0	(41,489)
Y Dibrisiant a Symudwyd i'r Gronfa Ailbriso	2	5,604	573	0	0	27	0	6,206
Datgydnabod Gwaredu	0	29	2,791	0	0	0	0	2,820
Ailddosbarthiadau: Dibrisiant ac Amhariadau i Eiddo Buddsoddi	0	39	0	0	0	0	0	39
Symudiadau eraill o ran dibrisiant ac amhariadau	0	695	0	0	(39)	(656)	0	0
Dibrisiant Cronnol i 31/03/17	(10,887)	(40,776)	(7,262)	(76,354)	(468)	(928)	0	(136,675)
Gwerth Llyfr Net ar 31/03/17	325,237	697,244	13,867	214,467	5,184	33,627	31,809	1,321,435

Symudiadau yn 2015-16	Tai	Tir ac	Cerbydau		Asedau	Asedau	Asedau'n	
	Cyngor	Adeiladau	peiriannau ac Offer	Seilwaith	Cymunedol	Dros Ben	cael eu hadeiladu	CYFANSWM
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Gwerth Llyfr Gros 01/04/15	562,449	639,100	17,547	270,648	3,583	19,673	65,723	1,578,723
Ychwanegiadau	15,266	35,194	1,117	5,458	32	152	9,779	66,998
Codiadau Ailbriso a gydnabwyd yn y Gronfa Ailbriso	3,426	46,137	0	0	84	100	0	49,747
Colledion Ailbriso a gydnabwyd yn y Gronfa Ailbriso	(26,852)	(1,262)	0	0	0	(359)	0	(28,473)
Y Codiadau Ailbriso a Gydnabwyd yn y Ddarpariaeth Gwas.	1,908	8,613	0	0	0	0	0	10,521
Y Colledion Ailbriso a Gydnabwyd yn y Ddarpariaeth Gwas.	(136,398)	(7,864)	(1,508)	0	0	(896)	0	(146,666)
Datgydnabod Gwaredu	(10)	0	(270)	0	0	0	0	(280)
Ailddosbarthiadau: i ac o Asedau i'w werthu	(381)	(200)	0	0	(4)	(1,961)	0	(2,546)
Ailddosbarthiadau: i ac o Eiddo Buddsoddi	0	155	0	0	88	2,820	0	3,063
Ailddosbarthiadau: o Asedau'n cael eu hadeiladu i Eiddo Buddsoddi	0	0	0	0	0	0	0	0
Ailddosbarthiadau: o Asedau'n cael eu hadeiladu	477	53,016	0	284	(1)	2,561	(56,337)	0
Ysgrifennu nôl Dibrisiant i'r swm gros a gariwyd ar ailbriso	(93,413)	(21,060)	(1,989)	0	0	(277)	0	(116,739)
Gwerth Llyfr Gros 31/03/16	326,472	751,829	14,897	276,390	3,782	21,813	19,165	1,414,348
Y Dibrisiant a'r Amhariad Cronedig ar 01/04/15	(81,944)	(27,246)	(9,881)	(64,005)	(372)	(23)	0	(183,471)
Y Tâl Dibrisiant	(11,173)	(19,256)	(1,234)	(6,058)	(23)	(20)	0	(37,764)
Y Dibrisiant a Symudwyd i'r Gronfa Ailbriso	93,413	21,060	1,989	0	0	277	0	116,739
Datgydnabod Gwaredu	0	0	245	0	0	0	0	245
Ailddosbarthiadau: Dibrisiant ac Amhariadau i Eiddo Buddsoddi	0	0	0	0	0	0	0	0
Symudiadau eraill o ran dibrisiant ac amhariadau	0	250	0	0	0	(250)	0	0
Dibrisiant Cronnol i 31/03/16	296	(25,192)	(8,881)	(70,063)	(395)	(16)	0	(104,251)
Gwerth Llyfr Net ar 31/03/16	326,768	726,637	6,016	206,327	3,387	21,797	19,165	1,310,097

Nodiadau i'r Cyfrifon

Dibrisiant

Defnyddiwyd yr oesau defnyddiol a'r cyfraddau dibrisio canlynol wrth gyfrifo dibrisiant:

Ased	Oes (Blynyddoedd)
Tai Cyngor	30
Tir <i>(gan gynnwys Asedau Cymunedol)</i>	diddiwedd
Adeiladau <i>(gan gynnwys Asedau Cymunedol)</i>	30
Offeriant, Celfi a Chyfarpar	5 i 10
Cerbydau	1 i 10
Seilwaith	40

Gwariant Heb ei Wella

Yn yr un modd ag a wnaed yn 2015-16, mae'r Gwariant Nad yw'n Ychwanegu Gwerth wedi'i gynnwys yn yr ychwanegiadau yn y flwyddyn ac yna mae wedi'i ddileu ar y sail ei fod yn golled adbriso. Yn y blynyddoedd blaenorol, dilëwyd y gwariant hwn yn uniongyrchol dan y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Ailbrisiadau

Mae'r Awdurdod yn cynnal rhaglen dreigl sy'n sicrhau bod yr holl Eiddo, Offeriant a Chyfarpar yn cael eu hailbriso o leiaf bob pum mlynedd. Cafodd yr holl brisiadau eu gwneud yn fewnol. Prisiwyd y tir a'r adeiladau yn unol â'r dulliau a'r sylfeini ar gyfer amcangyfrif a bennwyd gan safonau proffesiynol Sefydliad Brenhinol y Syrfewyr Siartredig. Caiff y cerbydau, y peiriannau, y celfi, a'r offer eu prisio ar sail cost hanesyddol dibrisiedig.

Datganiad o'r Asedau Sefydlog a gedwir yn ôl eu gwerth presennol 2016-17

Mae'r datganiad canlynol yn dangos y camau a gymerwyd o ran rhaglen dreigl yr Awdurdod i ailbriso asedau sefydlog. Ymgwymerir â'r gwaith prisio gan briswyr yr Awdurdod sy'n perthyn i Sefydliad Brenhinol y Syrfewyr Siartredig. Pennir sylfaen y prisio yn y datganiad o bolisiau cyfrifydda.

	Tai Cyngor	Tir ac Adeiladau Eraill	Cerbydau Peiriannau ac Offer	Asedau Gwarged	CYFANSWM
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Pennwyd ar gwerth teg ar:					
31 Mawrth 2017	9,652	(13,809)	6,232	12,742	14,817
31 Mawrth 2016	(235,977)	112,729	(2,650)	2,140	(123,758)
31 Mawrth 2015	19,668	(40,940)	(683)	(1,269)	(23,224)
31 Mawrth 2014	19,476	(19,640)	1,851	(2,612)	(925)
31 Mawrth 2013	20,711	18,174	(4,093)	432	35,224
Y Blynyddoedd Blaenorol	502,594	681,506	20,472	23,122	1,227,694
Gwerth Llyfr Gros ar 31/03/17	336,124	738,020	21,129	34,555	1,129,828

Ymrwymadau Cyfalaf

Ar 31 Mawrth 2017 roedd y Cyngor wedi ymrwymo drwy gontract i waith cyfalaf oedd yn werth tua £30.8 miliwn. Roedd y prif gontractau yn cynnwys y cynlluniau canlynol.

	£'000
<u>CYMUNEDAU</u>	
Tai Sector Cyhoeddus	2,959
Parc Gwledig Penbre	1,792
<u>AMGYLCHEDD</u>	
Cronfa Trebeddrod	21
Ffordd Gyswllt Gorllewin Caerfyrddin	2,202
Maes Parcio Stryd Murray	46
<u>ADDYSG A GWASANAETHAU PLANT</u>	
Rhaglen Moderneiddio Addysg	
Dyffryn Aman	48
Maes Y Gwendraeth	28
Bro Dinefwr	416
Pen Rhos	4,226
Ffwrnes	10
Carreg Hirfaen	83
Llangadog	3,462
Ysgolion Porth Tywyn	95
Trimsaran	2,554
Parc Y Tywyn	6,306
Bryngwyn	27
Pontyberem	2,931
Coedcae	1,411
St John Lloyd	1,997
Dewi Sant	166
	<u>30,780</u>

6.9 Asedau Treftadaeth

	Casgliadau Celf £'000	Regalia Dinesig £'000	Arddangosion Amgueddfa £'000	Cerfluniau Cyhoeddus £'000	Henebion £'000	Archifau £'000	Arall £'000	Cyfanswm £'000
Y Swm Gros a Gariwyd o ran Cost neu Briad 01/04/15	30	16	71	761	1,337	30	3	2,248
Colledion Adbriso	0	0	0	0	0	0	(2)	(2)
Y Swm Gros a Gariwyd o ran Cost neu Briad 31/03/16	30	16	71	761	1,337	30	1	2,246
Colledion Adbriso	0	0	0	0	0	0	0	0
Y Swm Gros a Gariwyd o ran Cost neu Briad 31/03/17	30	16	71	761	1,337	30	1	2,246

Asedau Treftadaeth: Crynodeb Pum Mlynedd o'r Ychwanegiadau a'r Prisiadau

	Casgliadau Celf £'000	Regalia Dinesig £'000	Arddangosion Amgueddfa £'000	Cerfluniau Cyhoeddus £'000	Henebion £'000	Archifau £'000	Arall £'000	Cyfanswm £'000
2016-17	0	0	0	0	0	0	0	0
2015-16	0	0	0	0	0	0	(2)	(2)
2014-15	0	0	7	39	63	0	0	109
2013-14	0	0	31	2	1	0	0	34
2012-13	0	0	(40)	0	0	30	0	(10)
Blynyddoedd Blaenorol	30	16	73	720	1,273	0	3	2,115
Y Swm Gros a Gariwyd o ran Cost neu Briad 31/03/17	30	16	71	761	1,337	30	1	2,246

Asedau Treftadaeth: Casgliadau archifau

Sefydlwyd y gwasanaeth archifau yn 1959 er mwyn casglu cofnodion o bwysigrwydd hanesyddol. Ers hynny mae'r gwasanaeth wedi crynhoi 8785 o adneuoedd o gofnodion, a gall pob adnau fod cyn lleied ag un eitem neu gymaint â sawl mil. Mae'r holl eitemau'n unigryw. Mae'r cofnodion a ddeler yn cael eu categorio o dan wahanol benawdau.

Deddf Cofnodion Cyhoeddus 1958:

Treth Tir 1797, Treth Aelwyd 1670, Arolwg Tir y Goron 1560 a Chyfrifiad Sir Gaerfyrddin 1841-1911. Llysoedd Chwarter Sir Gaerfyrddin: Llyfrau Gorchmynion/Cofnodion 1748 - 1752, 1794 - 1813, ac 1820 - 1971. Ffeiliau a phapurau achosion 1833-1971; Llyfrau nodiadau'r barnwyr, llyfrau'r rheithgorau, cofrestr yr ystus, cofrestrau collfarnau a llyfrau apêl, o'r bedwaredd ganrif ar bymtheg a'r ugeinfed ganrif. Cofnodion cyhoeddus a oedd ar gadw gan y Clerc Heddwch.

Cofrestrau etholiadol Sir Gaerfyrddin o 1851 ymlaen (etholaethau Sir Gaerfyrddin a Llanelli o 1918 tan heddiw)

Cynlluniau rheilffyrdd, ffyrdd, camlesi, porthladdoedd a gwaith cyhoeddus arall 1808-1950

Deddfau Cau Tiroedd a phenderfyniadau 1810-1873

Cofnodion y Cwmnïau Tyrpeg yn ymwneud â Sir Gaerfyrddin

Y Sesiynau Bach: cofnodion a chofrestrau yn Sir Gaerfyrddin yn y bedwaredd ganrif ar bymtheg a'r ugeinfed ganrif.

Cofnodion Ysbytai: cofnodion, adroddiadau, cofnodion ariannol a chynlluniau ar gyfer gwahanol ysbytai.

Cymdeithas y Tiriogaethwyr: Cofnodion Cymdeithas y Tiriogaethwyr a'r Lluoedd Cynorthwyol.

Cofnodion Llongau: Cytundebau criwiau a llyfrau lög swyddogol llongau a gofrestrwyd yn Llanelli 1863-1913: Cofrestrau llongau a chychod pysgota ym mhorthladdoedd Llanelli 1824-1957 a Chaerfyrddin 1839-1849.

Cofnodion Prasio Tir: Rhestrau prasio a luniwyd dan Ddeddf Cyllid 1910 gan Gomisiynwyr Cyllid y Wlad: mae hyn yn cynnwys prisiadau manwl ar gyfer eiddo ym mhob plwyf yn Sir Gaerfyrddin.

COFNODION SWYDDOGOL

Y Cyngor Sir: Cyngor Sir Gaerfyrddin 1889-1974, cofnodion trwyddedau cerbydau modur 1907-1974; Cofnodion Cyngor Sir Dyfed 1973-1996: Cofnodion Cyngor Sir Caerfyrddin 1997-2011

Cofnodion Addysg: Llyfrau lög amrywiol ysgolion 1862-1976; cofnodion byrddau ysgolion 1871-1903; cofnodion rheolwyr ysgol 1872-1973; rhai cofrestrau derbyn o'r bedwaredd ganrif ar bymtheg a'r ugeinfed ganrif

Bwrdd y Gwarcheidwaid a'r Tloty: Cofnodion a chofnodion ariannol Gwarcheidwaid Undeb Sir Gaerfyrddin o'r bedwaredd ganrif ar bymtheg tan 1948; Undeb Llandeilo Fawr 1836-1948; Undeb Llanymddyfri 1840-1950; Undeb Llanelli circa 1840-1948; Cofnodion Tloty Penlan, Caerfyrddin 1866-1975; Abercennen Llandeilo 1839-1969; Llanelli 1913-1950.

Cofnodion Bwrdeistref: Cofnodion ar gyfer Bwrdeistrefi Caerfyrddin, Cydweli, Lacharn, Llanymddyfri, a Llanelli, yn cynnwys cofnodion, llyfrau trethi, gweithredoedd, rhenti, cyfrifon, a deunydd arall.

Cynghorau Dosbarth: Cofnodion, llyfrau trethi, cofnodion ariannol, gohebiaeth a chynlluniau Cyngor Dosbarth Gwledig Llandeilo / Cyngor Dosbarth Trefol Llandeilo, Cyngor Dosbarth Trefol Cwmaman circa 1860-1974, a Chyngor Dosbarth Trefol Rhydaman 1903-1974.

Yr Awdurdod Dŵr: cofnodion, adroddiadau, cyfrifon a gohebiaeth Bwrdd Pysgodfeydd Afon Tywi 1867-1951.

Cynghorau Plwyf: Cofnodion, gweithredoedd, llyfrau trethi, cofnodion ariannol a gohebiaeth o lawer o blwyfi 1894-1974.

Cofnodion Eglwysig: Yr Eglwys yng Nghymru: cofrestrau bedyddiadau, priodasau a chladdedaethau holl blwyfi Sir Gaerfyrddin o'r unfed ganrif ar bymtheg hyd at yr ugeinfed ganrif; cofnodion festri, cyfrifon wardeiniaid eglwysi, papurau goruchwylwyr, llyfrau trethi a mapiau degwm ar gyfer rhai plwyfi o'r ddeunawfed ganrif hyd at yr ugeinfed ganrif. Rhaniadau a mapiau'r degwm 1848 tan tua 1920. Yr Anghydfurfyr: Microffilmiau o gofrestrau anghydfurfiol a gedwir yn y Swyddfa Cofnodion Cyhoeddus; cofnodion gwreiddiol rhai capeli o'r ddeunawfed ganrif hyd at yr ugeinfed ganrif.

CASGLIADAU PREIFAT:

Mae llawer o'r casgliadau hyn yn eiddo i'r rhoddwr gwreiddiol o hyd ac ar fenthyg am gyfnod amhenodol i'r gwasanaeth archifau. Ymhlith yr eitemau pwysicaf y mae achres Fychaniaid Gelli Aur a grëwyd yn 1641, a ystyrir yn un o'r enghreifftiau gorau o'i math; Llyfrau Achau Gelli Aur - pedair cyfrol o achresi teuluoedd Cymreig a grynhowyd tua 1703 - ond sy'n cyfeirio at ffynonellau sy'n dyddio o'r unfed ganrif ar ddeg; Llythyrau Terfysgoedd Beca.

Cofnodion Teuluoedd ac Ystadau: Casgliadau o'r bedwaredd ganrif ar ddeg hyd at yr ugeinfed ganrif yn ymwneud â nifer o ystadau ar draws y sir. Mae'r rhain yn cynnwys gweithredoedd, rhenti, gohebiaeth, cofnodion ariannol, mapiau, dyddiaduron a chofnodion gwleidyddol a phersonol.

Cyfreithwyr: Cofnodion a gasglwyd gan y cwmnïoedd yn Sir Gaerfyrddin, yn cynnwys gweithredoedd, rhenti, gohebiaeth, a mapiau yn cwmpasu sawl ystâd fawr.

Cofnodion Busnesau: John Francis a'i fab, gwerthwyr tai: mae'r cofnodion yn cynnwys gweithredoedd, ewyllysiau, rhenti a mapiau sy'n ymwneud â nifer o ystadau, ynghyd â chasgliad o fwy na 1,000 o gatalogau gwerthu. Ymhlith y cofnodion busnes eraill y mae rhai Waddle Engineering Llanelli, Bragdy Buckleys Llanelli, y diwydiant gwlan yn Nyffryn Teifi, Glofa Glo Caled Emlyn, ac Ymddiriedolaeth Harbwr Llanelli.

Cymdeithasau: Cymdeithas Hynafiaethwyr Sir Gaerfyrddin - casgliad sy'n cynnwys cofnodion bwrdeisiol; cofnodion yr heddlu; cofnodion eglwysig; cofnodion yn ymwneud â Deddf y Tlodion; cofnodion addysg; mapiau; cynlluniau rheilffyrdd a chyfres o lyfrau lloffion sy'n cynnwys gweithredoedd, toriadau, lluniau a defnyddiau hynafiaethol o'r drydedd ganrif ar ddeg hyd at yr ugeinfed ganrif. Hefyd mae'r cofnodion eraill yn cynnwys cofnodion Sefydliad y Merched Sir Gaerfyrddin, Cymdeithas Helwyr y Siroedd Unedig, Plaid Lafur Etholaeth Llanelli, RNLI Glanyfferi, a changen Caerfyrddin o ASLEF yn yr ugeinfed ganrif ynghyd â chofnodion undebau llafur eraill.

Mapiau'r Arolwg Ordnans: Yn cynnwys gwahanol fapiau sy'n ymwneud â Sir Gaerfyrddin ac sy'n dyddio o'r bedwaredd ganrif ar bymtheg.

Papurau Newydd: Carmarthen Journal 1810 - tan heddiw, The Welshman 1846 -1950, South Wales Guardian a'r Amman Valley Chronicle.

Fel rheol mae'r holl gofnodion uchod ar gael at ddefnydd y cyhoedd, ond ar hyn o bryd oherwydd bod ffwng yn yr ystafelloedd diogel, bu'n rhaid symud y cofnodion er mwyn i waith adfer gael ei wneud, felly nid ydynt ar gael ar hyn o bryd. Cyn y dychwelir y casgliadau, bydd angen sicrhau bod lle addas ar gael neu fel arall ystyried atebion eraill megis gweithio gyda chyrrff eraill i ddarparu'r gwasanaeth. Nid yw'r union amserlenni yn hysbys ar hyn o bryd ond yn y cyfamser, bwriedir adneuo rhai o'r casgliadau yn Archifau Morgannwg ac Archifau Prifysgol Abertawe yn ystod blwyddyn galendr 2016 er mwyn iddynt fod ar gael i ymchwilyr.

Asedau Treftadaeth: Rhagor o wybodaeth am gasgliadau amgueddfeydd Cyngor Sir Caerfyrddin

Mae Gwasanaethau Amgueddfeydd Sir Gaerfyrddin yn cynnwys pum amgueddfa ac un ystafell dreftadaeth.

Er bod casgliadau Amgueddfa Sir Gaerfyrddin ac Oriel Gelf ac Amgueddfa Parc Howard yn cael eu dadansoddi ar wahân, mae rhai'r Amgueddfa Cyflymder, Amgueddfa Tref Caerfyrddin, ac Amgueddfa Bro Aman wedi eu cynnwys yn y wybodaeth am Amgueddfa Sir Gaerfyrddin.

Parc Howard

Agorodd Parc Howard yn 1912. Mae'r rhan fwyaf o'r eitemau yn y casgliadau wedi cael eu rhoi. Maent yn adleisio gorffennol Llanelli. Mae casgliad Parc Howard yn cael ei storio yn yr amgueddfa.

Diwylliant Materol: yn cynnwys yr holl eitemau yn y casgliad ac eithrio Celfyddyd Gain a Chrochenwaith

Mae gan y casgliad hwn amrywiaeth eang o eitemau diwylliant materol sy'n adleisio hanes Llanelli o'r ddeunawfed ganrif ymlaen. Ymhlith yr eitemau amlycaf y mae 'Olwyn Sbâr Stepney', nwyddau o'r diwydiannau haearn, tun, a dur lleol, ynghyd ag esiampl o'r can cwrw cyntaf, a wnaed ar gyfer Bragdy Felin-foel. Hefyd mae'r casgliad yn rhoi sylw i wisgoedd, i chwaraeon, y diwydiant bragu a chrefydd yn lleol, i'r Ail Ryfel Byd ac i hanes dinesig y dref a'i phobl enwocaf. O blith y 3,000 o wrthrychau diwylliant materol yng nghasgliad Parc Howard, arddangosir tua 11% ohonynt ar yr un pryd.

Y Casgliad Celfyddyd Gain

Mae'r casgliad hwn yn cynnwys bron 500 o weithiau celf, gan gynnwys paentiadau olew, gweithiau celf ar bapur, a cherfluniau. Daeth y rhan fwyaf o baentiadau pwysicaf y casgliad o gasgliad y Fonesig Stepney, a wnaeth brydlesu'r amgueddfa a'r parc yn wreiddiol i Gyngor Bwrdeistref Llanelli. Mae'r casgliad yn cynnwys darnau gan yr artistiaid o Lanelli, James Dickson Innes a Charles William Mansel Lewis, yn ogystal â gwaith mawr gan Hubert von Herkomer. Hefyd mae paentiadau gan John Bowen a Tony Evans, sef dau artist lleol o bwys yn yr ugeinfed ganrif. O blith y 491 o weithiau celf arddangosir rhyw 8.5% ohonynt, yn cynnwys darnau mwyaf pwysig y casgliad, ar yr un pryd. Caiff yr eitemau eraill eu cadw dan glo mewn storfa ond mae modd i ysgolheigion gael golwg arnynt ac fe'u dangosir mewn arddangosfeydd cylchredol.

Y Casgliad Crochenwaith

Mae'r casgliad hwn yn cynnwys y casgliad mwyaf o Grochenwaith Llanelli. Arddangosir bron 80% o'r casgliad hwn o 721 o eitemau ar yr un pryd. Mae casgliad Crochenwaith Llanelli wedi cael ei grynhoi ers 1912 a hynny drwy gyfuniad o brynu eitemau a'u derbyn yn rhoddion. Mae cynnwys y casgliad yn amrywio o nwyddau a grëwyd yn ystod y blynyddoedd cynnar hynny o weithgynhyrchu yn yr 1840au i rai o'r blynyddoedd olaf yn yr 1920au. Ymhlith y nwyddau cynharaf o bwys y mae casgliad o lithoffanau a phenddelw o John Wesley, yn ogystal ag enghreifftiau o batrymau a ffurfiau ar grochenwaith a addurnwyd â throsglwyddion. Arddangosir oddeutu 30% o'r rhain ar yr un pryd. Os nad yw'r crochenwaith yn cael ei arddangos fe'i cedwir dan glo mewn storfa ond mae modd i ysgolheigion gael golwg arno.

Amgueddfa Sir Gaerfyrddin

Dechreuwyd y casgliadau gan Gymdeithas Hynafiaethwyr Sir Gaerfyrddin ac agorwyd yr Amgueddfa yn 1908, felly mae hon yn un o'r amgueddfeydd hynaf yng Nghymru. Mae casgliadau Amgueddfa'r Sir nad ydynt yn cael eu harddangos yn cael eu storio yn yr amgueddfa ac mewn storfa fawr yn Amgueddfa Ddiwydiannol Cydweli.

Diwylliant Materol: mae hwn yn cynnwys yr holl eitemau ac eithrio'r casgliadau Archeoleg, Ethnograffeg, a Chelfyddyd Gain.

Mae hanes Sir Gaerfyrddin ers yr oesoedd canol yn cwmpasu bywyd gwledig a bywyd trefol diwydiannol, ac mae'r casgliadau'n adleisio'r ddeuliaeth hon. Mae'r casgliadau'n cynnwys celfi megis seldiau, crochenwaith lleol, offer a pheiriannau amaethyddol a diwydiannol (yn cynnwys y diwydiant glo carreg), gwisgoedd, sampleri, cwiltiau, llwyau caru, lluniau, arteffactau milwrol, nwmismateg, pethau cofiadwy, a chynnwys bwthyn lleol, ac yn rhoi sylw i chwaraeon, addysg, traddodiad, ffydd, chwedlau gwerin, a bywyd masnachol. Yn hynod arwyddocaol y mae'r ffris o Gofeb Picton, arteffactau milwrol, cynnwys y bwthyn, a chopi o'r cyfieithiad Cymraeg cyntaf o'r Testament Newydd, yn ogystal â seldiau Sir Gaerfyrddin gyda'u llestri gwreiddiol. O blith bron 30,000 o wrthrychau sy'n rhan o'r casgliad diwylliant materol arddangosir tua 9% ohonynt ar yr un pryd. Caiff gwrthrychau nad ydynt yn cael eu harddangos eu cadw dan glo mewn storfa ond mae modd i ysgolheigion gael golwg arnynt. Mae'r Neuadd Sirol yng Nghaerfyrddin yn cadw darnau arwyddocaol o gelfi sefydlog a symudol a wnaed ar gyfer y neuadd gan David Morley o Gaerfyrddin, yn ogystal â phortreadau o bobl leol amlwg a phaentiadau eraill.

Casgliad Archeoleg

Mae'r casgliad archeoleg yn gasgliad rhanbarthol sylweddol sy'n cynnwys eitemau o arwyddocâd lleol, rhanbarthol, Cymreig, Prydeinig, a rhyngwladol. Dwy ran sydd i'r casgliad hwn sef deunydd yn bennaf o gasgliad Cymdeithas Hynafiaethwyr Sir Gaerfyrddin (1907 – 1939) ac eitemau yn sgil cloddio rheoledig mawr (1967 tan heddiw) a hynny'n bennaf gan Ymddiriedolaeth Archeoleg Dyfed a CADW. Mae'r archifau hyn yn cynnwys cofnodion papur, ffotograffau, a chofnodion digidol. Mae dyddiadau'r eitemau hyn yn amrywio o ganol yr Oes Baleolithig hyd at yr ugeinfed ganrif.

Ymhlith yr eitemau pwysicaf y mae: Offer siert o Ogof Coygan o ganol yr Oes Baleolithig/diwedd y cyfnod Neanderthalaidd (50,000 o flynyddoedd yn ôl) (o bwys rhyngwladol), gleiniau wedi'u tyllu a ffigurynnau siâl Mesolithig o Nab Head (o bwys rhyngwladol), celc o waith metal o'r Oes Efydd (o bwys rhanbarthol), ffiguryn pren Brythonaidd-Rufeinig o Ystrad Fflur (o bwys rhyngwladol), tlws

Brythonaidd-Rufeinig o Gaerfyrddin (o bwys cenedlaethol), cadwyn aur Frythonaidd-Rufeinig o Ddolau Cothi (o bwys cenedlaethol), archifau cloddio o'r Oes Rufeinig, o Gaerfyrddin ac o Ddolau Cothi/Pumsaint (y ddau o bwys cenedlaethol), meini hir arysgrifenedig o'r canol oesoedd cynnar (o bwys rhyngwladol), archifau cloddio o gestyll Dryslwyn a Lacharn ac o Barc y Brodyr Llwyd, Caerfyrddin (o bwys cenedlaethol), a theils llawr yn Hendy-gwyn (o bwys cenedlaethol). Gyda'i gilydd mae'r casgliad o Gastell Lacharn a Pharc y Brodyr Llwyd yn drawstoriad cyfeirio da o'r hyn a ddefnyddid yn ystod y rhan fwyaf o'r canol oesoedd yn ne-orllewin Cymru. Mae mwy na 30,000 o eitemau. 1.3% o'r eitemau a arddangosir ar yr un pryd.

Casgliad Byd Natur a Daereg

Casgliad bach yw hwn o blanhigion ac anifeiliaid, creigiau, ffosiliau, a mineralau, a'r rheiny'n rhai lleol yn bennaf, sydd wedi datblygu'n araf iawn ers i'r amgueddfa gychwyn.

Ymysg yr eitemau byd natur cynnar y mae esgyrn fertebraid, sbesimenau tacsidermi, casgliad o wyau ac anifeiliaid di-asgwrn cefn, ac ambell enghraifft o blanhigion wedi'u cywasgu. Mae'r herbariwm o'r ail ganrif ar bymtheg/deunawfed ganrif yn eitem o bwys. Anifeiliaid stwffiedig yn bennaf yw'r eitemau diweddarach (o'r 1970au) a arddangosir.

Mae'r casgliad daereg yn dyddio o ddyddiau cynnar yr amgueddfa ac efallai o'r 1970au/80au pryd y mae'n debyg i rai casgliadau lleol ddod i law.

Mae 1700 o eitemau daeregol yn rhan o'r casgliad hwn ac arddangosir 67 ohonynt (4%).

Ethnograffeg

Casgliad bach yw hwn o 300 o eitemau a roddwyd gan deuluoedd sydd â chysylltiad â Chymdeithas Hynafiaethwyr Sir Gaerfyrddin. Mae'r amrywiol eitemau'n adleisio gweithgareddau'r teuluoedd a'r unigolion hyn ledled yr Ymerodraeth ar ddiwedd Oes Fictoria/yn ystod y cyfnod Edwardaidd. Nid oes dim o'r casgliad yn cael ei arddangos ar hyn o bryd ond mae wedi cael ei arddangos yn ddiweddar.

Celfyddyd Gain

Mae'r casgliad hwn yn cynnwys paentiadau olew, gweithiau ar bapur, a cherfluniau. Yn rhan o'r casgliad hwn y mae un o'r casgliadau mwyaf o baentiadau olew sydd mewn amgueddfa yng Nghymru. Mae'r gweithiau celf yn lleol yn yr ystyr eu bod gan artistiaid lleol a Chymreig, a bod sylw'n cael ei roi i bynciau lleol. Ymhlith y gweithiau celf amlycaf y mae'r portreadau o Syr Richard Vaughan o Gelli Aur, Madam Bevan, a David Morley. Mae nifer fawr o weithiau o'r ugeinfed ganrif gan artistiaid o Sir Gaerfyrddin, yn enwedig gan Edward Morland Lewis, B.A. Lewis a Stanley Lewis. O blith tua 2000 o weithiau celf, mae oddeutu 216 neu 11% ohonynt yn cael eu harddangos naill ai yn amgueddfa'r sir neu mewn adeiladau cyhoeddus.

Amgueddfa Ddiwydiannol Cydweli

Mae'r amgueddfa hon yn cynnwys canolfan ddiwydiannol lle mae adeiladau, peiriannau, ac arddangosfeydd. Cyngor Sir Gaerfyrddin sy'n berchen ar yr amgueddfa, ond mae'n cael ei phrydlesu i ymddiriedolaeth annibynnol. Mae'r safle hefyd yn gartref i storfa fawr Gwasanaeth Amgueddfeydd Sir Gaerfyrddin.

6.10 Eiddo Buddsoddi

Cyfrifyddwyd ar gyfer yr eitemau canlynol o incwm a gwariant yn y llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:

	2015-16	2016-17
	£'000	£'000
Incwm rhenti o eiddo buddsoddi	(940)	(981)
Treuliau gweithredol uniongyrchol yn deillio o eiddo buddsoddi (Ennill)/colled net	185	277
	(755)	(704)
Gwariant Anuniongyrchol	419	284
(Enillion)/Colledion net o addasiadau i'r gwerth teg	1,485	753
Incwm a gwariant yng nghyswllt eiddo buddsoddi a newidiadau yn y gwerth teg	1,149	333

Mae'r tabl canlynol yn rhoi crynodeb o'r newid i werth teg eiddo buddsoddi dros y flwyddyn:

	2015-16	2016-17
	£'000	£'000
Balans ar ddechrau'r flwyddyn	26,374	22,927
Ychwanegiadau:		
Gwelliannau	1,101	2,086
Gwarediadau	0	(5)
Enillion/(Colledion) net o addasiadau i'r gwerth teg	(1,485)	(752)
Trosglwyddiad:		
(I)/O Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar	(3,063)	1,034
	22,927	25,290

6.11 Buddsoddiadau Tymor Hir

	31 Mawrth 2016	31 Mawrth 2017
	£'000	£'000
Cwm Environmental Ltd.	329	329
Egni Sir Gâr Cyfyngedig	0	900
Banciau a Isgwmnioedd a feiddienir yn llwyr - 100%	781	732
	<u>1,110</u>	<u>1,961</u>

Is-gwmni sy'n perthyn yn llwyr i'r Awdurdod yw CWM Environmental Ltd. Sefydlwyd y cwmni yn unol â Deddf Diogelu'r Amgylchedd 1990 ar gyfer Gwaredu Gwastraff.

Breiniwyd y cwmni gyda'r Swyddfa Gymreig ar 10 Mawrth 1997 ac roedd buddiannau'r Awdurdod ar 31 Mawrth 2017 fel â ganlyn:

	£'000
Cyfalaf Cyfranddaliadau	<u>329</u>

Mae'r buddsoddiad wedi'i gynnwys yn y buddsoddiadau tymor hir ar y Fantolen ac nid yw'r Awdurdod wedi rhoi ymrwymiad i'r cwmni y bydd yn talu unrhyw ddiffygion neu golledion cronol.

Mae *CWM Environmental Cyf.* yn gweithredu dau is-gwmni a feddienir yn llwyr sydd â'r cyfranddaliadau canlynol:

Pembrokeshire Recycling Company Ltd	£1.00
Carmarthenshire Recycling Company Ltd	£1.00

Mae *Pembrokeshire Recycling Company Ltd* wedi'i gofrestru yng Nghymru a Lloegr ac yn gwmni cwsg.

Mae'r Cwmni wedi cynhyrchu Adroddiadau Blynyddol ar wahân am y flwyddyn yn diweddu 31 Rhagfyr 2016, sy'n cynnwys barn archwilio bendant gan ei Archwilwyr, Broomfield & Alexander Limited. Mae crynodeb o'r canlyniadau masnachu am y flwyddyn yn diweddu 31 Rhagfyr 2016 wedi ei nodi isod ynghyd â'r asedau net ar y dyddiad hwnnw ar gyfer *CWM Environmental Cyf.*:

	am y flwyddyn yn diweddu 31 Rhagfyr 2016 £'000
Trosiant	13,846
Llai: Cost y Gwerthiannau	<u>(10,564)</u>
Elw Gros	3,282
Argostau	<u>(3,357)</u>
Elw Net cyn treth	(75)
Treth ar (golled) / elw	<u>(40)</u>
Elw a Gedwir/(Colled)	<u>(115)</u>
Asedau Net ar 31 Rhagfyr 2016	<u>5,727</u>

Gellir cael copi o'r adroddiad blynyddol oddi wrth y Swyddfa Gofrestredig yn y cyfeiriad canlynol:

Uned MRF, Heol Alltynap,
Ystad Ddiwydiannol Cillefwr,
Tre Ioan, Caerfyrddin
SA31 3RA

Er bod *CWM Environmental* a'i is-gwmni, *Carmarthenshire Recycling Company Cyf.*, ar ffurf is-gwmnïau sy'n ei gwneud yn ofynnol i ddarparu cyfrifon grŵp, nid oes Cyfrifon Grŵp wedi cael eu paratoi, gan na fyddai'r cyfuno yn cael effaith sylweddol ar sefyllfa ariannol yr Awdurdod a'r risgiau y mae'r Cyngor yn agored iddynt.

Bu i Gyngor Sir Caerfyrddin fuddsoddi yn y prosiect ffotofoltaidd solar a sefydlwyd gan Egni Sir Gâr Cyfyngedig, sef cymdeithas budd cymunedol a gofrestrwyd gyda'r Awdurdod Ymddygiad Ariannol (rhif 7193). Roedd y cynllun wedi gosod panelau ffotofoltaidd solar ar 17 o adeiladau annomestig ym mhortffolio'r Cyngor yn 2016.

Gwerthodd y gymdeithas gyfrannau i gyllido'r gwariant cyfalaf a gofynion cyfalaf gweithredol cysylltiedig â datblygu, gosod, a chynnal a chadw'r paneli. Gosodwyd paneli haul ffotofoltaig yn ystod trydydd chwarter 2016 ac maent wedi arbed gwerth dros £11,500 o drydan ar draws y 17 safle. Mae'r systemau wedi cynhyrchu dros 250 MWh o drydan ac wedi arbed dros 135 tonnelli o CO₂. Rhagwelir mai'r arbedion blynyddol o ran trydan fydd tua £28,500 y flwyddyn, a'r arbedion blynyddol o ran CO₂ fydd dros 300 tonnelli y flwyddyn.

Cafodd Cytundeb Pryniadau Cyfrannau ei sefydlu rhwng Cyngor Sir Caerfyrddin ac Egni Sir Gâr Cyfyngedig

	£'000
Cyfranddaliadau 'A' cyffredin	100
Cyfranddaliadau 'B' cyffredin	800
Cyfanswm Cyfalaf Cyfranddaliadau	900

Mae gan bob cyfranddaliad werth mewn enw o £1.00 yr un.

6.12 Dyledwyr Tymor Hir

	31 Mawrth 2016	31 Mawrth 2017
	£'000	£'000
Morgeisi a godwyd ar Werthiannau Tai Cyngor	9	5
Troi Tai'n Gartrefi (mwy na blwyddyn o hyd)	119	194
Taliadau yn erbyn ystadau pobl mewn cartrefi preswyl (Cyngor Sir Caerfyrddin)	523	508
Taliadau yn erbyn ystadau pobl mewn cartrefi preswyl (Darparwyr Allanol)	1,032	1,244
Cyfraniad Cyfalaf at fenthyciadau i bobl sy'n prynu eu cartref cyntaf	1,232	1,147
Dwr Cymru Welsh Water	15	14
Benthyciadau Ceir	125	128
Benthyciad Gardd Fotaneg Genedlaethol Cymru	1,190	1,268
Benthyciad Scarlets	2,616	2,616
Benthyciad Eglwys Cymunedol Towy	223	207
Eraill	64	65
	7,148	7,396

Mae menter Troi Tai'n Gartrefi Llywodraeth Cymru yn darparu benthyciadau di-log i sicrhau bod tai gwag yn cael eu defnyddio unwaith eto. Bydd y taliadau hyn i landlordiaid yn creu cronfa benthyciadau ailgylchadwy y gellir ei defnyddio yn ystod cyfnod y cynllun sy'n dod i ben ar 31/03/2030.

Yn ystod 2015-16, cytunodd y Bwrdd Gweithredol i ymestyn benthyciad di-log yr Awdurdod i'r Ardd Fotaneg am 3 blynedd arall hyd at 31 Mawrth 2018. Mae'r trafodyn hwn wedi cael ei drin fel 'benthyciad meddal', lle mae cyfradd y llog a godir yn is na chyfraddau'r farchnad. Addaswyd y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr i ystyried y llog a ildwyd sydd i bob pwrpas yn lleihau'r swm dyledus yn gost amorteiddiedig gan leihau'r swm dyledus a gofnodwyd. Bwriedir i'r balans gynrychioli'r hyn y gellid ei gael am y benthyciad. Dros gyfnod y benthyciad, bydd y gost amorteiddiedig yn codi'n ôl i'r swm llawn sy'n ddyledus, sef £1.350 miliwn ar y dyddiad cwblhau ad-dalu, ac o ganlyniad bydd yn ôl-gofnodi'r llog a ildwyd.

Cytunodd y Cyngor Sir, fel rhan o'r Cytundeb Datblygu gyda Chlwb Rygbi Llanelli Cyf. (y clwb), i roi benthyciad i'r clwb swm o £2.4 miliwn am gyfnod o 15 mlynedd. Mae'r Cyngor Sir wedi cael indemniadau gan dri o gyfarwyddwyr cyllido gwreiddiol y clwb, sy'n gwarantu'r rhwymedigaethau o ran y llog sy'n ddyledus o dan amodau'r benthyciad am y 5 mlynedd gyntaf. Ym mis Hydref 2010, cytunodd y Cyngor Sir i amrywiad i delerau'r benthyciad, lle cafodd taliadau llog gwerth £216,000 eu gohirio tan ddiwedd cyfnod y benthyciad yn 2023. Ym mis Hydref 2013, cytunodd y Bwrdd Gweithredol ar amrywiad yn nhelerau'r benthyciad sef gostwng y llog a godir amdano o gyfradd osodedig o 7% i gyfradd amrywiadwy o 3.5% yn ogystal â'r gyfradd llog sylfaenol (sy'n 0.25% ar hyn o bryd) gan bennu na fyddai'r gyfradd yn codi'n uwch na 10%.

Rhodddwyd £270,000 yn fenthyciad blwydd-dal ar gyfradd llog amrywiol sef 2.5% uwchlaw y gyfradd sylfaenol (sy'n 0.25% ar hyn o bryd) am gyfnod o 15 mlynedd i Eglwys Gymunedol Tywi yn Rhagfyr 2012 i'w helpu i wireddu prosiect Canolfan Xcel.

6.13 Buddsoddiadau Tymor Byr

Buddsoddiadau sydd i'w had-dalu o fewn deuddeng mis yw'r rhain ac fe'u dadansoddir fel â ganlyn:

	31 Mawrth 2016 £'000	31 Mawrth 2017 £'000
Banciau a lsgwmnioedd a feiddienir yn llwyr - 100%	8,038	17,148
Llywodraeth Leol	0	5,007
	8,038	22,155

6.14 Asedau a Ddelir i'w Gwerthu

	Asedau Cyfredol	
	2015-16 £'000	2016-17 £'000
Balans ar ddechrau'r flwyddyn	133	410
Asedau sydd newydd eu dosbarthu fel asedau a ddelir i'w gwerthu:		
- Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar	2,546	2,500
Asedau a werthwyd	(2,269)	(2,910)
Balans dyledus ar ddiwedd y flwyddyn	410	0

6.15 Stocrestrau

	Amgylchedd £'000	Addysg a Phlant £'000	Hamdden £'000	Eraill £'000	Cyfanswm £'000
2015-16					
Balans ar 31 Mawrth 2015	801	94	155	16	1,066
Pryniannau	1,712	1,955	149	0	3,816
Cydnabuwyd fel traul yn y flwyddyn	(1,715)	(1,966)	(186)	0	(3,867)
Balansau a ddilëwyd	(1)	0	0	0	(1)
Newidiadau net eraill yn y flwyddyn	(2)	0	0	(6)	(8)
Balans ar 31 Mawrth 2016	795	83	118	10	1,006
2016-17					
Pryniannau	1,840	1,980	123	125	4,068
Cydnabuwyd fel traul yn y flwyddyn	(1,886)	(1,970)	(106)	(123)	(4,085)
Balansau a ddilëwyd	0	0	(6)	0	(6)
Newidiadau net eraill yn y flwyddyn	1	0	0	(7)	(6)
Balans ar 31 Mawrth 2017	750	93	129	5	977

6.16 Dyledwyr Tymor Byr

	31 Mawrth 2016 £'000	31 Mawrth 2017 £'000
Refeniw a Thollau EM	1,691	3,131
Llywodraeth Ganolog	20,566	12,382
Heddlu, Brigad Dân, Parc Cenedlaethol ac Awdurdodau Lleol	4,162	8,152
Cyrff Gwasanaeth Iechyd Gwladol	2,802	4,887
Talwyr Treth y Cyngor	4,410	4,407
Tenantiaid Tai	1,357	1,186
Cysylltiedig â'r Gweithwyr	141	104
Amrywiol	11,241	15,277
	46,370	49,526

6.17 Arian Parod ac Arian Cyfwerth

Mae balans yr Arian Parod a'r Arian Cyfwerth yn cynnwys yr elfennau canlynol:

2015-16		2016-17
£'000		£'000
764	Arian parod a ddelir gan yr Awdurdod	745
(2,921)	Cyfrifon cyfredol yn y banc	(2,727)
27,008	Adneuon tymor byr gyda banciau a chronfeydd marchnad arian	18,004
10,000	Adneuon tymor byr gyda Awdurdodau Lleol	0
<u>34,851</u>	Cyfanswm Arian Parod ac Arian Cyfwerth	<u>16,022</u>

6.18 Benthyciadau Tymor Byr

Benthyciadau sydd i'w had-dalu o fewn deuddeng mis yw'r rhain ac fe'u dadansoddir fel â ganlyn:

	31 Mawrth	31 March
	2016	2017
	£'000	£'000
Bwrdd Benthyciadau Gweithfeydd Cyhoeddus	8,700	12,835
Benthyciadau'r Farchnad	63	64
Salix a Buddsoddi er mwyn Arbed	250	304
	<u>9,013</u>	<u>13,203</u>

6.19 Credydwy'r Tymor Byr

	31 Mawrth	31 Mawrth
	2016	2017
	£'000	£'000
Refeniw a Thollau EM	(3,700)	(4,126)
Llywodraeth Ganolog	(2,513)	(2,799)
Heddlu, Brigâd Dân, Parc Cenedlaethol ac Awdurdodau Lleol	(4,589)	(4,081)
Cyrff Gwasanaeth Iechyd Gwladol	(340)	(642)
Tenantiaid Tai	(386)	(441)
Talwyr Treth y Cyngor	(2,550)	(2,765)
Cysylltiedig â'r Gweithwyr	(6,486)	(7,710)
Amrywiol	(34,977)	(35,159)
	<u>(55,541)</u>	<u>(57,723)</u>

6.20 Darpariaethau

Mae'r crynodeb isod yn dangos y symudiad yn lefel y darpariaethau yn ystod 2016-17:

	1 Ebrill 2016 £'000	Gwerth- droad £'000	Ychwa- negiad £'000	Defnydd £'000	31 Mawrth 2017 £'000
Adran Y Gwasanaethau Corfforaethol	175	(40)	40	0	175
Adran Amgylchedd	145	0	607	0	752
Addysg a Phlant	0	0	126	0	126
Adran y Prif Weithredwr	490	(402)	0	0	88
Adran Cymunedau	1,641	0	297	0	1,938
Statws Unffurf	436	(436)	0	0	0
Colledion ar Buddsoddiadau	802	(21)	0	0	781
Municipal Mutual Insurance (MMI)	142	(9)	0	0	133
Darpariaeth Ôl-ofal Safleoedd Tirlenwi	1,148	0	0	(149)	999
Yswiriant	2,148	0	294	0	2,442
	7,127	(908)	1,364	(149)	7,434

Balansau ar 31 Mawrth 2017	Rhwymedi gaethau Cyfredol (< 1 blwyddyn)	Rhwymedi gaethau Tymor Hir (> 1 blwyddyn)	Cyfanswm £'000
	£'000	£'000	
Adran Y Gwasanaethau Corfforaethol	175	0	175
Adran Amgylchedd	597	155	752
Addysg a Phlant	126	0	126
Adran y Prif Weithredwr	88	0	88
Adran Cymunedau	46	1,892	1,938
Statws Unffurf	0	0	0
Colledion ar Buddsoddiadau	49	732	781
Municipal Mutual Insurance (MMI)	17	116	133
Darpariaeth Ôl-ofal Safleoedd Tirlenwi	137	862	999
Yswiriant	2,442	0	2,442
	3,677	3,757	7,434

Diben y Prif Ddarpariaethau**Adran y Gwasanaethau Corfforaethol**

Gwneir darpariaeth am waith adfer ar adeiladau gwag o £135,000 ac hefyd darpariaeth ar gyfer goramser i gau'r cyfrifon.

Adran Amgylchedd

Gwneir darpariaethau o £14,000 ar gyfer gwaith adfer o achos ymsuddiad ym Mharc y Goron, £21,000 o arian cadw ar gyfer cronfa ddŵr Trebeddrod, £59k o ddrwgddyledion – Gwastraff Masnach, £131,000 ar gyfer drwgddyledion posibl o ran marchnadoedd da byw, £209,000 ar

gyfer taliadau trosglwyddo asedau cymeradwy, £91,000 ar gyfer ad-daliad Buddsoddi er mwyn Arbed Goleuadau Cyhoeddus, a £227,000 ar gyfer Iwfansau Rhaglen Lleihau Carbon o ran allyriadau a gynhyrchir yn 2016-17.

Addysg a Phlant

Gwnaed darpariaeth o £126,000 i gyflawni cyfrifoldebau'r awdurdod o ran Ymrwymiad Lleihau Carbon ar gyfer 2016-17 mewn perthynas ag ysgolion.

Prif Weithredwr

Darpariaeth o £39,000 ar gyfer her gyfreithiol bosibl i daliadau a godwyd am ffioedd chwilio personol a darpariaeth o £49,000 ar gyfer drwgddyledion bosibl ar Eiddo Masnachol.

Cymunedau

Gwneir darpariaeth o £739,000 ar gyfer y posibilrwydd o ddileu dyledion cyfraniadau preswylwyr, £555,000 ar gyfer taliadau posibl yn gysylltiedig â balansau gofal cartref a £293,000 ar gyfer y posibilrwydd o ddiffyg yn yr incwm oddi wrth y Bwrdd Iechyd a darpariaeth £15,000 ar gyfer Ffioedd Cyfreithiol. £208,000 ar gyfer costau cyfreithiol/bargyfreithwyr ar gyfer erlyniadau sy'n ymwneud â safonau masnach ac iechyd anifeiliaid, £31,000 ar gyfer Gweithio Ystwyth, a £15,000 ar gyfer astudiaeth Tai Iach. Gwneir darpariaeth benodol o £81,000 mewn perthynas â dyledion anadferadwy ar incwm rhent o eiddo.

Colledion ar Buddsoddiadau

Ym mis Hydref 2008, methodd sector bancio Gwlad yr Iâ â chyflawni ei rwymedigaethau ariannol. Mae darpariaeth wedi ei wneud yn y cyfrifon am symiau a amcangyfrifir na ellir ei adenill. Gweler Nodyn 6.46.

Municipal Mutual Insurance (MMI)

O ran blynnyddoedd y polisi cyn 1992/93, gallai'r holl awdurdodau lleol y mae MMI wedi'u hyswiro wynebu'r posibilrwydd o rwymedigaeth yswiriant yn ymwneud â chau MMI ar 30 Medi 1992. Ym mis Ionawr 2012, sbardunodd Cyfarwyddwyr MMI y "Cynllun Trefniant Ariannol ar gyfer MMI" a chyhoeddwyd yr hysbysiad ardoll ar 1 Ionawr 2014. Roedd yr ardoll gychwynnol yn 15% a chynyddodd i 25% ar ddiwedd 2015-16. Tra bo rhwymedigaeth net yn parhau ar fantolen MMI, mae Gweinyddwr y Cynllun yn parhau i fonitro'r sefyllfa o ran hawliadau a bydd yn hysbysu credydwy'r cynllun os oes angen addasu'r ardoll. Gan fod y mater yn dal yn gyfredol, cedwir y ddarpariaeth yn y cyfrifon.

Ôl-ofal Safleoedd Tirlenwi

Mae dyletswydd ar endidau sy'n gweithredu safleoedd tirlenwi wneud gwaith adfer a darparu ôl-ofal priodol, gan gynnwys monitro a rheoli'r nwyon a'r trwytholchion a gynhyrchir ar y safleoedd hyn. Mae'r ddarpariaeth hon yn gydnabyddiaeth o'r costau ôl-ofal a ragamcanir ar gyfer safleoedd tirlenwi caeëdig Wernddu a Nant-y-caws.

Y Ddarpariaeth Yswiriant

Mae'r ddarpariaeth hon ar gyfer hawliadau yswiriant sydd wedi cael eu cofrestru ac sy'n debygol o ddod i ran yr Awdurdod.

6.21 Dadansoddiad o Fenthyciadau Tymor Hir

Y Cyfanswm sy'n Ddyledus	31 Mawrth	31 Mawrth	Dyddiadau Aeddfedu
	2016 £'000	2017 £'000	
Ffynonellau'r Benthyciadau			
Bwrdd Benthyciadau Gweithfeydd Cyhoeddus	364,115	371,108	2017-2066
Benthyciadau'r Farchnad (Nodyn i)	3,116	3,116	2017-2055
Benthyciadau di-log (Nodyn ii)	3,194	3,847	2017-2031
	370,425	378,071	

(i) Benthyciad FMS Wertmanagement AoR yw hwn sydd yn fenthyciad LOBO (Opsw'n Rhoi Benthyciad Cymryd Benthyciad). Nodir y Cyfradd Llog Cyfatebol. Benthyciad cyfradd llog banc graddedig ydyw, a 4.72 % yw ei gyfradd llog presennol. Caiff yr un sy'n rhoi'r benthyciad ddewis amrywio'r gyfradd llog bob dyddiad talu llog. Os dewisa'r un sy'n rhoi'r benthyciad wneud hynny, caiff yr Awdurdod ddewis derbyn y gyfradd llog newydd neu ad-dalu'r benthyciad i'r un a'i rhoddodd. Mae'n rhaid addasu'r cyfrifon i unioni'r gwahaniaeth rhwng y gyfradd a godir a'r gyfradd a delir er mwyn dangos gwir gost y benthyciad yn y cyfnod benthycia.

(ii)

Benthyciadau di-log Cyfanswm dyledus ar:	31 Mawrth	31 Mawrth
	2016 £'000	2017 £'000
SALIX	284	100
Buddsoddi er mwyn Arbed	918	1,287
Benthyciadau Gwella Cartrefi	1,292	1,292
Benthyciadau Canol Trefi	700	1,168
	3,194	3,847

Darperir y Cynllun Benthyciadau Gwella Cartrefi o dan statud gan Lywodraeth Cymru. Diben y cynllun yw rhoi benthyciadau i berchen-feddianwyr a'r sector rhentu preifat er mwyn gwella eiddo neu fod eiddo gwag yn cael ei ddefnyddio unwaith eto. Mae'r cyllid ar gael tan 31 Mawrth 2030 a chynigir yr arian ymlaen llaw i drydydd partion ar sail benthyciad di-log i'w had-dalu.

Rhoddir Benthyciadau Canol Trefi drwy statud gan Lywodraeth Cymru. Pwrpas y cynllun yw darparu benthyciadau i leihau nifer y safleoedd a'r eiddo gwag a segur a'r rheiny nad ydynt yn cael eu defnyddio'n llawn yng nghanol y trefi, a chefnogi arallgyfeirio yng nghanol y trefi drwy annog defnyddiau mwy cynaliadwy ar gyfer safleoedd ac eiddo gwag, megis defnyddiau preswyl a hamdden ac ar gyfer gwasanaethau allweddol. Bydd cyfnod y cyllid tan 31 Mawrth 2031 ac ad-delir taliadau i drydydd partion yn ddi-log.

6.22 Cronfeydd Wrth Gefn Cronfa'r Cyngor sydd wedi'u Clustnodi

Mae crynodeb o'r cronfeydd wrth gefn a sefydlwyd gan yr awdurdod hwn neu ei ragflaenwyr wedi'i nodi isod:

	1 Ebrill 2015 £'000	Trosglwy ddiadau Mewn £'000	Trosglwy ddiadau Allan £'000	31 Mawrth 2016 £'000	Trosglwy ddiadau Mewn £'000	Trosglwy ddiadau Allan £'000	31 Mawrth 2017 £'000
Yswiriant	9,626	1,949	(3,689)	7,886	1,947	(1,810)	8,023
Cronfa Buddsoddiad Cyfalaf	86	0	0	86	0	0	86
Cronfa Datblygu	899	302	(6)	1,195	630	(311)	1,514
Cronfa Cytundeb Canlyniadau	3,246	0	(1,909)	1,337	0	(1,328)	9
Grant Awdurdodau Lleol i Gymell Twf							
Busnesau	233	38	(43)	228	0	(142)	86
Cronfa Datblygiadau Mawr	19,723	13,915	(1,720)	31,918	6,643	(1,162)	37,399
Cronfa Trefniadaeth Ysgolion	610	0	(610)	0	0	0	0
System Rheoli Ariannol	273	0	(200)	73	44	0	117
Ymdeol yn Gynnar(Corfforaethol)	4,159	0	(1,016)	3,143	0	(301)	2,842
System Adnoddau Dynol	53	0	(23)	30	0	(30)	0
Tir Diffaith	119	0	0	119	0	(119)	0
Cynllun Gwasanaethau Cefnogi							
leuenctid	21	0	0	21	0	(21)	0
Parc Dewi Sant - St David's Park	957	107	(618)	446	65	0	511
Cyd Fentrau	1,592	199	(276)	1,515	190	(537)	1,168
Swyddi Afraid	1,030	94	(236)	888	8	(88)	808
Rheoli'r Fflyd	3,999	168	(3,855)	312	1,330	(266)	1,376
Cynlluniau sy'n derbyn Cyllid Allanol	1,379	712	(290)	1,801	441	(536)	1,706
Budd-daliadau Treth y Cyngor/Tai	1,631	0	0	1,631	0	0	1,631
Arian Cyfalaf y Rhaglen Moderneiddio							
Addysg	8,470	3,689	(9,995)	2,164	3,685	(2,400)	3,449
Seilwaith TG	1,910	3	(820)	1,093	121	(140)	1,074
Cronfa Salix	389	208	(346)	251	210	(305)	156
Cefnogi Busnesau Sir Caerfyrddin	143	0	0	143	0	0	143
Ty Llanelli	90	0	(30)	60	350	0	410
Gardd Fotaneg Genedlaethol	200	0	(70)	130	0	(65)	65
Datblygiad Gweithwyr	438	0	(54)	384	505	(231)	658
Cynllun Morgeisi Awdurdod Lleol	200	0	(200)	0	0	0	0
Gwerthuso Swyddi	3,462	0	(2,060)	1,402	0	(999)	403
Cyllid Cyfalaf Priffyrdd	748	50	0	798	49	0	847
Cronfa Trosglwyddo Asedau							
Cymunedol	253	0	(14)	239	0	(27)	212
Cynlluniau Gwasanaethau Tai	0	782	(117)	665	939	(381)	1,223
Cronfeydd Adrannau	6,243	2,704	(2,877)	6,070	1,634	(1,537)	6,167
Eraill	76	87	(60)	103	25	0	128
	72,258			66,131			72,211

Nodiadau i'r Cvrifon

	1 Ebrill 2015	Trosglwy- ddiadau	Trosglwy- ddiadau	31 Mawrth 2016	Trosglwy- ddiadau	Trosglwy- ddiadau	31 Mawrth 2017
	£'000	Mewn £'000	Allan £'000	£'000	Mewn £'000	Allan £'000	£'000
A ddelir gan ysgolion yn unol â RHYLL	3,941	1,708	(1,972)	3,677	931	(2,898)	1,710
	<u>3,941</u>			<u>3,677</u>			<u>1,710</u>
Cyfrif Refeniw Tai:							
Atgyweiriadau Mawr	0	6,166	(6,166)	0	6,170	(6,170)	0
Cyfanswm	<u>0</u>			<u>0</u>			<u>0</u>

Yswiriant

Neilltuwyd cronfeydd er mwyn cyllido costau hawliadau a cholledion eraill a allai ddod i ran yr Awdurdod (gweler nodyn 6.37).

Cronfa Buddsoddiad Cyfalaf

Sefydlwyd y gronfa hon gyda'r nôd o ddarparu dull o ychwanegu at Raglen Gyfalaf yr Awdurdod. Bydd yr arian sy'n weddill yn cael ei ddefnyddio yn 2017-18.

Cronfa Datblygu

Nôd y gronfa hon yw cynorthwyo'r Awdurdod yn ei gynlluniau hir dymor drwy bennu adnoddau ar gyfer prosiectau nad oedd modd ymgymryd â hwy gyda dyraniadau arferol y gyllideb.

Cronfa Cytundeb Canlyniadau

Balans y Grant Cytundeb Canlyniadau a roddwyd gan Lywodraeth Cymru ar sail y Cytundeb Polisi yw hwn wedi'i glustnodi i gefnogi y Rhaglen Cyfalaf Tair Blynedd. Bydd yr arian sy'n weddill yn cael ei ddefnyddio yn 2017-18.

Grant Awdurdodau Lleol i Gymell Twf Busnesau

Y swm hwn yw balans grant y Cynllun Awdurdodau Lleol i Gymell Twf Busnesau a ddaeth i law ym mlwyddyn ariannol 2006-07 a 2007-08 uwchlaw'r hyn a ddyrannwyd i gefnogi'r gyllideb. Mae'r arian sy'n weddill wedi'i glustnodi i gefnogi y Rhaglen Gyfalaf yn 2017-18.

Cronfa Datblygiadau Mawr

Cafodd y gronfa hon ei chreu i gefnogi prosiectau datblygu cyfalaf mawr yn y Sir a chaiff ei ddefnyddio ei hadlewyrchu yn y rhaglen gyfalaf 5 mlynedd.

System Rheolaeth Ariannol

Fe'i sefydlwyd i ddarparu ar gyfer y buddsoddiad sylweddol yn y System Rheolaeth Ariannol newydd. Bydd yr hyn sy'n weddill yn cael ei ddefnyddio yn 2017-18.

Cronfa Ymddeoliad Corfforaethol

Sefydlwyd y Gronfa hon i gefnogi polisi'r Awdurdod o ran swyddi afraid ac ymddeoliad cynnar, gan alluogi'r Awdurdod i ddarparu ar gyfer y straen actiwaraid ar y Gronfa Bensiwn a achosir gan ymddeoliad cynnar neu swyddi afraid.

Parc Dewi Sant

Crëwyd y gronfa hon i gyllido rhaglen barhaus o welliannau sy'n ofynnol er mwyn gallu defnyddio'r adeiladau yn swyddfeydd. Cafodd yr incwm a gynhyrchwyd yn sgil yr adeiladau hyn ei neilltuo yn y gronfa wrth gefn hon er mwyn cyllido'r gwaith hwn.

Cy'd Fentrau

Mae'r Awdurdod wedi llunio nifer o gytundebau Mentrau ar y Cŷd gyda Llywodraeth Cymru. Mae'r incwm rhent a dderbynnir mewn perthynas â'r rhain yn cael ei roi i'r naill ochr er mwyn talu am rwymedigaethau yn y dyfodol.

Swyddi Afraid

Sefydlwyd y gronfa hon gan yr Adrannau i gwrdd â'r costau posib a allai godi wedi i gontractau tymor penodol staff ddod i ben pan fydd y cynlluniau a gyllidir yn allanol yn diweddu.

Rheoli'r Fflyd

Sefydlwyd y Gronfa hon i gydraddoli'r gost gydol oes o weithredu a chynnal a chadw cerbydau'r Cyngor, i ddefnyddwyr gwasanaethau dros gyfnodau y cytunwyd arnynt.

Cynlluniau sy'n derbyn Cyllid Allanol

Cynnig arian cyfatebol ar gyfer prosiectau sydd ar waith neu gynlluniau a fydd yn derbyn cyllid allanol yn y dyfodol.

Budd-daliadau Treth y Cyngor/Tai

Mae'r gronfa wrth-gefn hon wedi'i chlustnodi i ddigoni'r costau posibl y bydd Sir Gaerfyrddin yn mynd iddynt yn sgil y gostyngiadau blynyddol yn y grant Gweinyddu Budd-daliadau Tai, a diwygiadau lles.

Arian Cyfalaf MDdA

Pennwyd swm i dalu costau'r benthyciadau darbodus sy'n cyllido rhaglen Moderneiddio'r Ddarpariaeth Addysg a chaiff ei ddefnydd ei hadlewyrchu yn y rhaglen gyfalaf 5 mlynedd.

Seilwaith TG

Sefydlwyd y gronfa hon er mwyn ategu'r bwriad i newid gweinyddion a seilwaith TG yr Awdurdod.

Cronfa Salix

Mae Salix, sef menter gymdeithasol annibynnol sy'n darparu cyllid ar gyfer technolegau profedig sy'n gost-ffeithiol wrth arbed CO2, wedi darparu grant ar gyfer yr awdurdod i ganiatáu i fenthyciadau gael eu rhoi i ysgolion / adrannau i ariannu cynlluniau sy'n arbed ynni. Mae'r benthyciadau hyn yn cael eu had-dalu o'r arbedion a geir yn sgil hynny, ac mae'r gronfa yn cael ei hail-lenwi er mwyn i ysgolion / adrannau eraill elwa o'r cynllun.

Cefnogi Busnesau Sir Gaerfyrddin

Neilltuwyd arian wrth gefn er mwyn rhoi cymorth ariannol i fusnesau sy'n talu ardrethi yn Sir Gaerfyrddin ac sy'n cael anawsterau oherwydd y dirwasgiad economaidd drwy gynnig benthyciadau tymor byr iddynt am 18 mis neu gyfnod llai.

Tŷ Llanelli

Darparu'r cyllid y cytunwyd arno ar gyfer prosiect Tŷ Llanelli, er mwyn cynorthwyo â chynaliadwyedd y cyfleuster newydd hwn a ystyrir yn rhan annatod o'r cynlluniau hirdymor i adfywio canol y dref.

Gardd Fotaneg Genedlaethol

Y Gronfa Wrth Gefn a neilltuwyd i ddarparu cymorth ariannol i'r Ardd Fotaneg Genedlaethol dros dair blynedd o 2015-16.

Y Gronfa Datblygiad Gweithwyr

Arian wrth gefn a neilltuwyd i ddarparu 4 haen o hyfforddiant a lleoliadau gwaith yn y Cyngor er mwyn cynorthwyo pobl leol, gan gynnwys pobl ifanc sydd â fawr ddim neu ddim hanes cyflogaeth, i ennill cymwysterau a chael swydd er mwyn gwella eu rhagolygon cyflogaeth.

Gwerthuso Swyddi

Mae'r Awdurdod wedi rhoi canlyniadau'r ymarferiad Gwerthuso Swyddi ar waith ac wedi creu'r gronfa hon i gynorthwyo â chynnal strwythurau'r Statws Unffurf.

Cyllid Cyfalaf Priffyrdd (Cynllun Menter Benthycia Llywodraeth Leol)

Sefydlwyd y gronfa er mwyn talu costau benthycia i gyllido rhaglen cynnal a chadw a gwelliannau cyfalaf Priffyrdd.

Cronfa Trosglwyddo Asedau Cymunedol

Gwelodd yr awdurdod y gallai rhai gwasanaethau neu gyfleusterau lleol gael eu gweithredu'n fwy effeithiol gan Grwpiau Cymunedol neu Gynghorau Cymuned. Sefydlwyd y gronfa hon i wella cyfleusterau neu i gynnig cymhelliad ariannol er mwyn symud ymlaen â'r prosiectau hyn.

Cynlluniau Gwasanaethau Tai

Mae'r gronfa yma wedi ei sefydlu i gynorthwyo prosiectau Tai yn cynnwys Cefnogi Pobl, dod â thai gwag yn ôl i ddefnydd â'r Cynllun Adsefydlu Syriaid.

Cronfeydd Adrannau

Mae gan yr Awdurdod bolisi sy'n caniatáu adrannau i gario ymlaen hyd at 50% o unrhyw danwariant ar ddiwedd blwyddyn y gellir ei bennu ar gyfer prosiectau/gwasanaethau penodol o fewn yr adrannau.

6.23 Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf

	2015-16	2016-17
	£'000	£'000
Balans Agoriadol	26,512	18,633
Trosglwyddo elw arian parod ar werthiant a gredydwyd fel enillion/colledion wrth eu gwerthu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Derbyniadau Cyfalaf Stadudol	2,157	2,780
Trosglwyddo o'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig ar ôl derbyn arian.	131	213
	6	6
	<u>28,806</u>	<u>21,632</u>
Derbyniadau Cyfalaf a Neilltuwyd	(123)	(4)
Defnyddio'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf newydd	(10,027)	(6,644)
Cyfraniad o'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf tuag at y costau gweinyddol o waredu asedau nad ydynt yn gyfredol.	(23)	(9)
Balans wrth Gau	<u>18,633</u>	<u>14,975</u>

Mae'r gronfa wrth gefn derbyniadau cyfalaf defnyddiadwy yn cynrychioli'r derbyniadau cyfalaf sydd ar gael i gyllido gwariant cyfalaf mewn blynyddoedd i ddod, ar ôl neilltuo'r symiau statudol ar gyfer ad-dalu benthyciadau allanol. Defnyddiwyd yr holl lwfans atgyweiriadau mawr a dderbyniwyd oddi wrth Llywodraeth Cynulliad Cymru yn ystod y flwyddyn. Nid oedd arian gweddill i'w gario ymlaen mewn perthynas â'r grant hwn.

6.24 Grantiau Cyfalaf Heb eu Ddefnyddio

	2015-16	2016-17
	£'000	£'000
Balans Agoriadol	1,275	863
Ychwanegiadau	300	83
	<u>1,575</u>	<u>946</u>
Grantiau a Chyfraniadau wedi'u cymhwysu	(712)	(355)
Balans Cau	<u>863</u>	<u>591</u>

6.25 Cronfa Ailbrisiad

Mae'r Gronfa Ailbrisiad yn cynnwys yr enillion a wnaed gan yr Awdurdod sy'n deillio o'r cynnydd yng ngwerth ei Eiddo, Offeriant a Chyfarpar. Gostyngir y balans pan fydd asedau gydag enillion cronedig yn:

- cael eu hailbrisiu tuag i lawr neu eu hamharu a'r enillion yn cael eu colli
- cael eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau a'r enillion yn cael eu colli drwy ddibrisiad,
- neu yn cael eu gwaredu a'r enillion yn cael eu gwireddu.

Mae'r Gronfa ond yn cynnwys yr enillion drwy ailbrisiad sydd wedi cronni ers 1 Ebrill 2007, y dyddiad y cafodd y Gronfa ei chreu. Caiff enillion cronedig sy'n hynu o ddyddiad cynharach eu cynnwys ym mantolen y Cyfrif Addasiadau Cyfalaf.

2015-16		2016-17
£'000		£'000
323,284	Balans ar 1 Ebrill	333,733
49,747	Ailbrisiu asedau i fyny	22,174
(28,473)	Ailbrisiu asedau i lawr a cholledion amhariad nas codwyd i'r Warged/Diffyg ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau	(13,024)
	Gwarged neu ddiffyg wrth ailbrisiu asedau anghyfredol nas cofnodwyd yn y Warged neu Ddiffyg ar y	
21,274	Ddarpariaeth Gwasanaethau	9,150
(9,949)	Gwahaniaeth rhwng dibrisiad gwerth teg a dibrisiad cost hanesyddol	(10,095)
(876)	Enillion cronedig ar asedau sydd wedi cael eu gwerthu neu eu sgrapio	(1,404)
(10,825)	Y swm a ysgrifennwyd i ffwrdd i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf	(11,499)
333,733	Balans ar 31 Mawrth	331,384

6.26 Cyfrif Addasiadau Cyfalaf

Mae'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf yn llyncu'r gwahaniaethau amseru sy'n deillio o'r trefniadau cyfrifyddu gwahanol ar gyfer defnyddio asedau nad ydynt yn gyfredol ac ar gyfer ariannu caffael, adeiladu neu wella'r asedau hynny yn unol â'r darpariaethau statudol. Bydd y costau caffael, adeiladu neu wella yn cael eu tynnu o'r Cyfrif gan fod dibrisiant, colledion oherwydd niwed a dibrisiant asedau anniriaethol yn cael eu codi ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (gyda symiau cysoni o'r Gronfa Ailbrisiad i drosi ffigurau gwerth teg yn sail costau hanesyddol). Bydd y symiau a neilltuwyd gan yr Awdurdod i dalu am y costau caffael, adeiladu a gwella yn cael eu rhoi yn y Cyfrif. Mae'r Cyfrif yn cynnwys enillion a cholledion cronedig ar Eiddo Buddsoddi a hefyd enillion a wireddwyd ar asedau a roddwyd nad ydynt eto wedi'u defnyddio gan yr Awdurdod. Mae'r Cyfrif hefyd yn cynnwys yr enillion drwy ailbrisiad sydd wedi cronni ar Eiddo, Offeriant a Chyfarpar cyn 1 Ebrill 2007, y dyddiad y cafodd y Gronfa Ailbrisiad ei chreu i gadw'r cyfryw enillion.

Yn Nodyn 6.4 ceir manylion am ffynhonnell yr holl drafodion yn y Cyfrif, ac eithrio'r rheini sy'n ymwneud â'r Gronfa Ailbrisiad.

2015-16		2016-17
£'000		£'000
731,974	Balans Gwreiddiol ar 1 Ebrill	555,560
	Gwrthdroi eitemau sy'n ymwneud â gwariant cyfalaf a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:	
(27,815)	Taliadau am ddibrisiant a niwed i asedau nad ydynt yn gyfredol	(31,394)
(136,147)	Colledion drwy Ailbrisió Eiddo, Offeriant a Chyfarpar	(8,745)
(83,096)	Gwariant referniw a ariannwyd drwy gyfalaf o dan statud Symiau'r asedau nad ydynt yn gyfredol a ddiddymwyd drwy waredu neu werthu fel rhan o'r elw/colled ar waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(1,732)
<u>(2,303)</u>		<u>(5,126)</u>
482,613		508,563
<u>876</u>	Symiau addasu a ddiddymwyd o'r Gronfa Ailbrisiad	<u>1,404</u>
483,489	Y swm net a ddiddymwyd o gost yr asedau nad ydynt yn gyfredol a ddefnyddiwyd yn ystod y flwyddyn	509,967
123	Derbyniadau Cyfalaf a Neilltuwyd	4
(78)	Symudiadau ychwanegol o fewn y flwyddyn	(87)
10,027	Defnyddio'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf newydd	6,644
23	Defnyddio'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf i ariannu'r gost o werthu	9
6,166	Defnyddio'r Gronfa Atgyweiriadau Mawr i ariannu gwariant cyfalaf newydd	6,170
22,721	Grantiau a chyfraniadau cyfalaf a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a gymhwyswyd i ariannu cyfalaf	12,456
712	Cymhwyso grantiau i ariannu cyfalaf o'r Cyfrif Grantiau Cyfalaf na Chymhwyswyd	354
12,901	Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiad newydd a godir ar falansau Cronfa'r Cyngor a'r Cyfrif Refeniw Tai	11,521
<u>20,961</u>	Gwariant cyfalaf a godir ar falansau Cronfa'r Cyngor a'r Cyfrif Refeniw Tai	<u>5,820</u>
557,045		552,858
(1,485)	Symudiadau yng ngwerth Eiddo Buddsoddi ar y farchnad a (ddebydwyd) neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(752)
<u><u>555,560</u></u>	Balans ar 31 Mawrth	<u><u>552,106</u></u>

6.27 Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol

Mae'r Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol yn llyncu'r gwahaniaethau amseru sy'n deillio o'r gwahanol drefniadau cyfrifyddu yn achos incwm a gwariant sy'n ymwneud ag offerynnau ariannol penodol. Mae hefyd yn ysgwyddo colledion neu'n manteisio ar enillion yn achos pob darpariaeth statudol. Mae'r Awdurdod yn defnyddio'r Cyfrif i reoli premiymau sydd i'w talu wrth glirio benthyciadau'n gynnar. Caiff y premiymau eu tynnu o'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar y pryd, ond wedyn byddan nhw'n cael eu gwrthdroi o Falans Gronfa'r Cyngor i'r Cyfrif drwy'r Datganiad Symudiadau yng Nghronfeydd yr Awdurdod. Gydag amser, caiff y gwariant ei roi'n ôl ym Malans Gronfa'r Cyngor yn unol â'r trefniadau statudol ar gyfer ysgafnhau'r baich ar y dreth gyngor. Yn achos yr Awdurdod, y cyfnod hwn yw'r tymor oedd yn weddill ar y benthyciadau pan gawsant eu clirio. O ganlyniad, caiff y balans ar y Cyfrif ar 31 Mawrth 2017 ei godi ar y Gronfa'r Cyngor dros y 6 mlynedd nesaf.

2015-16		2016-17
£'000		£'000
(870)	Balans ar 1 Ebrill	(986)
	Swm sy'n dangos sut mae'r costau ariannol a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn wahanol i'r costau sydd i'w codi yn ystod y flwyddyn yn unol â'r	
(116)	gofynion statudol	102
(986)	Balans ar 31 Mawrth	(884)

6.28 Cronfa Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig

Mae'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig yn dal yr enillion a wireddwyd drwy waredu asedau nad ydynt yn gyfredol, ond lle nad oes setliad ariannol wedi'i wneud hyd yma. O dan y trefniadau statudol, nid yw'r Awdurdod yn ystyried bod yr enillion hyn yn rhai y gellir eu defnyddio i ariannu gwariant cyfalaf newydd hyd nes bydd yr arian wedi'i dderbyn. Pan fydd y setliad ariannol gohiriedig yn digwydd, caiff yr arian ei drosglwyddo i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf.

2015-16		2016-17
£'000		£'000
348	Balans ar 1 Ebrill	342
	Trosglwyddo i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf ar ôl derbyn	
(6)	yr arian	(6)
342	Balans ar 31 Mawrth	336

6.29 Cronfa Bensiynau

Mae'r Gronfa Bensiynau yn llyncu'r gwahaniaethau amseru sy'n deillio o'r gwahanol drefniadau cyfrifyddu ar gyfer buddiannau ôl-gyflogaeth ac ar gyfer ariannu buddiannau yn unol â'r darpariaethau statudol. Mae'r Awdurdod yn rhoi cyfrif am y buddiannau ôl-gyflogaeth yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr gan fod y buddiannau'n cael eu hennill gan gyflogeion dros flynyddoedd o wasanaeth. Mae'n diweddarau'r rhwymedigaethau a gydnabyddir i adlewyrchu chwyddiant, y newid yn y rhagdybiaethau a'r elw a gafwyd drwy fuddsoddi unrhyw adnoddau a neilltuwyd i dalu'r costau. Serch hynny, yn unol â'r trefniadau statudol rhaid i'r buddiannau a enillir gael eu hariannu gan fod yr Awdurdod yn talu cyfraniadau cyflogwyr i gronfeydd pensiwn neu'n talu unrhyw bensiynau y mae'n uniongyrchol gyfrifol amdanynt. Felly, mae balans y debyd ar y Gronfa Bensiynau yn dangos diffyg sylweddol yn y buddiannau a enillir gan gyn-gyflogeion a chyflogeion presennol a'r adnoddau y mae'r Awdurdod wedi'u neilltuo i'w bodloni. Bydd y trefniadau statudol yn sicrhau y bydd y cyllid wedi'i neilltuo erbyn yr adeg y bydd angen talu'r buddiannau.

2015-16		2016-17
£'000		£'000
(276,151)	Balans ar 1 Ebrill	(264,514)
28,472	Ailfesur y rhwymedigaeth/(ased) buddion diffiniedig net	(83,368)
	Gwrthdroi eitemau sy'n ymwneud â buddiannau ymddeol a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarparu	
(41,248)	Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.	(37,617)
	Cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i	
24,413	bensiynwyr sy'n daladwy yn ystod y flwyddyn	24,205
<u>(264,514)</u>	Balans ar 31 Mawrth	<u>(361,294)</u>

6.30 Cyfrif Absenoldebau Cronedig

Mae'r Cyfrif Absenoldebau Cronedig yn llyncu'r gwahaniaethau a fyddai fel arall yn codi ar Falans Gronfa'r Cyngor o'r cronni ar gyfer absenoldebau a enillwyd ond nas cymerwyd yn ystod y flwyddyn, ee gwyliau blynyddol a gariwyd ymlaen ar 31 Mawrth. Yn unol â'r trefniadau statudol rhaid i'r effaith ar Falans Gronfa'r Cyngor gael ei ddiddymu drwy drosglwyddo i'r Cyfrif neu ohono.

2015-16		2016-17
£'000		£'000
(4,841)	Balans ar 1 Ebrill	(3,755)
	Setlo neu ganslo croniadau a wnaed ar ddiwedd y	
4,841	flwyddyn flaenorol	3,755
<u>(3,755)</u>	Symiau a gronnwyd ar ddiwedd y flwyddyn gyfredol	<u>(5,167)</u>
	Swm sy'n dangos sut mae'r taliadau i swyddogion a	
	godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar	
	sail gronedig yn wahanol i'r taliadau sydd i'w codi yn	
1,086	ystod y flwyddyn yn unol â'r gofynion statudol	(1,412)
<u>(3,755)</u>	Balans ar 31 Mawrth	<u>(5,167)</u>

6.31 Gwariant ac Incwm yn cael eu Dadansoddi yn ôl Natur

Caiff gwariant ac incwm yr Awdurdod eu dadansoddi fel a ganlyn. Mae hwn yn cynnwys gwariant ac incwm o fewn a thu hwnt i gost gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, ac mae'n gyson â'r gwarged neu'r diffyg o ran darpariaeth gwasanaethau.

2015-16		2016-17
£'000		£'000
	Gwariant	
251,994	Treuliau cyflogeion	252,529
342,864	Treuliau gwasanaeth arall	256,622
30,569	Ad-daliadau gwasanaethau cymorth	30,843
173,911	Dibrisiant a thaliadau tebyg	50,234
54,250	Llog i'w Dalu a Chostau Tebyg	56,806
28,311	Praeseptau ac Ardollau	28,784
146	(Enillion)/colledion ar werthu asedau nad ydynt yn gyfredol	2,268
882,045	Cyfanswm y Gwariant	678,086
	Incwm	
(142,168)	Ffioedd, taliadau ac incwm arall o wasanaethau	(147,510)
(26,727)	Llog ac Incwm Buddsoddiadau	(29,536)
(149,707)	Incwm Treth y Cyngor ac Enillion net y Trethi Annomestig	(155,743)
(344,388)	Grantiau a Chyfraniadau	(321,215)
(662,990)	Cyfanswm Incwm	(654,004)
219,055	(Gwarged)/ddiffyg ar ddarparu gwasanaethau	24,082

6.32 Cyllideb Gyfun

Mae'r Awdurdod wedi sefydlu cytundeb cyllideb gyfun ar y cyd â Bwrdd Iechyd Lleol Hywel Dda ar gyfer darparu storfa offer cymunedol integredig. Mae gan yr Awdurdod a'r Bwrdd gytundeb ar waith am dair blynedd o 1af Hydref 2009, lle mae'r partneriaid yn cyfrannu cyllid gwerth £148,768 a £381,960, yn eu tro, at y gyllideb y cytunwyd arni. Mae unrhyw ddiffyg neu warged yn y gyllideb gyfun ar ddiwedd y flwyddyn ariannol yn cael ei ddyrannu i bob partner ar sail traean a dau draean.

	2015-16		2016-17	
	£'000	£'000	£'000	£'000
Cyllid sy'n cael ei gyfrannu at y gyllideb gyfun:				
yr Awdurdod	128		150	
y Bwrdd Iechyd Lleol	<u>382</u>		<u>382</u>	
		510		532
Y gwariant sydd wedi'i dalu o'r gyllideb gyfun:		(515)		(512)
Y gwarged/(diffyg) net sy'n deillio o'r gyllideb gyfun yn ystod y flwyddyn		<u>(5)</u>		<u>20</u>
Cyfran yr Awdurdod o'r gwarged/(diffyg) net sy'n deillio o'r gyllideb gyfun		<u>(3)</u>		<u>(10)</u>

6.33 Lwfansau'r Aelodau

Talodd yr Awdurdod y symiau canlynol i Aelodau o'r cyngor yn ystod y flwyddyn:

	2015-16	2016-17
	£	£
Lwfansau	1,244,592	1,240,069
Treuliau	47,686	42,702
Cyfanswm	<u>1,292,278</u>	<u>1,282,771</u>

Mae rhagor o wybodaeth am Lwfansau Aelodau i'w chael ar wefan yr Awdurdod, www.sirgar.llyw.cymru o dan y pennawd Lwfansau Cyngorwyr.

6.34 Enillion Gweithwyr

Nifer y gweithwyr yr oedd eu cyflogau heb gynnwys cyfraniadau pensiwn yn £60,000 neu fwy oedd:

Band Cyflogau	Nifer y Gweithwyr 2015-16	Nifer y Gweithwyr 2016-17	Ymadawodd yn 2016-17
60,000 i 64,999	27	36	1
65,000 i 69,999	16	16	6
70,000 i 74,999	8	10	2
75,000 i 79,999	6	6	2
80,000 i 84,999	4	3	0
85,000 i 89,999	10	12	1
90,000 i 94,999	2	2	0
95,000 i 99,999	4	3	0
100,000 i 104,999	2	3	0
105,000 i 109,999	2	1	0
Cyfanswm Nifer y Gweithwyr:	81	92	12

Mae gwerth y taliadau yn cynnwys taliadau afreidedd/terfynu.

Cynhwysir yn y band uchod dri athro a gyflogir gan ysgolion gwirfoddol a gynorthwyr.

Nid yw'r bandiau uchod yn cynnwys uwch-swyddogion sy'n aelodau o Dîm Rheoli'r Awdurdod y rhestrir eu manylion yn y tabl canlynol.

Enillion Uwch Swyddogion ble mae eu cyflog yn £150,000 neu'n fwy y flwyddyn

Nodir yn y tabl isod enillion Uwch Swyddogion sy'n derbyn cyflog sy'n £150,000 neu'n fwy, gan gynnwys cyfraniadau pensiwn neu daliadau cyfwerth.

Swydd		Cyflog (yn cynnwys ffioedd a lwfansau)	Cyfraniadau Pensiwn	Lwfansau Treuliau
Mr M V James	15/16	169,025	0	222
Prif Weithredwr a Swyddog Canlyniadau	16/17	170,424	0	193

Enillion Uwch Swyddogion ble mae eu cyflog rhwng £60,000 a £150,000 y flwyddyn

Swydd		Cyflog (yn cynnwys ffioedd a lwfansau)	Cyfraniadau Pensiwn	Lwfansau Treuliau
Cyfarwyddwr Adfywio a Hamdden (i)	15/16	5,488	0	0
Cyfarwyddwr Amgylchedd (ii)	15/16	27,780	3,621	0
	15/16	56,133	7,241	0
	15/16	44,283	5,048	0
	16/17	116,764	15,125	0
Cyfarwyddwr Cymunedau	15/16	120,790	15,582	0
	16/17	134,198	17,311	0
Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol (iii)	15/16	64,865	8,368	0
	16/17	117,696	15,183	0
Pennaeth y Gwasanaethau Ariannol (iii)	15/16	43,177	5,570	0
Cyfarwyddwr Addysg a Phlant (iv)	15/16	120,790	15,582	0
	16/17	95,981	12,382	0
	16/17	37,906	4,876	0
Pennaeth Gwasanaethau Addysg	15/16	97,860	12,618	0
	16/17	65,921	8,496	0

Er mwyn rhoi gwerth ar y cyfraniadau pensiwn sy'n berthnasol i uwch-swyddogion, defnyddiwyd 12.9%, sef y Gyfradd Gyfrannu Gyffredin ar gyfer tâl pensiynadwy. Nid yw'r gyfradd hon yn ystyried yr Adennill Diffygion sy'n un o rwymedigaethau'r Awdurdod ac nad yw'n ymwneud yn benodol â'r gweithiwr.

- (i) Mi gafodd swydd y Cyfarwyddwr Adfywio a Hamdden ei ddileu ym mis Ebrill 2015. Cyn hyn, roedd y Cyfarwyddwr yn gweithio 4 diwrnod yr wythnos.
- (ii) Yn ystod 2015/16 cyflawnwyd rôl y Cyfarwyddwr Amgylchedd gan dri unigolyn oherwydd ymddiswyddiad a threfniadau dros-dro.
- (iii) Roedd Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol wedi ymddeol yn Medi 2014. Wedi hynny fe apwyntiwyd Pennaeth y Gwasanaethau Ariannol fel swyddog Adran 151 tan mis Medi 2015 pan gafodd deiliad y swydd ei apwyntio i swydd y Cyfarwyddwr.
- (iv) Ymddeolodd y Cyfarwyddwr Addysg a Gwasanaethau Plant ym mis Rhagfyr 2016. Penodwyd Pennaeth y Gwasanaethau Addysg i swydd y Cyfarwyddwr a chafodd swydd Pennaeth y Gwasanaethau Addysg ei dileu.

Roedd cymhareb cyflog y Prif Weithredwr a'r cyflog canolrifol yng Nghyngor Sir Gaerfyrddin fel a ganlyn:

	2015-16	2016-17
Cyflog y Prif Weithredwr	8.07	8.02
Cyflog Canolrif	1	1

6.35 Pecynnau Ymadael

Yn ystod 2016-17 gwariodd yr Awdurdod yn sylweddol ar gostau dileu swyddi a dalwyd i'r rhai a oedd yn gadael, ynghyd â chostau taliadau digolledu i'r Gronfa Bensiwn Llywodraeth Leol o ran costau hawlio pensiynau yn gynnar. Yn ystod y cyfnod hwn, gweithredodd yr Awdurdod gynllun terfynu cyflogaeth gwirfoddol er mwyn cynorthwyo i gyflawni arbedion gofynnol.

Mae'r holl gostau sy'n gysylltiedig â'r buddion terfynu wedi'u cynnwys fel rhan o ddiffiniadau'r gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Mae'r costau uchod wedi'u nodi yn y tabl isod.

Band cost y pecyn ymadael (gan gynnwys taliadau arbennig)	Nifer y dileu swyddi gorfodol		Eraill sy'n gadael – y nifer a gytunwyd		Cyfanswm y Pecynnau Ymadael yn ôl bandiau cost		Cost gyfan y Pecynnau Ymadael ym mhob band	
	2015/16	2016/17	2015/16	2016/17	2015/16	2015/16	2015/16 £	2016/17 £
£0 - £20,000	52	74	60	39	112	113	804,773	734,506
£20,000 - £40,000	4	11	35	17	39	28	1,057,547	770,803
£40,000 - £60,000	0	2	8	3	8	5	380,596	250,519
£60,000 - £80,000	0	1	5	11	5	12	357,427	865,684
£80,000 - £100,000	1	0	6	2	7	2	650,502	166,698
£100,000 - £150,000	0	0	0	2	0	2	0	235,951
CYFANSWM	57	88	114	74	171	162	3,250,845	3,024,160

6.36 Costau Archwiliad

Yn 2016-17 gwariodd Cyngor Sir Caerfyrddin y canlynol mewn perthynas â ffioedd archwiliad ac arolwg cyllidol, sy'n daladwy i Swyddfa Archwilio Cymru:

	2015-16 £'000	2016-17 £'000
Gwasanaeth Archwiliad Cyllidol	184	184
Mesur Llywodraeth Lleol	116	116
Ardystio Hawliadau a Ffurflenni am Grantiau	90	72
Archwiliad Harbwr Porth Tywyn	2	1
Cyfanswm	392	373

6.37 Cost Yswiriant

Defnyddir y cronfa yswiriant i dalu costau hawliadau a cholledion eraill y gallai'r Awdurdod fod yn gyfrifol amdanynt. Er bod yr Awdurdod yn prynu ystod o yswiriannau, mae'n parhau i fod yn gyfrifol am ran o'r risg yn sgîl y ffaith ei fod yn derbyn "Gordaliadau Polisi" ac yn pennu "Terfynau Indemniad".

Gosodir "Terfyn ar Golledion" ar Bolisiau Atebolrwydd ac Eiddo sef yr uchafswm agregedig y gallai'r Awdurdod fod yn gyfrifol amdano a bwrw nad eir y tu hwnt i'r Terfynau Indemniad (gweler isod).

Gall cwmni yswiriant bennu terfyn ar yr uchafswm y mae'n cytuno i'w dalu a'r enw a roddir ar hynny yw "Terfynau Indemniad".

Mae'r Tabl isod yn dangos yr hyn y gallai'r Awdurdod fod yn gyfrifol amdano drwy glustnodi'r prif bolisiau, y gordal perthnasol o ran pob hawliad, y Terfyn ar Golledion cyffredin a'r Terfynau Indemniad oedd yn berthnasol am y cyfnod rhwng 1 Gorffennaf 2016 a 30 Mehefin 2017:

Disgrifiad	Gordal Polisi (fesul hawliad/digwyddiad)	Terfyn Colledion	Terfynau Indemniad
Atebolrwydd	Atebolrwydd Cyhoeddus £250,000 Atebolrwydd Cyflogwr £130,000	£3,150,000	£30,000,000
Eiddo	Eiddo Addysg - £250,000 Eiddo Cyffredinol - £50,000 Eiddo Tai – £50,000	£1,000,000	Swm Yswirio £1,892,650,462
Moduron	£1,000 yr hawliad (difrod i'w hun h.y. Cerbydau'r Cyngor) Nid yw gordal yn berthnasol i Ddifrod i Eiddo 3 ^{ydd} Parti neu Hawliadau am Anafiadau Personol	Amherthnasol	* Difrod i'w Gerbydau ei Hun – Pris y Farchnad * Difrod i Gerbyd neu Eiddo 3 ^{ydd} Parti - £5 miliwn fesul hawliad * Marwolaeth neu Anafiadau i 3 ^{ydd} Parti – Diderfyn

6.38 Incwm Grantiau

Credydodd yr Awdurdod y grantiau, cyfraniadau a rhoddion canlynol i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

	2015-16	2016-17
	£'000	£'000
Credydwyd i Wasanaethau		
Addysg a Gwasanaethau Plant:		
Cyllid Ôl 16 a DOG gan APADGOS	6,348	6,344
Dechrau'n Deg	3,782	3,847
Grant Cymorth	1,994	1,977
Grant Gwella Addysg	8,159	7,771
Grant Amddifadiad	3,931	4,505
Cronfa Gymdeithasol Ewrop	0	211
Gwasanaethau Cymdeithasol Oedolion:		
Cefnogi Pobl	6,465	6,238
Grant Gofal Iechyd Parhaus	1,284	1,103
Cronfa Gofal Canolraddol	2,295	1,656
Dewis Gwaith	401	418
Grant Wanless	700	688
Grant Cyfalaf Cyffredinol	2,605	2,294
Grant Penodol ar gyfer Adnewyddiadau	206	327
Tim Cymunedol Anabledau Dysgu	2,487	3,060
ARBED Effeithlonrwydd Ynni	1,368	271
Gwasanaethau Priffyrdd a Thrafnidiaeth:		
Cymhorthdal Tocynnau Teithio Rhatach	1,987	2,001
Grant Gwasanaethau Trafnidiaeth Lleol	740	760
Cydygyfeirio (Ewropeaidd)	30	0
Gwasanaethau Diwylliannol, Amgylcheddol, Rheoleiddio a Chynllunio:		
Grant Rheoli Gwastraff Cynaliadwy	3,968	3,750
Cydygyfeirio (Ewropeaidd)	3,589	0
Grant CDRE (Ewropeaidd)	0	90
Cronfa Gymdeithasol Ewrop	0	448
Cynllun Datblygu Gwledig	445	410
Grant Ardal Adfywio Strategol	2,631	0
Clwstwr Cymunedau yn Gyntaf	709	659
Cyngor Chwaraeon Cymru	513	513
Gwasanaethau Canolog i'r Cyhoedd:		
Budd-daliadau Tai	51,044	51,250
Grantiau eraill a ariennir gan Lywodraeth Cynulliad Cymru	3,677	2,825
Grantiau eraill	4,772	3,124
Cyfanswm	116,130	106,540

Mae cyfanswm 2015-16 y Grantiau ar gyfer gwasanaethau yn benodol o dan 'Gwasanaethau Cymdeithasol i Oedolion a Thai' wedi cael ei ailddatgan ac mae £758k yn llai. Mae hyn yn ymwneud â Chynllun Troi Tai'n Gartrefi Llywodraeth Cymru, sy'n cael ei ddsbarthu'n gynllun benthyciadau ac nid yn grant, ac a gafodd ei gynnwys yn anghywir ar gyfer y flwyddyn ddiwethaf. Mae'r cyfanswm blaenorol ar gyfer 2015-16, sef £116,888k, wedi cael ei ailddatgan fel £116,130k.

	2015-16	2016-17
	£'000	£'000
Grant Cynnal Refeniw	199,071	195,966
Grantiau Cyffredinol gan Lywodraethau		
Grant Cytundeb Canlyniadau	565	0
Cyfanswm	565	0
Grantiau a Chyfraniadau Cyfalaf		
Grant Ysgolion yr 21ain Ganrif/Grant Gwella Adeiladu Ysgolion	11,291	5,225
Lwfans Atgyweiriadau Mawr	6,166	6,170
Dechrau'n Deg	1,287	254
Grant Cytundeb Canlyniadau	1,342	0
Grantiau Trafnidiaeth	3,799	3,116
Grant Cyfalaf Cyffredinol	940	1,265
Arian Cyfatebol a Dargedir	11	171
Cydygyfeirio ERDF	640	17
Cronfa Gofal Canolraddol	0	11
Lleoedd Llewyrchus Llawn Addewid	998	1,090
ARBED Perfformiad Ynni	265	0
Grantiau a Chyfraniadau Eraill	2,448	1,390
Cyfanswm	29,187	18,709

Mae'r Awdurdod wedi cael nifer o grantiau, cyfraniadau a rhoddion nad ydynt wedi cael eu cydnabod fel incwm eto gan fod amodau'n gysylltiedig â hwy a fydd yn ei gwneud yn ofynnol i arian neu eiddo gael ei ddychwelyd i'r rhoddwr. Mae'r balansau ar ddiwedd y flwyddyn fel a ganlyn:

	31 Mawrth	31 Mawrth
	2016	2017
	£'000	£'000
Derbyniadau Grantiau Refeniw ymlaen llaw		
Cymunedol - amrywiol	75	80
Amgylcheddol - amrywiol	51	41
Addysg - amrywiol	114	121
	240	242

6.39 Trafodion gyda Phartïon Cysylltiedig

Mae'n ofynnol i'r Awdurdod ddatgelu trafodion sylweddol gyda phartïon cysylltiedig – cyrff neu unigolion sydd â'r potensial i reoli neu ddylanwadu ar yr Awdurdod neu i'r Awdurdod eu rheoli neu ddylanwadu arnynt. Mae datgelu'r trafodion hyn yn caniatáu i'r darllenwyr asesu i ba raddau y gallai'r Awdurdod fod wedi cael ei gyfyngu o ran ei allu i weithredu'n annibynnol neu y gallai fod wedi sicrhau'r gallu i gyfyngu ar allu parti arall i fargeinio'n rhydd gyda'r Awdurdod.

Llywodraeth Ganolog

Mae gan y Llywodraeth Ganolog reolaeth effeithiol dros weithrediadau cyffredinol yr Awdurdod – mae'n gyfrifol am ddarparu'r fframwaith statudol mae'r Cyngor yn gweithredu o dano, yn darparu'r rhan fwyaf o'i gyllid ar ffurf grantiau ac yn rhagnodi telerau nifer o'r trafodion sydd gan y Cyngor gyda phartïon eraill (e.e. budd-daliadau tai). Caiff y grantiau a geir oddi wrth adrannau llywodraethau eu nodi yn Nodyn 6.38.

Cyrff Cyhoeddus Eraill

Mae gan yr Awdurdod drefniant cyllideb gyfun gyda Bwrdd Iechyd Lleol Hywel Dda ar gyfer darparu storfa cyfarpar cymunedol integredig. Mae'r trafodion yn cael eu dangos yn Nodyn 6.32.

Cronfa Bensiwn Dyfed

Mae Cronfa Bensiwn Dyfed yn cael ei weinyddu gan Gyngor Sir Caerfyrddin. Mae'r trafodion rhwng y ddau gorff yn cael eu dangos yn Nodyn 6.43. Mae Credydwy'r Tymor Byr (Nodyn 6.19) yn cynnwys swm o £4.9 miliwn sydd yn ddyledus i Gronfa Bensiwn Dyfed ar 31 Mawrth 2017. (£2.3 miliwn ar 31 Mawrth 2016).

CWM Environmental Limited

Mae CWM Environmental Limited yn is-gwmni ym mherchnogaeth lwyr Cyngor Sir Caerfyrddin. Ceir manylion buddsoddiadau yn Nodyn 6.11 o dan Fuddsoddiadau Tymor Hir.

Egni Sir Gar Cyfyngedig

Cyngor Sir Caerfyrddin yw Ymddiriedolwr Gwarchod cofrestredig Egni Sir Gâr Cyfyngedig. Ceir manylion buddsoddiadau yn Nodyn 6.11 o dan Fuddsoddiadau Tymor Hir.

Buddiannau Aelodau

Mae gan yr Awdurdod drefniadau mewn lle sy'n gofyn i'r aelodau a'r swyddogion i adnabod a datgelu trafodion gyda phartïon cysylltiedig.

Mae gan aelodau'r cyngor rheolaeth uniongyrchol dros polisiau cyllidebol a gweithredol y cyngor. Dangosir cyfanswm lwfansau'r aelodau a dalwyd yn 2016-17 yn Nodyn 6.33.

Talodd yr awdurdod grantiau gwerth £70,000 i sefydliadau yr oedd gan wyth aelod fuddiant ynddynt. Rhoddwyd y grantiau gan ystyried datganiadau o fuddiant mewn ffordd briodol. Ni chymerodd yr aelodau perthnasol ran mewn unrhyw drafodaeth na phenderfyniad ynghylch y grantiau.

Buddiannau'r Swyddogion

Yn ystod 2016-17, parhaodd y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Cwsmeriaid a Pholisi) gynrychioli Cyngor Sir Caerfyrddin ar Fwrdd Coleg Sir Gâr.

Nodir crynodeb o drafodion Cyngor Sir Caerfyrddin â Choleg Sir Gâr isod:

	2015-16	2016-17
	£'000	£'000
Gwariant	428	481
Incwm	1,002	966
	2016	2017
Balansau eto i'w talu ar 31ain Mawrth:	£'000	£'000
Credydwr	3	2
Dyledwr	310	563

Mae'r gwariant yn cynnwys talu Coleg Sir Gâr am ddarparu cyrsiau galwedigaethol 14-19.

Mae'r incwm yn cynnwys cyllid gan Goleg Sir Gâr am ddarparu Cyrsiau Dysgu Oedolion yn y Gymuned ac am y cytundeb Cludiant i Fyfirwyr.

6.40 Gwariant Cyfalaf ac Ariannu Cyfalaf

Caiff cyfanswm y gwariant cyfalaf a wnaethpwyd yn y flwyddyn ei ddangos yn y tabl isod ynghyd â'r adnoddau a ddefnyddiwyd i'w ariannu. Lle bo gwariant cyfalaf i gael ei ariannu yn y blynyddoedd i ddod trwy godi symiau i refeniw wrth i asedau gael eu defnyddio gan yr Awdurdod, mae'r gwariant yn arwain at gynnydd yn y Gofyniad Ariannu Cyfalaf, sy'n mesur y gwariant cyfalaf a wnaethpwyd yn hanesyddol gan yr Awdurdod nad yw wedi cael ei ariannu eto. Caiff y Gofyniad Ariannu Cyfalaf ei ddadansoddi yn ail ran y nodyn hwn.

	2015-16	2016-17
	£'000	£'000
Buddsoddiad Cyfalaf		
Eiddo, Offeriant a Chyfarpar	66,998	58,167
Eiddo Buddsoddi	1,101	2,086
Benthyciadau Tymor Hir	6	3
Buddsoddiadau	0	900
Gwariant Refeniw a Ariannwyd o Gyfalaf o dan Statud	16,723	4,945
Prynu allan y cymorthdal CRT	78,969	0
	<u>163,797</u>	<u>66,101</u>
Ffynonellau Ariannol		
Derbyniadau Cyfalaf	10,050	6,653
Grantiau llywodraeth a Chyfraniadau Arall	41,483	21,840
Symiau a neilltuwyd o refeniw	11,682	4,440
Cyfraniadau refeniw uniongyrchol	9,990	1,734
Benthyciadau	90,592	31,434
	<u>163,797</u>	<u>66,101</u>
Gofyniad Ariannu Cyfalaf Agoriadol	373,821	454,325
Esboniad o'r Newidiadau yn y Flwyddyn		
Cynnydd yn yr angen sylfaenol i fenthyca (a gynhelir gan gymorth ariannol gan lywodraethau)	2,525	3,724
Cynnydd yn yr angen sylfaenol i fenthyca (nas cynhelir gan gymorth ariannol gan lywodraethau)	77,979	13,277
Cynnydd/(gostyngiad) yn y Gofyniad Ariannu Cyfalaf	80,504	17,001
	<u>454,325</u>	<u>471,326</u>

6.41 Prydlesi**Yr Awdurdod fel y Prydlesai**

Prydlesi Gweithredol

Mae'r Awdurdod yn rhenti eiddo ar brydles o dan brydlesi gweithredol at y dibenion canlynol:

- i ddarparu gwasanaethau cymunedol, megis cyfleusterau chwaraeon, gwasanaethau twristiaeth a chanolfannau cymunedol
- at ddibenion datblygu economaidd i ddarparu safleoedd fforddiadwy addas i fusnesau lleol.

Y canlynol yw'r taliadau lleiaf am brydlesi sy'n daladwy yn y dyfodol o dan brydlesi na ellir eu canslo:-

	2015-16 £'000	2016-17 £'000
Dim hwyrach na blwyddyn	810	723
Yn hwyrach na blwyddyn ond dim hwyrach na phum mlynedd	2,567	2,227
Yn hwyrach na phum mlynedd	<u>5,093</u>	<u>4,453</u>
	<u>8,470</u>	<u>7,403</u>

Isod mae'r gwariant a godwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn ystod y flwyddyn mewn perthynas â'r prydlesi hyn:

	2015-16 £'000	2015-16 £'000
Taliadau isaf prydlesi	1,081	1,024

Yr Awdurdod fel y Prydleswr

Prydlesi Gweithredol

Mae'r Awdurdod yn gosod eiddo ar brydles o dan brydlesi gweithredol at y dibenion canlynol:

- i ddarparu gwasanaethau cymunedol, megis cyfleusterau chwaraeon, gwasanaethau twristiaeth a chanolfannau cymunedol
- at ddibenion datblygu economaidd i ddarparu safleoedd fforddiadwy addas i fusnesau lleol.

Isod mae'r incwm a credydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn ystod y flwyddyn mewn perthynas â'r prydles hyn:

	2015-16 £'000	2016-17 £'000
Dim hwyrach na blwyddyn	1,046	1,043
Yn hwyrach na blwyddyn ond dim hwyrach na phum mlynedd	3,028	3,077
Yn hwyrach na phum mlynedd	<u>23,925</u>	<u>22,154</u>
	<u>27,999</u>	<u>26,274</u>

Nid yw'r taliadau prydles lleiaf a dderbynnir yn cynnwys rhenti sy'n amodol ar ddigwyddiadau a gynhelir ar ôl llofnodi'r brydles.

Yn 2016/17 roedd y rhenti amodol y gallai'r Awdurdod eu derbyn yn £109,171 (£104,391 yn 2015/16).

Mae'r Awdurdod hefyd yn dal gwahanol asedau cyfalaf, yn bennaf cerbydau, peiriannau ac offer swyddfa a ariennir o dan delerau prydles gweithredol ac y cyfrifyddir ar eu cyfer fel y cyfryw, gyda'r rhenti'n cael eu codi fel gwariant ar y gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

6.42 Colledion Amhariad

Gwnaethpwyd asesiad ar ddiwedd y flwyddyn sy'n dangos nad oes unrhyw achosion o amhariad i asedau'r Awdurdod.

6.43 Cyfrifyddu ar gyfer Cynlluniau Pensiynau fel Cynlluniau Cyfraniadau Diffiniedig

Mae athrawon sy'n cael eu cyflogi gan yr Awdurdod yn aelodau o'r Cynllun Pensiwn Athrawon, sy'n cael ei weinyddu gan yr Adran Addysg. Mae'r Cynllun yn darparu budd-daliadau penodedig i athrawon ar ôl iddynt ymddeol, ac mae'r awdurdod yn cyfrannu at y costau trwy roi cyfraniadau sydd wedi'u seilio ar ganran o gyflogau pensiynadwy'r aelodau.

Cynllun Buddion Diffiniedig Aml-gyflogwr yw'r cynllun. Ni chyllidir y cynllun ac mae'r Adran Addysg yn defnyddio cronfa dybiannol yn sail i gyfrifo cyfradd gyfrannu'r cyflogwyr a delir gan yr awdurdodau lleol. Prisir y gronfa dybiannol bob pedair blynedd.

Yn dechnegol cynllun budd-daliadau diffiniedig yw'r Cynllun. Fodd bynnag, mae'r Cynllun heb ei ariannu ac mae'r Adran Addysg yn defnyddio cronfa dybiannol fel y sail i gyfrifo'r gyfradd cyfraniadau cyflogwyr y mae awdurdodau lleol yn ei thalu. Ni all yr Awdurdod ganfod ei gyfran o sefyllfa ariannol sylfaenol a pherfformiad y Cynllun mewn ffordd ddigon dibynadwy at ddibenion cyfrifyddu. At ddibenion y Datganiad o Gyfrifon hwn, felly, cyfrifyddir ar ei chyfer ar yr un sail â chynllun cyfraniadau diffiniedig.

Yn 2016-17 talodd Cyngor Sir Caerfyrddin £10.10 miliwn i'r Adran Addysg mewn perthynas â chostau pensiwn athrawon, sef 16.48% o dâl pensiynadwy athrawon a darlithwyr. Y ffigurau am 2015-16 oedd £9.63 miliwn a 16.48%. Nid oedd unrhyw gyfraniadau heb eu talu ar ddiwedd y flwyddyn. Amcangyfrifir mai £10.2 miliwn fydd y cyfraniadau i'w talu yn y flwyddyn ariannol nesaf.

Yn ogystal, mae'r Cyngor Sir yn gyfrifol am bob taliad pensiwn sy'n ymwneud â blynyddoedd ychwanegol y mae wedi'u dyfarnu ynghyd â'r codiadau cysylltiedig. Yn 2016-17 roedd y rhain yn dod i swm o £0.442 miliwn.

Mae'r awdurdod yn gyfrifol am gostau unrhyw fudd-daliadau ychwanegol a roddir wrth ymddeol yn gynnar y tu allan i delerau'r Cynllun Athrawon. Mae'r budd-daliadau hyn wedi'u cronni'n llawn yn y rhwymedigaeth pensiynau a ddisgrifir uchod.

6.44 Cynlluniau Pensiwn Budd-daliadau Diffiniedig

Fel rhan o delerau ac amodau cyflogaeth ei swyddogion a chyflogeion eraill, mae'r Awdurdod yn rhoi cyfraniadau tuag at gost budd-daliadau ôl-gyflogaeth. Er na fydd y budd-daliadau hyn yn daladwy nes y bydd y gweithwyr yn ymddeol, mae'r awdurdod wedi ymrwymo i wneud y taliadau. Mae'n rhaid datgelu'r rhwymedigaethau i wneud y taliadau hyn pan fydd gweithwyr yn ennill eu hawliau at y dyfodol.

Mae Cronfa Bensiwn Dyfed yn aelod o Gynllun Pensiwn Llywodraeth Leol. Gweinyddir ef gan Gyngor Sir Caerfyrddin ac mae'n gynllun budd-daliadau penodol, sy'n golygu fod yr awdurdod a'r gweithwyr yn talu cyfraniadau i gronfa. Cyfrif lefel y cyfraniadau i sicrhau cydbwysedd rhwng y rhwymedigaeth o ran pensiynau a'r asedau a fuddsoddyd.

Gweithredir Cronfa Bensiwn Dyfed dan fframwaith rheoleiddio'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, a Phanel Cronfa Bensiwn Dyfed sy'n gyfrifol am lywodraethu'r cynllun. Pennir polisi yn unol â Rheoliadau'r Gronfa Bensiwn. Penodir rheolwyr buddsoddi'r gronfa gan y Panel ac fe'u cynghorir gan Ymgynghorydd Buddsoddi annibynnol a swyddogion Cyngor Sir Caerfyrddin.

Y risgiau pennaf i'r Awdurdod yn sgil y cynllun yw'r rhagdybiaethau o ran gweddill oes, newidiadau statudol yn y cynllun, newidiadau yn strwythur y cynllun (h.y. bod llawer o arian yn cael ei godi o'r cynllun), newid o ran chwyddiant, arenillion bondiau a pherfformiad y buddsoddiadau ecwiti a ddelir gan y cynllun. Caiff y rhain eu lliniaru i raddau gan y gofynion statudol i glustnodi i'r Gronfa Gyffredinol a'r Cyfrif Refeniw Tai y symiau sy'n ofynnol yn statudol fel y disgrifir yn y nodyn polisïau cyfrifyddu.

Buddion yn ôl Disgresiwn ar ôl Ymddeol

Mae buddion yn ôl disgresiwn ar ôl ymddeol, pan ymddeolir yn gynnar, yn drefniant buddion diffiniedig nas cyllidir, a thano cydnabyddir rhwymedigaethau pan roddir dyfarniadau. Nid oes asedau wedi'u cronni gan y cynllun i dalu am y rhwymedigaethau pensiwn hyn.

Trafodyn yn ymwneud â budd-daliadau ôl-gyflogaeth

Mae cost budd-daliadau ymddeol yn cael eu cydnabod yng Nghostau'r Gwasanaethau pan fo'r gweithwyr yn ennill cyflog yn hytrach na phan fo'r gweithiwr yn eu derbyn fel pensiwn. Fodd bynnag mae'r tâl a gynhwysir yn nhreth y cyngor yn seiliedig ar yr arian sy'n daldaw ym ystod y flwyddyn, felly mae gwir gost budd-daliadau ymddeol yn cael eu tynnu yn ôl allan o'r Cyfrif Incwm a Gwariant yn y Datganiad Symudiad ar Falans Cronfa'r Cyngor.

Gwnaed y trafodion canlynol yn y Cyfrif Incwm a Gwariant a Datganiad Symudiad ar Falans Cronfa'r Cyngor yn ystod y flwyddyn:

	2015-16 £'000	2016-17 £'000
Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		
Costau y Gwasanaethau		
Cost y Gwasanaeth Cyfredol	28,207	26,294
Enillion Gwasanaeth Blaenorol	18	271
Setliadau a Chwtogiadau	3,838	1,365
Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi		
Cost y Llog Net	9,185	9,687
Cyfanswm y Budd-daliadau Ôl-gyflogaeth a godwyd i'r Warged neu Ddiffyg ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau	41,248	37,617
Budd-daliadau Ôl-gyflogaeth eraill a godwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		
Ailfesur y rhwymedigaeth buddion diffiniedig net sef:		
Yr adenillion ar asedau'r cynllun	34,687	(163,781)
Yr enillion a brofwyd mewn perthynas â'r rhwymedigaethau	0	(17,482)
Enillion a cholledion actiwaraidd yn deillio o newidiadau yn y rhagdybiaethau demograffig	0	(16,312)
Enillion a cholledion actiwaraidd yn deillio o newidiadau yn y rhagdybiaethau ariannol	(63,159)	280,943
Cyfanswm y Budd-daliadau Ôl-gyflogaeth a godwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	12,776	120,985
Datganiad Newidiadau i Gronfeydd		
Gwrthdroi symiau net a godwyd i'r Warged neu Ddiffyg ar gyfer Darpariaeth Gwasanaethau ar gyfer Budd-daliadau Ôl-gyflogaeth yn unol â'r cod	(41,248)	(37,617)
Y Swm gwirioneddol a gynhwyswyd yn Balans Cronfa'r Cyngor ar gyfer pensiynau eleni:		
Cyfraniadau Cyflogwyr sy'n daladwy i'r Cynllun	24,413	24,205

Asedau a Rhwymedigaethau mewn perthynas â Budd-daliadau Ôl-gyflogaeth**Cyngor Sir Gâr**

Cysoni gwerth rhwymedigaethau'r cynllun ar hyn o bryd:

	2015-16	2016-17
	£'000	£'000
Balans ar 1 Ebrill	(1,126,044)	(1,103,940)
Cost y Gwasanaeth Cyfredol	(28,207)	(26,294)
Cost llog	(36,611)	(39,170)
Cyfraniadau gan aelodau'r cynllun	(7,220)	(7,327)
Yr enillion a brofwyd mewn perthynas â'r rhwymedigaethau	0	17,482
Enillion a cholledion actiwaraidd yn deillio o newidiadau yn y rhagdybiaethau demograffig	0	16,312
Enillion a cholledion actiwaraidd yn deillio o newidiadau yn y rhagdybiaethau ariannol	63,159	(280,943)
Cwtogiadau	(3,838)	(1,365)
Budd-daliadau a dalwyd	34,839	34,068
Costau gwasanaeth blaenorol	(18)	(271)
Balans ar 31 Mawrth	<u>(1,103,940)</u>	<u>(1,391,448)</u>

	2015-16	2016-17
	£'000	£'000
Balans ar 1 Ebrill	849,893	839,426
Y llog ar asedau'r cynllun	27,994	30,174
Yr enillion a brofwyd mewn perthynas â'r asedau	(34,687)	163,781
Costau Gweinyddiaeth	(568)	(691)
Cyfraniadau'r cyflogwr	24,413	24,205
Cyfraniadau gan aelodau'r cynllun	7,220	7,327
Budd-daliadau a dalwyd	(34,839)	(34,068)
Balans ar 31 Mawrth	<u>839,426</u>	<u>1,030,154</u>

Rhwymedigaethau Net y Cynllun	<u>(264,514)</u>	<u>(361,294)</u>
--------------------------------------	-------------------------	-------------------------

Mae asedau'r Gronfa Bensiwn yn cynnwys:

			<u>Dyfynnwyd</u>	2015-16	2016-17
				£'000	£'000
Ecwitis	DU	le		200,119	253,417
	Cronfeydd Cyfun tramor	Na		174,013	224,574
	UD	le		88,895	98,895
	Canada	le		3,190	5,151
	Siapan	le		33,409	33,995
	Ymyl Y Mor Tawel	Na		23,504	30,905
	Marchnadoed sy'n datblygu	Na		56,913	78,292
	Cyfun Tramor	le		0	1,030
Bondiau	Cysylltiedig â Mynegai'r DU	le		80,165	99,925
	Corfforaethol DU	Na		82,180	99,925
Eiddo	Cronfeydd Eiddo	Na		93,512	95,804
Arian	Offerynnau arian	le		0	0
	Cyfrifon Arian	le		1,679	6,181
	Asedau Cyfredol Net	Na		1,847	2,060
Cyfanswm			839,426	1,030,154	

Hanes y Cynllun

	2012-13	2013-14	2014-15	2015-16	2016-17
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Gwerth presennol y rhwymedigaethau yn y Cynllun					
Pensiwn Llywodraeth Leol	(978,044)	(926,948)	(1,126,044)	(1,103,940)	(1,391,448)
Gwerth teg yr asedau yn y Cynllun					
Pensiwn Llywodraeth Leol	685,882	740,531	849,893	839,426	1,030,154
Gweddillion/(diffyg) yn y cynllun	(292,162)	(186,417)	(276,151)	(264,514)	(361,294)

Mae'r rhwymedigaethau'n dangos yr ymrwymadau sylfaenol sydd gan yr awdurdod yn y tymor hir i dalu budd-daliadau Ôl-gyflogaeth. Mae cyfanswm net y rhwymedigaeth, sef £361 miliwn, yn cael effaith sylweddol ar werth net yr awdurdod fel y'i cofnodir yn y fantolen. Fodd bynnag, mae trefniadau statudol ar gyfer ariannu'r diffyg yn golygu bod sefyllfa ariannol yr awdurdod dal yn iach, gyda'r diffyg yn y cynllun llywodraeth leol yn cael ei wrthbwysu gan gyfraniadau mwy dros weddill bywyd gwaith y cyflogeion (h.y. cyn bod yn rhaid talu'r taliadau) yn ôl asesiad gan actiwari'r cynllun.

£20.4 miliwn yw cyfanswm y cyfraniadau disgwylidig gan yr Awdurdod i'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yn ystod y flwyddyn hyd at 31 Mawrth 2018.

Y sail ar gyfer amcangyfrif asedau a rhwymedigaethau

Mae'r rhwymedigaethau wedi cael eu hasesu ar sail actiwaraidd gan ddefnyddio'r dull credydu unedau rhagamcanol, amcangyfrif o'r pensiynau y bydd yn rhaid eu talu yn y blynyddoedd i ddod gan ddibynnu ar dybiaethau ynglŷn â chyfraddau marwolaethau, lefelau cyflogau, enillion ar fuddsoddiadau, chwyddiant yn y dyfodol ac ati. Mae asedau a rhwymedigaethau Cronfa'r Cyngor Sir yn y Fantolen a chostau gwasanaeth y presennol a'r gorffennol a geir yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr wedi cael eu hasesu gan Mercer Ltd, cwmni annibynnol o actiwaraid, gyda'r amcangyfrifon ar gyfer y Gronfa'n cael eu seilio ar y prisiaid llawn diweddaraf o'r cynllun ar 31 Mawrth 2016.

Dangosir y prif ragdybiaethau a ddefnyddiwyd yn y cyfrifiadau isod:

	2015-16	2016-17
	%	%
Rhagdybiaethau Ariannol:		
Cyfradd chwyddiant CPI	2.0	2.3
Cyfradd y cynnydd mewn cyflogau	3.50	3.80
Cyfradd y cynnydd mewn pensiynau	2.0	2.3
Y gyfradd ar gyfer rhwymedigaethau cynlluniau disgownt	3.6	2.5
	2015-16	2016-17
	%	%
Rhagdybiaethau o ran hyd oes:		
Gweddill oes ar gyfartaledd yn 65 oed ar gyfer pensiynwyr presennol:		
Dynion	23.4	22.8
Menywod	25.9	25.5
Gweddill oes ar gyfartaledd yn 65 oed ar gyfer pensiynwyr y dyfodol:		
Dynion	25.7	25.0
Menywod	28.2	27.8

Mae'r amcangyfrif o'r ymrwymadau buddion diffiniedig yn sensitif i'r rhagdybiaethau actiwaraidd a amlinellir yn y tabl uchod. Mae'r dadansoddiadau sensitifrwydd isod wedi'u pennu ar sail y newidiadau sy'n rhesymol bosibl o ran y rhagdybiaethau a ddigwydd ar ddiwedd cyfnod yr adroddiad ac maent yn tybio, yn achos pob newid, fod y rhagdybiaeth a ddadansoddiwyd yn newid tra bo pob rhagdybiaeth arall yn aros yr un fath. Mae'r rhagdybiaethau o ran gweddill oes, er enghraifft, yn tybio bod disgwyliad oes yn codi neu'n disgyn i ddynion a menywod. Yn ymarferol, mae hyn yn annhebygol o ddigwydd, a gall newid yn rhai o'r rhagdybiaethau fod yn gysylltiedig â'i gilydd. Mae'r amcangyfrifon yn y dadansoddiadau sensitifrwydd wedi dilyn polisiau cyfrifyddu'r cynllun, h.y. ar sail actiwaraidd gan ddefnyddio'r dull credydu unedau rhagamcanol. Nid oedd dulliau a mathau y rhagdybiaethau a ddefnyddiwyd wrth lunio'r dadansoddiadau sensitifrwydd isod yn wahanol i'r rhai a ddefnyddiwyd yn y cyfnod blaenorol.

Yr Effaith ar Ymrwymiad Buddion
Diffiniedig y Cynllun

	Codiad yn Rhagdybiaeth £'000	Gostyngiad yn Rhagdybiaeth £'000
Gweddill oes (1 flwyddyn o gynnydd neu ostyngiad)	27,757	(27,757)
Cyfradd chwyddiant (0.1% y flwyddyn o gynnydd neu ostyngiad)	25,625	(25,625)
Cyfradd y cynnydd mewn cyflogau (0.1% y flwyddyn o gynnydd neu ostyngiad)	6,257	(6,257)
Cyfradd y cynnydd mewn pensiynau (0.1% y flwyddyn o gynnydd neu ostyngiad)	25,625	(25,625)
Y gyfradd ar gyfer rhwymedigaethau cynlluniau disgownt (0.1% y flwyddyn o gynnydd neu ostyngiad)	(25,162)	25,162

6.45 Rhwymedigaethau Amodol

Mae'r Awdurdod yn gweithredu fel asiant casglu ar ran Dŵr Cymru mewn perthynas â thaliadau dŵr a charthffosiaeth tenantiaid y Cyfrif Refeniw Tai. Yn gyfnewid am y gwasanaeth hwn mae'r Awdurdod wedi bod yn derbyn comisiwn sydd wedi'i drin fel ffrwd incwm i'r Cyfrif Refeniw Tai. Mae'r trefniant hwn wedi cael ei gwestiynu yn sgil dyfarniad Llys yn ystod 2015-16 (Kim Jones yn erbyn Bwrdeistref Southwark yn Llundain) a ddywedodd fod Awdurdodau Lleol sy'n casglu trethi dŵr drwy gyfrwng y Cyfrif Refeniw Tai yn gwneud hynny fel cyflenwr dŵr ac nid fel asiant i'r cyflenwr dŵr. Yn draddodiadol ystyrid hyn yn drefniant asiantaeth, ond roedd dyfarniad y Llys yn dynodi bod yr Awdurdod perthnasol wedi bod yn gweithredu fel cyflenwr dŵr, sydd â goblygiadau ariannol sylweddol i'r rheiny sy'n cael eu heffeithio o ran ffi'r asiantaeth a lle bo camau gweithredu wedi cael eu cymryd yn erbyn dyledion rhent y gellid ystyried eu bod yn cynnwys trethi dŵr. Cyngor cyfreithiol yr Awdurdod yw y byddid yn dod i'r casgliad bod ein cytundeb yn gytundeb asiantaeth bona fide pe byddai'n cael ei herio ac fel ag yr oedd ar 31 Mawrth 2017 nid ydym wedi derbyn unrhyw ohebiaeth yn ymwneud â hawliadau posibl. Fodd bynnag, er mwyn cadarnhau hyd yn oed ymhellach fod yr Awdurdod yn casglu'r arian hwn fel asiantiaid ar gyfer Dŵr Cymru ac osgoi'r posibilrwydd o heriau cyfreithiol yn y dyfodol, mae'r Cyngor yn dechrau ar contract newydd ar hyn o bryd gyda'r cyflenwr dŵr a fydd yn sicrhau ei fod yn gweithredu fel asiant.

6.46 Offerynnau Ariannol**Nodiadau Datgelu ynghylch Atebolrwydd Ariannol, Asedau Ariannol a Risgiau****Balansau Offerynnau Ariannol**

Mae'r benthyciadau a'r buddsoddiadau a ddatgelir yn y Fantolen yn cynnwys y categorïau canlynol o offerynnau ariannol:

	Tymor Hir		Cyfredol	
	31 Mawrth 2016 £'000	31 Mawrth 2017 £'000	31 Mawrth 2016 £'000	31 Mawrth 2017 £'000
Atebolrwydd Ariannol (prifswm)	370,309	377,955	5,727	10,012
Llog Cronedig	0	0	3,286	3,191
Addasiadau Eraill o ran Cyfrifyddu	116	116	0	0
Atebolrwydd ariannol yn ôl cost amorteiddiedig	370,425	378,071	9,013	13,203
Cyfanswm y benthyciadau				
Benthyciadau a symiau i'w derbyn (prifswm)	630	584	8,020	22,046
Llog Cronedig	151	148	18	109
Benthyciadau a symiau i'w derbyn yn ôl cost amorteiddiedig	781	732	8,038	22,155
Buddsoddiad mewn ecwiti annyfynedig am y gost	329	329	0	0
Cyfanswm y buddsoddiadau	1,110	1,061	8,038	22,155
Benthyciadau meddal a roddwyd (nodyn i)	1,190	1,268	0	0

- (i) Rhoddodd y Cyngor fenthyciad i Ardd Fotaneg Genedlaethol Cymru a oedd yn is na chyfraddau'r farchnad (benthyciadau meddal). Mae'r benthyciad hwn am £1.35 miliwn heb log ac fe'i rhoddwyd yn 2015/16 gan ddisgwyl iddo gael ei ad-dalu yn 2017/18. Pan roddir benthyciadau meddal, cofnodir colled yn y Datganiad Incwm A Gwariant Cynhwysfawr (wedi'i debydu i'r gwasanaeth priodol) am werth presennol y llog a gaiff ei ildio am oes yr offeryn, sy'n golygu bod y gost amorteiddiedig yn is na'r prifswm sydd eto i'w ad-dalu. Mae'r llog yn cael ei gredydu ar gyfradd effeithiol ymylol uwch na'r gyfradd a dderbynnir oddi wrth y sefydliadau gwirfoddol, ac mae'r gwahaniaeth yn cynyddu cost amorteiddiedig y benthyciad yn y Fantolen. Mae'n ofynnol yn ôl darpariaethau statudol mai effaith benthyciadau meddal ar Falans y Gronfa Gyffredinol yw'r llog i'w dderbyn am y flwyddyn ariannol - mae'r gwaith o gysoni symiau sy'n cael eu debydu a'u credydu i'r Datganiad Incwm Gwariant Cynhwysfawr i'r enillion net sydd eu hangen yn erbyn Balans y Gronfa Gyffredinol yn cael ei reoli drwy drosglwyddo i'r Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol neu o'r cyfrif hwn. Mae'r wybodaeth fanwl am fenthyciadau meddal fel a ganlyn:

	Benthyciadau meddal	
	31-Mar-16	31-Mar-17
Balans Agoriadol	0	1,190
+ Benthyciadau newydd a roddwyd	1,350	0
- Addasiad Gwerth Teg	232	0
+ Benthyciadau a ad-dalwyd	72	78
Balans a gariwyd ymlaen	1,190	1,268
Gwerth Nominal a gariwyd ymlaen	1,350	1,350

Rhagdybiaethau Priso

Mae'r gyfradd llog a ddefnyddir ar gyfer gwerth teg y benthyciad meddal hwn wedi'i phennu drwy ystyried cost gyffredinol benthycia yr Awdurdod, sef 5%, ac ychwanegu lwfans ar gyfer y risg na chaiff y benthyciad ei ad-dalu.

Enillion/Colledion yn sgil Offerynnau Ariannol

Mae'r enillion a'r colledion a nodir yn y Cyfrif Incwm a Gwariant ac yn Natganiad Cyfanswm yr Enillion a Cholledion mewn perthynas ag offerynnau ariannol fel a ganlyn:

	Rhwymedigaethau Ariannol		Asedau Ariannol		Cyfanswm	
	Rhwymedigaethau a fesurir yn ôl y gost amorteiddiedig		Benthyciadau a Symiau sydd i'w Derbyn			
	2015-16	2016-17	2015-16	2016-17	2015-16	2016-17
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Cost y llog	(17,639)	(17,636)	0	0	(17,639)	(17,636)
Colledion yn sgil Amharu	0	0	0	0	0	0
Y llog sy'n daladwy a thaliadau tebyg	(17,639)	(17,636)	0	0	(17,639)	(17,636)
Incwm Llog	0	0	450	386	450	386
Incwm buddsoddi a llog	0	0	450	386	450	386
Enillion/(colled) net am y flwyddyn	(17,639)	(17,636)	450	386	(17,189)	(17,250)

Cario Gwerth Teg yr Asedau a'r Atebolrwydd yn ôl y Costau Amorteiddio

Mae atebolrwydd ariannol ac asedau ariannol megis benthyciadau a symiau i'w derbyn yn cael eu cario ar y fantolen yn ôl y gost amorteiddio. Gellir asesu eu gwerth teg drwy gyfrifo gwerth presennol y llif arian sy'n digwydd dros weddill bywyd yr offerynnau gan ddefnyddio'r tybiaethau canlynol:

- O ran benthyciadau gan y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (BBGC) a benthyciadau eraill sy'n daladwy, defnyddiwyd cyfraddau ad-daliadau cynnar y BBGC i roi'r gwerth teg yn unol â gweithdrefnau'r BBGC ar gyfer adbrynu dyledion;

- O ran benthyciadau i'w derbyn defnyddiwyd cyfraddau meincnod cyffredin y farchnad i roi'r gwerth teg;
- Pan fo offeryn i'w dalu ymhen llai na 12 mis neu mae'n ddyled fasnachol neu'n swm arall i'w dderbyn bernir mai'r gwerth teg fydd y prifswm sydd heb ei dalu neu'r swm ar y bil;
- Cymerir mai'r swm ar yr anfoneb neu'r bil fydd gwerth teg y dyledion a symiau eraill i'w derbyn.

Mae'r gwerthoedd teg a gyfrifwyd fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2016		31 Mawrth 2017	
	Swm a gariwyd	Gwerth Teg	Swm a gariwyd	Gwerth Teg
Dyled BBGC	372,815	542,509	383,943	598,350
Dyled heb fod i BBGC	6,623	8,198	7,330	12,929
Cyfanswm yr atebolrwydd ariannol	379,438	550,707	391,273	611,279

Mae'r gwerth teg yn uwch na'r swm a gariwyd gan fod portffolio benthyciadau yr Awdurdod yn cynnwys nifer o fenthyciadau cyfradd sefydlog lle mae cyfradd y llog sy'n daladwy yn uwch na'r cyfraddau sydd ar gael ar y farchnad ar fenthyciadau cyffelyb ar ddyddiad y fantolen.

	31 Mawrth 2016		31 Mawrth 2017	
	Swm a gariwyd	Gwerth Teg	Swm a gariwyd	Gwerth Teg
Benthyciadau'r farchnad arian < 1	8,038	8,038	22,155	22,155
Benthyciadau'r farchnad arian > 1	781	781	732	732
Cyfanswm y buddsoddiadau	8,819	8,819	22,887	22,887
Dyledion Masnachol	12,030	12,030	17,416	17,416
Cyfanswm y Benthyciadau a symiau i'w derbyn	20,849	20,849	40,303	40,303

Pennwyd gwerth teg yr atebolrwydd ariannol drwy gyfeirio at reolau adbryniant BBGC a chyfraddau adbryniant cyffredin BBGC ar y dyddiad y lluniwyd pob mantolen ac maent yn cynnwys y llog cronedig. Defnyddiwyd yr un gweithdrefnau a'r cyfraddau llog i bennu gwerth teg dyledion nad oeddent yn rhai BBGC ac mae hyn yn rhoi amcangyfrif cadarn o werth teg yr offerynnau hynny.

Cafodd gwerth teg y benthyciadau a'r symiau i'w derbyn eu pennu drwy gyfeirio at arferion tebyg, fel uchod, sy'n rhoi amcangyfrif da o werth teg offeryn ariannol ac mae'n cynnwys y llog cronedig. Defnyddiwyd cyfraddau buddsoddi mynegiannol ar y dyddiad y lluniwyd pob mantolen i roi'r cyfraddau cyfatebol cyffredin ar y farchnad. Dylai'r cyfraddau gael eu pennu gan faint y gwerthiant a'r cymar, ond nid yw'n ymarferol i ddefnyddio'r ffigurau hynny ac nid yw'r gwahaniaeth yn debygol o fod o bwys.

Mae gwerth teg benthyciadau'r Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (PWLB) o £598.350 miliwn yn mesur effaith economaidd y telerau a gytunwyd â'r PWLB o'u cymharu ag amcangyfrifon o'r telerau a fyddai'n cael eu cynnig ar gyfer trafodion yn y farchnad ar ddyddiad y Fantolen. Mae'r gwahaniaeth rhwng y swm a gariwyd a'r gwerth teg yn mesur y llog ychwanegol y bydd yr awdurdod yn ei dalu dros gyfnodau'r benthyciadau sy'n weddill o dan y cytundebau â'r PWLB, o'i gymharu â'r hyn y byddai'n ei dalu pe bai'r benthyciadau ar gyfraddau cyffredin y farchnad, cyfraddau llog adbryniant PWLB.

Fodd bynnag, mae gan yr awdurdod allu parhaus i fenthycia ar gyfraddau gostyngol gan y PWLB yn hytrach na'r marchnadoedd. Ffordd arall o fesur y llog ychwanegol y bydd yr awdurdod yn ei dalu o ganlyniad i'w ymrwymadau gyda'r PWLB o ran benthyciadau cyfradd sefydlog yw cymharu telerau'r benthyciadau hyn â'r cyfraddau benthycia newydd sydd ar gael gan y PWLB, cyfraddau Sicrwydd y PWLB. Os byddai gwerth yn cael ei gyfrifo ar y sail hon, byddai'r swm a gariwyd o £383.943 miliwn yn werth £513.199 miliwn. Ond, os byddai'r awdurdod yn ceisio osgoi'r golled oedd yn cael ei rhagweld drwy ad-dalu'r benthyciadau i'r PWLB, byddai'r PWLB yn codi tâl cosb am adbrynu'n gynnar, yn ogystal â chodi premiwm am y llog ychwanegol na fyddai'n cael ei dalu mwyach. Y pris ymadael ar gyfer benthyciadau'r PWLB gan gynnwys y tâl cosb fyddai £598.350 miliwn, yn cynnwys prif dâl o £380.816 miliwn; llog cronedig o £3.127 miliwn a thâl cosb o £214.407 miliwn.

Datgelu natur a Maint y Risg yn codi o Offerynnau Ariannol

Risgiau Allweddol

Mae gweithgareddau'r Awdurdod yn golygu ei fod yn agored i nifer o risgiau ariannol. Y risgiau allweddol yw:

- Risg credyd – y posibilrwydd y bydd partion eraill yn methu â thalu symiau sy'n ddyledus i'r Awdurdod;
- Risg hylifedd – y posibilrwydd na fydd gan yr Awdurdod arian ar gael i fodloni ei ymrwymadau i wneud taliadau;
- Risg ail gyllido – y posibilrwydd y bydd yn rhaid i'r Awdurdod adnewyddu offeryn ariannol wedi iddo aeddfedu a hynny ar gyfraddau llog neu delerau anfanteisiol.
- Risg y farchnad – y posibilrwydd y bydd yr Awdurdod yn gwneud colled ariannol o ganlyniad i newidiadau mewn mesurau megis symudiadau mewn cyfraddau llog.

Gweithdrefnau Cyffredinol ar gyfer Rheoli Risg

Mae gweithdrefnau cyffredinol yr Awdurdod ar gyfer rheoli risg yn canolbwyntio ar natur anrhagweladwy y marchnadoedd ariannol, a phennu cyfyngiadau i leihau'r risgiau hyn. Pennir y gweithdrefnau ar gyfer rheoli risg gan fframwaith cyfreithiol sydd wedi'i nodi yn *Neddf Llywodraeth Leol 2003* a'r rheoliadau cysylltiedig. Mae'r rhain yn ei gwneud yn ofynnol bod yr Awdurdod yn cydymffurfio â Chôd Darbodus CIPFA, Côd Ymarfer CIPFA ar Reoli Trysorlys y Gwasanaethau Cyhoeddus a'r Canllawiau Buddsoddi a gyhoeddwyd drwy'r Ddeddf. Yn gyffredinol mae'r gweithdrefnau hyn yn ei gwneud yn ofynnol bod yr Awdurdod yn rheoli risg fel a ganlyn:

- drwy fabwysiadu'n ffurfiol ofynion y fersiynau Diwygiedig o Gôd Darbodaeth CIPFA a Chôd Ymarfer CIPFA ynghylch Rheoli'r Trysorlys yn 2009 a 2011.
- Mabwysiadu'n ffurfiol Datganiad Polisi y trysorlys a cymalau Reoli Trysorlys;

- Cymeradwyo'n flynyddol ymlaen llaw ddangosyddion darbodus ar gyfer y tair blynedd ddilynol yn cyfyngu ar:
 - Benthyciadau cyffredinol yr Awdurdod;
 - Terfynau uchaf ac isaf o ran cyfraddau llog sefydlog ac amrywiol y bydd yn agored iddynt
 - Terfynau uchaf ac isaf o ran trefniadau ad-dalu ei gymysgedd o fenthyciadau y bydd yn agored iddynt;
 - Uchafswm y buddsoddiadau blynyddol sy'n cymryd mwy na blwyddyn i aeddfedu.
- Cymeradwyo strategaeth fuddsoddi ar gyfer y flwyddyn i ddod, gan nodi'r meini prawf ar gyfer buddsoddi a dewis cymheiriaid buddsoddi yn unol â Chanllawiau'r Llywodraeth;

Mae'n ofynnol rhoi gwybod am y rhain ac iddynt gael eu cymeradwyo pan/cyn cyllideb flynyddol yr Awdurdod i bennu Treth y Cyngor neu cyn dechrau'r flwyddyn y maent yn berthnasol iddynt. Cynhwysir manylion y materion hyn yn yr adroddiad blynyddol ar y polisïau a'r strategaeth ar gyfer rheoli'r trysorlys sy'n amlinellu'r ymagwedd fanwl at reoli risg mewn perthynas â buddsoddiad yr Awdurdod mewn offerynnau ariannol. Cyflwynir adroddiad blynyddol ar yr union berfformiad hefyd. Gweithredir y polisïau hyn gan yr Adran Buddsoddiadau Pensiwn a'r Trysorlys.

Cafodd y strategaeth flynyddol ynghylch rheoli'r trysorlys, sy'n cynnwys y dangosyddion darbodaeth, ei chymeradwyo gan y Cyngor ar 23 Chwefror 2016 ac mae ar gael ar wefan y Cyngor. Y canlynol oedd y prif faterion yn y strategaeth:

- Pennwyd mai £524 miliwn fyddai'r Terfyn Awdurdodedig am 2016-17. Hwn yw'r uchafswm ar gyfer benthyciadau allanol neu rwymedigaethau eraill tymor hir.
- Disgwylid mai £477 miliwn fyddai'r Ffin Weithredol. Hon yw'r ddyled a'r rhwymedigaethau tymor hir eraill a ragwelir yn ystod y flwyddyn.
- Yr uchafsymiau a bennwyd ar gyfer y gyfradd llog sefydlog a'r gyfradd llog amrywiol a fyddai'n daladwy oedd £445 miliwn ac £20 miliwn yn seiliedig ar ddyled net y Cyngor.

Mae'r Awdurdod yn cynnal egwyddorion ysgrifenedig ar gyfer rheoli risg yn gyffredinol, ynghyd â pholisïau ysgrifenedig ar gyfer meysydd penodol megis risg cyfraddau llog, risg credyd, a buddsoddi arian dros ben drwy Arferion Rheoli y Trysorlys. Mae'r Arferion hyn yn ofynnol gan y Côt Ymarfer a chânt eu hadolygu'n rheolaidd.

Risg Credyd

Buddsoddiadau

Perir risg credyd gan arian yn cael ei adnau mewn banc a sefydliadau ariannol a'r peryglon credyd y mae cwsmeriaid yr Awdurdod yn agored iddynt. Lleiheir y risg cymaint ag y bo modd drwy'r Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol (sy'n rhan o Adroddiad yr Awdurdod ynghylch y Polisi a'r Strategaeth sy'n ymwneud â Rheoli'r Trysorlys), sy'n mynnu na roddir arian ar adnau yng ngofal sefydliadau ariannol oni bai eu bod yn bodloni meini prawf penodedig ynghylch isafswm credyd, yn unol â'r Gwasanaethau Mesur Statws Credyd sy'n cael eu cynnig gan Fitch, Moody's a Standard & Poor's. Mae'r Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol hefyd yn pennu'r uchafswm a'r cyfnod hwyaf y gellir buddsoddi mewn sefydliad ariannol o bob categori. Nid yw arian yn cael ei adnau mewn banciau a sefydliadau ariannol os nad ydynt yn bodloni isafswm gofynion y meini prawf ar gyfer buddsoddi a amlinellir uchod.

Mae Rhestr Cymheiriaid Cymeradwy'r Cyngor yn dangos y meini prawf sy'n ofynnol ar gyfer cymheiriaid buddsoddi. Y canlynol yw'r meini prawf:-

- Mae Terfyn Uchaf lle bo Statws Credyd ar gyfer y Tymor Byr o F1, P-1 neu A-1 yn berthnasol, ynghyd â Statws Credyd ar gyfer y Tymor Hir, sef AA-, Aa3 ac AA-. £10 miliwn yw'r uchafswm buddsoddi.
- Mae Terfyn Canol yn berthnasol i statws credyd ar gyfer y Tymor Byr o F1, P-1 neu A-1. £7 miliwn yw'r uchafswm buddsoddi.
- Mae Banciau yn y Deyrnas Unedig sy'n rhai rhannol wladol wedi'u cynnwys fel cymheiriaid buddsoddi, cyhyd ag y bônt yn parhau i gael y gefnogaeth briodol gan Lywodraeth y Deyrnas Unedig.
Yr Uchafswm Buddsoddi £7 miliwn
- Terfynau eraill
 - Awdurdod Lleol. £10 miliwn yw'r uchafswm buddsoddi.
 - Cronfa Safon AAA o'r Farchnad Arian. £5 miliwn yw'r uchafswm buddsoddi.
 - Swyddfa Rheoli Dyled £40 miliwn.

Mae cwsmeriaid ar gyfer nwyddau a gwasanaethau'n cael eu hasesu, gan gymryd i ystyriaeth eu sefyllfa ariannol, profiad blaenorol a ffactorau eraill, a chaiff terfynau credyd unigol eu gosod yn unol â graddfeydd mewnol yn unol â pharamedrau a osodir gan y cyngor.

Ni ellir asesu'n gyffredinol y graddau mwyaf y mae credyd yn risg i'r Awdurdod mewn perthynas â'i fuddsoddiadau mewn banciau a chymdeithasau adeiladu, sef £23,000, oherwydd bydd y risg y bydd unrhyw sefydliad yn methu â thalu taliadau llog neu ad-dalu'r prifswm yn benodol i bob sefydliad unigol. Mae profiad diweddar wedi dangos mai anaml y mae endidau o'r fath yn methu â chyflawni eu hymrwymiaidau. Mae risg methu ag adennill arian yn berthnasol i holl adneuo'n yr Awdurdod, ond ac eithrio'r adnau gwerth £4 miliwn gyda KSF (a nodir ar ddiwedd y Nodyn yma), nid oedd unrhyw dystiolaeth ar 31 Mawrth 2017 bod hyn yn debyg o grisialu.

Mae'r dadansoddiad canlynol yn rhoi crynodeb o'r graddau mwyaf y mae credyd yn risg i'r Cyngor ar asedau ariannol eraill, wedi'i seilio ar brofiad o ddiffygdlu, wedi'i addasu i adlewyrchu'r amgylchiadau cyfredol yn y farchnad.

	Swm ar 31 Mawrth 2017 £'000	Profiad Hanesyddol o ddiffygdlu %	Addasiadau ar gyfer cyflwr y farchnad 31 Mawrth 2017 %	Amcangyfrif o uchafswm y diffygdlu y bydd yn agored iddo £'000
<u>Adneuo'n gyda banciau a sefydliadau ariannol</u>				
Cymheiriaid safon AAA	15,000	0.00	0.00	0
Cymheiriaid safon AA	5,000	0.01	0.03	1
Cymheiriaid safon A	15,000	0.07	0.08	12
Cymheiriaid safon BBB	5,000	0.15	0.19	10
Dyledion Masnachol	17,416	3.50	3.50	610
	57,416			633

Mae'r buddsoddiad o £0.63 miliwn yn Kaupthing, Friedlander and Singer (KSF) wedi'i eithrio o'r ffigurau uchod gan fod amhariad yn berthnasol i'r buddsoddiad hwn a darperir manylion llawn am hyn ar diwedd y nodyn yma.

Ni chafwyd unrhyw achosion o dorri meini prawf y Cyngor ar gyfer partïon i gontractau yn ystod y cyfnod adrodd ac nid yw'r Cyngor yn disgwyl unrhyw golledion eraill oherwydd diffyg perfformiad gan unrhyw un o'i bartïon i gontractau mewn perthynas ag adneuon a bondiau.

Dyledion Masnachol

Mae ffigur y dyledwyr masnach, sef y £17.416 miliwn a nodir uchod, yn cynnwys £9.284 miliwn sy'n hwy'r yn cael ei dalu. Gellir dadansoddi'r symiau y mae'r dyddiad ar gyfer eu talu wedi pasio yn ôl oed fel a ganlyn:

	31 Mawrth	31 Mawrth
	2016	2017
	£'000	£'000
Llai na tri mis	1,547	2,247
Rhwng tri a chwe mis	830	840
Rhwng chwe mis a blwyddyn	991	1,434
Mwy na blwyddyn	4,548	4,763
	<u>7,916</u>	<u>9,284</u>

Mae'r Cyngor yn cyflwyno tâl cyfreithiol ar eiddo lle, er enghraifft, mae'r cleientiaid angen cymorth gan y gwasanaethau cymdeithasol ond nad ydynt yn gallu fforddio talu'n syth. £718,000 oedd cyfanswm y warant gyfochrog ar 31 Mawrth 2017.

Risg Hylifedd

Mae gan yr Awdurdod fynediad parod at fenthyciadau gan y Marchnadoedd Arian i fodloni unrhyw anghenion beunyddiol o ran llif arian, ac er mai darparu mynediad at gronfeydd tymor hwy wna'r BBGC mae hefyd yn gweithredu fel benthyciwr cyfle olaf i gynghorau (er na fydd yn darparu arian i gyngor sy'n gweithredu'n anghyfreithiol). Mae Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992 yn ei gwneud yn ofynnol hefyd bod yr Awdurdod yn darparu cyllideb gytbwys sy'n sicrhau bod digon o arian yn cael ei godi i dalu am y gwariant blynyddol. Felly nid oes unrhyw risg o bwys na fydd yn gallu codi arian i fodloni ei ymrwymadau o dan offerynnau ariannol.

Mae'r Awdurdod yn rheoli ei sefyllfa o ran hylifedd drwy'r gweithdrefnau rheoli risg a nodir uchod (pennu a chymeradwyo dangosyddion darbodus a chymeradwyo polisïau a strategaeth rheoli'r trysorlys) a yn ogystal â thrwy system gynhwysfawr i reoli llif arian, yn unol â'r Côd Ymarfer. Nod hyn yw sicrhau y bydd arian ar gael pan fydd ei angen.

Ail gyllido a Risg Aeddfedwydd

Mae'r Awdurdod yn cynnal portffolio sylweddol o ddyledion a buddsoddiadau. Er mai'r gweithdrefnau ar gyfer risgiau ail gyllido a ddefnyddir mewn perthynas â'r gweithdrefnau llif arian a nodir uchod, mae'r risg yn y tymor hwy i'r Awdurdod yn ymwneud â rheoli'r buddsoddiad mewn offerynnau ariannol newydd pan fydd y rhai presennol yn aeddfedu. Mae'r risg hwn yn berthnasol pan fo atebolrwydd ariannol tymor hir ac asedau ariannol tymor hir yn aeddfedu.

Cyfyngiadau'r dangosydd darbodus a gymeradwywyd ar gyfer trefniadau ad-dalu benthyciadau a'r cyfyngiadau a osodir ar fuddsoddiadau sy'n hwy na blwyddyn yw'r paramedrau allweddol a ddefnyddir i ymdrin â'r risg hwn. Mae polisïau a'r strategaeth a

gymeradwywyd gan yr Awdurdod ar gyfer rheoli'r trysorlys yn ymdrin â'r prif risgiau ac mae tîm y trysorlys yn ymdrin â'r risgiau gweithredol o fewn y paramedrau a gymeradwywyd. Mae hyn yn cynnwys:

- monitro proffil aeddfedwydd atebolrwydd ariannol a newid y proffil naill ai drwy fenthyciadau newydd neu aildrefnu'r ddyled bresennol; a
- mae monitro proffil aeddfedwydd y buddsoddiadau i sicrhau bod digon o hylifedd ar gael i fodloni anghenion beunyddiol yr Awdurdod o ran llif arian, a thaenu buddsoddiadau tymor hir yn sefydlogi taliadau aeddfedwydd ac elw ar gyfer anghenion llif arian dros dymor hir.

Isod, ceir dadansoddiad ynghylch aeddfedwydd y rhwymedigaethau ariannol, ynghyd ag uchafswm ac isafswm yr hyn a allai fod yn daladwy gan yr Awdurdod.

	2015-16			2016-17		
	Uchafswm Cymeradwy	Isafswm Cymeradwy	31 Mawrth 2016 £'000	Uchafswm Cymeradwy	Isafswm Cymeradwy	31 Mawrth 2017 £'000
	%	%		%	%	
Llai na blwyddyn	15	0	9,013	15	0	13,203
1-2 flynedd	25	0	9,970	25	0	7,029
2-5 mlynedd	50	0	24,668	50	0	23,857
5-10 mlynedd	50	0	41,348	50	0	42,978
Mwy na 10 mlynedd	100	25	294,439	100	25	304,206
			379,438			391,273

Mae dadansoddiad o aeddfedwydd atebolrwydd ariannol fel a ganlyn:

	2015-2016 £'000	2016-2017 £'000
Llai na blwyddyn	8,038	22,155
Mwy na blwyddyn	781	732
	8,819	22,887

Mae'r holl ddyledion a symiau eraill i'w talu i fod i gael eu talu mewn llai na blwyddyn ac nid yw'r £17.416 miliwn o ddyledion masnachol wedi'u cynnwys yn y tabl uchod.

Risg y Farchnad

Risg Cyfradd Llog – Mae'r Awdurdod yn agored i symudiadau yn y cyfraddau llog ar ei fenthyciadau a'i fuddsoddiadau. Mae symudiadau mewn cyfraddau llog yn cael effaith gymhleth ar yr Awdurdod, yn dibynnu ar sut y mae cyfraddau llog sefydlog a chyfraddau amrywiol yn symud ar draws gyfnodau gwahanol yr offerynnau ariannol. Er enghraifft byddai codiad yn y cyfraddau llog sefydlog a'r cyfraddau amrywiol yn cael yr effeithiau canlynol:

- benthyciadau cyfradd amrywiol – bydd cost y llog a godir ar y Cyfrif Incwm a Gwariant yn codi;
- benthyciadau cyfradd sefydlog – bydd gwerth teg yr atebolrwydd benthyg yn disgyn(dim effaith ar balansau refeniw);
- buddsoddiadau cyfradd amrywiol – bydd incwm y llog a gredydir i'r Cyfrif Incwm a Gwariant yn codi; a

- buddsoddiadau cyfraddau sefydlog – bydd gwerth teg yr asedau yn disgyn (dim effaith ar balansau refeniw).

Nid yw benthyciadau yn cael eu cario ar y fantolen yn ôl eu gwerth teg, felly ni fyddai enillion a cholledion nominal ar fenthyciadau cyfradd sefydlog yn effeithio ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Fodd bynnag bydd newidiadau yn y llog a delir ac a dderbynnir ar fenthyciadau a buddsoddiadau cyfradd amrywiol yn cael eu cynnwys yn y Cyfrif Incwm a Gwariant ac yn effeithio ar Falans y Gronfa Gyffredinol, yn amodol ar ddylanwadau grantiau'r Llywodraeth. Bydd symudiadau yng ngwerth teg buddsoddiadau cyfradd sefydlog yn cael eu hadlewyrchu yn Datganiad am y symudiadau yng Nghronfeydd, os na fydd y buddsoddiadau wedi cael eu dynodi yn rhai Gwerth Teg drwy'r Cyfrif Incwm a Gwariant.

Mae gan yr Awdurdod nifer o strategaethau ar gyfer rheoli risg cyfraddau llog. Mae Strategaeth Flynyddol Rheoli'r Trysorlys a'r Rhaglen Cyfalaf 3 blynedd yn dwyn ynghyd ddangosyddion darbodus y Cyngor a gweithrediadau disgwylidig y trysorlys, gan gynnwys disgwylid y bydd y cyfraddau llog yn symud. O'r Strategaeth hon pennir dangosydd darbodus i ddarparu'r terfynau uchaf ac isaf o ran cyfraddau llog sefydlog ac amrywiol y bydd yr Awdurdod yn agored iddynt.

Mae'r risg o wneud colled ar gyfraddau llog yn cael ei liniaru'n rhannol gan grant y Llywodraeth sy'n daladwy ar gyfer cyllido costau.

Pe byddai pob cyfradd llog wedi bod 1% yn uwch (a bod yr holl amrywiadau eraill yn gyson) byddai'r effaith ariannol fel a ganlyn:

	£'000
Cynnydd yn y llog i'w dalu ar fenthyciadau cyfradd amrywiol	0
Cynnydd yn y llog i'w dderbyn ar fuddsoddiadau cyfradd amrywiol	(356)
Cynnydd yn y grant derbyniadwy gan Lywodraethau i ariannu costau	(155)
Effaith ar y Warged neu Ddiffyg ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau	(511)
Cyfran o'r holl effaith a ddebydwyd i'r Cyfrif Refeniw Tai*	235
Gostyngiad yng ngwerth teg asedau buddsoddi cyfradd sefydlog	0
Effaith ar Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall	(276)
Gostyngiad yng ngwerth teg rhwymedigaethau benthyciadau cyfradd sefydlog (dim effaith ar y Warged neu Ddiffyg ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau nac Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall)	88,420

Oddeutu'r un effaith â'r uchod a gâi gostyngiad o 1% yn y cyfraddau llog ond y byddai'r symudiadau i'r gwrthwyneb. Seilir y tybiaethau hyn ar yr un fethodoleg ag a ddefnyddir yn y Nodyn – Cario Gwerth Teg yr Asedau a'r Atebolrwydd yn ôl y Costau Amorteiddio

Risg Prisiau – Nid yw'r Awdurdod, ac eithrio'r Gronfa Bensiwn, yn buddsoddi mewn cyfranddaliadau ecwiti. Nid yw felly'n agored i golledion yn codi oherwydd symudiadau mewn prisiau.

Risg Cyfnewidfa Dramor – Nid oes gan yr Awdurdod unrhyw asedau nac atebolrwydd ariannol mewn arian tramor. Nid yw felly yn agored i golledion yn codi o oherwydd symudiadau yn y cyfraddau cyfnewid.

Kaupthing Singer and Friedlander Ltd (KSF)

Ar ddechrau mis Hydref 2008, roedd banc Kaupthing o Wlad yr Iâ wedi methu a rhoddwyd Kaupthing, Singer and Friedlander, sef ei is-gwmni yn y Deyrnas Unedig yn nwylo'r gweinyddwyr. Roedd gan yr Awdurdod £4 miliwn ar gadw yn y banc, gyda amrywiaeth o ddyddiadau aeddfedrwydd a cyfraddau llog.

Fe wnaeth yr Awdurdod ddarpariaeth yn 2008-09 mewn perthynas â amhariad disgwyledig yn y dyfodol rhag ofn byddai'r rheoliadau yn darfod ar 31 Mawrth 2017 a'r Cyngor yn gorfod ysgwyddo'r effaith o'r amhariad. Yn 2016-17 rhyddhawyd £21,000 o'r ddarpariaeth ac mae £781,000 yn cael ei gynnal wrth gefn ar gyfer newidiadau yn y dyfodol.

Ar hyn o bryd, mae holl arian y sefydliad hwn ynghlwm wrth y broses y mae'r gweinyddwyr a'r derbynwyr yn ei chyflawni. Y gweinyddwyr/derbynwyr fydd yn penderfynu ar y symiau a delir i'r adnewwyr, megis yr Awdurdod, a phryd y gwneir y taliadau hynny.

O ran Kaupthing, Singer & Friedlander Ltd, cafodd cyfanswm o £3.370 miliwn (84.25%) ei ad-dalu i 2016-17. Disgwylir y bydd ad-daliad pellach o 2.00% (amcangyfrif) yn dod i law, gan olygu mai 86.25% fydd cyfanswm y difidendau y rhagwelir y byddant yn cael eu talu.

Mae'r sefyllfa gyfredol o ran taliadau gwirioneddol a gafwyd a symiau amcangyfrifedig i'w talu yn y dyfodol fel y'i dangosir yn y tabl.

Dyddiad	Ad-daliad
Wedi eu derbyn yn barod	84.25%
Cwarter 1 2017-18	0.90%
Cwarter 3 2017-18	0.25%
Cwarter 4 2018-19	0.85%

Mae'r adferiadau'n cael eu mynegi fel canran o'r hyn y mae'r Awdurdod yn ei hawlio dan y gweinyddu ariannol, sy'n cynnwys y llog a gronid hyd 7 Hydref 2008.

6.47 Harbwr Porth Tywyn

Mae ystod o bwerau a dyletswyddau statudol wedi'u rhoi i Gyngor Sir Caerfyrddin er mwyn gwella, cynnal a rheoli harbwr Porth Tywyn, a hynny drwy Orchymyn Adolygu Harbwr Porth Tywyn 2000. Yn unol â Deddf Harbyrau 1964, mae'n ofynnol i awdurdodau harbwr statudol lunio datganiad cyfrifon blynyddol ynghylch gweithgareddau'r harbwr. Ar hyn o bryd, caiff gweithgareddau'r harbwr eu cynnwys yn natganiad cyfrifon yr Awdurdod, a'r ffigurau perthnasol yw:

2015-16 £'000	<u>Gwariant</u>	2016-17 £'000
34	Costau sy'n gysylltiedig â Chyflogeion	34
28	Costau sy'n gysylltiedig ag Eiddo	23
0	Costau sy'n gysylltiedig â Thrafnidiaeth	0
78	Cyflenwadau a Gwasanaethau	65
35	Adennill Costau Canolog	55
5	Adennill Costau Is-adrannol ac Adrannol	0
170	Costau Cyfalaf	170
350	Cyfanswm Gwariant	347
	<u>Incwm</u>	
(119)	Ffioedd a'r Costau y gellir eu Hadennill	(99)
(1)	Incwm Arall	(1)
(120)	Cyfanswm Incwm	(100)
230	Costau Net	247

2015-16 £'000	<u>Yr Asedau a ddelir:</u>	2016-17 £'000
3,223	Seilwaith, Tir ac Adeiladau	3,143
737	Peiriannau / Cerbydau / Cyfarpar	670
0	Asedau sy'n cael eu hadeiladu	55
3,960		3,868

Mae datganiad balans a chyfrif incwm a gwariant blynyddol ar wahân wedi'u llunio ar gyfer Harbwr Porth Tywyn yn unol â'r trothwy 'corff llai' a ddiffinnir yn Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014. Mae'r datganiad ar wahân ar gael oddi wrth Pennaeth y Gwasanaethau Ariannol, Adran y Gwasanaethau Corfforaethol, Neuadd y Sir, Caerfyrddin, SA31 1JP.

6.48 Cysoniad y Gwarged Net â'r Llif Arian Net o'r Gweithgareddau Refeniw

2015-16 £'000	2016-17 £'000
(219,055) Gwarged/(Diffyg) am y Flwyddyn	(24,082)
37,764 Dibrisiant	41,489
136,147 Amhariad a Phrasiadau Disgynnol	8,745
(7,091) Cynydd/(Gostyngiad) yn y Credydwy	2,182
5,635 (Cynydd)/Gostyngiad yn y Dyledwy	(3,404)
60 (Cynydd)/Gostyngiad yn Stocrestrau	29
(16,835) Symudiad o ran Atebolwydd Pensiwn	(13,412)
92,519 Trafodion eraill heblaw arian	15,257
29,144 Llif Arian Net o'r Gweithgareddau Gweithredol	26,804

6.49 Nodyn i'r EFA - Esboniad Naratif**Addasiad at Ddibenion Cyfalaf**

Llinellau gwasanaeth - ychwanegu enillion a cholledion ailbriso, dibrisiant, ac amharu a didynnu cyllid refeniw uniongyrchol

Mae Gwariant ac Incwm Arall yn cynnwys y canlynol:

Gwariant Gweithredu Arall - Addasiadau ar gyfer gwarediadau cyfalaf gyda throsglwyddiad incwm a geir drwy waredu asedau a'r symiau a gaiff eu dileu o ran yr asedau hynny.

Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi - didynnu'r taliadau statudol ar gyfer cyllido cyfalaf (MRP) a chaiff cyfraniadau refeniw eraill eu didynnu o incwm a gwariant arall gan na chaiff y rhain eu codi o dan arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol.

Trethiant, ac incwm a gwariant grant amhenodol - mae grantiau cyfalaf yn cael eu haddasu ar gyfer incwm nad yw'n cael ei godi o dan arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol. Caiff grantiau refeniw eu haddasu o'r rhai sy'n dderbyniadwy yn ystod y flwyddyn i'r rheiny sy'n dderbyniadwy heb amodau neu roedd yr amodau ar eu cyfer wedi eu bodloni gydol y flwyddyn. Mae credydau ar gyfer grantiau cyfalaf sy'n dderbyniadwy yn ystod y flwyddyn heb amodau neu roedd yr amodau ar eu cyfer wedi eu bodloni gydol y flwyddyn.

Newid Net ar gyfer Addasiadau Pensiynau

Llinellau gwasanaeth - cyfraniadau gan y cyflogwr a wneir gan yr Awdurdod yn cael eu gwaredu fel y caniateir yn ôl y gyfraith ac yn cael eu disodli gan y costau gwasanaeth presennol a'r costau gwasanaeth yn y gorffennol.

Mae Gwariant ac Incwm Arall yn cynnwys y canlynol:

Incwm Cyllido a Buddsoddi - mae'r llog net ar y rhwymedigaeth buddion diffiniedig yn cael ei godi ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Gwahaniaethau Eraill

Llinellau gwasanaeth - addasiadau ar gyfer tâl gwyliau a drosglwyddwyd i'r gronfa gronedig absenoldeb.

Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi - addasiadau i'r Gronfa Gyffredinol ar gyfer y gwahaniaethau amseru ar gyfer premiymau a gostyngiadau.

6.50 Addasu ffigurau'r cyfnod blaenorol

Nid oes addasiadau i'r ffigurau am y cyfnod blaenorol

Y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr

Ailddatganiad Cymharydd

Bellach mae'r Côt yn ei gwneud yn ofynnol i'r dadansoddiad gwasanaeth yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr gael ei seilio ar y strwythur trefniadol y mae'r Cyngor yn ei ddefnyddio i weithredu a rheoli ei wasanaethau. Yn flaenorol, cafodd y cyflwyniad ei seilio ar y dadansoddiad gwariant gwasanaeth a bennwyd yn y Côt Adrodd Gwasanaeth ar gyfer Awdurdodau Lleol (SeRCOP) CIPFA. Cafodd ffigurau 2015/16 eu hailddatgan er mwyn adlewyrchu'r newid hwn. Nid oes dim effaith net ar Gost y Gwasanaethau, ac mae'r ailddatganiad ond yn effeithio ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Gwargedion/Diffygion ar y Gweithgareddau Masnachu nas cynhwysir yng Nghost Net y Gwasanaethau

O'r blaen roedd y categori hwn wedi'i gynnwys o dan Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi ond mae wedi cael ei symud i Wariant Gweithredu Arall.

7 Y CYFRIF REFENIW TAI (CRT)**7.1 Datganiad Incwm a Gwariant CRT**

2015-16 £'000		2016-17 £'000
	Gwariant	Nodiadau
	Atgyweiro a Chynnal a Chadw	
2,158	- Ymatebol	2,627
4,102	- Cynlluniwyd/Cylchredol	4,635
2,674	- Tai Gwag	2,677
6,698	Goruwchwilio a Rheoli	6,956
1,354	Taliadau Cymorth Canolog	1,265
279	Rhenti, Ardrethi Trethi a chostau eraill	272
258	Newidiadau i'r lwfans ar gyfer drwgddyledion	223
145,663	Dibrisiant ac Amhariad Asedau nad ydynt yn gyfredol	8.11 15,624
78,992	Gwariant Refeniw a Gyllidir gan Gyfalaf dan Statud	9
62	Costau Rheoli Dyledion	34
242,240	Cyfanswm Gwariant	34,322
	Incwm	
(34,971)	Rhenti Anheddau	8.1 (36,229)
(93)	Rhenti nad ydynt yn Annedd	(109)
6	Lesdeiliaid	8.2 (28)
(937)	Ffioedd Gwasanaethau	8.2 (740)
(135)	Grantiau	8.6 (135)
(622)	Incwm Arall	(499)
(492)	Comisiwn - Trethi Dwr	8.7 (520)
(37,244)	Cyfanswm Incwm	(38,260)
204,996	Cost Net Gwasanaethau y CRT fel y mae wedi ei gynnwys yn y Datganiad Incwm a Gwariant	(3,938)
283	Cyfran Gwasanaethau y CRT o'r Craidd Corfforaethol a Democrataidd	283
205,279	(Incwm)/Cost net Gwasanaethau CRT	(3,655)
	Cyfran CRT yr incwm a gwariant gweithredol a gynhwysir yn Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	
14	(Cynydd) neu ostyngiad ar werthu Asedau nad ydynt yn gyfredol CRT	21
9,942	Y Llôg sy'n daladwy a chostau cyffelyb	9,681
(56)	Y Llôg a geir a'r incwm buddsoddi	(49)
194	Llog net ar y rhywmedigaeth/(ased) buddion diffiniedig net	224
(6,457)	Grantiau a chyfraniadau cyfalaf derbyniadwy	(6,228)
208,916	(Gwarged) neu Diffyg am y flwyddyn ar Wasanaethau CRT	(6)

7.2 Datganiad Newidiadau i'r Cyfrif Refeniw Tai

Mae'r amcanion cyffredinol ar gyfer y Datganiad Newidiadau i'r Cyfrif Refeniw Tai a'r egwyddorion cyffredinol ar gyfer ei lunio yr un peth â'r rheiny'n gyffredinol ar gyfer y Datganiad Newidiadau i Gronfeydd, y mae wedi'i gynnwys ynddo. Mae'r datganiad yn cymryd yr alldro ar Ddatganiad Incwm a Gwariant y Cyfrif Refeniw Tai ac yn ei gysoni i'r warged neu ddiffyg ar gyfer y flwyddyn ar Falans y Cyfrif Refeniw Tai, wedi'i gyfrifo'n unol â gofynion Deddf Llywodraeth Leol a Thai 1989.

2015-16			2016-17	2016-17
£'000			£'000	£'000
(10,662)	Balans ar y CRT ar ddiwedd y flwyddyn blaenorol			(9,120)
	(Gwarged) neu ddiffyg ar gyfer y flwyddyn ar Gyfrif Incwm a Gwariant y CRT			(6)
208,916				
	Addasiadau rhwng sail cyfrifyddu a sail ariannu o dan y statud	7.3	(4,825)	
(207,414)				
	Cynnydd neu (ostyngiad) net cyn trosglwyddiadau i neu o gronfeydd			(4,831)
1,502				
	Trosglwyddiadau (i) neu o gronfeydd	7.4	(60)	
40				
	(Cynnydd) neu ostyngiad yn y flwyddyn ar y CRT			(4,891)
1,542				
(9,120)	Balans ar y CRT ar ddiwedd y flwyddyn gyfredol			(14,011)

7.3 Addasiadau rhwng y Sail Cyfrifyddu a'r Sail Ariannu yn unol â'r Rheoliadau

2015-16			2016-17
£'000			£'000
(33)	Amorteiddio Premimau a Disgowntiau		(52)
(6)	Trosglwyddiadau i / (o'r) Cyfrif Absoneldebau Cronedig		(6)
(14)	Cynnydd neu ostyngiad ar werthu Asedau CRT anghyfredol		(30)
(341)	Cyfran CRT o'r cyfraniadau i / o'r Gronfa Pensiynau		(330)
8,493	Gwariant Cyfalaf cyllidwyd gan CRT		782
(215,513)	Trosglwyddiadau i / o'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf		(5,189)
(207,414)			(4,825)

7.4 Trosglwyddiadau i neu (o'r) Cronfeydd Wrth Gefn wedi'u Glustnodi

2015-16				2016-17		
£'000	£'000	£'000		£'000	£'000	£'000
Tros. o	Tros. i	Net		Tros. o	Tros. i	Net
211	(213)	(2)	Cronfa Yswiriant	204	(310)	(106)
41	0	41	Salix	41	0	41
1	0	1	Cronfa Ymddeoliad Corfforaethol	5	0	5
253	(213)	40		250	(310)	(60)

8 NODIADAU I'R DATGANIAD INCWM A GWARIANT Y CYFRIF REFENIW TAI (CRT)**Cyflwyniad**

Cofnod yw'r Cyfrif Refeniw Tai o'r incwm a'r gwariant refeniw sy'n gysylltiedig â stoc dai awdurdod. Prif ddiben y Cyfrif yw sicrhau bod y rhenti a godir ar denantiaid yn cyfateb i'r gwariant ar reoli tenantiaethau ac ar gynnal a chadw tai. Yn sgil hyn cyfrif statudol yw'r Cyfrif Refeniw Tai, sydd wedi ei neilltuo rhag gweddill Cronfa'r Cyngor, fel na ellir defnyddio arian treth y cyngor i gynorthwyo â rhenti (neu i'r gwrthwyneb).

8.1 Incwm Rhenti Grôs

Dyma gyfanswm yr incwm rhent a ddisgwyllir yn ystod y flwyddyn ar ôl caniatáu am adeiladau gwag a.y.y.b. Yn 2016-17 y cyfanswm oedd £36.2 miliwn (£34.9 miliwn am 2015-16). Ar 31 Mawrth 2017 roedd 1.99% o'r eiddo a oedd ar gael i'w gosod, yn wag (2.17% yn 2015-16). Cyfartaledd y rhenti oedd £78.79 yr wythnos yn 2016-17 (£76.30 yn 2015-16).

8.2 Taliadau Gwasanaethau a Lesddeiliaid

Hwn yw incwm yr Awdurdod o daliadau am wasanaethau a chyfleusterau yn gysylltiedig â darparu tai ac eiddo arall o fewn y Cyfrif Refeniw Tai – £768,000 yn 2016-17 (£931,000 yn 2015-16).

8.3 Ad-daliadau

Mae'r Cynllun Budd-daliadau Tai yn rhoi cymorth gyda rhenti i'r rhai hynny sydd ar incwm isel. Y cyfanswm oedd £22 miliwn yn 2016-17 (£21.6 miliwn am 2015-16). Mae 64.9% o denantiaid y Cyngor yn cael rhywfaint o gymorth gyda chostau rhent a Threth y Cyngor (65.3% yn 2015-16).

8.4 Y Stoc Dai

Roedd y Cyngor yn gyfrifol am reoli 9,019 o anheddau ar gyfartaledd yn ystod 2016-17 (8,993 yn 2015-16). Roedd y stoc ar 31 Mawrth 2017 fel â ganlyn:

	2015-16	2016-17
Tai	4,858	4,887
Fflatiau/Rhandai/Fflat un ystafell	1,970	1,967
Byngalos	2,174	2,181
	9,002	9,035

Gellir crynhoi'r newid yn y stoc fel â ganlyn:

	2015-16	2016-17
Y Stoc Agoriadol ar 1 Ebrill	8,983	9,002
Gwerthiannau	(4)	0
Dymchweliadau/Dilewyd	0	0
Adeiladu o'r Newydd/Prynu/Trosi	23	33
Y Stoc wrth Gau 31 Mawrth	9,002	9,035

8.5 Ôl-ddyledion Rhent

	Ar 31 Mawrth 2016	Ar 31 Mawrth 2017
	£'000	£'000
Ôl-ddyledion	2,115	1,887
Ôl-ddyledion fel Canran o'r Incwm Gros o Renti	5.93%	5.11%

O gymharu â'r flwyddyn flaenorol mae yna leihad o 0.5% yn ôl-ddyledion y tenantiaid presennol, o ran y ganran o ddebyd gros sydd i'w gasglu. Mae'r perfformiad y tu allan i'r ffiniau o ran yr hyn a ystyrir yn lefel arferion da (2%) sef 2.61%. O gymharu â'r flwyddyn flaenorol mae yna leihad o 0.32% yn ôl-ddyledion y cyn-denantiaid, o ran y ganran o'r debyd gros sydd i'w gasglu. Fodd bynnag, gan gyfrif y £331,000 dyledion a ddilëir, mewn gwirionedd bu gwelliant o 0.6% yn y perfformiad.

Roedd y ddarpariaeth ar gyfer Drwgddyledion ar 31 Mawrth 2017 yn £995,446 ar gyfer rhent (£1,050,633 yn cynnwys trethi dŵr). Y rhifau cyfatebol ar gyfer 2015-16 oedd £1,052,587 ar gyfer rhent (£1,158,599 yn cynnwys trethi dŵr).

8.6 Grantiau

Derbyniwyd Grant Cynnal Pobl £135,000 oddi wrth Lywodraeth Cymru yn ystod 2016-17 (£135,000 yn 2015-16) o ganlyniad i ddosbarthu costau gwasanaethau cynnal i denantiaid a arferai fod mewn un cronfa.

8.7 Comisiwn

Mae'r Awdurdod yn casglu trethi dŵr ar ran Dŵr Cymru Welsh Water ac yn derbyn comisiwn ar yr arian sy'n ddyledus. Yn 2016-17 roedd hwn yn £489,000 (£492,000 yn 2015-16) heb y golled yn sgil eiddo gwag. Gwerth y trethi dŵr a gasglwyd oedd £3.8 miliwn yn 2016-17 (£3.8 miliwn yn 2015-16).

8.8 Gwariant Cyfalaf

Cyfanswm y Gwariant Cyfalaf yn 2016-17 ar dir a phreswylfeydd sydd ynghlwm wrth y Cyfrif Refeniw Tai oedd £14.851 miliwn (£15.269 miliwn yn 2015-16). Gwariwyd £78.969 miliwn yn ogystal ar brynu allan y cymhorthdal CRT. Hefyd bu i'r cytundeb i adael osod terfyn ar y benthyca y gallem ei wneud mewn perthynas â'n gweithgareddau Cyfrif Refeniw Tai.

	2015-16	2016-17
	£'000	£'000
Cyllidwyd hyn fel â ganlyn :-		
Lwfans Atgyweiriadau Sylweddol	6,166	6,170
Benthyciadau	78,969	7,660
Derbyniadau Cyfalaf - Gwerthiant Preswylfeydd/Tir	316	175
Grantiau	194	11
Derbyniadau Cyfalaf - Prifswm Morgais	2	6
Incwm Amrywiol	98	47
Cyllid Refeniw Uniongyrchol	8,493	782
	94,238	14,851
Gwariwyd ar:		
Tai	94,238	14,145
Tir	0	477
Eraill	0	229
	94,238	14,851

8.9 Derbyniadau Cyfalaf

Roedd cyfanswm y Derbyniadau Cyfalaf yn 2016-17 yn £0.115 miliwn (£0.4 miliwn yn 2015-16). Mae'r tabl isod yn dangos y math o dderbyniad a faint ohono a ddefnyddiwyd i gyllido gwariant cyfalaf a faint ohono a ddefnyddiwyd i ad-dalu dyledion.

	Cyllido Gwariant 2015-16 £'000	Ad-dalu dyledion 2015-16 £'000	Cyfanswm 2015-16 £'000	Cyllido Gwariant 2016-17 £'000	Ad-dalu dyledion 2016-17 £'000	Cyfanswm 2016-17 £'000
Gwerthu Preswylfeydd y Cyngor	17	118	135	59	0	59
Gwerthu Tir	300	0	300	43	0	43
Morgais a fenthycwyd	2	5	7	1	4	5
Arall	0	0	0	8	0	8
	319	123	442	111	4	115

8.10 Cyfrifyddu ar gyfer Costau Pensiynau yn unol ag IAS19

Caiff didyniadau gwirioneddol ar gyfer cyfraniadau pensiynau ac unrhyw addasiad ar gyfer cost gwasanaeth cyfredol eu dangos yng nghost net y gwasanaeth. Caiff costau llog net eu cynnwys yn y warged/diffyg ar wasanaethau'r Cyfrif Refeniw Tai ac yna eu haddasu yn y datganiad newidiadau i gronfeydd, er mwyn sicrhau mai dim ond debydau/credydau statudol rhagnodedig wedi'u cyfrifyddu'n unol â Deddf Llywodraeth Leol a Thai 1989 a gaiff eu cymhwyso i'r Cyfrif Refeniw Tai.

Gwnaed y trafodion canlynol yn ystod y flwyddyn:-

	2015-16 £'000	2016-17 £'000
<u>Datganiad Incwm a Gwariant CRT</u>		
Cost y Gwasanaeth:		
Cost y Gwasanaeth Cyfredol	599	608
Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi		
Costau llog Net	776	905
Cyfanswm y Budd-daliadau ôl gyflogaeth a godwyd i'r warged neu (ddiffyg) am y flwyddyn ar Gwasanaethau CRT	1,375	1,513
<u>Datganiad Newidiadau i Gronfeydd</u>		
Gwrthdroi symiau net a godwyd i'r warged neu (ddiffyg) am y flwyddyn ar Gwasanaethau CRT ar gyfer Budd-daliadau ôl gyflogaeth yn unol â'r côd	(794)	(832)
Swm gwirioneddol a godwyd yn erbyn Balans CRT ar gyfer pensiynau yn y flwyddyn:		
Cyfraniadau Cyflogwr sy'n daladwy i'r cynllun	453	502
	(341)	(330)

8.11 Dibrisiant

Mae'n ofynnol bod awdurdodau'n cofnodi dibrisiant a cholledion amharu ar bob eiddo sy'n rhan o'r Cyfrif Refeniw Tai ac a gyfrifwyd yn unol ag arferion priodol, gan gynnwys eiddo heblaw preswylfeydd. Nid yw Eitem 8 Penderfyniad yn datgan y dylid debydu'r dibrisiant o Gyfrif Incwm a Gwariant y Cyfrif Refeniw Tai (nac ychwaith y dylid ei dynnu yn ôl allan yn y Datganiad o'r Symudiadau ym malans y Cyfrif Refeniw Tai). Fodd bynnag, derbyniwyd yn gyffredinol bod cyflwyno cyfrifydda adnoddau yn y Cyfrif Refeniw Tai yn 2005/06 yn golygu bod modd bodloni'r gofynion statudol ar sail 'dim effaith net'. Gellir gwneud y debydau a'r credydau disgwyliedig gan arferion priodol (ond heb eu pennu yn y ddeddf) i'r Cyfrif Refeniw Tai ar yr amod y cânt eu tynnu yn ôl wedyn ac y defnyddir symiau statudol wrth gyfrifo balans y Cyfrif Refeniw Tai.

Felly mae dibrisiad a cholledion amharu (yn sgil defnyddio'r asedau) mewn perthynas ag asedau'r Cyfrif Refeniw Tai wedi cael eu debydu i'r Cyfrif Incwm a Gwariant yn unol â darpariaethau cyffredinol SORP a'u tynnu yn ôl allan yn y Symudiadau ym malans y Cyfrif Refeniw Tai. Yn lle'r tâl dibrisiad, cofnodwyd Darpariaeth Refeniw Isaf y Cyfrif Refeniw Tai ar ffurf credyd o'r Cyfrif Cyllid Cyfalaf i osgoi effeithio lefelau rhenti.

Mae preswylfeydd y Cyfrif Refeniw Tai yn cael eu hailbrisio bob pum mlynedd, a cafodd hyn eu wneud diwethaf ar 1 Ebrill 2015.

Dibrisiant a Cholledion Amhariad:

	2015-16	2016-17
	£'000	£'000
Y Dibrisiant o ran Preswylfeydd	11,174	11,185
Amhariadau a Cholledion Adbriso	134,489	4,439
	<u>145,663</u>	<u>15,624</u>

Amhariadau a Cholledion Adbriso ar:

	2015-16	2016-17
	£'000	£'000
Tai	134,489	4,000
Tir	0	46
Eraill	0	393
	<u>134,489</u>	<u>4,439</u>

9 CYFRIF CRONFA'R DEGWM DYFED

Mae Cronfa'r Degwm Dyfed yn gynllun sydd yn bennaf yn rhoi grantiau tuag at gostau cynnal a chadw addoldai. Er hynny, gall elusennau cofrestredig sy'n dod â budd i drigolion wneud cais am gymorth tuag at gostau rhedeg, neu gost prosiect penodol neu gost prynu offer. Yn ogystal â chynorthwyo elusennau cenedlaethol, mae'r Gronfa'n cefnogi elusennau lleol sy'n gyfrifol am ddarparu cyfleusterau hamdden neu wasanaethau eraill sydd o les i'r Gymuned.

Adeg Ad-drefnu Llywodraeth Leol yn 1996 rhannwyd y Gronfa ymhlith yr Awdurdodau Unedol newydd. Roedd y swm a oedd ar gael i bob Awdurdod yn cael ei gyfrifo yn ôl y canrannau canlynol y cytunwyd arnynt:

Cyngor Sir Caerfyrddin	41%
Cyngor Sir Ceredigion	25%
Cyngor Sir Benfro	34%

Cytunwyd mai Cyngor Sir Caerfyrddin fyddai'n gyfrifol am weinyddu'r portffolio buddsoddiadau.

Mae'r cyfrifon canlynol yn rhoi adroddiad ar y trafodion ariannol yn ystod y flwyddyn a sefyllfa asedau'r gronfa gyfan, sy'n cael ei gweinyddu gan Gyngor Sir Caerfyrddin ar ddiwedd y flwyddyn. Mae'r ail set o gyfrifon yn rhoi manylion cyfran rhan Gyngor Sir Caerfyrddin o Gronfa'r Degwm Dyfed ar wedi cymhwyso'r ganran a bennwyd yn sgil Ad-drefnu Llywodraeth Leol.

9.1 Cyfrifon Cronfeydd a weinyddir gan Gyngor Sir Caerfyrddin

Cyfrif Refeniw

2015-16 £'000 31/03/16		2016-17 £'000 31/03/17
	Incwm	
(14)	Rhentu Adeiladau/Tir	(14)
(72)	Incwm o Fuddsoddiadau	(72)
(6)	Incwm arall	(2)
<hr/> (92)		<hr/> (88)
	Gwariant	
195	Grantiau i gyrff Gwirfoddol a Chyrff Eraill	110
17	Rheoli a Gweinyddiaeth	17
0	Ffioedd Proffesiynol	4
<hr/> 120	(Gwarged)/Diffyg y Cyfrif Refeniw am y Flwyddyn	<hr/> 43
(39)	Elw Net ar Werthu Buddsoddiadau	(46)
162	Newid mewn (enillion)/colledion heb eu realeiddio ar fuddsoddiadau	(571)
0	Newid mewn (enillion)/colledion heb eu realeiddio ar asedau nad ydynt yn gyfredol	0
<hr/> <hr/> 243	(Gwarged)/Diffyg Net am y Flwyddyn	<hr/> <hr/> (574)

Datganiad Asedau Net

2015-16		2016-17
£'000		£'000
31/03/16		31/03/17
3,195	Buddsoddiadau	3,733
950	Tir ac Adeiladau Eraill	950
<u>4,145</u>		<u>4,683</u>
0	Dyledwyr	0
729	Arian	692
(213)	Credydwyr	(140)
<u>4,661</u>	Asedau Net	<u>5,235</u>

Cynrhychiolir gan

431	Cyfrif Addasiad Cyfalaf	431
500	Cronfa Wrth Gefn Adbrisiadau	500
2,229	Y Gronfa Gyfalaf	2,197
516	Y Gronfa Refeniw	552
985	Y Gronfa Elw/(Colledion) heb ei realeiddio	1,555
<u>4,661</u>	Balans y Gronfa wrth Gau	<u>5,235</u>

Cysoniad y Symudiadau yn Asedau Net y Gronfa

2015-16		2016-17
£'000		£'000
4,904	Yr Asedau net Agoriadol	4,661
(120)	Gwarged/(Diffyg) y Cyfrif refeniw am y Flwyddyn	(43)
38	Elw Net ar Werthu Buddsoddiadau	46
(161)	Cronfa Elw/(Colled) heb ei realeiddio - Buddsoddiadau	571
0	Cronfa Elw/(Colled) heb ei realeiddio - Asedau nad ydynt yn gyfredol	0
<u>4,661</u>	Asedau Net y Gronfa wrth Gau	<u>5,235</u>

9.2 Cyfrifon Cronfeydd ar gyfer Efen Cyngor Sir Caerfyrddin
Cyfrif Refeniw

2015-16		2016-17
£'000		£'000
31/03/16		31/03/17
	Incwm	
(6)	Rhentu Adeiladau/Tir	(6)
(28)	Incwm Buddsoddiad	(29)
(6)	Incwm arall	0
(40)		(35)
	Gwariant	
122	Grantiau i Gyrrff Gwirfoddol a Chyrrff Eraill	45
6	Rheoli a Gweinyddiaeth	6
0	Ffioedd Proffesiynol	1
88		17
	(Gwarged)/Diffyg y Cyfrif refeniw am y Flwyddyn	
(15)	Elw Net ar Werthu Buddsoddiadau	(19)
66	Newid mewn (enillion)/colledion heb eu realeiddio ar fuddsoddiadau	(234)
0	Newid mewn (enillion)/colledion heb eu realeiddio ar asedau nad ydynt yn gyfredol	0
139	(Gwarged)/Diffyg Net am y Flwyddyn	(236)

Datganiad Asedau Net

2015-16		2016-17
£'000		£'000
1,310	Buddsoddiadau	1,531
389	Tir ac Adeiladau Eraill	389
1,699		1,920
0	Dyledwyr	0
185	Arian	137
(149)	Credydwyr	(86)
1,735	Asedau Net	1,971
	Cynrhychiolir gan	
177	Cyfrif Addasiad Cyfalaf	177
205	Cronfa Wrth Gefn Adbrisiadau	205
914	Y Gronfa Gyfalaf	901
35	Y Gronfa Refeniw	51
404	Y Gronfa Elw/(Colled) heb ei realeiddio	637
1,735	Balans y Gronfa wrth Gau	1,971

Cysoniad y Sumudiadau yn Asedau Net y Gronfa

2015-16		2016-17
£'000		£'000
1,874	Yr Asedau Net Agoriadol	1,735
(88)	Gwarged/(Diffyg) y Cyfrif Refeniw am y Flwyddyn	(17)
15	Elw Net ar Werthiannau wedi'u hail fuddsoddi	19
(66)	Cronfa Elw/(Colled) heb ei realeiddio - Buddsoddiadau	234
0	Cronfa Elw/(Colled) heb ei realeiddio - Asedau nad ydynt yn gyfredol	0
<u>1,735</u>	Asedau Net y Gronfa wrth Gau	<u>1,971</u>

10 CRONFEYDD YMDDIRIEDOLAETHAU 2016-2017**10.1 Cyfrif Derbyniadau a Thaliadau am y Flwyddyn yn Diweddu 31 Mawrth 2017**

Cyfanswm 2015-16 £'000		Gwas. Addysg 2016-17 £'000	Gwas. Cymdeith- asol 2016-17 £'000	Gwas. Diwyll- iannol 2016-17 £'000	Cyfanswm 2016-17 £'000
	Derbyniadau				
(283)	Difidendau/ Llog/ Gwerthiannau/ Cyfraniadau	(106)	(4)	(199)	(309)
305	Taliadau	101	5	170	276
<u>22</u>	(Gwarged)/Diffyg	<u>(5)</u>	<u>1</u>	<u>(29)</u>	<u>(33)</u>

10.2 Y Fantolen ar 31 Mawrth 2017

Cyfanswm 2015-16 £'000		Gwas. Addysg 2016-17 £'000	Gwas. Cymdeith- asol 2016-17 £'000	Gwas. Diwyll- iannol 2016-17 £'000	Cyfanswm 2016-17 £'000
	Asedau				
263	Buddsoddiadau	239	24	0	263
19	Stociau	0	0	17	17
1	Dyledwyr	0	0	0	0
538	Arian	275	59	238	572
<u>821</u>	Cyfanswm yr Asedau	<u>514</u>	<u>83</u>	<u>255</u>	<u>852</u>
	Rhwymedigaethau				
(3)	Credydwr	0	0	(1)	(1)
<u>(3)</u>	Cyfanswm Rhwymedigaethau	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>(1)</u>	<u>(1)</u>
<u>818</u>	ASEDAU NET	<u>514</u>	<u>83</u>	<u>254</u>	<u>851</u>

Gwerth Llyfr y buddsoddiadau a nodir, fodd bynnag, eu Gwerth Marchnad ar 31 Mawrth 2017 oedd £824,727 (£720,125 ar 31 Mawrth 2016).

11 NODIADAU AR Y CRONFEYDD YMDDIRIEDOLAETHAU**11.1 Cefndir**

Ar hyn o bryd mae Sir Gaerfyrddin yn gyfrifol am weinyddu chwedeg o gronfeydd ymddiriedolaeth gwahanol.

11.2 Gwasanaethau Addysg

Mae'r Cyngor yn gweinyddu pumdeg un o ymddiriedolaethau addysgol, y mae'r mwyafrif ohonynt wedi'u cofrestru fel elusennau. Mae dadansoddiad y dibenion y sefydlwyd yr ymddiriedolaethau addysgol ar eu cyfer fel a ganlyn:

Gwobrau i Ddisgyblion i gydnabod Cyrhaeddiad Academaidd	16
Darparu Ysgoloriaethau Addysg Bellach neu Addysg Uwch	18
Ariannu Ysgolion (<i>gan gynnwys ysgolion anghenion arbennig</i>)	10
Eraill	7

11.3 Gwasanaethau Diwylliannol

Mae'r Cyngor yn gweinyddu dwy gronfa ymddiriedolaeth, un a sefydlwyd yn unswydd i ariannu'r oriel gelf yn "Oriol Myrddin", Caerfyrddin ac un ar gyfer Amgueddfa Caerfyrddin a elwir yn "Cronfa Ymddiriedolaeth George Arbour Stephens".

11.4 Gwasanaethau Cymdeithasol

Yn ystod y flwyddyn ariannol, roedd y Cyngor yn gyfrifol am weinyddu saith o ymddiriedolaethau ar ran cleientau'r gwasanaethau cymdeithasol. O'r rhain, roedd pump ar gael er lles trigolion cartrefi preswyl penodol ledled y Sir a dau yn ymwneud â chronfeydd sy'n cael eu gweinyddu ar ran unigolion. Oherwydd natur sensitif y ddau ymddiriedolaeth hyn a'r angen i'w cadw'n gyfrinachol, nid oes manylion yn cael eu cyhoeddi am y diben y gweinyddir pob un ar ei gyfer.

12 GOFAL CYMDEITHASOL / GWASANAETHAU PLANT – EIDDO PRESWYLWYR, CYFRIFON A GEDWIR YN DDIOGEL, CRONFEYDD AMWYNDER A CHYFRIFON BUDDION I'R STAFF

12.1 Eiddo Preswylwyr

Caniateir pobl mewn cartrefi preswyl i gael lwfans personol a delir iddynt bob wythnos. Os nad yw'r preswyllydd yn dymuno gwario'r holl lwfans mewn wythnos telir yr hyn sy'n weddill i gyfrif Cadwmigei y Preswylwyr. Roedd y balans ar 31 Mawrth 2017 yn £303,797 (£341,392 ar 31 Mawrth 2016) ac mae hyn yn adlewyrchu swm y lwfansau personol sy'n cael eu dal gan yr Awdurdod ar ran ei drigolion.

12.2 Cyfrifon a Gedwir yn Diogel

Mae'r Adran Cymunedau yn cadw Cyfrifon a Gedwir yn Ddiogel ar gyfer defnyddwyr y gwasanaeth sy'n byw yn y gymuned nad ydynt yn gallu delio â'u materion ariannol oherwydd anallu meddyliol. Y Cyfarwyddwr Cymunedau yw'r sawl sydd wedi'i enwebu gyda'r Adran Gwaith a Phensiynau ar gyfer bob un o'r rhai hyn sy'n defnyddio'r gwasanaeth. Y balans ar 31 Mawrth 2017 oedd £957,141 (£1,043,271 ar 31 Mawrth 2016) ac mae hyn yn adlewyrchu'r swm arian a ddelir gan yr Awdurdod ar ran defnyddwyr ei wasanaeth.

12.3 Cronfeydd Amwynder

Cronfeydd a gedwir ar ran sefydliadau, megis canolfannau dydd a chartrefi preswyl yw cronfeydd amwynder. Mae'r taliadau ar gyfer eitemau a brynir er budd preswylwyr a chleientiaid y sefydliadau hyn, a daw'r incwm o roddion ac anrhegion ac ati gan deuluoedd y cleientiaid, a chymynroddion o ystadau cleientiaid ymadawedig. Roedd y balans ar 31 Mawrth 2017 yn £82,753 (£74,717 ar 31 Mawrth 2016).

Hefyd cronfeydd a gedwir ar ran sefydliadau, megis canolfannau plant/cylchoedd chwarae. Mae'r taliadau ar gyfer eitemau a brynir er budd preswylwyr a chleientiaid y sefydliadau hyn, a daw'r incwm o roddion ac anrhegion ac ati gan deuluoedd y cleientiaid, a chymynroddion o ystadau cleientiaid ymadawedig. Roedd y balans ar yr 31 Mawrth 2017 yn £5,453 (£2,298 ar 31 Mawrth 2016).

12.4 Cyfrifon Buddion i'r Staff

Cronfeydd a gedwir ar ran staff sy'n gweithio mewn sefydliadau penodol a geir yn y Cyfrifon Buddion i'r Staff. Daw'r incwm o roddion gan deuluoedd cleientiaid a chymynroddion o ystadau cleientiaid ymadawedig. Mae'r taliadau ar gyfer eitemau sydd o fudd i'r holl staff sy'n gweithio mewn sefydliad penodol. Roedd y balans ar yr 31 Mawrth 2017 yn £7,846 (£8,431 ar yr 31 Mawrth 2016).

13 CYFRIFLEN CRONFA BENSIWN DYFED**ADRODDIAD NARATIF**

Mae cyfrifon y Gronfa Bensiwn Dyfed wedi'u nodi ar y tudalennau canlynol ac yn cynnwys gwybodaeth am sefyllfa ariannol, perfformiad a chymhwysedd ariannol y Gronfa am y flwyddyn 2016-17. Maent yn dangos canlyniad y gwaith o stiwardio rheolaeth, sef atebolrwydd y rheolwyr o ran yr adnoddau yr ymddiriedwyd iddynt a chyflwr ei asedau ar ddiwedd y cyfnod.

Mae cyfrifon y Gronfa Bensiwn wedi cael eu paratoi yn unol a Chôd Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2016-17 (y côd), sydd wedi'u sefydlu ar Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol, a ddiwygiwyd i'r sector cyhoeddus. Mae'r cyfrifon hefyd yn cyfeirio tuag at Adroddiadau Ariannol Cynlluniau Pensiwn - Datganiad o Arfer a Argymhellir a gyhoeddwyd gan Grŵp Cyfrifwyr Ymchwil i Bensiynau lle mae teimlad fod y datgeliadau yma yn darparu fwy o fanylder.

Ar gyfer darllenwyr sydd â diddordeb mwy manwl neu arbenigol yng ngweithrediad y Gronfa yn ystod 2016-17, dylid cyfeirio at y ddogfen sy'n cynnwys yr Adroddiad a'r Cyfrifon Blyneddol 2016-17 (pryd y'u cyhoeddwyd).

Y prif gyfrifon ac adroddiadau sydd wedi'u cynnwys yn y Gyfriflen hon yw:

- Cyfrif y Gronfa.
- Datganiad Asedau Net
- Datganiad gan yr Actiwari Ymgynghorol.

Cyfrifon y Gronfa am y Flwyddyn yn Diwedd 31 Mawrth 2017

2015-16 £'000 (ail-ddatgan)	<u>Nodyn</u>	2016-17 £'000
Trafodion gydag aelodau, cyflogwyr ac eraill sy'n ymwneud yn uniongyrchol a'r Gronfa		
Cyfraniadau		
Cyflogwyr		
36,503		36,980
7,082		7,125
7,508		7,951
Aelodau		
17,484		17,739
177		76
1,986	13.6	1,889
70,740		71,760
Budd-daliadau sy'n daladwy		
(59,798)		(61,761)
(13,392)		(13,099)
(1,400)		(1,834)
(4,027)	13.7	(3,452)
(78,617)		(80,146)
Ychwanegiadau (Tynnu Allan) Net o'r Trafodion Gydag Aelodau		
(7,877)		(8,386)
(7,015) *	13.8	(7,371)
Ychwanegiadau (Tynnu Allan) Net yn cynnwys Treuliau Rheoli		
(14,892)		(15,757)
Elw ar y Buddsoddiadau		
29,828 *	13.9	31,508
(32)	13.10	(47)
(78,090)	13.11.2	374,710
49,974	13.11.3	52,245
1,680		458,416
Cynydd (Gostyngiad) net mewn asedau net i dalu budddaliadau yn ystod y flwyddyn		
(13,212)		442,659
1,913,621		1,900,409
1,900,409		2,343,068

* 2015-16 wedi'i ail-ddatgan yn unol â chanllawiau Costau Rheoli CIPFA

Datganiad Asedau Net

31/03/2016		<u>Nodyn</u>	31/03/2017
£'000			£'000
1,894,613	Asedau buddsoddi		2,330,544
1,715	Adnau ariannol		4,880
(948)	Rhwymedigaethau buddsoddi		(246)
<u>1,895,380</u>		13.11.1	<u>2,335,178</u>
9,227	Asedau cyfredol	13.16	11,164
(4,198)	Rhwymedigaethau cyfredol	13.17	(3,274)
<u>5,029</u>	Asedau/(Rhwymedigaethau) Net Presennol		<u>7,890</u>
<u>1,900,409</u>	Cyfanswm yr Asedau Net		<u>2,343,068</u>

Cysoniad o'r Symudiadau yn Asedau Net y Gronfa

2015-16		2016-17
£'000		£'000
1,913,621	Asedau Net ar Ddechrau'r Flwyddyn	1,900,409
14,904	Arian Newydd Net a Fuddsoddiwyd	15,704
(28,116)	Elw a cholledion ar warediad o fuddsoddiadau a newidiadau yng ngwerth buddsoddiadau ar y farchnad	426,955
<u>1,900,409</u>	Asedau Net ar Ddiwedd y Flwyddyn	<u>2,343,068</u>

NODIADAU AR GYFRIFON Y GRONFA BENSIWN**13.1 Disgrifiad o'r Gronfa**

Mae Cronfa Bensiwn Dyfed (y Gronfa) yn rhan o Gynllun Pensiwn Llywodraeth Leol ac yn cael ei gweinyddu gan Gyngor Sir Caerfyrddin.

Crynodeb yn unig yw'r disgrifiad canlynol o'r Gronfa. I gael mwy o fanylion cyfeirier at Adroddiad a Chyfrifon Blynyddol 2016-17 (pan y'u cyhoeddir) a'r pwerau statudol sy'n gysylltiedig i'r cynllun sef Deddf Pensiynau'r Gwasanaeth Cyhoeddus 2013 a Rheoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (CPLIL).

13.1.1 Cyffredinol

Llywodraethir y Gronfa gan Ddeddf Pensiynau'r Gwasanaeth Cyhoeddus 2013 ac fe'i gweinyddir yn unol â'r is-deddfwriaethau canlynol:

- Rheoliadau CPLIL 2013 (fel y'u diwygiwyd)
- Rheoliadau CPLIL (Darpariaethau Trosiannol, Arbedion a Diwygiadau) 2014 (fel y'u diwygiwyd)
- Rheoliadau CPLIL (Rheoli a Buddsoddi Cronfeydd) 2016.

Cynllun pensiwn cyfrannol yw hwn a weinyddir gan Gyngor Sir Caerfyrddin i ddarparu pensiynau a buddion eraill i weithwyr pensiynadwy Cyngor Sir Caerfyrddin, Cyngor Sir Penfro, Cyngor Sir Ceredigion a nifer amrywiol eraill o gyrff rhestredig a chyrrff a dderbynnir o fewn ardal ddaearyddol hen awdurdod Dyfed. Nid yw athrawon, swyddogion yr heddlu a diffoddwyr tân wedi'u cynnwys gan eu bod yn aelodau o gynlluniau pensiwn cenedlaethol eraill.

Goruchwylir y Gronfa gan Banel Cronfa Bensiwn Dyfed (y Panel).

13.1.2 Aelodaeth

Mae aelodaeth o'r Gronfa yn wirfoddol a gall gweithwyr ddewis ymuno â'r cynllun, aros yn y cynllun neu wneud eu trefniadau personol eu hunain y tu allan i'r cynllun.

Mae'r cyrrff sy'n rhan o Gronfa Bensiwn Dyfed yn cynnwys:

- Cyrff rhestredig sef awdurdodau lleol a chyrrff cyffelyb y mae eu staff â hawl awtomatig i fod yn aelodau o'r Gronfa.
- Cyrff a dderbynnir sef cyrrff eraill sy'n cyfrannu i'r Gronfa dan gytundeb derbyn rhwng y Gronfa a'r corff dan sylw. Mae cyrrff a dderbynnir yn cynnwys cyrrff gwirfoddol, cyrrff elusenol a chyrrff eraill cyffelyb neu gontractwyr preifat sy'n cyflawni swyddogaethau awdurdod lleol yn dilyn rhoi gwaith ar gontract allanol i'r sector preifat.

Ar 31 Mawrth 2017 roedd 67 o gyrff cyflogwyr yng Nghronfa Bensiwn Dyfed ac mae'r manylion i'w gweld yn Nodyn 13.21. Mae manylion aelodaeth y cyrff hyn wedi'u crynhoi isod:

31/03/16		31/03/17
18,970	Nifer o gyfranwyr gweithredol yn y Gronfa	19,052
11,462	Nifer o bensiynwyr	12,003
14,499	Nifer o bensiynwyr gohiriedig	14,904
44,931	Cyfanswm aelodau	45,959
49	Nifer o gyflogwyr gyda chyfranwyr gweithredol	50

Mae'r ffigurau hyn yn adlewyrchu'r sefyllfa fel y'i cofnodwyd ar 31 Mawrth 2017 ond maent yn dueddol i newid ar ôl diwedd y flwyddyn gan fod datganiadau gan y cyrff cyflogi yn dod i law ar ôl y dyddiad hwnnw.

13.1.3 **Cyllido**

Cyllidir y buddion gan gyfraniadau ac enillion ar fuddsoddiadau. Telir cyfraniadau gan aelodau gweithredol y Gronfa yn unol â Rheoliadau CPLIL 2013 ac ar gyfer y flwyddyn yn diwedd 31 March 2017 roedd y cyfraniadau'n amrywio rhwng 5.5% a 12.5% o'r cyflog pensiynadwy. Cyfatebir cyfraniadau'r gweithwyr gan gyfraniadau'r cyflogwyr a seilir ar brisiad actiwaraid a gynhelir bob tair blynedd. Cynhaliwyd y prisiad diwethaf ar 31 Mawrth 2013. Ar hyn o bryd mae cyfraddau cyfrannu'r cyflogwyr yn amrywio rhwng 7.4% a 27.7% o'r cyflog pensiynadwy, fel y nodir yn Nodyn 13.21.

13.1.4 **Buddion**

Dan CPLIL seilir buddion pensiwn ar y cyflog pensiynadwy terfynol a hyd y gwasanaeth pensiynadwy, fel y crynhoir isod:

	Gwasanaeth cyn 1 Ebrill 2008	Gwasanaeth ar ôl 31 Mawrth 2008
Pensiwn	Pob blwyddyn yn werth 1/80 x cyflog pensiynadwy terfynol	Pob blwyddyn yn werth 1/60 x cyflog pensiynadwy terfynol
Cyfundaliad	Cyfundaliad awtomatig 3 x y cyflog. Hefyd gellir cyfnewid rhan o'r pensiwn blyneddol am daliad arian untro di-dreth. Telir £12 o gyfundalaid am bob £1 o pensiwn a ildir	Dim cyfundaliad awtomatig. Gellir cyfnewid rhan o'r pensiwn blyneddol am daliad arian untro di-dreth. Telir £12 o gyfundaliad am bob £1 o pensiwn a ildir

O'r 1 Ebrill 2014 ymlaen, daeth y cynllun yn gynllun cyfartaledd gyrfa, lle bydd aelodau'n cronni buddion yn seiliedig ar eu tâl pensiynadwy yn y flwyddyn honno ar gyfradd gronni o 1/49^{fed}. Caiff gwerth pensiwn a gronnwyd ei godi'n flynyddol yn unol â'r Mynegai Prisiau Defnyddwyr.

Darperir ystod o fuddion eraill dan y cynllun yn cynnwys ymddeoliad cynnar, pensiynau salwch a buddion marwolaeth, cyrchwch wefan Cronfa Bensiwn Dyfed i gael rhagor o fanylion – www.cronfabensiwndyfed.org.uk

13.2 Sail y paratoi

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn rhoi crynodeb o drafodion y Gronfa ar gyfer y flwyddyn ariannol 2016-17 ac yn nodi ei sefyllfa ar ddiwedd y flwyddyn sef 31 Mawrth 2017. Paratowyd y cyfrifon yn unol â Chôd Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2016-17 a seiliwyd ar y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS), fel y'u diwygiwyd ar gyfer sector cyhoeddus y DU.

Mae'r cyfrifon yn crynhoi trafodion y Gronfa ac yn adrodd ar yr asedau net sydd ar gael i dalu buddion pensiwn. Nid yw'r cyfrifon yn ystyried rhwymedigaethau i dalu pensiynau a buddion sy'n daladwy ar ôl diwedd y flwyddyn ariannol. Datgelir gwerth actiwaraidd presennol y buddion ymddeol sydd wedi'u haddo yn y Datganiad gan yr Actiwari Ymgynghorol.

13.3 Crynodeb o bolisiau cyfrifyddu o bwys

Cyfrif Y Gronfa – cydnabyddiaeth referniw

13.3.1 Cyfraniadau

Cyfrifir am gyfraniadau arferol yr aelodau a'r cyflogwyr ar sail gronadol yn ôl y gyfradd ganrannol a argymhellwyd gan actiwari'r gronfa yn ystod cyfnod y gyflogres y maent yn berthnasol iddo.

Cyfrifir am gyfraniadau'r cyflogwyr ar gyfer ychwanegiadau a straen ar bensiynau yn y cyfnod y mae'r ymrwymadau hynny'n codi. Bydd unrhyw swm sy'n ddyledus mewn blwyddyn ond heb ei dalu yn cael ei nodi fel ased ariannol cyfredol.

Cyfrifir am y cyfraniadau gan gyflogwyr i gyllido'r diffyg ar y dyddiad penodedig ar gyfer eu talu yn unol â'r atodlen cyfraniadau a bennwyd gan actiwari'r cynllun neu ar y dyddiad derbyn os ydynt yn dod i law cyn y dyddiad penodedig.

13.3.2 Trosglwyddiadau i gynlluniau eraill ac o gynlluniau eraill

Mae gwerth trosglwyddiadau yn cynrychioli gwerth y symiau a dderbyniwyd ac a dalwyd yn ystod y flwyddyn mewn perthynas ag aelodau sydd naill ai'n ymuno neu'n ymadael â'r Gronfa yn ystod y flwyddyn ariannol, a chânt eu cyfrif yn unol â Rheoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol.

Cyfrifir am drosglwyddiadau unigol i mewn/allan pryd y'u derbynnir/telir, sydd fel arfer yn digwydd pan dderbynnir/rhyddheir rhwymedigaeth yr aelod.

Rhoddir cyfrif ar ffurf derbyniadau am y trosglwyddiadau i mewn gan yr aelodau hynny sydd am ddefnyddio enillion eu cyfraniadau gwirfoddol ychwanegol i brynu buddion y cynllun, ac maent wedi'u cynnwys o dan Drosglwyddiadau i Mewn.

Cyfrifir am drosglwyddiadau swmp (grŵp) ar sail gronadol yn unol â thelerau'r cytundeb trosglwyddo.

13.3.3 Incwm o fuddsoddiadau

13.3.3.1 Incwm llog

Cydnabyddir incwm llog yn y gronfa fel y mae'n cronni gan ddefnyddio cyfradd llog effeithiol yr offeryn ariannol fel dyddiad caffael neu fan cychwyn. Mae'r incwm yn cynnwys amorteiddio unrhyw ostyngiad neu bremiwm, costau prynu (lle bônt yn berthnasol) neu unrhyw wahaniaethau eraill rhwng y swm cychwynnol a'r swm adeg aeddfedu a gyfrifwyd ar sail cyfradd llog effeithiol.

13.3.3.2 Incwm difidendau

Cydnabyddir incwm difidendau ar y dyddiad y mae'r difidend ar gyfranddaliadau yn daladwy. Mae unrhyw swm na dderbynnir erbyn diwedd cyfnod yr adroddiad yn cael ei nodi fel ased ariannol cyfredol yn y datganiad asedau net.

13.3.3.3 Dosbarthiad Incwm Cronfeydd ar y Cyd

Cydnabyddir incwm a ddsberthir o gronfeydd ar y cyd ar y dyddiad y'i cyhoeddir. Mae unrhyw swm na dderbynnir erbyn diwedd cyfnod yr adroddiad yn cael ei nodi fel ased ariannol cyfredol yn y datganiad asedau net.

13.3.3.4 Symudiadau o ran gwerth net buddsoddiadau ar y farchnad

Ystyrir bod newidiadau o ran gwerth net buddsoddiadau ar y farchnad (gan gynnwys eiddo buddsoddi) yn incwm, a'u bod yn cynnwys yr holl elw/colledion cyflawnedig ac anghyflawnedig yn ystod y flwyddyn.

13.3.4 Buddion sy'n daladwy

Mae'r buddion pensiynau a'r cyfandaliadau sy'n daladwy yn cynnwys yr holl symiau y gwyddys eu bod yn ddyledus ddiwedd y flwyddyn ariannol. Mae unrhyw symiau dyledus na thelir yn cael eu nodi fel rhwymedigaethau cyfredol yn y datganiad asedau net.

13.3.5 Trethiant

Mae'r Gronfa wedi'i chofrestru yn gynllun gwasanaeth cyhoeddus dan adran 1(1) Atodlen 36 i Ddeddf Cyllid 2004 ac o'r herwydd mae wedi'i heithrio rhag talu treth incwm y DU ar log a dderbynnir a threth enillion cyfalaf ar yr elw ar werthu buddsoddiadau. Codir treth ataliedig ar incwm o fuddsoddiadau mewn gwledydd tramor yn y wlad berthnasol oni bai y caniateir rhyddhad. Cyfrifir am dreth na ellir ei adennill fel gwariant y gronfa, fel y cyfyd.

Gan mai Cyngor Sir Caerfyrddin yw'r Awdurdod Gweinyddu, gellir adennill TAW ar holl weithgareddau'r Gronfa. Nid yw'r Cyfrifon a ddangosir yn cynnwys TAW.

13.3.6 Treuliau Rheoli

Nid yw'r Côt yn mynnu bod dadansoddiad manwl ar gael o gostau gweinyddu cronfa bensiwn. Fodd bynnag, er mwyn bod yn dryloyw, mae'r Cyngor yn datgelu treuliau rheoli ei gronfa bensiwn yn unol â chanllawiau'r Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth sef *Accounting for Local Government Pension Scheme Management Expenses 2016*.

Cyfrifir am yr holl wariant gweinyddol ar sail gronadol. Codir yn uniongyrchol ar y gronfa am holl gostau staff y tîm gweinyddol. Yn unol â pholisi'r Cyngor mae'r Gronfa yn gyfrifol am dalu'r gyfran briodol o gostau'r rheolaeth, y swyddfeydd a'r gorbenion cysylltiedig.

Rhoddir cyfrif am yr holl gostau goruchwylio a llywodraethu ar sail gronedig. Codir yn uniongyrchol ar y gronfa am yr holl gostau staff sydd ynghlwm wrth arolygu a llywodraethu.

Caiff y costau rheoli, costau'r swyddfeydd a'r costau cysylltiedig eraill eu dosrannu i'r gweithgaredd hwn, a chodir ar y gronfa amdanynt ar ffurf treuliau.

Cyfrifir am yr holl wariant ar reoli buddsoddiadau ar sail groniadol.

Mae ffioedd y rheolwyr buddsoddi a'r gwarcheidwad allanol wedi'u nodi yn y mandadau perthnasol sy'n llywio eu penodiadau. Yn fras, seilir y rhain ar yr hyn yw gwerth y buddsoddiadau a reolir ar y farchnad ac felly gallant godi neu ddisgyn yn ôl y newidiadau yng ngwerth y buddsoddiadau.

Mae elfen o ffi un o'r Rheolwyr Buddsoddi yn gysylltiedig â pherfformiad. Roedd costau cysylltiedig â pherfformiad yn £0.18 miliwn yn 2016-2017 (2015-2016: Ffi o £0.34 miliwn).

Lle na dderbyniwyd nodyn am ffi'r rheolwr buddsoddi erbyn dyddiad diwedd y flwyddyn, defnyddir amcangyfrif sy'n seiliedig ar werth marchnad y mandad ar ddiwedd y flwyddyn er mwyn ei gynnwys yng Nghyfrif y Gronfa. Yn 2016-2017 mae £0.2 miliwn o ffioedd yn seiliedig ar y fath amcangyfrifon (2015-2016: £0.4 miliwn).

Codir yn uniongyrchol ar y gronfa am gostau tîm buddsoddi pensiynau y Cyngor ynghyd â chyfran o gostau'r Cyngor o ran yr amser rheoli a dreulid gan swyddogion ar reoli buddsoddiadau.

Datganiad Asedau Net

13.3.7 Asedau Ariannol

Mae'r asedau ariannol wedi'u cynnwys yn y datganiad asedau net yn ôl eu gwerth teg ar ddyddiad yr adroddiad. Cydnabyddir ased ariannol yn y datganiad asedau net ar y dyddiad y daw'r Gronfa'n barti i'r cytundeb i gaffael yr ased. O'r dyddiad hwn bydd unrhyw enillion neu golledion a berir gan newidiadau yn y gwerth teg yn cael eu cydnabod gan y Gronfa.

Pennir gwerth y buddsoddiadau fel y'u nodir yn y datganiad asedau net, fel a ganlyn:

13.3.7.1 Buddsoddiadau a ddyfynnwyd ar y farchnad

Pennir gwerth buddsoddiad y mae pris ar y farchnad ar gael yn hwylus ar ei gyfer gan y pris prynu uchaf ar y farchnad ar ddiwrnod olaf y cyfnod cyfrifyddu.

13.3.7.2 Gwarannau llog sefydlog

Cofnodir gwarannau llog sefydlog yn ôl y gwerth net ar y farchnad.

13.3.7.3 Buddsoddiadau heb eu dyfynnu

Prisir buddsoddiadau mewn eiddo heb ei ddyfynnu a chronfeydd seilwaith ar y cyd yn ôl gwerth net yr asedau neu bris sengl a roddir gan y rheolwr buddsoddi.

13.3.7.4 Partneriaethau Cyfyngedig

Seilir y gwerth teg ar werth net yr asedau yn dilyn prisiadau cyfnodol gan y rheiny sy'n rheoli'r bartneriaeth.

13.3.7.5 Cyfyngau buddsoddi ar y cyd

Prisir cyfyngau buddsoddi ar y cyd yn ôl y pris prynu uchaf amser cau. Os nad yw hwnnw ar gael prisir y buddsoddiadau yn ôl y pris sengl amser cau. O ran cronfeydd cronnus bydd y newid yn y gwerth ar y farchnad hefyd yn cynnwys incwm sy'n cael ei ail fuddsoddi yn y Gronfa.

13.3.8 **Trafodion arian tramor**

Caiff difidendau, llog a phryniant a gwerthiant buddsoddiadau mewn arian tramor eu cyfrif yn ôl y cyfraddau ar y farchnad sbot ar ddyddiad y trafodion. Defnyddir cyfraddau cyfnewid diwedd y flwyddyn ar y farchnad sbot i brisio'r arian gweddill a ddelir mewn cyfrifon banc arian tramor, gwerth buddsoddiadau tramor ar y farchnad ac unrhyw bryniannau a gwerthiannau tramor sydd heb eu cwblhau ar ddiwedd cyfnod yr adroddiad.

13.3.9 **Arian ac arian cyfwerth**

Mae arian yn cynnwys arian parod ac arian y gellir ei godi'n ôl y galw gan gynnwys y symiau a ddelir gan reolwyr allanol y gronfa.

Buddsoddiadau tymor byr hynod hylifol sydd ar gael yn hwylus i'w trosglwyddo yn symiau hysbys o arian yw arian cyfwerth a bychan iawn yw'r risg y bydd ei werth yn newid.

Mae gan y Gronfa ei chyfrifon banc ei hun ers 1 Ebrill 2011 i ddelio gyda thrafodion y Gronfa, yn unol ag adran 6 o Reoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (Rheoli a Buddsoddi Cronfeydd Pensiwn) 2009.

Caiff yr arian gweddill a ddelir gan y Gronfa ei fuddsoddi am gyfnodau byrdymor ar Farchnad Ariannol Llundain gan Cyngor Sir Gaerfyrddin nes y bydd ei angen i dalu ei rhwymedigaethau neu i drosglwyddo arian dros ben i'r rheolwyr buddsoddi ar gyfer ei ail fuddsoddi.

13.3.10 **Rhwymedigaethau ariannol**

Mae'r Gronfa yn cydnabod rhwymedigaethau ariannol yn ôl eu gwerth teg ar ddyddiad yr adroddiad. Caiff rhwymedigaeth ariannol ei gydnabod yn y datganiad asedau net ar y dyddiad y daw'r Gronfa'n barti i'r ymrwymiad. O'r dyddiad hwnnw bydd unrhyw enillion neu golledion a berir gan newidiadau yn y gwerth teg yn cael eu cydnabod gan y Gronfa.

13.3.11 **Gwerth presennol actiwaraidd y buddion ymddeol sydd wedi'u haddo**

Caiff gwerth presennol actiwaraidd y buddion ymddeol sydd wedi'u haddo eu hasesu bob tair blynedd gan actiwari'r cynllun yn unol â gofynion IAS19 a'r safonau actiwaraidd perthnasol.

Fel y caniateir dan y Cod, mae'r Gronfa wedi dewis datgelu gwerth presennol actiwaraidd y buddion ymddeol sydd wedi'u haddo drwy gyfeirio ato yn yr adroddiad actiwaraidd sydd ynghlwm.

13.3.12 **Cyfraniadau Gwirfoddol Ychwanegol (CGY)**

Mae'n statudol ofynnol i Gynlluniau Pensiwn Galwedigaethol ddarparu trefniadau mewnol o ran Cyfraniadau Gwirfoddol Ychwanegol (CGY). Mae gan y Gronfa ddarparwyr ar y cyd: Prudential, Standard Life ac Equitable Life, sy'n darparu ystod o ddewisiadau o ran buddsoddi.

Aelodau unigol y Cynllun sydd i bennu faint y maent am gyfrannu (yn amodol ar derfynau a bennwyd gan Gyllid a Thollau EM) ac ar elfennau neu gynnwys y buddsoddiad.

Buddsoddir CGY ar wahân i asedau'r Gronfa ac ni chânt eu cynnwys yn y cyfrifon yn unol ag adran 4(2)(b) o Reoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (Rheoli a Buddsoddi Cronfeydd Pensiwn) 2009 (SI 2009/3093). Fe'i datgelir fel nodyn yn unig – Nodyn 13.18

13.4 Barn gritigol wth gymhwyso polisiau cyfrifyddu

13.4.1 Rhwymedigaeth y Gronfa

Caiff rhwymedigaeth y Gronfa ei chyfrif bob tair blynedd gan yr actiwari a benodwyd ac mae'r fethodoleg a ddefnyddir yn cyd-fynd â'r canllawiau arferol ac yn cydymffurfio ag IAS 19. Cytunir gyda'r actiwari ynghylch y rhagdybiaethau sydd i'w defnyddio yn gysail i'r prisiannau ac maent wedi'u crynhoi yn Nodyn 13.22. Gall newid yn y rhagdybiaethau beri amrywiad mawr yn yr amcangyfrif.

13.4.2 Buddsoddiadau mewn Eiddo heb ei Ddyfynnu – Partners Group Red Dragon Limited Partnership

Wrth asesu gwerth teg yr offerynnau ariannol nas masnachwyd, mae'r Bartneriaeth Gyfyngedig yn defnyddio amrywiaeth o dulliau'r farchnad a dulliau incwm megis y tro diwethaf y'u hariannwyd, enillion ac aml-ddadansoddiad, dull llif arian disgowntiedig, a phrisio trydydd parti ac mae'n llunio rhagdybiaethau sy'n seiliedig ar amodau'r farchnad a rhagdybiaethau ynghylch y rhai sy'n cyfranogi yn y farchnad, sy'n bodoli ar ddiwedd pob cyfnod adroddiad. Mae'r wybodaeth arall a ddefnyddiwyd wrth bennu gwerth teg yr offerynnau ariannol nas masnachir yn cynnwys yr adroddiadau ariannol diweddaraf, y llif arian dilynol a monitro mewnol o ddigwyddiadau sbarduno (megis ymadael a Chynigion Cyhoeddus Cychwynnol – IPOs) yn ogystal â newidiadau ym mhrisio buddsoddiadau cymharol ynghyd â thechnegau megis modelau prisio opsiynau, a gwerth ddisgowntiedig amcangyfrifol y llif arian yn y dyfodol. Mae'r arferion hyn yn unol â'r canllawiau rhyngwladol a ddefnyddir yn eang gan y diwydiant. Gwerth y Partners Group Red Dragon Limited Partnership ar 31 Mawrth 2017 oedd £37.1 miliwn. (£33.3 miliwn ar 31 Mawrth 2016).

13.5 Tybiaethau a Wnaethpwyd am y Dyfodol a Ffynonellau Mawr Eraill Ansicrwydd wrth Amcangyfrif

Yn y Datganiad o Gyfrifon ceir ffigurau amcangyfrifedig sydd wedi'u seilio ar dybiaethau mae'r Awdurdod wedi'u gwneud am y dyfodol neu sy'n ansicr mewn rhyw ffordd arall. Gwneir amcangyfrifon gan gymryd mewn i ystyriaeth profiad hanesyddol, tueddiadau cyfredol a ffactorau perthnasol eraill. Fodd bynnag, oherwydd na ellir pennu balansau â sicrwydd, gallai'r gwir ganlyniadau fod yn sylweddol wahanol i'r tybiaethau a'r amcangyfrifon. Mae'r eitemau yn y Datganiad Asedau Net ar 31 Mawrth 2017 lle mae risg sylweddol y cânt eu haddasu'n sylweddol yn y flwyddyn ariannol i ddod fel a ganlyn:

Eitem	Elfennau ansicr	Effaith os bydd y gwir ganlyniadau'n wahanol i'r tybiaethau
Gwerth presennol actiwaraidd o fudd-daliadau ymddeol a addawyd	Mae'r amcangyfrif o'r rhwymedigaeth net i dalu pensiynau'n dibynnu ar nifer o ddyfarniadau cymhleth sy'n ymwneud â'r gyfradd ddisgowntio a ddefnyddir, y gyfradd yr amcangyfrifir y bydd cyflogau'n codi, newidiadau i oed ymddeol, cyfraddau marwolaethau a'r enillion a ddisgwylir ar asedau'r gronfa bensiwn. Mae cwmni o actiwariaid ymgynghorol wedi cael ei gyflogi i roi cyngor arbenigol i'r Awdurdod am y tybiaethau i gael eu defnyddio.	Gellir mesur effeithiau newidiadau i dybiaethau unigol ar y rhwymedigaeth bensiynau net. Er enghraifft, pe bai tybiaeth y gyfradd ddisgowntio yn gostwng 0.1%, byddai'r rhwymedigaeth bensiynau'n gostwng £25.2 miliwn am 2016-17. Fodd bynnag, mae'r tybiaethau'n rhyngweithio mewn ffyrdd cymhleth. Yn ystod 2016/17 dywedodd actiwariaid yr Awdurdod fod y rhwymedigaethau pensiynau net wedi lleihau £1.6 miliwn oherwydd bod amcangyfrifon cynharach wedi eu cywiro o ganlyniad i brofiad gwirioneddol ac wedi cynyddu £259.7 miliwn oherwydd diweddarau'r rhagdybiaethau.
Eiddo – Buddsoddiadau Partneriaeth Gyfyngedig	Mae'r buddsoddiadau eiddo mewn Partneriaethau Gyfyngedig yn cael eu prisiau yn unol a chanllawiau a ddefnyddir yn eang drwy'r ddiwydiant. Nid yw'r buddsoddiadau yma wedi'u rhestru'n gyhoeddus felly mae yna radd o amcangyfrif yn y prisiau.	Cyfanswm o'r buddsoddiadau eiddo mewn Partneriaethau Gyfyngedig yw £37.1 miliwn. Mae yna risg fod y prisiau yma wedi'i dan-brisio neu gor-brisio yn y cyfrifon.

13.6 Trosglwyddiadau i fewn o gronfeydd pensiwn eraill

2015-16 £'000		2016-17 £'000
1,986	Trosglwyddiadau unigol	1,889
<u>1,986</u>		<u>1,889</u>

13.7 Taliadau i Ymadawyr a Thaliadau Mewn Perthynas â Hwyt

2015-16 £'000		2016-17 £'000
(103)	Ad-daliadau i aelodau yn gadael y gwasanaeth	(138)
(28)	Taliadau i aelodau yn ymuno a'r cynllun gwladol	(1)
(3,896)	Trosglwyddiadau unigol i gynlluniau eraill	(3,313)
(4,027)		(3,452)

13.8 Treuliau Rheoli

2015-16 £'000 (ail-ddatgan)		2016-17 £'000
(925)	Costau gweinyddol	(942)
(5,733)	Treuliau rheoli buddsoddiadau (Nodyn 13.13)	(5,941)
(357)	Costau goruchwyllo a llywodraethu	(488)
(7,015)		(7,371)

2015-16 wedi'i ail-ddatgan yn unol â chanllawiau Costau Rheoli CIPFA

Ffioedd archwilio o £28,858 am 2016-17 wedi'u cynnwys yn y costau goruchwyllo a llywodraethu. (£26,874 am 2015-16)

13.9 Incwm ar Fuddsoddiadau

2015-16 £'000 (ail-ddatgan)		2016-17 £'000
20,630	Incwm o Ecwitis	21,921
9,199	Buddsoddiadau eiddo ar y cud	9,597
(1)	Llog ar adneuon ariannol	(10)
29,828		31,508

2015-16 wedi'i ail-ddatgan yn unol â chanllawiau Costau Rheoli CIPFA

13.10 Treth

2015-16 £'000		2016-17 £'000
(32)	Treth Ataliedig - Ecwitis	(47)
(32)		(47)

13.11 Buddsoddiadau**13.11.1 Asedau buddsoddi net**

Gwerth teg 31/03/2016 £'000		Gwerth teg 31/03/2017 £'000
	<u>Asedau buddsoddi</u>	
	Bondiau	
178,145	Bondiau Corfforaethol DU - BlackRock	221,350
177,109	Gwarannau Wrth Indecs - BlackRock	219,346
	Ecwitis	
450,678	Ecwitis a Ddyfynnwyd DU - BlackRock	568,252
	Buddsoddiadau ar y cyd	
479,667	Ecwitis tramor - BlackRock	578,845
199,874	Ecwitis byd-eang - Baillie Gifford	270,933
194,866	- Columbia Threadneedle	249,594
	Buddsoddiadau eiddo ar y cyd	
175,362	- Schroders	183,045
27,001	- Partners Group	29,373
	Eiddo	
1,047	- Schroders	1,144
6,334	- Partners Group	4,822
	Adnau ariannol	
736	- BlackRock	1,705
979	- Schroders	275
0	- Partners Group	2,900
	Incwm ar fuddsoddiadau i'w derbyn	
2,973	- BlackRock	3,126
0	- Schroders	45
	Ad-daliadau treth i'w derbyn	
276	- BlackRock	312
88	- Schroders	99
	Symiau i'w derbyn o werthiannau	
1,193	- BlackRock	258
1,896,328	Cyfanswm Asedau Buddsoddi	2,335,424
	<u>Rhwymedigaethau buddsoddi</u>	
	Symiau sy'n daladwy am bryniadau	
(948)	- BlackRock	(246)
(948)	Cyfanswm rhwymedigaethau buddsoddi	(246)
1,895,380	Asedau buddsoddi net	2,335,178

13.11.2 **Dadansoddiad o symudiadau o'r buddsoddiadau**

Yn ystod y flwyddyn prynwyd gwerth £121 miliwn o fuddsoddiadau a gwerthwyd gwerth £59 miliwn. Gwnaed ennill net o £62 miliwn ar y gwerthiannau. Mae'r costau prynu wedi'u cynnwys ym mhreis pryniant y buddsoddiadau.

	Gwerth teg 31/03/2016 £'000	Cost o brynu £'000	Elw o werthu £'000	Symudiad ariannol £'000	Cynyddion/ (Colledion)	
					heb ei realeiddio £'000	Gwerth teg 31/03/2017 £'000
Bondiau	355,254	38,086	(9,469)	0	56,825	440,696
Ecwitis	450,678	56,152	(10,681)	0	72,103	568,252
Buddsoddiadau ar y cyd	874,407	1,081	(25,847)	0	249,731	1,099,372
Buddsoddiadau eiddo ar y cyd	202,363	25,283	(12,918)	0	(2,310)	212,418
Eiddo	7,381	269	0	0	(1,684)	5,966
	1,890,083	120,871	(58,915)	0	374,665	2,326,704
Balansau buddsoddi eraill						
Adnau ariannol	1,715	0	0	3,165	0	4,880
Symiau i'w derbyn o werthiannau	1,193	0	0	(935)	0	258
Incwm ar fuddsoddiadau i'w derbyn	2,973	0	0	153	45	3,171
Ad-daliadau treth i'w derbyn	364	0	0	47	0	411
Symiau sy'n daladwy am bryniadau	(948)	0	0	702	0	(246)
	1,895,380	120,871	(58,915)	3,132	374,710	2,335,178

	Gwerth teg 31/03/2015 £'000	Cost o brynu £'000	Elw o werthu £'000	Symudiad ariannol £'000	Cynyddion/ (Colledion)	
					heb ei realeiddio £'000	Gwerth teg 31/03/2016 £'000
Bondiau	371,507	24,567	(33,544)	0	(7,276)	355,254
Ecwitis	463,834	50,445	(27,173)	0	(36,428)	450,678
Buddsoddiadau ar y cyd	878,458	45,195	(6,401)	0	(42,845)	874,407
Buddsoddiadau eiddo ar y cyd	177,139	35,385	(19,996)	0	9,835	202,363
Eiddo	11,449	0	(3,073)	0	(995)	7,381
	1,902,387	155,592	(90,187)	0	(77,709)	1,890,083
Balansau buddsoddi eraill						
Adnau ariannol	2,774	0	0	(1,059)	0	1,715
Symiau i'w derbyn o werthiannau	16	0	0	1,177	0	1,193
Incwm ar fuddsoddiadau i'w derbyn	2,974	0	0	380	(381)	2,973
Ad-daliadau treth i'w derbyn	321	0	0	43	0	364
Symiau sy'n daladwy am bryniadau	(16)	0	0	(932)	0	(948)
	1,908,456	155,592	(90,187)	(391)	(78,090)	1,895,380

13.11.3 Cynyddion a gostyngiadau wedi eu realeiddio

2015-16		2016-17
£'000		£'000
11,441	Bondiau	2,796
1,336	Ecwitis	9,683
32,948	Buddsoddiadau ar y cyd	35,128
4,971	Buddsoddiadau eiddo ar y cyd	4,508
(722)	Eiddo	130
49,974		52,245

13.11.4 Dadansoddiad daearyddol o'r buddsoddiadau

Gwerth	Dadansoddiad	Gwerth
teg	daearyddol	teg
31/03/16		31/03/17
£'000		£'000
1,032,530	DU	1,260,994
99,498	Ewrop (heblaw DU)	124,203
407,341	Gogledd America	483,243
78,408	Siapan	84,628
89,054	Ymyl y Môr Tawel	125,034
188,549	Marchnadoedd sy'n datblygu	255,575
0	Cronfeydd ar y cyd Rhyngwladol	1,501
1,895,380		2,335,178

13.11.5 Dadansoddiad rheolwyr y Gronfa

Gwerth	Dadansoddiad	Gwerth
teg	rheolwyr y Gronfa	teg
31/03/16		31/03/17
£'000		£'000
1,289,830	BlackRock	1,592,948
177,476	Schroders	184,608
33,334	Partners Group	37,095
199,874	Baillie Gifford	270,933
194,866	Columbia Threadneedle	249,594
1,895,380		2,335,178

13.12 Crynhoi buddsoddiadau

Roedd y buddsoddiadau canlynol yn cynrychioli mwy na 5% o gyfanswm asedau net y Gronfa ar 31 Mawrth 2017:

	Eu gwerth ar 31 Mawrth 2017	Y gyfran o'r portffolio o fuddsoddiadau
	£'000	%
Cronfa 'Baillie Gifford Global Alpha'	270,933	11.60
Cronfa 'Threadneedle Global Equity'	249,594	10.69
Cronfa 'Blackrock Ascent Life US Equity'	227,587	9.75
Cronfa 'Blackrock Active Selection UK'	221,316	9.48
Aquila Life DU Wrth Indecs dros 5 mlynedd	219,346	9.39
Cronfa 'Blackrock Active Selection' - ym Mynegai'r Marchnadoedd Datblygol	135,990	5.82

13.13 Treualiadau Rheoli'r Buddsoddiadau

2015-16		2016-17
£'000		£'000
(ail-ddatgan)		
(3,579)	Ffioedd rheolaeth	(3,813)
(338)	Ffioedd yn gysylltiedig â pherfformiad	(180)
(49)	Ffioedd ceidwad	(50)
(1,767)	Costau Trafodion	(1,898)
<u>(5,733)</u>		<u>(5,941)</u>

2015-16 wedi'i ail-ddatgan yn unol â chanllawiau Costau Rheoli CIPFA

13.14 Offerynnau Ariannol**13.14.1 Dosbarthiad o offerynnau ariannol**

Mae polisiâu cyfrifyddu yn disgrifio sut y mae gwahanol ddosbarthiadau o asedau yn cael eu mesur, a sut y mae incwm a gwariant, yn cynnwys enillion a cholledion gwerth teg, yn cael eu cydnabod. Mae'r tabl canlynol yn dadansoddi symiau cario yr asedau a'r rhwymedigaethau ariannol (ac eithrio arian) yn ôl categori a phenawdau'r datganiad asedau net.

2015-16				2016-17				
Benthycia-		Benthycia-		Benthycia-		Benthycia-		
Dynodedig	dau a	Cost		Dynodedig	dau a	Cost		
ar werth	symiau			ar werth	symiau			
teg trwy	sy'n	rhwymed-		teg trwy	sy'n	rhwymed-		
elw a	dderbynia-	igaethau		elw a	dderbynia-	igaethau		
cholled	dwy	ariannol	Cyfanswm	cholled	dwy	ariannol	Cyfanswm	
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	
Asedau ariannol								
355,254	0	0	355,254	Bondiau	440,696	0	0	440,696
450,678	0	0	450,678	Ecwitis	568,252	0	0	568,252
874,407	0	0	874,407	Buddsoddiadau ar y cud	1,099,372	0	0	1,099,372
Buddsoddiadau eiddo ar								
202,363	0	0	202,363	y cud	212,418	0	0	212,418
7,381	0	0	7,381	Eiddo	5,966	0	0	5,966
0	4,041	0	4,041	Arian	0	9,768	0	9,768
Balansau buddsoddi								
4,530	0	0	4,530	eraill	3,840	0	0	3,840
0	6,901	0	6,901	Dyledwyr	0	6,276	0	6,276
1,894,613	10,942	0	1,905,555		2,330,544	16,044	0	2,346,588
Rhwymedigaethau ariannol								
Balansau buddsoddi								
(948)	0	0	(948)	eraill	(246)	0	0	(246)
0	0	(4,198)	(4,198)	Credydwyr	0	0	(3,274)	(3,274)
(948)	0	(4,198)	(5,146)		(246)	0	(3,274)	(3,520)
1,893,665	10,942	(4,198)	1,900,409	Cyfanswm	2,330,298	16,044	(3,274)	2,343,068

13.14.2 **Elw a cholledion net o offerynnau ariannol**

2015-16 £'000		2016-17 £'000
	Asedau ariannol	
(28,116)	Dynodedig ar werth teg trwy elw a cholled	426,955
(28,116)	Cyfanswm asedau ariannol	426,955
	0 Cyfanswm rhwymedigaethau ariannol	0
(28,116)	Cyfanswm	426,955

13.14.3 **Gwerth teg o offerynnau ariannol a rhwymedigaethau**

Mae'r tabl canlynol yn crynhoi gwerth cario yr asedau ariannol a'r rhwymedigaethau ariannol yn ôl dosbarth yr offeryn o'u cymharu â'u gwerthoedd teg:

Swm a gariwyd 31/03/16 £'000	Gwerth teg 31/03/16 £'000		Swm a gariwyd 31/03/17 £'000	Gwerth teg 31/03/17 £'000
		Asedau ariannol		
1,480,598	1,894,613	Dynodedig ar werth teg trwy elw a cholled	1,541,819	2,330,544
10,942	10,942	Benthyciadau a symiau sy'n dderbyniadwy	16,044	16,044
1,491,540	1,905,555	Cyfanswm asedau ariannol	1,557,863	2,346,588
		Rhwymedigaethau ariannol		
(948)	(948)	Dynodedig ar werth teg trwy elw a cholled	(246)	(246)
(4,198)	(4,198)	Rhwymedigaethau ariannol am gost wedi ei amortieiddio	(3,274)	(3,274)
(5,146)	(5,146)	Cyfanswm rhwymedigaethau ariannol	(3,520)	(3,520)
1,486,394	1,900,409	Cyfanswm	1,554,343	2,343,068

13.14.4 **Prisio offerynnau ariannol yn cael eu cario yn ôl gwerth teg**

Rhennir prisiad offerynnau ariannol yn dri dosbarth yn ôl ansawdd a dibynadwyedd y wybodaeth a ddefnyddir i bennu'r gwerth teg. Mae trosglwyddiadau rhwng lefelau yn cael eu cydnabod yn y flwyddyn y maent yn digwydd.

Lefel 1

Yr offerynnau ariannol a ddosberthir i Lefel 1 yw'r rheiny lle daw eu gwerth teg o'r prisiau rhestredig nas addaswyd ar farchnadoedd gweithredol ar gyfer asedau neu rwymedigaethau cwbl debyg. Mae'r nwyddau a ddosberthir i lefel 1 yn cynnwys ecwitis a restrir, gwarannau llog sefydlog a restrir, gwarannau mynegrifol a restrir a chwmnïau buddsoddi neilltuol.

Dangosir y buddsoddiadau a restrir yn ôl y pris cynnig. Seilir gwerth cynnig y buddsoddiad yn ôl y cynnig a restrir ar farchnad y gyfnewidfa stoc berthnasol,

Lefel 2

Yr offerynnau ariannol a ddosberthir i Lefel 2 yw'r rheiny lle nad oes prisiau ar eu cyfer wedi'u rhestru ar y farchnad; er enghraifft lle caiff offeryn ei werthu ar farchnad na fernir ei bod yn weithredol, neu pan ddefnyddir technegau prisio i bennu'r gwerth teg ac mae'r technegau hynny'n defnyddio mewnbynnau sy'n seiliedig i raddau helaeth ar ddata gweladwy'r farchnad.

Lefel 3

Yr offerynnau ariannol a ddosberthir i Lefel 3 yw'r rheiny lle mae un o leiaf o'r mewnbynnau a allai gael effaith sylweddol ar brisiad yr offeryn, heb fod wedi'i seilio ar ddata gweladwy'r farchnad.

Byddai'r cyfryw offerynnau yn cynnwys partneriaethau cyfyngedig, lle pennir y gwerth teg gan brisiannau cyfnodol a ddarperir gan y rheiny sy'n rheoli'r bartneriaeth. Mae archwiliad annibynnol o'r bartneriaeth yn rhoi sicrwydd ynghylch y prisiad.

Mae'r tabl canlynol yn dadansoddi asedau a rhwymedigaethau ariannol y Gronfa sydd wedi'u cynnwys yn y grwpiau 1 i 3, ar sail y gwerth y daw'r gwerth teg yn weladwy.

Gwerth teg ar 31 Mawrth 2017	Pris	Defnyddio	Gyda	
	rhestredig y farchnad Lefel 1 £'000	mewnbynnau gweladwy Lefel 2 £'000	mewnbynnau sylweddol sy'n anweladwy Lefel 3 £'000	Cyfanswm £'000
Asedau ariannol				
Dynodedig ar werth teg trwy elw a cholled	1,015,985	1,097,870	216,689	2,330,544
Benthyciadau a symiau sy'n dderbyniadwy	16,044	0	0	16,044
Cyfanswm asedau ariannol	1,032,029	1,097,870	216,689	2,346,588
Rhwymedigaethau ariannol				
Dynodedig ar werth teg trwy elw a cholled	(246)	0	0	(246)
Rhwymedigaethau ariannol am gost wedi ei amorteiddio	(3,274)	0	0	(3,274)
Cyfanswm rhwymedigaethau ariannol	(3,520)	0	0	(3,520)
Asedau ariannol net	1,028,509	1,097,870	216,689	2,343,068

Gwerth teg ar 31 Mawrth 2016	Pris	Defnyddio	Gyda	
	rhestredig y farchnad Lefel 1 £'000	mewnbynnau gweladwy Lefel 2 £'000	mewnbynnau sylweddol sy'n anweladwy Lefel 3 £'000	Cyfanswm £'000
Asedau ariannol				
Dynodedig ar werth teg trwy elw a cholled	811,788	1,049,491	33,334	1,894,613
Benthyciadau a symiau sy'n dderbyniadwy	10,942	0	0	10,942
Cyfanswm asedau ariannol	822,730	1,049,491	33,334	1,905,555
Rhwymedigaethau ariannol				
Dynodedig ar werth teg trwy elw a cholled	(948)	0	0	(948)
Rhwymedigaethau ariannol am gost wedi ei amorteiddio	(4,198)	0	0	(4,198)
Cyfanswm rhwymedigaethau ariannol	(5,146)	0	0	(5,146)
Asedau ariannol net	817,584	1,049,491	33,334	1,900,409

13.14.5 **Sylfaen y Prasio Gwerth Teg**

Disgrifiad o'r Ased	Hierarch aeth Brisio	Sylfaen y prasio	Mewnbynnau gweladwy ac anweladwy	Materion o sensitifrwydd allweddol sy'n effeithio ar y Prisiadau a roddwyd
Buddsoddiadau a dyfynnir gan y farchnad	Lefel 1	Dyfarniad pris cynnig y farchnad a gyhoeddwyd ar ddiwrnod olaf y cyfnod cyfrifyddu	Diangen	Diangen
Bondiau a ddyfynnir	Lefel 1	Gwarannau llog sefydlog yn cael eu prasio am werth y farchnad ar sail arenillion cyfredol	Diangen	Diangen
Buddsoddiadau cyfun - Ecwiti a ddyfynnir	Lefel 2	Pris cynnig cloi lle mae prisiau cynnig yn cael eu cyhoeddi. Pris sengl cloi lle mae pris sengl yn cael ei gyhoeddi	Prasio seiliedig ar Werth Ased Net wedi'i osod ar bolisi blaen-brisio	Diangen
Buddsoddiadau cyfun - Cyllid Eiddo	Lefel 3	Pris cynnig cloi lle mae prisiau cynnig yn cael eu cyhoeddi. Pris sengl cloi lle mae pris sengl yn cael ei gyhoeddi	Prasio seiliedig ar Werth Ased Net wedi'i osod ar bolisi blaen-brisio	Gallai digwyddiadau rhwng dyddiad y datganiadau ariannol a dyddiad riportio'r gronfa bensiwn ei hun effeithio ar brisiadau, ynghyd â newidiadau i lifoedd arian disgwylidig, ac unrhyw wahaniaethau rhwng cyfrifon sydd wedi'u harchwilio ac sydd heb eu harchwilio.
Ecwiti nas dyfynnir	Lefel 3	Prasio cymaradwy cwmnïoedd tebyg yn unol ag Ecwiti Preifat Rhyngwladol a chanllawiau Venture Capital Valuation (2012)	Aml-ddisgownt aml-refeniw EBITDA ar gyfer premiwm diffyg rheoli marchnadwyedd.	Gallai digwyddiadau rhwng dyddiad y datganiadau ariannol a dyddiad riportio'r gronfa bensiwn ei hun effeithio ar brisiadau, ynghyd â newidiadau i lifoedd arian disgwylidig, ac unrhyw wahaniaethau rhwng cyfrifon sydd wedi'u harchwilio ac sydd heb eu harchwilio.

13.14.6 Cysoni mesuriadau gwerth teg o fewn lefel 3

Math o Ased	Gwerth y farchnad		Trosglwyddiadau		Pryniad au	Enillion / Colledion		Gwerth y farchnad 31 Mawrth 2017
	1 Ebrill 2016	adau mewn i Lefel 3	allan o Lefel 3	Trosglwyddiadau		heb eu gwireddu	Enillion / Colledion wedi eu gwireddu	
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Ecwitis - Ecwitis tramor heb eu dyfynnu	0	6,240	0	0	0	(22)	0	6,218
Eiddo	33,334	173,914	0	14,386	(13,906)	(2,346)	5,089	210,471
Cyfanswm	33,334	180,154	0	14,386	(13,906)	(2,368)	5,089	216,689

13.14.7 Trosglwyddiadau rhwng lefelau 1 a 2

Nid oedd dim trosglwyddiadau rhwng buddsoddiadau lefelau 1 a 2 yn ystod 2016-17

13.15 Natur a maint y risg a berir gan offerynnau ariannol**13.15.1 Risg a rheoli risg**

Mae'r Gronfa wedi datblygu proses ffurfiol o asesu risg ac mae'n cadw cofrestr ffurfiol o risgiau sy'n cael ei ddiweddarau yn flynyddol. Mae hyn yn sicrhau fod y risgiau yn cael eu clustnodi'n briodol ac yn cael eu hasesu a'u rheoli yn effeithiol. Am ragor of fanylion, dylir cyfeirio at wefan y Gronfa – www.cronfabensiwndyfed.org.uk

Prif risg hirdymor y Gronfa yw na fydd asedau'r Gronfa yn ddigon i dalu ei rhwymedigaethau (h.y. y buddion ymddeol sydd wedi'u haddo i'r aelodau). Nod y gwaith o reoli'r risgiau buddsoddi felly yw lleihau cymaint â phosib ar y risg y bydd lleihad cyffredinol yng ngwerth y Gronfa a chynyddu cymaint â phosib ar y cyfleoedd i wneud enillion ar draws y portffolio cyfan. Drwy amrywio'r asedau mae'r Gronfa'n lleihau dylanwad risg y farchnad (risg prisiau, risg arian breiniol a risg cyfraddau llog) a risg credyd, a'i gadw i lefel dderbyniol. Mae'r Gronfa hefyd yn rheoli ei risg hylifedd i sicrhau y bydd digon o hylifedd i fodloni'r llif arian y rhagwelwyd y bydd ei angen ar y Gronfa. Rheolir y risgiau buddsoddi hyn gan yr Awdurdod yn rhan o'i raglen gyffredinol i reoli risgiau'r Gronfa Bensiwn.

Y Panel sy'n gyfrifol am strategaeth rheoli risg y Gronfa. Pennir polisïau rheoli risg i glustnodi a dadansoddi'r risgiau a wynebir gan weithrediadau pensiwn yr Awdurdod. Adolygir y polisïau yn rheolaidd i adlewyrchu unrhyw newidiadau mewn gweithgareddau ac amodau'r farchnad.

13.15.2 Risg y farchnad

Risg y Farchnad yw'r risg o golledion yn sgil newidiadau ym mhrisiau ecwitis, cyfraddau llog a chyfraddau cyfnewid arian tramor. Mae gweithgareddau buddsoddi y Gronfa yn golygu ei bod yn agored i risg y farchnad yn neilltuoel o ran yr ecwitis y mae'n eu dal. Mae lefel y risg y mae'r Gronfa yn agored iddo yn dibynnu ar amodau'r farchnad, y disgwyliadau o ran newidiadau mewn prisiau ac elw yn y dyfodol a chymysgedd yr asedau.

Nod strategaeth rheoli risg y Gronfa yw clustnodi a rheoli risg y farchnad a'i gadw o fewn terfynau derbyniol a hynny mewn modd sy'n ceisio'r elw mwyaf posib.

Yn gyffredinol rheolir anwadalwch eithafol yn risg y farchnad drwy gael portffolio sy'n amrywiol o ran sectorau daearyddol a diwydiannol a gwarannau unigol. I liniaru risg y farchnad mae'r Panel a'i ymgynghorydd annibynnol yn dilyn modd priodol o fonitro amodau'r farchnad a dadansoddi'r meincnod.

Mae gan y Gronfa dair ffordd o reoli'r risgiau hyn:

- Defnyddir dadansoddiad o ffactorau risg i fonitro risg y farchnad y mae'r Gronfa yn agored iddo i sicrhau fod y risg o fewn terfynau goddefol
- Cyfyngir ar risgiau neilltuol drwy bennu uchafswm, wedi'i bwysoli ar sail risg, ar gyfer rhai buddsoddiadau unigol
- Drwy fuddsoddi mewn portffolio sy'n amrywiol o ran rheolwyr a buddsoddiadau ac eto drwy i ragolygon yr actiwari gyfeirio at elw cymharol bwylllog dros yr hirdymor er lleihau'r posibilrwydd o danberfformio

13.15.3 **Risg prisiau eraill**

Y risgiau eraill yw'r rhai sy'n ymwneud â'r risg y bydd gwerth offeryn ariannol yn amrywio o ganlyniad i newid ym mhrisiau'r farchnad (ar wahân i'r rheiny a berir gan risg cyfraddau llog a risg cyfnewid arian tramor), boed y newidiadau hynny'n cael eu hachosi gan ffactorau sy'n benodol i'r offeryn unigol, ei gyhoeddiad neu i ffactorau sy'n effeithio'r holl gyfryw offerynnau yn y farchnad.

Mae'r Gronfa'n agored i risg prisiau cyfranddaliadau. Mae hyn yn ymwneud â buddsoddiadau nad oes sicrwydd ynghylch eu prisiau yn y dyfodol. Mae risg o golled gyfalafol ynghlwm wrth bob buddsoddiad mewn gwarannau. Pennir uchafswm y risg a berir gan offerynnau ariannol gan eu gwerth teg.

Mae rheolwyr buddsoddi y Gronfa yn lleihau'r risg prisiau drwy amrywio'r portffolio ac mae'r Panel yn monitro'r gwarannau a'r offerynnau ariannol eraill a ddewisir i sicrhau eu bod o fewn y terfynau a bennwyd yn strategaeth fuddsoddi y Gronfa.

13.15.4 **Risg prisiau eraill – dadansoddiad sensitifrwydd**

Pennir newidiadau posib mewn prisiau ar sail yr anwadalwch hanesyddol a welwyd mewn elw gan ddsbarth o ased. Mae'r anwadalwch posib a nodir isod yn gyson ag un symudiad gwyro safonol yn y newid yng ngwerth yr asedau yn ystod y tair blynedd ddiweddaraf:

Math o Ased	Symudiad potensial y farchnad (+/-)
Arian	1.90%
Ecwitis DU	9.60%
Ecwitis Tramor	12.30%
Ecwitis Cyfun Byd-eang gan gynnwys y DU	9.20%
Bondiau Corfforaethol DU	7.80%
Gwarannau Wrth Indecs	13.70%
Eiddo	4.80%

Pe byddai pris y Gronfa ar y farchnad wedi codi/disgyn yn unol â'r uchod byddai'r newid yn yr asedau net ar gael i dalu buddion fel a ganlyn:

Math o Ased	Gwerth ar 31		Gwerth ar gynydd	Gwerth ar ostyngiad
	Mawrth 2017	Newid		
	£'000	%	£'000	£'000
Arian	4,880	1.90%	4,973	4,787
Ecwitis DU	568,252	9.60%	622,805	513,700
Ecwitis Tramor	578,845	12.30%	650,042	507,647
Ecwitis Cyfun Byd-eang gan gynnwys y DU	520,527	9.20%	568,415	472,638
Bondiau Corfforaethol DU	221,350	7.80%	238,615	204,085
Gwarannau Wrth Indecs	219,346	13.70%	249,397	189,296
Eiddo	218,384	4.80%	228,866	207,901
Gwerthiannau i'w derbyn	258	0.00%	258	258
Pryniadau i'w talu	(246)	0.00%	(246)	(246)
Incwm i'w derbyn	3,582	0.00%	3,582	3,582
Cyfanswm Asedau	2,335,178		2,566,707	2,103,648

Math o Ased	Gwerth ar 31		Gwerth ar gynydd	Gwerth ar ostyngiad
	Mawrth 2016	Newid		
	£'000	%	£'000	£'000
Arian	1,715	0.01%	1,715	1,714
Ecwitis DU	450,678	10.66%	498,720	402,636
Ecwitis Tramor	479,667	10.25%	528,833	430,501
Ecwitis Cyfun Byd-eang gan gynnwys y DU	394,740	10.08%	434,530	354,950
Bondiau Corfforaethol DU	178,145	6.23%	189,243	167,046
Gwarannau Wrth Indecs	177,109	9.45%	193,846	160,373
Eiddo	209,744	1.96%	213,855	205,633
Gwerthiannau i'w derbyn	1,209	0.00%	1,209	1,209
Pryniadau i'w talu	(964)	0.00%	(964)	(964)
Incwm i'w derbyn	3,337	0.00%	3,337	3,337
Cyfanswm Asedau	1,895,380		2,064,324	1,726,435

13.15.4.1 Sensitifwydd asedau y rhoddir gwerth lefel 3 iddynt

Math o Ased	Gwerth ar 31		Gwerth ar gynydd	Gwerth ar ostyngiad
	Mawrth 2017	Newid		
	£'000	%	£'000	£'000
Ecwitis - Tramor heb eu dyfynnu	6,218	12.30%	6,983	5,454
Eiddo	210,471	4.80%	220,574	200,369
Cyfanswm	216,689		227,557	205,823

13.15.5 Risg cyfraddau llog

Prif ddiben y Gronfa wrth fuddsoddi mewn asedau ariannol yw ennill elw ar y buddsoddiadau. Mae'r buddsoddiadau hyn yn agored i risgiau cyfraddau llog sef y risg y bydd gwerth teg neu lif ariannol offeryn ariannol yn y dyfodol, yn amrywio oherwydd newid yng nghyfraddau llog y farchnad.

Caiff risg cyfraddau llog y Gronfa ei fonitro'n rheolaidd gan y Panel yn unol â strategaeth rheoli risg y Gronfa, gan gynnwys monitro'r hyn fuddsoddwyd mewn asedau ariannol yn erbyn y meincnodau perthnasol.

Yn rhan o'i brisiad tair blynedd, ac yn unol â gorchmynion y Datganiad Strategaeth Gyllido, bydd yr Actiwari ond yn rhagweld elw cymharol bwylllog dros yr hirdymor er lleihau'r risg o danberfformio. Caiff y cynnydd ei ddadansoddi mewn prisiau teirblwydd ar gyfer pob cyflogwr.

Mae ymwneud uniongyrchol y Gronfa â symudiadau yn y cyfraddau llog ar 31 Mawrth 2017 a 31 Mawrth 2016 wedi'u nodi isod. Mae'r datgeliadau hyn yn dangos risg cyfraddau llog yn ôl gwerth teg yr asedau ariannol sy'n sail iddynt:

31/03/16	Math o Ased	31/03/17
£'000		£'000
1,715	Arian cyfwerth ag arian parod	4,880
2,326	Arian gyda CSG	4,888
355,254	Bondiau	440,696
359,295	Cyfanswm	450,464

13.15.6 Dadansoddiad sensitifrydd risg cyfraddau llog

Gall cyfraddau llog amrywio a gallant effeithio incwm i'r Gronfa a gwerth yr asedau net sydd ar gael i dalu buddion.

Mae'r dadansoddiad canlynol yn tybio bod yr holl newidynnau eraill, yn neilltuol cyfraddau cyfnewid, yn aros yn gyson, ac mae'n dangos yr effaith yn y flwyddyn ar yr asedau net sydd ar gael i dalu buddion yn ôl newid +/- 1% yn y cyfraddau llog:

Math o Ased	Gwerth ar 31/03/17 £'000	Newid yn y flwyddyn o asedau net ar gael i dalu budd-daliadau	
		+1% £'000	-1% £'000
Arian cyfwerth ag arian parod	4,880	49	(49)
Arian gyda CSC	4,888	49	(49)
Bondiau	440,696	4,407	(4,407)
Cyfanswm newid mewn asedau	450,464	4,505	(4,505)

Math o Ased	Gwerth ar	Newid yn y flwyddyn o asedau	
	31/03/16	net ar gael i dalu budd-daliadau	
		+1%	-1%
	£'000	£'000	£'000
Arian cyfwerth ag arian parod	1,715	17	(17)
Arian gyda CSC	2,326	23	(23)
Bondiau	355,254	3,553	(3,553)
Cyfanswm newid mewn asedau	359,295	3,593	(3,593)

13.15.7 Cyfraddau Disgownt

Mae'r modd yr amcangyfrifir y rhwymedigaethau net i dalu pensiynau yn dibynnu ar nifer o ystyriaethau cymhleth yn ymwneud â'r gyfradd disgownt a ddefnyddir, cyfradd y codiad a ragwelir mewn cyflogau, newid yn yr oedrannau ymddeol, cyfraddau marwolaethau a'r elw disgwylidig ar asedau'r gronfa. Cyflogir cwmni o actiwariad ymgynghorol i roi cyngor arbenigol i'r Awdurdod ynghylch y tybiaethau i'w defnyddio.

13.15.8 Risg Arian Breiniol

Risg arian breiniol yw'r risg y bydd gwerth teg llif arian offeryn ariannol yn amrywio yn y dyfodol oherwydd y newid yng nghyfraddau cyfnewid arian tramor. Mae'r Gronfa yn agored i risg breiniol o ran offerynnau ariannol sy'n cael eu dal mewn unrhyw arian heblaw arian ymarferol y Gronfa (£ Sterling Prydain). Mae'r Gronfa'n dal asedau ariannol ac anariannol mewn ffurfiau arian heblaw am £ Sterling Prydain.

Caiff risg arian breiniol y Gronfa ei fonitro'n rheolaidd gan y Panel yn unol â strategaeth rheoli risg y Gronfa, gan gynnwys monitro i ba raddau y mae'n gael ei heffeithio gan gyfraddfeydd arian yn amrywio.

Mae'r tabl canlynol yn crynhoi buddsoddiadau'r Gronfa mewn arian breiniol ar 31 Mawrth 2017 a 31 Mawrth 2016:

Gwerth teg	Math o Ased	Gwerth teg
31/03/16		31/03/17
833,807	Ecwitis tramor	1,039,211
29,011	Eiddo	34,973
32	Arian	0
862,850	Cyfanswm asedau tramor	1,074,184

13.15.9 Dadansoddiad sensitifrwydd risg arian breiniol

Roedd buddsoddiadau cyfun y Gronfa mewn arian breiniol ar 31 Mawrth 2017 yn 8.30% (6.23% yn 2015-16).

Mae'r dadansoddiad hwn yn tybio bod yr holl newidynnau eraill, yn neilltuol cyfraddau llog, yn aros yn gyson.

Pe byddai'r bunt yn cryfhau/gwanhau yn ôl 8.30% yn erbyn yr amrywiol arian y mae gan y Gronfa buddsoddiadau ynddynt, byddai'r asedau net ar gael i dalu buddion yn cynyddu/lleihau fel a ganlyn:

Math o Ased	Newid yn y flwyddyn o asedau		
	Gwerth teg 31/03/17	net ar gael i dalu budd- daliadau	
	£'000	+8.30%	-8.30%
Ecwitis tramor	1,039,211	86,255	(86,255)
Eiddo	34,973	2,903	(2,903)
Arian	0	0	0
Cyfanswm newid mewn asedau	1,074,184	89,158	(89,158)

Math o Ased	Newid yn y flwyddyn o asedau		
	Gwerth teg 31/03/16	net ar gael i dalu budd- daliadau	
	£'000	6.23%	-6.23%
Ecwitis tramor	833,807	885,753	781,861
Eiddo	29,011	30,818	27,204
Arian	32	34	30
Cyfanswm newid mewn asedau	862,850	916,605	809,095

13.15.10 Risg credyd

Risg credyd yw'r risg y bydd partiön eraill sy'n rhan o drafodion neu offeryn ariannol yn methu â thalu arian sy'n ddyledus i'r Gronfa gan beri i'r Gronfa ddiodef colled ariannol. Fel arfer mae gwerth marchnad y buddsoddiadau yn cynnwys asesiad o gredyd yn eu prisiau ac felly darparwyd yn benodol ar gyfer y risg o golled yng ngwerth asedau a rhwymedigaethau ariannol y Gronfa.

Yn ei hanfod mae holl bortffolio buddsoddi y Gronfa yn agored i risg credyd o ryw fath. Fodd bynnag bydd dewis partiön contract, broceriaid a sefydliadau ariannol o safon uchel yn lleihau cymaint â phosib ar y risg credyd a allai godi drwy fethu â chwblhau trafodion yn brydlon.

Ar hyn o bryd ni asesir teilyngdod credyd y Cyflogwyr sy'n rhan o'r Gronfa ac nid oes terfynau credyd unigol yn cael eu gosod. Y risg posib yw y methir â chasglu cyfraniadau oddi wrth gyflogwyr sydd heb aelodau yn cyfrannu (e.e. risg sy'n gysylltiedig â chyflogwyr â nifer ddirywiol fechan o aelodau yn cyfrannu) felly mae Cyngor Sir Caerfyrddin yn monitro newidiadau yn yr aelodaeth yn flynyddol.

Rhaid i gyflogwyr sydd yn ymuno â'r Gronfa o'r newydd gytuno i ddarparu bond i atal y risg o golled ariannol i'r Gronfa yn y dyfodol os bydd iddo fethu â bodloni ei rwymedigaethau pensiwn ar derfynu'r cynllun. Ar hyn o bryd mae Cyngor Sir Caerfyrddin yn gwarantu i fodloni unrhyw rwymedigaeth y bydd y Gronfa yn gyfrifol amdani yn y dyfodol o ganlyniad i derfynu'r cynllun. Gwneir hyn er sicrhau bod y cyfnodau a'r symiau adennill actiwaraid yn cael eu cadw'n rhesymol ar gyfer cyflogwyr llai.

Ni ddeler gwarant gyfochrog i sicrhau asedau ariannol. Nid yw Cyngor Sir Caerfyrddin fel arfer yn caniatáu credyd i gyflogwyr.

Caiff pob buddsoddiad a ddelir gan y rheolwyr buddsoddi ei ddal yn enw Cronfa Bensiwn Dyfed gan y Ceidwad – Northern Trust, ac felly os bydd y rheolwr buddsoddi yn methu ni fydd buddsoddiadau'r Gronfa yn cael eu rhestru ymhlith asedau'r rheolwr hwnnw.

Caiff unrhyw arian parod sy'n cael ei ddal gan Cyngor Sir Gaerfyrddin ei fuddsoddi yn unol a'r rhestr graddio credyd gwrthbartion sydd wedi ei gymeradwyo.

13.15.11 Risg hylifedd

Mae hwn yn cyfeirio at y posibilrwydd y gallai'r Gronfa fod heb ddigon o arian i fodloni ei hymrwymiaidau i wneud taliadau.

Mae gan Gyngor Sir Gaerfyrddin system gynhwysfawr o reoli llif arian sy'n sicrhau y bydd arian ar gael os bydd ei angen.

Mae'r swm a ddelir yng nghyfrif banc y Gronfa yn ddigon i fodloni anghenion hylifedd arferol y Gronfa a chaiff unrhyw arian dros ben ei fuddsoddi. Actiwariaid y Gronfa sy'n pennu'r cyfraniadau y mae'n rhaid eu talu i sicrhau y gellir bodloni holl rwymedigaethau'r dyfodol.

Natur hylifol sydd i'r rhan fwyaf o fuddsoddiadau'r Gronfa er y gallai unrhyw orfodaeth i droi'r buddsoddiadau yn arian beri colled ariannol.

13.16 Asedau cyfredol

31/03/16 £'000		31/03/17 £'000
	Cyfraniadau dyledus gan gyflogwyr	
4,956	- Cyflogwyr	4,468
1,432	- Gweithwyr	1,456
2,326	Balansau ariannol	4,888
513	Dyledwyr	352
<u>9,227</u>		<u>11,164</u>

13.16.1 Dadansoddiad o Asedau Cyfredol

31/03/16 £'000		31/03/17 £'000
2	Refeniw a Thollau EM	1
8,016	Awdurdodau lleol eraill	9,906
1	Cyrff GIG	1
1	Corfforaethau cyhoeddus a chronfeydd masnachu	1
1,207	Cyrff eraill ac unigolion	1,255
<u>9,227</u>		<u>11,164</u>

13.17 Rhwymedigaethau cyfredol

31/03/16		31/03/17
£'000		£'000
(2,206)	Budd-daliadau heb eu talu	(1,823)
(1,992)	Credydwyr	(1,451)
(4,198)		(3,274)

13.17.1 Dadansoddiad o Rhwymedigaethau Cyfredol

31/03/16		31/03/16
£'000		£'000
(586)	Refeniw a Thollau EM	(609)
(454)	Awdurdodau lleol eraill	(67)
(670)	Corfforaethau cyhoeddus a chronfeydd masnachu	(417)
(2,488)	Cyrrff eraill ac unigolion	(2,181)
(4,198)		(3,274)

13.18 Cyfraniadau Gwirfoddol Ychwanegol (CGY)

Mae'n statudol ofynnol i Gynlluniau Pensiwn Galwedigaethol ddarparu trefniadau mewnol o ran Cyfraniadau Gwirfoddol Ychwanegol (CGY). Mae gan Gronfa Bensiwn Dyfed ddarparwyr ar y cyd: Prudential, Standard Life, ac Equitable Life lle mae ystod o ddewisiadau o ran buddsoddi ar gael.

Aelodau unigol y Cynllun sydd i bennu faint y maent am gyfrannu (yn amodol ar derfynau a bennwyd gan Refeniw a Thollau EM) ac ar elfennau neu gynnwys y buddsoddiad.

Mae'r cyfraniadau i gynlluniau CGY a fuddsoddir ar wahan a gwerth y buddsoddiadau hynny ar ddyddiad y fantolen, wedi'u nodi isod:

Darparwyr CGY	Gwerth ar	Cyfraniadau	Gwariant	Newid yng	Gwerth ar
	31/03/2016			ngwerth y	
	£ '000	£ '000	£ '000	farchnad	£ '000
Prudential	2,858	1,009	(469)	369	3,767
Equitable Life	585	23	(99)	40	549
Standard Life	3,435	605	(674)	325	3,691
Cyfanswm	6,878	1,637	(1,242)	734	8,007

13.19 Trefniadau ariannu

Er mwyn cydymffurfio gyda Rheoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol 2013, mae actiwari'r Gronfa yn cynnal prisiant actiwaraid llawn bob tair mlynedd er mwyn sefydlu lefel cyfraniadau'r cyflogwyr am y tair mlynedd nesaf. Mae'r ffigyrau sydd wedi'u cynnwys yn y datganiadau ariannol yma wedi'u seilio ar y prisiad 31 Mawrth 2013. Cymerodd y prisiad olaf le ar 31 Mawrth 2016 a bydd y prisiad nesaf yn cymryd lle ar 31 Mawrth 2019.

Am fwy o fanylion, ac i weld y Datganiad Strategath Gyllido (DSG), dylid cyfeirio at wefan y Gronfa – www.cronfabensiwndyfed.org.uk a'r Adroddiad a Chyfrion Blynyddol 2016-17.

13.20 Trosglwyddiadau Partion Perthnasol

Mae'r Gronfa yn cael ei weinyddu gan Cyngor Sir Caerfyrddin, ac o ganlyniad mae yna berthnyas cryf rhwng yr Awdurdod a'r Gronfa.

Gwnaeth yr Awdurdod ddioddef costau o £0.929 miliwn (2015-16: £0.889 miliwn) ynglyn â gweinyddiath y Gronfa ac fe wnaeth y Gronfa ad-dalu'r costau yma.

Yr Awdurdod yw'r cyflogwr mwyaf o'r holl gyflogwyr yn y Gronfa ac fe wnaeth gyfraniadau o £31.756 miliwn i'r Gronfa yn 2016-17 (2015-16: £31.149 miliwn).

Mae'r Gronfa yn dal rhan o'i arian parod gyda'r Awdurdod er mwyn cyfarfod a thaliadau dyddiol y Gronfa. Mae'r arian yma yn cael ei fuddsoddi ar y Farchnadoedd Arian gan adran Rheoli'r Trysorlys yr Awdurdod. Yn ystod y flwyddyn hyd at 31 Mawrth 2017, roedd gan y Gronfa falans buddsoddi ar gyfartaledd o £6.58 miliwn (2015-16: £4.73 miliwn) yn ennill llog o £26,558 (2015-16: £26,180).

13.20.1 Llywodraethu

Panel Pensiwn

Mae gan y Gronfa dri aelod ac un dirprwy aelod ar y Panel Pensiwn. Yn ystod 2016-17, rhain oedd Cynghorydd Wyn Evans, Cynghorydd Siân Thomas (aelod gweithredol), Cynghorydd Terry Davies MBE (aelod gweithredol) a'r Cynghorydd Philip Hughes (aelod gweithredol) oedd y dirprwy aelod.

Bu gan Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol, Mr Chris Moore, sydd yn Swyddog Adran 151 i'r Awdurdod, ran allweddol yn rheolaeth ariannol y Gronfa. Mae ef yn aelod gweithredol o'r Gronfa.

Mae'n ofynnol i aelodau'r Panel, a'r Uwch Swyddogion sy'n cynghori'r Panel, i ddatgan unrhyw ddiddordeb sydd ganddynt ym mhob cyfarfod.

Mae aelodau'r Panel a Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol yn cronni eu budd-daliadau mewn cydymffurfiaeth a'r rheolau sy'n amgylchynnu cynghoryddion a gweithwyr cyrff cyflogi y Gronfa.

Y Bwrdd Pensiwn

Cafodd Bwrdd Pensiwn lleol ei gymeradwyo gan y Cyngor Sir ar 11 Chwefror 2015 a bydd yn weithredol o 1 Ebrill 2015 ymlaen yn unol â Deddf Pensiynau Gwasanaethau Cyhoeddus 2013. Mae'n cynnwys tri cynrychiolydd cyflogwr, tri cynrychiolydd aelodau, a chadeirydd annibynnol.

Am fwy o fanylion, ac i weld y Polisi Llywodraethu dylir cyfeirio at wefan y Gronfa – www.cronfabensiwndyfed.org.uk a'r Adroddiad a Chyfrion Blynnyddol 2016-17.

13.20.2 Prif Bersonél Rheoli

Swyddog Adran 151 y gronfa yw prif bersonél rheoli'r gronfa. Nodir isod gyfanswm y taliadau sy'n daladwy i'r prif bersonél rheoli:

31/03/16		31/03/17
£ '000		£ '000
12	Budd-daliadau tymor byr	13
<u>3</u>	Budd-daliadau ôl-gyflogaeth	<u>3</u>
<u>15</u>		<u>16</u>

13.21 Cyfraddau cyfrannu y cyrff cyflogi, y budd-daliadau a thalwyd a'r cyfraniadau a dderbyniwyd

2015-16				2016-17				
Cyfradd cyfrannu %	Cyfrania-dau Diffyg £'000	Cyfraniadau £'000	Budd-daliadau a thalwyd £'000	Cyfradd cyfrannu %	Cyfrania-dau Diffyg £'000	Cyfraniadau £'000	Budd-daliadau a thalwyd £'000	
Cyrff Rhestredig								
12.9	4,690	26,459	31,650	Cyngor Sir Caerfyrddin	12.9	5,019	26,753	32,822
13.5	1,107	13,776	14,600	Cyngor Sir Benfro	13.5	1,152	14,103	16,322
13.6	730	10,008	10,792	Cyngor Sir Ceredigion	13.6	760	9,949	9,927
11.6	389	3,455	2,048	Swyddfa y Comisiynydd Heddlu a Throseddau Dyfed-Powys	11.6	405	3,643	2,066
13.5	133	1,167	930	Awdurdod Tân Canolbarth a Gorllewin Cymru	13.5	138	1,389	1,139
15.2	(1)	275	224	Coleg Ceredigion	15.2	(1)	281	340
14.3	139	1,244	1,046	Coleg Sir Gar	14.3	144	1,211	836
15.1	(24)	592	681	Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro	15.1	(25)	591	821
12.8	55	851	258	Coleg Sir Benfro	12.8	57	847	281
	7,218	57,827	62,229			7,649	58,767	64,554
Cyrff Dynodedig								
20.0	2	3	53	Cyngor Tref Aberystwyth	20.0	2	4	13
12.6	0	1	0	Cyngor Tref Aberaeron	12.6	0	1	0
18.6	13	71	123	Cyngor Tref Caerfyrddin	18.6	14	72	95
18.7	0	6	0	Cyngor Tref Cwmaman	18.7	0	14	0
27.7	1	5	5	Cyngor Cymuned Gorslas	27.7	1	5	4
24.4	0	9	30	Cyngor Tref Hwlfordd	24.4	0	11	30
27.6	7	9	14	Cyngor Tref Cydweli	27.6	7	13	12
17.3	0	2	1	Cyngor Cymuned Llanbadarn Fawr	17.3	0	2	1
21.2	0	1	1	Cyngor Cymuned Llanarthne	21.2	0	1	1
14.6	11	196	136	Cyngor Gwledig Llanelli	14.6	12	185	200
17.8	8	52	74	Cyngor Tref Llanelli	17.8	8	100	76
12.8	0	6	0	Cyngor Cymuned Llangennech	12.8	0	6	0
18.2	4	21	7	Cyngor Cymuned Llannon	18.2	4	23	7
23.5	3	25	7	Cyngor Tref Penbre a Phorth Tywyn	23.5	3	30	7
13.0	-1	6	12	Cyngor Tref Dinbych-y-pysgod	13.0	(1)	6	12
12.0	0	9	3	Cyngor Tref Penfro	12.0	0	10	1
8.5	0	7	0	Cyngor Tref Doc Penfro	8.5	0	7	0
24.9	0	3	0	Cyngor Cymuned Pontyberem	24.9	0	0	0
	48	432	466			50	490	459

(parhad drosodd)

2015-16				2016-17			
Cyfradd cyfrannu %	Cyfrania- dau Diffyg	Cyfran- iadau £'000	Budd- daliadau a thalwyd £'000	Cyfradd cyfrannu %	Cyfrania- dau Diffyg	Cyfran- iadau £'000	Budd- daliadau a thalwyd £'000
Cyrff a Dderbyniwyd							
Cyrff Cymunedol a Dderbyniwyd							
26.1	(12)	1	26 Ymddiriedolaeth Pwll Nofio Aberteifi	26.1	(12)	0	14
			Cymdeithas Gwasanaethau				
13.2	13	31	17 Gwirfoddol Ceredigion	13.2	13	32	19
13.3	40	937	892 Gyrfa Cymru	13.3	42	811	891
			Cymdeithas Gwasanaethau				
11.7	6	38	38 Gwirfoddol Sir Gaerfyrddin	11.7	6	31	46
			Ffederasiwn Clybiau Ffermwyr Ifanc				
26.5	(5)	11	0 Sir Gaerfyrddin	26.5	(5)	9	0
17.9	0	34	84 Iaith Cyf (Cwmni Iaith)	17.9	0	16	39
20.0	5	3	16 Cartref Cheshire y Cwm	20.0	5	3	16
0.0	0	0	0 Cyngor Cymuned Llanedi	21.7	0	7	0
18.1	5	32	37 Bwrdd Claddu Llanelli	18.1	5	29	49
7.8	3	60	0 Menter Bro Dinefwr	7.8	3	55	27
11.5	15	35	28 Menter Cwm Gwendraeth	11.5	16	33	31
7.4	0	15	0 Menter Gorllewin Sir Gar	7.4	0	16	0
23.7	1	12	40 Menter Iaith Castell Nedd a Port	23.7	1	21	10
			Cymdeithas Cymuned a Chwaraeon				
16.0	1	10	2 Arberth a'r Cylch	16.0	2	9	2
			Cymdeithas Gwasanaethau				
14.5	4	60	33 Gwirfoddol Sir Benfro	14.5	4	63	23
12.6	7	57	40 PLANED	12.6	7	45	33
13.4	0	1	26 PRISM	13.4	0	0	73
14.2	(41)	301	179 Tai Ceredigion	14.2	(42)	265	320
16.5	101	582	529 Prifysgol Cymru y Drindod Dewi Sant	16.5	105	607	563
22.5	74	10	189 Prifysgol Aberystwyth	22.5	77	11	228
15.1	22	254	374 Cyngor Llyfrau Cymru	15.1	22	222	371
			Gweithredu dros lechyd Meddwl				
13.8	6	32	40 Gorllewin Cymru	13.8	6	34	40
17.8	1	56	44 Tribiwnlys Prisio Gorllewin Cymru	17.8	1	52	44
13.5	0	3	0 Nofio Arberth	13.5	0	7	0
	246	2,575	2,634		256	2,378	2,839
Cyrff trosglwyddo a dderbyniwyd							
14.9	0	0	0 Garnant Golf Club Limited	14.9	0	0	0
19.3	(4)	87	70 Grwp Gwalia	19.3	(4)	17	36
21.5	0	25	45 Danfo	21.5	0	15	6
20.3	0	219	93 Grwp Cymorth Dynol (GCD)	20.3	0	175	198
	(4)	331	208		(4)	207	240

(parhad drosodd)

2015-16				2016-17			
Cyfradd cyfrannu %	Cyfran- iadau Diffyg	Cyfran- iadau £'000	Budd- daliadau a thalwyd £'000	Cyfradd cyfrannu %	Cyfran- iadau Diffyg	Cyfran- iadau £'000	Budd- daliadau a thalwyd £'000
Cyrff eraill perthnasol heb weithwyr pensiynadwy							
Asiantaeth Trwyddedau Gyrwyr a							
0.0	0	6	7	0.0	0	5	6
0.0	0	51	352	0.0	0	51	325
0.0	0	1	6	0.0	0	1	5
0.0	0	1	5	0.0	0	1	2
0.0	0	0	2	0.0	0	0	2
0.0	0	0	8,615	0.0	0	0	8,198
Cymdeithas Gwasanaethau Gwirfoddol							
0.0	0	0	2	0.0	0	0	2
0.0	0	8	8	0.0	0	6	7
0.0	0	13	42	0.0	0	13	42
0.0	0	0	7	0.0	0	0	7
0.0	0	0	5	0.0	0	0	5
0.0	0	1	1	0.0	0	1	1
	0	81	9,052		0	78	8,602
	7,508	61,246	74,589		7,951	61,920	76,694
Cyfanswm							

13.21.1 Cyrff Eraill Perthnasol Heb Weithwyr Pensiynadwy

Cymerwyd yn ganiataol, yn achos y cyrff hyn heb weithwyr pensiynadwy, y bydd y gyfran o godiadau pensiwn a nodir isod yn parhau i gael eu hadennill.

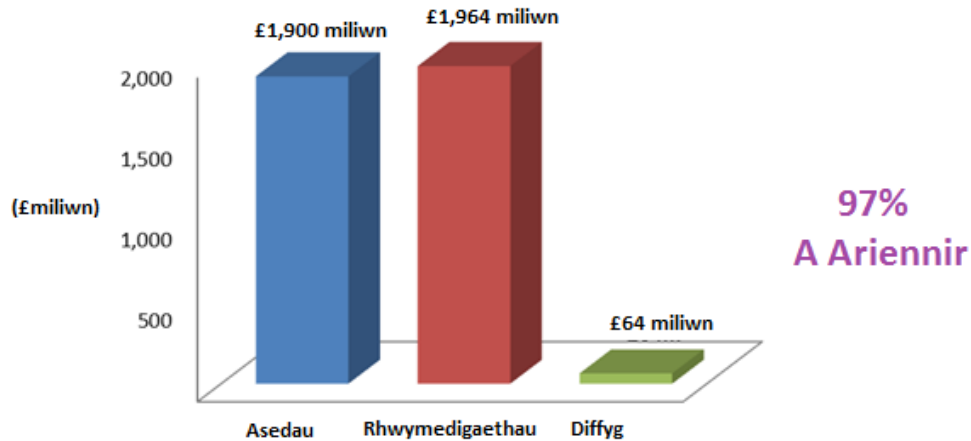
	Cyfran i'w hadennill %
Asiantaeth Trwyddedau Gyrwyr a Cherbydau	100
Cyngor Tref Aberdaugleddau	100
Gwasanaeth Iechyd Gwladol	100
Canolfan y Teulu, Caerfyrddin	100
Dwr Cymru	50

13.22 Datganiad Actiwaraid

Darparwyd y datganiad hwn i fodloni gofynion Rheoliad 57(1)(d) o Reoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol 2013.

Cynhaliwyd prisiad actriwaraid o Gronfa Bensiwn Dyfed ar 31 Mawrth 2016 i bennu'r cyfraddau cyfrannu o 1 Ebrill 2017 i 31 Mawrth 2020.

Ar sail y tybiaethau a fabwysiadwy roedd asedau'r Gronfa ar ddyddiad y prisiad yn £1,900 miliwn, sef 97% o'r £1,964 miliwn (y "Targed Ariannu") oedd wedi'i ymrwymo am wasanaeth a roddwyd. Y diffyg ar y prisiad oedd £64 miliwn.

Roedd y prisiad hefyd yn dangos bod angen i gyflogwyr dalu cyfradd cyfraniad sylfaenol o 15.2% o'r cyflog pensynadwy bob blwyddyn. Cyfrifir bod y cyfradd sylfaenol, ynghyd â'r cyfraniadau a delir gan aelodau, yn ddigonol i fodloni'r holl rwymedigaethau fydd yn codi o ran gwasanaeth ar ôl dyddiad y prisiad.

Yr amcan cyllido fel y nodwyd yn y Datganiad Strategaeth Gyllido yw cyflawni ac yna cynnal lefel gyllido solfedd o 100% o atebolrwydd (y targed cyllido solfedd). Yn unol â'r Datganiad Strategaeth Gyllido, lle bo diffyg ariannol yn bodoli ar ddiwrnod gweithredu'r prisiad, bydd cynllun adfer diffyg ariannol yn cael ei roi ar waith sy'n gofyn am gyfraniadau ychwanegol i unioni'r diffyg ariannol (neu ostyngiadau cyfrannu i ad-dalu unrhyw warged).

Mae'r Datganiad Strategaeth Gyllido yn pennu'r broses ar gyfer penderfynu ar gynllun adfer ar gyfer pob cyflogwr. Ar gyfer y prisiad actiwaraid hwn, y cyfnod adfer diffyg ariannol cyfartalog yw 17 o flynyddoedd, a chyfanswm cychwynnol y taliad adfer (y "gyfradd Eilaidd") ar gyfer 2017/18 yw tua £3.6 miliwn (mae hyn yn caniatáu i rai cyflogwyr gyflwyno unrhyw gynnydd yn raddol). Ar gyfer pob cyflogwr, bydd y gyfradd Eilaidd yn cynyddu 3.7% y flwyddyn, oni bai lle bo cyflwyno'n raddol ar waith. Os bydd yr Awdurdod Gweinyddu yn cytuno i hynny, gall cyflogwyr hefyd ddewis talu rhywfaint o'u cyfraniadau diffyg ariannol yn gynnar yn gyfnewid am ostyngiad addas y cytunwyd arno.

Mae rhagor o fanylion ynghylch canlyniadau'r prisiad wedi eu cynnwys yn yr adroddiad ffurfiol ynghylch y prisiad actiwaraid dyddiedig 31 Mawrth 2017. Yn ymarferol, caiff safle pob cyflogwr unigol ei asesu ar wahân ac mae'r cyfraniadau sydd eu hangen wedi'u nodi yn yr adroddiad hwn. Yn ogystal â'r cyfraddau cyfrannu ardystiedig, bydd y cyflogwyr yn gwneud taliadau i'r Gronfa i ganiatáu ar gyfer rhwymedigaethau ychwanegol sy'n codi yn sgil ymddeoliad cynnar (ar wahân i rai a achosir gan afiechyd), lle nad oes lwfans yn y gyfradd gyfrannu.

Mae'r cynllun cyllido a fabwysiadwyd i asesu cyfraniadau pob cyflogwr unigol yn cydymffurfio â'r Datganiad Strategaeth Gyllido (DSG). Mae'r gwahanol dulliau a fabwysiedir i weithredu'r codiadau mewn cyfaniadau a'r cyfnodau adennill diffygion yn unol â'r rhai a bennwyd gan broses ymgynghori'r DSG.

Defnyddiwyd y dull actiwaraid o broffwydo gwerth unedau wrth gynnal y prisiad ac roedd y brif ragdybiaeth actiwaraid a ddefnyddiwyd i asesu'r Targed Ariannu a'r gyfradd gyfrannu gyffredin, fel a ganlyn:

	Ar gyfer rhwymedigaethau Gwasanaeth Blaenorol	Ar gyfer rhwymedigaethau Gwasanaeth yn y Dyfodol
Cyfradd yr elw ar fuddsoddiadau (graddfa â ddisgownt)	4.4% y flwyddyn	4.95% y flwyddyn
Cyfradd y codiad mewn cyflogau (tymor hir)*	3.7% y flwyddyn	3.7% y flwyddyn
Cyfradd y codiad mewn Pensiynau (yn uwch na'r Pensiwn Lleiaf Gwarantedig)	2.2% y flwyddyn	2.2% y flwyddyn

* mae hyn wedi ystyried ataliaeth cyflog byr-dymor yn y sector gyhoeddus dros gyfnod o 4 blynedd

Aseswyd yr asedau yn ôl gwerth y farchnad.

Cynhelir prisiad actiwaraidd teirblwydd nesaf y Gronfa ar 31 Mawrth 2019. Bydd unrhyw newid yn y cyfraddau cyfrannu sy'n daladwy gan gyflogwyr unigol ar sail y prisiad hwnnw yn dod i rym ar 1 Ebrill 2020.

Gwerth Actiwaraidd Presennol Buddion Ymddeol sydd wedi'u Haddo at Ddibenion IAS 26

Mae'n ofynnol, yn ôl IAS 26, fod gwerth presennol y buddion ymddeol sydd wedi'u haddo yn cael eu datgelu, ac ar gyfer y diben hwnnw rhaid defnyddio'r rhagdybiaethau actiwaraidd a'r fethodoleg sy'n seiliedig ar IAS 19 yn hytrach na'r rhagdybiaethau a'r fethodoleg a ddefnyddir ar gyfer dibenion cyllido.

I asesu gwerth y buddion hyn ar y sail honno rydym wedi defnyddio'r rhagdybiaethau ariannol canlynol ar 31 Mawrth 2017 (mae rhagdybiaethau 31 Mawrth 2016 wedi'u cynnwys fel cymhariaeth):

	31 Mawrth 2016	31 Mawrth 2017
Cyfradd yr elw ar fuddsoddiadau (graddfa â disgownt)	3.6% y flwyddyn	2.5% y flwyddyn
Cyfradd y codiad mewn cyflogau *	3.5% y flwyddyn	3.8% y flwyddyn
Cyfradd y codiad mewn pensiynau (yn uwch na'r Pensiwn Lleiaf Gwarantedig)	2.0% y flwyddyn	2.3% y flwyddyn

* yn cynnwys lwfans cyfatebol i'r hyn sydd yn y prisiad actiwaraidd yng nghyswllt cyfyngu cyflogau yn y tymor byr yn y sector cyhoeddus.

Mae'r rhagdybiaethau demograffig yr un peth â'r rhai a defnyddir ar gyfer dibenion cyllido. Gellir gweld manylion llawn ynglyn â'r rhagdybiaethau yma yn yr adroddiad ffurfiol y prisiad actiwaraidd sy'n ddyddiedig Mawrth 2017.

Yn ystod y flwyddyn, bu i'r elw o fondiau corfforaethol ddisgyn, gan arwain at gyfradd ostyngol is yn cael ei defnyddio at ddibenion IAS 26 ar ddiwedd y flwyddyn na dechrau'r flwyddyn (2.5% y flwyddyn o gymharu â 3.6% y flwyddyn). Bu i'r gyfradd chwyddiant Mynegai Prisiau Defnyddwyr tymor hir ddisgwyliedig gynyddu yn ystod y flwyddyn, o 2.0% y flwyddyn i 2.3% y flwyddyn. Bu i'r ddau ffactor hyn gyda'i gilydd gyfuno i gynyddu'r rhwymedigaethau dros y flwyddyn yn sylweddol. Mae'r rhagdybiaeth y bydd codiad cyflog ar ddiwedd y flwyddyn hefyd wedi newid i ganiatáu ar gyfer cyfyngiad cyflog sector cyhoeddus tymor byr sy'n lleihau'r rhwymedigaethau.

Amcangyfrifir bod gwerth buddion ymddeol addawedig y Gronfa at ddibenion IAS 26 fel yr oedd ar 31 Mawrth 2016 yn £2,337 miliwn. Roedd llog dros y flwyddyn wedi cynyddu rhwymedigaethau tua £84 miliwn, a chan ganiatáu ar gyfer buddion net a gronnwyd/a dalwyd dros y cyfnod, wedi eu cynyddu tua £13 miliwn (ar ôl caniatáu ar gyfer unrhyw gynnydd mewn rhwymedigaethau sy'n deillio o ganlyniad i ymddeoliadau cynnar/ychwanegiadau). Wedyn roedd cynnydd pellach mewn rhwymedigaethau o £563 miliwn wedi eu gwneud o "golledion actiwaraid" (yn bennaf newidiadau yn y rhagdybiaethau actiwaraid a ddefnyddiwyd, sef yn bennaf y gyfradd ostyngol a chyfradd ragdybiedig MPD y dyfodol fel y cyfeirir ato uchod).

Yr effaith net or holl hyn yw fod yr amcangyfrif o gyfanswm buddion ymddeol sydd wedi'u haddo ar 31 Mawrth 2017 yn £2,997 miliwn.

John Livesey

**Cymrawd o'r Sefydliad a'r Gyfadran Actiwarau
Mercer Limited**

Mehefin 2017

13.23 Digwyddiadau ar ôl dyddiad y fantolen

Trosglwyddo Ecwiti Goddefol

Yn ystod mis Ebrill 2017, trosglwyddodd Cronfa Bensiwn Dyfed ei holl asedau ecwiti goddefol, sef tua £570 miliwn, i gronfeydd ecwiti cyfun goddefol BlackRock o ganlyniad i ymarfer caffael ar y cyd gyda phob un o 8 cronfa Cymru.

Y Panel Pensiynau

Yn dilyn ymddeoliadau ac etholiadau'r Cyngor Sir ym mis Mai 2017, mae aelodaeth y panel pensiynau fel a ganlyn:

Y Cyng. Elwyn Williams (Cadeirydd)

Y Cyng. Jim Jones

Y Cyng. John Prosser

Y Cyng. Dai Thomas (Dirprwy)

Nid yw'n ofynnol gwneud unrhyw addasiadau i'r cyfrifon hyn yn achos y digwyddiadau hyn.

13.24 Cronni Buddsoddiadau Pensiwn Cymru

Wedi i Lywodraeth Ei Mawrhydi gymeradwyo Cronfa Fuddsoddi Cymru ym mis Tachwedd 2016, penodir yn haf 2017 Weithredwr Trydydd Parti i'r Gronfa a reoleiddir gan yr Awdurdod Ymddygiad Ariannol, i reoli'r buddsoddiadau a'r gostyngiad mewn treuliau rheoli buddsoddiadau ar gyfer pob un o'r 8 cronfa yng Nghymru. Mae Cytundeb Rhwng Awdurdodau, sef y fframwaith cyfreithiol ar gyfer sefydlu Cyd-bwyllgor Llywodraethu wedi cael ei gymeradwyo gan bob un o'r 8 awdurdod gweinyddu ac mae Gweithgor Swyddogion a fydd yn cynghori'r Cyd-bwyllgor Llywodraethu.

Mae Cyngor Sir Caerfyrddin wedi cael ei ddewis fel Awdurdod Cynnal i ddarparu cymorth gweinyddol ac ysgrifenyddol, ac i roi'r penderfyniadau a wneir gan y Cyd-bwyllgor Llywodraethu ar waith.

14 GEIRFA

Mae'r adran ganlynol yn ceisio esbonio ystyr rhai o'r termau technegol sy'n cael eu defnyddio yn y Datganiadau. Mae'r adran wedi'i rhannu yn dermau Cyffredinol a'r rhai hynny sy'n ymwneud â Chyfrifon y Gronfa Bensiwn.

Cyffredinol**Amrywiad**

Y gwahaniaeth rhwng yr union wariant a'r gyllideb – a fynegir fel arian neu ganran.

Archwiliad

Archwiliad annibynnol ar ein gweithgareddau yw'r archwiliad hwn

Asedau a Ddelir i'w Gwerthu

Mae'r rhain yn asedau na ddefnyddir mwyach i ddarparu gwasanaeth ac sydd wrthi'n cael eu marchnata ac sy'n debygol iawn o gael eu gwerthu cyn pen blwyddyn.

Asedau Cyfredol

Asedau tymor byr yw'r rhain, sydd ar gael i ni eu defnyddio yn ystod y flwyddyn gyfrifydda ganlynol.

Asedau/Rhwymedigaethau Pensiynau Net (Nodiadau ar y Symudiad mewn Rhwymedigaethau Pensiwn Net)

Costau Gwasanaeth Presennol – gwerth y codiad yn rhwymedigaethau'r aelodau sy'n gweithio o ganlyniad i gynnydd o flwyddyn yn eu gwasanaeth (h.y. o ddechrau'r flwyddyn i ddiwedd y flwyddyn), llai unrhyw gyfraniadau gan weithwyr.

Cyfraniadau'r Cyflogwyr – Cyfraniadau'r cyflogwr yw'r symiau a delir gan y cyflogwr yn ystod y flwyddyn. Maent yn cynnwys unrhyw symiau a delir mewn perthynas â phwysau ymddeoliadau cynnar ac unrhyw gostau a adenillir o ran budd-daliadau blynyddoedd ychwanegol gorfodol.

Costau Gwasanaeth Blaenorol – Cyfyd costau gwasanaeth blaenorol pan fo cyflogwr yn gwneud ymrwymiad i ddarparu lefel uwch o fudd-dâl na'r hyn a addawyd yn flaenorol, er enghraifft creu budd-dâl pensiwn ar gyfer cymar lle nad oedd y cyfryw fudd-dâl yn bodoli neu ganiatáu ymddeoliad cynnar gyda blynyddoedd ychwanegol o wasanaeth.

Costau Llog – Mae cost y llog yn seiliedig ar gyfradd y disgownt a gwerth presennol rhwymedigaethau'r cynllun ar ddechrau'r cyfnod. Ffordd arall o edrych ar y "llog ar rwymedigaethau" yw dad-ddirwyn blwyddyn o ddisgownt mewn perthynas â rhwymedigaethau.

Enillion a Cholledion Actiwaraid – Yn yr achos hwn y gwahaniaeth rhwng yr union elw ar yr asedau a'r elw a ddisgwylir.

Yr Elw Disgwyliedig ar Asedau – Mae'r elw a ddisgwylir ar asedau yn seiliedig ar ddisgwyliadau hir dymor ar ddechrau'r cyfnod.

Enillion neu Golledion ar Gytundebau neu Gwtogiadau – Pan fo rheolau'r Cynllun yn caniatáu gweithwyr i ymddeol yn gynnar neu drosglwyddo allan o'r Cynllun, cyfrifir am y cyfryw gytundebau neu gwtogiadau yn y rhagdybiaethau demograffig arferol a wneir gan yr actiwari a bydd unrhyw enillion neu golledion a achosir yn enillion a cholledion actiwaraid. Mae unrhyw golledion a achosir gan gytundeb neu gwtogiad nad yw wedi'i gyfrif yn y rhagdybiaethau actiwaraid yn cael ei fesur ar y dyddiad y mae'r cyflogwr yn dangos ei ymrwymiad i'r trafodion ac mae'n cael ei gydnabod yn y cyfrif elw a cholled ar gyfer y dyddiad hwnnw. Mae unrhyw enillion a achosir gan gytundeb neu gwtogiad nad ydyw wedi'i gyfrif yn y rhagdybiaethau actiwaraid yn cael ei fesur ar y dyddiad y mae pob parti y mae angen eu caniatâd wedi ymrwymo yn ddi-droi'n ôl i'r trafodion ac fe'i cydnabyddir yn y cyfrif elw a cholledion am y dyddiad hwnnw.

Asedau Treftadaeth

Yn ôl y diffiniad, Asedau Treftadaeth yw'r asedau hynny sy'n cael eu dal a'u cynnal yn bennaf oherwydd eu cyfraniad i wybodaeth a diwylliant.

Awdurdod Bilio

Awdurdod lleol sy'n gyfrifol am gasglu treth y cyngor a threthi annomestig.

Awdurdodau Praesept

Yr awdurdodau hynny sydd heb fod yn awdurdodau bilio, h.y. nid ydynt yn casglu treth y cyngor a threthi annomestig. O ran Cyngor Sir Caerfyrddin yr awdurdodau praesept yw Heddlu Dyfed-Powys a'r Cynghorau Tref a Chymuned.

Balans

Y gwarged neu'r diffyg mewn unrhyw gyfrif ar unrhyw adeg.

Blwyddyn Ariannol

Dyma gyfnod y cyfrifon. Yn achos yr awdurdodau lleol, mae'n dechrau ar 1 Ebrill ac yn dod i ben ar 31 Mawrth yn y flwyddyn ganlynol.

Budd-daliadau Tai

Lwfans i bobl ar incwm isel (neu ddim incwm) i dalu am eu rhent yn gyfan neu am gyfran ohono. Awdurdodau lleol sy'n caniatáu neu'n talu'r budd-dâl ond ad-delir rhan o gost y budd-daliadau a'r gost o redeg y gwasanaeth gan lywodraeth ganolog. Gelwir y budd-daliadau a delir i denantiaid yr awdurdod yn 'gostyngiad yn y dreth'ac enw'r budd-dâl a delir i denantiaid y sector preifat yn 'lwfans rhent'.

Bwrdd Benthyciadau Gweithfeydd Cyhoeddus (PWLB)

Un o asiantaethau'r Llywodraeth yw hon ac mae'n darparu benthyciadau tymor hir ar gyfer awdurdodau lleol. Mae'n codi cyfraddau llog sydd ychydig yn unig yn uwch na'r cyfraddau y mae'r Llywodraeth yn eu talu am fenthyca.

Côd Darbodus

Côd ymddygiad proffesiynol yw'r Côd Darbous i gefnogi awdurdodau lleol mewn gwneud penderfyniadau buddsoddi cyfalaf.

Credydwr

Mae credydwr yn rhywun y mae arnom arian iddo ar ddiwedd y flwyddyn ariannol am waith sydd wedi'i wneud, nwyddau sydd wedi dod i law neu wasanaethau sydd wedi'u rhoi.

Cronfa Bensiwn

Y gronfa a gynhelir i dalu taliadau pensiwn ar ymddeoliad y cyfranogwyr

Cronfa'r Cyngor

Prif gronfa reffeniw yr awdurdod lleol. Defnyddir y gronfa hon i dalu am wariant beunyddiol ar wasanaethau.

Cronfa Wrth Gefn

Symiau yw'r rhain sydd wedi'u neilltuo ond sydd heb fod yn disgyn o fewn diffiniad darpariaethau ac maent yn cynnwys cronfeydd wrth gefn cyffredinol (balansau) y mae'n rhaid i bob awdurdod eu cynnal fel mater o ddarbodaeth.

Cronfeydd Wrth Gefn wedi'u Clustnodi

Dyma'r cronfeydd sydd wedi'u neilltuo ar gyfer diben penodol.

Croniad

Mae croniad yn swm a ddangosir yn ein cyfrifon ar gyfer incwm neu wariant yn ystod cyfnod y cyfrifon ond sydd heb gael ei dalu ar ddyddiad y fantolen.

Cyfrif Refeniw

Cyfrif yw hwn sy'n cofnodi ein gwariant a'n hincwm beunyddiol ar eitemau fel cyflogau wythnosol a misol, costau rhedeg gwasanaethau a chyllido gwariant cyfalaf.

Cyfrif Refeniw Tai (HRA)

Y cyfrif hwn sy'n cynnwys ein holl incwm a gwariant ym maes tai.

Cyllideb

Cynllun ar gyfer gwario yw cyllideb, a hynny at y flwyddyn ariannol nesaf fel rheol.

Cyllido Refeniw yn Uniongyrchol

Adnoddau a ddarperir o gyllideb refeniw yr awdurdod i gyllido costau prosiectau cyfalaf.

Dadansoddiad Goddrychol

Dadansoddiad o incwm a gwariant yn ôl math. Mae'r cyfryw benawdau yn cynnwys costau gweithwyr, eiddo a thrafnidiaeth. Mae'r incwm yn cynnwys grantiau llywodraeth, ffioedd a thaliadau.

Darpariaeth

Ystyr darpariaeth yw swm y byddwn yn ei neilltuo yn ein cyfrifon ar gyfer y rhwymedigaethau neu'r colledion sy'n debygol neu'n sicr o ddigwydd, ond nid oes sicrwydd ynghylch y symiau na'r dyddiadau.

Derbyniadau Cyfalaf

Dyma'r derbyniadau a geir drwy werthu tir ac adeiladau y mae statudau'n cyfyngu ar y defnydd a wneir ohonynt. Dim ond i gyllido gwariant cyfalaf newydd neu i'w neilltuo er mwyn cyllido gwariant cyfalaf hanesyddol y gellir eu defnyddio.

Dibrisiant

Dull o ddyrannu cost Eiddo, Offeriant a Chyfarpar dros eu bywydau defnyddiol yw dibrisiant.

Dyledwr

Mae dyledwr yn rhywun y mae arno arian i ni ar ddiwedd y flwyddyn ariannol.

Eiddo Buddsoddi

Mae'r rhain yn eiddo a gedwir dim ond er mwyn cael rhent amdanynt neu er mwyn y cynnydd yn eu gwerth, neu at y ddau ddiben hyn, yn hytrach nag er mwyn darparu gwasanaethau.

Eiddo, Offeriant a Chyfarpar

Mae'r asedau hyn yn asedau sydd â sylwedd ffisegol ac fe'u cedwir i'w defnyddio wrth gynhyrchu neu gyflenwi nwyddau a gwasanaethau, i'w gosod ar rent i eraill (fel rhan o wasanaeth) neu at ddibenion gweinyddol. Y disgwyl yw y bydd unrhyw ased a gaiff ei gynnwys yn y categori hwn yn cael ei ddefnyddio am fwy nag un flwyddyn ariannol.

Y Fantolen

Datganiad o'n hasedau, ein rhwymedigaethau a'n balansau eraill ar ddiwedd y flwyddyn ariannol.

Ffioedd a Thaliadau

Incwm a enillir drwy godi tâl ar ddefnyddwyr gwasanaethau am y cyfleusterau, e.e. defnyddio offer hamdden, parcio ceir, casglu gwastraff masnachol, ac ati.

Grant Cynnal Refeniw

Y prif grant a delir gan Lywodraeth Cymru i gefnogi cyllideb awdurdodau lleol.

Gwarannau

Buddsoddiadau megis stociau, cyfrannau a bondiau yw'r rhain.

Gwariant Cyfalaf

Ystyr gwariant cyfalaf yw gwario ar asedau anghyfredol megis Eiddo, Offeriant a Chyfarpar, Eiddo Buddsoddi ac Asedau Treftadaeth. Byddai hyn yn cynnwys prynu neu adeiladu asedau newydd, ynghyd â'r gwariant dilynol ar waith cynnal a chadw/datblygu mawr.

Gwariant Gros

Cyfanswm y gost o ddarparu gwasanaethau'r Cyngor cyn ystyried unrhyw incwm megis ffioedd a thaliadau am wasanaethau, ac ati.

Gwerth Realeiddiadwy Net

Pris gwerthu yr ased, llai'r gost berthnasol ei werthu.

IFRS

Safon Adrodd Ariannol Rhyngwladol.

IFRIC

Pwyllgor Dehongli Adroddiadau Ariannol Rhyngwladol.

Safonau cyfrifyddu yw'r ddau uchod sy'n rhoi canllaw ar gyfer cyfrifyddu ariannol.

Isafswm y Ddarpariaeth Refeniw (MRP)

Dyma'r swm y mae'n rhaid inni ei neilltuo i ad-dalu benthyciadau.

Praeseptau

Dyma'r swm y byddwn yn ei dalu i Awdurdod Nad yw'n Bilio (er enghraifft Cyngor Cymuned) er mwyn iddo dalu ei gostau (ar ôl caniatáu ar gyfer ei incwm).

Pris Cynnig

Y pris y byddai trydydd parti yn ei dalu i'r cynllun am y buddsoddiad ar ffurf trafodyn hyd braich.

Prydlesi Ariannol

Dull o brynu eitemau cyfalaf. (Wrth ddefnyddio prydlesi ariannol rydym yn gyfrifol am y rhan fwyaf o'r risgiau (a'r enillion) o fod yn berchen ar asedau.)

Prydlesi Gweithredol

Dull o brynu eitemau cyfalaf.

Gyda'r prydlesi hyn mae'r risgiau (a'r enillion) o fod yn berchen ar yr ased yn aros gyda'r perchennog.

Rhwymedigaeth

Swm sy'n daladwy rywbyrd yn y dyfodol yw rhwymedigaeth.

Rhwymedigaethau Cyfredol

Rhwymedigaethau tymor byr yw'r rhain, sydd i gael eu talu gennym yn ystod y flwyddyn gyfrifydda nesaf.

Stocrestrau

Ystyr stocrestrau yw deunyddiau crai a brynir i'w defnyddio o ddydd i ddydd. Mae gwerth yr eitemau hynny a oedd heb eu defnyddio gennym ar ddyddiad y fantolen yn cael ei ddangos yn yr asedau cyfredol yn y fantolen.

Swyddfa Archwilio Cymru

Corff annibynnol yn cael ei arwain gan Archwilydd Cyffredinol Cymru sy'n gyfrifol am benodi archwilywyr allanol i awdurdodau lleol.

Treth y Cyngor

Prif ffynhonnell treth leol i awdurdodau lleol. Codir treth y cyngor ar gartrefi yn ei ardal gan yr Awdurdod Bilio a defnyddir yr arian i fodloni gofynion treth y cyngor yr Awdurdod Bilio ac i dalu'r awdurdodau praesept.

Trethi Annomestig Cenedlaethol (NNDR)

Yr NNDR, neu'r Trethi Busnes, yw'r tâl y bydd deiliaid safleoedd busnes yn ei dalu er mwyn cyllido rhan o wariant yr awdurdodau lleol. Y Llywodraeth sy'n pennu'r NNDR ac mae'n ganran o'r gwerthoedd trethol. Yr un yw y ganran drwy Gymru gyfan. Mae'r cyfanswm sy'n cael ei gasglu yn cael ei rannu rhwng yr awdurdodau unigol yn ôl eu cyfran hwy o'r oedolion yn y boblogaeth.

Y Gronfa Bensiwn**Actiwari**

Ymgynghorydd annibynnol sy'n rhoi cyngor o ran gallu'r gronfa i dalu ei ffordd. Mae'r actiwari yn adolygu asedau a rhwymedigaethau'r gronfa bob tair blynedd ac yn cyflwyno adroddiad i'r Cyngor Sir fel yr awdurdod gweinyddu ar y sefyllfa ariannol ac yn argymhell cyfraddau cyfrannu y cyflogwyr. Gelwir hyn yn brisiant actiwaraid.

Budd-daliadau Cadwedig

Y budd-daliadau pensiwn sy'n daladwy i aelod o'r Gronfa ar gyrraedd oedran ymddeol arferol sydd wedi stopio cyfrannu o ganlyniad i adael ei waith neu symud allan o'r Cynllun Pensiwn cyn oedran ymddeol arferol.

Buddsoddi

Caffael ased at y diben o gynhyrchu incwm ac Enillion Cyfalaf i'w berchennog.

Cynnydd/(Gostyngiad) heb ei realeiddio yn y Gwerth ar y Farchnad

Y cynnydd/(gostyngiad), a fu ers dyddiad y pryniant, ar werth ar y farchnad y buddsoddiadau hynny a ddelir ar ddiwedd y flwyddyn.

Dangosyddion y Farchnad

- (i) Mae symudiadau yn y Farchnad Stoc yn cael eu monitro yn barhaus drwy gyfrwng Mynegai o brisiau cyfredol detholiad cynrychioliadwy o stoc.
- (ii) Newid yn y cyfraddau o ran cyfenwid arian.

Diffyg mewn cyllid

Cyfraniadau sydd yn daladwy, er enghraifft am gyfnod byr neu fel un taliad, er mwyn gwella ariannu cynllun budd-daliadau sydd wedi ei ddiffinio, yn aml yn codi o gynllun sydd yn ceisio adennill arian cynlluniau o'r fath.

Dosbarth o Asedau

Buddsoddi mewn maes penodol neu fath penodol ar fuddsoddi e.e. Ecwitis y DU, Ecwitis tramor, Incwm Sefydlog, Eiddo, Arian.

Ecwitis

Cyfranddaliadau cyffredin mewn cwmnïau Prydeinig a chwmnïau tramor a fasnachwyd ar gyfnewidfa stoc gydnabyddedig. Mae gan gyfranddalwyr fudd yn elw'r cwmni ac fel arfer bydd ganddynt hawl i bleidleisio yng nghyfarfodydd y Cyfranddalwyr.

Elw

Cyfanswm yr enillion o ddal buddsoddiad am gyfnod penodol, yn cynnwys incwm a chynnydd (gostyngiad) yng ngwerth y farchnad.

Elw Meincnod

Nod Rheolwr y Gronfa yw perfformio 1% yn well na'r elw Meincnod. Yr elw meincnod yw'r elw y byddai Rheolwr y Gronfa wedi'i gyflawni heblaw iddo wyro oddi wrth y pwysau a roddwyd i bob dosbarth o asedau gan y Panel Buddsoddi ac wedi llwyddo i wneud elw ym mhob un o'r dosbarthiadau hyn o asedau yn unol â chyfartaledd yr elw a wnaed gan bob Cronfa Awdurdod Lleol yn y dosbarthiadau hynny. Mae pwysau Meincnod y dosbarthiadau o asedau wedi'u amlinellu yn y Datganiad o Egwyddorion Buddsoddi.

Gwarannau Llog Sefydlog

Buddsoddir yn bennaf mewn stociau'r llywodraeth sy'n gwarantu cyfradd llog sefydlog. Mae'r gwarannau yn fenthyciadau sydd i'w had-dalu ar ddyddiad penodol yn y dyfodol ond gellir eu gwerthu ar y Farchnad Stoc yn y Cyfamser.

Gwerth Trosglwyddo

Dyma werth y taliadau rhwng cronfeydd pan fydd cyfranwyr yn ymadael â gwasanaeth un cyflogwr ac y penderfynu mynd â gwerth eu cyfraniadau pensiwn i gronfa'r cyflogwr newydd.

Gwerth ar y Farchnad

Y pris a geir o werthu buddsoddiad ar ddyddiad arbennig.

Llywodraethu Corfforaethol

Materion sy'n ymwneud â'r ffordd y mae cwmni yn sicrhau ei fod yn rhoi'r pwysigrwydd mwyaf i les ei randdalwyr a sut y gall rhanddalwyr ddylanwadu ar reolaeth.

Mesur Perfformiad

Gwasanaeth a luniwyd i gynorthwyo buddsoddwyr i werthuso perfformiad eu buddsoddiadau. Fel arfer mae hyn yn cynnwys cymharu perfformiad cronfa gyda Meincnod a ddewiswyd a/neu gydag Universe neu gronfeydd tebyg. Y prif Gwmnïau Mesur Perfformiad yw The WM Company, y mae Cronfa Bensiwn Dyfed yn ei ddefnyddio, a CAPS

Perfformiad

Mesur, sy'n cael ei gyfleu gan amlaf ar ffurf canran, sy'n dangos cystal yw llwyddiant cronfa dros gyfnod penodol o amser - naill ai mewn termau absoliwt neu wedi ei fesur yn ôl Cronfa 'Gyfartalog' neu Feincnod arbennig.

Perfformio'n Well/Tanberfformio

Y gwahaniaeth rhwng elw y mae cronfa neilltuol wedi ei ennill ac elw Cronfa 'Gyfartalog' neu Fynegai dros gyfnod penodol o amser, h.y. efallai mai targed cronfa yw perfformio'n well na Meincnod dros gyfnod o 3 blynedd.

Portffolio

Term torfol am y buddsoddiadau a ddelir mewn cronfa, marchnad neu sector.

Rheolaeth Oddefol (fe'i gelwir hefyd yn Mynegeo/ Orlhain Mynegai)

Math o Reolaeth Buddsoddi sy'n anelu at lunio Portffolio mewn ffordd sy'n darparu'r un elw ag a ddarperir gan Fynegai a ddewiswyd, h.y. mae stociau yn cael eu prynu i adlewyrchu cymaint â phosib gyfansoddiad y Mynegai. Mae'n gwbl groes i Reolaeth Weithredol.

Rheolaeth Weithredol

Dull o Reoli Buddsoddiadau sy'n ceisio perfformio'n well na'r Meincnod perthnasol drwy Ddyrannu Asedau, Amseru'r Farchnad neu Ddewis y Stoc (neu gyfuniad o'r rhain). Mae'n gwbl groes i Reolaeth Oddefol.

Rheolwr y Gronfa

Unigolyn neu gwmni y mae'r Ymddiriedolwyr wedi dirprwyo iddo/iddi y gwaith o fuddsoddi holl asedau cronfa neu ran o'r asedau hynny.

Risg

Fel arfer mae'n cyfeirio at Amrywiant yr Elw. Rhaid i fuddsoddiadau â'r risg mwyaf addo elw uwch na'r buddsoddiadau mwy 'sefydlog' cyn y bydd buddsoddwyr yn eu prynu.

Ymddiriedolaethau Unedau

Cwmnïau buddsoddi yw'r rhain ac maent yn derbyn arian oddi wrth lawer o wahanol fuddsoddwyr. Mae'r arian yn cael ei gyfuno a'i ddefnyddio i brynu buddsoddiadau.

Ymgynghorydd Buddsoddi

Unigolyn neu gwmni â chymwysterau proffesiynol y mae ei brif fywoliaeth yn seiliedig ar ddarparu cyngor buddsoddi gwrthrychol a diduedd i gwmnïau, cronfeydd pensiwn neu unigolion a hynny am ffi benodol.

Mae'r dudalen hon yn wag yn fwriadol

Pwyllgor Archwilio
14 Gorffennaf 2017

Pwnc: Datganiad Ariannol Awdurdod Harbwr Porth Tywyn 2016-17

Y Pwrpas: I gyflwyno'r cyfriflen am y flwyddyn 2016-17

Yr Argymhellion / Penderfyniadau Allweddol Sydd Eu Hangen:

I dderbyn Datganiad Ariannol Awdurdod Harbwr Porth Tywyn am y flwyddyn 2016-17.

Y Rhesymau:

Mae angen i'r Cyngor gymeradwyo cyfriflen Awdurdod Harbwr Porth Tywyn am y flwyddyn 2016-17, cyn yr archwiliad, i gydymffurfio â Rheolau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014.

Mae gan y Pwyllgor Archwilio bwer dirprwyedig i gymeradwyo'r Cyfrifon yn unol a'r Mesuriad Llywodraeth Leol.

Ymgynghorwyd â'r pwyllgor craffu perthnasol NADDO

Angen i'r Bwrdd Gweithredol wneud penderfyniad NAC OES

Angen i'r Cyngor wneud penderfyniad NAC OES

YR AELOD O'R BWRDD GWEITHREDOL SY'N GYFRIFOL AM Y PORTFFOLIO:-
 Cyng. D Jenkins

Y Gyfarwyddiaeth:

Enw Pennaeth y Gwasanaeth:

Owen Bowen

Awdur yr Adroddiad:

Owen Bowen

Swyddi:

Pennaeth Gwasanaethau Cyllidol

Rhif ffôn: 01267 224886

Cyfeiriad E-bost:

Obowen@sirgar.gov.uk

EXECUTIVE SUMMARY
Audit Committee
14th July 2017

Burry Port Harbour Financial Statement 2016-17

1. BRIEF SUMMARY OF PURPOSE OF REPORT.

Carmarthenshire County Council has been given a range of statutory powers and duties for the purposes of improving, maintaining and managing the Burry Port harbour through the Burry Port Harbour Revision Order 2000.

In accordance with the Harbours Act 1964, statutory harbour authorities are required to prepare annual statement of accounts relating to the harbour activities. In compliance with the Accounts and Audit (Wales) Regulations 2014, these accounts are in the form of a separate annual income and expenditure account and statement of balances.

The net cost of the Harbour Activities in 2016-17 was £247k, and all activities are fully funded by Carmarthenshire County Council. Fixed assets held at 31st March 2017 total £3,868k.

DETAILED REPORT ATTACHED ?

YES

IMPLICATIONS

EICH CYNGOR arleinamdani
www.sirgar.llyw.cymru

YOUR COUNCIL doitonline
www.carmarthenshire.gov.wales

I confirm that other than those implications which have been agreed with the appropriate Directors / Heads of Service and are referred to in detail below, there are no other implications associated with this report :

Signed: O Bowen

Head of Financial Services

Policy, Crime & Disorder and Equalities NONE	Legal YES	Finance YES	ICT NONE	Risk Management Issues NONE	Staffing Implications NONE	Physical Assets NONE
--	---------------------	-----------------------	--------------------	---------------------------------------	--------------------------------------	--------------------------------

Legal

Compliance with the Accounts and Audit (Wales) Regulations 2014

Finance

The net cost of the Harbour activities in 2016-17 was £247k, which has been fully funded by Carmarthenshire County Council. Fixed assets held at 31st March 2017 total £3,868k.

CONSULTATIONS

I confirm that the appropriate consultations have taken in place and the outcomes are as detailed below

Signed: O Bowen

Head of Financial Services

1. **Scrutiny Committee:** Not applicable
2. **Local Member(s):** Not applicable
3. **Community / Town Council:** Not applicable
4. **Relevant Partners:** Not applicable
5. **Staff Side Representatives and other Organisations:** Not applicable

Section 100D Local Government Act, 1972 – Access to Information

List of Background Papers used in the preparation of this report:

THESE ARE DETAILED BELOW

Title of Document	File Ref No.	Locations that the papers are available for public inspection
Accounts and Audit (Wales) Regulations 2014		Corporate Services Department, County Hall, Carmarthen.

EICH CYNGOR arleinamdani
www.sirgar.llyw.cymru

YOUR COUNCIL doitonline
www.carmarthenshire.gov.wales

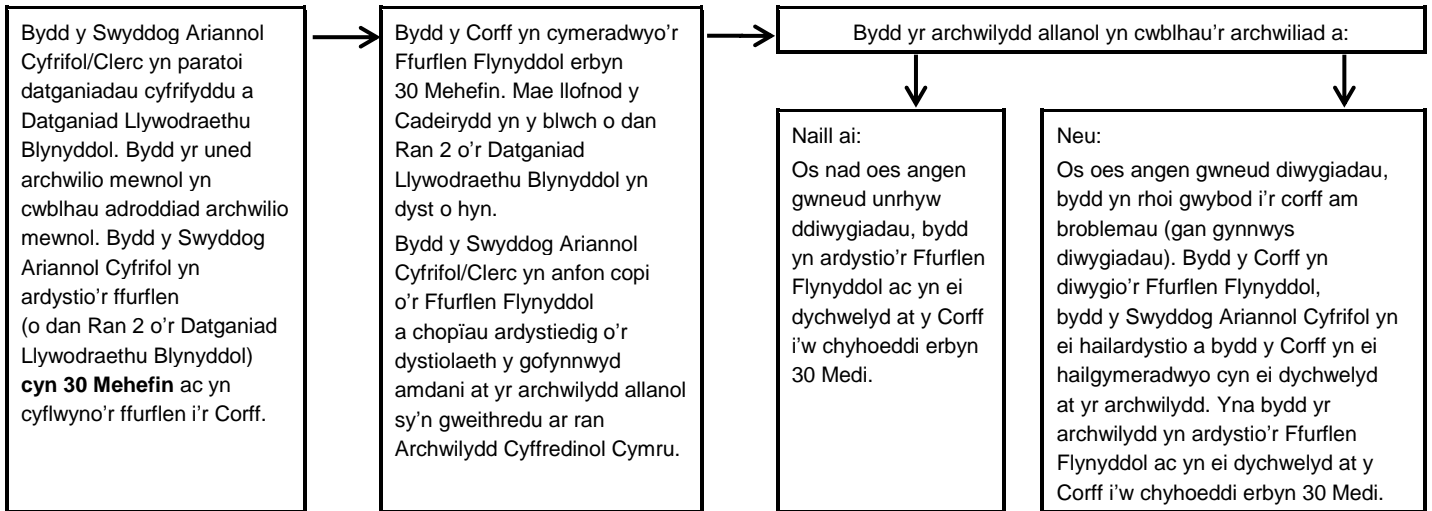
Mae'r dudalen hon yn wag yn fwriadol

Cyrff llywodraeth leol llai o faint yng Nghymru Ffurflen Flynyddol ar gyfer y Flwyddyn a Ddaeth i Ben 31 Mawrth 2016

Rhaid i gyrrff llywodraeth leol llai o faint yng Nghymru baratoi cyfrifon blynyddol gan ddilyn arferion priodol fel y'u nodir yng nghyhoeddiad Un Llais Cymru/Cymdeithas Clercod Cynghorau Lleol (SLCC) **Governance and accountability for local councils in Wales – A Practitioners' Guide 2006** (y Canllaw i Ymarferwyr). Mae'r Canllaw i Ymarferwyr yn nodi y gall cyrrff baratoi eu cyfrifon ar ffurf ffurflen flynyddol a baratowyd gan Swyddfa Archwilio Cymru.

Y cyfrifon a'r broses archwilio

Mae'r cyfrifon a'r trefniadau archwilio yn dilyn y broses a nodir isod.

Cwblhewch bob adran mewn coch. Mae'n bosibl y bydd ffurflenni anghyflawn neu anghywir yn galw am waith archwilio allanol ychwanegol ac yn arwain at gostau ychwanegol. Anfonwch y Ffurflen Flynyddol **wreiddiol**, ynghyd â'r holl wybodaeth y gofynnwyd amdani, at yr archwilydd allanol sy'n gweithredu ar ran Archwilydd Cyffredinol Cymru. **Noder bod yn rhaid i bob copi a ddarperir at ddibenion yr archwiliad gael eu hardystio fel copïau cywir o'r rhai gwreiddiol gan y Clerc a'r Cadeirydd.** Oni bai y gofynnir i chi wneud hynny, **peidiwch** ag anfon unrhyw gofnodion ariannol gwreiddiol na chofnodion eraill at yr archwilydd allanol.

Dylai cyrrff nodi'r newidiadau i'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol. Dylai hyn gael ei gwblhau yn llawn gan bob Corff.

Caiff ffurflenni a archwiliwyd ac a ardystiwyd eu dychwelyd at y Corff i'w cyhoeddi neu er mwyn cyhoeddi'r datganiadau cyfrifyddu, y Datganiad Llywodraethu Blynyddol a thystysgrif ac adroddiad Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Rhestr wirio cwblhau

Bydd ateb 'Anghywir' yn golygu nad ydych wedi bodloni'r gofynion o bosibl		Gweithredwyd?	
Cyflwyniad cyntaf i'r archwilydd allanol		Cywir	Anghywir
Cyfrifon	A yw'r Swyddog Ariannol Cyfrifol wedi ardystio'r datganiadau cyfrifyddu ac a yw'r corff wedi cymeradwyo'r Ffurflen Flynyddol (fel y dangoswyd gan y llofnodion perthnasol), erbyn 30 Mehefin 2017 fan bellaf?	☐	☐
	A yw'r cyfrifon yn cyfrifo'n gywir ac a yw'r balans a gaiff ei barhau o'r llynedd yn cyfateb i'r balans agoriadol eleni?	☐	☐
	A yw'r papurau i'w hanfon at yr archwilydd allanol yn cynnwys esboniad o amrywiadau sylweddol, gan gynnwys dadansoddiad wedi ei fesur o'r newidiadau rhwng y llynedd ac eleni?	☐	☐
	A yw'r cysoniad banc ar 31 Mawrth 2017 yn gyson â llinell 9?	☐	☐
Pob adran	A yw'r holl flychau coch wedi'u cwblhau ac a oes esboniadau wedi'u rhoi lle bo angen?	☐	☐
	A yw'r holl wybodaeth y gofynnwyd amdani gan yr archwilydd allanol wedi'i hanfon gyda'r Ffurflen Flynyddol hon? Dylech gyfeirio at yr hysbysiad o'r archwiliad ac unrhyw amserlenni ychwanegol a ddarparwyd gan eich archwilydd allanol.	☐	☐
Tystiolaeth ategol	A yw'r holl eitemau a'r tudalennau o dystiolaeth ategol a ddarparwyd i'r archwiliad wedi eu hardystio fel copi cywir o'r un gwreiddiol gan y Clerc a'r Cadeirydd?	☐	☐

Datganiadau cyfrifyddu 2016-17 ar gyfer:

Enw'r corff:

Awdurdod Harbwr Porth Tywyn

	Y flwyddyn a ddaeth i ben		Nodiadau a chanllawiau i'r sawl sy'n llunio'r cyfrifon				
	31 Mawrth 2016 (£)	31 Mawrth 2017 (£)	Dylech dalgrynnu'r ffigurau i'r £ agosaf. Ni ddylech adael unrhyw flychau yn wag na chofnodi balansau o £0 neu ddim. Rhaid i bob ffigur fod yn gyson â'r cofnodion ariannol sylfaenol ar gyfer y flwyddyn berthnasol.				
Datganiad o incwm a gwariant/derbyniadau a thaliadau							
1. Balansau a ddygwyd ymlaen	0	0	Cyfanswm y balansau a'r cronfeydd wrth gefn ar ddechrau'r flwyddyn fel y'u cofnodwyd yn y cofnodion ariannol. Rhaid iddo fod yn gyson â llinell 7 y flwyddyn flaenorol.				
2. (+) Incwm o drethiant lleol/ardoll	230,141	246,662	Cyfanswm yr incwm a dderbyniwyd/derbyniadwy yn ystod y flwyddyn o drethiant lleol (praesept) neu ardoll/cyfraniad gan brif gyrrff.				
3. (+) Cyfanswm derbyniadau eraill	119,670	100,318	Cyfanswm incwm neu dderbyniadau a gofnodwyd yn y llyfr arian parod llai'r symiau a gynhwysir yn llinell 2. Mae'n cynnwys grantiau cymorth, dewisol a referiw.				
4. (-) Costau staff	33,707	34,364	Cyfanswm gwariant neu daliadau a wnaed i bob gweithiwr cyflogedig ac ar ei ran. Dylech gynnwys cyflogau, TWE ac Yswiriant Gwladol (cyflogeion a chyflogwyr), cyfraniadau pensiwn a threuliau cysylltiedig e.e. costau terfynu.				
5. (-) Llog ar fenthyciadau/ad-daliadau cyfalaf	169,997	169,997	Cyfanswm gwariant neu daliadau cyfalaf a llog a wnaed yn ystod y flwyddyn ar fenthyciadau allanol (os o gwbl).				
6. (-) Cyfanswm taliadau eraill	146,107	142,619	Cyfanswm gwariant neu daliadau fel y'u cofnodwyd yn y llyfr arian parod, a thynnu costau staff (llinell 4) a llog ar fenthyciadau/ad-daliadau cyfalaf (llinell 5).				
7. (=) Balansau a barhawyd	0	0	Cyfanswm y balansau a'r cronfeydd wrth gefn ar ddiwedd y flwyddyn. Rhaid iddo fod yn hafal i (1+2+3) - (4+5+6).				
Datganiad o falansau							
8. (+) Dyledwyr a balansau stoc	65,394	51,818	Cyfrifon incwm a gwariant yn unig: Nodwch werth dyledion sy'n ddyledus i'r corff a balansau stoc a ddelir ar ddiwedd y flwyddyn.				
9. (+) Cyfanswm arian parod a buddsoddiadau	-59,101	-45,749	Pob cyfrif: Swm yr holl gyfrifon banc cyfredol a chadw, daliadau ariannol a buddsoddiadau a ddelir ar 31 Mawrth. Rhaid i hyn fod yn gyson â balans cysoni'r llyfr arian parod yn unol â chysoniad y banc.				
10. (-) Credydwyr	6,293	6,069	Cyfrifon incwm a gwariant yn unig: Nodwch werth yr arian sy'n ddyledus gan y corff (heblaw costau benthyg) ar ddiwedd y flwyddyn.				
11. (=) Balansau a barhawyd	0	0	Dylai cyfanswm y balansau fod yn gyson â llinell 7 uchod: Nodwch gyfanswm (8+9-10).				
12. Cyfanswm asedau sefydlog ac asedau hirdymor	3,959,762	3,868,493	Gwerth gwreiddiol cofrestr asedau a buddsoddiadau pob ased sefydlog, ynghyd ag asedau hirdymor eraill a ddelir ar 31 Mawrth.				
13. Cyfanswm benthyciadau	0	0	Balans cyfalaf dyledus pob benthygiad o drydydd partion ar 31 Mawrth (gan gynnwys PWLB).				
14. Nodyn datgelu cronfeydd ymddiriedolaeth	Ydy	N/Y	Dd/G	Ydy	N/Y	Dd/G	Mae'r Corff yn gweithredu fel unig ymddiriedolwr ac mae'n gyfrifol am reoli (a) cronfa/cronfeydd ymddiriedolaeth/asedau (dylai darllenwyr nodi nad yw'r ffigurau uchod yn cynnwys unrhyw drafodion ymddiriedolaeth).

Datganiad Llywodraethu Blynyddol (Rhan 1)

Rydym yn cydnabod fel aelodau o'r Cyngor, ein cyfrifoldeb dros sicrhau bod yna system reolaeth fewnol gadarn, gan gynnwys paratoi'r datganiadau cyfrifyddu. Rydym yn cadarnhau, hyd eithaf ein gwybodaeth a'n cred, o ran y datganiadau cyfrifyddu ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2017, ein bod wedi gwneud y canlynol:

	Cytunwyd?			Mae 'CYWIR' yn golygu bod y Cyngor/Bwrdd/Pwyllgor wedi gwneud y canlynol:	Cyf y Dangosydd Perfformiad
	Cywir	Anghywir*			
1. Rydym wedi cymeradwyo'r datganiadau cyfrifyddu a baratowyd yn unol â gofynion Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014 (fel y'u diwygiwyd) ac arferion priodol.	☒	☒		Paratoi ei ddatganiadau cyfrifyddu yn y ffordd a ragnodir gan y gyfraith.	6, 12
2. Cynnal system rheolaeth fewnol ddigonol, gan gynnwys mesurau a gynlluniwyd i atal a chanfod twyll a llygredd, ac adolygu ei heffeithiolrwydd.	☒	☒		Gwneud trefniadau priodol a derbyn cyfrifoldeb am warchod yr arian cyhoeddus a'r adnoddau dan ei reolaeth.	6, 7
3. Rydym wedi cymryd camau rhesymol i roi sicrwydd i'n hunain nad oes unrhyw achosion o ddiffyg cydymffurfio gwirioneddol neu bosibl â chyfreithiau, rheoliadau na chodau ymarfer a allai gael effaith ariannol sylweddol ar allu'r Awdurdod Harbwr i gynnal ei fusnes nac ar ei sefyllfa ariannol.	☒	☒		Ond wedi gwneud pethau y mae ganddo'r pŵer cyfreithiol i'w gwneud ac wedi cydymffurfio â chodau ymarfer a safonau wrth wneud hynny.	6
4. Rydym wedi darparu cyfle priodol i etholwyr arfer eu hawliau yn unol â gofynion Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014.	☒	☒		Rhoi'r cyfle i bob unigolyn â diddordeb archwilio a gofyn cwestiynau am gyfrifon y Corff.	6, 23
5. Rydym wedi cynnal asesiad o'r risgiau sy'n wynebu'r Cyngor ac wedi cymryd camau priodol i reoli'r risgiau hynny, gan gynnwys cyflwyno rheolaethau mewnol a/neu yswiriant allanol lle y bo angen.	☒	☒		Ystyried y risgiau ariannol a'r risgiau eraill a wynebwr ganddo wrth weithredu'r Corff a delio â hwy'n briodol.	6, 9
6. Rydym wedi cynnal system archwilio mewnol ddigonol ac effeithiol ar gyfer y cofnodion cyfrifyddu a'r systemau rheoli drwy gydol y flwyddyn ac wedi cael adroddiad gan yr archwilydd mewnol.	☒	☒		Trefnu i unigolyn cymwys, yn annibynnol ar y rheolaethau a'r gweithdrefnau ariannol, roi barn wrthrychol ar ba un a yw'r rhain yn diwallu anghenion y Corff.	6, 8
7. Rydym wedi ystyried pa un yw unrhyw ymgyfreitha, rhwymedigaethau neu ymrwymadau, digwyddiadau neu drafodion, a ddigwyddodd naill ai yn ystod y flwyddyn neu ar ôl i'r flwyddyn ddod i ben, wedi cael effaith ariannol ar y Cyngor a, lle y bo'n briodol, wedi eu cynnwys yn y datganiadau cyfrifyddu.	☒	☒		Datgelu popeth y dylai fod wedi ei ddatgelu am ei fusnes yn ystod y flwyddyn gan gynnwys digwyddiadau a ddigwyddodd ar ôl i'r flwyddyn ddod i ben os ydynt yn berthnasol.	6
8. Rydym wedi cymryd camau priodol i fynd i'r afael â phob mater a godwyd mewn adroddiadau blaenorol gan archwilydd mewnol ac allanol.	☒	☒		Ystyried a chymryd camau priodol i fynd i'r afael â phroblemau/gwendidau a ddygwyd i'w sylw gan archwilydd mewnol ac allanol.	6, 8, 23
9. Cronfeydd ymddiriedolaeth – yn rhinwedd ein swydd fel ymddiriedolwr, rydym wedi: <ul style="list-style-type: none"> Cyflawni ein cyfrifoldeb mewn perthynas ag atebolrwydd am y gronfa/cronfeydd gan gynnwys cyflwyno adroddiadau ariannol a, lle y bo angen, cynnal archwiliadau annibynnol. 	☒	☒	☒	Cyflawni ei gyfrifoldebau yn rhinwedd ei swydd fel unig reolwr-ymddiriedolwr ymddiriedolaeth neu ymddiriedolaethau lleol.	3, 6

* Ar ddalen ar wahân, rhowch esboniadau i'r archwilydd allanol ar gyfer pob ymateb a nodwyd fel 'Anghywir' a roddwyd; a disgrifiwch pa gamau gweithredu sy'n cael eu cymryd i fynd i'r afael â'r gwendidau a nodwyd.

Datganiad Llywodraethu Blynyddol (Rhan 2)

	Cytunwyd?		Mae ateb 'Cywir' yn golygu bod y Cyngor/Bwrdd/Pwyllgor wedi:	Cyf y Dangosydd Perfformiad
	Cywir	Anghywir*		
1. Gwnaethom gyfrifo a chymeradwyo gofyniad cyllidebol yr Awdurdod Harbwr ar gyfer blwyddyn ariannol 2016-17 yn unol â Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992 ac arferion priodol [ac fe wnaethom osod y praesept yn unol ag Adran 39 i 42 o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992.]*	☒	☒	Cynllunio'n briodol ei weithgareddau ariannol ar gyfer y flwyddyn a phennu cyllideb yn unol â gofynion statudol.	13
2. Rydym wedi derbyn adroddiadau ariannol manwl yn nodi'r [incwm a'r gwariant* derbyniadau a thaliadau*] a chrynodeb o sefyllfa ariannol y Cyngor/Bwrdd/Pwyllgor ar sail dda fisol reolaidd drwy gydol y flwyddyn.	☒	☒	Monitro ei sefyllfa ariannol, ei incwm a'i wariant yn erbyn y gyllideb honno yn effeithiol drwy gydol y flwyddyn.	13
3. Rydym wedi sicrhau bod archwiliad mewnol y Cyngor yn annibynnol ar ei broses gwneud penderfyniadau o ddydd i ddydd a'r broses o gynnal y cofnodion cyfrifyddu ac rydym wedi cytuno ar gylch gorchwyl priodol ar gyfer yr archwiliad mewnol.	☒	☒	Sicrhau bod ei swyddogaeth archwilio mewnol yn gallu cyflawni'r gwaith heb wrthdaro buddiannau posibl a chyda digon o gyfle i ddarparu gwasanaeth digonol ac effeithiol.	8

* Dileer fel y bo'n briodol.

Cymeradwyaeth ac ardystiad y Pwyllgor Archwilio

Y Cyngor sy'n gyfrifol am baratoi'r datganiadau cyfrifyddu yn unol â gofynion Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014 ac am baratoi'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol.

Ardystiad gan y Swyddog Ariannol Cyfrifol Ardystiaf fod y datganiadau cyfrifyddu yn y Ffurflen Flynyddol hon yn rhoi darlun teg o sefyllfa ariannol yr Awdurdod Harbwr, a'i incwm a'i wariant, neu'n cyflwyno'r derbyniadau a'r taliadau'n briodol, pa un bynnag sy'n berthnasol, ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2017.	Cymeradwyaeth gan y Pwyllgor Archwilio Cadarnhaf fod y datganiadau cyfrifyddu hyn a'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol wedi cael eu cymeradwyo gan y Pwyllgor o dan gyfeirnod cofnod: Rhowch gyfeirnod y cofnodion a dyddiad y cyfarfod
Llofnod y Swyddog Ariannol Cyfrifol: angen llofnod	Llofnod y Cadeirydd: angen llofnod
Enw: angen enw	Enw: angen enw
Dyddiad: dd/mm/bbbb	Dyddiad: dd/mm/bbbb

Ailgymeradwyaeth ac ailardystiad y Pwyllgor (dim ond os bydd y ffurflen flynyddol wedi ei diwygio yn yr archwiliad y bydd eu hangen)

Ardystiad gan y Swyddog Ariannol Cyfrifol Ardystiaf fod y datganiadau cyfrifyddu yn y Ffurflen Flynyddol hon yn rhoi darlun teg o sefyllfa ariannol yr Awdurdod Harbwr, a'i incwm a'i wariant, neu'n cyflwyno'r derbyniadau a'r taliadau'n briodol, pa un bynnag sy'n berthnasol, ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2017.	Cymeradwyaeth gan y Pwyllgor Archwilio Cadarnhaf fod y datganiadau cyfrifyddu hyn a'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol wedi cael eu cymeradwyo gan y Pwyllgor o dan gyfeirnod cofnod: Rhowch gyfeirnod y cofnodion a dyddiad y cyfarfod
Llofnod y Swyddog Ariannol Cyfrifol: angen llofnod	Llofnod y Cadeirydd: angen llofnod
Enw: angen enw	Enw: angen enw
Dyddiad: dd/mm/bbbb	Dyddiad: dd/mm/bbbb

Tystysgrif archwilio ac adroddiad Archwilydd Cyffredinol Cymru

Mae'r archwilydd allanol yn cynnal yr archwiliad ar ran, ac yn unol â chanllawiau a gyhoeddwyd gan Archwilydd Cyffredinol Cymru. Ar sail ei adolygiad o'r Ffurflen Flynyddol a'r wybodaeth ategol, mae'n nodi pa un a fydd unrhyw fater a ddaw i'w sylw yn peri pryder nad yw'r ddeddfwriaeth a'r gofynion rheoleiddio perthnasol wedi'u bodloni.

Ardystiwn ein bod wedi cwblhau'r archwiliad o'r Ffurflen Flynyddol ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2017 ar gyfer:

Adroddiad yr archwilydd allanol

[Ac eithrio'r materion a adroddir isod]* Ar sail ein hadolygiad, yn ein barn ni, mae'r wybodaeth yn y Ffurflen Flynyddol yn cydymffurfio ag arferion priodol ac nid oes unrhyw faterion wedi dod i'n sylw sy'n peri pryder nad yw'r ddeddfwriaeth a'r gofynion rheoleiddio perthnasol wedi'u bodloni.

[[Mae'r materion hyn, ynghyd â]* Mae materion eraill nad ydynt yn effeithio ein barn yr ydym yn tynnu sylw'r corff atynt, yn ogystal â'n hargymhellion ar gyfer gwella wedi eu cynnwys yn ein hadroddiad i'r corff, dyddiedig _____.]

Materion eraill ac argymhellion

Ar sail ein hadolygiad, tynnwn sylw'r Corff at y materion a'r argymhellion canlynol nad ydynt yn effeithio ar ein barn archwilio ond y dylai'r Corff ymdrin â hwy.

(Parhewch ar daflen ar wahân os oes angen.)

Enw'r archwilydd allanol:

Llofnod yr archwilydd allanol:

Dyddiad:

Dros ac ar ran Archwilydd Cyffredinol Cymru

* Dileer fel y bo'n briodol.

Adroddiad archwilio mewnol blynyddol ar gyfer:

Enw'r corff:

Awdurdod Harbwr Porth Tywyn

Mae archwiliad mewnol y **Cyngor**, gan weithredu'n annibynnol ac ar sail asesiad o risg, wedi cynnwys cynnal asesiad dewisol o gydymffurfiaeth â'r gweithdrefnau a'r rheolaethau perthnasol y disgwyliir iddynt fod ar waith yn ystod y flwyddyn ariannol sy'n dod i ben 31 Mawrth 2017.

Cynhaliwyd yr archwiliad mewnol yn unol ag anghenion y **Cyngor** a'r gwaith a drefnwyd. Ar sail y canfyddiadau yn y meysydd a archwiliwyd, ceir crynodeb o gasgliadau'r archwiliad mewnol yn y tabl hwn. Nodir isod amcanion rheolaeth fewnol a chasgliadau'r archwiliad mewnol ar ba un a oedd yr amcanion canlynol o ran rheolaeth, ym mhob ffordd bwysig, yn cael eu bodloni drwy gydol y flwyddyn ariannol i safon sy'n ddigonol i ddiwallu anghenion y **Cyngor**.

	Cytunwyd?				Amlinelliad o'r gwaith a wnaed fel rhan o'r archwiliad mewnol (DS nid oes angen hyn os cyflwynwyd adroddiad archwilio mewnol manwl i'r corff)
	Cywir	Anghywir*	Dd/G	Heb ei gynnwys**	
1. Mae'r llyfrau cyfrifon priodol wedi'u cadw'n briodol drwy gydol y flwyddyn.	☒	☒	☒	☒	Mewnosodwch y testun
2. Bodlonwyd rheoliadau ariannol, cefnogwyd taliadau gan anfonebau, cymeradwywyd gwariant a rhoddwyd cyfrif priodol am TAW.	☒	☒	☒	☒	Mewnosodwch y testun
3. Asesodd y corff y risgiau sylweddol i gyflawni ei amcanion ac adolygodd ddigonolrwydd y trefniadau ar gyfer eu rheoli.	☒	☒	☒	☒	Mewnosodwch y testun
4. Deilliodd y gofyniad blynyddol am braesept/ardoll/adnoddau o broses gyllidebu ddigonol, cafodd cynnydd yn erbyn y gyllideb ei fonitro'n rheolaidd, ac roedd y cronfeydd wrth gefn yn briodol.	☒	☒	☒	☒	Mewnosodwch y testun
5. Cafodd yr incwm disgwylidig ei dderbyn yn llawn, ar sail prisiau cywir, ei gofnodi'n briodol a'i fancio'n syth, a rhoddwyd cyfrif priodol am TAW.	☒	☒	☒	☒	Mewnosodwch y testun
6. Cefnogwyd taliadau arian mân yn briodol gan dderbynebau, cymeradwywyd gwariant a rhoddwyd cyfrif priodol am TAW.	☒	☒	☒	☒	Mewnosodwch y testun
7. Talwyd cyflogau i gyflogaion a lwfansau i aelodau yn unol â chymeradwyaethau a gofnodwyd, a chymhwyswyd gofynion TWE ac Yswiriant Gwladol yn briodol.	☒	☒	☒	☒	Mewnosodwch y testun
8. Roedd y cofrestrau asedau a buddsoddiadau yn gyflawn ac yn gywir, ac yn cael eu cynnal yn briodol.	☒	☒	☒	☒	Mewnosodwch y testun

	Cywir	Anghywir*	Dd/G	Heb ei gynnwys**	o'r archwiliad mewnol (DS nid oes angen hyn os cyflwynwyd adroddiad archwilio mewnol manwl i'r corff)
9. Cafodd cysoniadau cyfrifon banc cyfnodol ac ar ddiwedd y flwyddyn eu cynnal yn briodol.	☐	☐	☐	☐	Mewnosodwch y testun
10. Cafodd datganiadau cyfrifyddu a baratowyd yn ystod y flwyddyn eu paratoi ar y sail cyfrifyddu gywir (derbyniadau a thaliadau/incwm a gwariant), roeddent yn gyson â'r llyfr arian parod, wedi'u cefnogi gan lwybr archwilio digonol o gofnodion sylfaenol, a, lle y bo'n briodol, cafodd dyledwyr a chredydwyr eu cofnodi'n briodol.	☐	☐	☐	☐	Mewnosodwch y testun
11. Cronfeydd ymddiriedolaeth (gan gynnwys ymddiriedolaethau elusenol). Mae'r Cyngor wedi cyflawni ei gyfrifoldebau fel ymddiriedolwr.	☐	☐	☐	☐	Mewnosodwch y testun

Roedd rheolaethau digonol yn bodoli ar gyfer unrhyw feysydd risg a nodwyd gan y Cyngor/Bwrdd/Pwyllgor (rhestrwch unrhyw feysydd risg eraill isod neu ar dudalennau ar wahân os oes angen:

	Cytunwyd?				Amlinelliad o'r gwaith a wnaed fel rhan o'r archwiliad mewnol (DS nid oes angen hyn os cyflwynwyd adroddiad archwilio mewnol manwl i'r corff)
	Cywir	Anghywir*	Dd/G	Heb ei gynnwys**	
12. Mewnosodwch y maes risg	☐	☐	☐	☐	Mewnosodwch y testun
13. Mewnosodwch y maes risg	☐	☐	☐	☐	Mewnosodwch y testun
14. Mewnosodwch y maes risg	☐	☐	☐	☐	Mewnosodwch y testun

* Os atebwyd 'Anghywir', nodwch y goblygiadau a'r camau sy'n cael eu cymryd i fynd i'r afael ag unrhyw wendid rheoli a nodwyd (ychwanegwch dudalennau ar wahân os oes angen).

** Os atebwyd 'heb ei gynnwys', nodwch pryd y gwnaethpwyd y gwaith archwilio mewnol mwyaf diweddar yn y maes hwn a phryd y bwriedir ei wneud nesaf, neu os nad oes angen ei gynnwys, rhaid i'r archwilydd mewnol esbonio pam nad oes angen hynny.

[Mae fy nghanfyddiadau ac argymhellion manwl yr wyf yn tynnu sylw'r Cyngor/Bwrdd/Pwyllgor atynt wedi eu cynnwys yn fy adroddiad manwl i'r Cyngor/Bwrdd/Pwyllgor, dyddiedig _____.] * Dilêwch os na chafodd adroddiad ei baratoi.

Cadarnhau archwiliad mewnol

Cadarnhaf nad wyf, fel archwilydd mewnol y Cyngor, wedi ymgymryd â rôl rheoli na gweinyddol o fewn y corff nac fel aelod o'r corff yn ystod blynyddoedd ariannol 2014-15 a 2015-16. Cadarnhaf hefyd na fu unrhyw achos o wrthdaro buddiannau ynghylch fy mhenodiad.

Enw'r unigolyn a gynhaliodd yr archwiliad mewnol: angen enw

Llofnod yr unigolyn a gynhaliodd yr archwiliad mewnol: angen llofnod

Dyddiad: dd/mm/yyyy

Canllawiau ar gyfer cwblhau Ffurflen Flynyddol

1. Rhaid i chi gymhwyso arferion priodol wrth baratoi'r ffurflen flynyddol hon. Am gyfarwyddyd darllenwch y Canllaw i Ymarferwyr (**Governance and accountability for local councils: A Practitioners's Guide (Wales)**)- ar gael gan Un Llais Cymru ac SLCC. Mae'n cynnwys popeth sydd ei angen arnoch ar gyfer yr archwiliad ar ddiwedd y flwyddyn ariannol a'r archwiliad statudol.
2. Mae Cyfnewidfa Arfer Da Swyddfa Archwilio Cymru (www.archwilio.cymru/cy/arfer-da/cyllid/arian-cynghorau-cymuned) yn darparu rhagor o wybodaeth am y broses cyfrifon ac archwilio ynghyd â chanllawiau ar faterion llywodraethu.
3. Gwnewch yn siŵr bod y Ffurflen Flynyddol wedi ei chwblhau'n llawn h.y. dim blychau coch gwag. Ceisiwch osgoi gwneud unrhyw ddiwygiadau i'r ffurflen wedi'i chwblhau. Os na allwch osgoi hyn, rhowch linell drwy'r cofnodion anghywir, sicrhewch fod y diwygiadau wedi'u tynnu at sylw'r corff gyda llythrennau cyntaf eich enw wrth eu hymyl a'ch bod wedi rhoi esboniad i'r archwilydd allanol. **Peidiwch â defnyddio hylif cywiro.** Caiff ffurflenni blynyddol anghyflawn neu rai sy'n cynnwys diwygiadau heb eu cymeradwyo a/neu eu hesbonio neu gyda hylif cywiro eu dychwelyd heb eu harchwilio a gall olygu costau ychwanegol.
4. **Mae dau flwch i'r Corff eu hardystio a'u cymeradwyo yn awr. Dim ond os bydd yn rhaid diwygio'r ffurflen flynyddol o ganlyniad i'r archwiliad y bydd angen yr ail flwch. Dim ond cyn anfon y ffurflen at yr archwilydd y dylech gwblhau'r blwch uchaf.**
5. Gofynnwch i ail berson, y Cadeirydd neu aelod efallai, adolygu eich Ffurflen Flynyddol er mwyn sicrhau ei bod yn gyflawn cyn anfon y ffurflen wreiddiol at yr archwilydd.
6. Gwnewch yn siŵr bod eich datganiadau cyfrifyddu yn adio'n gywir, bod y balans a barhawyd o'r flwyddyn flaenorol (llinell 7 o 2016) yn cyfateb i'r balans a ddygwyd ymlaen yn y flwyddyn gyfredol (linell 1 o 2017). Esboniwch unrhyw wahaniaethau rhwng ffigurau 2016 ar y ffurflen flynyddol hon a'r symiau a gofnodwyd yn ffurflen flynyddol y llynedd.
7. Rhowch esboniad llawn am unrhyw amrywiannau sylweddol yn y datganiadau ariannol. Peidiwch ag anfon copi o'ch cofnodion cyfrifyddu manwl yn lle'r esboniad hwn. Mae'r archwilydd allanol am wybod eich bod chi'n deall y rhesymau dros yr holl amrywiannau. Cofiwch gynnwys dadansoddiad manwl i ategu eich esboniad a byddwch yn benodol ynghylch gwerthoedd elfennau unigol sy'n gyfrifol am yr amrywiannau.
8. Sicrhewch fod y copi o'r cysoniad banc y byddwch yn ei anfon at eich archwilydd gyda'r Ffurflen Flynyddol yn cynnwys eich **holl** gyfrifon banc a balansau banc. Os nad oes unrhyw eitemau cysoni, nodwch hyn a rhowch dystiolaeth o falansau'r banc. Os oes gan eich cyngor unrhyw fuddsoddiadau byrdymor, nodwch eu gwerth ar y cysoniad banc. Dylai'r archwilydd allu cytuno ar eich cysoniad banc â llinell 9 yn adran 1. Ceir rhagor o gymorth ar gysoniadau banc yn y Canllaw i Ymarferwyr*.
9. Mae'n ofynnol i **bob** corff bach bellach anfon gwybodaeth at yr archwilydd allanol, i ategu'r honiadau a wnaed yn y Datganiad Llywodraethu Blynyddol. Bydd eich archwilydd yn dweud wrthyhych pa wybodaeth sydd angen i chi ei darparu. Sicrhewch eich bod yn darllen yr hysbysiad archwilio yn ofalus er mwyn sicrhau eich bod yn cynnwys yr holl wybodaeth y mae'r archwilydd wedi gofyn amdani. Dylech anfon **copïau** o'r cofnodion gwreiddiol (a ardystiwyd gan y Clerc a'r Cadeirydd fel copïau cywir) at yr archwilydd allanol ac nid y dogfennau gwreiddiol eu hunain.
10. Peidiwch ag anfon unrhyw wybodaeth at yr archwilydd nad yw wedi gofyn yn benodol amdani. Nid yw hyn o fudd.
11. Os bydd yn rhaid i'r archwilydd adolygu gwybodaeth nas gofynnwyd amdani, gofyn eto am wybodaeth, neu os caiff gysoniad banc anghyflawn neu esboniad o amrywiannau neu os caiff ddogfennau gwreiddiol y mae'n rhaid eu dychwelyd, bydd yr archwilydd yn mynd i gostau ychwanegol y mae ganddo hawl i godi ffioedd ychwanegol amdanynt.
12. **Peidiwch â chwblhau Tystysgrif Archwilio ac adroddiad Archwilydd Cyffredinol Cymru.** Bydd yr archwilydd allanol yn cwblhau hyn ar ran Archwilydd Cyffredinol Cymru pan fydd yr archwiliad wedi ei gwblhau.
13. **Dylech ateb pob gohebiaeth â'r archwilydd allanol yn brydlon.** Bydd hyn yn eich helpu i gyflawni eich rhwymedigaethau statudol a bydd yn lleihau cost yr archwiliad.
14. **Noder, os byddwch yn cwblhau'r ffurflen electronig, rhaid i chi argraffu'r ffurflen er mwyn iddi gael ei hardystio gan y Swyddog Ariannol Cyfrifol a'i llofnodi gan y Cadeirydd cyn iddi gael ei hanfon at yr archwilydd.**

PWYLLGOR ARCHWYLIO**14 Gorffennaf 2017****Y Pwnc:** Cofnodion grwpiau perthnsaol ir Pwyllgor Archwilio**Y Pwrpas:** Hysbysu'r Pwyllgor Archwilio**Yr Argymhellion / Penderfyniadau Allweddol Sydd Eu Hangen:**

I dderbyn y cofnodion

Y Rhesymau:

Fe nodwyd yn Amodau Gorchwyl y Pwyllgor Archwilio bod angen derbyn cofnodion y Grwp Rheoli Risg ynghyd â materion ym mherthnasol i drefniadau sy'n ymwneud a Threfn Rheoli Corfforaethu a Threfniadau Ariannol.

Ymgynghorwyd â'r pwyllgor craffu perthnasol : AMHERTHNASOL**Angen i'r Bwrdd Gweithredol wneud penderfyniad : AMHERTHNASOL****Angen i'r Cyngor wneud penderfyniad : AMHERTHNASOL****YR AELOD O'R BWRDD GWEITHREDOL SY'N GYFRIFOL AM Y PORTFFOLIO:-**

Cynghorydd David Jenkins

Y Gyfarwyddiaeth:

Gwasanathau Corfforaethol

Enw Pennaeth y Gwasanaeth:

Helen Pugh

Awdur yr Adroddiad:

Helen Pugh

Swyddi:

Pennaeth Archwilio, Risg a Chaffael Dros Dro

Pennaeth Archwilio, Risg a Chaffael Dros Dro

Rhif ffôn: 01267 246223

Cyfeiriad E-bost:HLPugh@sirgar.gov.uk

Rhif ffôn: 01267 246223

Cyfeiriad E-bost:HLPugh@sirgar.gov.uk

EXECUTIVE SUMMARY
Audit Committee
14th July 2017

SUBJECT
Minutes

To provide Members with minutes form supporting Governance Groups for information

The following Minutes are attached:

1. Risk Management Steering Group – 5th April 2017
2. Grants Panel – 12th May 2017

DETAILED REPORT ATTACHED ?

YES

EICH CYNGOR arleinamdani
www.sirgar.llyw.cymru

YOUR COUNCIL doitonline
www.carmarthenshire.gov.wales

IMPLICATIONS

I confirm that other than those implications which have been agreed with the appropriate Directors / Heads of Service and are referred to in detail below, there are no other implications associated with this report :

Signed: **Phil Sexton** **Head of Audit, Risk & Procurement**

Policy, Crime & Disorder and Equalities	Legal	Finance	ICT	Risk Management Issues	Staffing Implications	Physical Assets
NONE	NONE	NONE	NONE	NONE	NONE	NONE

CONSULTATIONS

I confirm that the appropriate consultations have taken in place and the outcomes are as detailed below

Signed: **Phil Sexton** **Head of Audit, Risk & Procurement**

1. **Scrutiny Committee** : Not Applicable
2. **Local Member(s)** : Not Applicable
3. **Community / Town Council** : Not Applicable
4. **Relevant Partners** : Not Applicable
5. **Staff Side Representatives and other Organisations** : Not Applicable

Section 100D Local Government Act, 1972 – Access to Information

List of Background Papers used in the preparation of this report:

THESE ARE DETAILED BELOW

Title of Document	File Ref No.	Locations that the papers are available for public inspection
Strategic Audit Plan 2014-17	AC 28-03-14	Internal Audit Unit

Mae'r dudalen hon yn wag yn fwriadol

RISK MANAGEMENT STEERING GROUP

**Minutes of Meeting held at
Meeting Room 3, Building 2, Parc Dewi Sant
Wednesday, 5th April 2017.**

Members Present:			
Phil Sexton (Chair)	Corporate Services	Head of Audit, Risk & Procurement	PS
Cllr David Jenkins	Executive Board Member (Corporate Services)	Executive Board Risk Champion	DJ
Jonathan Fearn	Environment	Chair of Property & Liability Risks Working Group	JF
Stephen Pilliner	Environment	Chair of Transport Risks Working Group	SP
Helen Pugh	Corporate Services	Risk Champion	HLP
Alan Howells	Environment	Risk Champion	AH
Richard Davies	Principal Officer	Communities	RD
Julie Standeven	Corporate Services	Principal Risk Officer	EJS
Adryan Jones	Chief Executive's	Strategic Advisor (H&S)	AJ
Roger Bowen	Education & Children's Services	School Development Project Officer	RB

Item No	Subject	Action
1.	Apologies Lyn Walters – Communities Risk Champion Richard Stradling – Communities (Leisure) Risk Champion Heidi Font – Chief Executive's Risk Champion Mark Stephens, Marsh Ltd	
2.	Minutes of Last Meeting The Minutes of the Risk Management Steering Group Meeting held at Parc Dewi Sant on Wednesday, 4th January 2017, were confirmed as a true record.	
3.	Matters arising from Risk Management Steering Group Minutes.	
3.1	Corporate Risk Register PS advised that the Corporate Risk Register was received by Audit Committee at its meeting held on Friday, 24 th March 2017 and it was resolved that :- <ul style="list-style-type: none"> • Corporate Risk Register to be reviewed by Audit Committee at 6 monthly intervals • Corporate Management Team to review the format of the report It was agreed that the Corporate Risk Register be circulated to the Group together with a Summary Report completed by Zurich Risk Engineering UK.	

4.	Minutes of Property & Liability Risks Working Group Meeting – 20th March 2017 The Minutes were noted.	
4.1	Matters arising from Property & Liability Risks Working Group Minutes None	
5	Minutes of Transport Risks Working Group Meeting – 23rd March 2017 The minutes were noted.	
5.1	Matters arising from Transport Risks Working Group Minutes	
5.1.1	MV Statistics – Claims & Complaints SP advised that as at 28 th February 2017 the annualised accident rate was 22% and reflects the pro-active work of the Transport Division working with Departments over the years to introduce a range of Risk Management initiatives. This compares favourably with an annualised accident rate of 43.8% circa 2000.	
6.	Bids for Financial Assistance	
6.1	CEx – H&S Review - Theatres This bid related to the procurement of an independent theatre industry health, safety and theatre property specialist to produce an objective analytical report containing observations and recommendations on suitable and effective fall from height preventative measures within the theatre setting. It was agreed that the Corporate Bid for the estimated gross cost of £5,000 be approved.	
6.2	COMM – Carmarthenshire Museums This bid related to the funding of a fixed term Documentation Assistant post to digitise museum management records. It was agreed that the Departmental Bid for £7,326 (50% of the estimated gross cost of £14,652) be approved.	
6.3	E&C – Bryngwyn School This bid related to the installation of a Magna Locks access control system. It was agreed that the Departmental Bid for £9,000 (50% of the estimated gross cost of £18,000) be approved.	
6.4	ENV – Driver Training This bid related to the provision of a targeted programme of driver assessments / training to improve the professionalism of the Authority's drivers and reduce traffic accidents. It was agreed that the Corporate Bid for the estimated cost of £20,000 be approved.	

7	Any Other Business	
7.1	Retirement of Head of Audit, Risk & Procurement SP advised that Phil Sexton, Head of Audit, Risk & Procurement, would be retiring at the end of April 2017. The Steering Group wished to record their thanks to Phil for his contribution to the work of the Group.	
7.2	Service Risk Registers It was agreed that individual Service Risk Registers be reviewed by the Group on a rotational basis.	
8.	Next Meeting Date to be advised	

Mae'r dudalen hon yn wag yn fwriadol

MINUTES OF THE GRANTS PANEL MEETING HELD ON 12th MAY 2017 IN COMMITTEE ROOM 2, 3 SPILMAN ST.		
DATE: 15th May 2017		
PRESENT: Owen Bowen, Head of Financial Services Helen Pugh, Interim Head of Audit, Risk & Procurement Delyth Thomas, Grants Compliance Officer (GCO) Stuart Walters, Economic Development Manager Simon Davies, Chair of PWG, Education & Children's Services Les James, Chair of PWG, Community Services Rhian Phillips, European Programmes Manager		
APOLOGIES: Helen Morgan, Economic Development Manager Julie Owens, Financial Audit Team Leader, Wales Audit Office (WAO) Alan Howells, Chair of PWG, Environment		
	SUBJECT	ACTION
1.0	<u>Minutes of the last meeting</u> <ul style="list-style-type: none"> The minutes were agreed. 	
2.0	<u>Matters Arising</u> <ul style="list-style-type: none"> The WAO report on the Certification of Grants & Returns 2015/2016 was circulated. The final report was submitted to the Audit Committee by WAO in March 2017. Internal Audit are still waiting confirmation from each of the Chairpersons of the PWGs as to which grants they wish to be reviewed in their department as part of the Internal Audit Annual Plan. Arrangements have been made to utilise the Corporate File Plan to provide documentation to support grants and returns for WAO to access for audit purposes. Same arrangements to be put in place for the audit of grants undertaken by Internal Audit. 	Chairs of PWG DT
3.0	<u>Wales Audit Office - Update</u> <ul style="list-style-type: none"> A summary of the grants and returns to be submitted to WAO for the financial year 2016/2017 was presented to Grants Panel. The WEFO Article 55 - Revenue generating project draft statement for Y Ffwrnes has been submitted to WAO for review. 	

	SUBJECT	ACTION
4.0	<p><u>LSB Lessons Learnt</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • An action plan following the report on the lessons learnt exercise undertaken for the Carmarthenshire Local Service Board (LSB) funded projects was presented to Grants Panel. The action plan was accepted and is to be implemented as soon as possible. Elements of the action plan are currently in place. 	
5.0	<p><u>Internal Audit (IA) - Update</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • A review has been undertaken on the following grants received from Welsh Government: <ul style="list-style-type: none"> ○ Major Repairs Allowance ○ Environment & Sustainable Development Directorate Revenue Grant ○ Community Services - Equipment Store The reports are to be finalised and the agreed action plans will be presented to the next Grants Panel meeting. 	HP
6.0	<p><u>Project Working Groups – Update</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Minutes of PWG meetings were circulated to Grants Panel members for : <ul style="list-style-type: none"> ○ Community Services – 20/3/17 ○ Chief Executives & Corporate Services – 20/3/17 ○ Environment – 25/1/17 & 22/3/17 ○ Education & Children’s Services – Capital: 24/1/17 & 21/3/17 • An email has been circulated by Learning and Development offering project management training to officers within the Education & Children’s Services Department. • Projects within the Tackling Poverty Programme (TPP) to be reviewed on an ongoing basis to ensure that virement opportunities between projects are effectively managed. Discussions to be carried out between the relevant chairperson of the PWGs and 	

	SUBJECT	ACTION
	<p>the chairperson of the TPP. These projects include:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Supporting People ○ Flying Start ○ Families First ○ Communities First <ul style="list-style-type: none"> ● Modernisation Services Manager now also attends the Community Services PWG as part of his role in managing major capital schemes within the department. 	
7.0	<p><u>Update re Projects under New Funding Programmes</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● The Bucanier project, funded via the Ireland Wales Co-operation Programme, has been approved. The estimated project cost for the Authority is £407k with a grant of £325k. Pembrokeshire County Council is the lead authority and a project officer will be appointed for Carmarthenshire. It will help create cross-border networks to help boost trade and specialist support to help small businesses design and develop new products and services. ● Approval awarded for the 1st stage of the Celtic Routes Project. Approval has been received for an application to proceed to 2nd stage. CCC is the lead authority and this project is also funded via the Ireland Wales Co-operation Programme Partners include Pembrokeshire County Council, Ceredigion County Council and 3 authorities from Ireland. Project costs estimated at €2m and aims to develop trade and tourism links with Ireland. ● Stage 2 application submitted to Visit Wales for the Pendine Land Speed Cultural Centre and Eco Resort Complex. Total project costs are for £7m and with an estimated grant of £3m. Funding is via the European Structural Fund. ● A reprofile is being submitted for Workways Plus, an ESF project funded through the European Structural Funds Programme, to support a 2 year extension from November 2018 to December 2020. The lead authority for the project is Neath Port Talbot. 	<p style="text-align: right;">Tudalen 375</p>

	SUBJECT	ACTION
	<ul style="list-style-type: none"> • A Letter of Variation to the Act of Entrustment received from WG (Lead Body) for the Communities for Work projects, which is also funded through the European Structural Funds Programme. The project end date has been extended from March 2018 to December 2020. • The Cam Nesa project is currently in development. The project will work with 16-24 year olds who are NEET (Not in Employment, Education or Training). • In the previous meeting, it was reported that there was a delay in the submission of claims for projects funded by the Rural Development Programme LEADER project. Claims have now been submitted for the period to 31st March 2017. • The internal projects funded via the RDP LEADER project have been approved: <ul style="list-style-type: none"> ○ Events Organisers Network ○ Community Benefits ○ Pre-Tenancy Training ○ Provision of Mobile and Pop Up Hubs ○ Heritage for Schools Tywi Centre • The Authority is still waiting for final approval for four projects submitted under the Rural Communities Development Fund. These include: <ul style="list-style-type: none"> ○ Towy Valley Path Phase W1 ○ Towy Valley Cycleway ○ Carmarthen Wetlands and Western Valley Gateway ○ Jackson's Lane Square Development (Phase 1) 	
8.0	<p><u>AOB</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Project files to support 19 projects supported by the Convergence Programme already successfully archived. However, there are still a number of actions outstanding for the remaining 18 projects and a list of the outstanding actions provided at the meeting. Chairpersons of the PWG requested to follow up on these actions with an aim to archive the records as soon as possible. 	Chairs of PWGs

	SUBJECT	ACTION
	<ul style="list-style-type: none"> • Update provided relating to the retention periods of records to support the Closure of the European Structural Fund and Community Initiative Programmes 2000 to 2006 (Objective 1). Agreed that where retention deadlines have lapsed, that these project files could now be destroyed. • A request was made to the Chairpersons of the PWG to send a reminder to officers within their respective department that acceptance of the grant/terms and conditions need to be authorised by Head of Service or Director level unless an officer has been formally given the delegated authority to do so. A record of the delegation will need to be retained on file. 	Chairs of PWGs
9.0	Date of next meeting – 2:00pm on 27 th July 2017 Resources Conference Room County Hall	

Mae'r dudalen hon yn wag yn fwriadol

DYDD GWENER, 24AIN MAWRTH, 2017

PRESENT: Y Cynghorydd C.P. Higgins [Cadeirydd]

Y Cynghorwyr:

H.A.L. Evans, J.D. James, A.G. Morgan, E.G. Thomas, W.G. Thomas a D.E. Williams

Mrs. J. James – Aelod Allanol â Phleidlais

Hefyd yn bresennol fel sylwedydd:

Y Cynghorydd D.M. Jenkins – Yr Aelod o'r Bwrdd Gweithredol dros Adnoddau

Yn bresennol o Swyddfa Archwilio Cymru:

Mr J. Garcia

Roedd y swyddogion canlynol yn bresennol yn y cyfarfod:

Mr C. Moore	–	Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol
Mr P. Sexton	–	Pennaeth Archwilio, Risg a Chaffael
Ms H. Pugh	–	Rheolwr Archwilio a Risg
Ms J. Davies	–	Rheolwr Busnes a Phrosiectau
Mr L. Walters	–	Uwch Rheolwr Cymorth Busnes
Ms M. Mason	–	Rheolwr Datblygu Amgueddfa
Ms C. Jones	–	Prif Swyddog Caffael
Mrs M. Evans Thomas	–	Prif Swyddog Gwasanaethau Democrataidd

Y Siambr, 3 Heol Spilman, Caerfyrddin : 10.00 a.m. - 12.40 p.m.

1. YMDDIHEURIADAU AM ABSENOLDEB

Cafwyd ymddiheuriad am absenoldeb gan y Cynghorydd G.B. Thomas. Hefyd cafwyd ymddiheuriadau gan Mr Richard Harries a Mr Jeremy Evans o Swyddfa Archwilio Cymru.

Cyfeiriwyd at y ffaith y byddai Mr Phil Sexton, Pennaeth Archwilio, Risg a Chaffael yn ymddeol ar 31 Mawrth, a diolchwyd i Mr Sexton am ei arweiniad a'i gyngor hynod werthfawr dros y blynyddoedd a dymunwyd ymddeoliad hir a hapus iddo.

Ni fyddai'r Cynghorwyr Callum Higgins na Bill Thomas yn dychwelyd ar ôl yr etholiadau a dymunwyd yn dda i'r ddau ohonynt yn y dyfodol.

2. DATGANIADAU O FUDDIANNAU PERSONOL

Ni chafwyd dim datganiadau o fuddiant personol.

3. DIWEDDARIAD AR Y CYNLLUN ARCHWILIO MEWNOL 2016/17

Rhoddodd y Pwyllgor ystyriaeth i adroddiad a roddai ddiweddariad am y cynnydd oedd yn cael ei wneud o ran gweithredu Cynllun Archwilio Mewnol 2016/17. Yn Rhan A(i) o'r adroddiad roedd adroddiad cynnydd ac yn Rhan A(ii) roedd argymhellion y matrices sgorio.

Yn Rhan C roedd argymhellion Blaenoriaeth 1 ynghylch adolygiadau o systemau eraill ac archwiliadau sefydliadau, a oedd yn cynnwys adolygiadau a gwblhawyd ers mis Ebrill 2016 lle roedd gan y systemau un neu ragor o wendidau rheoli sylfaenol neu adolygiadau cysylltiedig yr oedd Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio a'r Rheolwr Archwilio a Risg wedi cytuno y dylid eu rhoi gerbron y Pwyllgor. Roedd yr adran hon yn cynnwys manylion adolygiad o'r gwasanaeth Amgueddfeydd. Roedd adolygiad gan Archwilio Mewnol yn 2015/16 wedi nodi pryderon am y ffordd roedd asedau'n cael eu rheoli a'u gweinyddu. Roedd adolygiad dilynol wedi'i gynnal yn ystod 2016/17 ac er ei bod yn cael ei gydnabod bod llawer o'r problemau heb eu datrys o hyd, nodwyd bod cryn dipyn o waith wedi'i wneud i roi camau ar waith a fydd, yn y pen draw, yn sicrhau bod y problemau hyn, dros amser, yn cael eu datrys.

Rhoddwyd sylw i'r sylwadau/materion canlynol wrth drafod yr adroddiad:-

- O ran archwiliadau ac arolygiadau diogelu cyfeiriwyd at broblemau mewn ysgol benodol a oedd, yn dilyn achos o dorri i mewn, yn dal i aros i atgyweiriadau a gwelliannau gael eu gwneud 18 mis yn ddiweddarach, a oedd yn cynnwys gosod system mynediad drwy garden sweipio a fyddai'n gwella diogeledd yn yr ysgol. Dywedodd y Rheolwr Archwilio a Risg wrth y Pwyllgor er bod diogelu wedi'i gynnwys yn y cynllun, fod y pwyslais mwyaf ar y prosesau ar gyfer gofalu am blant ac oedolion agored i niwed. Nid oeddent yn rhoi sylw i asedau ffisegol ar hyn o bryd, fodd bynnag, mae Estyn yn gwneud hynny ac mae Swyddogion Iechyd a Diogelwch yr Awdurdod yn gweithredu ynghylch unrhyw argymhellion;
- O gofio bod y Rheolwr Archwilio, Risg a Chaffael yn ymddeol yn fuan, gofynnwyd i'r swyddogion a oeddent yn hyderus y byddent yn gallu darparu'r Flaenraglen Waith ac oedd unrhyw gynlluniau wrth gefn yn eu lle. Eglurodd y Cyfarwyddwr Adnoddau fod trefniadau wedi cael eu gwneud o ran staff, a bod swyddogion hefyd yn edrych ar gynigion ar gyfer cydweithio â Chyngor Sir Penfro mewn perthynas â chaffael;

PENDERFYNWYD YN UNFRYDOL

- 3.1 bod y diweddariad am Gynllun Archwilio Mewnol 2016/17 yn cael ei dderbyn, at ddibenion monitro;**
- 3.2 bod y Pwyllgor yn cael diweddariad yn y cyfarfod nesaf ynghylch y strwythur staffio newydd yn dilyn ymddeoliad y Pennaeth Archwilio, Risg a Chaffael ac ynghylch y trefniadau cydweithio o ran caffael;**
- 3.3 bod y Pwyllgor yn derbyn adroddiad cynnydd am y Cynllun Gweithredu ar gyfer Amgueddfeydd yn y cyfarfod ym mis Medi.**

4. CYNLLUN ARCHWILIO MEWNOL 2017/18 A'R HYN A GYNLLUNNYD AR GYFER 2018/20

Bu'r Pwyllgor yn ystyried adroddiad a fanylai ar Gynllun Archwilio Mewnol 2017/18 ac a amlinellai'r hyn a gynllunnid ar gyfer 2018/20. Roedd y Cynllun Archwilio wedi ei lunio gan ddefnyddio egwyddorion asesu risg, gan gymryd i ystyriaeth newidiadau mewn gwasanaethau. Roedd mabwysiadu rhaglen dreigl dair blynedd yn rhoi sicrwydd bod y trefniadau archwilio yn ddigonol gan ganiatáu, ar yr un pryd, hyblygrwydd o ran ymdrin â newidiadau yn systemau'r Awdurdod. Roedd y Cynllun yn cymryd y byddai pob un o swyddi'r Adain wedi'i llenwi, sef 9.4 o weithwyr cyfwerth ag amser llawn.

PENDERFYNWYD YN UNFRYDOL

4.1 cymeradwyo'r Cynllun Archwilio Mewnol blynyddol ar gyfer 2017/18;

4.2. cadarnhau'r trefniadau a gynllunnid ar gyfer 2018/20.

5. PWYLLGOR ARCHWILIO - BLAENRHAGLEN WAITH

Rhoddodd y Pwyllgor ystyriaeth i'r Flaenraglen Waith ar gyfer 2017/18, a nodai'r eitemau i'w cyflwyno i'r Pwyllgor yn y cyfarfodydd oedd wedi'u trefnu ar gyfer y flwyddyn i ddod.

PENDERFYNWYD YN UNFRYDOL dderbyn yr adroddiad.

6. Y NEWYDDION DIWEDDARAF YNGHYLCH CYNLLUN GWEITHREDU Y CYFLEUSTERAU ARFORDIROL

Rhoddodd y Pwyllgor ystyriaeth i adroddiad a fanylai ar y camau oedd wedi'u cymryd i roi Cynllun Gweithredu y Cyfleusterau Arfordirol ar waith. Roedd yr adroddiad cynnydd chwarterol yn crynhoi'r gwaith a wnaed gan Dîm y Cyfleusterau Arfordirol er mwyn dal ati i wella ei brosesau.

Rhoddwyd sylw i'r sylwadau/materion canlynol wrth drafod yr adroddiad:-

- Pan ofynnwyd a fyddai system newydd ar gyfer dyrannu tocynnau tymor yn cael ei chyflwyno, dywedodd y Pwyllgor fod tocynnau tymor yn cael eu rheoli bellach gan yr Uned Cymorth Busnes Ganolog a bod yr holl docynnau a ddyrennir i'r parc yn cael eu cofnodi fel y gellir cysoni'r holl werthiannau. Hefyd roedd bwriad cyflwyno system A.N.P.R. yn y parc lle roedd ymwelwyr yn talu i adael, a thrwy hynny ni fyddai angen trafod arian yn y parc ac ni fyddai angen ciwio i gael mynediad;
- O ran staffio a thâl goramser, gofynnwyd i'r swyddogion a oedd gweithwyr tymhorol yn cael eu cyflogi yn y parc. Dywedwyd wrth y Pwyllgor fod staff yn cael amser i fwrdd yn lle oriau a weithiwyd yn hytrach na thâl goramser. Defnyddir staff tymhorol ar gyfer rhai swyddi yn y parc, ond caiff y goramser ei gronni gan bobl sydd â rolau mwy arbenigol, fel y parcmyn.

PENDERFYNWYD YN UNFRYDOL nodi'r cynnydd o ran Cynllun Gweithredu

y Cyfleusterau Arfordirol.

7. DIWYGIADAU I RHEOLAU GWEITHDREFN CONTRACTAU

Atgoffwyd y Pwyllgor fod y Rheolau Gweithdrefn Contractau wedi eu diweddarau a'u cymeradwyo yn y cyfarfod ar 30 Medi, 2016 (gweler cofnod 8).

Ers y dyddiad hwn, roedd y Rheolau Gweithdrefn diweddaraf wedi cael eu cymhwyso i bob gweithgarwch caffael. Fodd bynnag, wrth gymhwyso'r Rheolau Gweithdrefn yn ymarferol, canfuwyd bod rhai rhannau'n agored i ddehongliad ac roedd diwygiadau pellach wedi cael eu cynnig, fel y manylwyd yn yr adroddiad.

PENDERFYNWYD YN UNFRYDOL fod y diwygiadau i'r Rheolau Gweithdrefn Contractau, y manylwyd arnynt yn yr adroddiad, yn cael eu cymeradwyo.

8. COFRESTR RISG CORFFORAETHOL

Cafodd y Pwyllgor y Gofrestr Risg Gorfforaethol i'w hystyried, yn dilyn yr Aseiad Corfforaethol gan Swyddfa Archwilio Cymru a'r argymhelliad y dylid rhannu'r Gofrestr â'r Pwyllgor Archwilio.

Yn dilyn cael ei hystyried yn y cyfarfod heddiw, byddai'r Gofrestr yn cael ei hadolygu gan y Pwyllgor bob 6 mis.

Rhodddwyd sylw i'r sylwadau/materion canlynol wrth drafod yr adroddiad:-

- Mynegwyd pryderon fod angen rhagor o wybodaeth er mwyn galluogi aelodau o'r Pwyllgor i wneud penderfyniadau gwybodus ynghylch risgiau. Dywedwyd wrth y Pwyllgor y byddai swyddogion yn edrych ar fformat yr adroddiad dros y misoedd nesaf ac yn cymryd y sylwadau i ystyriaeth. Dywedodd Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol wrth aelodau'r Pwyllgor y gallai drefnu eu bod yn cyfarfod â'r Rheolwr Risg perthnasol os oedd ganddynt ymholiadau penodol;
- Dywedwyd y byddai adroddiad lliw â risgiau wedi'u codio mewn lliw yn helpu'r Pwyllgor yn fawr o ran gwerthuso risgiau;

PENDERFYNWYD YN UNFRYDOL

8.1 bod yr adroddiad yn cael ei dderbyn;

8.2 bod sesiwn ar Reoli Risg yn cael ei threfnu yn unrhyw raglenni hyfforddiant yn y dyfodol.

9. YSTYRIED Y DOGFENNAU CANLYNOL A BARATOWYD GAN SWYDDFA ARCHWILIO CYMRU:-

Estynnodd y Cadeirydd groeso i'r cyfarfod i Mr Jason Garcia o Swyddfa Archwilio Cymru.

9.1. DIWEDDARIAD I BWYLLGOR ARCHWILIO CYNGOR SIR CAERFYRDDIN - MAWRTH 2017

Bu'r Pwyllgor yn ystyried adroddiad a roddai'r wybodaeth ddiweddaraf am y gwaith o ran archwilio ariannol ac archwilio perfformiad oedd wedi'i wneud/yn mynd i gael ei wneud ynghylch yr Awdurdod gan Swyddfa Archwilio Cymru ers y cyfarfod diwethaf.

PENDERFYNWYD YN UNFRYDOL dderbyn yr adroddiad.

9.2. ARDYSTIO GRANTIAU A FFURFLENNI - CYNGOR SIR CAERFYRDDIN 2015-16

Rhoddodd y Pwyllgor ystyriaeth i adroddiad a fanylai ar waith gan Swyddfa Archwilio Cymru ynghylch ardystio hawliadau am grantiau ar gyfer y cyfnod 2015-16.

Rhoddwyd gwybod i'r Pwyllgor fod Swyddfa Archwilio Cymru wedi ardystio 13 o hawliadau am grantiau a ffurflenni yn ystod blwyddyn ariannol 2015-16.

Roedd Swyddfa Archwilio Cymru wedi dod i'r casgliad fod gwelliannau wedi'u gwneud i drefniadau'r Cyngor ar gyfer llunio a chyflwyno hawliadau am grantiau yn 2015-16 o gymharu â blynyddoedd blaenorol, er bod rhai meysydd lle gellid gwneud gwelliannau pellach. Nododd y Pwyllgor fod y casgliad yn seiliedig ar y canfyddiadau cyffredinol canlynol:-

- Roedd yr holl hawliadau wedi eu cyflwyno ar amser;
- nid oedd unrhyw newidiadau sylweddol i unrhyw un o'r hawliadau;
- roedd gostyngiad wedi bod yng nghyfran yr hawliadau yr oedd angen eu dilysu yn 2015-16 (31% eleni o gymharu â 50% angen eu dilysu y llynedd);
- o ystyried y gwelliannau hyn, roedd ffi Swyddfa Archwilio Cymru am ardystio ffurflenni wedi gostwng o £75,388 yn 2014-15 i £72,397 yn 2015-16.

PENDERFYNWYD bod yr adroddiad yn cael ei dderbyn.

9.3. CYNLLUN ARCHWILIO 2017 - CYNGOR SIR CAERFYRDDIN

Bu'r Pwyllgor yn ystyried Cynllun Archwilio 2017 ar gyfer Cyngor Sir Caerfyrddin. Mae'n rhaid i'r Archwilydd Cyffredinol, fel archwilydd allanol y Cyngor, gyflawni ei ddyletswyddau a'i rwymedigaethau statudol o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004, ac roedd y cynllun yn nodi'r gwaith oedd i'w wneud er mwyn cyflawni'r cyfrifoldebau hynny.

PENDERFYNWYD derbyn Cynllun Archwilio 2017 ar gyfer Cyngor Sir Caerfyrddin.

9.4. CYNLLUN ARCHWILIO 2017 - CRONFA BENSIWN DYFED

Bu'r Pwyllgor yn ystyried Cynllun Archwilio 2017 ar gyfer Cronfa Bensiwn Dyfed. Mae'n rhaid i'r Archwilydd Cyffredinol, fel archwilydd Cronfa Bensiwn Dyfed, gyflawni ei ddyletswyddau a'i rwymedigaethau statudol o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004, ac roedd y cynllun yn nodi'r gwaith oedd i'w wneud er mwyn cyflawni'r cyfrifoldebau hynny.

PENDERFYNWYD derbyn Cynllun Archwilio 2017 ar gyfer Cronfa Bensiwn Dyfed.

9.5. DATGANIAD CYFRIFOLDEB

Rhoddodd y Pwyllgor ystyriaeth i'r adroddiad Datganiad Cyfrifoldeb a oedd yn manylu ar gyfrifoldebau'r Archwilydd Cyffredinol a'r cyrff y mae'n eu harchwilio mewn perthynas â'r archwiliad o ddatganiadau ariannol.

PENDERFYNWYD YN UNFRYDOL dderbyn yr adroddiad.

9.6. CYNLLUNIO ARBEDION - CYNGOR SIR CAERFYRDDIN

Dywedwyd wrth y Pwyllgor fod Swyddfa Archwilio Cymru, yn ystod 2015-16, wedi gwneud gwaith yn yr holl Gynghorau er mwyn asesu digonolrwydd eu trefniadau cynllunio ariannol, rheoli a llywodraethu. Yn yr asesiad ynghylch Cyngor Sir Caerfyrddin, a wnaed rhwng mis Mehefin a mis Medi 2016, bu i Swyddfa Archwilio Cymru edrych i ba raddau roedd y Cyngor wedi cyflawni ei gynlluniau arbedion ar gyfer 2015-2016, safon ei gynlluniau ariannol yn y tymor canolig, a chadernid ei gynlluniau arbedion ar gyfer 2016-17.

Roedd Swyddfa Archwilio Cymru wedi dod i'r casgliad y gellid gwella cynllunio ariannol y Cyngor yn y tymor canolig, ond bod y trefniadau rheoli yn gryf a bod llywodraethu ariannol yn dda. Hefyd roedd wedi dod i'r casgliad er bod gan y Cyngor drefniadau cadarn o ran cynllunio arbedion, a oedd yn cefnogi gwytnwch ariannol yn y dyfodol, roedd rhywfaint o ddiffyg tryloywder o hyd o ran riportio ariannol. Roedd yr adroddiad yn cynnwys cynigion ar gyfer gwelliannau i gryfhau trefniadau cynllunio ariannol yr Awdurdod.

PENDERFYNWYD YN UNFRYDOL dderbyn yr adroddiad.

10. COFNODION GRWPIAU PERTHNSAOL I'R PWYLLGOR ARCHWYLIO

PENDERFYNWYD YN UNFRYDOL dderbyn cofnodion cyfarfod y Grŵp Llywio Rheoli Risg ar 4 Ionawr 2017, a chyfarfodydd y Panel Grantiau ar 16 Tachwedd, 2016 a 20 Ionawr, 2017.

11. COFNODION – 6ED IONAWR 2017

Cyfeiriwyd at gofnod 5 (Diweddariad am Gynllun Gweithredu y Cyfleusterau Arfordirol) ac yn benodol at ail baragraff y materion a drafodwyd, a dywedwyd y dylai'r ail frawddeg ddarllen fel a ganlyn "Dywedodd Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol nad oedd angen paratoi adroddiad o'r fath ac nad oedd dim achosion troseddol yn y llys ar hyn o bryd nac achosion troseddol yr oedd yn aros am ddedfryd yn eu cylch."

PENDERFYNWYD, ar yr amod y byddai'r newid a nodwyd uchod yn cael ei gynnwys, lofnodi cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Archwilio oedd wedi'i gynnal ar 6 Ionawr, 2017, i nodi eu bod yn gywir.

CADEIRYDD

DYDDIAD

Mae'r dudalen hon yn wag yn fwriadol